

RAPORT O STANIE WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO W 2020 R.

Podsumowanie działalności Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego w roku 2020
wykonane na podstawie art. 34a ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie
województwa
(t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 1668)

Opracowanie:
Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego

Spis treści

1	Wprowadzenie	4
1.1	Podstawa prawna i metodyka prac nad <i>Raportem o stanie województwa kujawsko-pomorskiego w 2020 r.</i>	4
1.2	Opis uwarunkowań społeczno-gospodarczych działalności Zarządu Województwa w 2020 r.	6
2	Opis realizacji strategii, programów, polityk	11
2.1	Informacja o realizacji <i>Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+</i>	11
2.2	Informacja o realizacji <i>Regionalnego programu operacyjnego województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020</i>	13
2.3	Informacja o realizacji <i>Założeń polityki terytorialnej województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020</i>	19
2.4	Informacja o realizacji pozostałych dokumentów programowych Samorządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego	24
2.5	Informacja o realizacji <i>Kontraktu Terytorialnego dla województwa kujawsko-pomorskiego</i>	40
3	Informacja o pracy Zarządu Województwa	42
3.1	Działania Zarządu Województwa w 2020 r. w zakresie wykonywania uchwał Sejmiku Województwa	42
3.2	Informacja o uchwałach Sejmiku Województwa z 2020 r. delegujących zadania na Zarząd Województwa i Marszałka Województwa	43
4	Działania Zarządu Województwa na rzecz rozwoju społeczno-gospodarczego regionu	45
4.1	Działania na rzecz realizacji celu strategicznego: Gospodarka i miejsca pracy	45
4.2	Działania na rzecz realizacji celu strategicznego: Dostępność i spójność	75
4.3	Działania na rzecz realizacji celu strategicznego: Aktywne społeczeństwo i sprawne usługi	88
4.4	Działania na rzecz realizacji celu strategicznego: Innowacyjność	131
4.5	Działania na rzecz realizacji celu strategicznego: Nowoczesny sektor rolno-spożywczy	136
4.6	Działania na rzecz realizacji celu strategicznego: Bezpieczeństwo	145
4.7	Działania na rzecz realizacji celu strategicznego: Sprawne zarządzanie	153
4.8	Działania na rzecz realizacji celu strategicznego: Tożsamość i dziedzictwo	189
5	Podsumowanie	214
	Załącznik nr 1. Szczegółowe informacje nt. realizacji przedsięwzięć <i>Strategii</i> w ramach poszczególnych celów strategicznych	216
	Załącznik nr 2. Wyjaśnienie relacji pomiędzy „Raportem o stanie Województwa Kujawsko-Pomorskiego w 2020 r.”, a „Sprawozdaniem z wykonania budżetu Województwa Kujawsko-Pomorskiego za 2020 rok”	261

1 Wprowadzenie

1.1 Podstawa prawna i metodyka prac nad *Raportem o stanie województwa kujawsko-pomorskiego w 2020 r.*

Raport o stanie województwa kujawsko-pomorskiego w 2020 r. (dalej: *Raport o stanie województwa* lub *Raport*) jest trzecią edycją opracowania, którego konieczność opracowania wynika z art. 34a ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa. Zgodnie z jej zapisami, Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego (dalej: Zarząd Województwa), co roku do dnia 31 maja ma obowiązek przedstawić Sejmikowi Województwa Kujawsko-Pomorskiego (dalej: Sejmik Województwa) raport o stanie województwa. Opracowanie to stanowi podsumowanie działalności Zarządu Województwa w roku ubiegłym¹, a w szczególności obejmuje realizację polityk, programów, strategii, uchwał Sejmiku Województwa oraz budżetu obywatelskiego². Szczegółowy zakres *Raportu o stanie województwa* określa uchwała nr III/74/19 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 18 lutego 2019 r.

Przez realizację polityk, programów, strategii i uchwał Sejmiku Województwa rozumie się:

- **polityki**³ – poza założeniami polityki terytorialnej⁴, województwo kujawsko-pomorskie nie ma określonych w sposób formalny innych polityk. Działania realizowane były w oparciu o założenia wynikające z głównego dokumentu strategicznego regionu tj. *Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+* (dalej: *Strategia*). Opracowanie to określało kierunki działania w takich obszarach jak: gospodarka i rynek pracy, infrastruktura techniczna i społeczna, kapitał społeczny, ochrona i kształtowanie środowiska, nauka i innowacje, dziedzictwo kulturowe, promocja województwa, czy integracja społeczna, zgodnie z art. 11 ust. 2 ustawy o samorządzie województwa, określającym elementy składowe polityki rozwoju województwa;
- **strategie i programy** – województwo posiadało 59 strategii/programów/planów będących narzędziami realizacji ww. polityki rozwoju województwa. Przy czym należy wskazać, że podstawowym dokumentem była *Strategia*, realizowana głównie przez programy, w tym *Regionalny program operacyjny województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020* (dalej: RPO WKP 2014-2020);
- **uchwały sejmiku województwa** – uchwały podjęte przez Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego.

Tegoroczny *Raport o stanie województwa kujawsko-pomorskiego w 2020 r.*, jest ostatnim raportem prezentującym informacje w zakresie realizacji ustaleń *Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+*⁵, gdyż z końcem 2020 r. została przyjęta nowa strategia rozwoju województwa i to ona będzie przedmiotem sprawozdawczości w kolejnych latach. Obowiązek ustawowy sporządzania raportu o stanie województwa pojawił się za sprawą zmian w ustawie o samorządzie województwa, które zaczęły obowiązywać od 2019 r. A zatem za lata 2014-2018 co roku przygotowano raport z realizacji strategii rozwoju województwa, wynikający z przyjętego systemu monitorowania *Strategii*, natomiast za rok 2018 dodatkowo opracowano także raport o stanie rozwoju województwa. Ze względu jednak na tożsamy, w znacznej mierze, zakres obydwu raportów, od roku 2020 zdecydowano o ich połączeniu.

¹ W tym miejscu warto wyjaśnić, że nazwa opracowania „raport o stanie województwa”, określona w ust. 1 art. 34a ustawy o samorządzie województwa nie jest adekwatna do zakresu opracowania, określonego w ust. 2 tego samego artykułu, który wskazuje, że raport o stanie województwa „obejmuje podsumowanie działalności zarządu województwa w roku poprzednim”. Pomimo więc, że nazwa opracowania „raport o stanie województwa” zastosowana w ustawie sugeruje, że dokument powinien odnosić się do stanu rozwoju społeczno-gospodarczego województwa w roku poprzednim, to określenie zakresu opracowania jako „podsumowanie działalności zarządu województwa” jednoznacznie wskazuje na jego zakres merytoryczny, czyli przedstawienie realizacji zadań zarządu województwa w roku poprzednim.

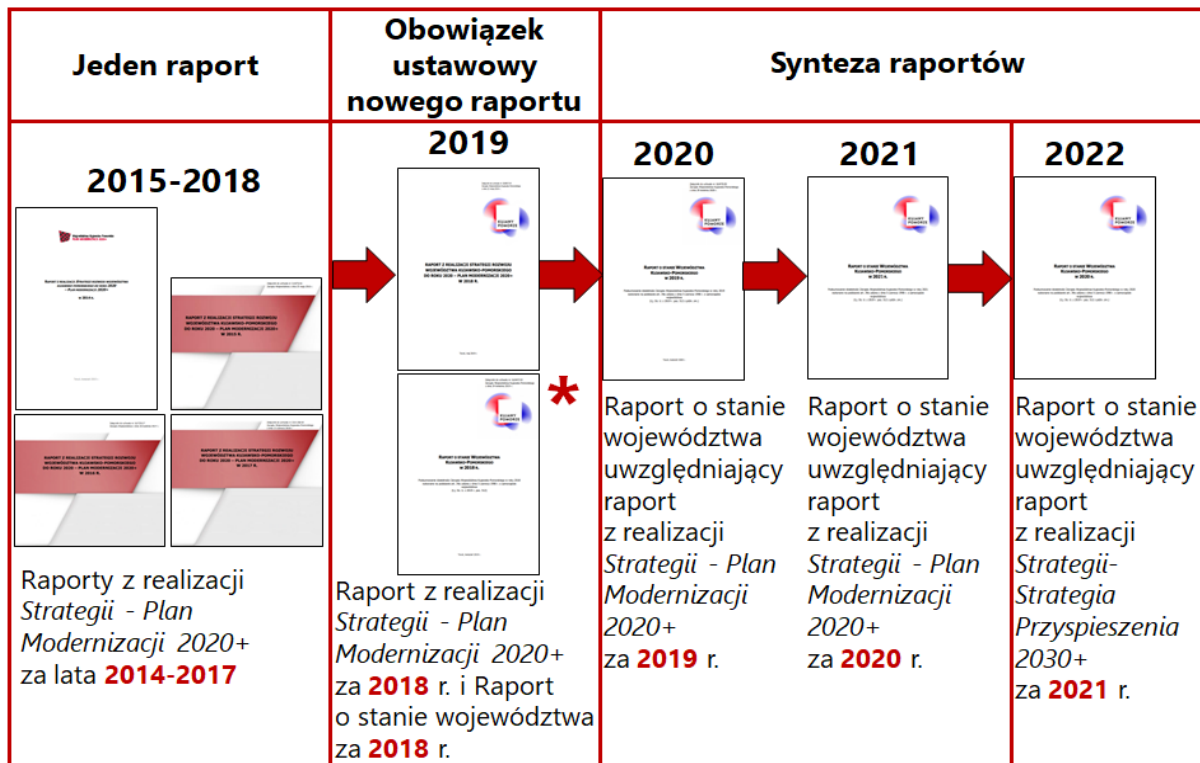
² W województwie kujawsko-pomorskim, z poziomu samorządu województwa, nie jest realizowany instrument budżetu obywatelskiego.

³ W ustawodawstwie brak definicji polityk realizowanych przez samorząd województwa. W ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju zdefiniowano jedynie ogólnie rozumianą „politykę rozwoju”, „politykę miejską” i politykę publiczną”. Warto wskazać, że przez politykę rozwoju rozumie się zespół wzajemnie powiązanych działań podejmowanych i realizowanych w celu zapewnienia trwałego i zrównoważonego rozwoju kraju, spójności społeczno-gospodarczej, regionalnej i przestrzennej, podnoszenia konkurencyjności gospodarki oraz tworzenia nowych miejsc pracy w skali krajowej, regionalnej lub lokalnej. Natomiast polityka miejska i polityka publiczna (w rozumieniu ustawowym) są opracowywane i realizowane na poziomie krajowym.

⁴ Jedyną formalnie zdefiniowaną polityką w regionie są *Założenia polityki terytorialnej województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020*, które zostały przyjęte uchwałą nr 43/1605/13 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 30 października 2013 r. i podlegały kilku zmianom (więcej informacji w tym zakresie zamieszczono w rozdziale 2.3).

⁵ Przyjętej uchwałą nr XLI/693/13 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 21 października 2013 r.

Warto zatem podkreślić, iż niniejszy *Raport* jest drugim syntetycznym opracowaniem, spełniającym wymogi art. 34a ustawy o samorządzie województwa oraz zawierającym informacje o realizacji *Strategii* w związku z zapisami systemu monitorowania *Strategii*. Kolejne opracowanie *Raportu o stanie województwa kujawsko-pomorskiego* w 2021 r., dotyczyć będzie już aktualnie obowiązującej *Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+*, przyjętej uchwałą nr XXVIII/399/20 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 21 grudnia 2020 r.

Rysunek 1. Monitorowanie realizacji ustaleń *Strategii rozwoju województwa*

Źródło: opracowanie własne

Raport o stanie województwa opracowano w oparciu o:

- dane z departamentów i jednostek organizacyjnych⁶ Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu (dalej: UMWKP) oraz pełnomocników Marszałka i Zarządu Województwa;
- uchwały Sejmiku i Zarządu Województwa;
- sprawozdanie z wykonania budżetu Województwa Kujawsko-Pomorskiego za 2020 rok;
- dane od partnerów zewnętrznych: jednostek samorządu terytorialnego (dalej: jst), instytucji, organizacji i innych podmiotów uczestniczących w rozwoju województwa;
- informacje ze strony www.mojregion.eu;
- informacje ze strony www.kujawsko-pomorskie.pl;
- dane z Banku Danych Lokalnych GUS;
- przegląd prasy lokalnej, regionalnej, ogólnokrajowej i stron internetowych.

Dla uzyskania kompletnej informacji o procesach rozwojowych, które miały miejsce w województwie w roku 2020 i były powodowane bezpośrednio lub pośrednio działalnością Zarządu Województwa zasadne jest także zapoznanie się z dokumentem pt. ***Sprawozdanie z wykonania budżetu Województwa Kujawsko-Pomorskiego za 2020 rok*** (dalej: *Sprawozdanie*). *Sprawozdanie* oraz *Raport o stanie województwa* są analizami dopełniającymi się, ponieważ odnoszą się do różnych aspektów tych samych zagadnień, a dodatkowo

⁶ Nazwy Departamentów i jednostek organizacyjnych wraz z zakresem ich zadań określa *Regulamin Organizacyjny Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu*, stanowiący załącznik do uchwały Nr 6/226/18 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 28 grudnia 2018 r. w sprawie uchwalenia *Regulaminu Organizacyjnego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu*, zmienionym uchwałą Nr 8/298/19 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 28 lutego 2019 r., uchwałą Nr 21/921/19 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 31 maja 2019 r., uchwałą Nr 45/2053/19 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 20 listopada 2019 r., uchwałą Nr 3/81/20 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 22 stycznia 2020 r., uchwałą Nr 10/397/20 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 18 marca 2020 r. oraz uchwałą Nr 31/1370/20 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 12 sierpnia 2020 r.

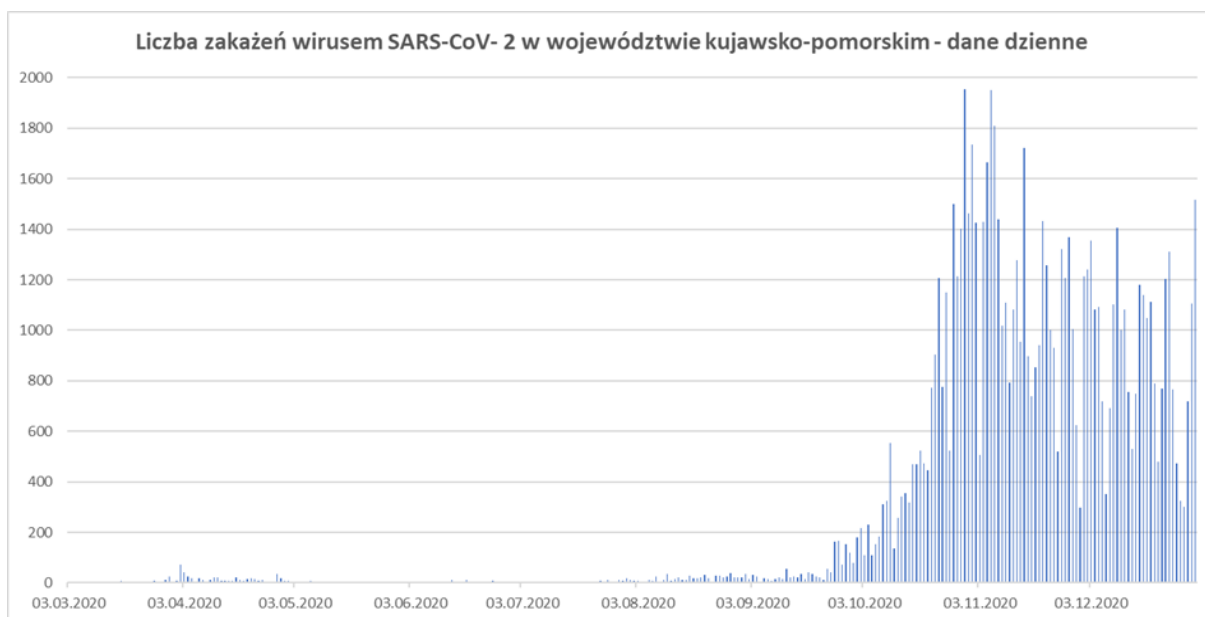
ze względu na specyfikę każdego z tych dokumentów, kładą akcenty na inne zagadnienia i poruszają także kwestie dodatkowe, niepodjęte w drugim. *Sprawozdanie* jest sporządzane corocznie, na podstawie ustawy o finansach publicznych i corocznie jest przedstawiane na sesji Sejmiku Województwa. Jest dokumentem niezwykle szczegółowym, odnoszącym się do wszystkich pozycji klasyfikacji budżetowej, a więc wyjaśniającym wszystkie dochody i wydatki budżetu województwa w każdej z konkretnych dziedzin. *Sprawozdanie* skupia się na wielkości dochodów/wydatków, strukturze ich pochodzenia (źródła finansowania), stopniu realizacji zakładanych planów, jednocześnie wyjaśniając podstawy prawne uzyskania lub wydatkowania środków, jak też przedstawiając efekty wydatkowania środków. Należy też podkreślić, że *Sprawozdanie* jest opracowaniem całościowym i kompletnym – odnoszącym się do wszystkich sfer funkcjonowania Samorządu Województwa w aspektach finansowania tego funkcjonowania. *Raport o stanie województwa* jest natomiast opracowaniem ukierunkowanym na pokazanie efektów działalności Zarządu Województwa w postaci wystąpienia konkretnych korzyści rozwojowych (efekty przedstawione w formie wymiernej – np. jako zrealizowane działania, powstałe zagospodarowanie, osiągnięte wskaźniki, wydarzenia, które miały miejsce, itp.) lub uruchomienia, czy też kontynuacji procesów mających na celu ich wystąpienie (analiza uchwał podejmowanych przez Zarząd Województwa inicjujących działania, analiza stanu realizacji dokumentów programowych i strategicznych). Nie skupia się na kwestiach finansowych (są one przytaczane tylko tam, gdzie są niezbędne dla ukazania skali prowadzonych działań), ale na skutkach prowadzonej działalności. *Raport* wyjaśnia także podstawy działań Zarządu Województwa (wynikające z uchwał Sejmiku Województwa). Co bardzo ważne – szereg działań przedstawionych w *Raporcie* nie znajduje odzwierciedlenia w *Sprawozdaniu*, ponieważ nie powodowało konkretnych skutków dla budżetu. Zasadniczą część *Raporcie* (rozdział 4) przedstawia te procesy rozwojowe i ich efekty w sposób możliwie popularny, łatwy do zrozumienia dla odbiorcy nie posiadającego specjalistycznego przygotowania, w odniesieniu do ośmiu celów *Strategii*. W pewnym uogólnieniu można bowiem stwierdzić, że całość podejmowanych decyzji, służących rozwojowi województwa oraz zapewnieniu sprawności jego funkcjonowania, jest podporządkowana realizacji ustaleń *Strategii*, a więc przedstawienie prac Zarządu Województwa w ujęciu celów strategicznych, pozwala na przejrzyste przedstawienie działań podejmowanych na rzecz realizacji *Strategii*. Z tego też powodu *Raport* nie powiela informacji zawartych w *Sprawozdaniu*. Zatem odbiorca zainteresowany informacją o pracach Zarządu Województwa na rzecz rozwoju województwa, przedstawioną w bardziej ogólny i przystępny sposób, powinien traktować *Raport* jako podstawowe źródło informacji. Natomiast dla odbiorców wymagających informacji kompletnej i bardzo szczegółowej, niezbędne jest dopełnienie *Raporcie* lekturą *Sprawozdania*. Zastosowane w obydwu analizach metody przedstawiania wyników (klasyfikacja budżetowa w *Sprawozdaniu* i cele *Strategii* w *Raporcie*) stanowią całkowicie odmienne płaszczyzny odniesienia i nie można zapewnić całkowitej spójności pomiędzy obydwoma opracowaniami (czego wyrazem byłby np. ich tożsamy spis treści). Dlatego też w załączniku nr 2 do niniejszego *Raporcie* przedstawiono tabelę wyjaśniającą, w jaki sposób działy klasyfikacji budżetowej wiążą się celami *Strategii* – co ułatwi poszukiwanie w *Sprawozdaniu* informacji poszerzającej informacje zawarte w *Raporcie*.

1.2 Opis uwarunkowań społeczno-gospodarczych działalności Zarządu Województwa w 2020 r.

Rozwój województwa kujawsko-pomorskiego, podobnie jak wszystkich jednostek samorządu terytorialnego, kształtowany i realizowany jest w określonym kontekście społeczno-gospodarczym, wyznaczanym przez procesy o charakterze krajowym, europejskim i globalnym. Są one uwarunkowaniami zewnętrznymi procesu programowania polityki rozwoju i jej realizacji (bieżącego zarządzania). Mają też zróżnicowany charakter co do wektora oddziaływania (sprzyjają lub nie sprzyjają rozwojowi danej jednostki), zasięgu oddziaływania (mają charakter powszechny lub tylko w sposób specyficzny dotyczą wybranych jednostek) oraz trwałości oddziaływania (mogą wpływać na zmianę charakteru rozwoju tylko przez krótki okres – a więc na działania bieżące, mogą być na tyle trwałe, że wymuszają zmiany w programowaniu średniookresowym lub też mogą oddziaływać trwale – zmieniając pewne fundamentalne założenia rozwoju). Są to czynniki o charakterze lokalnym lub regionalnym, na które nie mamy wpływu i można je jedynie uwzględnić w bieżących lub długofalowych działaniach samorządów.

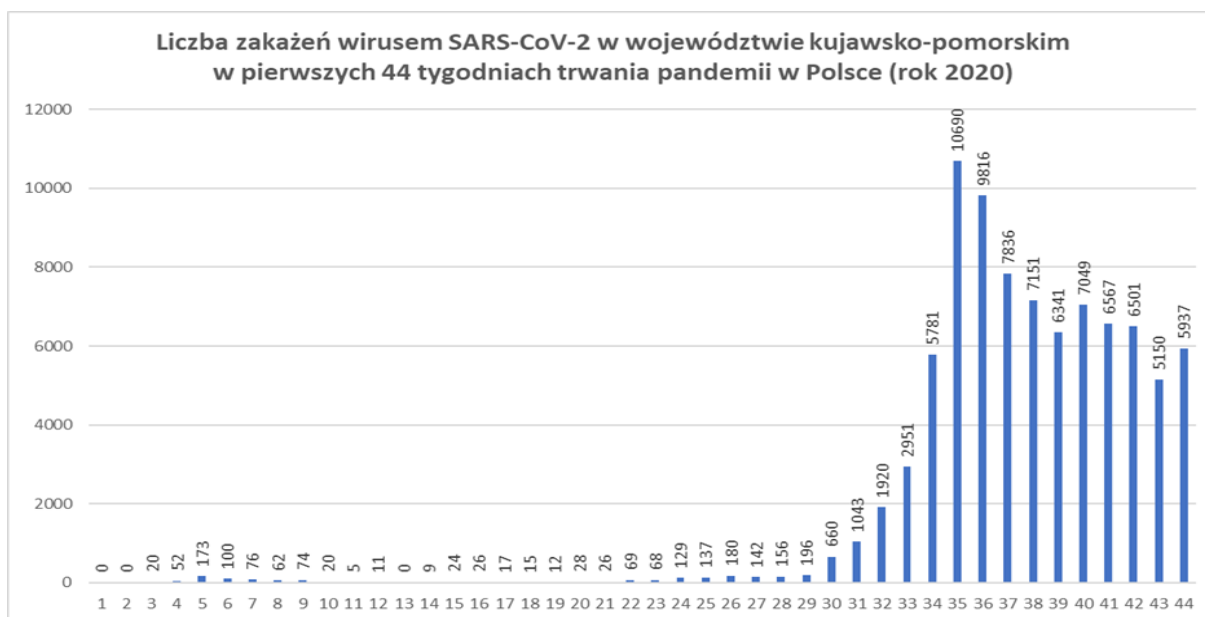
W 2020 r. ogół procesów rozwoju podporządkowany był pandemii Covid-19, która na poziomie międzynarodowym, krajowym, a także wewnątrzregionalnym przededefiniowała cele i założenia rozwoju. Podkreślić należy, że początek 2020 roku zapowiadał bardzo korzystne perspektywy rozwoju województwa – rok 2019 kontynuował trendy z poprzednich lat i był kolejnym rokiem, w którym wskaźniki stanu rozwoju społeczno-gospodarczego w województwie osiągały bardzo korzystne, niekiedy rekordowe wartości. Dochody własne budżetu województwa na koniec 2019 roku przekroczyły 393,2 mln zł (były o 22% wyższe, niż rok wcześniej), bezrobocie rejestrowane osiągnęło poziom 64,1 tys. (88% stanu z końca 2018 r.), liczba podmiotów w systemie region (209,8 tys.) wzrosła w ciągu roku o ponad 3%, zasięg korzystających z pomocy społecznej spadł do 6,6%

(rok wcześniej – 7,2%), przy czym korzystających znajdujących się poniżej progu dochodowego (a więc wyrażający skalę ubóstwa) spadł do 3,9% (w 2018 – 4,6%), liczba pracujących wg GUS sięgała 752 tys. i była najwyższa w okresie za który prowadzi się takie statystyki (wzrosła pomimo kolejnego roku znaczącego spadku liczby ludności w wieku produkcyjnym), choć według metodologii BAEL w 2020 była już nieco niższa niż w 2019. Korzystna sytuacja finansowa województwa została dostrzeżona także w tradycyjnym rankingu pisma samorządu terytorialnego „Wspólnota”. Ranking dotyczący zamożności samorządów za rok 2019, opublikowany 28 lipca 2020 r., ułokował województwo kujawsko-pomorskie (wskaźnik per capita) na trzecim miejscu. Pierwszy przypadek choroby Covid-19, wywołanej przez wirusa SARS-CoV-2 w Polsce stwierdzono 4 marca 2020 roku. Pierwszy przypadek w województwie kujawsko-pomorskim pojawił się 17 marca, a kujawsko-pomorskie było przedostatnim województwem, w którym potwierdzono zachorowania. 20 marca 2020 roku wprowadzono w Polsce stan epidemii. Do końca 2020 roku w województwie kujawsko-pomorskim zachorowało 84 626 osób, z tej liczby zmarło 1507. Rozkład zachorowań na terenie województwa na osi czasu wskazuje, że największa ich liczba miała miejsce w 35. i 36. tygodniu trwania pandemii (a więc od 27 października do 9 listopada) – zanotowano wówczas ponad 20,5 tys. przypadków, czyli prawie ¼ ogólnej sumy z całego roku.

Rysunek 2. Liczba zakażeń wirusem SARS-CoV-2 w województwie kujawsko-pomorskim – dane dzienne

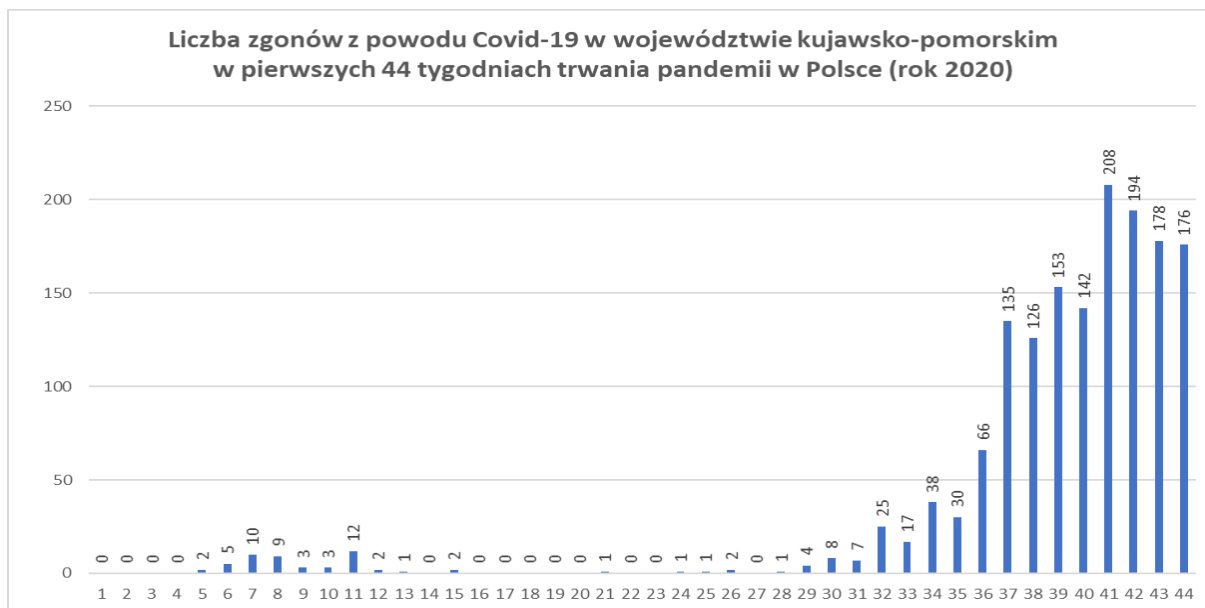
Źródło: opracowanie własne

Rysunek 3. Liczba zakażeń wirusem SARS-CoV-2 w województwie kujawsko-pomorskim w pierwszych 44 tygodniach trwania pandemii w Polsce (rok 2020)

Źródło: opracowanie własne

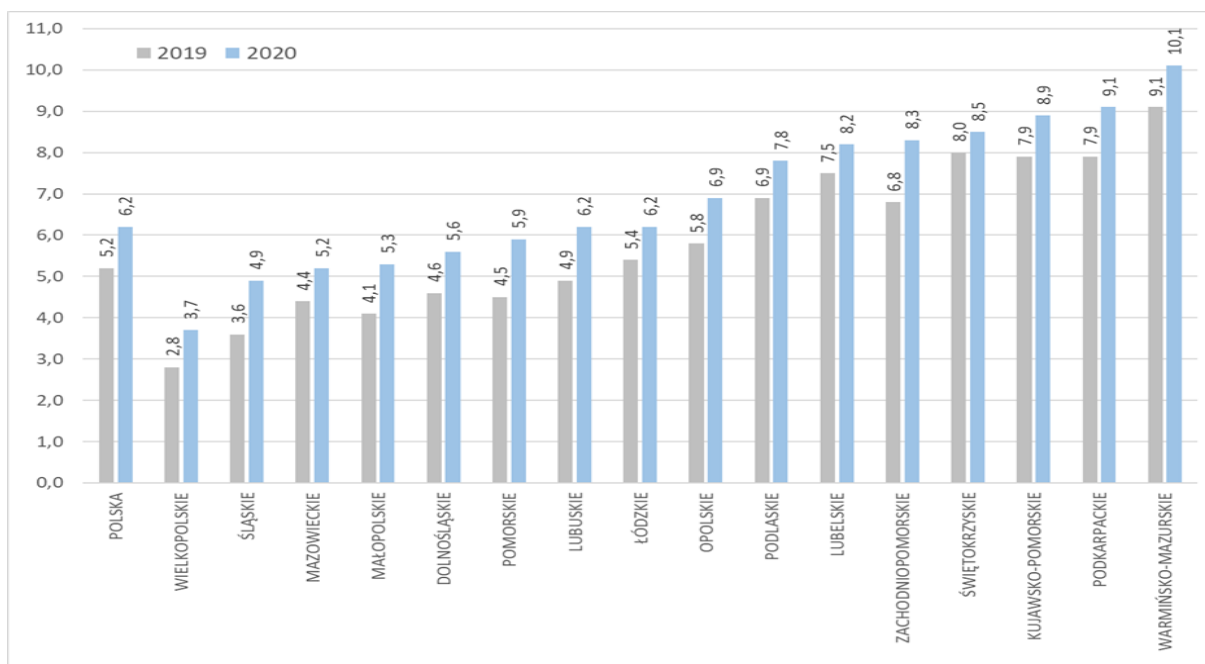
Z kolei największa liczba zgonów z powodu Covid-19 przypadła na tygodnie 41. i 42. (od 8 do 21 grudnia – łącznie 402). Największa dzienna liczba zachorowań w roku 2020 (1954 przypadki) została wykazana 30 października, a największa dzienna liczba zgonów (57) – 23 grudnia.

Rysunek 4. Liczba zgonów z powodu Covid-19 w województwie kujawsko-pomorskim w pierwszych 44 tygodniach trwania pandemii w Polsce (rok 2020)

Źródło: opracowanie własne

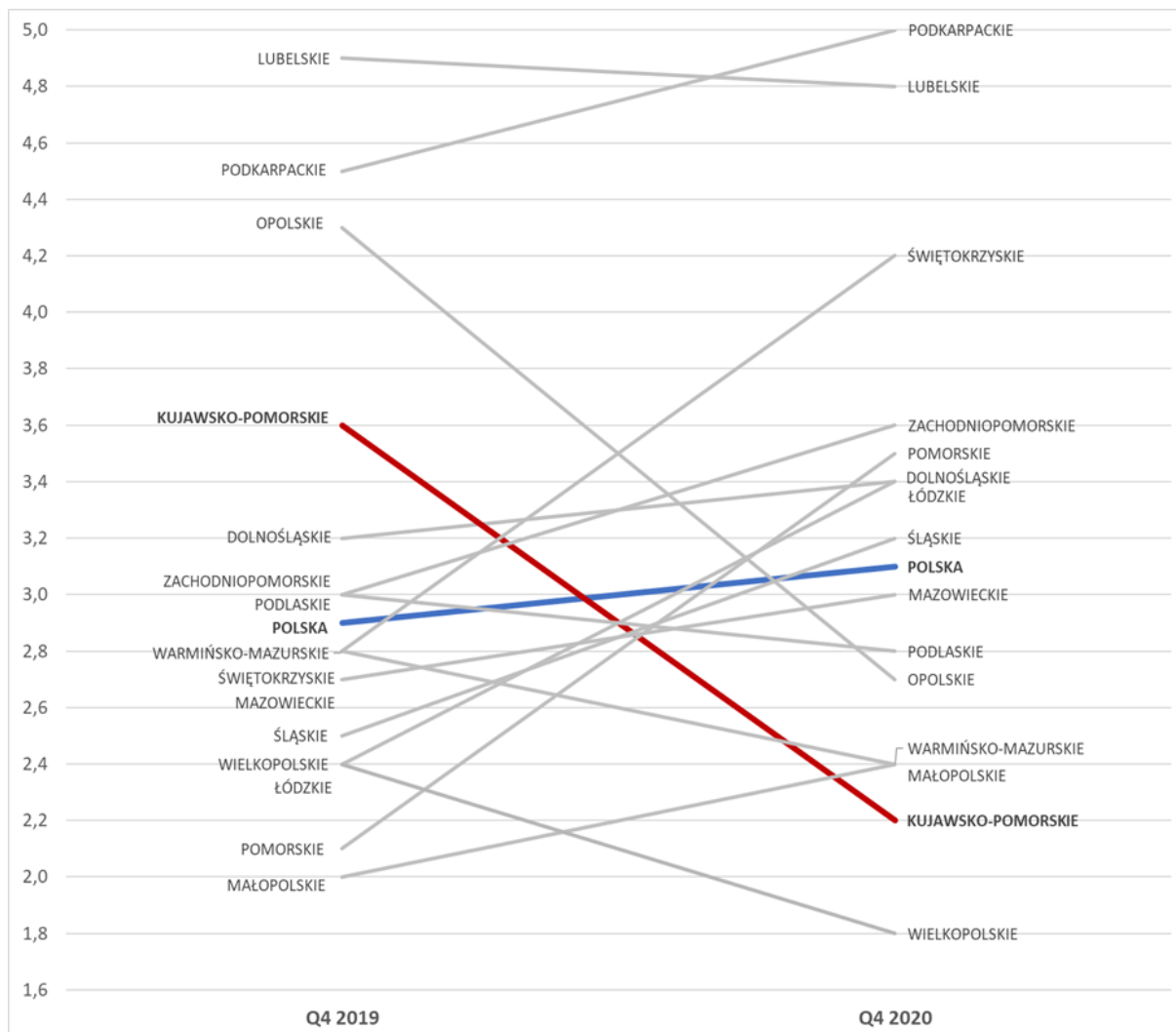
Społeczne i gospodarcze skutki pandemii ocenić będzie można dopiero w okresie 2-3 lat od jej wystąpienia. Pewne przesłanki pozwalają przypuszczać, że pod względem wpływu na gospodarkę, województwo kujawsko-pomorskie należy do regionów, w których negatywne oddziaływania mogą być stosunkowo słabe. Wynika to z faktu słabszego rozwoju działalności zależnych od silnych przepływów osób, ponieważ region pełni stosunkowo mało funkcji nastawionych na osoby przyjezdne. Najważniejszą w województwie działalnością, która została najsilniej dotknięta skutkami pandemii jest lecznictwo uzdrowiskowe, a bardzo dobry stan rozwoju tej branży w kujawsko-pomorskim spowodował, że czasowe zamknięcie lecznictwa uzdrowiskowego było w naszym regionie na tle innych wyjątkowo dotkliwe i przyniosło szczególnie dużo strat bezpośrednich i pośrednich.

Rysunek 5. Porównanie stopy bezrobocia rejestrowanego w grudniu 2019 i grudniu 2020 roku. Województwa uszeregowano wg stopy bezrobocia w grudniu 2020 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Bezrobocie rejestrowane w grudniu 2020 roku wzrosło w stosunku do grudnia roku 2019 o 9,4 tys. osób. Stopa bezrobocia rejestrowanego wzrosła z 7,9 do 8,9% - był to wzrost o 12,7% - czwarty najniższy wzrost bezrobocia w kraju (średni wzrost dla Polski to 19,2%, województwa o najwyższym wzroście – śląskie, wielkopolskie i pomorskie zanotowało wzrost o ponad 30%). Całkowicie odmienne dane na temat bezrobocia przedstawia wskaźnik BAEL (metodologia Eurostatu, porównywalna w krajach UE), zgodnie z którym stopa bezrobocia w województwie kujawsko-pomorskim w czwartym kwartale 2020 roku wynosiła 2,2% i była drugą najniższą w Polsce, a jednocześnie była dużo niższa niż w czwartym kwartale 2019 roku (3,6%).

Rysunek 6. Porównanie stopy bezrobocia wg BAEL w czwartym kwartale 2019 i czwartym kwartale 2020 roku (uwaga – brak danych dla województwa lubuskiego)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Pandemia Covid-19 w bardzo dużym stopniu wpłynęła na zadania i organizację pracy na poziomie administracji samorządu województwa, która bezpośrednio po ogłoszeniu stanu epidemii rozpoczęła działania na rzecz przeciwdziałania jej rozprzestrzeniania się oraz łagodzenia jej skutków. Dokonano przesunięć środków w ramach RPO WKP 2014-2020 aby wygospodarować środki na pomoc. Ostatecznie budżet tzw. „Marszałkowskiego Programu Przeciwdziałania Epidemii Covid-19” wyniósł 910 mln zł i był przeznaczony na pomoc dla przedsiębiorców, służby zdrowia i wsparcie społeczne. Już w marcu rozpoczęto programowanie działań osłonowych dla przedsiębiorców z branż, które zostały dotknięte lockdownem. Uzupełniały one działania wprowadzane przez Radę Ministrów w ramach kolejnych rządowych tarcz. W wyniku podjętych wówczas działań, spółki samorządu województwa zajmujące się obsługą przedsiębiorców – Kujawsko-Pomorski Fundusz Rozwoju, Kujawsko-Pomorski Fundusz Pożyczkowy oraz Toruńska Agencja Rozwoju Regionalnego bardzo szybko wprowadziły do swojej oferty nowe albo zmodyfikowane produkty, kierowane do przedsiębiorców dotkniętych ograniczeniami w funkcjonowaniu. W listopadzie i grudniu 2020 r. w odpowiedzi na prośby o pomoc formułowane pod adresem Marszałka Województwa przez przedsiębiorców z branży gastronomicznej oraz fitness, przygotowano projekt „Gastro-fit”, polegający na przekazaniu środków finansowych, umożliwiających

podtrzymanie działalności tych podmiotów przez dwa miesiące. Dzięki ogromnej mobilizacji i zaangażowaniu pracowników Urzędu Marszałkowskiego, czas niezbędny na zaprogramowanie i uruchomienie pomocy został skrócony kilkukrotnie w stosunku do procedur standardowych. Dla części przedsiębiorców „Gastro-fit” był jedyną dostępną pomocą publiczną w czasie pandemii. Niemal natychmiast po rozpoczęciu pandemii, na stronie głównej Województwa uruchomiona została zakładka, stanowiąca kompendium wiedzy o różnych aspektach funkcjonowania województwa w czasie pandemii – bardzo szybko stała się ona najobszerniejszym źródłem informacji na ten temat w regionie. Bardzo ważną inicjatywą w początkowej fazie pandemii, gdy panował bardzo duży niedobór środków ochronnych, była zainicjowana przez Marszałka Województwa współpraca z Toruńskimi Zakładami Materiałów Opatrunkowych, pozwalająca na zaopatrzenie zainteresowanych samorządów lokalnych w jednorazowe maski ochronne. Dzięki podjętym działaniom, TZMO przekazywały część produkcji do dystrybucji wśród samorządów. Z oferty tej skorzystało ponad 100 urzędów gmin i starostw z terenu województwa – w Urzędzie Marszałkowskim zbierano zapotrzebowania od samorządów oraz ustalano zasady podziału, zapewniające dostępność dla każdego z zainteresowanych, a fizyczną sprzedaż masek (po cenach producenta – wówczas bardzo atrakcyjnych w stosunku do cen rynkowych) prowadził Regionalny Ośrodek Edukacji Ekologicznej w Przysieku. Tylko w okresie marzec-maj 2020 r. dokonano dystrybucji około 200 tys. masek, natomiast łącznie było to ponad 390 tys. sztuk. O trudnej dostępności masek w tym okresie najlepiej świadczy fakt, że przekazywano je w transzach po 50-100 sztuk dla poszczególnych odbiorców (jst – gmin, starostw oraz jednostek organizacyjnych Województwa Kujawsko-Pomorskiego). Łącznie beneficjentami wsparcia antycovidowego w postaci dostarczonych masek zostało 186 podmiotów. Podstawowa wartość tej inicjatywy wynikała z faktu, że w okresie, gdy maski ochronne były bardzo trudno dostępne, samorządy miały zapewniony dostęp do wysokiej jakości masek, które wprawdzie były reglamentowane, ale zapewniały zabezpieczenie każdemu z urzędów podstawowych potrzeb. Wiosną 2020 roku na bardzo dużą skalę zabezpieczano także potrzeby placówek ochrony zdrowia oraz domów pomocy społecznej. W przypadku domów pomocy społecznej zadbano o wykonywanie testów, zabezpieczenie w maski, kombinezony i środki dezynfekujące. Pracownicy Urzędu Marszałkowskiego służący w Wojskach Obrony Terytorialnej przekazywali paczki dla osób starszych. Na uwagę zasługuje fakt, że wszystkie powyższe działania były realizowane równoległe do statutowych działań Urzędu Marszałkowskiego, bez szkody dla jakości i tempa ich realizacji (zależnych od działań Urzędu, niezrealizowanie lub opóźnienie niektórych zadań wynikało z uwarunkowań zewnętrznych). Co więcej, zadania antycovidowe realizowane były także przez departamenty i jednostki, które statutowo zajmują się całkowicie odmiennymi zadaniami – np. serwis internetowy prowadzony był przez departament odpowiedzialny za dokonywanie audytów i kontroli zarządczej, projekt „Gastro-fit” był koordynowany przez departament zajmujący się współpracą międzynarodową, planowanie dystrybucji masek przez departament odpowiadający za planowanie strategiczne, a ich fizyczne rozdysponowanie – przez jednostkę statutowo odpowiedzialną za edukację ekologiczną.

W wielu dziedzinach w roku 2020 nie udało się zrealizować zaplanowanych wskaźników lub zakładanych efektów, ale w każdym przypadku wynikało to z obiektywnych uwarunkowań zewnętrznych, przede wszystkim z wprowadzanych administracyjnych ograniczeń lub zakazów prowadzenia określonych rodzajów działalności. Dotyczy to przede wszystkim zadań, które zakładały bezpośredni udział partnerów społeczno-gospodarczych i samorządowych. W 2020 roku odwołano szereg wydarzeń, z którymi były powiązane planowane zadania – np. odwołano imprezy targowe i/lub promocyjne, imprezy kulturalne, szkolenia, wyjazdy studialne, wizyty zagraniczne w których zaplanowane wcześniej uczestnictwo przekładało się na realizację wskaźników projektów. Jednocześnie bardzo często stosowano rozwiązania zamiennie – zwłaszcza gdy upowszechniła się organizacja telekonferencji. Zagadnienia te zostały szczegółowo przedstawione w dalszej części *Raportu*, gdzie odniesiono się do wpływu pandemii na każdy obszar funkcjonowania administracji samorządowej.

Podkreślić także należy, że administracja Samorządu Województwa bardzo szybko wprowadziła rozwiązania organizacyjne, dostosowane do wymogów pandemii. Szczególnie należy zwrócić uwagę na wprowadzenie rozwiązań informatycznych, pozwalających na organizację pracy zdalnej przy zachowaniu pełnego bezpieczeństwa zasobów danych – było to bardzo duże wyzwanie organizacyjne, zwłaszcza jeśli uwzględni się skalę organizacji, jaką jest Urząd Marszałkowski, oraz fakt że nigdy dotąd w praktyce nie stosowano rozwiązań pracy zdalnej. Stanowiska pracy zostały wyposażone w niezbędne oprogramowanie oraz sprzęt umożliwiający prowadzenie telekonferencji. Pracownicy Urzędu bardzo szybko nabyli umiejętności niezbędnych do efektywnego wykonywania zadań w nowych uwarunkowaniach organizacyjnych. Podkreślić także należy, że administracja samorządu województwa zachowała pełną sprawność w realizacji zadań pomimo wysokich absencji pracowników, na które składały się przede wszystkim nieobecności związane z wielomiesięcznym zamknięciem żłobków, przedszkoli i szkół podstawowych, ale także z absencją chorobową (do końca 2020 roku na Covid-19 zachorowało prawie 200 pracowników, a w szczytowym okresie, jesienią, jednocześnie chorowało około 100 pracowników Urzędu Marszałkowskiego). Pracę utrudniały także nakładane na pracowników kwarantanny oraz prewencyjna „przymusowa” praca zdalna w sytuacji odnotowania kontaktu z osobą zakażoną.

2 Opis realizacji strategii, programów, polityk

Dokumenty służące planowaniu rozwoju na obszarze województwa tworzą pewien system powiązań, który częściowo regulują przepisy prawa. W ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju wskazano, że politykę rozwoju prowadzi samorząd województwa na podstawie m.in. strategii rozwoju województwa i programów. Jednocześnie zgodnie z art. 11 ust. 3 ustawy o samorządzie województwa, strategia rozwoju województwa wdrażana jest m.in. poprzez programy rozwoju i regionalny program operacyjny. Dla zobrazowania szerokiego spektrum planowania rozwoju, w rozdziale tym ujęto także wszystkie pozostałe dokumenty programowe, których opracowanie wynikało z obowiązujących przepisów szczegółowych lub było konieczne ze względu na realizację potrzeb rozwojowych regionu.

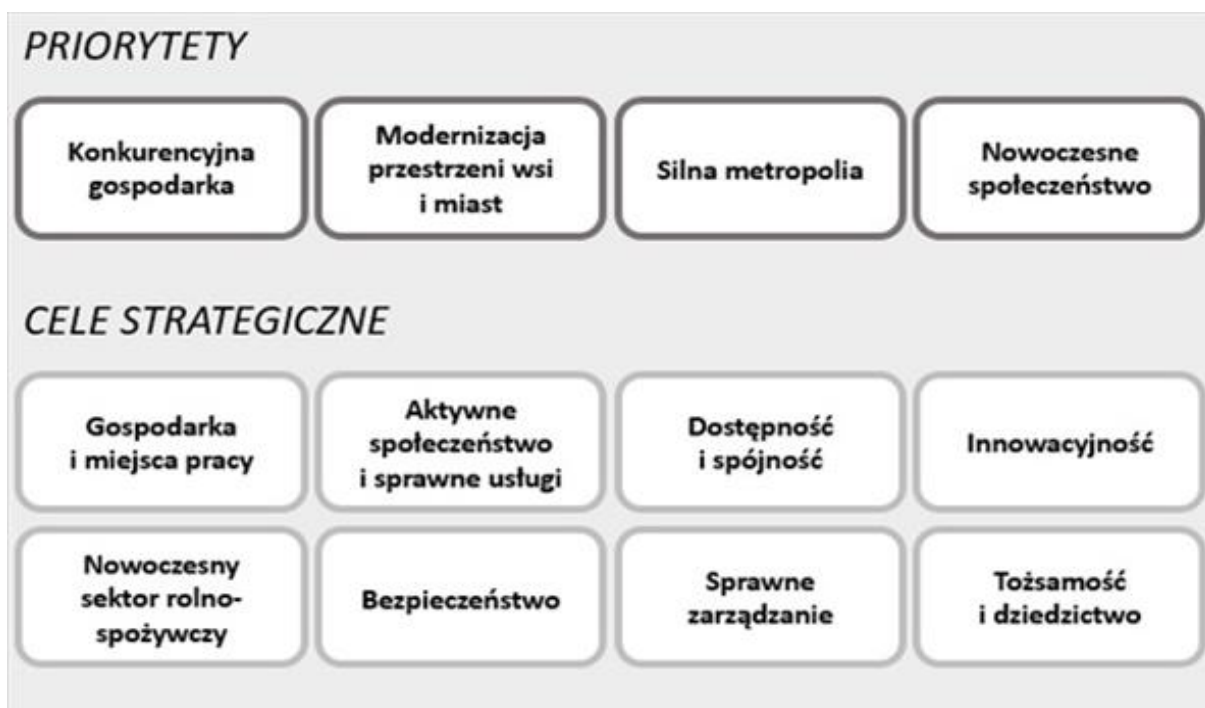
W 2020 roku Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego realizował, 59 bardzo zróżnicowanych dokumentów programowych (strategii, programów, planów), wśród których do najważniejszych, ze względu na rolę i znaczenie w planowaniu oraz finansowaniu rozwoju, należały:

- *Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+;*
- *Regionalny program operacyjny województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020;*
- *Założenia polityki terytorialnej województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020.*

2.1 Informacja o realizacji *Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+*

Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+, która przyjęta została uchwałą nr XLI/693/13 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 21 października 2013 r. określiła 4 priorytety rozwoju, realizowane przez osiem celów strategicznych. Zasadnicza część niniejszego *Raportu*, tj. rozdział 4 „Działania Zarządu Województwa na rzecz rozwoju społeczno-gospodarczego regionu”, opracowany został właśnie w ujęciu tych ośmiu celów strategicznych, prezentując prace Zarządu Województwa w roku 2020, a tym samym informacje na temat działań prowadzonych w obrębie poszczególnych celów, a więc na rzecz realizacji *Strategii*.

Ponadto sprawozdanie z wdrażania *Strategii* obejmuje informacje o zastosowanych instrumentach polityki regionalnej, tj. o realizacji regionalnych dokumentów programowych, kontraktu terytorialnego, polityki terytorialnej województwa (zawartych w kolejnych podrozdziałach rozdziału 2), planie zagospodarowania przestrzennego województwa (zawartym w podrozdziałach: 2.4 i 4.7) oraz o postępie we wdrażaniu przedsięwzięć, przyporządkowanych do poszczególnych celów strategicznych, które przedstawione zostały w dalszej części tego podrozdziału (także w tabeli nr 1), a szczegółowo w załączniku nr 1 do niniejszego *Raportu*.

Rysunek 7. Priorytety i cele strategiczne *Strategii*

Źródło: *Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+*

Z danych zebranych na koniec 2020 roku wynika, że *Strategia* była systematycznie realizowana. Corocznie zwiększała się liczba przedsięwzięć zrealizowanych oraz zmieniała się liczba przedsięwzięć na różnych etapach realizacji (w fazie wstępnej, w fazie zaawansowanej). Podsumowując te informacje należy podkreślić, że z końcem 2020 r. zdecydowana część 192 przedsięwzięć *Strategii* została już zrealizowana lub znajdowała się w zaawansowanej fazie realizacji – 48% wszystkich zadań, a realizacja kolejnych 19% przedsięwzięć została rozpoczęta (razem 128 zadań). Jednocześnie następowała weryfikacja zaplanowanych działań, m.in. w związku ze zmieniającymi się uwarunkowaniami zewnętrznymi i wewnętrznymi, których konsekwencją było przeformułowywanie niektórych przedsięwzięć lub decyzje o odstąpieniu od ich realizacji (58 zadań). W zakresie części przedsięwzięć nie podjęto żadnych działań, a wśród przyczyn takiego stanu rzeczy wskazywano m.in.: brak środków finansowych, brak zainteresowania ze strony podmiotów odpowiedzialnych za realizację danego zadania lub utratę ich aktualności.

Warto w tym miejscu wskazać, że od końca roku 2019 do końca roku 2020 trwały prace programowe, związane z przygotowaniem nowej strategii rozwoju województwa i bardzo często odnoszono się do ustaleń strategii obowiązującej, wskazując na konieczność kontynuacji pewnych działań nawet jeśli dotąd nie zawsze zaistniały korzystne warunki ich realizacji w ogóle lub realizacji na satysfakcjonującym poziomie, albo wprost przeciwnie – pojawiały się postulaty, aby nie kontynuować zagadnień obecnie uznawanych już za nieaktualne. Ponadto rozpoczęty właśnie nowy okres programowania funduszy europejskich 2021-2027 zaczął stwarzać nowe warunki rozwoju, a więc i nowe możliwości finansowania ważnych dla województwa przedsięwzięć.

Tabela 1. Ocena stanu realizacji przedsięwzięć Strategii, przeprowadzona na podstawie wykonanych prac sprawozdawczych z realizacji Strategii za 2020 r.

Etapy realizacji przedsięwzięć	Liczba przedsięwzięć na danym etapie realizacji	Udział przedsięwzięć na danym etapie realizacji	
zrealizowano, zrealizowano (działanie ciągle)	65	34%	48%
faza zaawansowana/ zaawansowana faza procesu inwestycyjnego	26	14%	
wstępna faza procesu inwestycyjnego	5	2,5%	19%
faza uzgadniania dokumentacji	1	0,5%	
faza projektowa/początkowa	31	16%	
nie rozpoczęto realizacji	20	10%	33%
odstąpiono od realizacji/ odstąpiono od realizacji w okresie do roku 2020	38	20%	
b.d.	6	3%	
RAZEM:	192	100%	100%

Źródło: opracowanie własne

Należy także zwrócić uwagę, że dokonując oceny realizacji przez Zarząd Województwa w roku 2020 zawartych w *Strategii* celów strategicznych, niezbędne jest uwzględnienie następujących uwarunkowań:

- *Strategia* miała charakter kompleksowy – obejmowała ogół działalności, które były niezbędne dla prawidłowego rozwoju województwa, a więc także działalności, za których realizację odpowiadały inne podmioty, niż Samorząd Województwa. Rolą Samorządu Województwa w tego typu działaniach mogło więc być głównie ich inicjowanie, lobbowanie na ich rzecz, ale niektóre z tych zadań wiązały się na tyle ściśle z podziałem kompetencyjnym organów administracji publicznej (rządowej i samorządowej), że w praktyce uniemożliwiało to podejmowanie przez Samorząd Województwa nawet pośrednich działań;
- z analizy stanu realizacji przedsięwzięć leżących w gestii administracji rządowej wyniknęło, że znaczna ich część znajduje się w początkowej fazie realizacji lub w ogóle się nie rozpoczęła (21 z 30 przedsięwzięć);
- *Strategia* miała charakter wieloletni i była realizowana przez ponad 7 lat. Oznacza to, że różne rodzaje (kategorie) interwencji były podejmowane w różnych okresach, a więc fakt, że takich aktywności nie wykazywano w danym roku, za który sporządzany był *Raport* nie musiał oznaczać, że w tym zakresie nie podjęto żadnych działań mających na celu realizację tej interwencji;
- część zadań zawartych w *Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+*, w wyniku współtworzenia projektu nowej strategii rozwoju województwa z partnerami w latach 2019-2020 r., zostało ponownie ujętych w przyjętej przez Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego dnia 12 grudnia 2020 r. nowej *Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+*.

Jak z powyższego wynika realizacja *Strategii* podlegała szczegółowemu i regularnemu monitorowaniu. Odbывало się ono na podstawie systemu określonego w *Szczegółowym planie działań na rzecz realizacji ustaleń Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+*, przyjętym uchwałą Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 15 października 2014 r. (przy czym ostatnia zmiana dokumentu została wprowadzona uchwałą nr 1/11/17 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 11 stycznia 2017 r.). Monitoring odbywał się dotąd wg następujących zasad:

- w cyklu rocznym – powstawało opracowanie pt. *Raport z realizacji Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+*, którego głównym celem była ocena realizacji poszczególnych przedsięwzięć, określonych w *Strategii*. Opracowanie za lata 2014-2018 powstawało corocznie jako odrębny dokument. Natomiast za lata 2019-2020 raport z realizacji *Strategii* stanowił część raportu o stanie województwa;
- w cyklu trzyletnim – powstawało opracowanie pt. *Raport o stanie rozwoju społeczno-gospodarczego województwa kujawsko-pomorskiego*. Pierwsza edycja, dotycząca zmian w okresie 2012-2014 została przyjęta uchwałą nr 4/76/16 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 27 stycznia 2016 r., a druga edycja dotycząca okresu 2012-2017, została przyjęta uchwałą nr 9/303/19 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 6 marca 2019 r.

Obydwa rodzaje raportów były prezentowane Sejmikowi Województwa.

W związku z pojawieniem się obowiązku sporządzenia niniejszego *Raportu o stanie województwa*, który zawiera także odniesienia do zagadnień będących dotąd przedmiotem corocznego *Raportu z realizacji Strategii*, dla uniknięcia powtórzeń tych samych treści w dwóch formalnie odrębnych raportach, w *Raporcie o stanie województwa* przedstawiono informację o stanie realizacji *Strategii* i zrezygnowano tym samym z opracowania odrębnego raportu o takim charakterze.

2.2 Informacja o realizacji *Regionalnego programu operacyjnego województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020*

Regionalny program operacyjny województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020 (dalej: RPO WKP 2014-2020) został przygotowany jako podstawowy instrument, zapewniający realizację celów *Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+*. Celem głównym RPO WKP 2014-2020 jest uczynienie województwa kujawsko-pomorskiego konkurencyjnym, innowacyjnym regionem Europy oraz poprawa jakości życia jego mieszkańców. Dokument zawiera 12 osi priorytetowych, przy czym osie 1-7 są współfinansowane z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (dalej: EFRR), a osie 8-12 z Europejskiego Funduszu Społecznego (dalej: EFS).

Tabela 2. Podział środków finansowych w ramach *Regionalnego programu operacyjnego województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020*

Osie priorytetowe	wartość wkładu UE w EUR	udział (%) w alokacji Programu
Oś 1 Wzmocnienie innowacyjności i konkurencyjności gospodarki	371 526 001	19,5
Oś 2 Cyfrowy region	54 868 124	2,9
Oś 3 Efektywność energetyczna i gospodarka niskoemisyjna w regionie	285 821 040	15,0
Oś 4 Region przyjazny środowisku	103 082 607	5,4
Oś 5 Spójność wewnętrzna i dostępność zewnętrzna regionu	199 556 959	10,5
Oś 6 Solidarne społeczeństwo i konkurencyjne kadry	320 108 885	16,8
Oś 7 Rozwój lokalny kierowany przez społeczność	33 119 976	1,7
łącznie Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR)	1 368 083 592	71,9
Oś 8 Aktywni na rynku pracy	174 596 612	9,2
Oś 9 Solidarne społeczeństwo	139 910 866	7,4
Oś 10 Innowacyjna edukacja	118 753 186	6,2
Oś 11 Rozwój lokalny kierowany przez społeczność	29 572 121	1,6
Oś 12 Pomoc techniczna	72 623 910	3,8
łącznie Europejski Fundusz Społeczny (EFS)	535 456 695	28,1
łącznie EFRR+EFS	1 903 540 287	100,0

Źródło: opracowanie Biura Analiz Funduszy Europejskich

Budżet RPO WKP 2014-2020 wynosi ponad 1,9 mld EUR wkładu dofinansowania UE, co przekłada się na ponad 8,6 mld zł wg kursu euro z dnia 30 grudnia 2020 r. wynoszącego 4,5565 zł, w tym:

- ponad 6,2 mld zł pochodzi z EFRR, co stanowi 71,9% wartości środków;
- ponad 2,4 mld zł pochodzi z EFS, co stanowi 28,1% wartości środków funduszy europejskich w RPO WKP 2014-2020.

W łącznej kwocie środków UE 16 regionalnych programów operacyjnych w kraju, wynoszącej ponad 142,5 mld zł, środki do realizacji projektów w województwie kujawsko-pomorskim stanowią 6,1%.

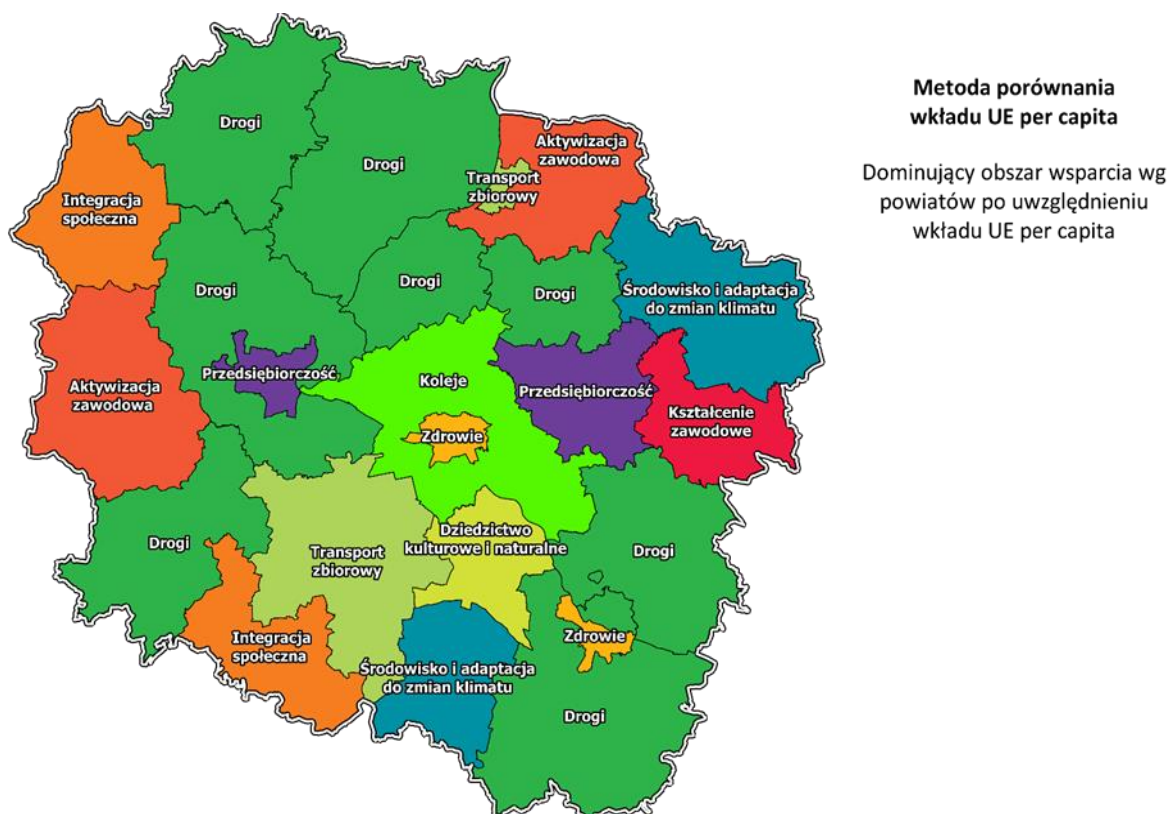
Uroczystość wręczenia umów na dofinansowanie projektów w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego RPO WKP 2014-2020, a także Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich, 18 lutego 2020 r., fot. Mikołaj Kuras

W ramach działań dla RPO WKP 2014-2020, do końca 2020 r. zrealizowano:

- Komitet Monitorujący RPO WKP 2014-2020 zatwierdził **519 pakietów kryteriów** wyboru projektów do dofinansowania (272 w wersji pierwotnej oraz 247 w wersji zmieniającej), w tym 310 pakietów w EFRR oraz 209 pakietów w EFS. W 2020 r. zatwierdzono 40 pakietów kryteriów: 15 w wersji pierwotnej oraz 25 w wersji zmieniającej), w tym 30 pakietów w EFRR i 10 pakietów w EFS;
- w latach 2015-2020 ogłoszono łącznie **494 nabory wniosków o dofinansowanie** (408 w trybie konkursowym, 77 w trybie pozakonkursowym, 9 w trybie nadzwyczajnym – Covid-19), w tym 332 współfinansowanych z EFRR i 162 ze środków EFS. 464 konkursy zostały zakończone, w tym 313 konkursów w ramach EFRR i 151 konkursów w ramach EFS. 25 konkursów trwa, w tym 15 konkursów ze środków EFRR i 10 konkursów ze środków EFS. W 2020 r. ogłoszono 62 nabory (43 w trybie konkursowym, 10 w trybie pozakonkursowym, 9 w trybie nadzwyczajnym), w tym 39 naborów z EFRR i 23 z EFS;
- **dotychczas łącznie złożono 6 012 wniosków o dofinansowanie projektów** (3 705 w ramach EFRR, 2 307 w ramach EFS (w tym 1 138 wniosków preselekcyjnych), a 3 992 wnioski były poprawne formalnie. W 2020 r. złożono 752 wnioski o wartości dofinansowania wynoszącej 1,9 mld zł;
- **do dofinansowania zatwierdzono 3 085 wniosków** o wartości wkładu UE w wysokości prawie 7,6 mld zł. W 2020 r. zatwierdzono do dofinansowania 756 wniosków o wartości 1,42 mld zł;
- **łącznie w ramach RPO WKP 2014-2020 podpisano 2 784 umowy o dofinansowanie projektów** (1 610 z EFRR i 1 174 z EFS) na kwotę **ponad 7,4 mld zł**, w tym ponad 5,4 mld zł z EFRR i prawie 2,1 mld zł z EFS, **kontraktując tym samym 86% alokacji programu**. 178 umów na kwotę 421,5 mln zł zostało zawartych w ramach 12 konkursów, zrealizowanych przez Instytucję Pośredniczącą WUP, co stanowi 4,9%

- całkowitego wkładu UE w umowach oraz 17,3% wkładu EFS w programie. W 2020 r. podpisano 648 umów, w których wartość dofinansowania UE wyniosła 1,2 mld zł;
- łącznie w ramach RPO WKP 2014-2020 złożono **11 966 wniosków o płatność**, z czego 906 klasyfikowały się jako wnioski końcowe, zamykające realizację umów. Łączna kwota we wszystkich zatwierdzonych wnioskach o płatność wyniosła **3,4 mld zł** (wykorzystując 38,9% alokacji programu), z czego ok. 1,2 mld zł dotyczyło tylko umów zakończonych. W 2020 r. rozliczono 295 końcowych wniosków o płatność o wartości wkładu UE 383,5 mln zł, co stanowiło wzrost o 4,42 punktu procentowego;
 - w osiach priorytetowych 1, 3, 4 i 5 programu, w których realizowane są **cele związane ze zmianami klimatu**, szacunkowa wartość środków UE przeznaczonych na ich realizację wynosiła 1,24 mld zł. Wielkość ta stanowi 14,3% całkowitej alokacji programu. Wartość zakontraktowanych środków związanych z realizacją celów klimatycznych wyniosła 11,5% ogólnej alokacji programu i 80,4% wszystkich środków przeznaczonych na realizację celów związanych ze zmianami klimatycznymi (993,8 mln zł);
 - w ramach 66 konkursów, **696 wniosków zatwierdzonych** do dofinansowania wpisało się w obszary Inteligentnych Specjalizacji (dalej: IS) realizowanych w ramach RPO WKP 2014-2020, z czego zawartych zostało **560 umów** na kwotę **ponad 1,85 mld zł**, co stanowi 21,3% alokacji programu. W 2020 r. ogłoszono 6 konkursów dla realizacji IS i podpisano 243 umowy o wartości 301,7 mln zł;
 - **poziom certyfikacji** programu (wydatków zadeklarowanych przez Instytucję Zarządzającą we wnioskach do Komisji Europejskiej), który stanowi miarę realnego wykorzystania środków unijnych wyniósł **45,4%, tj. 864,6 mln euro (3,94 mld zł)**. W 2020 r. wartość zacertyfikowanego wkładu UE wyniosła 272,7 mln euro (1,24 mld zł);
 - **poziom realizacji celu n+3** na 2020 r., określający wartość minimalnych, zatwierdzonych wydatków unijnych do osiągnięcia w danym roku (wynoszący dla kujawsko-pomorskiego 657,5 mln euro, tj. 34,54% alokacji programu) osiągnął **poziom 131,5% zakładanego celu**;
 - **142 projekty zostały zakwalifikowane jako ogólnowojewódzkie** (kwota dofinansowania UE w tych projektach to 2,82 mld zł, co stanowi 37,9% dotychczasowej kontraktacji (70 projekty w EFRR i 72 projekty w EFS) i 32,6% alokacji w programie);
 - z puli **2 784 podpisanych umów, najwięcej, bo 1 340 realizowanych jest zgodnie z klasyfikacją DEGURBA⁷ na obszarach wiejskich**, jednak stanowi to tylko 29,8% dotychczasowej kontraktacji w RPO WKP 2014-2020. Najwięcej środków UE znajduje się w umowach podpisanych do realizacji w dużych miastach, tj. 4 197 926 307 zł, co stanowi 48,4% ogólnej wartości budżetu UE w programie i 56,3% dotychczas zrealizowanej kontraktacji (w 889 umowach). Należy jednak zwrócić uwagę, że projekty ogólnowojewódzkie zakwalifikowane są w systemie monitoringowym programu (SL2014) właśnie do dużych obszarów miejskich (w tym m.in. projekty z osi 1, 2 i 12);
 - **wartość wkładu UE we wszystkich realizowanych projektach na obszarze całego województwa w ramach RPO WKP 2014-2020 wynosi w zaokrągleniu 3 605 zł w przeliczeniu na 1 mieszkańca**. Dominującym obszarem wsparcia w powiatach, wyznaczonym metodą uwzględniającą najwyższą wartość wkładu UE per capita w danym obszarze, są drogi i dotyczą ośmiu powiatów. W mniejszym stopniu zaznacza się dominacja sześciu innych obszarów – integracji społecznej, transportu zbiorowego, aktywizacji zawodowej, środowiska i adaptacji do zmian klimatu, jak również przedsiębiorczości oraz zdrowia (rysunek nr 8);
 - **najwięcej środków europejskich zakontraktowano w obszarach: przedsiębiorczości (14,4%), zdrowia (8,8%), dróg i energetyki (po 8,4%) oraz aktywizacji zawodowej (7,9%)**, które stanowią łącznie prawie połowę (**47,9%**) wartości wszystkich umów finansowanych z *Regionalnego programu operacyjnego* (rysunek nr 9). Poziom niezakontraktowanej alokacji w budżecie programu RPO WKP 2014-2020 wynosi 14,0%. Wśród 18 obszarów najsłabiej realizowana jest rewitalizacja (56,6% alokacji pozostaje do realizacji). Ponadto obszary, które mają jeszcze ok 20% niezakontraktowanej alokacji to: RLKS (23,1%), integracja społeczna (21,0%), pomoc techniczna (20,6%) oraz dziedzictwo kulturowe i naturalne (17,1%).

⁷ Stopień urbanizacji (DEGURBA) służy do zaklasyfikowania lokalnych jednostek administracyjnych (w Polsce klasyfikacja oparta jest na podziale gminnym) do trzech grup jednostek: „miast”, „małych miast lub przedmieść” oraz „obszarów wiejskich”.

Rysunek 8. Dominujący obszar wsparcia w ramach RPO WKP 2014-2020 w podziale na powiaty

Źródło: opracowanie Biura Analiz Funduszy Europejskich na podstawie danych Centralnego Systemu Teleinformatycznego SL 2014 wg miejsca realizacji - stan na 4 stycznia 2021 r.

Rysunek 9. Rozkład wartości projektów w ramach RPO WKP 2014-2020 według obszarów wsparcia (w zł)

Źródło: opracowanie Biura Analiz Funduszy Europejskich na podstawie danych Centralnego Systemu Teleinformatycznego SL 2014 – stan na 4 stycznia 2021 r.

Tabela 3. Kluczowe informacje dotyczące realizacji RPO WKP 2014-2020, ujęte narastająco w poszczególnych latach (do 31.12.2020 r.)

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020
Pakiety opracowanych i zatwierdzonych kryteriów wyboru projektów	130	281	404	475	519
Ogłoszone konkursy, w tym:	93	196	313	432	494
EFRR	51	124	212	296	332
EFS	42	72	101	136	162
Liczba konkursów nieskutecznych	1	18	28	34	45
Liczba wszystkich złożonych wniosków o dofinansowanie, w tym preselekcyjne	1 502 571	2 912 591	3 797 591	5 260 1 138	6 012 1 138
Wartość wkładu UE w złożonych wnioskach (bez preselekcyjnych) [w mld zł]	1,3 mld	5,3 mld	7,6 mld	8,8 mld	10,7 mld
Liczba ocenionych wniosków	280	1 989	2 710	3 508	3 992
Liczba podpisanych umów	120	816	1 545	2 136	2 784
Wkład UE w podpisanych umowach [w mln/mld zł]	318 mln	3,5 mld	4,6 mld	6,27 mld	7,46 mld
Liczba umów rozwiązanych	0	7	23	47	91
Wartość wkładu UE w rozwiązanych umowach (w mln zł)	0	4,9 mln	18,8 mln	125,7 mln	382,7 mln
% kontraktacji (podpisane umowy), w tym:	3,78%	43,54%	56,79%	77,34%	86%
EFRR	1,93%	47,21%	58,35%	80,79%	86,65%
EFS	8,51%	34,15%	52,82%	68,55%	84,33%
Liczba projektów ogólnowojevońskich	10	46	98	126	142
kwota dofinansowania UE [w mln/mld zł]	137,7 mln	1,8 mld	2,37 mld	2,63 mld	2,82 mld
Liczba zakończonych projektów/	28	62	248	611	906
kwota dofinansowania UE [w mln zł]	42 mln	107,8 mln	300,3 mln	780,7 mln	1 189,2 mln
% certyfikacji programu (wydatków wnioskowanych do KE)	0,99%	6,08%	16,43%	31,18%	45,40%

Źródło: opracowanie Biura Analiz Funduszy Europejskich na podstawie RPO WKP 2014-2020 oraz Centralnego Systemu Teleinformatycznego SL 2014 – stan na 4 stycznia 2021 r.

DZIAŁANIA REALIZOWANE W RAMACH RPO WKP 2014-2020 NA RZECZ PRZECIWDZIAŁANIA SKUTKOM PANDEMII Covid-19

W dniu 13 marca 2020 r. Komisja Europejska przyjęła komunikat wzywający do skoordynowanej reakcji gospodarczej na kryzys, obejmującej wszystkie istotne podmioty na poziomie krajowym i unijnym. Parlament Europejski znowelizował odpowiednie ramy legislacyjne aby umożliwić państwom członkowskim uruchomienie wszystkich niewykorzystanych zasobów z europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych w celu przeciwdziałania nadzwyczajnym skutkom pandemii Covid-19. Globalna sytuacja związana z pandemią Covid-19 wymusiła na samorządach działania, mające na celu złagodzenie kryzysu spowodowanego koronawirusem.

Uruchomiony na początku 2020 r. **Marszałkowski Pakiet Antykryzysowy**, czyli samorządowy wojewódzki program przeciwdziałania pandemii Covid-19 oraz łagodzenia jej skutków w sferze społecznej i gospodarczej, z łącznym budżetem ok. 910 mln zł, stanowił realną pomoc dla firm, instytucji służby zdrowia i ośrodków wsparcia społecznego. Jego finansowanie realizowane było głównie w ramach środków Unii Europejskiej w ramach RPO WKP 2014-2020. W ramach przeciwdziałania skutkom pandemii m.in.:

- przyjęto uchwałę Zarządu Województwa z 15 kwietnia 2020 r. dotyczącą realokacji (przesunięcia) 70,2 mln euro (ok. 320 mln zł) wkładu UE do działań przeznaczonych na przeciwdziałanie skutkom pandemii Covid-19;
- przeprowadzono nabory wniosków o dofinansowanie w niestosowanym do tej pory trybie nadzwyczajnym (w konkursach dotyczących walki ze skutkami Covid-19). W 2020 r. zrealizowano takich 9 konkursów (5 z EFRR i 4 z EFS), w których budżet naborów wynosił 343,6 mln zł;
- do 31 grudnia 2020 r., w ramach naborów w trybie nadzwyczajnym podpisano łącznie 8 umów o wartości ogólnej wynoszącej 312,7 mln zł na blisko 285,5 mln zł wkładu UE. Wsparcie Samorządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego obejmowało 4 pakiety pomocowe, dla których realokowane dofinansowanie zostało

wykorzystane w następujący sposób (ujęte w projektach): pakiet zdrowotny wspomagający głównie placówki medyczne i służbę zdrowia: 73,1 mln zł, pakiet gospodarczy dla przedsiębiorców: 124,9 mln zł, pakiet społeczny wspierający osoby starsze i kadry świadczące usługi społeczne w zakresie przeciwdziałania rozprzestrzeniania się Covid-19 oraz łagodzenia jego skutków: 85,9 mln zł, pakiet dotyczący edukacji, informacji i bezpieczeństwa: 1,4 mln zł;

- łączna wartość wkładu UE (zarówno ze środków realokowanych jak i pochodzących z dotychczasowych działań) w 36 umowach dedykowanych (w całości lub częściowo) walce z pandemią i realizowanych w RPO WKP 2014-2020 wyniosła 547,4 mln zł.

Do 31 grudnia 2020 r. w ramach realizacji projektów współfinansowanych ze środków RPO WKP na lata 2014-2020 osiągnięto wybrane efekty rzeczowe, pogrupowane w następujące sfery:

- **Rozwój gospodarczy:**
 - 1 850 przedsiębiorstw otrzymało wsparcie;
 - 44 wsparte laboratoria badawcze;
 - 95 przedsiębiorstw wspartych w zakresie doradztwa specjalistycznego;
 - 78,99 mln zł – nakłady inwestycyjne na zakup aparatury naukowo-badawczej⁸;
 - 141 wspartych przedsięwzięć informacyjno-promocyjnych o charakterze międzynarodowym;
 - 106 przedsiębiorstw wspartych w zakresie ekoinnowacji;
 - 110 usług publicznych udostępnionych on-line;
- **Edukacja publiczna, w tym szkolnictwo wyższe:**
 - 2 122 utworzonych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3;
 - 3 923 osób opiekujących się dziećmi w wieku do lat 3 objętych wsparciem;
 - 3 110 miejsc wychowania przedszkolnego dofinansowanych w programie;
 - 42 wspartych obiektów infrastruktury przedszkolnej;
 - 3 096 liczba osób korzystających z objętej wsparciem infrastruktury przedszkolnej;
 - 4 254 wspartych miejsc w infrastrukturze kształcenia zawodowego;
 - 46 wspartych obiektów infrastruktury kształcenia zawodowego;
 - 20 wspartych obiektów infrastruktury kształcenia praktycznego i ustawicznego;
 - 60 060 uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych lub umiejętności uniwersalnych w programie;
 - 3 605 osób uczestniczących w pozaszkolnych formach kształcenia;
 - 3 019 uczniów szkół i placówek systemu oświaty, którzy otrzymali stypendium;
- **Kultura oraz ochrona zabytków i opieka nad zabytkami:**
 - 192 zabytki nieruchome objęte wsparciem;
 - 177 zabytków ruchomych objętych wsparciem;
 - 1 514 554 osób – liczba odwiedzin w objętych wsparciem miejscach, należących do dziedzictwa kulturowego i naturalnego oraz stanowiących atrakcje turystyczne;
 - 42 km utworzonych szlaków turystycznych;
- **Promocja i ochrona zdrowia:**
 - 58 wspartych podmiotów leczniczych;
 - 903 sztuki zakupionej aparatury medycznej;
 - 79,59 mln zł – nakłady inwestycyjne na zakup aparatury medycznej;
 - 320 ulepszonych usług zdrowotnych w wyniku realizacji projektów;
 - 75 109 osób korzystających z zakupionej aparatury medycznej;
- **Pomoc społeczna:**
 - 13 918 osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem;
 - 15 007 osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym;
 - 4 804 osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami asystenckimi i opiekuńczymi świadczonymi w społeczności lokalnej;
 - 5 362 osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami wspierania rodziny i pieczy zastępczej;
 - 330 utworzone w programie miejsca świadczenia usług asystenckich i opiekuńczych istniejących po zakończeniu projektu;
 - 575 podmiotów ekonomii społecznej objętych wsparciem;
 - 129 gmin objętych działaniami upowszechniającymi współpracę z podmiotami ekonomii społecznej;
 - 537 miejsc pracy utworzonych w przedsiębiorstwach społecznych;

⁸ Wszystkie wskaźniki w podrozdziale wyrażone w euro, przeliczone zostały na zł kursem sprawozdawczym 4,5565 zł z 30 grudnia 2020 r.

- **Rewitalizacja:**
 - 528 obiekty infrastruktury zlokalizowanej na rewitalizowanych obszarach;
 - 28,13 ha – powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją;
- **Ochrona środowiska:**
 - 299 zmodernizowanych energetycznie budynków;
 - 1 028 wybudowanych jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE;
 - 1 009 920 m³ pojemność wybudowanych obiektów małej retencji wodnej;
 - 26 wspartych Punktów Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych;
 - 29 318 dodatkowych osób korzystających z ulepszonego oczyszczania ścieków;
 - 249 203,74 m² powierzchni użytkowej budynków poddanych termomodernizacji;
 - 27 jednostek służb ratowniczych wyposażonych w sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków katastrof;
 - 2 060 931 osób zabezpieczonych przed zagrożeniami naturalnymi i poważnymi awariami w wyniku realizacji projektów;
- **Rynek pracy:**
 - 28 418 osób bezrobotnych (w tym długotrwale bezrobotnych) zostało objętych wsparciem;
 - 2 830 osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie;
 - 20 184 osób w wieku 50 lat i więcej objętych wsparciem w programie;
 - 49 049 osób o niskich kwalifikacjach objętych wsparciem w programie;
 - 3 468 osób, które otrzymały bezzwrotne środki na podjęcie działalności gospodarczej w programie;
 - 2 421 osób biernych zawodowo objętych wsparciem w programie;
 - 20 502 osób pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek);
 - 5 440 osoby, które uzyskały kwalifikacje lub kompetencje po opuszczeniu programu (bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych, z niepełnosprawnościami, bierne zawodowo);
 - 3 615 utworzonych miejsc pracy w ramach udzielonych z EFS środków na podjęcie działalności gospodarczej;
 - 7 418 uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego uczestniczących w stażach i praktykach u pracodawcy;
- **Transport zbiorowy i drogi publiczne:**
 - 1,75 km nowych lub przebudowanych linii tramwajowych;
 - 79,87 km przebudowanych lub zmodernizowanych dróg;
 - 29,85 km przebudowanych dróg wojewódzkich;
 - 48,09 km wybudowanych lub przebudowanych dróg powiatowych;
 - 6,18 km wybudowanych lub przebudowanych dróg gminnych;
 - 82,02 km wybudowanych i przebudowanych dróg dla rowerów;
 - 209 sztuk zakupionego sprzętu/systemów służących poprawie bezpieczeństwa/ochrony uczestników ruchu drogowego;
 - 183 stanowiska postojowe w wybudowanych obiektach „Bike&Ride”;
 - 40 zakupionych jednostek taboru pasażerskiego w publicznym transporcie zbiorowym komunikacji miejskiej;
- **Monitoring rzeczowy i finansowy – Covid-19:**
 - 1 763 wsparte przedsiębiorstwa;
 - 131 zakupionych respiratorów;
 - 10 zakupionych karetek;
 - 35,2 mln zł wartość środków przeznaczonych na zakup środków ochrony osobistej;
 - 876 tys. zł wartość środków przeznaczonych na zakup testów do diagnozowania Covid-19.

2.3 Informacja o realizacji Założeń polityki terytorialnej województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020

Polityka terytorialna województwa kujawsko-pomorskiego określona w *Założeniach polityki terytorialnej województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020* (przyjętych uchwałą nr 43/1605/13 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 30 października 2013 r.⁹), była jedyną, formalnie zdefiniowaną polityką samorządu województwa kujawsko-pomorskiego. Terytorialny wymiar polityki rozwoju realizowany był przez określenie obszarów funkcjonalno-przestrzennych, w celu optymalnego wykorzystania ich endogenicznych czynników rozwoju oraz wykreowania nowych form współpracy pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego.

⁹ Zmieniona uchwałą nr 11/346/16 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z 16 marca 2016 r. oraz uchwałą nr 7/238/18 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z 21 lutego 2018 r.

W województwie kujawsko-pomorskim polityka terytorialna prowadzona była na 4 poziomach:

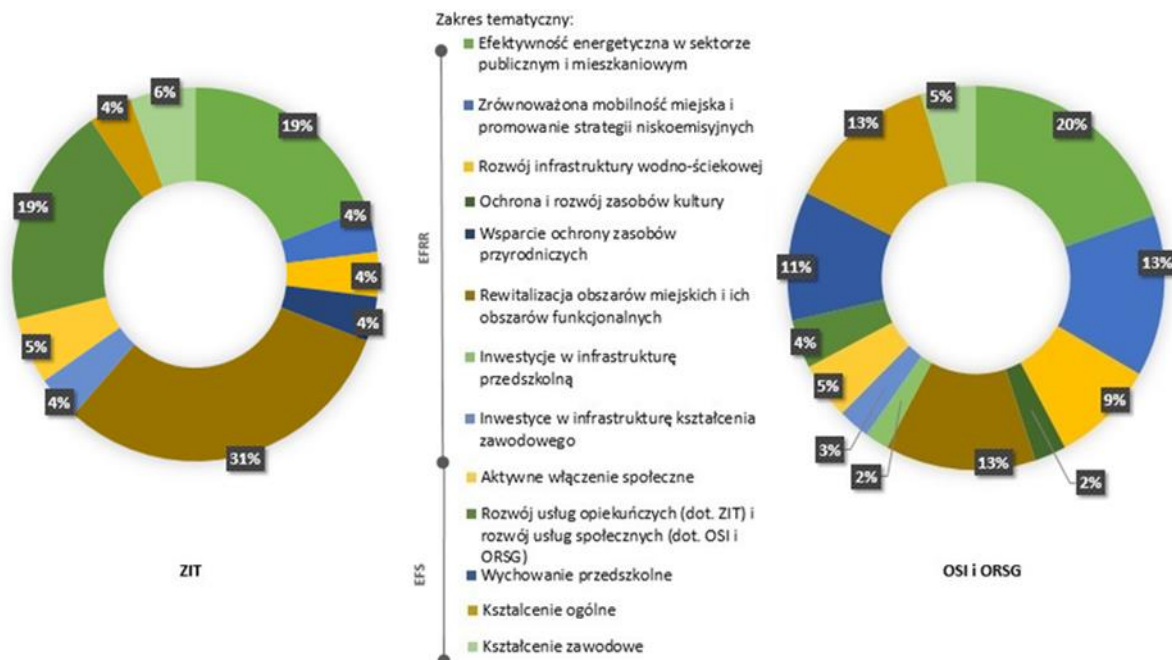
- **na poziomie wojewódzkim** – obejmuje miasta Bydgoszcz i Toruń oraz obszar powiązany z nimi funkcjonalnie (określone jako obszar realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych, dalej: ZIT);
- **na poziomie regionalnym i subregionalnym** – obejmuje miasta Włocławek, Grudziądz i Inowrocław wraz z obszarami powiązanych z nimi funkcjonalnie (określone jako Obszary Strategicznej Interwencji miast regionalnych/subregionalnych, dalej: OSI);
- **na poziomie ponadlokalnym** – obejmuje miasta powiatowe i powiązane z nimi obszary (określone jako Obszary Rozwoju Społeczno-Gospodarczego, dalej: ORSG);
- **na poziomie lokalnym** – w ramach realizacji idei rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność (RLKS). Działania w ramach RLKS są realizowane przez Lokalne Grupy Działania (LGD).

Realizacja polityki terytorialnej województwa kujawsko-pomorskiego odbywała się przy finansowym wsparciu z RPO WKP 2014-2020 (a w przypadku instrumentu RLKS również ze środków *Programu rozwoju obszarów wiejskich na lata 2014-2020* oraz *Programu operacyjnego Rybactwo i Morze 2014-2020*), zgodnie z wyżej wskazanym układem terytorialnym. Stan wdrażania został przedstawiony poprzez zestawienie wydatkowania dofinansowania oraz liczby zawartych umów na realizację przedsięwzięć ujętych w strategiach rozwoju poszczególnych obszarów terytorialnych.

Tabela 4. Wykorzystanie środków i zawarte umowy w ramach polityki terytorialnej województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 włącznie

Poziom realizacji polityki terytorialnej	Alokacja ogółem (zł)	Wartość podpisanych umów o dofinansowanie w 2020 r. (zł)	Wartość podpisanych umów o dofinansowanie do dnia 31.12.2020 r. (zł)	% wykorzystanej alokacji	Liczba zawartych umów w 2020 r.	Liczba zawartych umów do 31.12.2020 r.
ZIT	708 105 798,35	65 236 543,19	618 094 049,98	87,29	52	331
OSI i ORSG	860 540 707,19	124153947,19	668 054 886,42 ¹⁰	77,63	147	639

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Stan na dzień 31 grudnia 2020 r.

Rysunek 10. Udział umów wg zakresu tematycznego oraz poziomu realizacji polityki terytorialnej województwa kujawsko-pomorskiego (ZIT, OSI, ORSG) zawartych w 2020 r. (%)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Stan na dzień 31 grudnia 2020 r.

¹⁰ Dodatkowe środki obejmowały kwotę 5 137 361,10 zł, stąd łącznie dla rozwiązań polityki terytorialnej wydatkowano 673 192 247,52 zł.

W ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT), łącznie do końca 2020 r. podpisano 331 umów o wartości dofinansowania ponad 618 mln zł. W 2020 r. zawarto 52 umowy, a wartość dofinansowania wyniosła 65,2 mln zł. W efekcie poziom wykorzystania alokacji ogółem na koniec 2020 r. wyniósł ok. 87,3%, zwiększając udział wykorzystanych środków o blisko 7 punktów procentowych względem poprzedniego roku. Wsparcie udzielane w ramach ZIT dotyczyło m.in.:

- rewitalizacji (16 umów);
- efektywności energetycznej budynków w sektorze publicznym i mieszkaniowym (10 umów);
- rozwoju usług opiekuńczych (10 umów);
- aktywnego włączenia społecznego (3 umowy);
- kształcenia zawodowego (3 umowy).

Największa wartość dofinansowania objęła działania w ramach rewitalizacji. Znaczna część dofinansowania w ramach ZIT została przekazana również na działania w ramach: rozwoju usług opiekuńczych, efektywności energetycznej w sektorze publicznym i mieszkaniowym, wsparcia gospodarki wodno-ściekowej, kształcenia zawodowego i ogólnego, mobilności miejskiej i promowania strategii niskoemisyjnych, aktywnego włączenia społecznego, inwestycji w infrastrukturę kształcenia zawodowego oraz wsparcia ochrony zasobów przyrodniczych.

W ramach OSI i ORSG łączna alokacja wyniosła 860,5 mln zł. Dotychczasowy całociowy poziom wykorzystania alokacji wyniósł 77,63%, a więc był o ponad 13 punktów procentowych wyższy, niż rok wcześniej. W ramach omawianych poziomów polityki terytorialnej województwa do końca 2020 r. podpisano łącznie 639 umów na kwotę ponad 673 mln zł, a w samym 2020 r. podpisano łącznie 147 umów. W 2020 r. podpisano umowy, które tematycznie w największym zakresie dotyczyły następujących działań/poddziałań:

- efektywności energetycznej w sektorze publicznym i mieszkaniowym (29 umów);
- mobilności miejskiej i promowania strategii niskoemisyjnych (20 umów);
- rewitalizacji (19 umów);
- kształcenia ogólnego (19 umów);
- wychowania przedszkolnego (16 umów);
- gospodarki wodno-ściekowej (13 umów).

W zakresie instrumentu RLKS, w 2020 r. w ramach RPO WKP 2014-2020, podpisano łącznie 111 umów na łączną kwotę dofinansowania 78 415 328,05 zł. Od marca do września 2020 r., przeprowadzono łącznie 23 nabory wniosków na kwotę blisko 20 mln zł, w ramach działań związanych z podejmowaniem i rozwijaniem działalności gospodarczej (EFRROW) oraz wsparciem inwestycyjnym mikro i małych przedsiębiorstw (EFRR). W dużej mierze zrezygnowano z organizacji, bądź przeorganizowano formę bezpośrednich spotkań na dużą skalę, tj. pikników i innych wydarzeń plenerowych, jednak pomimo pandemii, wszystkie biura LGD stale funkcjonowały, a organizacja spotkań odbywała się w formule online. Lokalne Grupy Działania z terenu województwa kujawsko-pomorskiego po raz trzeci otrzymały dodatkowe wsparcie finansowe na realizację inicjatyw mieszkańców i samorządów. W 2020 r. dodatkowe środki w wysokości 5,35 mln zł z *Programu rozwoju obszarów wiejskich na lata 2014-2020* przyznano aż 8 Lokalnym Grupom Działania¹¹. Przeznaczone były na realizację planowanych zamierzeń, w tym na wsparcie przedsiębiorców i na rozwój lokalnej infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i kulturalnej.

W perspektywie finansowej 2014-2020 polskie samorzady miały szansę na pozyskanie dofinansowania do inwestycji i projektów społecznych, dzięki którym obszary zdegradowane stały się dobrymi miejscami do życia, pracy (w tym rozpoczynania działalności gospodarczych przez osoby fizyczne) i nauki. Dla ich zdobycia niezbędne było sporządzenie programów rewitalizacji. W kujawsko-pomorskim aż 87,5% gmin (126 ze 144 gmin) realizowało programy rewitalizacji. Był to efekt aktywności naszych gmin i samorządu województwa. Na realizację programów rewitalizacyjnych przeznaczono w RPO WKP 2014-2020 specjalną pulę środków. Były też do dyspozycji dodatkowe narzędzia w postaci mechanizmu RLKS.

¹¹ Lokalna Grupa Działania „Razem dla Powiatu Radziejowskiego”, „Stowarzyszenie Vistula Terra Culmensis – Rozwój przez Tradycję”, Lokalna Grupa Działania „Pałuki – Wspólna Sprawa”, Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Dolina Drwęcy”, Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Gmin Dobrzyńskich Region Północ, Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Sąsiedzi wokół Szlaku Piastowskiego”, Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Ziemia Wąbrzeska”, Stowarzyszenie „Partnerstwo dla Ziemi Kujawskiej”.

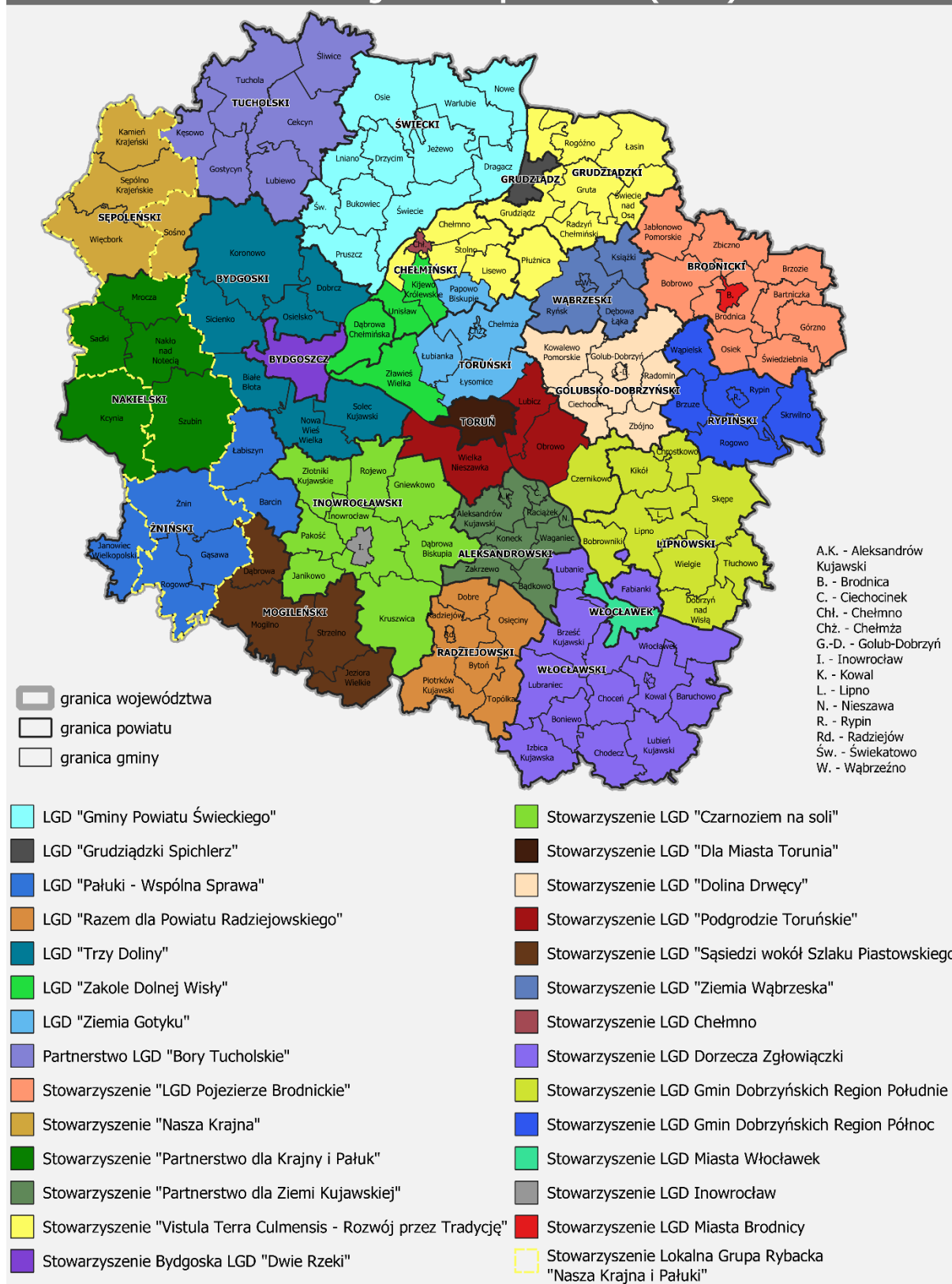
Polityka terytorialna w województwie kujawsko-pomorskim w latach 2014-2020

Rysunek 11. Poziomy realizacji polityki terytorialnej w województwie kujawsko-pomorskim

Źródło: opracowanie własne na podstawie Założeń polityki terytorialnej województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020

Lokalne Grupy Działania (LGD) w ramach Rozwoju Lokalnego Kierowanego Przez Społeczność (RLKS)

Rysunek 12. Lokalne Grupy Działania w ramach realizacji Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność (RLKS)

Źródło: opracowanie własne

2.4 Informacja o realizacji pozostałych dokumentów programowych Samorządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego

W 2020 r. Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego posiadał 56 dokumentów programowych (strategii, programów, planów itp.), innych niż strategia rozwoju województwa, regionalny program operacyjny i założenia polityki terytorialnej. Są to dokumenty o bardzo różnym charakterze – zarówno programy, których sporządzenie wymagane jest odrębnymi przepisami prawa, a także programy nieobligatoryjne, które zostały sporządzone jako niezbędne dla realizacji celów strategicznych województwa. Warto wskazać, że wśród tych opracowań występują np. dokumenty kilkuletnie w realizacji, dokumenty nieokreślone horyzontem czasowym, dokumenty ponawiane corocznie.

W 2020 roku zakończono realizację 26 programów wieloletnich, w tym 19 programów z horyzontem czasowym do końca 2020 r. i 7 programów, które uległy aktualizacji (zostały zastąpione przez nowo uchwalone). Zakończonych zostało także 6 rocznych programów, a pozostałych 24 miało status wciąż trwających (z czego 5 posiadało nieokreślony horyzont czasowy). Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego uchwalił 4 nowe programy z perspektywą na lata 2020-2026: *Program ochrony powietrza w zakresie pyłu zawieszonego PM10 oraz benzo(a)pirenu dla strefy miasto Włocławek*, *Program ochrony powietrza w zakresie pyłu zawieszonego PM10, PM2,5 oraz benzo(a)pirenu dla strefy aglomeracja bydgoska*, *Program ochrony powietrza w zakresie pyłu zawieszonego PM10 oraz benzo(a)pirenu dla strefy kujawsko-pomorskiej* oraz *Program ochrony powietrza w zakresie pyłu zawieszonego PM10 oraz benzo(a)pirenu dla strefy miasto Toruń*.

Stan realizacji powyższych 56 dokumentów programowych w 2020 roku przedstawiono w tabeli nr 5, grupując je według celów strategicznych „Planu modernizacji 2020+”, których dotyczyły w największym stopniu.

Tabela 5. Stan zaawansowania realizacji strategii/programów/planów priorytetów (56 dokumentów)

Lp.	Nazwa dokumentu	Okres realizacji dokumentu	Stan zaawansowania realizacji dokumentu	Stopień wykonania zadań zaplanowanych do realizacji w roku 2020
Cel strategiczny: Gospodarka i miejsca pracy				
1	<i>Regionalny plan działań na rzecz zatrudnienia na rok 2020</i>	2020	<i>Program zakończony.</i>	Monitoring realizacji <i>Regionalnego planu działań na rzecz zatrudnienia na 2020 rok</i> prowadzony jest w ten sposób, że podmiot sprawozdający (jednostka zgłaszająca zadanie), na podstawie informacji uzyskanych od realizatorów zadania, złoży do WUP roczne sprawozdanie o jego realizacji w terminie do 31 marca 2021 r. Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu, na podstawie informacji zebranych od podmiotów sprawozdających, sporządzi sprawozdanie z realizacji RPD/Z za 2020 r. do 30 kwietnia 2021 r.
2	<i>Priorytety współpracy zagranicznej województwa kujawsko-pomorskiego¹²</i>	dla dokumentu nie wskazano okresu obowiązywania	Działania Województwa w zakresie współpracy międzynarodowej realizowane są w oparciu o <i>Priorytety współpracy zagranicznej województwa kujawsko-pomorskiego</i> . Brak możliwości oceny stanu zaawansowania realizacji ze względu na specyfikę dokumentu.	Z powodu ogłoszenia przez Światową Organizację Zdrowia w dniu 11 marca 2020 r. pandemii związanej z globalnym rozpowszechnieniem się pandemii Covid-19 i w konsekwencji obostrzeniami dotyczącymi mobilności, organizacji spotkań mającymi na celu ograniczenie rozprzestrzeniania się wirusa, szereg planowanych do zrealizowania przedsięwzięć o charakterze międzynarodowym zostało odwołanych, bądź przełożonych na kolejne lata. Kontakty z regionami partnerskimi zostały przeniesione do przestrzeni wirtualnej. W okresie od kwietnia do sierpnia pozyskiwano informacje o wpływie pandemii na lokalną gospodarkę i sposobach zapobiegania zapaści gospodarczej. Istotną inicjatywą była

¹² Dokument realizuje także cele strategiczne: Aktywne społeczeństwo i sprawne usługi, Innowacyjność, Nowoczesny sektor rolno-spożywczy, Sprawne zarządzanie, Tożsamość i dziedzictwo.

Lp.	Nazwa dokumentu	Okres realizacji dokumentu	Stan zaawansowania realizacji dokumentu	Stopień wykonania zadań zaplanowanych do realizacji w roku 2020
				<p>organizacja wirtualnej konferencji pomiędzy lekarzami – ekspertami z województwa i specjalistami w zakresie walki z pandemią i personelem medycznym z Wuhan w Chinach.</p> <p>W roku 2020 zrezygnowano z realizacji wielu przedsięwzięć gdzie planowany był osobisty udział przedstawicieli województwa, partnerów oraz innych interesariuszy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Festiwal Szkół Muzycznych „Integracje Muzyczne”; • „TOMUN” symulacja Obrad Narodów Zjednoczonych; • Letnia Akademia Kultury i Języka Polskiego; • Polsko-Japońska wymiana kulturalna; • wizyta przedstawicieli służb mundurowych w Stanach Zjednoczonych; • umiejscowienie popiersia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na uchodźstwie W. Raczkiewicza w Gruzji (ww. przedsięwzięcia zostały przełożone na lata 2021-2022).
3	<i>Strategia rozwoju turystyki województwa kujawsko-pomorskiego¹³</i>	dla dokumentu nie wskazano okresu obowiązywania	Ze względu na brak aktualizacji, dokument był realizowany do 2019 roku.	W 2020 r. nie realizowano dokumentu. Strategia rozwoju turystyki została przyjęta ponad 6 lat temu i nie była aktualizowana. Dep. Sportu i Turystyki realizował zadania wynikające ze <i>Strategii rozwoju województwa</i> .
4	<i>Plan działań dla priorytetu inwestycyjnego 8b w ramach Regionalnego programu operacyjnego województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020¹⁴</i>	2014-2020	W przypadku <i>Planu działań dla priorytetu inwestycyjnego 8b w ramach RPO WKP 2014-2020</i> nie można mówić o stanie zaawansowania jego realizacji. Uzyskanie ewentualnego wsparcia w ramach priorytetu 8b jest uwarunkowane posiadaniem przez samorząd województwa planu działań zawierającego spójną zintegrowaną koncepcję rozwoju terytorialnego obszarów objętych wsparciem z PI 8b. Dokument ten stanowi wytyczną dla przygotowania i ogłaszania konkursów w tym zakresie. W ramach renegotjacji RPO WKP 2014-2020, które zakończyły się w styczniu 2020 r. zwiększono alokację w ramach PI 8b, która umożliwi finansowanie dodatkowych projektów strategicznych dla rozwoju województwa. Ponadto, wprowadzono możliwość wsparcia działań na rzecz przygotowania inwestycji poprzez dofinansowanie w ramach projektów przygotowawczych m.in. dokumentacji projektowej, przetargowej, planistycznej dla inwestycji infrastrukturalnych, które będą możliwe do zrealizowania ze środków tego programu lub programów operacyjnych polityki spójności,	<p>Dokument był niezbędny do ogłoszenia naborów w ramach konkursów z działania 6.5 „Rozwój potencjału endogenicznego regionu”. Jednym z kryteriów oceny projektów była zgodność planowanego do realizacji przedsięwzięcia z <i>Planem działań dla priorytetu inwestycyjnego 8b w ramach RPO WKP 2014-2020</i>.</p> <p>Aktualnie podpisano 18 umów o dofinansowanie przedsięwzięć, które są zgodne z <i>Planem działań dla priorytetu inwestycyjnego 8b w ramach RPO WKP 2014-2020</i>. Trwają prace przygotowawcze w przypadku większości tych przedsięwzięć.</p>

¹³ Dokument realizuje także cel strategiczny: Tożsamość i dziedzictwo.

¹⁴ Dokument realizuje także cel strategiczny: Dostępność i spójność, Aktywne społeczeństwo i sprawne usługi, Tożsamość i dziedzictwo.

Lp.	Nazwa dokumentu	Okres realizacji dokumentu	Stan zaawansowania realizacji dokumentu	Stopień wykonania zadań zaplanowanych do realizacji w roku 2020
			realizowanych w okresie programowania następującym bezpośrednio po roku 2020 (projekty przygotowawcze).	
Cel strategiczny: Dostępność i spójność				
5	<i>Kujawsko-pomorski plan spójności komunikacji drogowej i kolejowej 2014-2020</i>	2014-2020	<p>Rozwój infrastruktury kolejowej, kluczowej dla spójności województwa – znajduje się głównie w fazie projektowej, zakończenie prac jest przewidziane do końca 2023 r.</p> <p>Rozwój pasażerskiej infrastruktury dostępu do sieci transportowej w aspekcie publicznego transportu zbiorowego – faza inwestycyjna została ukończona 100%.</p> <p>Spośród zadań realizowanych w ramach grupy 1 <i>Planu spójności</i>, zrealizowano w 100% zadania polegające na rozbudowie DW240 oraz rozbudowie DW251. Pozostałe zadania znajdują się w trakcie realizacji (DW548, DW265, DW559, DW255) lub zostały zrealizowane na wybranych fragmentach (DW269, DW534).</p> <p>Spośród zadań realizowanych z grupy 3 <i>Planu spójności</i> zrealizowano szereg zadań na DW223 (rondo Miedzyń), DW241/242 (rondo Więcbork), DW556 (Zbójno), DW558 (Kłokock – Wielgie), DW546 (Bierzgłowo), DW554.</p>	<p><u>Infrastruktura kolejowa:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • rewitalizacja linii kolejowej nr 207 na odcinku Toruń Wschodni – Chelmża – faza projektowa 50%; • opracowanie dokumentacji projektowej dla projektu pn.: "Rewitalizacja linii kolejowej nr 207 na odcinku Grudziądz – granica województwa" – faza projektowa początkowa; • opracowanie dokumentacji projektowej dla projektu pn.: „Prace na linii kolejowej nr 208 na odcinku Grudziądz – Tuchola – granica województwa” – faza początkowa – projekt oceniony pozytywnie, oczekuje na podpisanie umowy o dofinansowanie; • opracowanie dokumentacji projektowej dla projektu pn.: „Rewitalizacja linii kolejowych nr 208 i 33 na odcinku Grudziądz – Brodnica” – faza początkowa – projekt oceniony pozytywnie, oczekuje na podpisanie umowy o dofinansowanie; • dokumentacja przedprojektowa i projektowa dla projektu pn.: „Rewitalizacja kolejowego ciągu komunikacyjnego linii kolejowej nr 356 na odcinku granica województwa – Kcynia wraz z budową mijanki na odcinku Kcynia – Nakło nad Notecią linii kolejowej nr 281” – faza początkowa – projekt oceniony pozytywnie, oczekuje na podpisanie umowy o dofinansowanie. <p><u>Rozwój pasażerskiej infrastruktury dostępu do sieci transportowej w aspekcie publicznego transportu zbiorowego:</u> W ramach tego obszaru interwencji z RPO WKP 2014-2020 ukończono następujące inwestycje:</p> <ul style="list-style-type: none"> • „Przyjazny dworzec kolejowy w Wąbrzeźnie” – utworzenie infrastruktury dla podróżnych i mieszkańców; • „Rozbudowa infrastruktury przeznaczonej do obsługi transportu pasażerskiego przy ul. Kolejowej w Tucholi”. <p><u>Infrastruktura drogowa:</u> W ramach grupy 1 <i>Planu spójności</i> przy dofinansowaniu ze środków RPO prowadzono prace na DW251, DW265, DW548, DW559, DW255, DW254 (Brzoza – Łabiszyn), DW270 (obwodnica Lubrańca) oraz przeprawie promowej w m. Solec Kujawski. Spośród tych zadań zakończono</p>

Lp.	Nazwa dokumentu	Okres realizacji dokumentu	Stan zaawansowania realizacji dokumentu	Stopień wykonania zadań zaplanowanych do realizacji w roku 2020
				<p>i odebrano prace na DW251. Zakończono prace związane z opracowaniem Programu Funkcjonalno-Użytkowego dla DW266. Zawarto umowy na realizację zadań w trybie zaprojektuj i wybuduj na DW270 (obw. Lubrańca) oraz DW254 (odc. I od km 0+069 do km 13+280). Ponadto w przygotowaniu do dofinansowania znajdowały się projekty dla DW254 (odcinek II od km 13+280 do km 22+400), DW270 (od km 1+100 do km 7+762) oraz DW563 (od 10+100 do km 16+656). Dla DW254 został złożony wniosek o dofinansowanie ze środków RPO WKP 2014-2020. Dla zadań na DW254, DW270 i DW563 ogłoszone zostały również postępowania przetargowe na realizację w systemie zaprojektuj i wybuduj. Zrealizowano zadania sfinansowane ze środków Województwa Kujawsko-Pomorskiego na DW269 i DW534. Wśród zadań zaplanowanych do realizacji w 2020 r. w ramach 1 grupy <i>Planu spójności</i> zrealizowano w 100% zadanie polegające na rozbudowie DW251 od granicy województwa do m. Żnin oraz zrealizowano w 100% fragmenty odcinków zaplanowanych na DW269 oraz DW534.</p> <p>W ramach 3 grupy <i>Planu spójności</i> zrealizowano rozbudowę DW223 – rondo Miedzyń. Ponadto realizowano liczne zadania w ramach modernizacji dróg wojewódzkich, tj. odnów nawierzchni dróg, powierzchniowych utwaleń dróg oraz remontów mostów i przepustów. Wśród zadań zaplanowanych do realizacji w 2020 r. w ramach grupy 3 <i>Planu spójności</i> zrealizowano w 100% zadanie polegające na rozbudowie DW223 – „rondo Miedzyń”.</p>
6	<p><i>Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla województwa kujawsko-pomorskiego</i></p>	2014-2025	<p>Uwzględniając posiadane przez organizatora transportu, Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego kompetencje ustawowe, można ocenić dotychczasową realizację zadań, założonych w ramach „Planu transportowego”, jako zadowalającą. Sytuacja epidemiczna w kraju wymusiła zmiany w organizacji przewozów publicznego transportu zbiorowego. Wprowadzono ograniczenia związane z obostrzeniami zastosowanymi przez rząd, jednakże mają one charakter tymczasowy. Świadczone usługi transportowe były adekwatne do zapotrzebowania pasażerskiego i zbieżne z możliwościami finansowymi budżetu województwa.</p>	<p>Pandemia Covid-19, rozwój nowoczesnych technologii, konieczność optymalizacji pracy przewozowej z zachowaniem wysokiej dostępności komunikacyjnej jak największej części obszaru województwa oraz dążenie do poprawy jakości usług przewozowych wymuszają konieczność dostosowania „Planu transportowego”. W dniu 2 grudnia 2020 r. Marszałek Województwa przystąpił do opracowania aktualizacji „Planu transportowego”, która w szczególności będzie dotyczyć:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zmiany końca zakresu czasowego obowiązywania „Planu transportowego” z 2025 r. na 2030 r.; • wydanych po 2014 roku aktów prawnych i dokumentów wpływających na publiczny transport zbiorowy w województwie kujawsko-pomorskim; • zmiany w zakresie organizacji rynku przewozów publicznego transportu zbiorowego;

Lp.	Nazwa dokumentu	Okres realizacji dokumentu	Stan zaawansowania realizacji dokumentu	Stopień wykonania zadań zaplanowanych do realizacji w roku 2020
				<ul style="list-style-type: none"> zmian infrastrukturalnych w zakresie planów inwestycyjnych i organizacyjnych na szczeblu regionalnym w perspektywie do 2030 roku, w szczególności planowanych inwestycji w ramach perspektywy unijnej 2021-2027; zmiany w zakresie opisu sieci komunikacyjnej, na której jest planowane wykonywanie przewozów o charakterze użyteczności publicznej w transporcie kolejowym; zmiany w finansowaniu usług przewozowych w perspektywie do 2030 roku; analizy nowych szans i zagrożeń (w tym przede wszystkim Covid-19) oraz wnioski końcowe i rekomendację.
Cel strategiczny: Aktywne społeczeństwo i sprawne usługi				
7	<i>Strategia polityki społecznej województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020</i>	2014-2020	<p>Realizacja <i>Strategii polityki społecznej</i> została zakończona.</p> <p>W I kwartale 2020 r. opracowano raport pn. <i>Monitoring Strategii polityki społecznej za lata 2013-2018</i>. Przygotowano również raport <i>Ocena realizacji Strategii polityki społecznej Województwa Kujawsko-Pomorskiego do roku 2020</i>. Raport zawiera m.in. informacje w zakresie: oceny trafności, skuteczności i efektywności interwencji zawartej w <i>Strategii polityki społecznej</i>, oceny systemu wdrażania dokumentu, identyfikacji niezbędnych zmian (w tym czynników sukcesu), mogących służyć poprawie efektów wdrażania na przyszłość, oceny spójności interwencji w kontekście przyszłej <i>Strategii polityki społecznej</i>, wniosków i rekomendacji. Oba raporty dostępne pod adresem: https://www.rops.torun.pl/strategie-i-programy</p>	<p>Sprawozdania z realizacji <i>Strategii polityki społecznej</i> sporządzane są w cyklu rocznym. Sprawozdanie za rok 2020 będzie sporządzone w 2021 r.</p>
8	<i>Równe szanse. Program działania na rzecz osób niepełnosprawnych do 2020 roku</i>	2012-2020	<p>Realizacja <i>Programu</i> została zakończona. Na 31 grudnia 2020 r. w pełni zrealizowano 20 z 26 wskaźników przekraczając wartość docelową zaplanowaną do osiągnięcia w 2020 roku. Pozostałe 6 wskaźników zostało zrealizowanych na poziomie od 20-90%. Mimo ogłaszanych konkursów na określone zadania organizacje pozarządowe nie złożyły wystarczającej ilości poprawnych ofert, aby możliwe było osiągnięcie założonych wskaźników.</p>	<p>Zadania realizowane w 2020 r.:</p> <ul style="list-style-type: none"> dofinansowanie robót budowlanych – realizacja 100%; dofinansowanie kosztów tworzenia i działania zakładów aktywności zawodowej – realizacja w 100%; opiniowanie wniosków o wpis do rejestru ośrodków przyjmujących grupy turnusowe – realizacja w 100%; zlecenie zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych fundacjom i organizacjom pozarządowym – realizacja w 100%; wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych – realizacja w 100% (łącznie wydatkowano: 15 335 047,00 zł, w tym: 14 915 287,00 zł ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, będących w dyspozycji Samorządu

Lp.	Nazwa dokumentu	Okres realizacji dokumentu	Stan zaawansowania realizacji dokumentu	Stopień wykonania zadań zaplanowanych do realizacji w roku 2020
				Województwa oraz 419 760,00 zł ze środków budżetu województwa).
9	<i>Wojewódzki program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w województwie kujawsko-pomorskim na lata 2016-2020</i>	2016-2020	Realizacja <i>Programu</i> została zakończona. Z zaplanowanych w programie 20 działań zrealizowano 18. Nie realizowano działań w zakresie przeciwdziałania przemocy, ze względu na to, że wdrażany jest oddzielny <i>Wojewódzki program przeciwdziałania przemocy w rodzinie dla województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020</i> .	W 2020 r. w ramach konkursu nr 3/2020 podpisano 25 umów z 18 podmiotami (z czego 1 umowę rozwiązano). W ramach konkursu nr 5/2020 podpisano 8 umów (z czego 1 umowę rozwiązano). W ramach trybu uproszczonego zawarto 2 umowy z 2 podmiotami. Dofinansowano superwizję dla 4 placówek lecznictwa odwykowego. Zrealizowano łącznie 242 godz. superwizji.
10	<i>Wojewódzki program przeciwdziałania narkomanii w województwie kujawsko-pomorskim na lata 2017-2020</i>	2017-2020	Realizacja <i>Programu</i> została zakończona. Z zaplanowanych w programie 13 działań zrealizowano 12. Nie realizowano działania w zakresie rozwoju i modernizacji bazy materialnej placówek prowadzących leczenie i rehabilitację osób uzależnionych od narkotyków i osób współuzależnionych. Działanie to było finansowane w ramach <i>Wojewódzkiego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w województwie kujawsko-pomorskim na lata 2016-2020</i> .	W 2020 r. w ramach konkursu nr 4/2020 podpisano 15 umów (z czego 1 umowę rozwiązano).
11	<i>Ramowy program ochrony ofiar przemocy w rodzinie</i>	2014-2020	Realizacja <i>Programu</i> została zakończona. <i>Program</i> miał charakter pomocniczy (wzorcowy) dla opracowania programów ochrony ofiar przemocy w rodzinie przez gminy.	Nie dotyczy. <i>Program</i> był przygotowany raz, na początku okresu realizacji dokumentu pn. <i>Wojewódzki program przeciwdziałania przemocy w rodzinie dla województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020</i> jako wzór dla gmin. W 2020 r. w zakresie Urzędu Marszałkowskiego nie wykonywano dodatkowych zadań w związku z dokumentem.
12	<i>Ramowy program oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie</i>	2014-2020	Realizacja <i>Programu</i> została zakończona. <i>Program</i> miał charakter pomocniczy (wzorcowy) dla opracowania i programów korekcyjno-edukacyjnych przez powiaty. Opracowywanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie jest zadaniem z zakresu administracji rządowej, realizowanym przez powiat.	Nie dotyczy. <i>Program</i> był przygotowany raz, na początku okresu realizacji dokumentu pn. <i>Wojewódzki program przeciwdziałania przemocy w rodzinie dla województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020</i> jako wzór dla gmin. W 2020 r. w zakresie Urzędu Marszałkowskiego nie wykonywano dodatkowych zadań w związku z dokumentem.
13	<i>Wojewódzki program przeciwdziałania przemocy w rodzinie dla województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020, w ramach którego opracowywane są powyższe 2 ramowe podprogramy</i>	2013-2020	Realizacja <i>Programu</i> została zakończona. Część wskaźników została osiągnięta na przyjętym w <i>Programie</i> poziomie (12 z 22 wskaźników), a w przypadku 7 wskaźników zakładany poziom został przekroczony. 6 wskaźników zrealizowano na poziomie 71-93%, a 4 wskaźniki dotyczącą ciągle realizowanych porad w ramach Kujawsko-Pomorskiej Niebieskiej Linii.	Stan zaawansowania realizacji <i>Programu</i> w roku 2020 można ocenić na ok. 95%, przy czym część wskaźników została już osiągnięta na zaplanowanym na 2020 r. poziomie (13 z 22 wskaźników), a w przypadku 2 wskaźników zakładany poziom został przekroczony. Jeden wskaźnik zrealizowano na poziomie 99%. Z powodu sytuacji epidemicznej, pomimo zorganizowania zaplanowanej liczby szkoleń, nie osiągnięto planowanego poziomu uczestników tych szkoleń, stąd 2 wskaźniki związane z frekwencją osiągnięto na poziomie 37-38,5%. Z tego samego powodu nie odbyły się 2 z 3 przedsięwzięć planowanych wspólnie z innymi podmiotami. Ponadto nie zrealizowano jednej kampanii społecznej własnej i jednej akcji promocyjnej,

Lp.	Nazwa dokumentu	Okres realizacji dokumentu	Stan zaawansowania realizacji dokumentu	Stopień wykonania zadań zaplanowanych do realizacji w roku 2020
				służącej poprawie relacji społecznych i rodzinnych. 4 wskaźniki dotycząca ciągle realizowanych porad w ramach Kujawsko-Pomorskiej Niebieskiej Linii. Rok 2020 był ostatnim rokiem realizacji <i>Programu</i> .
14	<i>Program zapobiegania upadkom dla seniorów w województwie kujawsko-pomorskim</i>	2020	Realizacja <i>Programu</i> została zakończona.	Nie zrealizowano wszystkich zaplanowanych działań z powodu pandemii Covid-19. Nie udało się przeprowadzić zajęć edukacyjnych i badań kontrolnych oraz wymaganej liczby godzin zajęć fizycznych w formie stacjonarnej. Zaplanowano, że w <i>Programie</i> wezmą udział 664 osoby, jednak ostatecznie do <i>Programu</i> zakwalifikowało się 547 seniorów. Wskaźnik nie został osiągnięty w 100% ze względu na stwierdzone przeciwwskazania do ćwiczeń oraz rezygnację części uczestników z powodu pandemii Covid-19. Z uwagi na pogarszającą się sytuację epidemiczną związaną z Covid-19 oraz wprowadzaniem kolejnych obostrzeń zalecono zawieszenie ćwiczeń fizycznych w formie stacjonarnej w ramach <i>Programu</i> . Część osób ćwiczyła w ramach zajęć prowadzonych on-line.
15	<i>Kujawsko-pomorski program wspierania rodziny na lata 2014-2022</i>	2014-2022	Stan zaawansowania realizacji <i>Programu</i> gwarantuje jego wykonanie w stopniu zadowalającym, jak zaplanowano. Monitorowanie działań w ramach poszczególnych celów szczegółowych – część wskaźników została już osiągnięta na przyjętym w <i>Programie</i> poziomie, w niektórych działaniach zakładany poziom wskaźników został przekroczony. Uśredniony poziom realizacji celu: 1. Poprawa funkcjonowania rodziny w środowisku lokalnym poprzez tworzenie społecznej sieci wsparcia – 205,41 %. 2. Zwiększenie dostępności usług dla rodzin ze szczególnymi potrzebami – zadanie realizowane jest ze środków RPO WKP 2014-2020. Kolejne zadanie w ramach celu zostało przyłączone do ogólnopolskiej Karty Dużej Rodziny. 3. Wzmocnienie rodzicielstwa i poprawa funkcjonowania pieczy zastępczej – 73,76 %	Dep. Spraw Społecznych zrealizował część przyjętych zadań w 2020 r. Ewentualne nieosiągnięcie planowanych wskaźników związane jest z obiektywnymi okolicznościami wynikającymi z pandemii Covid-19.
16	<i>Kujawsko-pomorski program pomocy społecznej i włączenia społecznego na lata 2019-2020</i>	2019-2020	Realizacja <i>Programu</i> została zakończona.	W 2020 roku osiągnięto m. in. następujące wskaźniki: <ul style="list-style-type: none"> • liczba osób objętych usługami wspierania rodziny (poradnictwo specjalistyczne, mediacje, terapia, warsztaty itp.) – 5 847; liczba szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej – 2; liczba spotkań dot. rozwoju rodzinnych form pieczy zastępczej oraz placówek opiekuńczo-wychowawczych do 14 osób – 5; • liczba osób, które skorzystały z usług Regionalnego Centrum Informacji Senioralnej – 1 684; liczba osób niesamodzielnych objętych wsparciem teleopieki – 210; liczba osób, które uczestniczyły w konferencjach

Lp.	Nazwa dokumentu	Okres realizacji dokumentu	Stan zaawansowania realizacji dokumentu	Stopień wykonania zadań zaplanowanych do realizacji w roku 2020
				<p>i spotkaniach, prezentujących dobre praktyki w obszarze pomocy i wsparcia osób starszych – 52;</p> <ul style="list-style-type: none"> • liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w <i>Programie</i> – 95 (WykluczeNIE), 13 (Trampolina 2); liczba osób, dla których zostały utworzone Indywidualne Plany Działania (IPD) lub Indywidualne Plany Resocjalizacyjne (IPR) – 95 (WykluczeNIE), 76 (Trampolina 2); • liczba osób objętych wsparciem aktywizacyjnym w postaci doradztwa zawodowego, pośrednictwa pracy, poradnictwa zawodowego – 330; • liczba osób objętych działaniami w zakresie budowania świadomości na temat chorób otępiennych – 129 955 (poprzez fanpage'u OtepieNIE); • liczba osób uczestniczących w szkoleniach, kursach, seminariach oraz innych formach pozaszkolnych – 381; liczba jednostek samorządu terytorialnego, w których pilotażowo wdrożono wypracowany model kooperacji instytucji pomocy i integracji społecznej oraz podmiotów polityk sektorowych – 50; • liczba regionalnych spotkań sieciujących dla ośrodków wsparcia ekonomii społecznej (OWES) – 10; liczba porozumień zawartych w ramach sieciowania PES-1; liczba regionalnych spotkań sieci kooperacji PES o charakterze reintegracyjnym (CIS,KIS, ZAZ, WTZ) – 2.
17	<i>Kujawsko-pomorski program na rzecz ekonomii społecznej do roku 2020</i>	2013-2020	Realizacja <i>Programu</i> została zakończona.	<p>Zgodnie z zapisami <i>Kujawsko-pomorskiego programu na rzecz ekonomii społecznej do roku 2020</i> jest on realizowany przez wiele instytucji, a postęp w realizacji i osiągnięciu celów jest monitorowany corocznie. Sprawozdanie z realizacji <i>Programu</i> w roku 2020 zostanie przygotowane do końca czerwca 2021 roku. Sprawozdania (po zatwierdzeniu ich przez Regionalny Komitet Rozwoju Ekonomii Społecznej) publikowane są na stronie: http://www.es.rops.torun.pl/strona-23-programy.html</p>
18	<i>Kujawsko-pomorski program wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży oraz wspierania edukacji uzdolnionych dzieci i młodzieży</i>	dla dokumentu nie wskazano okresu obowiązywania	<i>Program</i> jest sukcesywnie realizowany – zaawansowana faza realizacji.	<p>Stopień realizacji zadań w 2020 r.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • w zakresie projektu "Prymus Pomorza i Kujaw" – zrealizowano założenia wynikające z realizacji projektu na 2020 rok; • w zakresie projektu "Humaniści na start!" – zrealizowano założenia wynikające z realizacji projektu na 2020 rok; • w zakresie projektu "Region Nauk Ścisłych II – edukacja przyszłości" częściowo zrealizowano pierwotne założenia na 2020 r. (przeprowadzono trzy warsztaty na pięć zaplanowanych,

Lp.	Nazwa dokumentu	Okres realizacji dokumentu	Stan zaawansowania realizacji dokumentu	Stopień wykonania zadań zaplanowanych do realizacji w roku 2020
				<p>w całości przełożono z wakacji 2020 na 2021 r. 3 turnusy obozu naukowego);</p> <ul style="list-style-type: none"> w zakresie projektu "Prymusi Zawodu Kujaw i Pomorza II" – zrealizowano założenia wynikające z realizacji projektu na 2020 rok.
19	<i>Regionalny plan kształcenia przez całe życie dla województwa kujawsko-pomorskiego 2017+</i>	2017-2020	<p>Finansowe zaawansowanie realizacji <i>Planu</i> jest znaczne i wynosi (wg stanu na 30.09.2020 r.):</p> <ul style="list-style-type: none"> 97,49% dla poddziałania 10.4.1 RPO WKP 2014-2020 (dotyczy kontraktacji środków w ramach zawartych umów o dofinansowanie); 91,52% dla poddziałania 10.4.2 RPO WKP 2014-2020 (dotyczy kontraktacji środków w ramach zawartych umów o dofinansowanie oraz alokacji w ogłoszonych naborach wniosków o dofinansowanie). <p>Rzeczowe zaawansowanie realizacji <i>Planu</i> jest niższe niż zaawansowanie finansowe i przedstawia się następująco (wg stanu na 30.09.2020 r.):</p> <ul style="list-style-type: none"> dla poddziałania 10.4.1 RPO WKP 2014-2020 (dane z zawartych umów o dofinansowanie); <ol style="list-style-type: none"> "Liczba osób w wieku 25 lat i więcej objętych wsparciem w programie" – poziom realizacji 100% (11 030 z 11 030); "Liczba osób o niskich kwalifikacjach objętych wsparciem w programie" – poziom realizacji 160,44% (10 618 z 6 618); "Liczba osób w wieku 50 lat i więcej objętych wsparciem w programie" – poziom realizacji 242,61% (5 352 z 2 206). dla poddziałania 10.4.2 RPO WKP 2014-2020 (dane z zawartych umów o dofinansowanie): "Liczba osób uczestniczących w pozaszkolnych formach kształcenia w programie" – poziom realizacji 32,48% (4 082 z 12 566). 	<p>Biorąc pod uwagę, że <i>Plan</i> jest realizowany poprzez projekty wdrażane w ramach RPO WKP 2014-2020, należy wskazać, że zadania w tym zakresie były realizowane w roku 2020 z pewnymi opóźnieniami w stosunku do założonego harmonogramu i planu, w tym m. in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> do października 2020 r. realizowano ocenę formalno-merytoryczną i negocjacje wniosków o dofinansowanie projektów w ramach konkursu RPKP.10.04.02-IZ.00-04-332/19; od października do grudnia 2020 r. realizowane jest podpisywanie umów o dofinansowanie projektów w ramach konkursu RPKP.10.04.02-IZ.00-04-332/19, które przyczynią się do realizacji <i>Planu</i>; wdrażano pozostałe realizowane projekty zgodnie z ich harmonogramem, przy czym pandemia Covid-19 wymusiła zmiany w projektach (w niektórych projektach zmiany są wciąż procedowane).
20	<i>Kujawsko-pomorski program badań przesiewowych w kierunku tętniaka aorty brzusznej</i>	2020	Realizacja <i>Programu</i> została zakończona.	<p>Zrealizowano wszystkie zaplanowane na 2020 r. działania, ale nie osiągnięto 100% wskaźników (zaplanowano udział 800 osób w <i>Programie</i>, natomiast przebadanych zostało 370 osób co stanowiło 46%). Wskaźnik nie został osiągnięty w 100% ze względu na niską świadomość zdrowotną oraz sytuację związaną z pandemią Covid-19.</p>
21	<i>Program wykrywania zakażeń WZW B i C w województwie kujawsko-pomorskim</i>	2020	Realizacja <i>Programu</i> została zakończona.	<p>W 2020 r. ze względu na sytuację epidemiczną jedno z zadań – szkolenia edukacyjne dla mieszkańców – zmieniły formę. Zamiast spotkań stacjonarnych z 27 partnerami <i>Programu</i> (jst), otrzymały one</p>

Lp.	Nazwa dokumentu	Okres realizacji dokumentu	Stan zaawansowania realizacji dokumentu	Stopień wykonania zadań zaplanowanych do realizacji w roku 2020
				materiały edukacyjne do umieszczenia na własnych stronach internetowych. Nie udało się przeprowadzić akcji badań diagnostycznych krwi w 2 gminach (obawy partnerów, brak zainteresowania ze strony mieszkańców). Z powodu obaw pacjentów frekwencja w jst, w których przeprowadzono badania również była mniejsza od oczekiwanej. Nie osiągnięto 100% wskaźników (zaplanowano udział 2 634 osób w <i>Programie</i> , natomiast przebadanych zostało 2 181 osób, co stanowiło 82,8%). Mimo problemów osiągnięty wskaźnik zgłaszalności jest wskaźnikiem świadczącym o wysokiej efektywności <i>Programu</i> .
22	<i>Program profilaktyki zakażeń pneumokokowych wśród osób dorosłych w oparciu o szczepienia przeciwko pneumokokom w województwie kujawsko-pomorskim</i>	2020	Realizacja <i>Programu</i> została zakończona.	Zrealizowano wszystkie zaplanowane na 2020 r. działania, ale nie osiągnięto 100% wskaźników (zaplanowano udział 1 705 osób w <i>Programie</i> , a zaszczepionych zostało 1 485 osób co stanowiło 87,1%). Na obniżenie tego wskaźnika wpływ miały: czasowy brak szczepionek na rynku oraz problemy kadrowo-organizacyjne związane z sytuacją epidemiczną. Wskaźnik powyżej 70% zgłaszalności w programach przesiewowych jest wskaźnikiem świadczącym o wysokiej efektywności <i>Programu</i> . W 2020 r. działania realizowano w partnerstwie z 27 jst.
Cel strategiczny: Innowacyjność				
23	<i>Regionalna strategia innowacji województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020¹⁵</i>	2014-2020	Realizacja <i>Regionalnej strategii innowacji</i> została zakończona.	W 2020 roku kontynuowano podpisywanie umów z grantobiorcami w ramach konkursów współfinansowanych z RPO WKP 2014-2020 i projektów grantowych B+R KPAI Sp. z o.o. 2017-2020. W ramach projektów grantowych: Fundusz Badań i Wdrożeń, Voucher Badawczy i Bon na Patent podpisano w 2020 roku 65 umów na kwotę 8,1 mln zł. Podejmowano również działania promocyjne i edukacyjne w zakresie innowacyjności: <ul style="list-style-type: none"> • Welcomomy Forum in Toruń; • Regionalny Festiwal Naukowy E(X)PLORY; • konkurs Liderzy Innowacji Pomorza i Kujaw; • Regionalne Forum Innowacji; • prowadzono również prace koncepcyjne mające na celu doprowadzenie do realizacji projektu „Kujawsko-Pomorskie Centrum Naukowo-Technologiczne im. prof. Jana Czochralskiego”.
24	<i>Program pn. Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu osób najuboższych oraz niepełnosprawnych</i>	2012-2021	<i>Program</i> jest sukcesywnie realizowany – zaawansowana faza realizacji.	Zadanie przewidziane do realizacji w 2020 r. zostało wykonane w 100%. Utrzymywano trwałość efektów realizacji projektów (obowiązek utrzymania trwałości efektów projektu wynosi 5 lat) pn. „Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu na terenie województwa kujawsko-pomorskiego” – I i II edycja,

¹⁵ Program realizuje także cel strategiczny Gospodarka i miejsca pracy.

Lp.	Nazwa dokumentu	Okres realizacji dokumentu	Stan zaawansowania realizacji dokumentu	Stopień wykonania zadań zaplanowanych do realizacji w roku 2020
				<p>polegającą na zapewnieniu usług dostępu do sieci Internet wraz z serwisem łącz internetowych i urządzeń dostępowych do sieci Internet, usług helpdesku oraz serwisu sprzętu komputerowego i doposażenia, a także ubezpieczenia sprzętu dla 2000 beneficjentów z I edycji i dla 1885 beneficjentów z II edycji projektu. Okres trwałości projektów pn. „Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu na terenie województwa kujawsko-pomorskiego” – I i II edycja został wydłużony odpowiednio:</p> <ul style="list-style-type: none"> • I edycja – do 19 maja 2021 roku; • II edycja – do 12 września 2021 roku. <p>Podpisywanie aneksów do umów z beneficjentami II edycji projektu.</p>
Cel strategiczny: Sprawne zarządzanie				
25	<p><i>Wieloletni program współpracy samorządu województwa kujawsko-pomorskiego z organizacjami pozarządowymi na lata 2016-2020</i></p>	2016-2020	Realizacja <i>Programu</i> została zakończona.	<p>Realizacja zadań w 2020 r.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ogłaszanie i realizacja otwartych konkursów ofert na realizację zadań publicznych w oparciu o ustawę o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz zlecenie zadań w trybie pozakonkursowym; • bieżąca działalność informacyjno-doradcza Biura Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi; • zapewnienie udziału przedstawicieli organizacji pozarządowych w zespołach doradczych, roboczych, itp. powołanych w celu tworzenia prawa miejscowego – strategii, programów wojewódzkich, procedur, itp.; • prowadzenie konsultacji społecznych z organizacjami pozarządowymi, organizowanie szkoleń o tematyce ogólnej związanej z profesjonalizacją III sektora skierowanych do organizacji pozarządowych; • prowadzenie portalu internetowego skierowanego do organizacji pozarządowych ngo.kujawsko-pomorskie.pl oraz bazy organizacji pozarządowych województwa kujawsko-pomorskiego oraz redagowanie i przesyłanie newslettera; • informowanie o kierunkach działań Samorządu Województwa na rzecz organizacji pozarządowych; • prowadzenie badań i analiz III sektora w województwie.
26	<p><i>Program współpracy samorządu województwa kujawsko-pomorskiego z organizacjami pozarządowymi na rok 2020</i></p>	2020	Realizacja <i>Programu</i> została zakończona.	<p>Realizacja zadań w 2020 r.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ogłaszanie i realizacja otwartych konkursów ofert na realizację zadań publicznych w oparciu o ustawę o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz zlecenie zadań w trybie pozakonkursowym – koordynacja procesów w skali całego UMWKP w tym realizacja konkursu pn. „Uzupełnienie wkładów

Lp.	Nazwa dokumentu	Okres realizacji dokumentu	Stan zaawansowania realizacji dokumentu	Stopień wykonania zadań zaplanowanych do realizacji w roku 2020
				<p>własnych do projektów finansowanych z funduszy zewnętrznych” oraz pn. „Blok szkoleniowo-doradczy dla organizacji pozarządowych” w ramach działalności biura;</p> <ul style="list-style-type: none"> • bieżąca działalność informacyjno-doradcza Biura Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi; • realizacja Konkursu o nagrodę Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego na najlepsze inicjatywy społeczne realizowane przez organizacje pozarządowe pn. "Rodzynki z pozarządówki"; • promocja "dobrych praktyk NGO's" poprzez portal ngo.kujawsko-pomorskie.pl; • doradztwo w zakresie prawa, rachunkowości i księgowości dla organizacji pozarządowych; • prowadzenie portalu internetowego skierowanego do organizacji pozarządowych ngo.kujawsko-pomorskie.pl oraz bazy organizacji pozarządowych województwa kujawsko-pomorskiego oraz redagowanie i przesyłanie newslettera; • prowadzenie kampanii "1% dla naszego regionu" uświadamiającej podatników o możliwości przekazywania 1% podatku dochodowego na rzecz organizacji posiadających status OPP w województwie kujawsko-pomorskim.
27	<p><i>Wojewódzki program doskonalenia kadr pomocy społecznej województwa kujawsko-pomorskiego "Profesja"</i></p>	<p>wieloletni, realizowany od 2000</p>	<p><i>Program</i> jest realizowany w sposób ciągły, tematyka form wsparcia jest odpowiedzią na potrzeby uczestników. Brak możliwości oceny stanu zaawansowania realizacji <i>Programu</i> ze względu na specyfikę dokumentu.</p>	<p>Zadania zaplanowane na 2020 r. wykonano w 100%. Przygotowano dla pracowników socjalnych „Poradnik dla kadry pomocy społecznej na czas pandemii”, w ramach którego odbywały się szkolenia on-line dotyczące realizacji zadań ośrodków pomocy społecznej w sytuacjach kryzysowych w czasie pandemii. Łącznie w 2020 r. w szkoleniach wzięły udział 94 osoby.</p>
28	<p><i>Wieloletnia prognoza finansowa województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2018-2038</i></p>	<p>2018-2038</p>	<p>Brak możliwości oceny stanu zaawansowania realizacji <i>Programu</i> ze względu na specyfikę dokumentu.</p>	<p>Ocena możliwości finansowych województwa w zakresie realizowanych i planowanych do realizacji projektów i zadań województwa, ocena możliwości spłaty zobowiązań oraz spełnienia wskaźników wynikających z ustawy o finansach publicznych. Zaciąganie zobowiązań na przedsięwzięcia wieloletnie w wielkościach nieprzekraczających zobowiązań określonych w wieloletniej prognozie finansowej a zapewniających realizację przedsięwzięć i płynność finansów województwa. Ocena i weryfikacja wskaźników wynikających z ustawy o finansach publicznych – nieprzekroczenie dopuszczalnych limitów określonych w wieloletniej prognozie finansowej. Szczegółowe informacje na</p>

Lp.	Nazwa dokumentu	Okres realizacji dokumentu	Stan zaawansowania realizacji dokumentu	Stopień wykonania zadań zaplanowanych do realizacji w roku 2020
				temat wykonania poszczególnych zadań budżetowych znajdują się w sprawozdaniu z wykonania budżetu za 2020 r., zamieszczanym na stronie: http://bip.kujawskopomorskie.pl/category/finanse-sprawozdania-budzet-2020/
29	<i>Plan zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego</i>	dla dokumentu nie wskazano okresu obowiązywania	Monitorowane są wyłącznie zadania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych, które pogrupowane zostały w cztery kategorie: <ul style="list-style-type: none"> • środowisko przyrodnicze i kulturowe – zrealizowano ok. 78% zadań; • sieć osadnicza – zrealizowano ok. 62% zadań; • komunikacja – zrealizowano ok. 62% zadań; • infrastruktura techniczna – zrealizowano ok. 69% zadań. 	Dokument nie posiada rocznych planów realizacji zadań. Wskazane w <i>Planie</i> zadania, służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych realizowane są przez różne podmioty. W 2020 r. zakończono realizację 12 inwestycji z zakresu komunikacji. Rozpoczęto realizację 2 zadań z zakresu komunikacji. Kontynuowano prace przy rozpoczętych w latach wcześniejszych i nieukończonych dotychczas inwestycjach w zakresie: <ul style="list-style-type: none"> • środowiska przyrodniczego i kulturowego – 12 zadań; • sieci osadniczej – 1 zadanie; • komunikacji – 35 zadań; • infrastruktury technicznej – 5 zadań.
30	<i>Program ochrony środowiska dla województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2017-2020 z perspektywą na lata 2021-2024</i>	2017-2020 z perspektywą na lata 2021-2024	POŚ zaplanowany był na lata 2017-2020, realizacja <i>Programu</i> została zakończona.	Zadania w ramach realizacji <i>Programu</i> wykonywane są przez jednostki samorządu terytorialnego. Zarząd Województwa jest odpowiedzialny za opracowanie projektu programu ochrony środowiska, a Sejmik Województwa za jego przyjęcie.
31	<i>Plan gospodarki odpadami województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2016-2022 z perspektywą na lata 2023-2028</i>	2016-2022 z perspektywą na lata 2023-2028	Cele i kierunki działań wskazane w <i>Planie gospodarki odpadami na lata 2016-2022 z perspektywą na lata 2023-2028</i> stanowią wytyczne do działań w gospodarce odpadami, prowadzonej na terenie województwa kujawsko-pomorskiego przez podmioty gospodarcze, samorządy gmin i inne jednostki. Działania prowadzone są na bieżąco celem osiągnięcia racjonalnej gospodarki odpadami, zgodnej z hierarchią sposobów postępowania z odpadami i tym samym spełnienia wymogów określonych prawem w gospodarce odpadami. Brak możliwości oceny stanu zaawansowania realizacji <i>Programu</i> ze względu na specyfikę dokumentu.	Działania prowadzone w gospodarce odpadami przez: <ul style="list-style-type: none"> • podmioty gospodarcze, zajmujące się gospodarowaniem odpadami; • samorządy gmin, odpowiedzialne za gospodarowanie odpadami komunalnymi, wytwarzanymi przez mieszkańców gmin; • inne jednostki, których obowiązki w procesie gospodarowania odpadami wynikają z przepisów prawa. Działania prowadzone są na bieżąco.
32	<i>Plan ochrony dla Krajeńskiego Parku Krajobrazowego</i>	01.01.2009 do 31.12.2028	<i>Program</i> jest realizowany w sposób ciągły, brak możliwości oceny stanu zaawansowania realizacji <i>Programu</i> ze względu na specyfikę dokumentu. W oparciu o dokument m.in. opiniowano zamierzenia inwestycyjne (budowy, rozbudowy, założenia do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego) oraz zabiegi pielęgnacyjne na drzewach w granicach Krajeńskiego Parku Krajobrazowego.	Zadania zaplanowane na 2020 r. wykonano w 100%.
33	<i>Plan ochrony Nadgoplańskiego Parku Tysiąclecia</i>	2000-2020	Realizacja <i>Programu</i> została zakończona.	Zadania zaplanowane na 2020 r. wykonano w 100%.
34	<i>Plan ochrony Tucholskiego Parku Krajobrazowego</i>	obowiązuje do 10.04.2029	Program jest realizowany w sposób ciągły, brak możliwości oceny stanu	W 2020 r. realizowano działania w obszarach takich jak: <ul style="list-style-type: none"> • ochrona przyrody i krajobrazu

Lp.	Nazwa dokumentu	Okres realizacji dokumentu	Stan zaawansowania realizacji dokumentu	Stopień wykonania zadań zaplanowanych do realizacji w roku 2020
			zaawansowania realizacji <i>Programu</i> ze względu na specyfikę dokumentu	<ul style="list-style-type: none"> – monitoring terenu TPK; • monitoring dziedzictwa kulturowego; • opiniowanie, wnioski i uzgodnienia – zabiegi pielęgnacyjne drzew i zakrzaceń; • zagospodarowanie przestrzenne; • działalność interwencyjna. Zadania zaplanowane na 2020 r. wykonano w 100%.
35	<i>Program ochrony środowiska przed hałasem dla dróg krajowych o ruchu powyżej 3 000 000 pojazdów rocznie na terenie województwa kujawsko-pomorskiego</i>	2019-2024	Brak danych na temat stanu zaawansowania realizacji dokumentu. Zadania w ramach realizacji <i>Programu</i> wykonywane są przez zarządców dróg.	Brak informacji o stopniu realizacji <i>Programu</i> w 2020 r.
36	<i>Program ochrony środowiska przed hałasem dla terenów poza aglomeracjami położonych wzdłuż autostrady A1 od km 65+789 (granica województwa pomorskiego) do km 151+900 (węzeł Czerniewice)</i>	2018-2023	Brak danych na temat stanu zaawansowania realizacji dokumentu. Zadania w ramach realizacji <i>Programu</i> wykonywane są przez zarządców dróg.	Brak informacji o stopniu realizacji <i>Programu</i> w 2020 r.
37	<i>Program ochrony środowiska przed hałasem dla obszarów położonych w otoczeniu dróg wojewódzkich, województwa kujawsko-pomorskiego, po których przejeżdża ponad 3 000 000 pojazdów rocznie</i>	2015-2020	Realizacja <i>Programu</i> została zakończona. Brak danych na temat stanu zaawansowania realizacji dokumentu. Zadania w ramach realizacji <i>Programu</i> ochrony przed hałasem wykonywane są przez zarządców dróg.	Brak informacji o stopniu realizacji <i>Programu</i> w 2020 r.
38	<i>Program ochrony środowiska przed hałasem dla odcinków województwa kujawsko-pomorskiego, po których przejeżdża ponad 30 000 pociągów rocznie.</i>	2019-2023	Brak danych na temat stanu zaawansowania realizacji dokumentu. Zadania w ramach realizacji <i>Programu</i> wykonywane są przez zarządcę linii kolejowych.	Brak informacji o stopniu realizacji <i>Programu</i> w 2020 r.
39	<i>Program ochrony powietrza dla strefy miasto Włocławek ze względu na przekroczenia poziomu dopuszczalnego dla benzenu i docelowego dla niklu</i>	do 31.12. 2020	Realizacja <i>Programu</i> została zakończona.	Brak informacji o stopniu realizacji <i>Programu</i> w 2020 r. Zadania w ramach realizacji <i>Programu</i> wykonywane były przez samorządy gminne.
40	<i>Program ochrony powietrza dla strefy miasto Włocławek ze względu na przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu</i>	2017-2025	Realizacja <i>Programu</i> została zakończona. (uchylony uchwałą nr XXIII/338/20 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 22 czerwca 2020 r.). Brak danych na temat stanu zaawansowania realizacji dokumentu.	Brak informacji o stopniu realizacji <i>Programu</i> w 2020 r. Zadania w ramach realizacji <i>Programu</i> wykonywane były przez samorządy gminne. Uchwalono nowy <i>Program ochrony powietrza w zakresie pyłu zawieszonego PM10 oraz</i>

Lp.	Nazwa dokumentu	Okres realizacji dokumentu	Stan zaawansowania realizacji dokumentu	Stopień wykonania zadań zaplanowanych do realizacji w roku 2020
	<i>zawieszono PM10-aktualizacja</i>			<i>benzo(a)pirenu dla strefy miasto Włocławek.</i>
41	<i>Program ochrony powietrza w zakresie pyłu zawieszono PM10 oraz benzo(a)pirenu dla strefy miasto Włocławek</i>	2020-2026	<i>Program przyjęty uchwałą nr XXIII/338/20 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 22 czerwca 2020 r. Brak danych na temat stanu zaawansowania realizacji dokumentu.</i>	Brak informacji o stopniu realizacji <i>Programu</i> w 2020 r. Zadania w ramach realizacji <i>Programu</i> wykonywane były przez samorządy gminne.
42	<i>Program ochrony powietrza dla strefy miasto Toruń ze względu na przekroczenie poziomu docelowego i dopuszczalnego pyłu zawieszono PM2,5</i>	do 31.12. 2020	Realizacja <i>Programu</i> została zakończona.	Brak informacji o stopniu realizacji <i>Programu</i> w 2020 r. Zadania w ramach realizacji <i>Programu</i> wykonywane były przez samorządy gminne.
43	<i>Program ochrony powietrza dla strefy miasto Toruń ze względu na przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszono PM10-aktualizacja</i>	2017-2025	Realizacja <i>Programu</i> została zakończona. (uchylony uchwałą nr XXIII/341/20 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 22 czerwca 2020 r.). Brak danych na temat stanu zaawansowania realizacji dokumentu.	Brak informacji o stopniu realizacji <i>Programu</i> w 2020 r. Zadania w ramach realizacji <i>Programu</i> wykonywane są przez samorządy gminne. Uchwalono nowy <i>Program ochrony powietrza w zakresie pyłu zawieszono PM10 oraz benzo(a)pirenu dla strefy miasto Toruń.</i>
44	<i>Program ochrony powietrza w zakresie pyłu zawieszono PM10 oraz benzo(a)pirenu dla strefy miasto Toruń</i>	2020-2026	<i>Program przyjęty uchwałą nr XXIII/341/20 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 22 czerwca 2020 r. Brak danych na temat stanu zaawansowania realizacji dokumentu.</i>	Brak informacji o stopniu realizacji <i>Programu</i> w 2020 r. Zadania w ramach realizacji programu ochrony powietrza wykonywane są przez samorządy gminne.
45	<i>Program ochrony powietrza dla aglomeracji bydgoskiej ze względu na przekroczenie poziomu docelowego arsenu</i>	do 31.12. 2020	Realizacja <i>Programu</i> została zakończona.	Brak informacji o stopniu realizacji <i>Programu</i> w 2020 r. Zadania w ramach realizacji <i>Programu</i> wykonywane były przez samorządy gminne.
46	<i>Program ochrony powietrza dla strefy aglomeracja bydgoska ze względu na przekroczenie poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszono PM10-aktualizacja</i>	2017-2025	Realizacja <i>Programu</i> została zakończona. (uchylony uchwałą nr XXIII/339/20 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 22 czerwca 2020 r.). Brak danych na temat stanu zaawansowania realizacji dokumentu.	Brak informacji o stopniu realizacji <i>Programu</i> w 2020 r. Zadania w ramach realizacji programu ochrony powietrza wykonywane są przez samorządy gminne. Uchwalono nowy <i>Program ochrony powietrza w zakresie pyłu zawieszono PM10, PM2,5 oraz benzo(a)pirenu dla strefy aglomeracja bydgoska.</i>
47	<i>Program ochrony powietrza w zakresie pyłu zawieszono PM10, PM2,5 oraz benzo(a)pirenu dla strefy aglomeracja bydgoska</i>	2020-2026	<i>Program przyjęty uchwałą nr XXIII/339/20 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 22 czerwca 2020 r. Brak danych na temat stanu zaawansowania realizacji dokumentu.</i>	Brak informacji o stopniu realizacji <i>Programu</i> w 2020 r. Zadania w ramach realizacji <i>Programu</i> wykonywane są przez samorządy gminne.
48	<i>Program ochrony powietrza dla strefy kujawsko-pomorskiej ze względu na przekroczenie poziomów dopuszczalnych dla pyłu PM10 i benzenu oraz docelowych dla arsenu i ozonu.</i>	do 31.12. 2020	Realizacja <i>Programu</i> została zakończona.	Brak informacji o stopniu realizacji <i>Programu</i> w 2020 r. Zadania w ramach realizacji <i>Programu</i> wykonywane były przez samorządy gminne.

Lp.	Nazwa dokumentu	Okres realizacji dokumentu	Stan zaawansowania realizacji dokumentu	Stopień wykonania zadań zaplanowanych do realizacji w roku 2020
	<i>(Program obowiązuje tylko dla ozonu. Dla pyłu PM10, benzenu i arsenu opracowano aktualizację).</i>			
49	<i>Program ochrony powietrza strefy kujawsko-pomorskiej ze względu na przekroczenie poziomów dopuszczalnych dla pyłu PM10 i benzenu oraz poziomu docelowego dla arsenu – aktualizacja</i>	do 31.12.2025	Realizacja <i>Programu</i> została zakończona. (uchylony uchwałą nr XXIII/340/20 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 22 czerwca 2020 r.). Brak danych na temat stanu zaawansowania realizacji dokumentu.	Brak informacji o stopniu realizacji <i>Programu</i> w 2020 r. Zadania w ramach realizacji <i>Programu</i> wykonywane są przez samorządy gminne. Uchwalono nowy <i>Program ochrony powietrza w zakresie pyłu zawieszonego PM10 oraz benzo(a)pirenu dla strefy kujawsko-pomorskiej</i> .
50	<i>Program ochrony powietrza w zakresie pyłu zawieszonego PM10 oraz benzo(a)pirenu dla strefy kujawsko-pomorskiej</i>	2020-2026	<i>Program</i> przyjęty uchwałą nr XXIII/340/20 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 22 czerwca 2020 r. Brak danych na temat stanu zaawansowania realizacji dokumentu.	Brak informacji o stopniu realizacji <i>Programu</i> w 2020 r. Zadania w ramach realizacji <i>Programu</i> wykonywane są przez samorządy gminne.
51	<i>Program ochrony powietrza dla strefy kujawsko-pomorskiej ze względu na przekroczenie poziomu docelowego i dopuszczalnego dla pyłu zawieszonego PM2,5</i>	2017-2025	Brak danych na temat stanu zaawansowania realizacji dokumentu.	Brak informacji o stopniu realizacji <i>Programu</i> w 2020 r. Zadania w ramach realizacji <i>Programu</i> wykonywane są przez samorządy gminne.
52	<i>Plan działań krótkoterminowych dla strefy kujawsko-pomorskiej ze względu na ryzyko wystąpienia przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM2,5 w powietrzu</i>	od 2017	Realizacja <i>Programu</i> została zakończona. (uchylony uchwałą nr XXIII/340/20 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 22 czerwca 2020 r.). Brak danych na temat stanu zaawansowania realizacji dokumentu.	Brak informacji o stopniu realizacji <i>Programu</i> w 2020 r. Zadania w ramach realizacji <i>Programu</i> wykonywane są przez samorządy gminne. Uchwalono nowy <i>Program ochrony powietrza w zakresie pyłu zawieszonego PM10 oraz benzo(a)pirenu dla strefy kujawsko-pomorskiej</i> .
53	<i>Program ochrony powietrza dla 4 stref województwa kujawsko-pomorskiego ze względu na przekroczenia wartości docelowych benzo(a)pirenu</i>	do 31.12. 2023	Realizacja <i>Programu</i> została zakończona. (uchylony uchwałami nr: XXIII/338/20, XXIII/339/20, XXIII/340/20, XXIII/341/20 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 22 czerwca 2020 r.). Brak danych na temat stanu zaawansowania realizacji dokumentu.	Brak informacji o stopniu realizacji <i>Programu</i> w 2020 r. Zadania w ramach realizacji <i>Programu</i> wykonywane są przez samorządy gminne. Uchwalono nowe programy: <i>Program ochrony powietrza w zakresie pyłu zawieszonego PM10 oraz benzo(a)pirenu dla strefy miasto Włocławek, Program ochrony powietrza w zakresie pyłu zawieszonego PM10, PM2,5 oraz benzo(a)pirenu dla strefy aglomeracja bydgoska, Program ochrony powietrza w zakresie pyłu zawieszonego PM10 oraz benzo(a)pirenu dla strefy kujawsko-pomorskiej oraz Program ochrony powietrza w zakresie pyłu zawieszonego PM10 oraz benzo(a)pirenu dla strefy miasto Toruń.</i>
54	<i>Plan działań krótkoterminowych dla 4 stref województwa kujawsko-pomorskiego</i>	od 2014	Realizacja <i>Programu</i> została zakończona. (uchylony uchwałami nr: XXIII/338/20, XXIII/339/20, XXIII/340/20,	Brak informacji o stopniu realizacji <i>Programu</i> w 2020 r. Uchwalono nowe programy:

Lp.	Nazwa dokumentu	Okres realizacji dokumentu	Stan zaawansowania realizacji dokumentu	Stopień wykonania zadań zaplanowanych do realizacji w roku 2020
	<i>(aglomeracja bydgoska, miasto Toruń, miasto Włocławek, strefa kujawsko-pomorska) ze względu na ryzyko wystąpienia przekroczenia wartości docelowych benzo(a)pirenu w powietrzu</i>		XXIII/341/20 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 22 czerwca 2020 r.). Brak danych na temat stanu zaawansowania realizacji dokumentu.	<i>Program ochrony powietrza w zakresie pyłu zawieszonego PM10 oraz benzo(a)pirenu dla strefy miasto Włocławek, Program ochrony powietrza w zakresie pyłu zawieszonego PM10, PM2,5 oraz benzo(a)pirenu dla strefy aglomeracja bydgoska, Program ochrony powietrza w zakresie pyłu zawieszonego PM10 oraz benzo(a)pirenu dla strefy kujawsko-pomorskiej oraz Program ochrony powietrza w zakresie pyłu zawieszonego PM10 oraz benzo(a)pirenu dla strefy miasto Toruń.</i>
Cel strategiczny: Tożsamość i dziedzictwo				
55	<i>Program opieki nad zabytkami województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2017-2020</i>	2017-2020	Realizacja <i>Programu</i> została zakończona.	Dep. Kultury i Dziedzictwa Narodowego przygotowuje <i>Sprawozdanie z wykonania Programu opieki nad zabytkami województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2017-2020</i> . W 2020 r. Zarząd Województwa przedłożył Sejmikowi uchwałę udzielającą 185 dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy obiektach zabytkowych, z czego 153 zadania zostały włączone do projektu partnerskiego pn. „Wsparcie opieki nad zabytkami województwa kujawsko-pomorskiego w 2020 roku”. Dodatkowo Samorząd udzielił dotacji na prace interwencyjne gminie miasto Grudziądz na zadanie pn. „Prace interwencyjne przy spichlerzu nr 45 w Grudziądzu. Wykonanie stropu monolitycznego stężającego budynek”. Gmina Izbica Kujawska otrzymała wsparcie finansowe na utrzymanie i promocję „Parku Kulturowego Wietrzychowice” w Wietrzychowicach i Gaju.
56	<i>Założenia tożsamości marki województwa kujawsko-pomorskiego oraz Zasady komunikacji wizualnej marki województwa kujawsko-pomorskiego w działaniach promocyjnych i informacyjnych</i>	2016-2020	Zadania w ramach realizacji dokumentów prowadzone są na bieżąco.	W 2020 r. kontynuowano wdrażanie systemu identyfikacji wizualnej województwa – kontynuowano ologowanie wszystkich organizowanych eventów, materiałów promocyjnych, publikacji finansowanych przez Województwo. Stan realizacji – 100%.

Źródło: opracowano na podstawie informacji z departamentów i jednostek organizacyjnych Urzędu Marszałkowskiego

2.5 Informacja o realizacji *Kontraktu Terytorialnego dla województwa kujawsko-pomorskiego*

Rok 2020 był szóstym rokiem realizacji *Kontraktu Terytorialnego dla województwa kujawsko-pomorskiego* (dalej: KT), dokumentu obowiązującego stronę rządową i samorządową. Dokument zawiera zarówno wysokość, sposób, warunki dofinansowania RPO WKP 2014-2020, jak również przedsięwzięcia priorytetowe (art. 6 KT, załącznik 1b do KT, załącznik 5b do KT), istotne z punktu widzenia rozwoju kraju oraz województwa kujawsko-pomorskiego, co do których strony KT deklarują współpracę w ramach realizacji właściwych programów operacyjnych na lata 2014-2020.

Ogólna liczba przedsięwzięć wskazanych w art. 6 KT wynosi 64, z czego niektóre z nich zawierają po kilka projektów składowych. Wśród nich, 31 przypisanych jest stronie samorządowej, a 33 stronie rządowej. Zadania realizowane są w następujących obszarach tematycznych:

- **B+R** (rozbudowa infrastruktury badawczej B+R oraz rozwój regionalnych inteligentnych specjalizacji): 7 przedsięwzięć, w tym 6 strony samorządowej, z tego 3 projekty są w trakcie realizacji, w przypadku 2 zrezygnowano z realizacji, 1 projekt – nie zostanie zrealizowany, ale elementy założeń projektu być może zostaną wykorzystane do innych projektów/przedsięwzięć;
- **edukacja** (realizacja programu rozwojowego dla uczelni medycznych, rozwój państwowych wyższych szkół zawodowych uwzględniający potrzeby regionalne, rozbudowa infrastruktury popularyzującej naukę): 4 przedsięwzięcia, z czego 1 strony samorządowej. W jego skład wchodzi 5 projektów, z czego 1 jest w trakcie realizacji, w przypadku 2 zrezygnowano z realizacji, a 2 projekty zostały ujęte jako realizowane w innym, nowym przedsięwzięciu;
- **energetyka** (sieci ciepłownicze i chłodnicze, wsparcie działań z zakresu efektywności energetycznej, rozwoju klastrów energetycznych w województwie): 2 przedsięwzięcia strony samorządowej: 1 przedsięwzięcie składa się z 18 projektów, z których 7 jest w trakcie realizacji, w przypadku 10 zrezygnowano z realizacji, natomiast 1 projekt ma status „inny”; drugie przedsięwzięcie w ramach obszaru ma status „inny”. Strona samorządowa nie posiada żadnych informacji na temat przedmiotowego przedsięwzięcia, gdyż jest to blok przedsięwzięć termomodernizacyjnych, które były kierowane do wspólnot i spółdzielni mieszkaniowych poprzez ogłoszenie konkursu w *Programie operacyjnym infrastruktura i środowisko* (dalej: POIiŚ). Nikt z woj. kujawsko-pomorskiego nie ubiegał się o te środki;
- **kultura i dziedzictwo narodowe** (termomodernizacja państwowych placówek szkolnictwa artystycznego, budowa obiektów artystycznego szkolnictwa wyższego, ochrona i konserwacja dziedzictwa kulturowego, infrastruktura służąca rozwojowi kultury i dziedzictwa narodowego w województwie): 4 przedsięwzięcia, w tym 2 strony samorządowej. W skład pierwszego przedsięwzięcia wchodzi 2 projekty – 1 w trakcie realizacji, 2 został podzielony na 3 zadania – 1 zadanie w trakcie realizacji, w przypadku 2 zadania zrezygnowano z realizacji, 3 zadanie planowane jest do realizacji. W skład drugiego przedsięwzięcia wchodzi 6 projektów: 5 w trakcie realizacji, 1 projekt, ze względu na brak środków z RPO WKP oraz POIiŚ jest realizowany poprzez pojedyncze, mniejsze projekty, które obejmują swym zakresem wybrane obiekty;
- **sport** (budowa infrastruktury sportowej): 8 przedsięwzięć, w tym 7 strony samorządowej, z czego 2 zrealizowano, 4 zaplanowano do realizacji, 1 jest w trakcie realizacji;
- **transport** (budowa obwodnic, nowych ciągów dróg krajowych, w tym w przebiegu miast na prawach powiatu, (prze)budowa dróg na terenie województwa, budowa parkingów P&R, inwestycje z zakresie zrównoważonej mobilności miejskiej, prace (m.in. rewitalizacja) na liniach kolejowych i dworcach kolejowych, zabezpieczenie przeciwpowodziowe, modernizacja budowli hydrotechnicznych, budowa stopnia wodnego): 35 przedsięwzięć, w tym 11 strony samorządowej, obejmujące:
 - **infrastrukturę drogową i kolejową** (7 przedsięwzięć):
 - 1 przedsięwzięcie składające się z 2 projektów (1 w trakcie realizacji, w przypadku drugiego zrezygnowano z realizacji);
 - 2 przedsięwzięcie składające się z 7 projektów (2 w trakcie realizacji, 5 planowanych jest do realizacji);
 - 3 przedsięwzięcie – zrezygnowano z realizacji;
 - 4 przedsięwzięcie – zrezygnowano z realizacji;
 - 5 przedsięwzięcie – zrezygnowano z realizacji;
 - 6 przedsięwzięcie – planowane do realizacji;
 - 7 przedsięwzięcie – brak informacji;
 - **Bit-City II** (1 przedsięwzięcie):
 - 1 przedsięwzięcie składające się z 18 projektów, z których większość jest w trakcie realizacji;
 - **zrównoważoną mobilność miejską** (1 przedsięwzięcie):
 - 1 przedsięwzięcie, w skład którego wchodzi 2 projekty, podzielone na zadania – planowane lub w trakcie realizacji. Kilka z zadań zostało sklasyfikowanych jako rezerwowe lub je anulowano;
 - **transport śródlądowy i zabezpieczenie przed wodami powodziowymi** (2 przedsięwzięcia):
 - 2 przedsięwzięcia – 1 przedsięwzięcie składające się z 12 projektów – 2 w trakcie realizacji, w przypadku 6 zrezygnowano z realizacji, pozostałe projekty są przygotowane do realizacji i czekają na przyznanie dofinansowania, 2 przedsięwzięcie – w trakcie realizacji;
- **zdrowie** (infrastruktura medyczna, budowa oraz wyposażenie szpitali lub ich oddziałów): 3 przedsięwzięcia, w tym 2 strony samorządowej, które są w trakcie realizacji i z racji posiadania projektów składowych różnicowane jest ich źródło finansowania.

Podsumowując, w 2020 r. większość przedsięwzięć wpisanych do *Kontraktu Terytorialnego dla województwa kujawsko-pomorskiego*, znajdowała się w trakcie realizacji. Część zadań planowana do wdrożenia, jeżeli nie uzyska źródła finansowania do roku 2023, jest wskazywana do realizacji w następnej perspektywie finansowej UE. Więcej szczegółów z realizacji przedsięwzięć KT w danym roku jest prezentowanych w corocznych sprawozdaniach, które strona rządowa przygotowuje do końca czerwca danego roku za rok poprzedni i przekazuje

ją zarządowi województwa. Następnie do końca lipca zarząd województwa otrzymane sprawozdanie przekazuje sejmikowi województwa (art. 14r ust. 5 ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju).

3 Informacja o pracy Zarządu Województwa

Zgodnie z ustawą o samorządzie województwa, Zarząd Województwa, jako organ wykonawczy, wykonuje zadania należące do samorządu województwa, które nie są zastrzeżone na rzecz Sejmiku Województwa i wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych. Zadania są wykonywane przy pomocy Urzędu Marszałkowskiego i wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych lub wojewódzkich osób prawnych.

3.1 Działania Zarządu Województwa w 2020 r. w zakresie wykonywania uchwał Sejmiku Województwa

Jednym z zadań Zarządu Województwa jest wykonywanie uchwał Sejmiku Województwa. W 2020 r. Zarząd Województwa VI kadencji odbył 52 posiedzenia, na których przyjął łącznie 2 306 uchwał, z czego 418 uchwał wynikało z realizacji uchwał Sejmiku Województwa i tylko te są przedmiotem dalszej analizy w podrozdziale. Dla 354 spośród 418 analizowanych uchwał Zarządu Województwa z 2020 r. w podstawie prawnej powołano się na jedną uchwałę Sejmiku Województwa, dla 11 podstawę podjęcia stanowiła większa liczba uchwał Sejmiku Województwa, a 53 uchwały były powiązane ze statutami wojewódzkich jednostek organizacyjnych.

Prezentowane informacje, związane z wykonywaniem uchwał Sejmiku Województwa, dotyczą działań podjętych przez Zarząd Województwa w 2020 r. Należy jednak podkreślić, iż działania te stanowią realizację uchwał Sejmiku Województwa nie tylko z 2020 r., ale przede wszystkim z lat wcześniejszych. W wielu przypadkach uchwały Sejmiku Województwa mają charakter wieloletni, co związane jest z zachowaniem ciągłości procesów rozwojowych, z czasem obowiązywania strategii, procesów inwestycyjnych czy funkcjonowaniem obiektów i urzędów użyteczności publicznej.

Spośród 365 uchwał podjętych przez Zarząd Województwa, niezwiązanych ze statutami wojewódzkich jednostek organizacyjnych, większość związana była z realizacją uchwał Sejmiku Województwa¹⁶ z 2019 r. (76,7%), głównie w związku z uchwałami dotyczącymi budżetu województwa na rok 2020 oraz *Wieloletniej prognozy finansowej Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2020-2038*, z 2015 – 6,4%, 2012 – 5,0% (resztę stanowiły uchwały z różnych lat). Dodatkowo 53 uchwały Zarządu Województwa dotyczyły realizacji zadań, wynikających ze statutów wojewódzkich jednostek organizacyjnych¹⁷.

Nawiązując do zadań samorządu województwa, 418 uchwał Zarządu Województwa z 2020 r., które wynikały z uchwał Sejmiku Województwa, podzielono na następujące obszary tematyczne: budżet, edukacja i wychowanie, infrastruktura drogowa, kultura i ochrona dziedzictwa narodowego, ochrona środowiska, sport i turystyka, opieka społeczna, zdrowie, formalne i inne. Uchwały Zarządu Województwa obejmowały zagadnienia związane z uruchamianiem konkursów, przyznaniem stypendiów czy stanowaniem prawa miejscowego. W głównej mierze odnosiły się jednak do zapewnienia skutecznego funkcjonowania województwa, czyli działań pośrednio wpływających na działanie instytucji – w głównej mierze obejmowały zagadnienia finansowo-organizacyjne dotyczące: budżetu, powoływania komisji, rozpatrywania planów i sprawozdań finansowych, zatwierdzeń harmonogramów finansowo-rzeczowych, udzielania pełnomocnictw, regulaminów organizacyjnych, przyjęcia informacji i raportów czy obrotu aktywami trwałymi.

W 2020 r. Zarząd Województwa podjął 418 uchwał, wynikających z uchwał Sejmiku Województwa w następujących dziedzinach¹⁸:

- **Budżet.** W tym obszarze tematycznym podjęto 23 uchwały. Wszystkie odnosiły się do zagadnień finansowo-organizacyjnych, dotyczyły m. in.: budżetu województwa na rok 2020 oraz *Wieloletniej prognozy finansowej Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2020-2038*; zaciągnięcia długoterminowego kredytu; ustalenia planu finansowego zadań zleconych z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami Samorządowi Województwa Kujawsko-Pomorskiego finansowanych z dotacji celowych z budżetu państwa na rok 2020;

¹⁶ Okres przyjęcia uchwał Sejmiku Województwa – od 2000 r. do 2020 r. Do części uchwał wprowadzano zapisy zmieniające.

¹⁷ Odniesiono się do 30 statutów wojewódzkich jednostek organizacyjnych, przyjętych i zatwierdzonych uchwałami Sejmiku Województwa z okresu od 1999 r. do 2018 r. – względem części statutów obowiązują zapisy zmieniające.

¹⁸ Liczba uchwał w konkretnym obszarze tematycznym nie świadczy o ich ważności w procesie rozwoju województwa, stąd nie należy się nią sugerować analizując przedstawione informacje, ważna jest ich treść i zmiany jakie ze sobą niosą.

- **Edukacja i wychowanie.** W tym obszarze tematycznym podjęto 88 uchwał, które dotyczyły m.in.: organizacji konkursów dla dzieci i młodzieży; przyznania stypendiów dla młodzieży; spraw organizacyjno-finansowych jednostek organizacyjnych zajmujących się edukacją, wychowaniem i kształceniem;
- **Infrastruktura drogowa.** W tym obszarze tematycznym podjęto 40 uchwał, które dotyczyły głównie zagadnień związanych z modernizacją dróg wojewódzkich;
- **Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego.** W tym obszarze tematycznym podjęto 137 uchwał, w tym uchwały dotyczące m.in.: przyznania stypendiów osobom zajmującym się twórczością artystyczną, upowszechnianiem kultury i opieką nad zabytkami; organizacji konkursów; spraw organizacyjno-finansowych;
- **Ochrona środowiska.** W tym obszarze tematycznym podjęto 12 uchwał, które dotyczyły m.in.: spraw proceduralnych w zakresie programów ochrony powietrza oraz granic parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu;
- **Sport i turystyka.** W tym obszarze tematycznym podjęto 27 uchwał, które dotyczyły m.in.: spraw organizacyjnych związanych z ogłoszeniem otwartego konkursu ofert na wykonywanie zadań publicznych, związanych z realizacją zadań Samorządu Województwa z zakresu kultury fizycznej i sportu oraz turystyki i krajoznawstwa; ogłoszenia naboru wniosków pn. „Kujawsko-Pomorska Mała Infrastruktura Sportowa” dla jednostek samorządu terytorialnego na dofinansowanie zadań inwestycyjnych oraz na dofinansowanie zadań inwestycyjnych jednostek samorządu terytorialnego polegających na budowie przyszłolnych sal sportowych; przyznania stypendiów sportowych i nagród dla osób fizycznych za osiągnięte wyniki i osiągnięcia sportowe w 2019 r.; organizacji konkursów turystycznych;
- **Opieka społeczna.** W tym obszarze tematycznym podjęto 16 uchwał. Odnosiły się one m.in. do: spraw organizacyjnych związanych z ogłoszeniem otwartego konkursu ofert na wykonywanie zadań publicznych Samorządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego w 2020 roku przez organizacje pozarządowe oraz inne podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych; organizacji konkursów związanych problematyką społeczną, spraw formalnych dotyczących *Kujawsko-pomorskiego programu wspierania rodziny na lata 2014-2022*; zagadnień finansowo-organizacyjnych Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Toruniu;
- **Zdrowie.** W tym obszarze tematycznym podjęto 46 uchwał, które dotyczyły m.in.: zagadnień finansowo-organizacyjnych otwartych konkursów ofert na wykonywanie zadań publicznych, związanych z realizacją zadań Samorządu Województwa w zakresie promocji i ochrony zdrowia oraz przeciwdziałania uzależnieniom; dofinansowania robót budowlanych dotyczących obiektów służących rehabilitacji, w związku z potrzebami osób niepełnosprawnych; podziału środków przyznanych przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych do wykorzystania w 2020 roku; spraw organizacyjno-finansowych wojewódzkich jednostek organizacyjnych związanych z promocją i ochroną zdrowia;
- **Formalne i inne.** W tym obszarze tematycznym podjęto 29 uchwał, w tym m.in. uchwały odnoszące się do: ogłoszenia naborów wniosków na wykonywanie zadań publicznych w zakresie utrzymania wód i urządzeń wodnych w 2020 roku dla spółek wodnych oraz rozstrzygnięcia w przedmiocie udzielenia dotacji celowych; ogłoszenia otwartych konkursów ofert na wykonywanie zadań publicznych Samorządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego w 2021 roku przez organizacje pozarządowe oraz inne podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego; przygotowania *Wieloletniego programu współpracy Samorządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z organizacjami pozarządowymi na lata 2021-2025* i *Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+*, zadań związanych z monitoringiem rozwoju województwa; spraw organizacyjno-finansowych.

3.2 Informacja o uchwałach Sejmiku Województwa z 2020 r. delegujących zadania na Zarząd Województwa i Marszałka Województwa

Sejmik Województwa, jako organ Samorządu Województwa, wykonuje swoje zadania, zgodnie z ustawą o samorządzie województwa, w tym m.in.: stanowi akty prawa miejscowego, uchwała strategię rozwoju województwa i plan zagospodarowania przestrzennego województwa, podejmuje uchwały w zakresie: majątku i budżetu województwa, powierzenia zadań samorządu województwa innym jednostkom samorządu terytorialnego, wyboru i odwołania zarządu województwa, udzielania stypendiów dla uczniów i studentów czy też uchwalania przepisów dot. organizacji wewnętrznej oraz trybu pracy organów samorządu województwa.

W 2020 r. Sejmik Województwa wykonywał swoje zadania poprzez formułowanie apeli, przyjmowanie stanowisk oraz podejmowanie uchwał. Podjęto trzy apele¹⁹ kierowane do urzędów administracji rządowej oraz aż dziewięć

¹⁹ Apele Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego podjęte w 2020 r.:

- z dnia 6 maja 2020 r. w sprawie wypłat zaległej pomocy suszowej rolnikom za rok 2019;

stanowisk²⁰, które podjęto zarówno w związku z zaistniałymi zdarzeniami międzynarodowymi jak i krajowymi. Część z nich była powiązana z podejmowaniem istotnych reakcji związanych z przeciwdziałaniem pandemii Covid-19 oraz łagodzeniem jej skutków. Podjęte przez Sejmik Województwa uchwały w głównej mierze delegowały ich wykonanie Zarządowi Województwa – który jest organem wykonawczym województwa, Marszałkowi Województwa oraz Przewodniczącej Sejmiku Województwa.

Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego VI kadencji w 2020 r. odbył 14 sesji (w tym trzy sesje uroczyste oraz jedną sesję nadzwyczajną dot. funkcjonowania systemu bezpieczeństwa epidemicznego w związku z wystąpieniem zagrożeń, związanych z koronawirusem w województwie kujawsko-pomorskim), podczas których podjął łącznie 133 uchwały²¹ (numery od XIV/281/20 do XXVIII/413/20). Spośród nich, w 107 przypadkach Sejmik Województwa powierzył realizację uchwał Zarządowi Województwa, kolejne 5 uchwał powierzono Marszałkowi Województwa, 19 uchwał – Przewodniczącej Sejmiku Województwa, 1 uchwałę skierowano do realizacji zarówno Marszałkowi Województwa jak i Przewodniczącej Sejmiku, 1 uchwałę – Komisji Rewizyjnej.

Zadania powierzone Zarządowi Województwa w znacznej mierze odnosiły się do zagadnień ochrony środowiska (29 uchwał, w tym dot.: obszarów parków krajobrazowych, chronionego krajobrazu, programów ochrony powietrza), a także kultury i ochrony dziedzictwa narodowego (20 uchwał, w tym dot.: zmian statutów obiektów kulturalnych, udzielenia dotacji na prace konserwatorskie przy zabytkach, udzielenia pomocy finansowej gminom na realizację zamierzeń kulturalnych). Inne dotyczyły: transportu zbiorowego i dróg publicznych (w tym: powierzenia zarządzania odcinkami wojewódzkich dróg publicznych, zmian kategorii dróg, udzielenia pomocy finansowej jednostkom samorządowym, powierzenia Województwu Pomorskiemu wykonania zadań dotyczących rewitalizacji i promocji drogi wodnej czy wyrażenia zgody na zawarcie umów na świadczenie usług w zakresie publicznego transportu zbiorowego), sportu (w tym, dot. stypendiów sportowych czy udzielenia pomocy finansowej gminom na realizację zamierzeń sportowych), edukacji i kształcenia, pomocy społecznej, promocji i ochrony zdrowia, gospodarki finansowej, jak również opracowywania i przyjęcia dokumentów strategicznych – określenie zasad, trybu i harmonogramu opracowania *Strategii polityki społecznej Województwa Kujawsko-Pomorskiego do roku 2030*, przyjęcia *Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+*. Marszałek Województwa został wskazany do realizacji uchwał powołujących rady społeczne i przedstawicieli województwa do rad społecznych w podmiotach leczniczych, niebędących przedsiębiorcami oraz uchwały dot. skargi na uchwałę dotyczącą obszaru chronionego krajobrazu. Ponadto Marszałek Województwa i Przewodnicząca Sejmiku Województwa zostali wskazani w przypadku uchwały dot. nadania Odznaki Honorowej za Zasługi dla Województwa Kujawsko-Pomorskiego Panu Arturowi Janasowi. Przewodniczącej Sejmiku Województwa, która jest odpowiedzialna między innymi za organizowanie pracy i prowadzenie obrad Sejmiku Województwa, powierzono kolejne 19 uchwał, związanych m. in. z rozpatrywaniem skarg i petycji, realizacją uprawnień i koordynacją aktywności Sejmiku Województwa, komisji i radnych. Uchwały miały charakter regulacyjno-koordynujący dla prac Samorządu Województwa. Wykonanie uchwały przez Komisję Rewizyjną wiązało się z zatwierdzeniem planu pracy Komisji Rewizyjnej Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego na 2021 rok.

Nieprzerwane i stabilne prowadzenie polityki regionalnej nie ogranicza się do realizacji uchwał w ramach jednego roku, stąd realizowano uchwały podjęte w latach ubiegłych, wprowadzano w nich również zmiany. Część uchwał (37) została podjęta w celu modyfikacji już obowiązujących uchwał i statutów, przyjmując tym samym jedynie

- z dnia 25 maja 2020 r. w sprawie interwencji policji wobec mieszkańców Bydgoszczy, w tym radnego województwa Romana Jasiakiewicza w dniach 1-3 i 9 maja 2020 r.;
 - z dnia 22 czerwca 2020 r. w sprawie budowy stopnia wodnego Siarzewo oraz kontynuacji realizacji Kaskady Dolnej Wisły.
- ²⁰ Stanowiska Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego podjęte w 2020 r.:
- z dnia 28 września 2020 r. w sprawie Regionalnego Szpitala Specjalistycznego im. dr. Władysława Biegańskiego w Grudziądzu;
 - z dnia 28 września 2020 r. w sprawie sytuacji na Białorusi;
 - z dnia 26 października 2020 r. w sprawie zwiększenia powierzchni budowanych zbiorników retencyjnych do 4000 m² bez pozwolenia wodnoprawnego;
 - z dnia 30 listopada 2020 r. w sprawie ustanowienia roku 2021 w województwie kujawsko-pomorskim Rokiem Wandy Błęńskiej;
 - z dnia 30 listopada 2020 r. w sprawie sytuacji panującej w psychiatrii dzieci i młodzieży;
 - z dnia 30 listopada 2020 r. w sprawie zagrożenia zawetowania przez Rząd Rzeczypospolitej Polskiej Wieloletnich Ram Finansowych Unii Europejskiej na lata 2021-2027;
 - z dnia 30 listopada 2020 r. w sprawie sytuacji finansowej samorządowych instytucji kultury;
 - z dnia 21 grudnia 2020 r. w sprawie uczczenia ofiar Grudnia 1970;
 - z dnia 21 grudnia 2020 r. w sprawie udzielenia wsparcia dla Samorządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego w ramach Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych.

²¹ W przypadku 7 uchwał, w treści których nie wskazano wprost jednostki której powierzono wykonanie zapisów uchwały, wykonanie rozpatrzono zgodnie ich właściwością rzeczową.

uchwały zmieniające. Uchwały podjęte przez Sejmik Województwa w 2020 r. realizowane były przez Zarząd i Marszałka Województwa w roku ich uchwalenia, ale będą również realizowane w latach kolejnych. Jednakże w przypadku większości uchwał przyjętych przez Sejmik Województwa w 2020 r., których wykonanie było delegowane do Zarządu i Marszałka Województwa, początkowy okres obowiązywania ich zapisów dotyczył 2020 roku – w większości obowiązywały z dniem podjęcia, pozostałe wg określonej w nich daty bądź wchodziły w życie po upływie 14 dni od ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Kujawsko-Pomorskiego. W przypadku 6 uchwał przyjętych w 2020 r. (uchwały nr: XXV/367/20, XXV/368/20 dot. dróg publicznych, XXVI/382/20 dot. Brodnickiego Parku Krajobrazowego, XXVIII/394/20 w sprawie *Wieloletniej prognozy finansowej Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2021-2039*, XXVIII/395/20 w sprawie budżetu województwa na rok 2021 oraz XXVIII/399/20 w sprawie przyjęcia *Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+*), zawarto informację, iż uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2021 r.

W 2020 roku 32 uchwały Sejmiku Województwa zostały ogłoszone w Dzienniku Urzędowym Województwa Kujawsko-Pomorskiego.

4 Działania Zarządu Województwa na rzecz rozwoju społeczno-gospodarczego regionu

Niniejszy rozdział prezentuje działalność Zarządu Województwa w 2020 roku w obszarach tematycznych, wyznaczonych przez zakresy poszczególnych celów strategicznych *Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+*, tj.:

- Gospodarka i miejsca pracy;
- Dostępność i spójność;
- Aktywne społeczeństwo i sprawne usługi;
- Innowacyjność;
- Nowoczesny sektor rolno-spożywczy;
- Bezpieczeństwo;
- Sprawne zarządzanie;
- Tożsamość i dziedzictwo.

4.1 Działania na rzecz realizacji celu strategicznego: Gospodarka i miejsca pracy

W *Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+* w ramach celu strategicznego „Gospodarka i miejsca pracy” wyznacza się następujące kierunki działań, służące jego realizacji:

1. Wzrost zatrudnienia;
2. Rozwój przestrzeni inwestycyjnej;
3. Rozwój infrastruktury technicznej dla potrzeb rozwoju gospodarczego;
4. Rozwój potencjału logistycznego regionu;
5. Rozwój powierzchni biurowych w Bydgoszczy i Toruniu;
6. Rozwój sektora instytucji otoczenia biznesu;
7. Rozwój organizacyjnych form współpracy podmiotów gospodarczych;
8. Rozwój gospodarczy w sektorze odnawialnych źródeł energii;
9. Rozwój uzdrowisk i sektora związanego z poprawą stanu zdrowia;
10. Rozwój turystyki;
11. Rozwój sektora „srebrnej gospodarki”;
12. Rozwój nowoczesnego wzornictwa przemysłowego;
13. Promocja społecznej odpowiedzialności biznesu;
14. Rozwój funkcji konferencyjno-wystawienniczo-targowej;
15. Rozwój eksportu;
16. Promocja gospodarcza regionu;
17. Rozwój i wzmocnienie współpracy oraz konkurencyjności międzynarodowej.

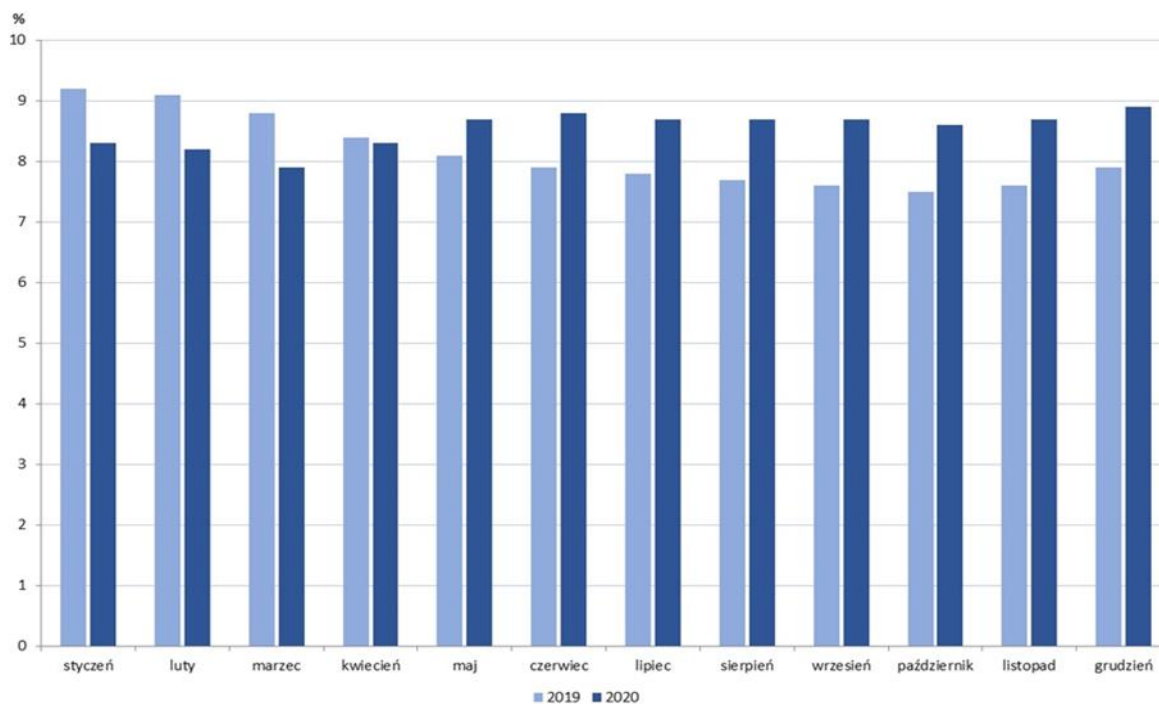
SYTUACJA NA RYNKU PRACY W DOBIE PANDEMII Covid-19

W 2020 roku z uwagi na pandemię Covid-19 sytuacja na rynku pracy uległa zmianie. Aktywność gospodarcza w niektórych branżach, głównie w sektorze usługowym, została ograniczona, co spowodowało, że część pracowników straciła zatrudnienie, a osoby prowadzące własne firmy niejednokrotnie musiały zawiesić działalność. Zgodnie z wynikami prowadzonego przez GUS Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL),

wskaźnik zatrudnienia (procentowy udział pracujących w ogólnej liczbie ludności danej kategorii w wieku 15 lat i więcej), wynosił w III kwartale 2020 roku 53,1% i w porównaniu z analogicznym okresem 2019 roku zmniejszył się o 0,7 punktu procentowego (w kraju spadek o 0,3 punktu procentowego). Zgodnie z ogólnokrajowymi tendencjami, również na Kujawach i Pomorzu, widoczne jest zróżnicowanie wartości wskaźnika zatrudnienia ze względu na płeć. W przypadku mężczyzn wskaźnik zatrudnienia w III kwartale 2020 roku ukształtował się na poziomie 62,2% i był znacznie wyższy niż w przypadku kobiet – 44,7% (w kraju było to odpowiednio: 63,3% i 46,5%).

W końcu września 2020 roku **liczba pracujących** w wieku 15 lat i więcej na terenie województwa kujawsko-pomorskiego wynosiła 872 tys. osób (wg BAEL). W porównaniu z rokiem wcześniejszym zmniejszyła się o 14 tys. osób (spadek o 1,6%, w analogicznym okresie w Polsce spadek o 0,6%). Na spadek liczby pracujących wskazują też dane z sektora przedsiębiorstw²². Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw w województwie kujawsko-pomorskim w grudniu 2020 roku ukształtowało się na poziomie 257,9 tys. osób. Było to o 3,2% (8,4 tys. osób) mniej niż w grudniu 2019 roku (przed rokiem wzrost o 3,0%). W najliczniejszej z sekcji – przetwórstwie przemysłowym – pracowało 125,8 tys. osób, tj. o 2,6% mniej niż w grudniu 2019 roku.

W końcu grudnia 2020 roku w ewidencji powiatowych urzędów pracy z terenu województwa zarejestrowanych pozostawało 73 482 **bezrobotnych** – o 14,7% (9422 osoby) więcej niż w końcu 2019 roku (rok wcześniej spadek o 11,8%). Był to pierwszy wzrost po sześcioletnim okresie spadku liczby bezrobotnych. Wzrost poziomu bezrobocia rejestrowanego był bezpośrednio związany z wybuchem pandemii Covid-19. Najwięcej zarejestrowanych było w powiecie inowrocławskim (7540 osób), Bydgoszczy (5822 osoby), powiecie włocławskim (5018 osób) i Włocławku (4885 osób). Wzrost liczby bezrobotnych, w odniesieniu do grudnia 2019 roku, wystąpił w większości powiatów województwa. Przy czym najdynamiczniejszy był w Grudziądzu (37,7%, 1083 osoby więcej). Jedynie w powiecie radziejowskim liczba zarejestrowanych pozostawała na podobnym poziomie – spadek o 1,7%, tj. 44 osoby mniej. W końcu grudnia 2020 roku większość bezrobotnych stanowiły kobiety (58,4% ogółu), wśród których 34,2% to osoby, które nie podjęły zatrudnienia po urodzeniu dziecka. Ponad połowa zarejestrowanych to osoby długotrwale bezrobotne (55,4%) oraz legitymujące się wykształceniem nie wyższym niż zasadnicze zawodowe (59,4%). Wyższy od przeciętnego wzrost odnotowano także wśród bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych (16,5%) oraz osób do 25 roku życia (15,3%). W końcu grudnia 2020 roku bezrobotni bez kwalifikacji zawodowych w liczbie 27 425 osób stanowili 37,3% ogółu zarejestrowanych (rok wcześniej – 36,8%), a osoby do 25 roku życia – 9247 bezrobotnych – 12,6% (rok wcześniej – 12,5%).

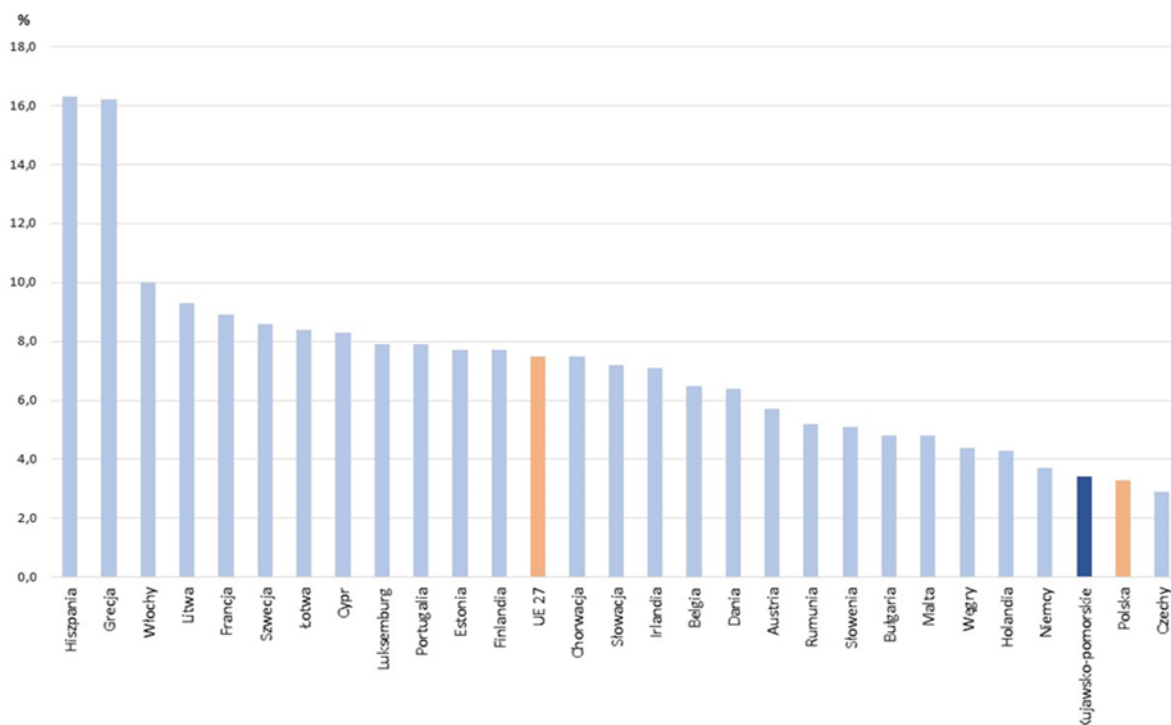

Rysunek 13. Stopa bezrobocia rejestrowanego (w %) w województwie kujawsko-pomorskim w okresie 2019-2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

²² Dotyczy podmiotów gospodarczych sektora przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

Zwiększenie liczby bezrobotnych spowodowało wzrost **stopy bezrobocia rejestrowanego**, definiowanej jako udział osób bezrobotnych wśród osób aktywnych zawodowo, która w grudniu 2020 roku wyniosła 8,9% i była wyższa od krajowej o 2,7 punktu procentowego. W porównaniu z końcem 2019 roku zarówno w województwie jak i w kraju zwiększyła się o 1,0 punkt procentowy. Poziom bezrobocia rejestrowanego był zróżnicowany pomiędzy poszczególnymi powiatami województwa. W grudniu 2020 roku najwyższą stopę bezrobocia rejestrowanego odnotowano dla powiatów w południowo-wschodniej części województwa: włocławskiego (14,8%), lipnowskiego (15,9%) oraz radziejowskiego (16,4%). W regionie stopa bezrobocia niższa od średniej wojewódzkiej w omawianym okresie utrzymywała się w dwóch miastach na prawach powiatu – Bydgoszczy (3,5%) i Toruniu (4,6%) oraz w powiatach: bydgoskim (5,1%), świeckim (7,2%) i brodnickim (8,2%).

Rysunek 14. Stopa bezrobocia (w %) w województwie kujawsko-pomorskim na tle krajów Unii Europejskiej w III kwartale 2020 r. (UE 27 – średnia dla państw Unii Europejskiej)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Eurostatu i BDL GUS (BAEL)

Rozwój pandemii spowodował spadek **liczby wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej**, dostępnych za pośrednictwem urzędów pracy. W 2020 roku do powiatowych urzędów pracy z terenu województwa zgłoszonych zostało 52 325 wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej. Było to o 30,3% (22 714 miejsc) mniej niż w 2019 roku. Przyczyniło się to do zmniejszenia liczby wyłączonych z ewidencji osób bezrobotnych. W 2020 roku z rejestrów wykreślono 80 815 bezrobotnych (o 28,0% mniej niż w roku wcześniejszym). Najważniejszą przyczyną wyłączeń (49 436 osób, czyli 54,8%) było podjęcie pracy (w roku poprzednim było to odpowiednio: 55 621 osób i 49,6%).

Zatrudnienie niesubsydiowane (oferty skierowane zarówno dla osób nie zarejestrowanych jak i zarejestrowanych w urzędzie pracy, wynagrodzenie pracowników zatrudnionych w ramach takiej oferty pracy, finansowane jest w całości przez pracodawcę) podjęło w analizowanym okresie 41 431 bezrobotnych (o 9,1% mniej niż w roku wcześniejszym). Z zatrudnienia subsydiowanego skorzystało 8005 osób. Było to o 2037 osób (20,3%) mniej niż w 2019 roku. Najpopularniejszą formą zatrudnienia subsydiowanego pozostawały roboty publiczne, które podjęły 2642 osoby. Dużą popularnością cieszyły się również prace interwencyjne – 1812 osób zaktywizowanych oraz refundacja kosztów zatrudnienia bezrobotnego – 1771 osób.

W 2020 roku w województwie kujawsko-pomorskim **pozazatrudnieniowe formy aktywizacji** takie jak: szkolenia, staże, przygotowanie zawodowe dorosłych, prace społecznie użyteczne, rozpoczęło 8923 bezrobotnych, było to o 4822 osoby (35,1%) mniej niż rok wcześniej. Podobnie jak w latach wcześniejszych najpopularniejszą pozazatrudnieniową formą aktywizacji były staże, które rozpoczęło 5749 bezrobotnych (64,4%).

Łącznie w 2020 roku z różnych form aktywizacji zawodowej wspieranych ze środków publicznych skorzystało

16 928 osób bezrobotnych, co stanowiło 20,9% ogółu włączeń z ewidencji osób bezrobotnych (rok wcześniej – 23 787 osób, 21,2%).

Zadania samorządu województwa w zakresie polityki rynku pracy wynikają głównie z ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy i są realizowane przez jednostkę organizacyjną Samorządu Województwa – Wojewódzki Urząd Pracy. Wojewódzki Urząd Pracy przygotowuje i koordynuje realizację planów działań na rzecz zatrudnienia, analizuje sytuację na rynku pracy, współpracuje z powiatowymi urzędami pracy w całym województwie, wspomagając je m.in. w prowadzeniu poradnictwa zawodowego.

W ramach działań w tej dziedzinie w roku 2020:

- przyjęto *Regionalny plan działań na rzecz zatrudnienia na 2020 rok*, który określa priorytetowe grupy bezrobotnych wymagających wsparcia. Dokument dostępny jest na stronie: <https://wuptorun.praca.gov.pl/regionalny-plan-dzialan-na-rzecz-zatrudnienia>. Realizacja zadań określonych w *Regionalnym planie działania na rzecz zatrudnienia na 2020 rok* podlegała monitoringowi, z którego sprawozdanie zostanie przygotowane do dnia 30 kwietnia 2021 roku. Sprawozdanie dostępne będzie na stronie internetowej Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Toruniu;
- ustalono kryteria podziału kwoty środków Funduszu Pracy na finansowanie zadań realizowanych przez samorządy powiatów województwa kujawsko-pomorskiego w 2021 roku. W dniu 28 września 2020 roku – Radni Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego rozpatrzyli i podjęli Uchwałę Nr XXV/364/20 w sprawie *określenia kryteriów ustalania kwot środków Funduszu Pracy na finansowanie programów na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej oraz innych fakultatywnych zadań realizowanych przez powiaty w 2021 roku*. Podobnie jak w latach ubiegłych, założenia kryteriów przedstawiono do konsultacji dyrektorom powiatowych urzędów pracy, starostom powiatów i prezydentom miast. Projekt kryteriów został pozytywnie zaopiniowany przez członków Wojewódzkiej Rady Rynku Pracy;
- dokonano podziału środków Krajowego Funduszu Szkoleniowego dla powiatów województwa kujawsko-pomorskiego na finansowanie kształcenia ustawicznego pracowników i pracodawców w 2020 roku. W 2020 roku w województwie kujawsko-pomorskim podpisano z pracodawcami 1320 umów na kwotę 12 964 910,59 zł. Łącznie pomocą objęto 6437 osób;
- określono wykaz zawodów, w których za przygotowanie zawodowe młodocianych pracowników, zatrudnionych na podstawie umowy o pracę, może być dokonywana refundacja poniesionych przez pracodawcę kosztów wynagrodzeń i składek na ubezpieczenia społeczne. W dniu 25 marca 2020 roku Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego podjął uchwałę Nr 11/406/20 w sprawie *określenia wykazu zawodów, w których za przygotowanie zawodowe młodocianych pracowników, zatrudnionych na podstawie umowy o pracę, może być dokonywana refundacja poniesionych przez pracodawcę kosztów wynagrodzeń i składek na ubezpieczenia społeczne*;
- w ramach Działania 1.1 PO WER *Wsparcie osób młodych pozostających bez pracy na regionalnym rynku pracy – projekty pozakonkursowe* – z oferowanego wsparcia w 2020 roku skorzystało 12 269 osób, w tym 3484 osoby bezrobotne do 29 roku życia (w tym 1154 długotrwale bezrobotne) oraz 8785 osób pracujących. Wśród ww. osób, 9195 zostało objętych wsparciem w zakresie zwalczania lub przeciwdziałania skutkom pandemii Covid-19;
- w ramach Działania 1.2 PO WER *Wsparcie osób młodych na regionalnym rynku pracy – projekty konkursowe*, prowadzono prace związane z ogłoszeniem, oceną oraz procesem negocjacji projektów wraz z podpisywaniem i rozliczaniem umów o dofinansowanie projektów. W 2020 roku wsparciem objęto 904 osoby, w tym 844 biernie zawodowo i 60 osób pracujących;
- w projektach pozakonkursowych RPO WKP 2014-2020 realizowanych w Działaniu 8.1 *Podniesienie aktywności zawodowej osób bezrobotnych poprzez działania powiatowych urzędów pracy*, w 2020 roku wsparciem objęto 3376 osób bezrobotnych oraz 25 778 osób w zakresie zwalczania lub przeciwdziałania skutkom pandemii Covid-19;
- w projektach konkursowych RPO WKP 2014-2020 realizowanych w Poddziałaniu 8.2.1 *Wsparcie na rzecz podniesienia poziomu aktywności zawodowej osób pozostających bez zatrudnienia*, w 2020 roku wsparciem objęto 184 osoby biernie zawodowo oraz 200 osób bezrobotnych powyżej 29 roku życia;
- w projektach konkursowych RPO WKP 2014-2020 realizowanych w ramach Poddziałania 8.2.2 *Wsparcie osób pracujących znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy*, w 2020 roku wsparcie otrzymało 641 osób pracujących znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy;
- w 2020 r. w projektach konkursowych RPO WKP 2014-2020 realizowanych w Poddziałaniu 8.5.2 *Wsparcie outplacementowe*, pomocą objęto 423 pracowników zagrożonych zwolnieniem z pracy oraz osób zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładu pracy i 85 osób odchodzących z rolnictwa, posiadających gospodarstwo rolne o powierzchni powyżej 2 ha przeliczeniowych lub członków ich rodzin ubezpieczonych w KRUS, planujących podjąć zatrudnienie poza rolnictwem;

- w 2020 roku Centra Informacji i Planowania Kariery Zawodowej WUP (w Toruniu, Bydgoszczy i Włocławku) informacją i poradnictwem zawodowym w formie indywidualnej, jak i grupowej objęły około 11,1 tys. klientów. W zależności od rozwoju sytuacji epidemicznej w kraju doradztwo zawodowe miało charakter bezpośredni lub pośredni (online);
- w 2020 roku w ramach Europejskich Służb Zatrudnienia EURES przyjęto do rozpowszechnienia 216 ofert pracy w krajach UE/EFTA, w ramach których zgłoszono 1560 wolnych miejsc pracy. Najwięcej propozycji zatrudnienia otrzymano z Niemiec, Czech, Norwegii, Holandii i Belgii. Przeważały oferty pracy skierowane do osób znających języki obce (głównie język niemiecki lub angielski) i posiadających kwalifikacje zawodowe. W 2020 roku doradcy EURES udzielili 1897 porad indywidualnych bezrobotnym i poszukującym pracy. Dodatkowo udzielono 410 porad polskim pracodawcom. Zapytania najczęściej dotyczyły międzynarodowego pośrednictwa pracy, zatrudnienia cudzoziemców oraz innych usług EURES;
- w ramach realizacji zadań z zakresu koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego w 2020 roku do WUP w Toruniu złożonych zostało 1217 wniosków o przyznanie prawa do zasiłku dla bezrobotnych w Polsce na zasadach koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego. WUP w Toruniu wydał w tej sprawie w 2020 roku 1450 decyzji. Dodatkowo wpłynęło też 1367 wniosków o pośrednictwo w uzyskaniu/wydanie przez WUP w Toruniu formularza PD U1/SED U002 poświadczającego przebyte okresy zatrudnienia/ubezpieczenia na terenie państw członkowskich UE, EOG i Szwajcarii;
- w analizowanym roku z Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych dokonano wypłat świadczeń niezaspokojonych przez niewypłacalnego pracodawcę w kwocie 7274,4 tys. zł. Kwota ta obejmuje wypłaty dla 74 osób z wniosków indywidualnych i 752 osób z wykazów zbiorczych i uzupełniających. Ogółem w 2020 roku świadczenia z FGŚP wypłacono za 41 niewypłacalnych pracodawców.

Ponadto w ramach koordynacji zadań z zakresu **systemów zabezpieczenia społecznego**:

- w 2020 roku do WUP w Toruniu złożonych zostało 1217 wniosków o przyznanie prawa do zasiłku dla bezrobotnych w Polsce na zasadach koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego. WUP w Toruniu wydał w tej sprawie w 2020 roku 1450 decyzji (łącznie z decyzjami wydanymi w ramach wniosków złożonych w 2019 roku);
- do WUP w Toruniu wpłynęło też 1367 wniosków o pośrednictwo w uzyskaniu/wydaniu przez WUP w Toruniu formularza PD U1/SED U002 poświadczającego przebyte okresy zatrudnienia/ubezpieczenia na terenie państw członkowskich UE, EOG i Szwajcarii;
- mieszkańcy regionu ubiegali się także o zasiłki dla bezrobotnych na terenie innych państw członkowskich. WUP w Toruniu w 2020 roku wydał 149 formularzy PD U1/SED U002 potwierdzających przebyte okresy ubezpieczenia/zatrudnienia w Polsce i służących do nabycia prawa do zasiłku w innym państwie członkowskim. Na podobnym poziomie jak w 2019 roku ukształtowała się także liczba transferów zasiłku nabytego za granicą (głównie z Holandii i z Niemiec) do Polski. Łącznie w 2020 roku do WUP w Toruniu wpłynęło 514 dokumentów PD U2 uprawniających do transferu zasiłku z innych państw członkowskich UE i EOG. Tylko 7 osób zdecydowało się transferować polski zasiłek do innego państwa członkowskiego w celu poszukiwania pracy;
- ustalenie prawa do świadczeń z tytułu bezrobocia następuje każdorazowo w oparciu o wymianę informacji (dokumentów SED w wersji papierowej i elektronicznej) pomiędzy instytucjami właściwymi i łącznikowymi państw członkowskich, a także w oparciu o stałą współpracę ze wszystkimi powiatowymi urzędami pracy województwa kujawsko-pomorskiego. Przez cały 2020 roku wdrażano system EESSI, który umożliwia elektroniczną wymianę ww. dokumentów SED w kolejnych państwach członkowskich (obecnie jest to 80% państw członkowskich).

W 2020 r. zorganizowano następujące wydarzenia:

- VIII edycję konkursu „Mój wymarzony zawód”, skierowanego do uczniów siódmych i ósmych klas szkół podstawowych mających siedzibę w województwie kujawsko-pomorskim, udział wzięło 217 uczniów z 83 szkół podstawowych. Organizator wydarzenia: Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu;
- V edycję konkursu dla szkół zawodowych najefektywniej działających na rzecz rynku pracy pod hasłem „Potrzeby rynku pracy naszą misją”; udział wzięło 9 szkół zawodowych z województwa kujawsko-pomorskiego ubiegających się o miano laureata w dwóch kategoriach: Szkoły Branżowe I Stopnia i Technika; organizatorzy wydarzenia: Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu, Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego, Kuratorium Oświaty w Bydgoszczy. Konkurs realizowany jest pod patronatem Wojewódzkiej Rady Rynku Pracy;
- Europejskie Dni Pracodawców; szereg wydarzeń wspierających pracodawców na terenie całego kraju, w tym województwa kujawsko-pomorskiego, organizatorzy wydarzenia: Europejskie Publiczne Służby Zatrudnienia/Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu, Powiatowe Urzędy Pracy;
- Wirtualne Targi pracy 2020, kontynuacja corocznych organizowanych Targów Pracy, Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu został zaproszony do współpracy;

- przeprowadzono także szereg spotkań informacyjno-szkoleniowych dla agencji zatrudnienia i pracodawców, dotyczących zatrudniania cudzoziemców w Polsce. Organizator wydarzenia: Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu.

WPŁYW PANDEMII Covid-19 NA DZIAŁALNOŚĆ WOJEWÓDZKIEGO URZĘDU PRACY W TORUNIU

Wojewódzkim urzędem pracy, w tym WUP w Toruniu, ustawą z dnia 2 marca 2020 roku *o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem Covid-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych* (Dz. U. z 2020 r., poz. 374 z późn. zm.) – tzw. Tarczą antykryzysową zostało powierzone **wsparcie dla przedsiębiorców na ochronę miejsc pracy, w tym w okresie przestoju ekonomicznego lub obniżenia wymiaru czasu pracy ze środków Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych** (art. 15g, art. 15ga, art. 15gg oraz 15gga ww. ustawy).

W celu zapewnienia pełnej informacji dotyczącej ww. wsparcia, w tym w szczególności zadań realizowanych przez tut. Urząd, w siedzibie WUP w Toruniu uruchomiono infolinię (56 66 93 995) oraz stanowisko do obsługi e-maili z pytaniami w zakresie udzielanej pomocy (tarcza@wup.torun.pl). Oddelegowani do tego zadania pracownicy WUP w okresie od 2 kwietnia do 31 grudnia 2020 roku udzielili ponad 15 tys. porad telefonicznych oraz odpowiedzi na 2,7 tys. e-maili.

Na stronie internetowej WUP w Toruniu (wuptorun.praca.gov.pl) zamieszczane były na bieżąco informacje o Tarczy antykryzysowej. Informacje te publikowane były również w mediach społecznościowych – Facebook (@WUPTORUN).

Do rozpatrywania wniosków składanych przez przedsiębiorców, wypłaty środków i ich rozliczania, zaangażowanych zostało, w zależności od liczby obsługiwanych wniosków (oceniających, rozliczanych), od 31 do 43 pracowników z różnych komórek organizacyjnych WUP. Do 31 grudnia 2020 roku:

- wpłynęły 5682 wnioski przedsiębiorców o udzielenie dofinansowania do wynagrodzeń pracowników na kwotę blisko 657,3 mln zł;
- wypłacono środki 3502 pracodawcom w wysokości 421,1 mln zł (**w ramach umów podpisanych na łączną kwotę 435,8 mln zł**); objęto wsparciem 106 045 pracowników.

W ramach wsparcia przedsiębiorców znajdujących się w trudnej sytuacji w związku z pandemią, WUP w Toruniu koordynował też działania PUP, realizowane w ramach Tarczy antykryzysowej dotyczące:

- dofinansowania przedsiębiorcy części kosztów wynagrodzeń pracowników (art. 15zzb ww. ustawy);
- dofinansowania części kosztów prowadzenia działalności gospodarczej przedsiębiorcy niezatrudniającego pracowników (art. 15zyc ww. ustawy);
- dofinansowania części kosztów wynagrodzeń pracowników zatrudnionych przez organizacje pozarządowe (art. 15zde ww. ustawy);
- jednorazowych pożyczek dla mikroprzedsiębiorców (art. 15zdd ww. ustawy).

W związku z realizacją ww. zadań do 31 grudnia 2020 roku WUP w Toruniu w imieniu Marszałka Województwa zaopiniował i przekazał do Ministerstwa Rozwoju Pracy i Technologii 178 wniosków PUP o środki z rezerwy Funduszu Pracy na kwotę ponad 815,1 mln zł, które były przeznaczone na finansowanie jednorazowych pożyczek dla mikroprzedsiębiorców oraz dofinansowanie części kosztów wynagrodzeń pracowników i prowadzenia działalności gospodarczej.

WUP jako Instytucja Pośrednicząca PO WER i RPO WKP, jak i wszystkie PUP województwa kujawsko-pomorskiego, realizowały zadania w ramach projektów pozakonkursowych PUP współfinansowanych z EFS. Dodatkowe środki jakie udało się wygospodarować na ten cel to ok. 59 mln zł w ramach PO WER oraz ok. 80 mln zł w ramach RPO WKP.

Do 31 grudnia 2020 roku powiatowe urzędy pracy województwa kujawsko-pomorskiego łącznie wypłaciły środki 117 468 przedsiębiorcom na kwotę ponad 758,7 mln zł:

- dofinansowania przedsiębiorcy części kosztów wynagrodzeń pracowników (art. 15zzb ustawy) – wypłacono środki 8117 pracodawcom w wysokości ponad 206,1 mln zł, w ramach których objęto wsparciem 54 658 pracowników;
- dofinansowania części kosztów prowadzenia działalności gospodarczej przedsiębiorcy niezatrudniającego pracowników (art. 15zyc ustawy) – wypłacono środki w wysokości 86,6 mln zł dla 16 430 samozatrudnionych;

- dofinansowania części kosztów wynagrodzeń pracowników zatrudnionych przez organizacje pozarządowe (art. 15z ustawy) – wypłacono środki 166 podmiotom w wysokości 4,6 mln zł, w ramach których objęto wsparciem 1098 pracowników;
- jednorazowe pożyczki dla mikroprzedsiębiorców (art. 15z ustawy) – wypłacono środki 92 013 mikroprzedsiębiorcom w wysokości ponad 457,7 mln zł;
- jednorazowe dotacje na pokrycie bieżących kosztów prowadzenia działalności gospodarczej mikroprzedsiębiorcy i małego przedsiębiorcy z wybranych branż (sekcji PKD) (art. 15z ustawy) – wypłacono środki 742 przedsiębiorcom w wysokości ponad 3,7 mln zł.

W zakresie wsparcia pozostałych beneficjentów projektów współfinansowanych z EFS, zarówno w ramach PO WER jak i RPO WKP, WUP na bieżąco prowadził szereg działań łagodzących wpływ pandemii koronawirusa na ich realizację, tj.:

- prowadził działania informacyjne w stosunku do beneficjentów na temat wprowadzanych udogodnień/rozwiązań;
- konsultował i wspierał pomysły zakładające dostosowanie działań prowadzonych w projektach do bieżących warunków sanitarno-epidemicznych w kraju, jak np. prowadzenie doradztwa zawodowego i IPD z wykorzystaniem zdalnych form kontaktu;
- prowadził szkolenia, w tym również w formie e-learningu;
- akceptował zmiany w projektach, wydłużanie okresu ich realizacji, zmiany harmonogramów, itp.

Jednocześnie, pomimo realizacji dodatkowych zadań, wynikających z wdrażania Tarczy antykryzysowej, zachowano ciągłość obsługi klientów w zakresie koordynacji systemów zabezpieczeń, Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych i innych.

Wpływ pandemii Covid-19 na zadania realizowane przez WUP w Toruniu.

W związku z pandemią Covid-19 w projektach realizowanych w ramach PO WER wystąpiły opóźnienia w zakresie rekrutacji uczestników oraz realizacji standardowego wsparcia na ich rzecz. W odpowiedzi na zmniejszony potencjał organizacyjno-kadrowy potencjalnych beneficjentów, przesunięto terminy ogłoszenia nowych konkursów/naboru wniosków, a w konsekwencji również podpisania umów o dofinansowanie i rozpoczęcia realizacji kolejnych projektów. W ramach Działania 1.1 Wsparcie osób młodych na regionalnym rynku pracy – projekty pozakonkursowe PUP zostały objęte wsparciem nowych grup docelowych (pracowników firm, podmiotów prowadzących jednoosobową działalność gospodarczą), a do projektów wprowadzone zostały nowe formy wsparcia (dofinansowanie części wynagrodzeń i kosztów prowadzenia działalności w ramach Tarczy antykryzysowej), co przełożyło się z jednej strony na nadwykonanie wskaźnika: liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, objętych wsparciem w *Programie* (3538%), natomiast z drugiej strony nie zrealizowano planu w zakresie liczby osób objętych wsparciem w ramach *Programu*: bezrobotnych (69,68%), długotrwale bezrobotnych (76,93%), biernych zawodowo (56,27%), a także liczby monitorowanych projektów.

W projektach realizowanych w ramach RPO WKP 2014-2020 osiągnięte wartości wskaźników były niższe niż pierwotnie zakładano ze względu na skutki gospodarcze w regionie wywołane Covid-19, m.in. w projektach pozakonkursowych oszczędności powstałe z powodu braku możliwości realizacji zadań np. szkoleń grupowych, staży itp., były przesuwane na łagodzenie skutków gospodarczych wywołanych Covid-19. Skutkowało to między innymi zmniejszeniem liczby osób bezrobotnych uczestniczących w projektach, przesuwane były okresy realizacji projektów, beneficjenci zgłaszali problemy z rekrutacją uczestników, niektóre działania w projektach były zawieszane. W związku z powyższym osiągnięto niższe niż pierwotnie zakładane wartości wskaźników dot. osób objętych wsparciem: bezrobotnych – 80%, pracujących znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy – 77%, pracowników zagrożonych zwolnieniem z pracy oraz osób zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładu pracy – 93%. Z kolei w stosunku do pierwotnych założeń oferowane wsparcie udało się skierować do większej liczby osób doświadczających trudności związanych z wejściem i utrzymaniem się na rynku pracy: długotrwale bezrobotnych – 237%, biernych zawodowo – 137%. Jednocześnie podobnie jak w POWER do projektów pozakonkursowych PUP w ramach RPO WKP wprowadzono dodatkowe formy wsparcia wynikające z Tarczy antykryzysowej – dofinansowanie wynagrodzeń pracowników mikro, małych i średnich przedsiębiorstw dotkniętych skutkami pandemii oraz dofinansowanie kosztów prowadzenia działalności gospodarczej w przypadku jednoosobowych podmiotów gospodarczych.

Wprowadzenie zadań związanych z realizacją Tarczy antykryzysowej wymagało reorganizacji pracy Wydziału ds. Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych. Konieczne było powołanie Zespołu zadaniowego ds. wsparcia podmiotów z województwa kujawsko-pomorskiego w ochronie miejsc pracy. W ramach

dotychczasowych zadań Funduszu, wynikających z ustawy o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy, widoczny był wzrost liczby wniosków nierozpatrzonych z uwagi na brak ogłoszenia o upadłości pracodawcy, które jest podstawową przesłanką niewypłacalności zgodnie z ww. ustawą. Sytuacja ta była spowodowana znacznymi opóźnieniami w rozpatrywaniu przez Sądy Gospodarcze wniosków przedsiębiorców o ogłoszenie upadłości.

W zakresie pośrednictwa pracy, stan epidemiczny uniemożliwił organizację zaplanowanych na 2020 rok: Międzynarodowych Targów Pracy, a także Targów Pracy organizowanych na terenie województwa kujawsko-pomorskiego przez Powiatowe Urzędy Pracy (ok. 20 wydarzeń). Zauważalny był spadek zainteresowania pracodawców i agencji zatrudnienia wsparciem Wojewódzkiego Urzędu Pracy w rozpowszechnianiu ofert pracy i organizowaniu spotkań informacyjno-rekrutacyjnych dla poszukujących pracy.

Wyraźnie zmniejszyła się liczba osób korzystających z usług doradztwa zawodowego (indywidualnego i grupowego). W 2020 roku z usług Centrów Informacji i Planowania Kariery Zawodowej WUP (w Toruniu, Bydgoszczy i Włocławku) skorzystało 11,1 tys. klientów i było to o 14,4 tys. osób mniej niż w 2019 roku. Na taką sytuację wpływ miało kilka czynników, m.in.:

- ograniczenia, potem brak możliwości świadczenia usług bezpośrednich: indywidualnych rozmów doradczych, grupowego poradnictwa zawodowego, grupowej informacji zawodowej;
- brak możliwości przeprowadzenia badań online z wykorzystaniem standaryzowanych narzędzi;
- brak możliwości prowadzenia grupowego doradztwa, gdzie wymogiem jest bezpośrednia interakcja i współdziałanie uczestników;
- zmniejszona liczba pracowników zajmujących się doradztwem zawodowym, którzy realizowali zadania na rzecz wsparcia pracodawców w ochronie miejsc pracy w ramach Tarczy antykrzysowej;
- obawy, opór samych klientów do rozmów online – wymaga to umiejętności cyfrowych, odosobnionego miejsca, u młodzieży widoczne było zmęczenie kolejną formą wirtualnego spotkania, podobnego do lekcji w szkole;
- konieczność przygotowania doradców zawodowych do świadczenia grupowych zajęć informacyjnych online – potrzebne są inne umiejętności niż w prowadzeniu zajęć w bezpośrednim kontakcie;
- brak możliwości technicznych, organizacyjnych w miejscu pracy – wyposażenia sprzętowego, dostępu do pomieszczeń spełniających warunki przeprowadzenia rozmowy doradczej, rozmowy z psychologiem itp.

W skutek stanu epidemicznego w Polsce w 2020 roku i funkcjonujących z związku z tym obostrzeń, nie zrealizowano szeregu działań informacyjno-promocyjnych. Wśród działań, które nie doszły do skutku znajdowały się m.in. spotkania informacyjne dla potencjalnych beneficjentów PO WER/RPO WKP jak i szkolenia dla instytucji realizujących już projekty w ramach działań, za których wdrażanie odpowiada WUP w Toruniu. Nie odbyła się także zaplanowana konferencja podsumowująca rezultaty Krajowego Funduszu Szkoleniowego w 2020 roku oraz coroczne szkolenie współorganizowane przez WUP w Toruniu z zakresu procedur administracyjnych europejskiej koordynacji świadczeń dla przedstawicieli wszystkich urzędów pracy województwa kujawsko-pomorskiego.

Pandemia Covid-19 spowodowała, że zadania związane z bezpośrednią obsługą klienta (głównie w sferze pośrednictwa pracy i doradztwa zawodowego) były realizowane w ograniczonym zakresie. Stan epidemiczny miał też wpływ na pracę pozostałych wydziałów Urzędu. Nowe zadania związane z realizacją Tarczy antykrzysowej wymagały powołania Zespołu zdaniowego ds. wsparcia podmiotów z województwa kujawsko-pomorskiego w ochronie miejsc pracy, w pracę którego zaangażowanych było, w zależności od potrzeb, 30-40 pracowników z różnych komórek organizacyjnych WUP. Pomimo ograniczeń w działaniu i nowych zadań Urząd zachował ciągłość pracy.

DZIAŁANIA SŁUŻĄCE ROZWOJOWI GOSPODARCEMU REALIZOWANE W RAMACH PROJEKTÓW RPO WKP 2014-2020

Działania samorządu województwa służące rozwojowi gospodarczemu mają na celu wspieranie działań zwiększających stan rozwoju przedsiębiorczości. Środki na rozwój gospodarczy pochodzą przede wszystkim z RPO WKP 2014-2020. W ramach RPO, Zarząd Województwa w 2020 roku kontynuował realizację 3 wieloletnich projektów mających na celu wsparcie rozwoju gospodarczego:

Expressway – promocja terenów inwestycyjnych. Celem projektu jest zwiększenie rozpoznawalności województwa kujawsko-pomorskiego na mapie Polski i Europy jako miejsca o wysokim potencjale inwestycyjnym oraz budowa marki gospodarczej województwa – jego rezultatem ma być pozyskanie inwestorów, którzy zainwestują kapitał i ulokują swoją działalność produkcyjną na promowanych terenach inwestycyjnych

znajdujących się w województwie kujawsko-pomorskim. Liderem projektu jest Województwo Kujawsko-Pomorskie, a partnerami – siedem gmin z terenu województwa kujawsko-pomorskiego: gmina Aleksandrów Kujawski, gmina Brześć Kujawski, gmina Chełmża, gmina Choceń, gmina Kowal, gmina Płużnica, gmina Szubin, gmina Świecie, gmina Żnin. Czas realizacji projektu obejmuje okres od 1 czerwca 2016 r. do 30 czerwca 2023 r.

W ramach projektu *Expressway*, w 2020 r. wsparto następujące przedsięwzięcia o charakterze krajowym:

- wyłoniono wykonawcę na przeprowadzenie kampanii reklamowej w prasie branżowej dla gminy Świecie. Reklama w prasie branżowej realizowana była w 2020 r., a działania promocyjne zakończone będą w 2021 r.;
- dostosowano do normy WCAG2 bazę terenów inwestycyjnych znajdujących się na stronie COI (Centrum Obsługi Inwestorów), pod adresem <https://coi.mapa.kujawsko-pomorskie.pl>;
- zorganizowano i przeprowadzono szkolenie specjalistyczne dotyczące ochrony środowiska w procesie inwestycyjnym dla przedstawicieli partnerów projektu oraz przedstawicieli lidera projektu;
- opracowano i przedłożono w Wydziale Zamówień Publicznych dokumentację dotyczącą wyłonienia wykonawcy na organizację kampanii informacyjno-promocyjnej dla wszystkich partnerów projektu;
- zrealizowano kampanie billboardowe zachęcające do inwestycji w gminach: Świecie, Chełmża i Kowal (przy głównych drogach regionu i autostradzie A1) oraz Brześć Kujawski (na lotnisku w Gdańsku).

Invest in Bit CITY 2. Promocja potencjału gospodarczego oraz promocja atrakcyjności inwestycyjnej miast prezydenckich województwa kujawsko-pomorskiego. Województwo Kujawsko-Pomorskie jest liderem projektu, a projekt realizowany jest w partnerstwie z pięcioma jednostkami samorządu terytorialnego z terenu województwa kujawsko-pomorskiego: z miastem Bydgoszcz, gminą miasto Toruń, gminą miasto Grudziądz, gminą miasto Włocławek, miastem Inowrocław – oraz z Kujawsko-Pomorskim Samorządowym Stowarzyszeniem „Europa Kujaw i Pomorza”. Cel projektu stanowi zwiększenie potencjału regionalnej gospodarki tak, aby efektywnie konkurowała na rynkach międzynarodowych poprzez wzrost wsparcia umiędzynarodowienia przedsiębiorstw. Oprócz udziału w targach branżowych, stosowane będą kanały informacyjne oraz promocyjne. W ramach projektu zostaną zorganizowane dwie misje gospodarcze. Udział w tych misjach, związanych z targami i wystawami za granicą, ma na celu stworzenie przedsiębiorcom z regionu warunków do współpracy z partnerami zagranicznymi oraz nawiązanie lub rozszerzenie kontaktów handlowo-gospodarczych, co w efekcie przełoży się na zwiększony poziom handlu zagranicznego sektora MŚP. Okres realizacji projektu: 1 czerwca 2016 r. – 30 czerwca 2023 r.

Przedsięwzięcia wsparte w ramach projektu w roku 2020:

- udział oraz promocja lidera i partnerów projektu (miasta Bydgoszcz reprezentowanego przez Bydgoską Agencję Rozwoju Regionalnego Sp. z o.o., gminy miasto Toruń, gminy miasto Grudziądz, gminy miasto Włocławek) w konferencji „**Forum rynku nieruchomości**” w dniach 24-25 sierpnia 2020 r. w Sopocie. Celem konferencji była promocja gospodarcza rynku nieruchomości w związku z zapotrzebowaniem szybko rozwijającego się sektora nowoczesnych usług biznesowych w Polsce oraz przedstawienie najnowszych trendów na rynku nieruchomości;
- udział lidera i partnerów projektu (miasta Bydgoszcz reprezentowanego przez Bydgoską Agencję Rozwoju Regionalnego Sp. z o.o. (BARR Sp. z o.o.) oraz gminy miasto Toruń w **Property Forum** w dniach 14-15 września 2020 r. Celem wydarzenia była wymiana poglądów na temat funkcjonowania wszystkich sektorów nieruchomości oraz perspektyw rozwoju rynku nieruchomości i sektora BPO;
- udział partnera projektu (miasta Bydgoszcz reprezentowanego przez BARR Sp. z o.o.) w **4. Międzynarodowych Targach Kooperacyjnych Przemysłu Narzędziowo-Przetwórczego Innoform** 3-5 marca 2020 r. w Bydgoszczy. Organizatorami targów są: **Bydgoski Klaster Przemysłowy (organizacja zrzeszająca przedsiębiorców branży narzędziowo-przetwórczej oraz przemysłu polimerowego)**, a także Targi w Krakowie Sp. z o.o. (organizator targów, wystaw i kongresów). Są to targi, które stanowią platformę biznesową oraz miejsce bezpośredniej wymiany wiedzy i doświadczeń pomiędzy producentami, dystrybutorami i naukowcami, a profesjonalistami wykorzystującymi zaawansowane technologie w swoich zakładach. Głównym celem Targów Innoform jest umożliwienie przedsiębiorcom z województwa kujawsko-pomorskiego, z branży przemysłowej sektora MŚP, nawiązanie kontaktów handlowych z potencjalnymi kontrahentami z innych krajów europejskich;
- zakup rocznego dostępu do Bazy Danych projektów inwestycyjnych fDiMarkets dla BARR Sp. z o.o.;
- udział partnera projektu (miasta Bydgoszcz reprezentowanego przez BARR Sp. z o.o.) w konferencjach takich jak: E-commerce Trends Summit Innovation, Technology, Customer Experience, GBS Talks 4.0 Virtual Forum, CEE Business Services Summit & Awards;
- zrealizowano promocyjną kampanię billboardową, na Lotnisku Chopina w Warszawie, dla gminy miasto Włocławek;
- dwa największe miasta regionu, partnerzy projektu – Bydgoszcz i Toruń, zdecydowały się na duże kampanie ogólnopolskie. Billboardy promujące inwestycje w Bydgoszczy eksponowane były przez cały wrzesień przy

ulicach Warszawy, Poznania i Trójmiasta. Toruń zachęcał do inwestowania na swoim obszarze w październiku i listopadzie na ulicach: Warszawy, Krakowa, Poznania, Gdyni, Gdańska, Katowic, Łodzi, Szczecina oraz w Toruniu;

- wykonano aktualizację interaktywnej makiety przedstawiającej ofertę inwestycyjną (panoramy sferyczne terenów inwestycyjnych) i potencjał gospodarczy gminy miasto Toruń. Aktualizację przygotowano w formie prezentacji multimedialnej, zaimplementowanej do oprogramowania interaktywnego stołu dotykowego oraz wykonano jej wydruk w formie plansz wielkoformatowych;
- kontynuowano promocję gospodarczą regionu z wykorzystaniem międzynarodowych połączeń lotniczych PLL LOT w zakresie przeprowadzenia kampanii promującej tereny inwestycyjne w województwie kujawsko-pomorskim;
- w wyniku przetargu nieograniczonego wyłoniono wykonawcę na organizację ogólnopolskiej kampanii w prasie branżowej dla lidera projektu (Województwa Kujawsko-Pomorskiego) oraz partnerów: Bydgoskiej Agencji Rozwoju Regionalnego Sp. z o.o., gminy miasto Grudziądz, gminy miasto Inowrocław, gminy miasto Włocławek. Kampania została zrealizowana w 2020 roku;
- wykonano i dostarczono do siedziby partnerów projektu (miasta Bydgoszcz, gminy miasto Grudziądz, gminy miasto Włocławek, miasta Inowrocław) materiały informacyjno-promocyjne;

Wsparcie umiędzynarodowienia kujawsko-pomorskich MŚP oraz promocja potencjału gospodarczego regionu.

Zadaniem projektu jest zwiększenie poziomu handlu zagranicznego sektora MŚP oraz budowanie marki gospodarczej województwa tak, aby efektywnie konkurowała na rynkach międzynarodowych. Projekt jest realizowany w partnerstwie z Toruńską Agencją Rozwoju Regionalnego S.A. Liderem projektu jest Województwo Kujawsko-Pomorskie. Przedmiotem projektu jest uczestnictwo lidera, partnera oraz regionalnych przedsiębiorców w zagranicznych i krajowych misjach gospodarczych, targach, giełdach oraz krajowych wydarzeniach o charakterze międzynarodowym: festiwalach, forach i kongresach. Ponadto projekt zakłada również organizację misji przyjazdowych, m.in. z: Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej, Chin, Indii, Białorusi, Szkocji. W ramach projektu będą realizowane przedsięwzięcia w zakresie promocji postaw proeksportowych przedsiębiorstw – zapewniające kompleksowe przygotowanie do rozpoczęcia lub rozwijania działalności na rynkach międzynarodowych, a także przedsięwzięcia w zakresie wyszukiwania i doboru partnerów na rynkach docelowych. Czas realizacji projektu: 1 marca 2017 r. – 31 grudnia 2020 r. Przewidywane wydłużenie okresu realizacji projektu do 30 czerwca 2022 r.

Przedsięwzięcia wsparte w ramach projektu w roku 2020:

- udział w **Internationale Grüne Woche**, które odbyły się w dniach 17-26 stycznia 2020 r. w Berlinie – największych światowych targach żywności, rolnictwa i ogrodnictwa, promujących zwłaszcza specjalności regionalne, artykuły ekologiczne oraz luksusowe, narzędzia i maszyny rolnicze, wyposażenie i urządzenia produkcyjne dla rolnictwa i ogrodnictwa, nasiona, szklarnie, bydło hodowlane, zwierzęta domowe, myślistwo i wędkarstwo. W ofercie targów są także nowoczesne usługi świadczone przez rolników (np. wypoczynek i zakupy na wsi) oraz informacje na temat energii odnawialnych. Głównym celem udziału w tych targach jest umożliwienie przedsiębiorcom kujawsko-pomorskim z sektora MŚP z branży rolno-spożywczej, nawiązania kontaktów handlowych z potencjalnymi kontrahentami oraz zwiększenie poziomu bezpośrednich inwestycji zagranicznych w województwie kujawsko-pomorskim. W 2020 r. uczestniczyło w nich 1800 wystawców z 72 krajów, targi odwiedziło 400 000 zwiedzających, w tym 90 000 specjalistów z 75 państw;
- udział w **XXVII edycji Welconomy Forum** w Toruniu odbywającej się w dniach 14-15 września 2020 roku. Panele dyskusyjne oraz spotkania zorganizowane podczas forum miały na celu poszukiwanie partnerów biznesowych dla przedsiębiorstw z regionu i nawiązanie kontaktów handlowych z krajowymi i zagranicznymi partnerami handlowymi;
- udział w **POLISHOPA Design Thinking Conference**, która odbyła się w dniach 21-22 września 2020 r. w Bydgoszczy – największej w Polsce platformie zrzeszającej zwolenników i praktyków metodyki Design Thinking. Coroczna konferencja jest poświęcona problematyce Design Thinking, Service Design oraz szeroko rozumianej innowacji. Wystąpienia dotyczą doświadczeń, wyzwań oraz perspektyw pracy w metodycie Design Thinking;
- udział w **VII Międzynarodowym Kongresie Azjatyckim** w Toruniu, który odbył się w dniach 21–23 października 2020 r. Wydarzenie zorganizowane przez Towarzystwo Azji i Pacyfiku oraz Katedrę Systemu Politycznego RP Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu we współpracy z Urzędem Marszałkowskim Województwa Kujawsko-Pomorskiego, Urzędem Miasta Torunia i Centrum Wsparcia Biznesu w Toruniu. Poprzednie edycje oraz siedem wcześniejszych konferencji azjatyckich zakończyły się międzynarodowym sukcesem naukowym i organizacyjnym.

WPŁYW PANDEMII Covid-19 NA REALIZACJĘ PROJEKTÓW W ZAKRESIE WSPARCIA PROJEKTÓW ROZWOJU GOSPODARCZEGO

W 2020 r. ze względu na wybuch pandemii Covid-19, wsparcie dla rozwoju gospodarczego przekierowane zostało w dużej mierze na niwelowanie negatywnych skutków pandemii, a szereg działań musiało zmienić formę, zakres lub czas realizacji.

W ramach projektu „Expressway-promocja terenów inwestycyjnych”:

- odwołano **Międzynarodowe Targi Inwestycji i Nieruchomości Expo Real** w Monachium. Targi Expo Real to największa w Europie impreza wystawiennicza, na której spotykają się decydenci i uczestnicy międzynarodowego rynku inwestycji i nieruchomości;
- szkolenie specjalistyczne dla przedstawicieli partnerów projektu oraz przedstawicieli lidera projektu miało charakter zdalny;
- dokonano zakupu trzech stojaków do dezynfekcji rąk oraz 40 szt. pojemników płynu dezynfekcyjnego w celu zwiększenia bezpieczeństwa uczestników podczas imprez targowych oraz innych wydarzeń;
- ze względu na obawy związane ze zmniejszonym ruchem na lotniskach oraz ryzykiem nieosiągnięcia zakładanych rezultatów kampanii, partnerzy projektu – gminy: Płużnica, Aleksandrów Kujawski i Kowal, zrezygnowały z realizacji kampanii megaboardowej na lotniskach w Warszawie, Gdańsku, Łodzi i Krakowie;
- w umowach dotyczących realizacji kampanii megaboardowych na lotniskach w Warszawie i Gdańsku, ustalono progi minimalnej liczby połączeń lotniczych umożliwiające rozpoczęcie kampanii. Wymóg ten opóźnił realizację kampanii gminy Brześć Kujawski i uniemożliwił realizację kampanii gminy Chełmża.

W ramach projektu „Invest in Bit CITY 2”:

- nie odbyły się **Międzynarodowe Targi MIPIM 2020** w Cannes, poświęcone inwestycjom w nieruchomości biurowe, mieszkaniowe, magazynowe, komercyjne i alternatywne;
- nie odbył się kolejny z cyklu konferencji biznesowych **The BSS Tour**. Odwołano warsztaty z rozwoju osobistego menedżera branży BSS wraz z giełdą kooperacyjną;
- Property Forum oraz konferencje: E-commerce Trends Summit Innovation, Technology, Customer Experience, GBS Talks 4.0 Virtual Forum, CEE Business Services Summit & Awards miały charakter zdalny.

W ramach projektu „Wsparcie umiędzynarodowienia kujawsko-pomorskich MŚP oraz promocja potencjału gospodarczego regionu”:

- nie odbyła się **Misja gospodarcza firm do Niemiec** dla branży meblowej i przetwórstwa drzewnego;
- POLISHOPA Design Thinking Conference oraz VII Międzynarodowy Kongres Azjatycki miały charakter zdalny;
- Welcomomy Forum w Toruniu zostało przeniesione z miesiąca marzec na miesiąc wrzesień 2020 r.

Ważnym projektem służącym rozwojowi gospodarczemu jest projekt **„Usytuowanie na poziomie samorządów lokalnych instrumentów wsparcia dla MŚP, działających w oparciu o model wielopoziomowego zarządzania regionem” – „REGIOGMINA”**, który realizuje konsorcjum w składzie: Województwo Kujawsko-Pomorskie (lider), Szkoła Główna Handlowa w Warszawie i Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu. Budżet projektu to ponad 10,5 mln zł w 100% finansowany w całości z Narodowego Centrum Badań i Rozwoju w ramach *Programu GOSPOSTRATEG* – „Społeczny i gospodarczy rozwój Polski w warunkach globalizujących się rynków”. Czas realizacji projektu wynosi 35 miesięcy (przypada na lata 2019-2021), w tym zrealizowane zostaną dwie fazy – badawcza i wdrożeniowa.

W 2020 roku zakończyła się realizacja fazy badawczej projektu. Celami fazy badawczej były: diagnoza stanu i analiza potencjałów gospodarki regionu, opracowanie metodyki lokalnych programów gospodarczych gmin, opracowanie dopasowanego do cech i potrzeb regionu indywidualnego zestawu narzędzi oraz opracowanie wkładu merytorycznego do *Programu rozwoju gospodarczego województwa*, jako podstawy kompleksowych działań na rzecz aktywizacji gospodarczej, pozwalającego na koordynowanie aktywności wielu uczestników w formule wielopoziomowego zarządzania regionem. Poprawna identyfikacja potencjału endogenicznego regionu, jego społeczeństwa, przedsiębiorczości i głównych obszarów działalności przedsiębiorstw stanowi, bowiem podstawę do projektowania instrumentów polityki rozwojowej. W ramach tej fazy zrealizowane zostały cztery zadania, z czego pierwsze dwa dotyczyły diagnozy stanu obecnego gospodarki regionu, natomiast w dwóch kolejnych przeprowadzane zostały badania i analizy wybranych elementów gospodarki regionu i na podstawie uzyskanych danych, a także wyników uzyskanych w zadaniach wcześniejszych, opracowano propozycje rozwiązań planistycznych i instytucjonalnych dla samorządów lokalnych i samorządu województwa.

Poprzez ustrukturyzowane badania ankietowe wobec zidentyfikowanych grup przedsiębiorców, lokalnych samorządów i instytucji wsparcia określono deficyty w zakresie wiedzy i istniejących doświadczeń po stronie samorządów, przedsiębiorców i instytucji, co do stosowania istniejących instrumentów wsparcia i na tej podstawie wypracowano propozycje nowych instrumentów, a także zdefiniowano kluczowe obszary wymagające interwencji w zakresie zmian regulacji prawnych, w tym m.in.:

- utworzenie lokalnych instytucji otoczenia biznesu jako Lokalnych Organizacji Gospodarczych (LOG);
- mechanizm kształtowania budżetu gminy poprzez zmianę kalendarium budżetowego i szczegółowości określania budżetu, wraz z prowadzeniem konsultacji co do jego założeń z lokalnymi środowiskami gospodarczymi;
- standardy proprzedsiębiorczego funkcjonowania administracji lokalnej wraz z mechanizmem ich wdrażania i bieżącego pozycjonowania gmin;
- standardy współpracy lokalnych MŚP, jako podwykonawców wobec wiodących w regionie oraz kraju firm;
- formuły współpracy funduszy poręczeniowych z lokalnymi MŚP dla uruchomienia poręczeń dla ich konsorcjów przetargowych, leasingu oraz faktoringu;
- formuły działania Lokalnych Funduszy Rozwoju Gospodarczego działających w formie spółek komandytowych, przy udziale lokalnych przedsiębiorców, jako komplementariuszy oraz Regionalnego Funduszu Rozwoju, PFR, gmin i powiatu jako komandytariuszy;
- standardy i procedury tworzenia przez gminy mikrostraf aktywności gospodarczej wraz z mechanizmami współpracy z lokalnym rynkiem finansowym;
- formuły realizacji przez gminy i powiaty lokalnych inkubatorów przedsiębiorczości, a także procedur budowy gminnych centrów handlu lokalnego.

W ramach fazy badawczej projektu, wypracowano wkład merytoryczny (diagnostyczny oraz koncepcyjny) do *Programu rozwoju gospodarczego województwa*, stanowiącego podstawę kompleksowych działań na rzecz aktywizacji gospodarczej i koordynowania aktywności interesariuszy w formule wielopoziomowego zarządzania regionem. *Program* pozwoli w praktyce zastosować wypracowane w ramach projektu propozycje rozwiązań wspierających sektor przedsiębiorstw, w tym w szczególności MŚP, współpracę w ramach sektora, pomoc kapitałową oraz działania zmierzające do pozyskiwania nowych inwestorów i inwestycji dla regionu oraz wsparcie lokalnych firm w działalności eksportowej i innowacyjnej.

W drugiej fazie projektu, która potrwa do końca 2021 roku określony zostanie praktyczny sposób wdrożenia zaproponowanych rozwiązań i rekomendacji, w tym m.in. w 21 gminach przeprowadzony zostanie pilotaż proponowanych metod i instrumentów wsparcia, natomiast przygotowany dokument – projekt *Programu rozwoju gospodarczego województwa* w dalszym etapie prac poddany zostanie konsultacjom społecznym i stosownym procedurom, po których stanie się *Programem* spełniającym wymogi ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju i stanie się dokumentem wdrożeniowym dla tej części *Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+*, która odpowiadać będzie za rozwój przedsiębiorczości.

POZYSKANIE INWESTORÓW, WSPARCIE EKSPORTU

W ramach Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego funkcjonuje **Centrum Obsługi Inwestorów i Eksportu (COiIE)**. COiIE to jednostka, która świadczy przedsiębiorcom usługi informacyjne w zakresie promocji eksportu oraz pozyskania i obsługi inwestorów. Głównym celem COiIE jest wzrost poziomu umiędzynarodowienia polskich firm, poprzez ułatwienie przedsiębiorcom, a także organizacjom zrzeszającym przedsiębiorców, dostępu do kompleksowych, wysokiej jakości i nieodpłatnych usług informacyjnych w zakresie niezbędnym do planowania, organizowania i realizacji eksportu i/lub inwestycji poza granicami Polski.

W ramach swojej działalności w roku 2020, COiIE prowadziło prace nad przygotowaniem nowego projektu pt. **„Przygotowanie i rozwój pakietu usług doradczych/informacyjnych w zakresie umiędzynarodowienia działalności przedsiębiorstw z sektora MŚP oraz pozyskania działalności inwestycyjnej przez Kujawsko Pomorskie Centrum Obsługi Inwestorów i Eksporterów” (2021-2023+)**, który będzie współfinansowany z *Regionalnego programu operacyjnego* w ramach poddziałania 1.5.2 „Promocja gospodarcza regionu”. Grupą docelową projektu mają być w zakresie wsparcia eksportu i inwestycji firmy z sektora MŚP oraz jednostki samorządu terytorialnego. W 2020 r. szczegółowo zaplanowano do realizacji na kolejne lata trzy zadania:

- opracowanie i wdrażanie nowego modelu bezpłatnych usług informacyjnych/doradczych COiIE oferowanych od 2021 r.;
- rewitalizacja kamienicy przy ul. Franciszkańskiej 12 w Toruniu (roboty budowlane i prace konserwatorskie);
- działania promujące walory gospodarcze (eksportowe i inwestycyjne) regionu w kraju i za granicą.

Ponadto w 2020 roku zaplanowano działania polegające na opracowaniu i rozwoju pakietu usług doradczych/informacyjnych w zakresie prowadzenia działalności eksportowej i inwestycyjnej, w tym działań ukierunkowanych na:

- stymulowanie postaw proeksportowych wśród MŚP w zakresie podejmowania i rozwijania działalności eksportowej, budowania kontaktów międzynarodowych, rozwijania handlu zagranicznego;
- wspieranie nowych inwestycji na terenie regionu, zarówno krajowych jak i zagranicznych poprzez promowanie informacji o możliwościach oraz warunkach inwestowania na terenie województwa kujawsko-pomorskiego w procesie inwestycyjnym, w tym m.in. rozwój zintegrowanego, regionalnego systemu informacji nt. ofert inwestycyjnych w regionie, przygotowywanie opracowań zawierających kluczowe dla inwestorów informacje o regionie.

W grudniu 2020 roku zakończono trwający od 2010 r. do końca 2020 r. (w tym: 5 lat realizacji do grudnia 2015 r. i 5 lat trwałości projektu do grudnia 2020 r.) projekt „**Wsparcie dla sieci centrów obsługi inwestorów i eksporterów**”. W ramach tego projektu realizowane były zadania polegające na wsparciu regionalnych eksporterów i internacjonalizacji firm z regionu (eksport), jak również wspieraniu napływu BIZ do Polski i województwa (inwestycje). Dzięki świadczonym przez pracowników COiE usługom pro-biz i pro-eksport, Województwo Kujawsko-Pomorskie w okresie trwania całego projektu nie tylko osiągnęło zakładane w umowach wysokie wskaźniki, ale również z je przekroczyło, zarówno w dziale eksportu, jak i w części inwestycyjnej.

Obsługę inwestorów realizuje w ramach COiE regionalne **Centrum Obsługi Inwestora (COI)**, certyfikowany regionalny partner Polskiej Agencji Inwestycji i Handlu (PAIiH). COI działa na podstawie porozumienia zawartego między Urzędem Marszałkowskim, PAIiH i Pomorską Specjalną Strefą Ekonomiczną. Podstawowym zadaniem COI jest pozyskiwanie inwestorów (polskich i zagranicznych) i nakłonienie ich do zainwestowania na terenach położonych w województwie. W celu realizacji tego zadania COI kataloguje i wizytuje położone na terenie regionu tereny inwestycyjne, jak również aktywnie pomaga lokalnym samorządom w tworzeniu i przygotowaniu takich terenów. Baza terenów inwestycyjnych dostępna jest na stronie internetowej centrum. Centrum aktywnie współdziała także z regionalnymi samorządami w celu promocji terenów inwestycyjnych i potencjału inwestycyjnego w obszarze krajowym i międzynarodowym. COI aktywnie szkoli samorzady oraz regularnie spotyka się z lokalnymi władzami.

The screenshot shows the website 'WSPARCIE EKSPORTU'. At the top, there is a search bar with the text 'WSPARCIE EKSPORTU' and social media icons for Facebook, Instagram, LinkedIn, YouTube, and Bilibili. Below the search bar is the 'Invest in Kujawsko-Pomorskie' logo. The navigation menu includes: 'STRONA GŁÓWNA', 'DLACZEGO KUJAWSKO-POMORSKIE', 'GOSPODARKA REGIONU', 'OFERTY INWESTYCYJNE', 'CENTRUM OBSŁUGI INWESTORA', and 'KONTAKT'. The main banner features an aerial view of a rural landscape with a red and blue overlay. Text on the banner reads 'KUJAWSKO-POMORSKIE CENTRUM OBSŁUGI INWESTORA W TORUNIU' and 'KUJAWY POMORZE'. Below the banner, there are sections for 'AKTUALNOŚCI' and 'MAPA OFERT INWESTYCYJNYCH'. The 'AKTUALNOŚCI' section contains a news item about training 80 JST in the project 'Wdrażanie standardów obsługi inwestora w samorządach województwa kujawsko-pomorskiego' dated 11 marca 2021. At the bottom, there is a cookie consent banner with buttons for 'Odmawiam', 'Zgadzam się', and 'Rozumiem', along with a 'Więcej' link.

Strona internetowa Kujawsko-Pomorskiego Centrum Obsługi Inwestora w Toruniu

W roku 2020 Kujawsko-Pomorskie COI wraz z firmą Euro Innowacje Sp. z o. o. przystąpiło do realizacji projektu pt. „**Wdrażanie standardów obsługi inwestora w samorządach województwa kujawsko-**

pomorskiego". Projekt jest przewidziany jest na lata 2020-2021 w ramach *Programu operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój na lata 2014-2020*, współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego, II Osi Priorytetowej Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji, działania 2.18 Wysokiej jakości usługi administracyjne. Celem projektu jest wzmocnienie jakości obsługi inwestorów przez pracowników samorządowych z terenu województwa. Dzięki projektowi zarówno pracownicy merytoryczni, jak i kadra zarządzająca 80 jst, przeszkoleni zostaną w zakresie obsługi inwestora, a w połowie uczestniczących gmin pod nadzorem pracowników COI, wdrożone zostaną opracowane przez PAIH „Standardy obsługi inwestora” wraz z zestawem instrumentów towarzyszących (wizyty studyjne, zdjęcia lotnicze terenów inwestycyjnych, pogłębione analizy oferty inwestycyjnej, strony internetowe skierowane do inwestorów, materiały promocyjne dotyczące terenów inwestycyjnych czy pomoc we współpracy z prywatnymi właścicielami gruntów).

W ramach projektu POWER, Centrum Obsługi Inwestora przeprowadziło w roku 2020 audyt 80 jst w regionie, polegający na przeprowadzeniu w gminach wywiadów badających potencjał inwestycyjny gmin oraz na zweryfikowaniu, zarówno zgłoszonych do projektu działek, jak również zdiagnozowaniu nowych terenów inwestycyjnych. Na podstawie przesłanych przez gminy merytorycznych opracowań oraz ankiet diagnostycznych i odbytych audytów, COI weryfikowało potencjał gospodarczy jst, jak również oceniało gminy w kontekście wyboru 40 jst do drugiej ścieżki projektu, który ma na celu wdrażanie podręcznika standardów obsługi inwestorów oraz instrumentów promocji gminy i jej terenów inwestycyjnych. Niewątpliwym sukcesem było zaangażowanie w roku 2020, ponad 80 jst do projektu w okresie obowiązywania ograniczeń związanych z pandemią Covid-19.

W 2020 r. zaktualizowano regionalną bazę ofert terenów inwestycyjnych, która liczy obecnie ponad 300 pozycji, a dostęp do jej zasobów możliwy jest w 3 językach: polskim, angielskim i niemieckim. Bieżąca obsługa inwestorów realizowana jest na podstawie zapytań pozyskiwanych z różnych źródeł, tj. od agencji obsługującej inwestorów, zagranicznych i polskich firm doradczych, instytucji otoczenia biznesu, instytucji reprezentujących inwestorów, od jst z regionu, ale również w wyniku bezpośredniego kontaktu inwestora z COI. W 2020 roku COI obsługiwało, pomimo wprowadzanych ograniczeń związanych z Covid-19, 32 projekty inwestycyjne. Obsługa każdego projektu wiąże się z przekazaniem inwestorowi bardzo dużych ilości danych dotyczących tak regionu jak i poszczególnych rozpatrywanych lokalizacji.

Wychodząc naprzeciw wprowadzanym w poprzednich latach zmianom organizacyjnym u partnerów COI, polegającym m.in. na: zwiększeniu wsparcia rządowego w kierunku specjalnych stref ekonomicznych, jak również znacznemu zmniejszeniu współpracy z regionami ze strony Polskiej Agencji Inwestycji i Handlu (PAIH), COI podjęło konkretne działania ukierunkowane na wzmocnienie jednostki oraz ponowienie recertyfikacji regionalnych Centrów Obsługi Inwestora (certyfikaty odnawiano pierwotnie co 2 lata, a później co 3 lata, obecnie COI posiada certyfikat ważny do 2023 r.). Pomimo aktywnych prób podejmowanych wraz z innymi zainteresowanymi województwami w kierunku wznowienia procedur certyfikacyjnych oraz organizacji bardzo popularnego wśród samorządów plebiscytu „Grunt na medal”, organizowanego co 2 lata w celu promocji terenów produkcyjnych, nie udało się uzyskać certyfikacji agencji dla COI na rok 2020, jak również uzyskać zapewnienia ze strony PAIH gotowości przeprowadzenia kolejnej edycji ogólnopolskiego konkursu „Grunt na medal” (organizowanego we współpracy z Marszałkami Województw). Zamierzenia te przesunięto na rok 2021.

Jednocześnie, pod koniec roku 2020 PAIH przeprowadził proces certyfikacji Regionalnych Centrów Obsługi Inwestorów w Polsce (RCOI) na lata 2021-2023. Polska Agencja Handlu i inwestycji co trzy lata weryfikuje regionalne COI pod względem poziomu przygotowania pracowników do pozyskiwania oraz obsługi inwestorów zagranicznych. Oceniane były m. in.: nowa strona internetowa COI, baza ofert inwestycyjnych, zaplecze techniczno-organizacyjne, obsługa projektów inwestycyjnych, posiadane materiały promocyjne i raporty, stosowanie zasad poufności danych, prowadzenie projektów wzmacniających potencjał inwestycyjny regionu. Najwyższe noty w procesie certyfikacji zdobyły trzy regiony, tzn. Kujawsko-Pomorskie, Opolskie oraz Śląskie, zdobywając 49 punktów na 50 możliwych.

Ponadto w 2020 r. COI prowadziło działania mające na celu aktywniejszą współpracę ze znanymi i zagranicznymi firmami doradczymi (m.in. Colliers International, CEBRE, E&Y), celem pozyskiwania nowych źródeł projektów inwestycyjnych i wspólnej obsługi inwestorów.

W 2020 roku firma niemiecka Volkswagen (Volkswagen Group Services) podjęła decyzję o lokalizacji w Toruniu inwestycji z branży BPO i otwarcia w Toruniu centrum operacyjnego. Centrum ma być odpowiedzialne za obsługę klienta, zajmować się działem m.in. księgowości, a w przyszłości również kierunkami inżynierskimi). W maju 2020 r. COI organizowało spotkanie z przedstawicielami firmy w Urzędzie Marszałkowskim. Przygotowano oferty biurowców klasy A z wszelkimi informacjami i kryteriami określonymi przez inwestora. Grupa Volkswagen wybrała ostatecznie ofertę biura jaką „skrojono na miarę” w biurowcu Kościuszko Business Point w Toruniu. Inwestor

rozpoczął pod koniec roku 2020 rekrutację pierwszych pracowników. Planowana docelowa ilość miejsc pracy w przypadku tej inwestycji wynosi 300 osób.

Kujawsko-Pomorskie COI wspomaga także działania Urzędu Marszałkowskiego w zakresie organizacji wydarzeń gospodarczych, zwłaszcza tych realizowanych z udziałem gości z zagranicy. W dniach 24-25 sierpnia 2020 roku w Sopocie przedstawiciele COI promowali wraz z partnerami z regionu potencjał inwestycyjny województwa podczas 10. edycji **Forum Rynku nieruchomości**. Forum Rynku nieruchomości należy do największych i najbardziej prestiżowych wydarzeń rynku mieszkaniowego i komercyjnego, w której uczestniczą przedstawiciele firm deweloperskich, pośredników finansowych, banków, firm budowlanych, biur architektonicznych, firm outsourcingowych. Było to pierwsze tak duże spotkanie związane z rynkiem nieruchomości po lockdownie, tzn. od chwili wybuchu pandemii Covid-19. Ponadto, w ramach działań związanych z promocją gospodarki za granicą w 2020 r. organizowano wysyłkę katalogu produktów eksportowych „Made in Kujawsko-Pomorskie” – edycji 2019 do Zagranicznych Biur Handlowych oraz Ambasad RP. Katalog jest promowany podczas wiodących wydarzeń o charakterze międzynarodowym przez większość polskich placówek dyplomatycznych na świecie, przez ZBH PAIH oraz przez przedstawicieli Samorządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego.

DZIAŁANIA COIIE W ZAKRESIE PRZECIWDZIAŁANIA SKUTKOM PANDEMII Covid-19

W ramach przeciwdziałania skutkom pandemii Covid-19 Kujawsko-Pomorskie COIIE prowadziło działania w zakresie współorganizacji wydarzeń gospodarczych:

- w dniu 22 lipca 2020 r. zorganizowano webinarium pt. „Wsparcie dla Przedsiębiorców ze strony Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Toruniu i powiatowych urzędów pracy województwa kujawsko-pomorskiego”;
- w dniu 29 lipca 2020 roku odbyło się webinarium pt. „Granty i dotacje dla Przedsiębiorców w kontekście Covid-19 – działania koordynowane przez Toruńską Agencję Rozwoju Regionalnego oraz Kujawsko Pomorski Fundusz Pożyczkowy”;
- 15 września 2020 r. zorganizowano webinarium dla przedsiębiorców pt. „Skuteczna sprzedaż na terenie Niemiec” przy współpracy z firmą German Poland Bridge Group.

Ponadto wydano 3 biuletyny informacyjne skierowane do przedsiębiorców w kontekście Covid-19. Zawierały one wszystkie aktualnie dostępne formy wsparcia przedsiębiorców na poziomie regionalnym (Biuletyn nr 1 wydano 18 maja 2020 r., Biuletyn nr 2 wydano 10 czerwca 2020 r., a Biuletyn nr 3 wydano 28 lipca 2020 r.).

INSTRUMENTY FINANSOWE SŁUŻĄCE WSPARCIU PRZEDSIĘBIORCÓW ORAZ INNE DZIAŁANIA SPÓŁEK WOJEWÓDZTWA NA RZECZ STYMULOWANIA ROZWOJU GOSPODARCZEGO

Rozwój przedsiębiorczości w województwie jest stymulowany za pomocą instrumentów finansowych, będących autorską koncepcją Zarządu Województwa w dziedzinie finansowego wsparcia przedsiębiorczości, a także poprzez innego rodzaju działania spółek Województwa lub spółek z większościowym udziałem Województwa. Wsparcie udostępniane jest przede wszystkim przez Kujawsko-Pomorski Fundusz Rozwoju Sp. z o.o. oraz Kujawsko-Pomorski Fundusz Pożyczkowy Sp. z o.o.

Kujawsko-Pomorski Fundusz Rozwoju Sp. z o.o. (KPFR Sp. z o.o.). Spółka została zawiązana 26 stycznia 2017 roku przez Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego i została wpisana do Krajowego Rejestru Sądowego prowadzonego przez Sąd Rejonowy w Toruniu, VII Wydział Krajowego Rejestru Sądowego, pod numerem KRS 0000671974 w dniu 4 kwietnia 2017 r. Kapitał zakładowy Spółki wynosi 500 tys. zł. Siedzibą Spółki jest miasto Toruń. Spółka działa na obszarze województwa kujawsko-pomorskiego. Celem Spółki jest wspieranie i promowanie rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego poprzez wspieranie istniejących oraz nowo powstających przedsiębiorstw klasyfikowanych jako mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa. Wsparcie realizowane jest za pośrednictwem instrumentów finansowych, które mają wypełnić lukę w finansowaniu przedsiębiorców regionu ze szczególnym uwzględnieniem tych, którzy natrafiają na problemy z pozyskaniem finansowania dłużnego z komercyjnych instytucji finansowych. Głównym zadaniem Spółki jest pełnienie roli Menadżera Funduszu Funduszy, którego celem jest wybór pośredników finansowych udzielających pożyczek i poręczeń dla podmiotów prowadzących działalność gospodarczą na terenie województwa kujawsko-pomorskiego.

Opisana powyżej statutowa działalność spółki od strony finansowej opiera się na dwóch zasadniczych filarach: środkach przeznaczonych na zwrotne finansowanie przedsiębiorstw w ramach *Regionalnego programu operacyjnego województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020* oraz środkach pozostałych ze zwrotnego finansowania przedsiębiorstw z perspektywy 2007-2013. Spółka zarządza sumą tych środków w wysokości ponad 620 mln zł.

Projekt Kujawsko-Pomorski Fundusz Rozwoju 2020. Od 20 czerwca 2017 r. na podstawie umowy nr WP-II-E.433.1.2.2017 zawartej z Województwem Kujawsko-Pomorskim, Kujawsko-Pomorski Fundusz Rozwoju Sp. z o.o. w Toruniu (dalej: KPFR) realizuje projekt pt. „Kujawsko-Pomorski Fundusz Rozwoju 2020”. Całkowita wartość projektu wynosi 514 mln zł, w tym prawie 437 mln zł to bezpośredni wkład finansowy ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, a 77 mln zł to wkład krajowy ze środków publicznych lub prywatnych. Wśród pośredników finansowych KPFR, którzy bezpośrednio udzielają wsparcia MŚP znajduje się spółka samorządowa, tj.: Kujawsko-Pomorski Fundusz Pożyczkowy Sp. z o.o., z który na mocy podpisanych Umów Operacyjnych otrzymał kwotę 268,5 tys. zł (EFRR) pochodzącą z projektu. Projekt będzie realizowany do 31 grudnia 2023 r. Głównym zadaniem KPFR wynikającym z realizacji niniejszego projektu jest ustanowienie Funduszu Funduszy w celu realizacji przyjętej przez Instytucję Zarządzającą RPO Strategii Inwestycyjnej dla Instrumentów Finansowych w ramach *Regionalnego programu operacyjnego województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020*. Zadanie to jest realizowane poprzez wybór pośredników finansowych zgodnie z trybami przewidzianymi w ustawie z dnia 29 stycznia 2004 roku prawo zamówień publicznych. Przekazane przez KPFR środki finansowe przy współudziale środków pośredników finansowych wykorzystywane są do udzielania pożyczek i poręczeń dla przedsiębiorców z sektora MŚP. Produkty pożyczkowe to pożyczki na rozwój oraz pożyczki inwestycyjne, których celem jest wprowadzenie w przedsiębiorstwie innowacji produktowych, procesowych, organizacyjnych lub marketingowych, a także poprawa konkurencyjności firmy. Produkty poręczeniowe mogą być oferowane w formie poręczenia indywidualnego. Celem produktów poręczeniowych jest ułatwienie dostępu do finansowania dłużnego tym podmiotom, które nie posiadają wystarczających zabezpieczeń, aby uzyskać dostęp do finansowania rynkowego. Powyższe formy wsparcia przedsiębiorstw mają za zadanie w znaczącym stopniu przyczynić się do wzmocnienia działań inwestycyjnych MŚP, zapewnić im dynamiczny rozwój i przewagę konkurencyjną na rynku. W 2020 r. działania związane z realizacją projektu były kontynuowane.

Tabela 6. Wyniki realizacji projektu Kujawsko-Pomorski Fundusz Rozwoju 2020

„KPFR 2020”					
Stan na 31.12.2020	Wartość całkowita	w tym EFRR	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie	Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne	Liczba przedsiębiorstw objętych wsparciem w celu wprowadzenia produktów nowych dla firmy
Wartość wypłaconych pożyczek	239,8 mln zł	198,6 mln zł	670	28,8 mln zł	70

Źródło: Kujawsko-Pomorski Fundusz Rozwoju

Do końca 2020 roku z pożyczek i poręczeń skorzystało 670 przedsiębiorców z terenu województwa kujawsko-pomorskiego, a wartość wsparcia wyniosła prawie 240 mln zł (średnia wartość wsparcia dla pojedynczego przedsiębiorstwa to około 350 tys. zł).

Umowa o powierzeniu zadania publicznego – re-użycie środków zwróconych z instrumentów inżynierii finansowej w ramach *Regionalnego programu operacyjnego województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2007-2013*. Od dnia 20 grudnia 2017 r. Kujawsko-Pomorski Fundusz Rozwoju Sp. z o.o. realizuje zadanie publiczne zlecone przez Województwo Kujawsko-Pomorskie i wynikające z umowy nr WZP.272.36/2017. Szacowana wartość wkładu finansowego, którą docelowo otrzyma KPFR na realizację tego zadania wynosi 184 mln zł. Niniejszy wkład pochodzi ze zwrotów z projektów dotyczących Instrumentów Inżynierii Finansowej realizowanych w ramach *Regionalnego programu operacyjnego województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2007-2013*. W ramach ww. umowy KPFR pełni funkcję Menadżera Funduszu Powierniczego odpowiedzialnego za wybór pośredników finansowych do udzielania wsparcia w postaci zwrotnych instrumentów finansowych (pożyczki, poręczenia itp.) mikro, małym i średnim przedsiębiorcom, działającym na terenie województwa kujawsko-pomorskiego. Jedynym pośrednikiem finansowym KPFR, który bezpośrednio udziela wsparcia MŚP w ramach niniejszej umowy jest spółka samorządowa, tj.: Kujawsko-Pomorski Fundusz Pożyczkowy Sp. z o.o., który na mocy umowy zawartej z KPFR docelowo będzie dysponował kwotą 164 mln zł. Produkty oferowane przedsiębiorcom w ramach tych środków stanowią uzupełnienie oferty finansowanej ze środków perspektywy 2014-2020 i są to pożyczki na zakup nieruchomości i pożyczki obrotowe. Środki te stanowią także wymagany wkład wybranych pośredników finansowych do projektów finansowanych z perspektywy finansowej 2014-2020. Do końca 2020 roku ze wsparcia oferowanego ze środków re-użycia skorzystało 808 przedsiębiorców o łącznej wartości ponad 250 mln zł.

Tabela 7. Wyniki realizacji zadania re-użycie środków zwróconych z instrumentów inżynierii finansowej w ramach RPO WKP 2007-2013

„Re-użycie 2007- 2013”					
Stan na 31.12.2020	Wartość całkowita	w tym wkład z re- użycia	Liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie	Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne	Wartość inwestycji dokonanych przez ostatecznych odbiorców
Wartość wypłaconych pożyczek (w tym obrotowych)	250,2 mln zł	94,5 mln zł	808	19,4 mln zł	242,8 mln zł

Źródło: Kujawsko-Pomorski Fundusz Rozwoju

DZIAŁANIA KUJAWSKO-POMORSKIEGO FUNDUSZU ROZWOJU W DOBIE PANDEMII Covid-19

W celu minimalizowania negatywnych skutków gospodarczych związanych z wystąpieniem pandemii Covid-19, KPFR w marcu 2020 r. podjął szereg działań mających na celu ułatwienie funkcjonowania w trudnej sytuacji MŚP, będącym odbiorcami oferowanego wsparcia w postaci pożyczek na rozwój firmy. W tym celu wprowadzono dla nich możliwości:

- wydłużenia okresu spłaty pożyczek;
- wydłużenia okresu karencji w spłacie kapitału pożyczek;
- zmiany harmonogramu spłat udzielonych pożyczek – polegającej na czasowym zmniejszeniu wysokości raty, w zależności od potrzeb zgłaszanych przez przedsiębiorców.

Na bieżąco oferowano również standardowe wsparcie w postaci pożyczek na rozwój z premią oraz inwestycyjnych z premią, które mogły być przeznaczone na przebranzowienie firmy w związku z zaistniałą sytuacją rynkową spowodowaną wystąpieniem pandemii oraz w których mogły być zastosowane ułatwienia wymienione powyżej. Według stanu na dzień 31 grudnia 2020 r., poczynszy od 1 marca 2020 r. w ramach standardowych pożyczek inwestycyjnych oferowanych przez KPFR, podpisano łącznie **185 umów** z MŚP na kwotę **52,5 mln zł** (wkład z EFRR), a w 198 umowach z MŚP zastosowano mechanizmy przeciwdziałania w związku z Covid-19 (zastosowano wydłużony okres karencji, wydłużony okres spłaty lub wakacje kredytowe).

Ponadto w maju 2020 r. sfinalizowano prace związane z przygotowaniem nowego produktu finansowego w postaci pożyczki płynnościowej anty Covid-19, dedykowanej przedsiębiorcom z sektora MŚP, którzy odczuli negatywne skutki finansowe pandemii. Produkt został uruchomiony 6 maja 2020 r. wraz z zawarciem aneksu nr 4 do Umowy Operacyjnej nr 6/2018 z KPFP Sp. z o.o. (umowa realizowana w ramach RPO WKP 2014-2020). Kwota uruchomionych środków na pożyczki płynnościowe to 12,7 mln zł (wkład z EFRR). Od 1 marca 2020 r. w ramach tych środków podpisano łącznie **46 umów** z MŚP na kwotę **12,6 mln zł** (wkład z EFRR – stan na dzień 31.12.2020 r.).

Z uwagi na bardzo duże zainteresowanie przedsiębiorców pożyczką płynnościową, w lipcu 2020 r. uruchomiono kolejne środki z przeznaczeniem na tego rodzaju pożyczkę dla MŚP. Kwota środków przeznaczonych na ten produkt to 90,1 mln zł (wkład z EFRR wraz z prawem opcji). Środki uruchomione zostały w ramach Umowy Operacyjnej nr 12/2020 zawartej z KPFP Sp. z o.o. w dniu 16 lipca 2020 r. (umowa realizowana w ramach RPO WKP 2014-2020). W ramach tych środków podpisano łącznie **37 umów** z MŚP na kwotę **8,7 mln zł** (wkład z EFRR – stan na dzień 31.12.2020 r.).

Warunki udzielania ww. pożyczek płynnościowych były na bieżąco aktualizowane wraz z pojawianiem się nowych regulacji prawnych, umożliwiających ich udzielanie na korzystniejszych warunkach – w szczególności z bardzo niskim oprocentowaniem lub bez oprocentowania. Dodatkowo w listopadzie 2020 r. w związku z coraz bardziej pogarszającą się sytuacją finansową lokalnych przedsiębiorców dotkniętych restrykcjami związanymi z pandemią, w ramach wcześniej uruchomionych pożyczek płynnościowych wprowadzono tzw. „ścieżkę uproszczoną” dotyczącą udzielania pożyczek płynnościowych o wartości do 50 tys. zł. Polegała ona na zapewnieniu jeszcze szybszego procedowania z wnioskami pożyczkowymi, zmniejszeniu wymogów dot. zabezpieczenia pożyczki (dopuszczono jedynie weksel in blanco) oraz wydłużeniu okresu wakacji kredytowych.

W związku z wprowadzonym stanem epidemicznym, KPFR Sp. z o.o. zrezygnował z przeprowadzenia corocznego szkolenia dla pośredników finansowych, jak również nie wziął udziału w wielu planowanych na ten rok wydarzeniach, w których miał promować swoją markę np. konferencja Izby Przemysłowo-Handlowej w Toruniu „Firma przyszłości”. Stan pandemii spowodował w ubiegłym roku dwukrotną konieczność przejścia KPFR Sp.

z o.o. w system pracy zdalnej, tj. w okresie marzec – maj oraz październik – grudzień. Wprowadzony system pracy zdalnej nie zakłócił jednakże sprawnego funkcjonowania Spółki. Wszystkie zadania wykonywane były terminowo, a ewentualni klienci obsługiwani byli na bieżąco przez pracownika pełniącego w danym dniu dyżur w siedzibie firmy.

Kujawsko-Pomorski Fundusz Pożyczkowy Sp. z o.o. (KFPF Sp. z o.o.) z siedzibą w Toruniu. W 2020 r., w ramach inwestycji, kontynuował budowę własnego systemu pożyczkowego (planowane wdrożenie tego systemu zostało przesunięte na rok 2021) oraz rozpoczął pracę dotyczącą powstania Inkubatora w lokalizacji ul. Gimnazjalnej 2 w Bydgoszczy.

Umowy w których zakończył się okres budowy portfela pożyczkowego w 2020 r.:

- **Umowa nr 6/2018 – KPFR.** Umowa operacyjna nr 6/2018 zawarta została 21 sierpnia 2018 r. pomiędzy KFPF Sp. z o.o., a KPFR Sp. z o.o. Umowa pozwalała na udzielanie **pożyczek na rozwój**, mających charakter inwestycyjny lub inwestycyjno-obrotowy, mikro lub małym przedsiębiorcom na terenie województwa kujawsko-pomorskiego. Pożyczki na rozwój przeznaczone były na priorytetowe finansowanie przedsięwzięć zakładających wprowadzenie innowacji w danym przedsiębiorstwie. Dopuszczalne były innowacje produktowe, organizacyjne, procesowe oraz marketingowe na poziomach danego przedsiębiorstwa jak i całego rynku. Kwota udzielanych pożyczek na rozwój wynosiła do 300 tys. zł. W ramach zawartej umowy nr 6/2018 udzielane były również **pożyczki inwestycyjne** w celu wzmocnienia konkurencyjności i innowacyjności rynku MŚP na terenie województwa kujawsko-pomorskiego. Kwota udzielanych pożyczek inwestycyjnych wynosiła do 1 mln zł. Pożyczek udzielano w ramach umowy nr 6/2018 finansowanej ze środków Menadżera Funduszy oraz obowiązkowego wkładu własnego pośrednika finansowego (KFPF Sp. z o.o. – środki z reużycia; ta umowa została opisana także w charakterystyce działalności KPFR Sp. z o.o.). Aneks nr 4 zawartym dnia 6 maja 2020 roku zwiększono wkład Funduszu Funduszy o kwotę 12,7 mln zł, z przeznaczeniem na kolejny rodzaj pożyczek. Udzielane **pożyczki płynnościowe** o charakterze obrotowo-inwestycyjnym, przeznaczano na wsparcie przedsięwzięć realizowanych przez MŚP z siedzibą w województwie kujawsko-pomorskim, w celu zapewnienia finansowania płynnościowego w związku z negatywnymi konsekwencjami spowodowanymi pandemią Covid-19. Okres budowy portfela pożyczkowego trwał do 31 grudnia 2020 r. W ramach umowy zawarto 196 umów na kwotę prawie 70 mln zł.

Umowy kontynuowane w 2020 r.:

- **Umowa Nr 4/2018 – KPFR (Reużycie).** Umowa operacyjna nr 4/2018 r. zawarta w dniu 7 lutego 2018 r. pomiędzy KFPF Sp. z o.o., a KPFR Sp. z o.o. (została wykazana także w opisie działań KPFR Sp. z o.o.). W ramach umowy udzielane są **pożyczki inwestycyjne**, których wartość wynosiła do 1 mln zł, mające na celu zwiększenie pozycji konkurencyjnej danego przedsiębiorstwa na terenie województwa kujawsko-pomorskiego oraz utworzenie nowych miejsc pracy. Produkt finansowy przeznaczony był na przedsięwzięcia nie konkurujące z instrumentami finansowymi oferowanymi w ramach RPO 2014-2020. Kolejnym produktem udzielanym w ramach umowy nr 4/2018 są **pożyczki obrotowe** z przeznaczeniem na finansowanie przedsięwzięć zaspokajających bieżące potrzeby przedsiębiorców. Finansowanie udzielanych pożyczek odbywa się ze środków Menadżera Funduszy Funduszy (KPFR Sp. z o.o.), oraz obowiązkowego wkładu własnego pośrednika finansowego (KFPF Sp. z o.o.). Okres budowy portfela pożyczkowego liczony jest odrębnie dla każdej z transz przekazywanego wkładu finansowego. W ramach tej umowy zawarto 204 umowy z ostatecznymi odbiorcami na kwotę 58,6 mln zł;
- **Umowa ZMB 2018 r. – BGK – w ramach konsorcjum IPH, TARR, i BARR.** Umowa operacyjna nr 2/RPKP/7817/2018/III/DIF/074 zawarta została w dniu 8 stycznia 2018 r. pomiędzy Bankiem Gospodarstwa Krajowego w Warszawie, a Kujawsko-Pomorskim Funduszem Pożyczkowym Sp. z o.o. – liderem Konsorcjum, Bydgoską Agencją Rozwoju Regionalnego Sp. z o.o. – uczestnikiem Konsorcjum, Izbą Przemysłowo-Handlową w Toruniu – uczestnikiem Konsorcjum, Toruńską Agencją Rozwoju Regionalnego S.A. – uczestnikiem Konsorcjum. Wsparcie polega na udzielaniu **pożyczki na zmianę modelu biznesowego** udzielanej przez pośrednika finansowego, ze środków udostępnionych przez Menadżera Funduszy Funduszy oraz obowiązkowego wkładu własnego pośrednika finansowego, z przeznaczeniem na finansowanie przedsięwzięć rozwojowych kwalifikowalnych przedsiębiorstw. Przeznaczona dla mikro, małych i średnich przedsiębiorstw działających na terenie województwa kujawsko-pomorskiego. Udzielana jest w kwotach od 300 tys. zł do 1 mln zł. Okres budowy portfela pożyczkowego zakończył się 10 stycznia 2021 r. W ramach umowy zawarto 29 umów z ostatecznymi odbiorcami na łączną kwotę 13,2 mln zł;
- **Umowa Nr 8/2019 – KPFR.** Umowa operacyjna nr 8/2019 zawarta została w dniu 24 września 2019 r. pomiędzy KPFR Sp. z o.o., a KFPF Sp. z o.o. Oferuje **pożyczkę na rozwój z premią** o charakterze inwestycyjnym lub inwestycyjno-obrotowym, której celem jest wzmocnienie i rozwój sektora mikro, małych

i średnich przedsiębiorstw. Udzielana przez pośrednika finansowego, ze środków udostępnionych przez Menadżera Funduszu Funduszy oraz obowiązkowego wkładu własnego pośrednika finansowego. Pożyczki na rozwój z premią udzielane są w celu wzmocnienia konkurencyjności i innowacyjności rynku MŚP na terenie województwa kujawsko-pomorskiego. Umowę zawarto z okresem budowy portfela wynoszącym 24 miesiące, rozpoczynając od dnia uruchomienia pierwszej transzy. W ramach umowy zawarto dotychczas 63 umowy na kwotę 22,4 mln zł. Projekt realizowany z KPFR. Sp. z o.o. Dane KPFP Sp. z o.o. są zawarte w sprawozdaniu KPFR Sp. z o.o.;

- **Umowa Nr 9/2019 – KPFR.** Umowa operacyjna nr 9/2019 zawarta została w dniu 24 września 2019 r. pomiędzy KPFR Sp. z o. o., a KPFP Sp. z o.o. Oferuje **pożyczkę na rozwój z premią** o charakterze inwestycyjnym lub inwestycyjno-obrotowym, której celem jest wzmocnienie i rozwój sektora mikro, małych i średnich przedsiębiorstw. Udzielana jest przez pośrednika finansowego, ze środków udostępnionych przez Menadżera Funduszu Funduszy oraz obowiązkowego wkładu własnego pośrednika finansowego. Pożyczki na rozwój z premią udzielane są w celu wzmocnienia konkurencyjności i innowacyjności rynku MŚP na terenie województwa kujawsko-pomorskiego. Kwota udzielanych pożyczek wynosi do 300 tys. zł. Kolejną pożyczką udzielaną w ramach zawartej umowy nr 9/2019 jest **pożyczka inwestycyjna z premią**. Udzielana przez pośrednika finansowego, ze środków udostępnionych przez Menadżera Funduszu Funduszy oraz obowiązkowego wkładu własnego pośrednika finansowego. Pożyczki inwestycyjne z premią udzielane są w celu wzmocnienia konkurencyjności i innowacyjności rynku MŚP na terenie województwa kujawsko-pomorskiego. Okres budowy portfela wynosi 30 miesięcy, rozpoczynając od dnia uruchomienia pierwszej transzy i kończy się w kwietniu 2022 roku. W ramach umowy zawarto 61 umów na kwotę 23,3 mln zł. Projekt realizowany z KPFR. Sp. z o.o. Dane KPFP Sp. z o. o. są zawarte w sprawozdaniu KPFR Sp. z o.o.;
- **Mikropożyczka II – Fundusz Funduszy BGK S.A.** Umowa operacyjna zawarta została w dniu 8 sierpnia 2019 r. pomiędzy Kujawsko-Pomorskim Funduszem Pożyczkowym, a Bankiem Gospodarstwa Krajowego S.A. – 2/RPKP/119/2019/III/DIF/197. **Pożyczka dla Mikroprzedsiębiorców.** Pożyczka udzielana przez pośrednika finansowego, ze środków udostępnionych przez Menadżera Funduszu Funduszy (MFF) oraz obowiązkowego wkładu własnego pośrednika finansowego, mikroprzedsiębiorstwom działającym na rynku nie dłużej niż 5 lat, z przeznaczeniem na finansowanie przedsięwzięć rozwojowych kwalifikowalnych przedsiębiorstw. Okres budowy portfela wynosi 24 miesiące rozpoczynając od dnia uruchomienia pierwszej transzy i kończy się w kwietniu 2022 roku. W ramach umowy zawarto 99 umów z ostatecznymi odbiorcami na kwotę 7,7 mln zł;
- **Umowa OZE z EBI.** Umowa operacyjna nr 2018-0034 (FI NR 89115) zawarta została w dniu 29 marca 2019 r. pomiędzy Europejskim Bankiem Inwestycyjnym, a Kujawsko-Pomorskim Funduszem Pożyczkowym Sp. z o.o. Oferta **pożyczka na OZE** przeznaczona jest na finansowanie budowy lub modernizacji instalacji przeznaczonych do produkcji, przetwarzania i magazynowania energii elektrycznej pochodzącej z OZE, w tym podłączenie źródła do sieci dystrybucyjnej/przemysłowej. Finansowanie obejmuje instalacje wytwarzające energię elektryczną ze źródeł odnawialnych (biogaz, biomasa, energia słoneczna lub energia wodna). Ponadto obejmuje także produkty finansowe przeznaczone również na pokrycie kosztów budowy i przebudowy instalacji przeznaczonych do produkcji biokomponentów i biopaliw. W ramach umowy zawarto 5 umów z ostatecznymi odbiorcami na kwotę 14,5 mln zł.

Umowy zawarte w 2020 r.:

- **Umowa nr 12/2020 – KPFR.** Umowa operacyjna nr 12/2020 zawarta została 16 lipca 2020 r. pomiędzy KPFR Sp. z o.o., a KPFP Sp. z o.o. **pożyczka płynnościowa** o charakterze obrotowo-inwestycyjnym, z przeznaczeniem na wsparcie przedsięwzięć realizowanych przez MŚP z siedzibą w województwie kujawsko-pomorskim w celu zapewnienia finansowania płynnościowego w związku z negatywnymi konsekwencjami spowodowanymi pandemią Covid-19. Udzielana przez pośrednika finansowego, ze środków udostępnionych przez Menadżera Funduszu Funduszy (MFF) oraz obowiązkowego wkładu własnego pośrednika finansowego. Okres budowy portfela trwał do 31 grudnia 2020 r., planowane wydłużenie okresu budowy portfela – do 30 czerwca 2021 r. W ramach umowy zawarto 36 umowy na kwotę 10,3 mln zł. Projekt realizowany z KPFR Sp. z o.o. Dane KPFP Sp. z o. o. są zawarte w sprawozdaniu KPFR Sp. z o.o.;
- **Umowa Mikropożyczka III – BGK.** Umowa operacyjna nr 2/RPKP/14919/2020/II/DIF/241 zawarta została pomiędzy Bankiem Gospodarstwa Krajowego w Warszawie, a Kujawsko-Pomorskim Funduszem Pożyczkowym Sp. z o.o. **Pożyczka dla mikroprzedsiębiorstw** udzielana przez pośrednika finansowego, ze środków udostępnionych przez Menadżera Funduszu Funduszy (MFF) oraz obowiązkowego wkładu własnego pośrednika finansowego, mikroprzedsiębiorstwom działającym na rynku nie dłużej niż 5 lat, z przeznaczeniem na finansowanie przedsięwzięć rozwojowych kwalifikowalnych przedsiębiorstw. Umowę zawarto w dniu 2 kwietnia 2020 r. Okres budowy portfela wynosi 22 miesiące rozpoczynając od dnia uruchomienia pierwszej transzy. W ramach umowy zawarto w 2020 r. 10 umów z ostatecznymi odbiorcami na kwotę 869 tys. zł;

- **Umowa Mikropożyczka – płynność – BGK.** Umowa operacyjna nr 2/RPKP/8420/2020/0/DIF322 zawarta została pomiędzy Bankiem Gospodarstwa Krajowego w Warszawie, a Kujawsko-Pomorskim Funduszem Pożyczkowym Sp. z o.o. **Pożyczka dla mikroprzedsiębiorstw** – płynność udzielana przez pośrednika finansowego, ze środków udostępnionych przez Menadżera Funduszu Funduszy (MFF) z przeznaczeniem na wsparcie przedsięwzięć realizowanych przez mikroprzedsiębiorstwa działające na rynku nie dłużej niż 5 lat²³, dotknięte bezpośrednio skutkami wybuchu pandemii Covid-19 z siedzibą w województwie kujawsko-pomorskim, w celu zapewnienia finansowania płynnościowego w związku z negatywnymi konsekwencjami spowodowanymi pandemią Covid-19. Umowa zawarta została w dniu 28 września 2020 r. Okres budowy portfela trwał do 31 grudnia 2020 roku. W ramach projektu nie podpisano w 2020 r. żadnej umowy z ostatecznymi odbiorcami. Planowane wydłużenie okresu budowy portfela – do 30 czerwca 2021 r.

Ponadto Kujawsko-Pomorski Fundusz Pożyczkowy Sp. z o.o. w 2020 r. prowadził projekty grantowe:

- **Granty Endogeniczne.** Umowa operacyjna nr UM.Wr.431.1.112.2019 zawarta została 28 czerwca 2019 r. pomiędzy Województwem Kujawsko-Pomorskim a Kujawsko-Pomorskim Funduszem Pożyczkowym Sp. z o.o. Celem projektu był wzrost zatrudnienia przez samozatrudnienie i tworzenie nowych miejsc pracy przy wykorzystaniu endogenicznych potencjałów. Projekt był realizowany poprzez udzielenie bezwrotnego wsparcia finansowego mikro, małym i średnim przedsiębiorcom na terenie województwa kujawsko-pomorskiego. Wsparcie w postaci grantów mogło być udzielone w celu rozbudowy, budowy i modernizacji infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej, jak również do budowy bazy noclegowej oraz niezbędnego ich wyposażenia. Projekt, decyzją Instytucji Zarządzającej RPO został wycofany. Środki na realizację grantu, zostały przeznaczone na działania związane z przeciwdziałaniem negatywnym skutkom pandemii Covid-19;
- **Granty B+R.** Umowa operacyjna nr UM. Wr.431.1.432.2019 zawarta została pomiędzy Województwem Kujawsko-Pomorskim, a Kujawsko-Pomorskim Funduszem Pożyczkowym Sp. z o.o. Celem projektu był wzrost konkurencyjności i innowacyjności mikro, małych i średnich przedsiębiorców w województwie kujawsko-pomorskim poprzez bezzwrotną pomoc finansową w formie udzielanych grantów B+R. Umowa zawarta w dniu 27 grudnia 2019 r. została rozwiązana 21 sierpnia 2020 r. Środki, które pierwotnie miały zostać przeznaczone na wsparcie przedsiębiorców w ramach powyższego projektu, zostały przeznaczone na działania antycovidowe;
- **Granty na kapitał obrotowy dla mikro i małych przedsiębiorstw.** Umowa operacyjna nr UM_WR.431.1.286.2020 zawarta została 17 lipca 2020 r. pomiędzy Województwem Kujawsko-Pomorskim, a Kujawsko-Pomorskim Funduszem Pożyczkowym Sp. z o.o. Celem projektu jest utrzymanie działalności gospodarczej przez mikro i małe przedsiębiorstwa z terenu województwa kujawsko-pomorskiego w nowych warunkach gospodarczych wynikających z wystąpienia Covid-19. 22 lipca 2020 r. ogłoszono nabór wniosków o powierzenie grantu, który trwał przez 24 godziny począwszy od godziny 8:00 30 lipca 2020 r. Łącznie złożonych zostało 12 413 wniosków o powierzenie grantu na łączną wartość 366 890 664,29 zł, z czego 5 835 wniosków, na łączną kwotę 157 999 090,61 zł, zostało złożonych przez przedsiębiorców, którzy odnotowali 100% spadek obrotów gospodarczych (przychodów ze sprzedaży towarów i usług), w okresie jednego wybranego miesiąca w 2020 roku, począwszy od 1 marca. Dostępna alokacja w ramach projektu wynosi 47 169 811,32 zł, co oznacza, że zaledwie około 1750 przedsiębiorców będzie mogło otrzymać wsparcie w postaci grantu. W dniu 11 sierpnia 2020 r. Fundusz wystąpił z wnioskiem o płatność oraz ustanowienie zabezpieczenia do Departamentu Wdrażania RPO Urzędu Marszałkowskiego. Wniosek Funduszu o płatność został zatwierdzony 19 października 2020 r., a środki na rachunek KPFP Sp. z o.o. trafiły 22 października 2020 r. Od dnia następnego Fundusz mógł wysłać wnioskodawcom pozytywne opinie o przyznaniu grantu i rozpocząć proces zbierania dokumentów do zawarcia umowy. Niestety sytuacja związana z ciągle zwiększającą się liczbą zachorowań na Covid-19, w znacznym stopniu ograniczała płynne podpisywanie umów z klientami. Na koniec grudnia uruchomiono granty na prawie 15 mln zł.

Inne projekty:

- **Fundusz Wsparcia Inwestycyjnego.** Umowa operacyjna nr UM_WR.431.1.167.2020 zawarta została pomiędzy Województwem Kujawsko-Pomorskim a Toruńską Agencją Rozwoju Regionalnego S.A. w dniu 13 maja 2020 r. (Kujawsko-Pomorski Fundusz Pożyczkowy Sp. z o.o. jest partnerem projektu – umowę partnerską zawarto w dniu 24 kwietnia 2020 r.). Celem projektu jest wsparcie przedsiębiorców w zakresie tworzenia i poszerzania zaawansowanych zdolności w zakresie rozwoju produktów i usług, co wpłynie na osiągnięcie celu szczegółowego, tj. ułatwienia stabilizacji funkcjonowania sektora MŚP w nowych warunkach gospodarczych wynikających z wystąpienia Covid-19. Projekt przyczynia się również do wsparcia przedsiębiorców uczestniczących w łańcuchu dostaw produktów i usług istotnych dla przeciwdziałania

²³ Na moment podpisania umowy Jednostkowej Pożyczki PM.

i ograniczania skutków pandemii oraz wspierania małych punktów handlowych w zakresie zakupu urządzeń filtrujących powietrze. Projekt jest w trakcie realizacji.

Kujawsko-Pomorski Fundusz Pożyczkowy Sp. z o.o. prowadzi 3 inkubatory przedsiębiorczości. Zadanie to należy do działalności statutowej Spółki i polega na udzielaniu pomocy przedsiębiorcom w postaci atrakcyjnego najmu w pełni wyposażonych powierzchni biurowych w atrakcyjnych cenach z pełnym zakresem usług obsługi biura. Regionalne Inkubatory Przedsiębiorczości działają w Toruniu, Bydgoszczy i Włocławku. W roku 2020 z wojewódzkich inkubatorów przedsiębiorczości wynajętych zostało: w Toruniu 100% biur i 100% stanowisk open space, we Włocławku 92% biur i 92% stanowisk open space, a w Bydgoszczy 100% biur.

W 2020 roku KPFP Sp. z o.o. zawarł umowę w ramach konkursu nr RPKP.01.04.03-IZ.00-04-312/19 dla Działania 1.4 Wsparcie Rozwoju przedsiębiorczości, Poddziałania 1.4.3 Rozwój infrastruktury na rzecz rozwoju gospodarczego, Schemat: Infrastruktura biznesowa w regionie, w ramach *Regionalnego programu operacyjnego województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020*.

- **Umowa nr UM_WR.431.1.459.2020 – Inkubator Gimnazjalna 2.** Nazwa inwestycji: Rozwój infrastruktury biznesowej w regionie i stwarzanie lepszych warunków do rozwoju MŚP poprzez stworzenie inkubatora przedsiębiorczości w Bydgoszczy prowadzonego przez KPFP Sp. z o.o. Projekt zakłada zaadaptowanie drugiej połowy nieruchomości pozostającej do dyspozycji KPFP Sp. z o.o. przy ul. Gimnazjalnej 2 w Bydgoszczy i stworzenie nowego inkubatora przedsiębiorczości. Pierwsza połowa niniejszej nieruchomości została zaadaptowana na potrzeby funkcjonowania inkubatora przedsiębiorczości dzięki wsparciu z *Regionalnego programu operacyjnego województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2007-2013*, w ramach projektu realizowanego z poddziałania 5.1. Rozwój instytucji otoczenia biznesu. Wspomniany projekt umożliwił adaptację części budynku wraz z przyległym terenem oraz wyposażenie pomieszczeń objętych projektem niezbędnym sprzętem i zasobami IT. Niniejszy projekt zakłada przeprowadzenie prac remontowych i adaptacyjnych, prowadzących do utworzenia drugiego w Bydgoszczy inkubatora przedsiębiorczości. Jest to potrzebne z uwagi na brak możliwości obsługi wszystkich zainteresowanych przez obecnie działający inkubator. Projekt zakłada prace budowlane obejmujące infrastrukturę pod działalność inkubatora przedsiębiorczości oraz zakup środków trwałych i wartości niematerialnych i prawnych, które są niezbędne do funkcjonowania wspieranej infrastruktury. W powstałym inkubatorze przedsiębiorczości udzielana będzie wszelka pomoc w tworzeniu i rozwijaniu przedsiębiorstw (powstała infrastruktura wykorzystywana będzie na rzecz MŚP), a w szczególności do:
 - udzielania informacji o administracyjno-prawnych aspektach podejmowania i prowadzenia działalności gospodarczej;
 - udostępniania powierzchni, infrastruktury technicznej i wyposażenia IP KPFP Sp. z o.o.;
 - promocji i reklamy (reklama IP KPFP wraz z beneficjentami);
 - organizacji szkoleń, warsztatów, seminariów i konferencji;
 - doradztwa i pomocy w ubieganiu się o zewnętrzne wsparcie finansowe;
 - tworzenia specjalnych warunków organizacyjno-technicznych ułatwiających powstawanie nowych i rozwój istniejących przedsiębiorstw.

Ponadto Kujawsko-Pomorski Fundusz Pożyczkowy Sp. z o.o., we współpracy z firmą Eprosument S.A. zorganizował 15 stycznia 2020 r. spotkanie informacyjne dla osób zainteresowanych „Pożyczką na Odnawialne Źródła Energii”. W spotkaniu tym uczestniczyło 50 osób.

Jak podaje raport Polskiego Związku Funduszy Pożyczkowych, **Kujawsko-Pomorski Fundusz Pożyczkowy Sp. z o. o. w 2020 r. uplasował się na trzecim miejscu w Polsce** wśród funduszy pożyczkowych w ujęciu wartościowym (kwota przyznanych pożyczek) i ilościowym (liczba przyznanych pożyczek). Pod względem wysokości kapitału pożyczkowego na koniec 2019 r. KPFP Sp. z o.o. uplasował się na 5 pozycji. W kategoriach „kwota przyznanych pożyczek” i „liczba przyznanych pożyczek” wyższe pozycje niż KPFP Sp. z o.o. zajmowały jedynie Polska Fundacja Przedsiębiorczości (PFP) oraz Grupa LFR – Lubelska Fundacja Rozwoju. Obie te instytucje działają na obszarze znacznie większym niż jedno województwo (PFP na terenie 8 województw, LFR – na terenie 4), a KPFP Sp. z o.o. osiąga tak wysokie wyniki jako fundusz wojewódzki, działający na terenie tylko jednego województwa. W kategorii „wysokość kapitału pożyczkowego na koniec 2019 r.” pozycje wyższe niż KPFP Sp. z o.o. ponownie zajęły tylko instytucje prowadzące działalność pożyczkową na terenie więcej niż jednego województwa. Opierając się na raporcie można więc stwierdzić, że **Kujawsko-Pomorski Fundusz Pożyczkowy Sp. z o.o. jest liderem w swojej kategorii, najprężniej działającym funduszem pożyczkowym** spośród tego typu instytucji, których działalność ogranicza się do terenu jednego województwa.

WPŁYW PANDEMII Covid-19 NA DZIAŁALNOŚĆ KUJAWSKO-POMORSKIEGO FUNDUSZU POŻYCZKOWEGO SP. Z O.O.

W celu ograniczenia potencjalnych negatywnych skutków gospodarczych pandemii, KPFP Sp. z o.o. skoncentrował swoją działalność przede wszystkim na udzielaniu bieżącego wsparcia w ramach pożyczek płynnościowych oraz grantów sektorowi MŚP, w ramach podpisanych umów:

- **Umowa nr 6/2018** – aneks nr 4 zawarty został w dniu 6 maja 2020 r. pomiędzy KPFP Sp. z o.o., a KPFR Sp. z o.o. Cel aneksu: wniesienie dodatkowego wkładu w wysokości 12 678 787,94 zł do instrumentu finansowego, z przeznaczeniem na pożyczki płynnościowe. W ramach umowy, w zakresie pożyczek płynnościowych zawarto 46 umów na kwotę 12 633 550 zł;
- **Umowa nr 12/2020** – zawarta z KPFR Sp. z o.o. Pożyczka płynnościowa o charakterze obrotowo-inwestycyjnym, z przeznaczeniem na wsparcie przedsięwzięć realizowanych przez MŚP z siedzibą w województwie kujawsko-pomorskim w celu zapewnienia finansowania płynnościowego w związku z negatywnymi konsekwencjami spowodowanymi pandemią Covid-19. Umowa zawarta została w dniu 16 lipca 2020 r. W ramach umowy podpisano 36 umów na kwotę 10 321 500 zł;
- **Umowa Mikropożyczka – BGK** – umowa operacyjna nr 2/RPKP/8420/2020/0/DIF322 zawarta została pomiędzy Bankiem Gospodarstwa Krajowego w Warszawie a Kujawsko-Pomorskim Funduszem Pożyczkowym Sp. z o.o. Jest to pożyczka dla mikroprzedsiębiorstw – płynność z przeznaczeniem na wsparcie przedsięwzięć realizowanych przez mikroprzedsiębiorstwa działające na rynku nie dłużej niż 5 lat, dotknięte bezpośrednio skutkami wybuchu pandemii Covid-19 z siedzibą w województwie kujawsko-pomorskim, w celu zapewnienia finansowania płynnościowego w związku z negatywnymi konsekwencjami spowodowanymi pandemią Covid-19. W ramach projektu nie podpisano dotychczas żadnej umowy z ostatecznymi odbiorcami. Złożone wnioski są na etapie oceny. Planowane wydłużenie okresu budowy portfela do 30 czerwca 2021 r.;
- **Granty na kapitał obrotowy dla mikro i małych przedsiębiorstw.** Umowa operacyjna nr UM_WR.431.1.286.2020 zawarta została pomiędzy Województwem Kujawsko-Pomorskim, a Kujawsko-Pomorskim Funduszem Pożyczkowym Sp. z o.o. Celem projektu jest utrzymanie działalności gospodarczej przez mikro i małe przedsiębiorstwa z terenu województwa kujawsko-pomorskiego w nowych warunkach gospodarczych wynikających z wystąpienia Covid-19. Na koniec grudnia 2020 r. zostały uruchomione granty na prawie 15 mln zł;
- **Fundusz Wsparcia Inwestycyjnego.** Umowa operacyjna nr UM_WR.431.1.167.2020 zawarta została pomiędzy Województwem Kujawsko-Pomorskim a Toruńską Agencją Rozwoju Regionalnego S.A. Celem projektu jest wsparcie przedsiębiorców w zakresie tworzenia i poszerzania zaawansowanych zdolności w zakresie rozwoju produktów i usług, co wpłynie na osiągnięcie celu szczegółowego, tj. ułatwienia stabilizacji funkcjonowania sektora MŚP w nowych warunkach gospodarczych wynikających z wystąpienia Covid-19. Projekt jest w trakcie realizacji.

Poza zadaniami dotyczącymi zapewnienia płynności przedsiębiorcom (pożyczki płynnościowe oraz granty), Spółka skupiła swoje działania na realizacji założeń w ramach zawartych z KPFR umów o nr 8/2019 oraz 9/2019, których terminowa realizacja została zagrożona. Do czasu wybuchu pandemii realizacja tych umów przebiegała w sposób płynny. Jednakże już w czasie trwania pandemii Covid-19, pożyczkobiorców cechowała duża ostrożność w realizowaniu inwestycji. Przeprowadzali je dzieląc na etapy, dostosowane do warunków rynkowych, co przekładało się na rozłożenie w czasie planowanych wypłat środków z udzielonych pożyczek. W związku z tym, iż okoliczności związane z wystąpieniem Covid-19, miały i mają nadal wpływ na należyte wykonanie ww. umów operacyjnych, w zakresie pierwotnie założonego terminu osiągnięcia wskaźników realizacji umów, KPFP Sp. z o.o. wystąpił do Menadżera Funduszu z wnioskiem o odroczenie terminu realizacji ww. wskaźników, jak również o wydłużenie Okresu Budowy Portfela w ramach zawartych umów. W dniu 8 października 2020 r. na podstawie podpisanych aneksów zostały wydłużone terminy realizacji wskaźnika wypłat do 30 listopada 2020 r., oraz okres budowy portfela do 30 miesięcy. W ramach tych projektów podpisano 121 umów na łączną kwotę ponad 44,5 mln, a uruchomiono środki w kwocie 35 mln. Okres budowy portfela upływa w kwietniu 2022 roku.

W związku z pandemią, szereg środków, zaplanowanych na realizację projektów grantowych dla przedsiębiorców (granty B+R, granty endogeniczne), zostało przesuniętych na działania związane ze zwalczaniem skutków pandemii Covid-19. Przed wybuchem pandemii Spółka przygotowała się do realizacji dwóch grantów, które finalnie zostały rozkontartkowane (grant endogeniczny). Od lipca 2020 r. Fundusz realizował projekt „grant obrotowy”, który jeszcze na początku pandemii nie był planowany do realizacji, co spowodowało konieczność szybkich zmian w organizacji działu grantów.

W celu zmniejszenia ryzyka rozprzestrzeniania się wirusa, a jednocześnie zapewnienia bieżącej i płynnej obsługi klientów, Spółka od połowy października 2020 r. ponownie przeszła na system pracy zdalnej. Praca w siedzibie

Spółki przebiegała w trybie rotacyjnym, z zapewnieniem wszelkich zasad bezpieczeństwa zarówno dla przedsiębiorców, jak i obecnych w siedzibie pracowników. Spotkania z klientami miały miejsce po wcześniejszym umówieniu się z pracownikiem Spółki, głównie w celu podpisania umowy. Większość przekazywanej dokumentacji odbywała się za pomocą dostępnej dla przedsiębiorców wrzutni oraz drogą mailową. Powyższy system pracy sprawiał, iż udzielanie pożyczek odbywało się w trybie ciągłym, jednak spowolnionym. Zasady dotyczące ograniczenia kontaktów z klientami znacznie wydłużyły czas pozyskiwania niezbędnej dokumentacji od przedsiębiorców, w tym wszelkich zaświadczeń.

Ponadto pomimo zachowania wszelkich środków ostrożności, wirus czasowo uszczuplił zasoby pracowników Spółki (30% osób zatrudnionych zachorowało na Covid-19 w miesiącu listopadzie), co w 2020 r. ograniczyło realizację zadań Spółki.

Pomimo pandemii Covid-19 Spółka intensywnie realizowała wszystkie zawarte umowy w celu zapewnienia płynnej obsługi w zakresie udzielania pożyczek. Na przełomie lat 2020/2021 skończył się Okres budowy portfela w ramach umowy nr 6/2018 (KPFR) oraz umowy nr 2/RPKP/2018/III/DIF/074 (Zmiana Modeli Biznesowych – BGK). Realizacja każdej z tych umów w 2020 r. zapewniała wykonanie wskaźników określonych w umowach. W 2020 r. sytuacja Spółki była stabilna, a umowy realizowano terminowo. Jednakże większość z nich była zawierana przez KPFP Sp. z o.o. w zupełnie innych realiach i odmiennej sytuacji rynkowej. Założenia i kalkulacje tych umów były zatem całkowicie nieadekwatne do występujących wtedy uwarunkowań rynkowych.

Trzeba mieć, również na uwadze, że Spółka realizowała w trybie interwencyjnym pożyczki płynnościowe Covid-19, które nie były zaplanowane i stanowiły dodatkowe obciążenie, ponad zakładany poziom realizacji pożyczek w ramach zawartych umów. W celu realizacji dodatkowych produktów Spółka nie zatrudniła nowych osób do obsługi nowych produktów, z uwagi na obawy związane z płynnością Spółki.

Kujawsko-Pomorski Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o. (KPFPK Sp. z o.o.). Powstał w 2002 roku z inicjatywy Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego, w ramach realizacji ówczesnej *Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego*. Misją Spółki jest wspieranie rozwoju mikro, małych i średnich przedsiębiorców oraz organizacji pożytku publicznego mających siedzibę lub koncentrujących swoją działalność gospodarczą na terenie Województwa Kujawsko-Pomorskiego poprzez poręczanie spłaty kredytów, pożyczek, leasingów czy dotacji. Gwarancja spłaty zobowiązania jaką oferuje KPFPK Sp. z o.o. jest wiarygodnym i bezpiecznym instrumentem zastępującym lub wspierającym inne formy zabezpieczania zobowiązań (jak na przykład hipoteka, zastaw rejestrowy czy blokada środków). Fundusz oferuje także poręczenie zapłaty wadium na rzecz firm przystępujących do przetargów, realizowanych na zasadach określonych w ustawie Prawo zamówień publicznych.

W 2020 roku Kujawsko-Pomorski Fundusz Poręczeń Kredytowych udzielił 1034 poręczeń na kwotę 54 925 919 zł. W porównaniu do 2019 roku nastąpił znaczący wzrost liczby poręczeń (o 31,7%), natomiast wartościowo wzrosły one o 2,5%. Fundusz udzielał coraz więcej poręczeń wadialnych (w 2020 roku 826 sztuk przy 535 sztukach w 2019 roku), przy porównywalnej liczbie poręczeń kredytów i pożyczek (w 2019 roku były to 134 sztuki, obecnie 146). Działalność poręczeniowa Funduszu realizowana była w ramach środków własnych, w tym pochodzących z sektorowego *Programu operacyjnego „Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw”*.

Tabela 8. Podział poręczeń udzielonych w 2020 roku ze względu na ich rodzaj

Rodzaj poręczenia	Liczba	Wartość (zł)
Wadia	826	26 714 354
Pożyczki/Kredyty	146	25 902 517
Inne (gwarancje, dotacje)	62	2 309 048
Razem	1034	54 925 919

Źródło: Kujawsko-Pomorski Fundusz Poręczeń Kredytowych

Kapitał poręczeniowy w 2020 roku wynosił 42 483 867 zł, co przy zaangażowaniu 81 823 588 zł dało mnożnik kapitałowy 1,93. Był on wyższy niż w 2019 roku, ponieważ zmniejszył się kapitał poręczeniowy (zwrot środków RPO z lat 2007-2013) przy jednoczesnym wzroście ilości poręczeń. W 2019 roku kapitał poręczeniowy wynosił 43 757 192 zł, a zaangażowanie było na poziomie 79 517 071 zł, co oznacza, że mnożnik kapitałowy wynosił 1,82. Od początku istnienia Fundusz udzielił 9692 poręczeń na kwotę 801 340 398 zł.

DZIAŁALNOŚĆ KUJAWSKO-POMORSKIEGO FUNDUSZU PORĘCZEŃ KREDYTOWYCH W DOBIE PANDEMII Covid-19

Pomimo sytuacji epidemicznej, spowodowanej przez pandemię Covid-19, Fundusz cały czas prowadził działalność operacyjną. Praca wykonywana była częściowo zdalnie. Dokonano korekty planu finansowego. Nie ulega wątpliwości, że niższe przychody, a także potencjalne wypłaty poręczeń miały negatywny wpływ na wynik finansowy. W głównej mierze związane było to ze zdecydowaniem niższymi od planowanych wpływami z przychodów odsetkowych (obniżenie stóp procentowych spowodowało drastyczny spadek oprocentowania depozytów), a także z niższymi przychodami z działalności operacyjnej. Spółka musiała liczyć się także z ewentualnym pogorszeniem portfela poręczeniowego (wypłaty poręczeń). Szacowano, że może to nastąpić w pierwszej połowie 2021 roku. Jeszcze w kwietniu 2020 r., wychodząc naprzeciw instytucjom finansowym i przedsiębiorcom, uproszczono procedury dotyczące zmian w umowach kredytowych i pożyczkowych w zakresie zawieszenia spłat zobowiązań. Z takiej formy wsparcia skorzystało 79 podmiotów gospodarczych, posiadających 94 umowy pożyczkowe.

Ponadto KPFPK Sp. z o.o. współpracował z funduszami pożyczkowymi i wspierał przedsiębiorców dotkniętych skutkami pandemii poręczając pożyczki płynnościowe, mające łagodzić skutki ograniczania swobody prowadzenia działalności gospodarczej. Niestety Fundusz posiadał tylko kapitał własny, który musiał zapewnić samofinansowanie Spółce. Zatem podejmowanie takich działań było obciążone dużym ryzykiem, a dodatkowo postrzegane było jako mało atrakcyjne dla przedsiębiorców z uwagi na konieczność wniesienia rynkowej opłaty prowizyjnej (pokrycie ryzyka prowizją). Niemniej w 2020 roku zabezpieczono 21 pożyczek pomocowych o wartości 5 510 500 zł, przy wartości poręczenia sięgającej kwoty 3 288 400 zł.

Toruńska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. (TARR S.A.) została powołana w roku 1995, aby realizować zadania na rzecz rozwoju przedsiębiorczości i innowacyjności w województwie kujawsko-pomorskim. Większościowym akcjonariuszem Agencji jest Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego, posiadający 67,2% udziałów. TARR S.A. prowadzi działalność jako partner władz regionalnych i lokalnych. Oferuje lokalnym przedsiębiorcom profesjonalne oraz wszechstronne wsparcie na każdym etapie prowadzenia działalności. Przedsiębiorcom i osobom chcącym założyć działalność gospodarczą udziela wsparcia informacyjnego i doradczego z zakresu zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej oraz pomaga pozyskać środki finansowe na rozwój firmy. Agencja wspiera i promuje rodzime firmy, ich produkty i usługi na rynkach zagranicznych. Poszukuje dla nich międzynarodowych partnerów i pomaga nawiązać z nimi współpracę. Organizuje szkolenia, warsztaty, seminaria i konferencje. W ramach TARR S.A. działa Regionalna Instytucja Finansująca (RIF), która pośredniczy w udzielaniu przedsiębiorcom dofinansowania na nowe inwestycje o wysokim potencjale innowacyjnym, prace badawczo-rozwojowe, działalność gospodarczą w dziedzinie gospodarki elektronicznej oraz inicjatywy eksportowe firm. TARR S.A. oferuje także przestrzeń do prowadzenia działalności gospodarczej. W ramach realizowanego przez Agencję projektu Toruński Park Technologiczny, przedsiębiorcy mają do dyspozycji 13,5 ha powierzchni inwestycyjnej oraz 15 tys. m² przestrzeni biurowej i przemysłowo technicznej. Agencja rozwija również najnowsze technologie informatyczne. Centrum Przetwarzania Danych Exea Data Center to największy projekt realizowany przez TARR S.A. i pierwsze w Polsce centrum zaprojektowane z myślą o rozwiązaniach informatycznych Cloud Computing (przetwarzania w chmurze), które daje firmom możliwość łatwego i szybkiego wynajęcia infrastruktury lub oprogramowania bez ponoszenia kosztów ich zakupu.

Toruńska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. w roku 2020 prowadziła następujące projekty:

- **Enterprise Europe Network.** Jest to projekt wspierania internacjonalizacji MŚP poprzez szkolenia, seminaria, giełdy kooperacyjne, usługi doradcze i eksperckie, kojarzenie partnerów biznesowych. Projekt realizowany jest w okresie styczeń 2020 r. – grudzień 2021 r. Osiągnięte wskaźniki/efekty w roku 2020: liczba jednostek sektora MŚP, klientów usług doradczych – 63, liczba MŚP, klientów, którzy otrzymali indywidualne wsparcie w zawieraniu partnerstw międzynarodowych – 46, liczba osiągnięć, w tym zawartych partnerskich umów biznesowych i technologicznych przez odbiorców usług – 3. Realizatorzy projektu: TARR S.A., Instytut Mechanizacji Budownictwa i Górnictwa Skalnego, Uniwersytet Warszawski, Fundacja Rozwoju Przedsiębiorczości, Stowarzyszenie Wolna Przedsiębiorczość Oddział Terenowy w Gdańsku, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości (KOORDYNATOR KONSORCJUM EEN-CP);
- **Regionalny Fundusz Szkoleniowy – usługi rozwojowe dla MŚP z województwa kujawsko-pomorskiego i ich pracowników.** W ramach projektu przedsiębiorcy z sektora MŚP, posiadający siedzibę lub jednostkę organizacyjną na terenie województwa kujawsko-pomorskiego, mogą skorzystać z dofinansowania przeznaczonego na usługi rozwojowe zarejestrowane w Bazie Usług Rozwojowych. Projekt realizowany jest w okresie 1 stycznia 2017 r. – 30 czerwca 2022 r. Osiągnięte wskaźniki/efekty w 2020 r.: liczba MŚP objętych usługami w *Programie* – 2250, liczba przeprowadzonych diagnoz potrzeb rozwojowych

- 2223. Projekt jest realizowany przez: TARR S.A., Polskie Towarzystwo Ekonomiczne oddział w Bydgoszczy, Izbę Przemysłowo-Handlową w Toruniu, Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Minikowie, Kujawsko-Pomorski Fundusz Pożyczkowy Sp. z o.o.;
- **Certyfikowane szkolenia komputerowe dla osób dorosłych z województwa kujawsko-pomorskiego.** W ramach projektu realizowane są szkolenia i kursy komputerowe o różnorodnej tematyce, na różnych poziomach zaawansowania, dla osób w wieku od 25 do 67 roku życia, które z własnej inicjatywy chcą nabywać, podnosić lub uzupełniać posiadane kompetencje i kwalifikacje, mieszkają, pracują lub uczą się na terenie województwa kujawsko-pomorskiego oraz należą do jednej z trzech grup: osób z wykształceniem maksymalnie średnim; osób z niepełnosprawnością (bez względu na poziom wykształcenia); osób powyżej 50 roku życia (bez względu na poziom wykształcenia). Projekt jest realizowany w okresie 1 stycznia 2018 r. – 30 czerwca 2023 r. Osiągnięte w 2020 roku wskaźniki/efekty: liczba osób w wieku 25 lat i więcej objętych szkoleniami – 3 475, liczba osób w wieku 25 i więcej objętych diagnozą zapotrzebowania na dane kompetencje/kwalifikacje – 3 633. Projekt jest realizowany przez: TARR S.A., SEKA S.A., Instytut Badawczo-Szkoleniowy Sp. z o.o.;
 - **Fundusz Eksportowy – granty dla MŚP z województwa kujawsko-pomorskiego.** Przedsiębiorcy z sektora MŚP, posiadający siedzibę lub jednostkę organizacyjną na terenie województwa kujawsko-pomorskiego, mogą skorzystać z wsparcia w zakresie internacjonalizacji działalności gospodarczej. Celem projektu jest zwiększenie poziomu handlu zagranicznego przedsiębiorstw z sektora MŚP z województwa kujawsko-pomorskiego oraz dywersyfikacja rynków zbytu. Planuje się, że w efekcie zostanie wspartych w zakresie internacjonalizacji działalności 188 przedsiębiorstw. Projekt realizowany jest w okresie 1 kwietnia 2018 r. – 30 września 2023 r. Wskaźniki/efekty osiągnięte w 2020 roku: liczba przedsiębiorstw otrzymujących wsparcie – 305, liczba przedsiębiorstw wspartych w zakresie doradztwa specjalistycznego – 66. Projekt jest realizowany przez TARR S.A., Bydgoską Agencję Rozwoju Regionalnego Sp. z o.o., Izbę Przemysłowo-Handlową w Toruniu;
 - **DOTACJA NA START – wsparcie przedsiębiorczości i samozatrudnienia w województwie kujawsko-pomorskim.** Celem projektu jest poprawa sytuacji na rynku pracy i zwiększenie zdolności do samozatrudnienia 180 osób powyżej 29 roku życia z terenu województwa kujawsko-pomorskiego, poprzez udzielanie kompleksowego wsparcia obejmującego działania szkoleniowo-doradcze oraz wsparcie finansowe na rozpoczęcie działalności gospodarczej. Okres realizacji projektu: 1 lipca 2020 r. – 31 marca 2022 r. Pierwszy nabór w ramach projektu rozpoczął się 14 grudnia 2020 r. i trwał do 31 grudnia 2020 r. Trwa przyjmowanie zgłoszeń, dlatego też wykazanie poziomu osiągniętych wskaźników nie jest jeszcze możliwe. Projekt jest realizowany przez TARR S.A., gmina miasto Włocławek;
 - **Enhancing Wzmacnianie zdolności do zarządzania innowacją wśród MŚP.** Usługi świadczone w ramach projektu, takie jak BMC, miały na celu pomoc przedsiębiorcom z sektora MŚP w regionie w zakresie wyboru, dostosowania i zarządzania innowacyjnymi procesami zachodzącymi w ich firmie. Eksperti EEN analizowali zastany stan przedsiębiorstwa i przedstawiali rekomendacje podczas licznych spotkań biznesowych. Projekt realizowany był w okresie 1 stycznia – 31 grudnia 2020 r. Osiągnięte efekty w 2020 r.: liczba przeprowadzonych analiz – 3, liczba stworzonych planów rozwoju – 3, liczba przeprowadzonych usług coachingowych – 0. Projekt był realizowany przez: TARR S.A., Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości (lider), Instytut Mechanizacji Budownictwa i Górnictwa Skalnego, Uniwersytet Warszawski, Fundacja Rozwoju Przedsiębiorczości, Wolną Przedsiębiorczość – Oddział Terenowy w Gdańsku;
 - **The future of farm to fork – digital solutions for short food chains.** Celem projektu było wspieranie sektora rolno-spożywczego poprzez dostarczenie rozwiązań dedykowanych krótkim łańcuchom dostaw. W ramach projektu przeprowadzone zostały warsztaty, przeprowadzony został hackathon online, podczas którego starty i 2-osobowe zespoły szukały rozwiązania na jedno z czterech postawionych wyzwań. Okres realizacji projektu: 1 lipca – 31 grudnia 2020 r. Wskaźniki/efekty osiągnięte w wyniku realizacji projektu w 2020 r.: liczba zaangażowanych partnerów – 15, liczba przeprowadzonych warsztatów – 1, liczba wyzwań określonych do Hackathonu – 4, liczba przeprowadzonych Hackathonów – 1. Projekt był realizowany przez TARR S.A.;
 - **Innovation Framework for Challenge Oriented Intelligent Manufacturing (INforM).** Działania podjęte w projekcie mają na celu wspieranie cyfrowych rozwiązań w przedsiębiorstwach produkcyjnych w województwie oraz zbadanie poziomu digitalizacji regionalnego MŚP, a także porównanie go z innymi regionami partnerskimi. Okres realizacji projektu: styczeń 2019 r. – wrzesień 2021 r. W 2020 roku osiągnięto następujące wskaźniki: liczba audytów cyfrowych przeprowadzonych zdalnie – 4 (wskaźnik założony na cały okres trwania projektu – 25), liczba audytów cyfrowych przeprowadzonych na miejscu w przedsiębiorstwach – 2 (wskaźnik założony na cały okres trwania projektu – 5), wybrano 9 use case'ów i utworzono zespoły współpracujące w których wypracowywane są rozwiązania dla firm (w każdym zespole co najmniej 3 współpracujących partnerów), realizacja use case'a z firmą Darpol Sp. z o.o. Sp. k. oraz udział w pracach nad 3 use case'ami partnerów zagranicznych, trwały prace nad wirtualną platformą Smart Solutions Virtual

Environment. Realizatorami projektu są: TARR S.A., Tallinn University of Technology EE, Innovative Manufacturing Engineering Systems EE, Machine Technology Center Turku Ltd. FI, Lappeenranta University of Technology FI, Developing Fyn DK, Vocational education and training center LV, Lithuanian Innovation Centre LT, Klaipeda Science and Technology Park LT;

- **Fostering Startup & Innovation Ecosystems in Europe (INNOVA FOSTER).** Prowadzone działania miały ocenić oraz docelowo wpłynąć na ulepszenie form wsparcia startupów przez władze regionalne i instytucje otoczenia biznesu. Ponadto projekt miał przyczynić się do zwiększenia udziału startupów w tworzeniu innowacyjnych rozwiązań oraz wpływu na innowacyjność regionów. Projekt był realizowany w okresie 1 stycznia 2017 r. – 31 grudnia 2020 r. Wskaźniki projektu zostały zrealizowane już w latach poprzedzających. 30 września 2020 r. odbyła się międzynarodowa konferencja online podsumowująca projekt. Realizatorami projektu byli: TARR S.A., INCYDE Foundation, Oldham Metropolitan Borough Council, Scientific Reserch Centre Bistra Ptuj, Malta Enterprise, Tartu City Government, Cork City Council. Trwa monitoring planu działania, zawierającego wskazówki i rekomendacje dotyczące poprawienia efektywności wspierania startupów w regionie;
- **SME Internationalisation Exchange (SIE).** Na podstawie prowadzonej wymiany wiedzy i doświadczeń pomiędzy partnerami projektu miały powstać odpowiednie narzędzia pozwalające wspierać firmy w umiędzynaradawianiu ich działalności. Projekt był realizowany w okresie 1 kwietnia 2016 r. – 31 marca 2021 r. Wskaźniki projektu zostały zrealizowane w poprzednich latach. Projekt realizowany był przez: TARR S.A., Kent County Council, Molise Region, Ústí Region, Invest & Business Development Bank Lower Saxony NBank, Aquitaine Chamber of Commerce and Industry, Official Chamber of Commerce of Industry, Services and Navigation of Cantabria. Trwa monitorowanie planu działania, zawierającego wskazówki i rekomendacje dotyczące poprawienia efektywności wspierania umiędzynaradawiania firm w regionie.;
- **TRADEINN – Supporting innovation in traditional companies.** Głównym celem projektu jest opracowanie strategii promocji innowacji skierowanej do firm tradycyjnych, która będzie mogła być wdrożona przez instytucje otoczenia biznesu z całej Europy. Założenia strategii będą oparte na analizie problemów napotykanym przez firmy tradycyjne oraz na identyfikacji i analizie innowacyjnych rozwiązań wdrożonych w firmach tradycyjnych z regionów partnerskich. Okres realizacji projektu: 1 września 2020 r. – 31 maja 2021 r. Wskaźniki/efekty osiągnięte w wyniku realizacji projektu w 2020 r.: liczba zaangażowanych innowacyjnych agencji: 3 – 100%, liczba zaangażowanych krajów: 3 – 100%, liczba MŚP uczestnicząca w spotkaniach: 1 – 33%. Projekt realizowany jest przez: TARR S.A., Bułgaria – Агенция за Икономическо Развитие Варна (VEDA), Włochy – Fondazione Fenice Onlus (FFO).

TARR S.A. współorganizowała także dwa istotne wydarzenia promocyjno-integracyjne dla środowiska gospodarczego:

- **Gospodarka 4.0 Wyzwania dla biznesu i nauki. Regionalne Forum Innowacji. Forum Przedsiębiorczości Akademickiej.** (www.rfi.biz.pl). Impreza miała miejsce 21 października 2020 r., nagrania w CKK Jordanki, Toruń. Wydarzenie ma charakter cykliczny, w roku 2020 wzięło udział 153 uczestników. Organizatorami wydarzenia były: TARR S.A., UMK AIP, Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego;
- **Konkurs Liderów Innowacji Pomorza i Kujaw** (www.liderzy.tarr.org.pl). Nabór do konkursu odbył się w okresie 15 czerwca 2020 r. – 28 września 2020 r., a gala finałowa: 21 października 2020 r., nagrania w CKK Jordanki, Toruń. Konkurs przeprowadzany jest cyklicznie w ramach organizacji Regionalnego Forum Innowacji. Odnotowano 61 zgłoszeń. Konkurs jest organizowany przez TARR S.A. oraz Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego.

DZIAŁANIA TORUŃSKIEJ AGENCJI ROZWOJU REGIONALNEGO S.A. W DOBIE PANDEMII Covid-19

Toruńska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. w ramach działań związanych z przeciwdziałaniem skutkom pandemii Covid-19 prowadziła projekt:

- **FUNDUSZ WSPARCIA INWESTYCYJNEGO.** Celem projektu jest wsparcie przedsiębiorców w zakresie tworzenia i poszerzania zaawansowanych zdolności w zakresie rozwoju produktów i usług, przez co ułatwienie stabilizacji funkcjonowania sektora MŚP w nowych warunkach gospodarczych wynikających z wystąpienia Covid-19, a także przeciwdziałanie negatywnym skutkom społeczno-gospodarczym pandemii Covid-19, poprzez udzielanie grantów w ramach trzech schematów (dywersyfikacja działalności, udział w łańcuchach dostaw produktów i usług kluczowych dla przeciwdziałania Covid-19 oraz zakup urządzeń filtrujących powietrze do punktów handlowo-usługowych). Okres realizacji projektu: 1 maja 2020 r. – 30 czerwca 2022 r. Wskaźniki/efekty osiągnięte w wyniku realizacji projektu w 2020 r.: liczba przedsiębiorstw otrzymujących dotacje w związku z pandemią Covid-19 – 830, wartość wydatków kwalifikowalnych przeznaczonych na działania związane z pandemią Covid-19 – 3 190 159,70 zł, inwestycje

prywatne uzupełniające wsparcie publiczne dla przedsiębiorstw (dotacje) – 773 668,93 zł. Projekt realizowany przez: TARR S.A. (lider), Kujawsko-Pomorski Fundusz Pożyczkowy Sp. z o.o. (partner).

Pandemia Covid-19 wpłynęła ograniczająco na szereg działań zaplanowanych wcześniej do realizacji w 2020, a także tych realizowanych corocznie. Niemożliwe było zorganizowanie corocznego wydarzenia „Regionalne Forum Innowacji. Forum Przedsiębiorczości Akademickiej” w formie stacjonarnej. Pierwotnie miało się ono odbyć w formie transmisji na żywo, jednak w związku z wprowadzeniem Torunia do strefy czerwonej i zapisami § 29 ust.1 pkt 1 Rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu pandemii, zostało ono zrealizowane w formie podcastingu – wystąpienia zostały nagrane, a nagrania rozesłane do uczestników. Z tych samych przyczyn Gala wręczenia nagród w konkursie Liderów Innowacji Pomorza i Kujaw, odbywająca się w ramach RFI, została utrwalona w tej samej formie.

Wybuch pandemii Covid-19 najbardziej wpłynął na realizację dwóch projektów:

- Fundusz Eksportowy – imprezy targowe odwołane lub przesunięte w czasie – w związku z pandemią Covid-19 większość targów, zaplanowanych w 2020 roku, nie odbyła się lub została przełożona na kolejne edycje w latach 2021-2022. Z uwagi na ten fakt grantobiorcy nie mieli możliwości poniesienia w 2020 r. większości zaplanowanych wydatków na udział w targach, a co za tym idzie na ich rozliczenia. Na 28 podpisanych umów o powierzenie grantu, 1 umowa została wypowiedziana przez grantobiorcę, ze względu na sytuację epidemiczną i finansową, a 18 grantobiorców złożyło wnioski o wprowadzenie zmian. Łącznie wpłynęło 30 wniosków o zmiany. Wszystkie wnioski są argumentowane aktualną sytuacją epidemiczną, w wyniku której wydarzenia targowe są odwoływane lub przesuwane na późniejszy termin. Skala przesunięć waha się od kilku miesięcy do dwóch lat, w związku z czym grantobiorcy muszą poszukiwać alternatywnych imprez wystawienniczych. W dwóch przypadkach grantobiorcy w ogóle zrezygnowali z realizacji takiego zadania;
- Regionalny Fundusz Szkoleniowy – od marca 2020 r. odwoływano szkolenia stacjonarne. Nie wszystkie rodzaje szkoleń możliwe są do przeprowadzenia w formie zdalnej. Często uczestnictwo w stacjonarnej formie szkoleń, pomimo zapewnionych norm reżimu sanitarnego przez organizatora, budziło i tak obawy wśród uczestników w kwestii możliwości rozprzestrzeniania się pandemii Covid-19. W tej sytuacji przedsiębiorcy występowali o wydłużenie okresu realizacji zawartych umów. Część firm było zmuszonych do przebranzawiania się w związku ze zmienionymi realiami rynkowymi, co wymagało aneksowania umów nie tylko w zakresie okresu realizacji ale również w zakresie ponownej identyfikacji potrzeb szkoleniowych. W okresie marzec – maj 2020 r. nie ogłaszano konkursów ze względu na brak wytycznych dotyczących możliwych form organizacji szkoleń i wymogów sanitarnych.

PROMOCJA GOSPODARCZA WOJEWÓDZTWA

Poza scharakteryzowanymi wcześniej projektami, mającymi na celu rozwój różnych aspektów aktywności gospodarczej, w których uwzględniany jest także aspekt promocji gospodarcze województwa (zwłaszcza projekty związane z udziałami w targach), Województwo realizuje projekt pod nazwą "Kujawy+Pomorze – promocja potencjału gospodarczego regionu".

"Kujawy+Pomorze – promocja potencjału gospodarczego regionu". Celem projektu jest zwiększenie poziomu handlu zagranicznego w kontekście podmiotów z sektora MŚP poprzez działania promocyjne i negocjacje z potencjalnymi partnerami. Ponadto projekt ma na celu zwiększenie potencjału regionalnej gospodarki tak, aby efektywnie konkurowała na rynkach międzynarodowych. W ramach realizacji projektu w 2020 r.:

- zorganizowano i wypromowano Targi Gęsinowe, wydarzenie adresowane do międzynarodowej branży przetwórców mięsa i pierza. Targi są połączone z organizacją giełdy kooperacyjnej;
- przeprowadzono kampanię promocyjną adresowaną do przedsiębiorstw w liniach lotniczych. Kampania ma na celu promocję Województwa Kujawsko-Pomorskiego, miasta Bydgoszczy oraz miasta Torunia w liniach lotniczych oraz na międzynarodowych trasach lotniczych. Podejmowane działania stanowić będą kontynuację dotychczasowych działań związanych z promocją gospodarczą regionu Kujaw i Pomorza. Nośniki promocyjne, które są wykorzystywane podczas trwania kampanii to m. in.: magazyn pokładowy, mailing, reklama na kadłubach dwóch samolotów oraz reklama na stronie internetowej przewoźnika.

Wskaźniki/efekty osiągnięte w wyniku realizacji projektów w 2020 r.: liczba kontraktów handlowych zagranicznych podpisanych przez przedsiębiorstwa wsparte w zakresie internacjonalizacji – 7, liczba wspartych przedsięwzięć informacyjno-promocyjnych o charakterze krajowym – 1, liczba wspartych przedsięwzięć informacyjno-promocyjnych o charakterze międzynarodowym – 2.

WSPÓŁPRACA MIĘDZYNARODOWA SŁUŻĄCA ROZWOJOWI GOSPODARCZEMU

Województwo bierze aktywny udział w projektach międzynarodowych realizowanych w ramach **Europejskiej Współpracy Terytorialnej** (EWT), współpracując z około setką partnerów zlokalizowanych w krajach Unii Europejskiej. Podkreślić należy, że Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego zaangażowany jest w realizację projektów Europejskiej Współpracy Terytorialnej oraz projektów w ramach programów Komisji Europejskiej już od 2004 roku. Od tej pory zrealizowano 18 tego typu wieloletnich przedsięwzięć, natomiast w trakcie wdrażania pozostaje obecnie 6 projektów z programów: *Interreg Region Morza Bałtyckiego*, *Interreg Europa Środkowa* oraz *Interreg Europa*. 2 projekty międzynarodowe zostały zakończone w roku ubiegłym. Jednostką odpowiedzialną za proces przygotowania oraz koordynację projektów międzynarodowych jest Wydział Europejskiej Współpracy Terytorialnej, natomiast za merytoryczne prowadzenie projektów, w zależności od tematyki, odpowiadają właściwe departamenty urzędu, wskazane przez Zarząd Województwa. W ramach prowadzonych prac projektowych w roku 2020, bezpośrednio w działania angażowało się 21 pracowników UMWKP z pięciu departamentów (wynagrodzenia tych pracowników współfinansowane były ze środków *Interreg*). Główną rolą projektów międzynarodowych jest poznanie uwarunkowań i zebranie doświadczeń partnerów zagranicznych oraz przygotowanie wdrożenia konkretnych przedsięwzięć w ramach realizacji polityki regionalnej. W przypadku nie każdego projektu można mówić o uzyskaniu bezpośrednich, materialnych korzyści (choć istotna część projektów osiąga takie efekty) – ale zdobycie know-how w zagadnieniach leżących w obszarze zainteresowania polityki regionalnej oraz poprawa umiejętności pracowników uczestniczących w projektach, są ewidentnymi korzyściami o charakterze długofalowym, wpływającymi na poprawę efektywności i skuteczności polityki regionalnej zarówno w sferze kreowania koncepcji rozwoju, jak i bieżącego zarządzania województwa. Niektóre projekty pozwalają propagować idee i zyskiwać szerszą akceptację dla działań, które w polityce województwa są postrzegane jako faktyczne lub potencjalne bieguny rozwoju – ma tu więc miejsce realizacja interesów województwa na jeszcze innego rodzaju płaszczyźnie. Podkreślić należy że oprócz wymiernych korzyści (pozyskiwania wyników prac prowadzonych w ramach projektów oraz finansowania zatrudnienia pracowników departamentów), szczególnie dużą korzyścią jest możliwość podnoszenia kwalifikacji i umiejętności kadry, pozyskiwanie wiedzy i doświadczeń od partnerów z zagranicy, czy też budowanie pozytywnego wizerunku regionu i jego promocja w Europie. W projektach uczestniczą także przedstawiciele jednostek budżetowych samorządu województwa oraz instytucji zewnętrznych (samorządy, uczelnie, instytucje otoczenia biznesu itp.) – są oni także beneficjentami projektów. Istotnym aspektem tych projektów jest również kreowanie rozwoju produktu turystycznego.

Bardzo ważnym atutem udziału w tych projektach jest wysoki wskaźnik dofinansowania (85% wydatków kwalifikowalnych), dzięki czemu możliwe jest uzyskanie konkretnych korzyści, podczas gdy w warunkach konieczności samodzielnego finansowania prac wysokość nakładów mogłaby być przeszkodą do ich podjęcia lub powodowałaby znaczące ograniczenie zakresu prac, względnie wymuszałyby konieczność angażowania własnego potencjału kadrowego – projekty zaś umożliwiają wykonywanie części prac analitycznych i koncepcyjnych przez ekspertów zewnętrznych:

- **Projekt EMMA Extension (*Interreg Region Morza Bałtyckiego*)**. Głównym celem projektu EMMA Extension zaplanowanego na lata 2019-2021 jest zwiększanie świadomości społeczeństwa w zakresie wykorzystania śródlądowego transportu wodnego w obsłudze przewozu towarów jako transportu najbardziej ekonomicznego i przyjaznego środowisku naturalnemu. Projekt wskazuje na nowe możliwości w zakresie transportu towarów, dowodzi konkurencyjną pozycję transportu wodnego, opartego na redukcji kosztów przewozu towarów, zastosowaniu nowoczesnych i przyjaznych środowisku rozwiązań w infrastrukturze oraz nowych jednostkach pływających. EMMA Extension jest kontynuacją realizowanego wcześniej projektu EMMA, w którym wdrażane są rozwiązania wypracowane w ramach projektu głównego. Uczestniczące w kontynuacji projektu Województwo Kujawsko-Pomorskie odpowiedzialne jest za organizację i promocję dwóch pilotażowych rejsów na MDW E40 i E70 oraz wsparcie pozostałych działań projektowych takich jak: digitalizacja i wzmocnienie usług informacji rzecznej i ruchu statków, a także wspieranie nowych koncepcji logistycznych i działań pilotażowych poprzez lepszą integrację żeglugi śródlądowej i wdrożenie nowych usług. W projekcie uczestniczy 7 partnerów z 5 krajów z Regionu Morza Bałtyckiego. Czas realizacji projektu: sierpień 2019 r. – lipiec 2021 r. Budżet Województwa Kujawsko-Pomorskiego – 113 900 EUR;
- **Projekt SURFACE (*Interreg Europa Środkowa*)**. Projekt Surface (Sojusz miast Europy Środkowej na rzecz ponownego użycia produktów) – realizowany był w ramach *Programu Interreg Europa Środkowa* i miał na celu poprawę zarządzania środowiskowego na funkcjonalnych obszarach miejskich. W wyniku realizacji projektu miały powstać: gminne plany zapobiegania powstawaniu odpadów, warunki ramowe określające powstawanie parków ponownego użycia, parki ponownego użycia w funkcjonalnych obszarach miejskich. W 2019 roku uruchomiono pilotaż z zakresu napraw i ponownego wykorzystania pn. „Kawiarenka Naprawcza Stajnia na Barbarce”. Jest to inicjatywa prowadzona przez Stowarzyszenie Tilia na zlecenie Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Głównym celem działania Kawiarenki to naprawa i ponowne wykorzystanie

przedmiotów codziennego użytku. Ponadto w 2019 roku do działań projektowych przyłączyło się miasto Bydgoszcz, jako partner wspierający ideę ponownego wykorzystania (tzw. partner twinningowy). W 2020 roku zorganizowane zostało szkolenie poświęcone tematyce zapobiegania powstawaniu odpadów i ponownego użycia przedmiotów skierowane do przedstawicieli jednostek samorządowych, punktów selektywnej zbiórki odpadów komunalnych oraz organizacji pozarządowych. W projekcie uczestniczyło 10 partnerów z 9 krajów członkowskich Unii Europejskiej. Czas realizacji projektu: czerwiec 2017 r. – maj 2020 r. Budżet Województwa Kujawsko-Pomorskiego 147 558 EUR (588 245 zł);

- **Projekt COMBINE (*Interreg Region Morza Bałtyckiego*)**. Projekt COMBINE skupia się na zarządzaniu i usprawnianiu transportu kombinowanego i intermodalnego w regionie Morza Bałtyckiego oraz na poprawie działań związanych z barierami i wyzwaniem szerszego wykorzystania tego rodzaju usług. Głównym celem udziału województwa kujawsko-pomorskiego w projekcie jest pogłębiona analiza funkcjonowania przyszłego Węzła Logistycznego Bydgoszcz, składającego się z Platformy multimodalnej Bydgoszcz-Solec Kujawski oraz Terminala Intermodalnego Bydgoszcz Emilianowo oraz obsługi towarów w ramach „ostatniej mili”. W ramach prowadzonych w 2020 r. działań opracowany został dokument „Koncepcja ostatniej mili dla Węzła Logistycznego Bydgoszcz”, w którym przebadane zostały potoki ładunków transportowanych pomiędzy portami morskimi w Gdańsku i Gdyni, a Węzłem logistycznym Bydgoszcz oraz między Węzłem, a najważniejszymi ośrodkami gospodarczymi w Warszawie, Łodzi i Poznaniu i odbiorcami końcowymi w regionie Kujaw i Pomorza. W ramach pozostałych działań uczestniczono m.in. w przygotowaniu dokumentów w zakresie analizy dostępnych technologii przeładunkowych w terminalach, identyfikacji centrów logistycznych w obrębie Morza Bałtyckiego oraz w przygotowaniu podręcznika określającego dobre praktyki w zakresie organizacji transportu kombinowanego. W projekcie uczestniczy 13 partnerów z 8 krajów członkowskich Unii Europejskiej. Planowany czas realizacji projektu: styczeń 2019 r. – czerwiec 2021 r. Budżet województwa kujawsko-pomorskiego – 145 550 EUR (619 300 zł);
- **Projekt Digitourism (*Interreg Europa*)**. Projekt Digitourism służy usprawnieniu polityki regionów partnerskich, wspierając innowacyjne zastosowania rzeczywistości wirtualnej w sektorze turystycznym. W projekcie Digitourism planuje się działania mające na celu wspieranie innowacji w tym konkretnym sektorze. Wykorzystanie nowinek technologicznych może znacząco wesprzeć samorządy w promocji zasobów dziedzictwa kulturowego i naturalnego oraz zapewnić przedsiębiorcom w branży turystycznej przewagę w bardzo konkurencyjnym sektorze gospodarki. W ramach Digitourism działania projektowe to przede wszystkim udział w wizytach studyjnych, podczas których pozyskiwana jest wiedza i doświadczenia, w celu promowania innowacyjnych rozwiązań w wirtualnej i rozszerzonej rzeczywistości stosowanych w sektorze turystyki, przy silnym zaangażowaniu interesariuszy regionalnych, działających w obszarze Szlaku Piastowskiego. W roku 2020 działania projektowe to przede wszystkim udział w spotkaniach partnerów projektu. W wymiarze regionalnym (podczas spotkań z interesariuszami) omawiano kształt przyszłego planu działania. W projekcie uczestniczy 9 partnerów z 8 krajów członkowskich Unii Europejskiej: Auvergne-Rhône-Alpes Tourism (Francja), Fundacja Grand Paradis (Włochy), Uniwersytet w Peczu (Węgry), Rada Hrabstwa Surrey (Wielka Brytania), Władze Okręgu Oppland (Norwegia), Aragoński Instytut Technologii (Hiszpania), Stowarzyszenie Innovalia (Hiszpania), Województwo Kujawsko-Pomorskie (Polska), NHTV Uniwersytet Nauk Stosowanych w Bredzie (Holandia). Planowany czas realizacji projektu: czerwiec 2018 r. – maj 2023 r. Budżet Województwa Kujawsko-Pomorskiego – 187 725 EUR (789 965 zł);
- **Projekt Cult-CreaTE (*Interreg Europa*)**. Projekt Cult-CreaTE (Udział przemysłów kultury i kreatywnych w rozwoju turystyki kulturowej i kreatywnej w Europie) – służy poprawie wdrażania polityki i programów rozwoju regionalnego, w szczególności programów na rzecz inwestycji i wzrostu zatrudnienia, wspierających małe i średnie przedsiębiorstwa. Cel podstawowy to upowszechnienie turystyki kreatywnej i kulturalnej, uznawanej za nową generację branży turystycznej, która angażuje samych turystów i mieszkańców do aktywnego współtworzenia produktów turystycznych. Wymiana doświadczeń oraz wspieranie zrównoważonego rozwoju branży turystycznej pomiędzy uczestnikami projektu, pozwoli w pełni wykorzystać potencjał obszarów atrakcyjnych dla podróżujących. Obszarem docelowym działań projektu będzie kujawsko-pomorski odcinek Szlaku Piastowskiego. W 2020 roku prace projektowe skupiły się na utworzeniu planu działania oraz działania pilotażowego (zarówno na szczeblu regionalnym i międzynarodowym). Pod koniec 2020 roku opracowano i wysłano do weryfikacji wstępne wersje ww. dokumentów. Bazą do powstania planu działania i działania pilotażowego było opracowanie Koncepcji Strategii Marketingowej dla Szlaku Piastowskiego: w styczniu odbyły się warsztaty z tworzenia Strategii, w czerwcu Strategia została oficjalnie przyjęta i zaakceptowana przez Radę programowo-naukową ds. Szlaku Piastowskiego, we wrześniu odbyły się warsztaty dla administratorów obiektów z wdrażania Strategii. W projekcie uczestniczy 9 partnerów z 9 krajów członkowskich Unii Europejskiej: Stowarzyszenie Turystyczne Vidzeme (Łotwa), Region Veneto (Włochy), Rada Miasta Cork (Irlandia), Izba Przemysłowo-Handlowa Peczu-Baranya (Węgry), Komisja Turystyki w Nikozji (Cypr), Rada Miasta Dundee (Wielka Brytania), gmina Naoussa (Grecja), Europejska Sieć Turystyki Kulturalnej – ECTN (Belgia). Planowany czas realizacji projektu: czerwiec 2018 r. – grudzień 2022 r. Budżet Województwa Kujawsko-Pomorskiego – 184 500 EUR (805 853 zł);

- **Projekt ThreeT (Interreg Europa).** Projekt Thematic Trail Trigger (ThreeT) (Ścieżki tematyczne promujące ekoturystykę) ma na celu rozwój ekoturystyki i popularyzację miejsc z walorami dziedzictwa kulturowego i naturalnego. Poprzez tworzenie ścieżek tematycznych lub rozwój już istniejących, zwiększa się atrakcyjność turystyczną danych obiektów i terenów, mniej popularnych lub nieznanymi z powodu ograniczonej dostępności lub braku odpowiedniej polityki informacyjnej. W roku 2020 w ramach projektu ThreeT kontynuowane zostały działania mające na celu współpracę na rzecz uporządkowania ruchu turystycznego na obszarach chronionych, a w rezultacie opracowanie Planu Działania „Action Plan” tj. dokumentu planistycznego określającego w jaki sposób doświadczenia wypracowane w ramach projektu zostaną wykorzystane dla poprawy efektywności instrumentów polityki rozwoju, mających na celu ochronę i wzmocnienie dziedzictwa naturalnego i kulturowego na obszarach cennych przyrodniczo, poprzez wytyczenie szlaków tematycznych lub udoskonalenie już istniejących oraz udostępniając je użytkownikom w oparciu o ekologiczne środki transportu (zrównoważony transport) a także poprzez udostępnienie informacji w łatwy i skuteczny sposób. Ww. Plan działania jest sporządzany w oparciu o dobre praktyki, które partnerzy mieli okazję poznać i wspólnie analizować podczas wizyt studyjnych oraz warsztatów. W związku z powyższym przeprowadzono liczne konsultacje z kluczowymi interesariuszami projektu tj. przedstawicielami parków krajobrazowych, a także przeprowadzono wizje lokalne w terenie we wszystkich parkach krajobrazowych województwa. Przeprowadzone wizje terenowe potwierdziły bardzo duży potencjał turystyki rowerowej w parkach krajobrazowych, jak też duże potrzeby inwestycyjne w tym zakresie. Szczególnie duże znaczenie ma to w sytuacji, gdy tak wielu turystów w związku z pandemią Covid-19 wybrało wypoczynek krajowy, w tym w pobliżu miejsca zamieszkania. Parki krajobrazowe stanowią bowiem naturalne zaplecze rekreacyjne i wypoczynkowe mieszkańców województwa, w tym dużych miast regionu. Samorząd województwa planuje w oparciu o opracowane rekomendacje przygotować narzędzia wsparcia rozwoju infrastruktury i oferty rowerowej w przyszłej perspektywie unijnej. Pozwoli to w przyszłości utworzyć nowe i zmodernizować istniejące trasy rowerowe na terenie parków krajobrazowych. Inwestycje te będą podstawą rozwoju atrakcyjnych produktów turystycznych, stanowiących uzupełnienie długodystansowych tras rowerowych, przebiegających przez województwo, jak Wiślana Trasa Rowerowa oraz trasy EuroVelo 2 i 9. W projekcie uczestniczy 9 partnerów z 8 krajów członkowskich Unii Europejskiej: Prowincja Livorno (Włochy), Region Toskania (Włochy), Rada Regionu Centralnej Finlandii (Finlandia), Urząd ds. Planowania (Malta), Województwo Kujawsko-Pomorskie (Polska), Rząd Lokalny Wyspy Teneryfa (Hiszpania), Rada Okręgu Brasov (Rumunia), Urząd samorządowy Komitatu Vas (Węgry), Regionalny Zarząd Centralny Hessen (Niemcy). Planowany czas realizacji projektu: 1 czerwca 2018 r. – 1 grudnia 2022 r. Budżet Województwa Kujawsko-Pomorskiego – 186 276 EUR (824 624 zł);
- **Projekt ECO-CICLE (Interreg Europa).** Projekt ECO-CICLE (Europejska sieć na rzecz promocji turystyki rowerowej na obszarach cennych przyrodniczo) ma na celu poprawę lokalnych i regionalnych polityk promocji turystyki rowerowej na obszarach o dużej wartości przyrodniczej. W ramach partnerstwa planowane jest między innymi rozwijanie turystyki rowerowej, jako najlepszego sposobu promocji zrównoważonego rozwoju na obszarach cennych przyrodniczo oraz przeniesienie modelu zrównoważonej mobilności na obszary słabiej zurbanizowane. W województwie kujawsko-pomorskim rezultatem projektu jest opracowanie programu modyfikacji sieci rowerowych szlaków turystycznych, w tym dokonanie audytu Wiślanej Trasy Rowerowej, zakładającego optymalne wykorzystanie potencjału przyrodniczego tych terenów dla poprawy ich rozwoju gospodarczego. Program identyfikuje niewykorzystane obecnie liniowe szlaki rowerowe i tworzenie preferowanych przez turystów szlaków w formie pętli. W 2020 roku ukończono Audyt Wiślanej Trasy Rowerowej w województwie kujawsko-pomorskim (sprawdzono blisko 430 km szlaku) oraz opracowano koncepcję wytyczenia międzynarodowych tras rowerowych EuroVelo 2 i 9 na terenie województwa kujawsko-pomorskiego. Ww. przeprowadzone działania zostały ujęte w opracowanym Planu Działania „Action Plan” tj. dokumentu planistycznego określającego w jaki sposób doświadczenia wypracowane w ramach projektu zostaną wykorzystane dla poprawy efektywności instrumentów polityki rozwoju w regionie. Plan Działania obejmuje opracowania rowerowych tras turystycznych, w tym audytu Szlaku Rowerowego Wisły oraz planowanych tras EuroVelo, uwzględniającego optymalne wykorzystanie potencjału przyrodniczego tych obszarów w celu ulepszenia ich rozwoju gospodarczego. W związku z powyższym, przeprowadzono szereg konsultacji w których uczestniczyli przedstawiciele gmin, Lasów Państwowych, Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie, organizacji pozarządowych i Komórek organizacyjnych urzędu marszałkowskiego. Wydarzeniem podsumowującym realizację pierwszej części projektu była konferencja z udziałem przedstawicieli instytucji publicznych i organizacji pozarządowych, która zakończyła się przejazdem rowerowym na trasie Toruń – Ciechocinek oraz otwartym rajdem rowerowym po koronie zapory bocznej Zalewu Włocławskiego i po części WTR, w których udział wzięło 150 rowerzystów. W ramach planowanych przyszłych inwestycji uwzględnionych w planie działania zorganizowano 3 wizje terenowe WTR na odcinkach: Toruń – Ciechocinek, okolice Zalewu Włocławskiego i w mieście Włocławek, z udziałem lokalnych władz. W projekcie uczestniczy 7 partnerów z 5 krajów członkowskich Unii Europejskiej: Rada Prowincji Huelva (Hiszpania), Województwo Kujawsko-Pomorskie

(Polska), "Aufbauwerk Region Leipzig" Sp. z o.o. (Niemcy), Agencja Rozwoju Regionalnego regionu Północna Primorska – Nova Gorica Sp. z o.o. (Słowenia), Region Basilicata (Włochy), Regionalne Ministerstwo Środowiska i Planowania Przestrzennego (Hiszpania), Europejska Federacja Cyklistów ASBL (Belgia). Planowany czas realizacji projektu: 1 czerwca 2018 r. – 1 czerwca 2022 r. Budżet Województwa Kujawsko-Pomorskiego – 193 100 EUR (812 585 zł);

- **Projekt HICAPS – Historical Castle Parks, Interreg Europa Środkowa.** Celem projektu była ochrona zasobów dziedzictwa kulturowego i naturalnego w postaci historycznych parków i ogrodów, które znajdują się w otoczeniu zabytkowych obiektów. Przy zaangażowaniu partnerów zagranicznych oraz podmiotów publicznych i prywatnych, instytucji kultury, edukacji, środowiska i samych mieszkańców, opracowana zostanie międzynarodowa strategia waloryzacji dziedzictwa kulturowego i potencjału parków historycznych. W ramach projektu zrealizowano raport dotyczący zasobów kulturowych i środowiskowych parków historycznych na terenie województwa kujawsko-pomorskiego oraz przygotowano dokumentację techniczną i modelowanie (wizualizacja 3D) dla planowanego do modernizacji obszaru pilotażowego (parku lub ogrodu usytuowanego w bezpośrednim otoczeniu obiektu zabytkowego) – Parku w Wieńcu/k. Włocławka. Czas realizacji projektu: czerwiec 2016 r. – maj 2020 r. Partnerzy projektu: miasto Velenje (Municipality of Velenje, Słowenia), Instytut Badań i Rozwoju Bistra Ptuj (Scientific research Centre Bistra Ptuj, Słowenia), Uniwersytet w Lublanie – Wydział Architektury (University of Ljubljana – Faculty of Architecture, Słowenia), Fundacja Villa Ghigi (Villa Ghigi Foundation, Włochy), Stowarzyszenie „Petit Philosophy” (Association „Petit Philosophy”, Chorwacja), miasto Varazdin (City/Municipality of Varazdin, Chorwacja), gmina Bedekovcina (Chorwacja), miasto Ferrara (Włochy), Rzeszowska Agencja Rozwoju Regionalnego.

WPŁYW PANDEMII Covid-19 NA REALIZACJĘ PROJEKTÓW W RAMACH EUROPEJSKIEJ WSPÓŁPRACY TERYTORIALNEJ

Z uwagi na trwającą w 2020 r. pandemię oraz wprowadzone obostrzenia, zaplanowane na 2020 r. rejsy pilotażowe w projekcie EMMA **Extension (Interreg Region Morza Bałtyckiego)** zostały przesunięte do realizacji w roku 2021. Szkolenie poświęcone tematyce zapobiegania powstawaniu odpadów i ponownego użycia przedmiotów skierowane do przedstawicieli jednostek samorządowych, punktów selektywnej zbiórki odpadów komunalnych oraz organizacji pozarządowych realizowane w ramach projektu **SURFACE (Interreg Europa Środkowa)**, w 2020 roku zorganizowane zostało online. Spotkania z partnerami w ramach projektów **Digitourism, ECO-CICLE i Cult-CreaTE (Interreg Europa)** odbywały się online. W związku z przygotowaniem Planu Działania „Action Plan”, w ramach **projektu ThreeT (Interreg Europa)** przeprowadzono w formie zdalnej liczne konsultacje z kluczowymi interesariuszami projektu.

4.2 Działania na rzecz realizacji celu strategicznego: Dostępność i spójność

W *Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+* w ramach celu strategicznego „Dostępność i spójność” wyznacza się następujące kierunki działań, służące jego realizacji:

1. Zapewnienie dostępności zewnętrznej województwa za pomocą dróg krajowych i wojewódzkich;
2. Zapewnienie skomunikowania węzłów dróg ekspresowych i autostrady A1 z siecią dróg niższych kategorii;
3. Realizacja regionalnego systemu transportu publicznego „60/90” dla zapewnienia spójności wewnętrznej województwa;
4. Rozwój zintegrowanego systemu transportu publicznego w obszarze metropolitalnym;
5. Rozwój sieci drogowych o podstawowym znaczeniu dla spójności wewnętrznej województwa;
6. Tworzenie warunków dla budowy i modernizacji dróg lokalnych;
7. Usprawnienie systemów transportowych największych miast i obszarów podmiejskich Bydgoszczy-Torunia, Włocławka, Grudziądz i Inowrocławia;
8. Budowa obwodnic miejscowości w przebiegu dróg krajowych i wojewódzkich;
9. Poprawa dostępności kolejowej województwa w transporcie pasażerskim i towarowym;
10. Poprawa infrastruktury stacji i przystanków kolejowych dla zdolności przeładunkowych;
11. Poprawa infrastruktury stacji i przystanków kolejowych dla obsługi pasażerskiej oraz rozwój ich zdolności do pełnienia roli węzłów multimodalnych w transporcie pasażerskim;
12. Rozwój Portu Lotniczego w Bydgoszczy;
13. Wsparcie inicjatyw na rzecz rozwoju małych lotnisk dla celów biznesowych, sportowych, turystycznych w zakresie rozbudowy bazy noclegowej, szkoleniowej, hangarowej, sprzętowej;
14. Rewitalizacja dróg wodnych dla celów transportowych i turystycznych;
15. Budowa zintegrowanego systemu towarowego transportu multimodalnego;
16. Rozwój sieci dróg rowerowych i ciągów pieszo-rowerowych o znaczeniu transportowym.

Działalność Zarządu Województwa w zakresie dostępności i spójności dotyczyła inwestycji infrastrukturalnych i ich opracowań – dokumentacji i studiów w odniesieniu do sieci dróg wojewódzkich, organizacji, finansowania i zarządzania transportu publicznego, a także funkcjonowania Portu Lotniczego Bydgoszcz S.A. W ramach *Regionalnego programu operacyjnego województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020*, Zarząd Województwa stwarzał warunki rozwoju dla wszystkich interesariuszy sieci transportowych. Ponadto w roku 2020, Województwo prowadziło działania lobbujące na rzecz realizacji dróg ekspresowych przebiegających przez jego teren.

INFRASTRUKTURA DROGOWA

Województwo kujawsko-pomorskie posiada 1696,775 km dróg wojewódzkich, z czego w stanie dobrym (A) jest 296,007 km dróg, w stanie zadowalającym (B) 287,640 km dróg, niezadowalającym (C) 774,030 km dróg, a złym (D) 273,987 km dróg. 65,111 km dróg wojewódzkich jest w trakcie przebudowy (stan na dzień 31 grudnia 2020 r.). Inwestycje na sieci dróg wojewódzkich prowadzone były w oparciu o *Kujawsko-pomorski plan spójności komunikacji drogowej i kolejowej na lata 2014-2020*, przyjęty uchwałą Nr 30/1167/16 Zarządu Województwa z dnia 3 marca 2016 roku. Dokument ten miał na celu realizację przedsięwzięć infrastrukturalnych – drogowych, kolejowych, poprawę infrastruktury pasażerskiej w dostępie do całości sieci transportowej w ujęciu publicznego transportu zbiorowego. Dokumentem definiującym zasady funkcjonowania i organizacji transportu publicznego do roku 2025 jest natomiast *Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla Województwa Kujawsko-Pomorskiego* przyjęty uchwałą nr LIII/814/14 Sejmiku Województwa z dnia 29 września 2014 roku. Plan ten realizuje wojewódzkie przewozy pasażerskie oraz wyznacza cele i kierunki jego rozwoju.

Inwestycje drogowe prowadzone przez Województwo Kujawsko-Pomorskie, **zakończone** w roku 2020:

w ramach modernizacji – odnowy i przebudowy dróg:

- DW266 Ciechocinek – Sompolno w m. Radziejów, ul. Kruszwicka w km 0+015 do km 0+818, dł. 0,803 km;
- DW552 Różankowo – Lubicz, m. Lulkowo od km 3+048 do km 4+046, dł. 0,998 km;
- DW240 Chojnice – Świecie, odc. Bładowo – Tuchola od km 20+138 do km 21+128, dł. 0,990 km;
- DW560 Brodnica – Sierpc, m. Brodnica, ul. Podgórna (ul. Rzeźnicka do ronda trasy Przemysłowej) od km 1+702 do km 2+652, dł. 0,950 km;
- DW559 Lipno – Płock od km 0+003 do km 0+428 w m. Lipno, ul. Kościuszki, dł. 0,425 km;
- DW240 Chojnice – Świecie, m. Przysiersk od km 59+679 do km 60+676, dł. 0,997 km;
- DW566 od km 0+000 do km 0+300 w m. Czernikowo, dł. 0,300 km;
- DW240 Chojnice – Świecie odc. Bysław – Rykowisko od km 41+855 do km 42+845 oraz od km 45+000 do km 45+500 dł. 1.490 km;
- DW543 Paparzyn – Radzyń Chełmiński – Szabda od km 38+980 do km 39+460 długości 0,480 km;

w ramach modernizacji – odnowy mostów i przepustów:

- DW242 w km 1+231 w m. Runowo;
- DW272 w km 4+028 w m. Lipienki;

w ramach modernizacji – powierzchniowego utrwalenia nawierzchni dróg:

- DW246 Paterek – Dąbrowa Biskupia, odcinek Gniewkówiec – Tupadły od km 51+325 do km 52+125, dł. 0,800 km;
- DW246 Paterek – Dąbrowa Biskupia, m. Broniewo od km 53+500 do km 54+600, dł. 1,100 km.
- DW273 Cierpice – Mała Nieszawka w m. Mała Nieszawka, odcinek od km 5+950 do km 7+120, dł. 1,170 km;
- DW247 Kcynia – Szubin, odcinek od km 0+370 do km 2+870, dł. 2,500 km;
- DW548 Stolno – Wąbrzeźno – Niedźwiedz – Płachoty, odc. Dębowa Łąka – Fryzanowo, od km 34+938 do km 36+288, dł. 1,350 km;
- DW541 Lubawa – Dobrzyń nad Wisłą, odcinek w m. Turza Wilcza od km 112+400 do km 113+900, dł. 1,500 km;
- DW272 Świecie – Dolna Grupa, odcinek Belno – Laskowice od km 8+060 do km 8+870, o dł. 0,810 km;
- DW272 Świecie – Dolna Grupa, odcinek Belno – Laskowice w km 9+350 do km 10+100, o dł. 0,750 km;
- DW256 Włóki – Bydgoszcz, odc. Trzęsacz – Strzelce Dolne – Bydgoszcz od km 5+631 do km 7+490, o dł. 1,859 km.

I grupa *Planu spójności*: zadania RPO, **zakończone** w roku 2020:

- rozbudowa DW251 Kaliska – Inowrocław na odcinku od km 19+649 (od granicy województwa kujawsko-pomorskiego do km 34+200 oraz od km 34+590, 30 do km 35+290) wraz z przebudową mostu na rzece Gąsawka w miejscowości Żnin, aktualna wartość w WPF: 48 598 041 zł.

I grupa *Planu spójności*: zadania finansowane ze środków własnych, **zakończone** w roku 2020:

- przebudowa DW269 granica województwa – Izbica Kuj. – granica województwa – Chodecz – Kowal (odcinek Chotel – Błenna), od km 20+350 do km 25+862, dł. 5,512 km, łączna kwota nakładów: 3 802 468 zł;
- przebudowa DW534 Golub Dobrzyń – Rypin (odcinek Cetki – Rypin skrzyżowanie), od km 78+400 do km 82+038 i od km 82+207 do km 82+310, dł. 3,741 km, łączna kwota nakładów: 2 453 278 zł.

III grupa *Planu spójności*: zadania finansowane ze środków własnych, **zakończone** w roku 2020:

- rozbudowa odcinka DW223 – ulicy Szubińskiej w Białych Błotach na odcinku od km 3+200 do km 3+900 (wraz z rozbudową ronda Miedzyń), łączna kwota nakładów: 14 784 528 zł.

Nowe rondo turbinowe zrealizowane w ramach zadania pn.: „Rozbudowa skrzyżowania ulic: Stanisława Staszica, Górnicza, Poznańska, Prymasa Józefa Glempa w Inowrocławiu”, fot. Szymon Zdziebło

Realizacja pozostałych zadań na drogach wojewódzkich, powiatowych i gminnych oraz w zakresie dróg rowerowych (w tym zadania w partnerstwie): zadania **zakończone** w roku 2020:

- „Drogowa inicjatywa samorządowa” – przebudowa istniejącego chodnika wzdłuż DW552 na odcinku Łysomice – Papowo Toruńskie (w km 6+047 – 11+563), łączna kwota nakładów: 2 033 308,46 zł;
- „Drogowa inicjatywa samorządowa” – budowa ciągu pieszo-rowerowego wzdłuż DW241 w Sępólnie Krajeńskim, łączna kwota nakładów: 653 188,00 zł;
- przebudowa wraz z rozbudową DW265 Brześć Kujawski – Gostynin od km 0+003 do km 19+117 w zakresie dotyczącym budowy ciągów pieszo-rowerowych, łączna kwota nakładów: 3 687 355,40 zł;
- „Poprawa bezpieczeństwa i komfortu życia mieszkańców oraz wsparcie niskoemisyjnego transportu drogowego poprzez wybudowanie dróg rowerowych” – droga Osiek nad Wisłą – Sąsiedzko – Zimny Źródł – Czernikowo – Mazowsze z odgałęzieniem do Obrowa, aktualna wartość w WPF: 14 400 250,30 zł, w tym udział Województwa Kujawsko-Pomorskiego 873 986,09 zł;
- „Poprawa bezpieczeństwa i komfortu życia mieszkańców oraz wsparcie niskoemisyjnego transportu drogowego poprzez wybudowanie dróg rowerowych” – Odcinek Różankowo – Lulkowo, Kamionki Małe – Turzno. Aktualna wartość w WPF: 3 969 777,68 zł, w tym udział Województwa Kujawsko-Pomorskiego 290 835,72 zł;
- opracowanie dokumentacji projektowej dla przebudowy DW301 Janowice – Tadzín – Bądkowo – Krotoszyn – Osieciny na odc. od km 2+290 do km 18+295,5 km oraz od km 18+892,5 do km 19+226 dł. 16,339 km. Aktualna wartość w WPF: 306 639,00 zł w tym udział Województwa Kujawsko-Pomorskiego 206 639,00 zł;
- „Fundusz Dróg Samorządowych” – wsparcie finansowe 25% zadania pn.: „Rozbudowa skrzyżowania ulic: Stanisława Staszica, Górnicza, Poznańska, Prymasa Józefa Glempa w Inowrocławiu”. Aktualna wartość w WPF: 1 460 013,00 zł (środki Województwa Kujawsko-Pomorskiego);

- opracowanie studium techniczno-ekonomiczno-środowiskowego inwestycji pn. „Budowa obwodnicy Tucholi”. Aktualna wartość w WPF: 129 765,00 zł (Środki Województwa Kujawsko-Pomorskiego);
- przebudowa dróg powiatowych w powiecie świeckim na odcinku od skrzyżowania z DW240 do miejscowości Laskowice (dł. 25,725 km), od ul. Miodowej do ul. Wojska Polskiego w Świeciu (dł. około 270 m) oraz od DW214 do miejscowości Osie (19,232 km) – wsparcie finansowe. Aktualna wartość w WPF: 19 691 803,00 zł (Środki Województwa Kujawsko-Pomorskiego).

Inwestycje drogowe prowadzone przez Województwo Kujawsko-Pomorskie, kontynuowane w roku 2020 bądź przesunięte w czasie (w ramach modernizacji – odnowy mostów i przepustów):

- opracowanie dokumentacji projektowej na przebudowę wiaduktu kolejowego w ciągu DW240 Chojnice – Świecie w km 64+533 w m. Terespol Pomorski (na etapie uzgodnień z PKP). Łączna kwota nakładów: 67 466,00 zł;
- opracowanie dokumentacji projektowej przebudowy mostu w ciągu DW244 w km w km 18+989 w m. Zdroje. Zadanie przesunięte na rok 2021.

I grupa *Planu spójności*: zadania RPO, **kontynuowane** w roku 2020:

- **rozbudowa DW548 Stolno – Wąbrzeźno** od km 0+005 do km 29+619 z wyłączeniem wężła autostradowego w miejscowości Lisewo od km 14+144 do km 15+146, aktualna wartość w WPF: 177 332 795 zł;
- **przebudowa wraz z rozbudową DW265 Brześć Kujawski – Gostynin** od km 0+003 do km 19+117, aktualna wartość z WPF: 61 655 450 zł;
- rozbudowa DW559 Lipno – Kamień Kotowy – granica województwa, aktualna wartość z WPF: 99 783 581 zł;
- przebudowa i rozbudowa DW255 Pakość – Strzelno od km 0+005 do km 21+910. I etap – rozbudowa DW255 na odc. od km 0+005 do km 2+220, dł. 2,215 km, aktualna wartość z WPF: 17 405 259 zł;
- przebudowa DW249 wraz z uruchomieniem przeprawy promowej przez Wisłę na wysokości Solca Kujawskiego i Czarnowa, aktualna wartość z WPF: 20 905 199 zł;
- **rozbudowa DW270 Brześć Kujawski – Izbica Kujawska** – Koło od km 0+000 do km 29+023 – budowa obwodnicy m. Lubraniec, aktualna wartość z WPF: 53 698 714 zł;
- **przebudowa wraz z rozbudową drogi wojewódzkiej Nr 254 Brzoza – Łabiszyn – Barcin – Mogilno – Wylatowo (odcinek Brzoza – Barcin)**. Odcinek I od km 0+069 do km 13+280, aktualna wartość z WPF: 65 000 000 zł.

I grupa *Planu spójności*: zadania RPO **na etapie przygotowania** w roku 2020:

- przebudowa wraz z rozbudową DW254 Brzoza – Łabiszyn – Barcin – Mogilno – Wylatowo (odcinek Brzoza – Barcin). Odcinek II od km 13+280 do km 22+400, aktualna wartość z WPF: 47 864 000 zł;
- przebudowa wraz z rozbudową DW563 Rypin – Żuromin – Mława od km 2+475 do km 16+656 Etap II – przebudowa DW563 na odcinku Stępowo – granica województwa od km 10+100 do km 16+656, aktualna wartość z WPF: 24 724 000 zł;
- przebudowa z rozbudową DW270 Brześć Kujawski – Izbica Kujawska – Koło od km 0+000 do km 29+23, Etap I od km 1+100 do 7+762, aktualna wartość z WPF: 26 680 000 zł.

Realizacja pozostałych zadań na drogach wojewódzkich oraz w zakresie dróg rowerowych (w tym zadania w partnerstwie): zadania **kontynuowane** w roku 2020:

- „Fundusz Dróg Samorządowych” – wykonanie Programu Funkcjonalno-Użytkowego (PFU) oraz materiałów do uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach (DŚU) dla zadania: „Rozbudowa DW245 na odcinku Gruczno – Głogówko Królewskie wraz z powiązaniem komunikacyjnym drogi S-5 z przeprawą przez rzekę Wisłę”. Łączna kwota nakładów: 589 427,07 zł;
- „Fundusz Dróg Samorządowych” – opracowanie Programu Funkcjonalno-Użytkowego (PFU) wraz z decyzją o środowiskowych uwarunkowaniach (DŚU) dla zadania: „Część nr 1 – rozbudowa DW204 stacja kolejowa Solec Kujawski – DW249 wraz z powiązaniem komunikacyjnym z DW249 w m. Solec Kujawski”. Łączna kwota nakładów: 120 540,00 zł;
- „Fundusz Dróg Samorządowych” – wykonanie Programu Funkcjonalno-Użytkowego (PFU) oraz materiałów do uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach (DŚU) dla zadania: „Rozbudowa DW272 na odcinku Piła Młyn – Grupa – Dolna Grupa”. Łączna kwota nakładów: 325 950,00 zł;
- „Fundusz Dróg Samorządowych” – wykonanie Programu Funkcjonalno-Użytkowego (PFU) oraz materiałów do uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach (DŚU) dla zadania „Rozbudowa DW245 w m. Chełmno na odcinku od przeprawy przez rzekę Wisłę do DK91”. Łączna kwota nakładów: 145 140,00 zł;

- „Drogowa Inicjatywa Samorządowa” – „Przebudowa DW546 w miejscowości Rzęczkowo (na odcinku od skrzyżowania z DP nr 2002C do skrzyżowania z DW597) na odcinku od ok. km 3+931,00 do km 4+749,39”. Łączna kwota nakładów: 1 289 993,42 zł;
- „Ograniczenie emisji spalin poprzez rozbudowę sieci dróg rowerowych znajdujących się w koncepcji rozwoju systemu transportu Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego dla: Części 1 – Nawra – Kończewice-Chełmża – Zalesie – Kiełbasin – Mlewo – Mlewiec – Srebrniki – Sierakowo w ciągu DW: 551,649,554.” W 2020 r. trwała procedura dotycząca przyznania zwiększonego dofinansowania ze środków RPO WKP w kwocie 8 093 118,94 zł. Łączna kwota nakładów: 14 700 399,00 zł;
- „Ograniczenie emisji spalin poprzez rozbudowę sieci dróg rowerowych znajdujących się w koncepcji rozwoju systemu transportu Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego dla: Części nr 2 – Złоторia – Nowa Wieś – Lubicz Górny w ciągu DW657.” Łączna kwota nakładów: 10 061 978,00 zł;
- „Ograniczenie emisji spalin poprzez rozbudowę sieci dróg rowerowych znajdujących się w koncepcji rozwoju systemu transportu Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego dla: Części nr 3 – Toruń – Mała Nieszawka – Wielka Nieszawka – Cierpice w ciągu DW273.” Łączna kwota nakładów: 9 416 096,00 zł;
- „Ograniczenie emisji spalin poprzez budowę ścieżki rowerowo-pieszkiej przy DW269 od Powiatowego Centrum Kształcenia Zawodowego w Chodczu do istniejącego odcinka w granicach administracyjnych Miasta Chodecz.” Łączna kwota nakładów: 1 467 400,00 zł;
- „Przebudowa mostu przez rzekę Krówkę w ciągu DW243 w km 18+808 w m. Byszewo.” Łączna kwota nakładów: 1 854 124,55 zł;
- opracowanie dokumentacji projektowej dla rozbudowy DW244 Kamieniec – Strzelce Dolne, m. Żołędowo, ul. Jastrzębia od km 30+068 do km 33+342, dł. 3,274 km. Aktualna wartość w WPF: 461 250,00 zł (środki jst);
- opracowanie dokumentacji projektowej dla rozbudowy skrzyżowania DW241 Tuchola – Sępólno Krajeńskie – Rogoźno (ul. Kościuszki) z ul. Odrodzenia i ul. Bł. ks. Jerzego Popiełuszki w m. Sępólno Krajeńskie. Aktualna wartość w WPF: 169 000,00 zł (środki jst);
- opracowanie dokumentacji Studium Techniczno-Ekonomiczno-Środowiskowego dla połączenia miasta Bydgoszczy z węzłem drogowym na trasie szybkiego ruchu S5 i S10 w miejscowości Białe Błota – wsparcie finansowe. Aktualna wartość w WPF: 150 000,00 zł (środki Województwa Kujawsko-Pomorskiego);
- budowa obwodnicy Więcborka – opracowanie studium techniczno-ekonomiczno-środowiskowego. Aktualna wartość w WPF: 171 586,00 zł (środki Województwa Kujawsko-Pomorskiego).

WPŁYW PANDEMII Covid-19 NA REALIZACJĘ INWESTYCJI Z ZAKRESU INFRASTRUKTURY DROGOWEJ

Pandemia Covid-19 miała znaczny wpływ na realizację zadań prowadzonych przez ZDW Bydgoszcz zarówno w obszarze prac budowlanych prowadzonych na drogach wojewódzkich jak i w obszarze wykonywanych opracowań projektowych. W zakresie robót budowlanych nastąpiły utrudnienia w dostępie do specjalistycznego personelu i sprzętu oraz w dostawach materiałów budowlanych. Wystąpiły również opóźnienia związane z procedurami administracyjnymi. Powyższe czynniki spowodowały konieczność zawierania aneksów z wykonawcami robót budowlanych, zmieniających terminy realizacji zadań dla szeregu przedsięwzięć. W zakresie prac związanych z opracowywaniem dokumentacji projektowych również wystąpiły opóźnienia, spowodowane brakami kadrowymi u wykonawców dokumentacji, utrudnionym dostępem do odpowiednich instytucji np. ośrodków geodezyjnych oraz przedłużaniem się uzgodnień z gestorami sieci a także postępowania administracyjnych związanych z uzyskiwaniem pozwoleń i decyzji. Także w przypadku umów na wykonawstwo opracowań projektowych wystąpiła konieczność zawierania aneksów do zmieniających termin ich wykonania.

PRZEWOZY PASAŻERSKIE

W 2020 roku usługi w zakresie publicznego kolejowego transportu zbiorowego, na podstawie obowiązujących umów wieloletnich²⁴, świadczyło dwóch operatorów kolejowych – **POLREGIO Sp. z o.o.**²⁵ (na 3 strategicznych liniach zelektryfikowanych oraz na linii 207) i **Arriva RP Sp. z o.o.** (na wszystkich liniach nieelektryfikowanych). W roku ubiegłym Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego jako organizator pasażerskiego transportu kolejowego, realizował połączenia na 9 liniach kolejowych o łącznej długości 967 km, w następujących relacjach:

- LK18 Kutno – Piła Główna (Kutno – Włocławek – Toruń Główny – Bydgoszcz Główna i Bydgoszcz Główna – Piła Główna) – w granicach województwa (POLREGIO);
- LK27 Toruń Wschodni – Nasielsk (Toruń – Lipno – Skępe – Sierpc i Sierpc – Nasielsk²⁶) – od Torunia do Sierpca (Arriva);
- LK131 Chorzów Batory – Tczew (Inowrocław – Bydgoszcz Główna – Laskowice Pomorskie – Tczew – Gdynia Główna) – od Inowrocławia do granicy województwa (POLREGIO);
- LK201 Nowa Wieś Wielka – Gdynia Port (Bydgoszcz Główna – Maksymilianowo – Wierzchucin – Lipowa Tucholska) (Arriva);
- LK207 Toruń Wschodni – Malbork (Toruń – Chełmża – Grudziądz i Grudziądz – Malbork²⁷) – od Torunia do Grudziądza (Arriva i POLREGIO);
- LK208 Działdowo – Chojnice (Brodnica – Laskowice Pomorskie i Wierzchucin – Tuchola – Chojnice) (Arriva);
- LK209 Bydgoszcz Wschód – Kowalewo Pomorskie (Bydgoszcz Główna – Unisław Pomorski – Chełmża) (Arriva);
- LK215 Laskowice Pomorskie – Bąk (Laskowice Pomorskie – Osie – Szlachta – Czersk²⁸) (Arriva);
- LK353 Poznań Wschód – Skandawa (Poznań Główny – Inowrocław – Toruń Główny i Toruń Główny – Iława Główna – Olsztyn Główny) – w granicach województwa (POLREGIO).

Ponadto realizowano różne relacje w ramach kilku linii: **Olsztyn Główny – Bydgoszcz Główna/Piła Główna** (LK353/18), Wierzchucin – Lipowa Tucholska – Szlachta – Czersk (LK201/743/215), Bydgoszcz Główna – Chojnice (LK201/208), Toruń Główny – Chełmża – Grudziądz – Jabłonowo Pomorskie – Brodnica (LK 353/207/208), Bydgoszcz Główna – Bydgoszcz Wschód – Unisław Pomorski – Chełmża – Grudziądz – Jabłonowo Pomorskie – Brodnica (LK18/209/207/208).

Charakterystyka pracy przewoźników kolejowych w roku 2020:

- łączna praca eksploatacyjna przewoźników w 2020 roku w ramach różnych relacji na wskazanych liniach wyniosła łącznie **5 627 580,209 „pociągokilometrów”**, tj. 1,1% mniej niż w 2019 roku. W roku ubiegłym POLREGIO Sp. z o.o. zrealizowała **3 298 610,427 „pociągokilometrów”** (58,62% pracy eksploatacyjnej) i obsłużyła **3 380 000** podróżnych. Arriva RP Sp. z o.o. zrealizowała **2 175 780,406 „pociągokilometrów”** (38,66% pracy eksploatacyjnej) i obsłużyła **1 516 776** podróżnych. Dodatkowo **153 189,376** wykonanych „pociągokilometrów” znajdowało się w realizacji Samorządu Województwa Pomorskiego (2,72% łącznej pracy eksploatacyjnej). W ramach przewozów organizowanych przez Województwo Kujawsko-Pomorskie obsłużono **4 896 776** pasażerów;
- w roku 2020 w ewidencji Województwa Kujawsko-Pomorskiego znajdowało się: 13 autobusów szynowych SA106, 5 wagonów doczepnych SA123, 4 jednostki elektryczne ED72 oraz 6 elektrycznych zespołów trakcyjnych EN76;
- w 2020 r. przeprowadzono kontrole doraźne w pociągach: Arriva RP Sp. z o.o. – **30**, POLREGIO Sp. z o.o. – **36**. W wyniku kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości skutkujących nałożeniem kar finansowych;

²⁴ POLREGIO Sp. z o.o. na podstawie umowy 5-letniej, zawartej w dniu 11 grudnia 2015 r. i obowiązującej od 13 grudnia 2015 r. do 12 grudnia 2020 r., Arriva RP Sp. z o.o. na podstawie umowy 10-letniej, zawartej w dniu 9 grudnia 2010 r. i obowiązującej od 12 grudnia 2010 r. do 12 grudnia 2020 r.

²⁵ Do 23.01.2020 r. przewoźnik nosił nazwę „Przewozy Regionalne” Sp. z o.o.

²⁶ Województwo Kujawsko-Pomorskie Porozumieniem NI-IT-I.001/2011 z 20 grudnia 2011 roku przejęło od Województwa Mazowieckiego prowadzenie obsługi linii kolejowej nr 27 Toruń Wschodni – Nasielsk na odcinku od granicy województwa kujawsko-pomorskiego do Sierpca. Dotacja otrzymana z tego tytułu w roku 2020 wyniosła 176 051,54 zł.

²⁷ Relacja Grudziądz – granica województwa – Malbork obsługiwana była okresowo przez tabor kolejowy lub REGIObus. Na mocy Porozumienia 9/UM/DIF/2015 z 7 września 2015 roku, Województwu Pomorskiemu powierzono realizację przewozów pasażerskich na tym odcinku. Z tytułu powierzenia Województwu Pomorskiemu organizacji tego połączenia, przekazano w roku 2020 dotację w wysokości 1 265 356,10 zł.

²⁸ Województwo Pomorskie przekazało Województwu Kujawsko-Pomorskiemu realizację zadania powierzonego Porozumieniem 8/UM/DIF/2015 z 7 września 2015 roku, tj. obsługi linii kolejowej 208 od granicy województwa kujawsko-pomorskiego do Chojnic oraz obsługi linii 215 od granicy województwa kujawsko-pomorskiego do Czerska. Z tytułu powierzenia Województwu Kujawsko-Pomorskiemu organizacji połączeń do Chojnic i Czerska, otrzymano w roku 2020 dotację w wysokości 2 502 559,86 zł.

- w roku 2020 Arriva RP Sp. z o.o. wykonała **35518**, natomiast POLREGIO Sp. z o.o. **48516** kursów;
- wskaźnik punktualności przewoźników w roku 2020 (w przypadku pociągów rozpoczynających bieg na terenie województwa kujawsko-pomorskiego, a kończących bieg poza jego granicami – za opóźnienie uważać się będzie przekroczenie terminu odjazdu ze stacji początkowej o ponad 5 min.; dla pociągów, które kończą bieg na terenie województwa kujawsko-pomorskiego za opóźnienie uważać się będzie przekroczenie terminu przyjazdu pociągów na stację końcową o ponad 5 min), kształtował się następująco: Arriva RP Sp. z o.o. **98,32%**, POLREGIO Sp. z o.o. **98,93%**.

WPŁYW PANDEMII Covid-19 NA REALIZACJĘ KOLEJOWYCH PRZEWOZÓW PASAŻERSKICH

W roku 2020 z powodu pandemii Covid-19, POLREGIO Sp. z o.o. odwołała łącznie 939 połączeń. Z powodu znacznego spadku frekwencji w przewozach pasażerskich, zdecydowano o zawieszeniu połączeń na linii kolejowej nr 27 Toruń Wschodni – Nasielsk, na odcinku Toruń – Sierpc. Do 18 marca 2020 r. Arriva Sp. z o.o. realizowała, na przedmiotowej linii dwa połączenia dziennie: Toruń Główny – Skępe oraz Toruń Główny – Sierpc.

Ze względu na brak zajęć szkolnych, pracę zdalną wielu zatrudnionych oraz kwarantannę, ruch pociągów i autobusów był dostosowywany do aktualnych potrzeb. Zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 16 października 2020 r. obowiązywały nowe limity pasażerów w pociągach. W pojeździe mogło być zajęte 30% liczby miejsc siedzących i stojących, przy jednoczesnym pozostawieniu co najmniej 50% miejsc siedzących niezajętych. Informacje o limicie miejsc były umieszczane m.in. na drzwiach pociągu. Ponadto pociągi poddawane były dezynfekcji, a przez cały czas trwania podróży, pasażerów obowiązywało zasłanianie ust i nosa.

Na liniach niezelektryfikowanych Województwo Kujawsko-Pomorskie wprowadziło w 2010 r. „Taryfę Kujawsko-Pomorską”, co doprowadziło do znacznego obniżenia kosztów zakupu biletów. Bilet normalny kosztował w 2020 r. 2,80 zł za pierwsze 10 km, a cena wzrastała o 10 groszy za każdy kolejny kilometr nieparzysty i o 20 groszy za kilometr parzysty. Taryfa uwzględnia wszystkie ulgi ustawowe. Od 12 grudnia 2015 roku „Taryfa Kujawsko-Pomorska” obowiązuje również na liniach zelektryfikowanych obsługiwanych przez operatora POLREGIO Sp. z o.o.

Wśród **własnych ofert handlowych** funkcjonujących u operatorów, w roku 2020, znalazły się m.in.:

Arriva RP Sp. z o.o.:

- oferta "Karnet 8 przejazdowy" – karnet dedykowany był dla osób podróżujących pociągami Arriva RP przez okres jednego miesiąca w wybrane dni. Po wykorzystaniu 8 przejazdów w ramach całego karnetu, podróżnemu przysługiwało prawo do zakupu biletu za 1 zł na relację podaną na karnecie;
- oferta „Złap rabat na TAXI” – oferta kierowana była do osób, które posiadały ważny w danym dniu bilet jednorazowy na przejazd pociągami Arriva RP, a które chciały skorzystać z rabatu na usługę Hallo Taxi Toruń lub Merc Taxi Grudziądz;
- oferta Wspólny Bilet Samorządowy – oferta obejmowała 24-godzinną podróż za 38 zł wszystkimi pociągami spółek: Arriva RP, Koleje Śląskie, Warszawska Kolej Dojazdowa, Koleje Małopolskie, Koleje Wielkopolskie, Koleje Dolnośląskie, Łódzka Kolej Aglomeracyjna oraz Koleje Mazowieckie. Bilet ważny był przez 24 godziny od chwili zakupu lub określonej godziny i dostępny we wszystkich kanałach sprzedaży Arriva (u konduktora w pociągu, u kierowcy w autobusie, w kasach biletowych, w biletomatach, na stronie www.arriva.pl oraz w aplikacji mobilnej SkyCash oraz iMKA);

POLREGIO Sp. z o.o.:

- "Kolej dla Seniora" – oferta skierowana była do osób, które ukończyły 60. rok życia. Podróżni posiadający bilet na przejazd wg oferty mogli odbywać przejazd bez względu na godzinę wyjazdu ze stacji początkowej w specjalnych cenach. Bilety jednorazowe wg oferty „Kolej dla Seniora” wydawane były na przejazdy jednorazowe, w jedną stronę, w pociągach w relacjach wewnątrz województwa kujawsko-pomorskiego;
- "Kolej dla Ciebie" – oferta obowiązywała na odcinku Inowrocław – Bydgoszcz i obejmowała bilety miesięczne w specjalnych cenach;
- "Regionalny bilet WiT" obowiązywał w pociągach łączących Toruń i Włocławek oraz po przyjeździe do jednego z miast. Przez godzinę pasażerowie pociągów mogli korzystać z komunikacji miejskiej bez żadnych dodatkowych opłat. Godzinę, od której można było korzystać z komunikacji miejskiej, pasażer wskazywał sam, kupując bilet. Bilet odcinkowy miesięczny WiT, pozwalał na korzystanie z komunikacji miejskiej bez ograniczeń czasowych po wybraniu odpowiedniej linii;
- Aglomeracyjny bilet BiT City. Bilet jednorazowy aglomeracyjny BiT City obowiązywał w pociągach łączących Toruń i Bydgoszcz oraz po przyjeździe do jednego z miast. Przez godzinę pozwalał korzystać z komunikacji miejskiej bez dodatkowych opłat. Godzinę, od której można było korzystać z komunikacji miejskiej pasażer wskazywał sam, kupując bilet. Bilet odcinkowy miesięczny aglomeracyjny BiT City pozwalał na korzystanie z komunikacji miejskiej bez ograniczeń czasowych po wybraniu odpowiedniej linii.

Negocjacje nowych umów z operatorami POLREGIO Sp. z o.o. i Arriva RP Sp. z o.o. W związku z wygasaniem 12 grudnia 2020 r. obowiązujących umów wieloletnich na świadczenie usług pasażerskich przewozów kolejowych zaplanowano przeprowadzenie postępowania przetargowego, dla którego pierwotny termin wszczęcia przewidziano na styczeń 2020 r. W trakcie weryfikacji założeń przetargowych wystąpiły okoliczności zakłócające możliwość udzielenia zamówienia w pierwotnie przyjęty sposób, mianowicie ogłoszenie przez PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. Planu Inwestycji Kolejowych w perspektywie 2021-2027 z uwzględnieniem ram do roku 2030. Inwestycje przewidziane w ogłoszeniu wpływają na zakres usług świadczonych w toku potencjalnego zamówienia publicznego w zakresie m.in. zmiany części linii spalinowych na linie zelektryfikowane, wyłączenia linii na czas modernizacji itp. Dlatego Zarządzeniem nr 27/20 Marszałka Województwa z dnia 1 kwietnia 2020 r. przystąpiono do negocjacji w celu bezpośredniego zawarcia umów o świadczenie usług w zakresie publicznego transportu zbiorowego wykonywanego koleją z Arriva RP sp. z o.o. oraz POLREGIO Sp. z o.o. z założeniem, że poziom cen będzie podobny do tych wskazanych w wygasających umowach. Stawki przewozowe według 5-letniej umowy zawartej w 2015 r. z ówczesnymi „Przewozami Regionalnymi” Sp. z o.o. wynosiły od 12,79 zł do 13,77 zł za każdy przejechany przez pociąg kilometr trasy (w 2020 r. było to 13,06 zł). Przystępując do negocjacji nowej umowy, władze POLREGIO Sp. z o.o. zaproponowały stawkę 24,12 zł, która była niemal dwukrotnie wyższa. W trakcie negocjacji została jedynie nieznacznie obniżona – do 23,75 zł z dotacją z Funduszu Kolejowego (20,71 zł bez tej dotacji). Stawka wynegocjowana z Arriva RP Sp. z o.o. za kilometr obsługi linii niezelektryfikowanych składami spalinowymi, znacznie droższymi w eksploatacji, wyniosła natomiast 24,83 zł. Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego po wielomiesięcznych negocjacjach zmuszony został do zawarcia z operatorami rocznych umów wynoszących odpowiednio: 53,7 mln zł na realizację 2,2 mln „pociągokilometrów” z POLREGIO Sp. z o.o. w dniu 12 grudnia 2020 r. i 37,2 mln zł na realizację 1,5 mln „pociągokilometrów” z Arriva RP Sp. z o.o. w dniu 11 grudnia 2020 r. W tej sytuacji oraz w związku zawieszeniem nauki szkolnej oraz pracą zdalną spowodowaną Covid-19, tymczasowo zawieszono szczególnie nisko frekwencyjne połączenia. Początkowo do obsługi zastępczych przewozów komunikacji zbiorowej na zawieszonych odcinkach linii kolejowych (Wierzchucin – Lipowa – Tleń, Włocławek – Kaliska – Kutno, Bydgoszcz – Unisław – Chełmża) wybrano w dniu 29 grudnia 2020 r. przewoźnika autobusowego PKS w Bydgoszczy Sp. z o.o., który rozpoczął pracę przewozową na wymienionych trasach 3 stycznia 2021 r. Częściowo już w styczniu 2021 roku, a następnie w ramach marcowej korekty rozkładów jazdy przywrócono część połączeń kolejowych. Podkreślić należy, że działania Zarządu Województwa podczas negocjacji z operatorami podporządkowane były dążeniu do zapewnienia mieszkańcom województwa możliwości korzystania z transportu kolejowego, bowiem dostępność transportowa jest jednym z kluczowych uwarunkowań realizacji potrzeb społecznych. Jednak, podobnie jak w realizacji wszystkich pozostałych zadań, negocjowane rozwiązania musiały uwzględniać możliwości finansowe budżetu województwa oraz konieczność racjonalnego wydatkowania środków. Przeprowadzone negocjacje z operatorami ujawniły potencjalne ryzyka w zabezpieczeniu realizacji zadań własnych Samorządu Województwa w zakresie przewozów pasażerskich. Dla ograniczenia tego ryzyka w przyszłości, Zarząd Województwa przedstawił Sejmikowi Województwa projekt uchwały wyrażającej wolę utworzenia przez Województwo Kujawsko-Pomorskie spółki z ograniczoną odpowiedzialnością pod firmą „Kujawsko-Pomorskie Samorządowe Przewozy Pasażerskie spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Toruniu” – została ona podjęta przez Sejmik Województwa na sesji w dniu 22 marca 2021 roku.

Przewozy autobusowe. Na regionalnym rynku autobusowych przewozów pasażerskich województwa kujawsko-pomorskiego funkcjonuje trzech dużych przewoźników, tj. Kujawsko-Pomorski Transport Samochodowy S.A., Arriva Bus Transport Polska Sp. z o.o. oraz PKS w Bydgoszczy Sp. z o.o., którzy zaspokajają większość potrzeb lokalnego rynku. Linie autobusowe w województwie zostały podzielone na **22** linie podstawowe i **23** linie uzupełniające zgodnie z *Planem zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla województwa kujawsko-pomorskiego*. W 2020 roku:

- dwie z linii uzupełniających nie były realizowane na całej długości, tj. Kamień Krajeński – Szubin (realizowana była na odcinku Kamień Krajeński – Nakło nad Notecią) oraz Piotrków Kujawski – Lubień Kujawski (realizowana była na odcinku Włocławek – Lubień Kujawski), a linie: Świecie – Śliwice i Bydgoszcz – Chełmża nie były realizowane;
- Województwo Kujawsko-Pomorskie otrzymało z budżetu państwa kwotę **30 300 000 zł** na realizację zadania zleconego, tj. na finansowanie dopłat do ustawowych ulg przy sprzedaży biletów w pozamiejskiej komunikacji autobusowej. Umowy określające zasady finansowania dopłat zawarte zostały z **47** przewoźnikami (realizującymi przewozy regularne osób w krajowym transporcie drogowym, tj. ogólnodostępne dla wszystkich pasażerów oraz przewozy regularne specjalne osób w krajowym transporcie drogowym, tj. przeznaczone wyłącznie dla określonych grup pasażerów), z czego 6 przewoźników zawarło taką umowę po raz pierwszy – łączna kwota **21 670 927,70 zł**;
- ponadto Województwo zawarło porozumienia z 17 organizatorami przewozów (powiaty sępoleński, tucholski, świecki, rypiński, mogileński, grudziądzki, chełmiński, golubsko-dobrzyński, wąbrzeski, toruński, nakielski, inowrocławski, gminy: Mogilno, Tuchola, Grudziądz, Kruszwica, Kcynia), w celu przekazania

rekompensaty kosztów poniesionych z tytułu finansowania ulg ustawowych przy sprzedaży biletów przez operatorów w roku 2020 oraz finansowało ulgi ustawowe do biletów sprzedanych przez operatora umowy o świadczenie usług użyteczności publicznej – łączna kwota **582 688,13 zł**;

- przewozy regularne osób w krajowym transporcie drogowym realizowane były, na podstawie zezwoleń, przez **23** przewoźników. Na dzień 31 grudnia 2020 r. ważnych było **250** zezwoleń, w tym 76 wykraczających poza granice województwa. Dla porównania, w grudniu 2019 r. ważnych było **313** zezwoleń;
- w dniu 31 grudnia 2020 r. ważne były **53** zezwolenia na przewozy regularne specjalne osób w krajowym transporcie drogowym, tzw. „przewozy zamknięte”, realizowane przez **26** przedsiębiorców, w tym **9** pozawojewódzkich.

Kujawsko-Pomorski Transport Samochodowy (KPTS) S.A. Kujawsko-Pomorski Transport Samochodowy powstał 13 kwietnia 2012 roku w wyniku konsolidacji spółek: PKS Włocławek, PKS Inowrocław, PKS Brodnica oraz PKS Lipno. Jest spółką prawa handlowego z udziałami Województwa Kujawsko-Pomorskiego. W 2020 roku Kujawsko-Pomorski Transport Samochodowy S.A. zrealizował łącznie 2,9 mln wozokilometrów na 51 liniach (łącznie z przebiegającymi poza granicami województwa).

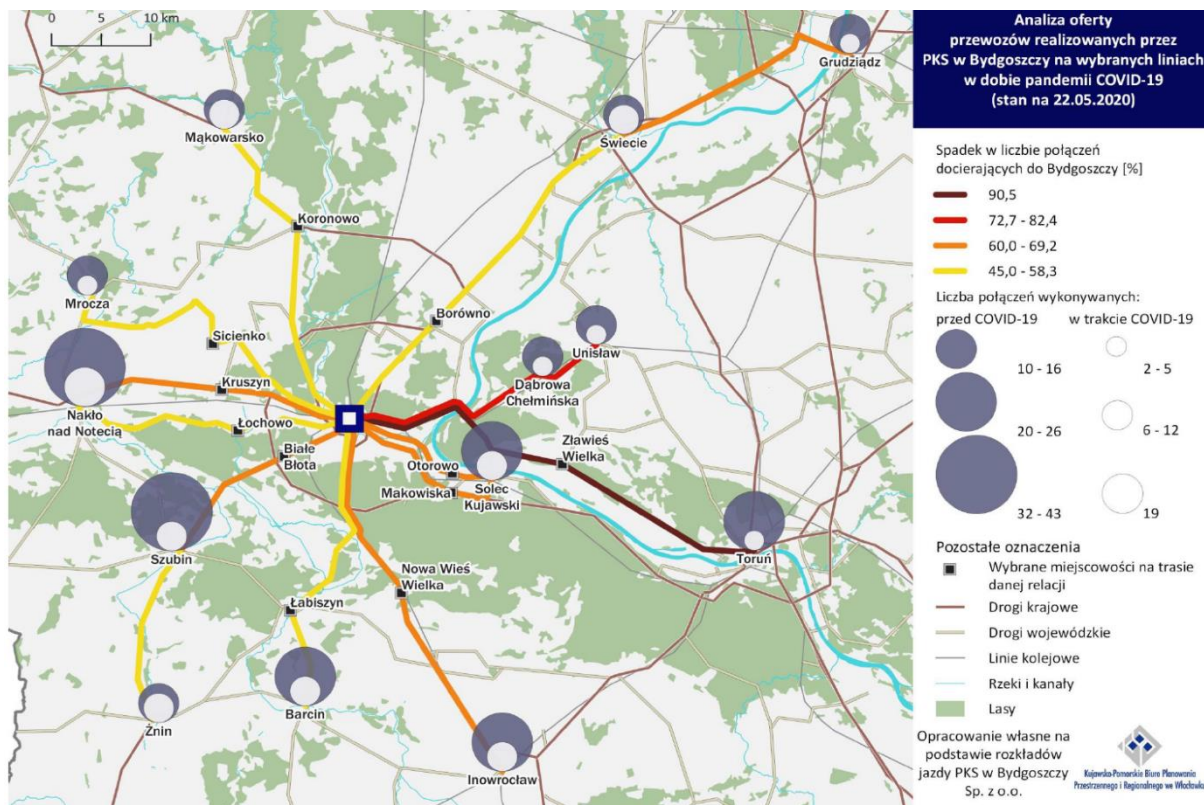
WPŁYW PANDEMII Covid-19 NA FUNKCJONOWANIE KPTS S.A.

W połowie marca 2020 r. w wyniku czasowego ograniczenia funkcjonowania jednostek systemu oświaty w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem Covid-19 na terenie całego kraju zamknięte zostały placówki oświatowe, których działalność jest ściśle powiązana z głównym źródłem przychodów Spółki, czyli szkolnymi biletami miesięcznymi. Zamknięcie placówek oświatowych oraz inne ograniczenia np. dotyczące przemieszczania się, zamknięcia szeregu obiektów i instytucji spowodowało znaczące ograniczenie działalności Spółki. W kwietniu 2020 r. Spółka wykonała 19,5% liczby kursów w porównaniu do roku poprzedniego, w maju 18,5%, a w czerwcu 28,6% kursów w porównaniu do roku 2019. We wrześniu Spółka powróciła do realizacji przewozów w pełnym zakresie, jednakże wprowadzenie kolejnych ograniczeń związanych z II falą Covid-19, zmusiło Spółkę do ponownego zawieszenia znacznej części komunikacji od początku listopada 2020 r. By zapobiec likwidacji nierentownych przewozów przez Kujawsko-Pomorski Transport Samochodowy S.A., Województwo Kujawsko-Pomorskie zawarło umowę bezpośredniego powierzenia przewozów na 51 liniach komunikacyjnych. Na realizację umowy z KPTS SA poniesiono następujące wydatki: z budżetu Województwa – 1 393 895,30 zł, z budżetu Wojewody (FRPA) – 4 734 170,27 zł (kwota przekazana do października), rekompensata ulg ustawowych – 660 678,36 zł. W celu ograniczenia ryzyka rozprzestrzeniania się wirusa w autobusach, zamontowano kurtyny częściowo odgradzające kierowców od pasażerów, wprowadzono dezynfekcję pojazdów z użyciem środków zapobiegających przenoszeniu wirusów i bakterii, a także ograniczono liczbę przewożonych pasażerów zgodnie z odpowiednimi rozporządzeniami w tym zakresie.

WPŁYW PANDEMII Covid-19 NA PASAŻERSKIE PRZEWOZY AUTOBUSOWE

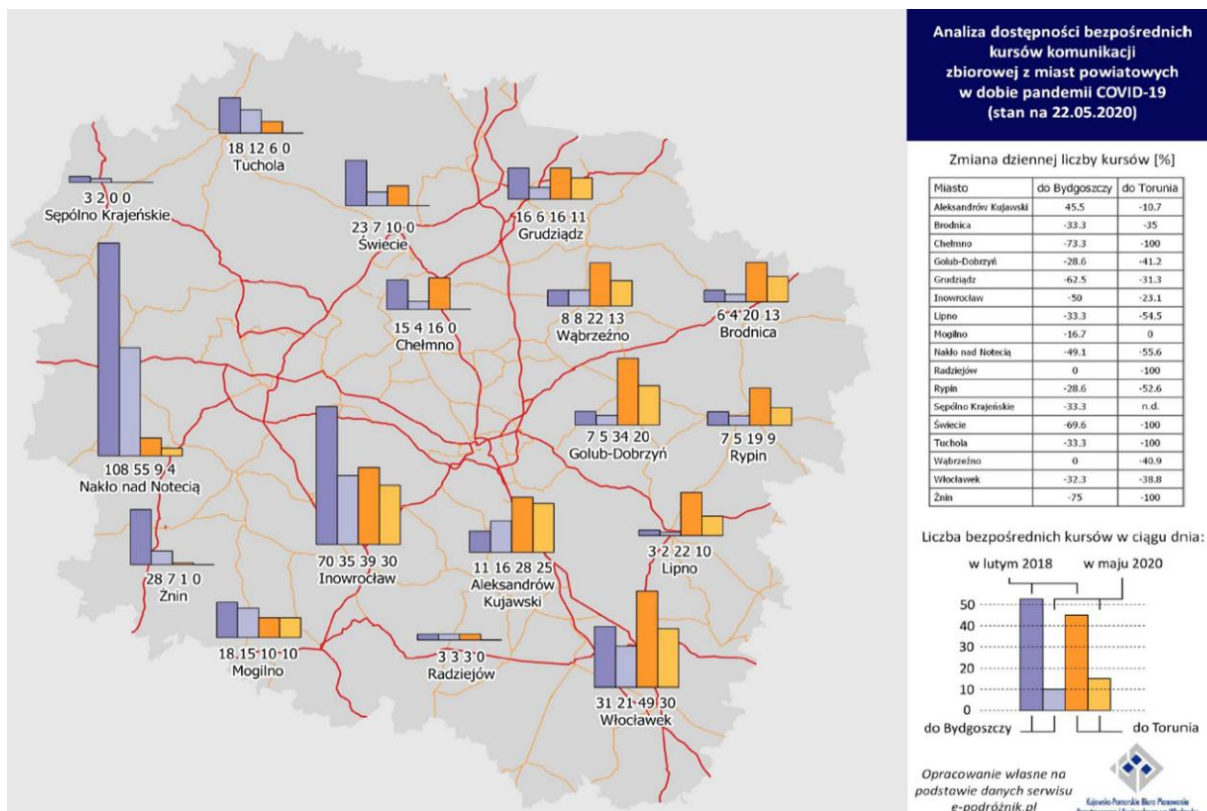
Główną przyczyną, dla której przewoźnicy rezygnowali z realizacji kursów w 2020 roku był wybuch pandemii Covid-19, efektem czego były ograniczenia w przemieszczaniu się, zamknięte szkoły i uczelnie, nauka i praca w trybie zdalnym, ograniczony dostęp do placówek medycznych, galerii handlowych, instytucji kultury. Oprócz decyzji o trwałym wygaszeniu linii komunikacyjnych, przewoźnicy dokonywali na bieżąco zawieszania połączeń na skutek wprowadzania stref żółtych i czerwonych wiążących się również z ograniczeniem liczby udostępnionych miejsc w środkach transportu publicznego. Przewoźnicy szacują, że w okresie pandemii Covid-19 liczba przewozów spadła o ok. 75%. Natomiast uruchomienie nowych połączeń wiązało się głównie z podpisanymi z gminami umowami na dowóz dzieci do szkół.

Wśród efektów oddziaływania pandemii Covid-19 na pracę przewoźników autobusowych wskazać należy także czasowe ograniczenia oraz trwałe zawieszanie połączeń przez PKS w Bydgoszczy Sp. z o.o. (rysunek nr 15). Spółka ta zmuszona była zmniejszyć ilość połączeń z Bydgoszczy do Torunia w maju 2020 r. o 90,5% w stosunku do stanu sprzed pandemii. Liczba kursów relacji Bydgoszcz – Unisław zmniejszona została natomiast o ponad 70%. O co najmniej 60% spadła liczba połączeń wykonywanych przez przewoźnika ze Świecia do Grudziądza, z Bydgoszczy do Nakła n. Notecią, Szubina, Inowrocławia oraz Solca Kujawskiego.

Rysunek 15. Porównanie oferty przewozowej PKS w Bydgoszczy Sp. z o.o. na wybranych liniach w maju 2020 r. w stosunku do stanu sprzed pandemii Covid-19

Źródło: opracowanie Kujawsko-Pomorskiego Biura Planowania Przestrzennego i Regionalnego we Włocławku na podstawie rozkładów jazdy PKS w Bydgoszczy Sp. z o.o.

Rysunek 16. Porównanie liczby bezpośrednich kursów komunikacji zbiorowej z miast powiatowych województwa kujawsko-pomorskiego do Bydgoszczy i Torunia w maju 2020 r. i w lutym 2018 r.

Źródło: opracowanie Kujawsko-Pomorskiego Biura Planowania Przestrzennego i Regionalnego we Włocławku na podstawie danych serwisu e-podróżnik.pl

PANDEMIA Covid-19 A PRZEWOZY KOMUNIKACJI ZBIOROWEJ

Skalę ograniczenia liczby bezpośrednich kursów komunikacji zbiorowej z miast powiatowych do ośrodków stołecznych województwa kujawsko-pomorskiego w maju 2020 r. w stosunku do lutego 2018 r. (typowego okresu stabilizacji funkcjonowania gospodarki), przedstawia rysunek nr 16. Wskutek pandemii Covid-19 i ograniczeń funkcjonowania gospodarki, zrezygnowano z utrzymywania połączeń autobusowych do Torunia z miast powiatowych takich jak: Tuchola, Świecie, Chełmno, Żnin, Radziejów, z których we wcześniejszym okresie wykonywano odpowiednio: 6, 10, 16, 1 i 3 kursy. O ponad 50% spadła liczba bezpośrednich kursów komunikacji zbiorowej do Bydgoszczy z Chełmna, Grudziądza, Świecia i Żnina. W porównywanych okresach, zmianie nie uległa natomiast liczba połączeń z Radziejowa i Wąbrzeźna do Bydgoszczy (odpowiednio: 3 i 8) oraz z Mogilna do Torunia (10 połączeń). Jedyny wzrost liczby wykonywanych kursów komunikacji zbiorowej (z 11 do 16) odnotowano w relacji z Aleksandrowa Kujawskiego do Bydgoszczy. Ponadto charakterystyczny dla dostępności tego miasta był także jedynie nieznaczny spadek liczby połączeń komunikacji zbiorowej do Torunia (z 28 do 25).

PORT LOTNICZY BYDGOSZCZ S.A.

Województwo Kujawsko-Pomorskie jest największym udziałowcem Spółki Port Lotniczy Bydgoszcz S.A. Posiada 1 974 989 akcji (stan na 21 stycznia 2021 r.), czyli ponad 70% udziału w głosach i kapitale. W 2020 r. Port Lotniczy Bydgoszcz S.A.:

- realizował połączenia do 2 hub'ów przesiadkowych, tj. **PLL LOT do/z Warszawy i Lufthansa do/z Frankfurtu**;
- obsłużył 127 959 pasażerów, czyli 69,9% mniej niż w 2019 r. W 2020 r. zrealizowano 6920 operacji lotniczych, czyli o 37,8% mniej niż w 2019 r.;
- ukończył prace, obejmujące przebudowę budynku terminala w obszarze części odlotów. Zakończono przebudowę przejścia służbowego, z wyodrębnieniem samodzielnego ciągu tranzytowego dla osób uprawnionych do przekroczenia strefy zastrzeżonej bez kontroli. Dzięki temu podwyższono wydajność obsługi Służby Ochrony Lotniska. Poza tym w terminalu uruchomiono nowe powierzchnie komercyjne, jak również zwiększono części dedykowane pracy służb, głównie Straży Granicznej. Powyższe zrealizowano w celu poprawy ogólnie pojętego bezpieczeństwa. Ponadto kontynuowane są prace projektowe, dotyczące rozbudowy i przebudowy terminala pasażerskiego w obszarze wyjść z terminala przylotów, połączone z modernizacją strefy bagażowni do kontroli bagażu;
- ukończył inwestycje – przebudowę parkingu, w ramach której powstały dodatkowe strefy parkingowe oraz nowoczesny system parkingowy, połączony ze stroną flash www;
- utrzymywał gotowość operacyjną w zakresie obsługi statków wojskowych, medycznych, cargo, rejsów specjalnych, lotów szkoleniowych, samolotów serwisowanych przez WZL-2, PWL;
- został dokapitalizowany w IV kwartale akcjami wartymi 12 mln zł przez Województwo Kujawsko-Pomorskie.

16 października 2020 r. w Terminalu Portu Lotniczego Bydgoszcz S.A. miała miejsce uroczystość odsłonięcia tablicy upamiętniającej wizytę Jana Pawła II na lotnisku Bydgoszcz. Organizatorami wydarzenia byli: Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego, Urząd Miasta Bydgoszcz, Port Lotniczy Bydgoszcz S.A., Towarzystwo Polsko-Włoskie.

FUNKCJONOWANIE PORTU LOTNICZEGO BYDGOSZCZ S.A. W DOBIE PANDEMII Covid-19

Port Lotniczy Bydgoszcz S.A. prowadził zaawansowane rozmowy z przewoźnikami w celu rozwoju siatki połączeń, poszerzenia oferty o nowe częstotliwości na dotychczas obsługiwanych kierunkach hubowych w celu zwiększenia dostępności komunikacyjnej Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Prowadzone rozmowy zostały przerwane i zawieszono przez pandemię Covid-19. Również przewoźnicy tradycyjni zawiesili połączenia lotnicze do/z Bydgoszczy do czasu unormowania sytuacji związanej z pandemią Covid-19. Wstrzymanie wiosną ruchu lotniczego nad Polską na ponad 100 dni, jak i kolejne miesiące z mocnymi restrykcjami w podróżach, pogorszyły statystyki i uniemożliwiły realizację planów portu.

ŻEGLUGA ŚRÓDLĄDOWA

Jednymi z elementów służących poprawie zewnętrznej dostępności i logistyki województwa, jak i gospodarczego wykorzystania śródlądowych dróg wodnych E40 i E70 w zakresie turystyki i transportu, są działania związane z ich rewitalizacją, a przede wszystkim z zapewnieniem IV klasy żeglowności (głębokości szlaku żeglugowego 2,5 m), zgodnie z Konwencją AGN, ratyfikowaną przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej. Działania Samorządu Województwa w tym obszarze mają głównie charakter promocyjny i lobbujący.

Podjęcie działań na rzecz stworzenia technicznych możliwości dla transportowego i turystycznego wykorzystania drogi wodnej E40 (rewitalizacja drogi E40). Zadanie polega na prowadzeniu działań lobbingsowych i organizacyjnych w kierunku kompleksowej rewitalizacji Międzynarodowej Drogi Wodnej E40, stanowiącej śródlądowe połączenie Morza Bałtyckiego z Morzem Czarnym, przebiegającej w Polsce Wisłą od Gdańska do Warszawy. Istotnym elementem sieci logistycznej dróg wodnych E40 i E70 będzie węzeł logistyczny oparty o port śródlądowy w rejonie Bydgoszczy-Solca Kujawskiego. W chwili obecnej przyjęto, że lokalizowane w obrębie Bydgoszczy dwa terminale, tj.: Platforma multimodalna Bydgoszcz-Solec Kujawski oraz Terminal intermodalny Bydgoszcz-Emilianowo, utworzyć mają docelowo jeden spójny **Węzeł Logistyczny Bydgoszcz**, który stanowić będzie hub logistyczny województwa kujawsko-pomorskiego. W 2020 r. zrealizowano następujące działania:

- opracowanie *Koncepcji ostatniej mili dla Węzła Logistycznego Bydgoszcz* (w ramach projektu COMBINE);
- prowadzenie działań lobbingsowych na rzecz rewitalizacji dróg wodnych, w tym: organizacja spotkania Zespołu doradczego Marszałka Województwa ds. rewitalizacji dróg wodnych województwa kujawsko-pomorskiego w Nakle n. Notecią (1 października 2020 r.), udział w Pomorskim Kongresie Transportu Intermodalnego (29 września 2020 r.), udział w konferencji 50-lecia Stopnia wodnego we Włocławku (28 września 2020 r.);
- udział w posiedzeniach Rady Rozwoju Obszaru Gospodarczego działającej przy Pomorskiej Specjalnej Strefie Ekonomicznej w grupach poświęconych gospodarce morskiej i żegludze śródlądowej oraz infrastruktury (styczeń i grudzień 2020 r.);
- udział w pracach związanych z rewizją Transeuropejskiej Sieci Transportowej (TEN-T) w celu wpisania, zakwalifikowania do sieci bazowej TEN-T Międzynarodowych Dróg Wodnych E40 i E70 oraz Węzła Logistycznego Bydgoszcz – m.in. korespondencja i wnioski kierowane do Ministerstwa Infrastruktury, spotkanie z przedstawicielami ww. Ministerstwa (styczeń 2020 r.), spotkania z europejską Koordynatorką Korytarza Bałtyk-Adriatyk Anne Jenssen (czerwiec i listopad 2020 r.);
- udział w pracach Stowarzyszenia Polskich Regionów Korytarza Transportowego Bałtyk-Adriatyk;
- współorganizacja konferencji (wraz z Uniwersytetem Mikołaja Kopernika w Toruniu oraz Uniwersytetem Łódzkim) „Odpowiedzialne łańcuchy dostaw 2020”, poświęconej budowie Węzła Logistycznego Bydgoszcz oraz powiązań logistycznych związanych z jego powstaniem (4 grudnia 2020 r.);
- realizacja międzynarodowych projektów EMMA Extension i COMBINE (*Interreg Region Morza Bałtyckiego*), w ramach których m.in. przygotowano dokumentację do wspomnianej wcześniej *Koncepcji ostatniej mili*.

Stworzenie możliwości turystycznego wykorzystania oraz małego ruchu transportowego na drodze wodnej E70 w ramach Wielkiej Pętli Wielkopolskiej (rewitalizacja drogi E70). Zadanie dotyczy wykorzystania obecnego potencjału Międzynarodowej Drogi Wodnej E70 oraz części Wielkiej Pętli Wielkopolskiej znajdującej się na terenie województwa kujawsko-pomorskiego, głównie w celach turystycznych oraz lokalnego transportu towarów. W roku 2020 zrealizowane zostały następujące działania:

- uczestnictwo i obsługa stoiska wystawienniczego podczas targów turystycznych w Szczecinie i Chorzowie, emisja spotów reklamowych w telewizji Polsat News, publikacja artykułu w prasie branżowej) w ramach porozumienia 5 województw (warmińsko-mazurskiego, pomorskiego, kujawsko-pomorskiego, wielkopolskiego i lubuskiego) na rzecz rewitalizacji MDW E70;
- opracowanie przez służby planowania przestrzennego województw: lubuskiego, wielkopolskiego i kujawsko-pomorskiego II etapu prac na rzecz „Studium przebiegu Międzynarodowej Drogi Wodnej E70 na odcinku Odra-Wisła” – liderem przedsięwzięcia było Kujawsko-Pomorskie Biuro Planowania Przestrzennego i Regionalnego we Włocławku (KPBPIR), a także działania lobbingsowe na rzecz realizacji III etapu Studium;
- organizacja warsztatów terenowych „Międzynarodowa Droga Wodna E70 impulsem zrównoważonego rozwoju Województwa” w Nakle n. Notecią poświęconych rewitalizacji MDW E70 (październik 2020 r.).

INNE ASPEKTY DOTYCZĄCE DOSTĘPNOŚCI I SPÓJNOŚCI

Działania związane z planami realizacji kolei dużych prędkości jako komponentu kolejowego Centralnego Portu Komunikacyjnego (CPK). Centralny Port Komunikacyjny jest planowanym węzłem przesiadkowym między Warszawą i Łodzią, który ma integrować transport lotniczy, kolejowy i drogowy. W ramach inwestycji, w odległości 37 km od Warszawy, planuje się budowę Portu Lotniczego Solidarność. Docelowo powstać ma 1800 km nowych linii kolejowych prowadzonych 12 ciągami korytarzowymi. Każdy z ciągów korytarzowych składać się będzie z nowych linii kolejowych oraz ze zmodernizowanych bądź wyremontowanych fragmentów istniejącej infrastruktury (kolejowe inwestycje towarzyszące PKP PLK). Inwestycja zakłada dojazd do CPK ze wszystkich aglomeracji Polski, za wyjątkiem Szczecina, w czasie do 2,5 godz. w początkowym okresie funkcjonowania systemu, a docelowo do 2 godz. W dniu 6 sierpnia 2019 r. odbyły się w Toruniu Regionalne Konsultacje Strategiczne idei komponentu kolejowego CPK oraz przebiegu poszczególnych linii, tzw. „szprych”. W lutym 2020 r. ogłoszony został przez Spółkę CPK I etap konsultacji *Strategicznego Studium Lokalizacyjnego*

Inwestycji Centralnego Portu Komunikacyjnego, a w listopadzie 2020 r. II etap konsultacji Strategicznego Studium Lokalizacyjnego Inwestycji Centralnego Portu Komunikacyjnego wraz z Prognozą Oddziaływania na Środowisko.

Rozwiązania przedstawione w SSL CPK zakładają budowę linii kolei dużych prędkości (linii nr 5) w ramach ciągu korytarzowego nr 1 (kierunek CPK – Gdańsk/Trójmiasto/Słupsk), w wariantcie niekorzystnym dla interesu rozwojowego województwa kujawsko-pomorskiego. Inwestor przewiduje przebieg tej linii w relacji: **CPK – Płock** – granica województwa – Lipno – Golub-Dobrzyń – Wąbrzeźno – **Grudziądz** – granica województwa, z przystankami pierwszej i drugiej kategorii. Zamierzeń tych nie zmieniono na przestrzeni konsultacji. Długość linii w granicach województwa ma wynosić 190 km, a prędkość handlowa 200-250 km/h. Wariant przedstawiony w dokumencie nie wykorzystuje potencjału ekonomiczno-ludnościowego województwa, wyłączając z obsługi jego ośrodki stołeczne – Bydgoszcz i Toruń, a ponadto przedstawia warianty nieracjonalne środowiskowo. Dla stolic województwa (kierunek CPK – Kołobrzeg / Koszalin), przewidziano obsługę linią nr 18 Kutno – Piła o maksymalnej prędkości handlowej 140-160 km/h. Linia ta ma być skomunikowana z linią nr 5 poprzez łącznicę nr 50 Włocławek – Grochowalsk. Na terenie województwa planuje się także budowę linii nr 242 Grudziądz – Warlubie (połączenie linii KDP z linią 131) oraz linii nr 400 Nakło nad Notecią – Okonek (do obsługi kierunku Kołobrzeg / Koszalin). Podniesienie prędkości planowane jest natomiast na liniach: 18 (Włocławek – Piła), 131 (Warlubie – Tczew), 201 (Bydgoszcz – Kościerzyna). W roku 2020, Marszałek Województwa Kujawsko-Pomorskiego, dwukrotnie wyraził dezaprobatę wobec marginalnego potraktowania województwa w zakresie przedmiotowej inwestycji, wysyłając pisma ze stanowiskiem oraz uwagi do dokumentów *Strategicznego Studium Lokalizacyjnego Inwestycji Centralnego Portu Komunikacyjnego*. W ramach korespondencji przekazano własne propozycje związane z wytrasowaniem nowych linii kolejowych w ramach ciągu korytarzowego nr 1, stawiające za priorytet interes rozwojowy Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Materiały argumentujące przebieg linii zgodny z interesem Województwa, w tym szczegółowa koncepcja ich przebiegu, przekazane zostały także przedstawicielowi regionalnemu Centralnego Portu Komunikacyjnego na województwo kujawsko-pomorskie, Konstantemu Dombrowiczowi.

Budowa drogi S5 na odcinku węzeł Nowe Marzy (A1) – Ostróda (S7). W październiku 2020 roku Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad (GDDKiA) zaprezentowała studium korytarzowe planowanego odcinka drogi S5, która w Ostródzie ma łączyć się z transgraniczną drogą S7, będącą najdłuższą drogą szybkiego ruchu w Polsce, a także elementem sieci bazowej TEN-T. W jego ramach poddano konsultacji 4 warianty przebiegu odcinka tej drogi. Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego za najbardziej optymalny, choć nie pozbawiony wad, uznał wariant 2 (zielony) o długości 90,9 km. Wariant ten, co najistotniejsze zapewnia właściwą obsługę Grudziądza jako ważnego ośrodka w hierarchii sieci osadniczej województwa oraz integruje kluczowe kierunki jego zewnętrznej obsługi transportowej, a także zapewnia lepszą obsługę rejonu Brodnicy.

Przygotowywane inwestycje PKP Polskie Linie Kolejowe (PLK) S.A. na terenie województwa kujawsko-pomorskiego z udziałem RPO. Zarząd Województwa uzgodnił z PKP PLK S.A. zakresy rzeczowe na opracowanie dokumentacji przedprojektowej i/lub projektowej dla następujących projektów z działania 5.3 Infrastruktura kolejowa RPO WKP 2014-2020 w 2020 r.:

- „Prace na linii kolejowej nr 208 na odcinku Grudziądz – Tuchola – granica województwa”;
- „Rewitalizacja linii kolejowych nr 208 i 33 na odcinku Grudziądz – Brodnica”;
- „Rewitalizacja kolejowego ciągu komunikacyjnego linii kolejowej nr 356 na odcinku granica województwa – Kcynia wraz z budową mijanki na odcinku Kcynia – Nakło nad Notecią linii kolejowej nr 281”.

Ponadto do *Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO)* w ramach unijnego Funduszu Odbudowy Województwo Kujawsko-Pomorskie zgłosiło następujące projekty:

- „Budowa linii kolejowej Trzciniec – Port Lotniczy Bydgoszcz – Solec Kujawski”
- „Modernizacja i elektryfikacja infrastruktury kolejowej w województwie kujawsko-pomorskim”;
- „Eko-mobilność Kujaw i Pomorza” (zakup elektrycznego taboru kolejowego oraz niskoemisyjnych autobusów do obsługi transportu publicznego).

Szczegółowy wykaz projektów zgłoszonych do KPO znajduje się w opisie celu strategicznego „Sprawne zarządzanie”.

4.3 Działania na rzecz realizacji celu strategicznego: Aktywne społeczeństwo i sprawne usługi

W Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+ w ramach celu strategicznego „Aktywne społeczeństwo i sprawne usługi” wyznacza się następujące kierunki działań, służące jego realizacji:

1. Wzmacnianie relacji i więzi społecznych;
2. Promocja aktywności społecznej, samorozwoju i idei kształcenia przez całe życie;
3. Kreowanie lokalnych liderów w dziedzinie społecznej i gospodarczej;
4. Kształtowanie więzi międzypokoleniowej jako podstawy solidarności wszystkich pokoleń;
5. Tworzenie warunków rozwoju społecznego osób niepełnosprawnych, przewlekle chorych i niesamodzielnych;
6. Promocja i rozwój ekonomii i przedsiębiorczości społecznej oraz spółdzielczości;
7. Promocja i wsparcie wolontariatu oraz działalności non-profit;
8. Promocja aktywności fizycznej;
9. Rozwój oferty kulturalnej o znaczeniu lokalnym;
10. Rozwój lokalnych centrów rozwoju społecznego poprzez poszerzanie zakresu działalności istniejącej bazy usług;
11. Dostosowanie funkcjonowania usług publicznych oraz przestrzeni publicznych do potrzeb wszystkich pokoleń;
12. Rozwój form opieki dla realizacji potrzeb starzejącego się społeczeństwa i ludności niesamodzielnej;
13. Realizacja infrastruktury dla rozwoju rekreacji, sportu masowego i amatorskiego;
14. Rewitalizacja miast, wsi i obszarów zdegradowanych;
15. Budowa systemu wspierania rodziny;
16. Rozwój bazy i promocja wychowania żłobkowego;
17. Rozwój współpracy jednostek samorządu terytorialnego i organizacji pozarządowych skierowany m.in. na przejmowanie przez obywateli i organizacje pozarządowe zadań publicznych;
18. Wzrost zdolności sektora NGO do realizacji zadań z zakresu rozwoju lokalnego, współpracy międzynarodowej;
19. Inicjowanie, realizacja i wspieranie działań sprzyjających zwiększeniu partycypacji społecznej poprzez rozbudowę wspomaganą elektronicznie systemów konsultacji społecznych;
20. Promowanie filantropii jako niezinstytucjonalizowanej formy pomocy;
21. Zapewnienie wysokiego poziomu nauczania na wszystkich poziomach edukacji;
22. Zapewnienie wysokiego standardu bazy oświatowej;
23. Rozwój szkolnictwa zawodowego oraz kształcenia ustawicznego;
24. Rozwój i promocja edukacji nieformalnej;
25. Rozwój edukacji przedszkolnej;
26. Promocja wykształcenia;
27. Rozwój edukacji doświadczalnej nauk ścisłych na wszystkich poziomach kształcenia;
28. Rozwój zdolności edukacyjnych szkół wyższych;
29. Wprowadzenie systemów stypendialnych;
30. Kształcenie kadr dla opieki zdrowotnej dla potrzeb ludności starszej;
31. Kształcenie kadr dla opieki społecznej dla potrzeb ludności starszej;
32. Rozwój współpracy międzynarodowej instytucji edukacji formalnej i nieformalnej;
33. Poprawa bezpieczeństwa zdrowotnego mieszkańców województwa;
34. Rozwój profilaktyki zdrowotnej;
35. Promocja zdrowia;
36. Rozwój technologii telemedycznych;
37. Rozwój potencjału medycznego uzdrowisk;
38. Dostosowanie systemu ochrony zdrowia dla potrzeb starzejącego się społeczeństwa.

POLITYKA SPOŁECZNA

Polityka społeczna dotyczy bardzo szerokiego zakresu działań, które są realizowane przez bardzo liczne przedsięwzięcia, niekiedy o pozornie niewielkim oddziaływaniu, mierzonym liczbą beneficjentów, ale zazwyczaj bardzo precyzyjnie ukierunkowanych do środowisk potrzebujących tej interwencji. Cechą charakterystyczną interwencji w tej dziedzinie jest przede wszystkim bardzo duża liczba działań o charakterze nieinwestycyjnym. Są one związane ze świadczeniem zróżnicowanej pomocy, zarówno przez instytucje statutowo zajmujące się polityką społeczną, jak też dużą liczbę partnerów, którym powierza się te zadania, dzięki czemu możliwy jest znacznie bardziej bezpośredni kontakt z beneficjentami. Stosunkowo nieliczne są działania inwestycyjne – zazwyczaj dotyczą one rozbudowy lub adaptacji bazy niezbędnej dla prowadzenia działalności. Dlatego też w pracach Zarządu Województwa w dziedzinie polityki społecznej, bardzo dużą część stanowią działania o charakterze

formalnym i/lub organizacyjnym, na przykład służące uruchamianiu konkursów, zlecaniu zadań, przyjmowaniu sprawozdań, bieżących działań dotyczących programów. Specyfika tej sfery powoduje, że są to działania niezbędne dla realizacji zadań.

Organem doradczym w sprawach polityki społecznej jest działająca przy Marszałku **Kujawsko-Pomorska Wojewódzka Rada Dialogu Społecznego (KPWRDS)**. Rada działa w oparciu o ustawę z dnia 24 lipca 2015 r. o Radzie Dialogu Społecznego i innych instytucjach dialogu społecznego (Dz. U. z 2018 r., poz. 2232 z późn. zm.) oraz Decyzję nr 171/2015 Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 16 grudnia 2015 roku. W roku 2020 liczyła 36 członków (po trzech przedstawicieli strony rządowej i samorządowej, po 15 przedstawicieli strony pracodawców i pracowników). Funkcję Przewodniczącego Rady pełnił Pan Andrzej Arndt Przewodniczący Zarządu Wojewódzkiego Forum Związków Zawodowych Województwa Kujawsko-Pomorskiego – przedstawiciel strony pracowników. W 2020 roku zorganizowano 14 posiedzeń KP WRDS (3 posiedzenia plenarne, 8 posiedzeń Prezydium i 3 posiedzenia zespołów problemowych). Podczas posiedzeń poruszano tematy dotyczące m.in.:

- oceny realizacji zadań oświatowych w Województwie Kujawsko-Pomorskim, sytuacji szkolnictwa branżowego – analiza efektów reformy szkolnictwa branżowego;
- sprawozdania z realizacji *Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+ w 2019 r.*;
- działań podejmowanych przez Rząd w celu przeciwdziałania i zwalczania Covid-19 na terenie Województwa Kujawsko-Pomorskiego oraz dostępność pacjentów do świadczeń zdrowotnych;
- działań podejmowanych przez Zarząd Województwa w celu przeciwdziałania i zwalczania Covid-19 na terenie województwa kujawsko-pomorskiego;
- ubezpieczenia służby zdrowia na wypadek zachorowania na Covid-19, w zakresie objęcia tym ubezpieczeniem tylko pracowników szpitali jednoimiennych;
- działań w ramach Tarczy Antykryzysowej na terenie województwa kujawsko-pomorskiego podejmowanych przez: Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu, Powiatowy Urząd Pracy w Bydgoszczy, Zakład Ubezpieczeń Społecznych w Bydgoszczy, Zakład Ubezpieczeń Społecznych w Toruniu, Bank Gospodarstwa Krajowego Regionu Kujawsko-Pomorskiego; projektu *Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia przyspieszenia 2030+*; sytuacji firmy POLREGIO na rynku przewozowym; funkcjonowania placówek służby zdrowia, oświaty oraz podmiotów gospodarczych w związku ze wzrostem zakażeń Covid-19 w województwie kujawsko-pomorskim.

Coraz ważniejszym zagadnieniem w ramach polityki społecznej jest ogół działań ukierunkowanych dla realizacji potrzeb i zapewnienia wysokiej jakości życia osób starszych – tzw. polityka senioralna, która choć nie została dotąd sformalizowana w postaci dokumentu programowego, de facto jest przez Zarząd Województwa wdrażana za pomocą szeregu dedykowanych, skoordynowanych działań. Wspecjalizowaną jednostką Samorządu Województwa, realizującą samodzielnie szereg działań w tej dziedzinie i liderującą innym oraz koordynującą pozostałe, jest Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Toruniu. Ze względu na znaczenie oraz zwiększające się w ostatnich latach potrzeby społeczne związane z działaniami na rzecz seniorów, zagadnienie dotyczące polityki senioralnej zostało wyodrębnione i przedstawione w dalszej części *Raportu*.

W 2020 roku Zarząd Województwa podejmował wiele działań w zakresie szeroko rozumianego wsparcia rodziny:

- realizowano projekt „**Rodzina w Centrum 2**”, którego głównym celem jest zwiększenie dostępu do usług wsparcia rodziny i pieczy zastępczej poprzez zbudowanie zintegrowanego systemu pomocy dla rodzin. Projekt zakłada kompleksowe podejście do problematyki wsparcia rodziny i systemu pieczy zastępczej poprzez rozwój usług wspierających i aktywizujących rodziny w środowisku lokalnym, ma też charakter profilaktyczno-edukacyjny. W efekcie wdrożenia zaplanowanych zadań w 2020 r. wsparciem objęto 708 nowych osób oraz udzielono 2053 porady pedagogiczne, 711 porad prawnych, 3328 porad psychologicznych, 276 porad psychiatrycznych, przeprowadzono 224 mediacje rodzinne, 819 terapii grupowych i indywidualnych, 39 warsztatów 1-dniowych dla rodziców, 30 zajęć animacyjnych, działało 55 grup wsparcia, zorganizowano 3 szkolenia dla wolontariuszy, 6 wyjazdów edukacyjnych, 140 superwizji rodzin zastępczych, 18 warsztatów dla przebywających i opuszczających pieczę, 13 warsztatów moje emocje, 53 warsztaty socjoterapeutyczne dla przebywających i opuszczających pieczę a także wydano 1 bon edukacyjny;
- zrealizowano także między innymi takie wydarzenia jak:
 - pięć powiatowych spotkań dotyczących rozwoju rodzinnych form pieczy zastępczej, w których łącznie wzięło udział 140 osób. Uczestnikami byli przedstawiciele instytucji pomocy i integracji społecznej, oświaty, rodziny zastępcze oraz inne osoby zainteresowane tematyką pieczy zastępczej;
 - dwa szkolenia dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej, zawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz dla kandydatów na dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego;

- zorganizowano i przeprowadzono 1 szkolenie warsztatowe (16-godz.) pn. „Dyscyplina w rodzinie. Jak kierować swoim zachowaniem, żeby wpływać na zachowanie dzieci” dla 21 osób;
- w świetlicach działających przy MOPR we Włocławku przeprowadzono 209 godzin socjoterapii oraz 138 godzin zajęć wyrównujących braki szkolne;
- w ramach projektu „Usługi w mieszkaniach wspomaganych, obejmujące rozwój usług w mieszkaniach treningowych” zakupiono sprzęt i wyposażenie mieszkania treningowego w Aleksandrowie Kujawskim. Mieszkanie zostało wyposażone i oddane do użytkowania w 2020 r. Projekt realizowany jest przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Toruniu wspólnie z 23 partnerami z województwa kujawsko-pomorskiego: 19 powiatowymi centrami pomocy rodzinie, 4 ośrodkami pomocy społecznej w miastach na prawach powiatu (w Bydgoszczy, Toruniu, Włocławku i Grudziądzu);
- realizowano projekt **„Aktywna Mama, aktywny Tata”**, którego celem jest zwiększenie aktywności zawodowej mieszkańców z terenu województwa kujawsko-pomorskiego, pełniących funkcje opiekuńcze nad dziećmi do lat 3 oraz wspieranie tych osób w powrocie na rynek pracy, poprzez sfinansowanie opieki nad dziećmi do lat 3 przez okres 12 miesięcy oraz zaangażowanie bezrobotnych i biernych zawodowo w działania aktywizacyjne i szkoleniowe. W 2020 r. 372 osoby objęto wsparciem aktywizacyjnym w postaci doradztwa zawodowego, pośrednictwa pracy, poradnictwa zawodowego; 46 osób korzystało ze szkoleń, staży, 317 osób powróciło na rynek pracy po przerwie związanej z urodzeniem/wychowaniem dziecka lub utrzymało zatrudnienie, 1047 opiekunów dzieci do lat 3 otrzymało wsparcie. Realizatorami projektu są: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Toruniu; Miejskie Ośrodki Pomocy Rodzinie w Toruniu, Włocławku, Grudziądzu; Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bydgoszczy; Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Inowrocławiu; Powiatowe Urzędy Pracy w Toruniu, Bydgoszczy, Włocławku, Grudziądzu, i Inowrocławiu;
- realizowano projekt **„Trampolina 2”** skierowane do młodzieży objętej sądowym środkiem wychowawczym. W ramach projektu na terenie województwa kujawsko-pomorskiego funkcjonują 23 Młodzieżowe Centra. Uczestnicy otrzymują w nich wsparcie indywidualne i grupowe prowadzące do kompleksowej aktywizacji społeczno-zawodowej poprzez zapoznanie z alternatywnymi formami spędzania czasu wolnego, organizację zajęć sportowych, działania terapeutyczne, psychologiczne oraz działania wzmacniające kompetencje edukacyjno-zawodowe, a także poprzez wsparcie skierowane do ich otoczenia. W efekcie realizacji projektu „Trampolina 2” do końca 2020 r. 200 osób uczestniczyło w szkoleniach lub korzystało z doradztwa w zakresie kompetencji cyfrowych. Wsparciem objęto także: 430 osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym (z czego 17 uzyskało kwalifikacje, 24 uzyskało kompetencje, 20 poszukiwało pracy ale i 20 pracowało po opuszczeniu projektu), 126 osób z otoczenia uczestników projektu i 14 osób z niepełnosprawnościami. Ponadto dla 604 osób zostały utworzone Indywidualne Plany Działania lub Indywidualne Plany Resocjalizacyjne. Realizatorem projektu jest Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Toruniu wraz ze Stowarzyszeniem Wsparcia Społecznego „Aditus” z Włocławka;
- realizowano projekt **„Wykluczenie-nie ma MOWy!”** Projekt skierowany jest do młodzieży przebywającej w Młodzieżowych Ośrodkach Wychowawczych lub w Młodzieżowym Ośrodku Socjoterapii, mających swoją siedzibę na terenie województwa kujawsko-pomorskiego. Projekt skierowany jest także do otoczenia osób nieletnich, wobec których zastosowano środki zapobiegania i zwalczania demoralizacji i przestępczości lub przebywających w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych i młodzieżowych ośrodkach tj. nauczycieli zatrudnionych w MOW/MOS. W rezultacie wdrażania projektu „Wykluczenie – nie ma MOWy!” w 2020 r. 170 osób uczestniczyło w szkoleniach/korzystało z doradztwa w zakresie kompetencji cyfrowych, wsparciem objęto także: 255 osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym (9 uzyskało kwalifikacje, a 14 uzyskało kompetencje), 99 osób z otoczenia uczestników projektu i 5 osób z niepełnosprawnościami. Ponadto dla 255 osób zostały utworzone Indywidualne Plany Działania lub Indywidualne Plany Resocjalizacyjne. Realizatorami projektu są: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Toruniu wraz z Młodzieżowymi Ośrodkami Wychowawczymi w Kruszwicy, we Włocławku, Samostrzelu, Strzelnie, Szyszakach i w Bielicach;
- zorganizowano kampanię prasową **„Biała Wstążka”** – przeciw przemocy wobec kobiet (kampania międzynarodowa), polegającą na publikacji ogłoszenia informacyjnego w prasie lokalnej (emisja w 3 tytułach prasowych – łącznie 6 emisji);
- realizowano zadanie **„Kujawsko-Pomorska Niebieska Linia Pogotowie dla Ofiar Przemocy w Rodzinie”**, polegające na udzielaniu telefonicznych i internetowych porad i konsultacji prawnych (435) i psychologicznych (804), a w uzasadnionych życiowo sytuacjach realizowaniu pełnej obsługi prawnej (zastępstwa procesowego) i indywidualnej terapii psychologicznej. Organizowano także dyżury prawne w największych miastach województwa kujawsko-pomorskiego oraz spotkania mediacyjne. Realizatorem projektu jest Województwo Kujawsko-Pomorskie, a projekt jest współfinansowany przez 129 gmin naszego województwa;
- zorganizowano szkolenia:
 - „Kompetentny zespół”, w 2020 r. odbyły się 3 edycje szkolenia online, w których uczestniczyły 52 osoby;

- z zakresu przemocy wobec dzieci, w tym zjawiska alienacji rodzicielskiej z uwzględnieniem małżeństw międzynarodowych (szkolenie on-line, łącznie 22 uczestników);
- dla trenerów Programu „Bez przemocy. Program korekcyjno-edukacyjny dla sprawców przemocy w rodzinie” (14-18 września 2020 r., Toruń, łącznie 10 uczestników);
- "Jak skutecznie reagować na przemoc wobec dziecka? Procedura NK, odebranie dziecka z rodziny", trzecia edycja szkolenia (w formie on-line) dla pracowników służb społecznych, przeszkolono 150 osób.

Ponadto zadania w zakresie szeroko rozumianego wsparcia rodziny, zgodnie z Uchwałą Nr 48/2215/19 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 13 grudnia 2019 r., w sprawie przyjęcia Planu działań na 2020 r., realizował Kujawsko-Pomorski Ośrodek Adopcyjny w Toruniu. W 2020 r. Ośrodek:

- prowadził postępowania adopcyjne;
- współpracował ze środowiskiem lokalnym, w szczególności z innymi podmiotami właściwymi w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej;
- prowadził działania informacyjnych i promocyjne w zakresie postępowań adopcyjnych;
- prowadził szkolenia dla kandydatów na rodzinę zastępczą.

W województwie realizowane były także wieloaspektowe działania w obszarze ekonomii społecznej:

- realizacja projektu „Koordynacja rozwoju ekonomii społecznej w województwie kujawsko-pomorskim”, którego głównym zadaniem jest współpraca na rzecz rozwoju i integracji sektora ekonomii społecznej oraz upowszechnianie ekonomii społecznej i reprezentowanie sektora ekonomii społecznej. Efektem podjętych prac było:
 - 2 inicjatywy dotyczące rozwoju ekonomii społecznej sfinansowanych ze środków EFS;
 - 27 podmiotów ekonomii społecznej, objętych wsparciem w ramach sieciowania;
 - 12 gmin objętych działaniami upowszechniającymi współpracę z podmiotami ekonomii społecznej;
 - 93 pracowników lokalnych i regionalnych podmiotów działających na rzecz rozwoju ekonomii społecznej; którzy zostali objęci wsparciem w ramach projektu. Realizatorem projektu jest Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Toruniu;
- organizacja panelu dyskusyjnego pt.: „Wiedza – kompetencje – finanse. Wsparcie dla rozwoju podmiotów ekonomii społecznej” w ramach Międzynarodowego Forum Gospodarczego – WELCONOMY FORUM IN TORUŃ (14 września 2020 r., Toruń, 50 osób, organizatorzy: Stowarzyszenie „Integracja i Współpraca” oraz Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Toruniu);
- inauguracja pracy Regionalnego Komitetu Rozwoju Ekonomii Społecznej II kadencji.

Jak co roku realizowano także wiele działań na rzecz wzrostu potencjału organizacji pozarządowych w województwie kujawsko-pomorskim:

- realizowano eksperckie doradztwo z zakresu prawa, rachunkowości i zarządzania finansami w organizacjach pozarządowych;
- przeprowadzono kampanię „**1% dla naszego regionu**”, promując ideę przekazywania 1% podatku na rzecz organizacji pozarządowych z regionu kujawsko-pomorskiego. W 2020 r. (rozliczenie za 2019 rok) podatnicy w liczbie 741 tys. przekazali na rzecz organizacji pożytku publicznego 38,5 mln zł, co w porównaniu do 2010 r. tj. pierwszego roku kampanii (rozliczenie za 2009 rok), kiedy ok. 288 tys. podatników przekazało niespełna 15,5 mln zł, stanowi znaczny, prawie dwu i półkrotny wzrost;
- zorganizowano XIII edycję Konkursu o Nagrodę Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego na najlepsze inicjatywy społeczne, realizowane przez organizacje pozarządowe pn. „**Rodzynki z pozarządówki**”. Wydarzenie zorganizował Urząd Marszałkowski WKP. Przyznano 12 równorzędnych nagród finansowych po 2,5 tys. każda wraz z tytułem "Rodzynki z pozarządówki". W związku z odwołaniem uroczystej gali wręczenia nagród w konkursie, postanowiono, aby przedstawić wszystkich laureatów tegorocznej edycji konkursu pn. "Rodzynki z pozarządówki" na zdjęciach przedstawiających członków tych organizacji z dyplomami Marszałka Województwa. Publikacja ukazała się na stronach internetowych województwa;
- w ramach prac nad *Programem współpracy samorządu województwa kujawsko-pomorskiego z organizacjami pozarządowymi na rok 2021* ustalono priorytetowe obszary zadań publicznych, które będą wspierane przez Samorząd Województwa w 2021 roku w ramach współpracy finansowej i pozafinansowej. *Program* został poddany konsultacjom społecznym i został uchwalony przez Sejmik Województwa;
- powołano Zespół ds. tworzenia *Programu*, który podczas dwudniowych warsztatów i kilku spotkań on-line wypracował zapisy programowe do *Wieloletniego programu współpracy samorządu województwa kujawsko-pomorskiego z organizacjami pozarządowymi na lata 2021-2025*. Dokument otrzymał formę ostatecznej wersji i zostanie poddany pod obrady Zarządu Województwa, celem skierowania go do konsultacji społecznych a następnie zostanie uchwalony przez Sejmik Województwa;

- zrealizowano otwarty konkurs ofert nr 12/2020 pod nazwą: „Zorganizowanie i przeprowadzenie bloku szkoleniowo-doradczego, skierowanego do organizacji pozarządowych”. Konkurs polegał na zleceniu organizacji pozarządowej specjalizującej się w prowadzeniu działalności szkoleniowo-doradczej przeprowadzenia (w trybie comiesięcznym) cyklu szkoleń i doradztwa dla organizacji z województwa. Dofinansowanie przekazano 1 organizacji, która przeprowadziła kilkadziesiąt szkoleń i kilkadziesiąt godzin doradztwa indywidualnego;
- zrealizowano otwarty konkurs ofert nr 13/2020 pod nazwą: „Dofinansowanie wkładu własnego do projektów finansowanych z funduszy zewnętrznych”. Konkurs polegał na przekazaniu dotacji ze środków Samorządu Województwa na wkład własny organizacji do projektów o charakterze regionalnym i ponadregionalnym, realizowanych ze źródeł zewnętrznych.

Istotnym obszarem działalności była także realizacja zadań, związanych z rehabilitacją zawodową i społeczną **osób z niepełnosprawnościami:**

- wdrażano zadania ujęte w **Programie Równe szanse. Program działania na rzecz osób niepełnosprawnych do 2020 r.** Z realizacji dokumentu co roku sporządzane jest sprawozdanie;
- rozpoczęto prace nad opracowaniem **Programu Równe szanse. Program działania na rzecz osób niepełnosprawnych na lata 2021-2030.** Aby określone w nim zadania, w jak najwyższym stopniu pokrywały się z faktycznymi potrzebami niepełnosprawnych mieszkańców województwa, zlecono firmie zewnętrznej opracowanie diagnozy pn. „Kompleksowa diagnoza sytuacji osób z niepełnosprawnościami na terenie województwa kujawsko-pomorskiego”;
- zlecono zadania fundacjom i organizacjom pozarządowym w ramach ogłoszonych otwartych konkursów (konkurs 15/2020, 17/2020, 25/2020). W rezultacie środki finansowe w wysokości 331 600,00 zł przekazano 17 organizacjom na realizację projektów, które dotyczyły:
 - organizowania i prowadzenia szkoleń, kursów, warsztatów dla osób z niepełnosprawnością, grup środowiskowego wsparcia oraz zespołów aktywności społecznej dla osób niepełnosprawnych aktywizujących zawodowo i społecznie te osoby;
 - prowadzenia grupowych i indywidualnych zajęć psychologicznych, pedagogicznych, logopedycznych, neurologopedycznych, terapii behawioralnej, terapii sensorycznej, zajęć fizjoterapeutycznych oraz masażu terapeutyczno-leczniczych, które rozwijają umiejętności sprawnego komunikowania się z otoczeniem osób z uszkodzeniami słuchu, mowy, z autyzmem i z niepełnosprawnością intelektualną;
 - świadczenia usług wspierających, które mają na celu umożliwienie lub wspomaganie niezależnego życia osób niepełnosprawnych, w szczególności usług asystencji osobistej;
 - prowadzenia rehabilitacji osób z niepełnosprawnością w warunkach domowych oraz w różnych typach placówek;
- dofinansowano koszty działania 9 Zakładów Aktywności Zawodowej (ZAZ) z terenu województwa kujawsko-pomorskiego w miejscowościach: Bydgoszcz, Brodnica, Białe Błota, Drzonowo, Przyjezierze, Radziejów, Tuchola, Wąbrzeźno i Włocławek, w których na koniec grudnia 2020 r. zatrudnionych było 410 osób z niepełnosprawnościami, z orzeczoną znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności. Łącznie na realizację w/w zadania przekazano kwotę w wysokości 10 538 697,00 zł;
- współfinansowano roboty budowlane, które dotyczyły 6 obiektów, służących rehabilitacji, w związku z potrzebami osób niepełnosprawnych z powiatów: m. Bydgoszczy, m. Torunia, chełmińskiego, toruńskiego i żnińskiego. Prowadzone roboty budowlane dotyczyły: budowy windy wraz z zewnętrzną infrastrukturą; modernizacji dźwigu osobowego, montażu zewnętrznej platformy dźwigowej, budowy hali sportowej wraz z łącznikiem pełniącym rolę rehabilitacyjną w Szkole Podstawowej, budowy sali gimnastycznej wraz z zapleczem socjalno-technicznym oraz budowy Zakładu Pielęgnacyjno-Opiekuńczego dla Dzieci i Młodzieży. Dwie ostatnie inwestycje, jako umowy wieloletnie zostaną zakończone odpowiednio w roku 2021 i 2022. Pozostałe roboty budowlane w całości ukończono w roku sprawozdawczym. Na dofinansowanie robót budowlanych przeznaczono łączną kwotę w wysokości: 4 314 750,00 zł;
- prowadzono **stronę internetową <http://niepelnosprawni.kujawsko-pomorskie.pl>** zawierającą informacje o działaniach Samorządu Województwa na rzecz środowiska osób z niepełnosprawnościami. W całym 2020 roku odnotowano 13 583 unikatowych wejść;
- zorganizowano wydarzenia o zasięgu wojewódzkim, mające na celu przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz zwiększenie aktywności zawodowej osób z niepełnosprawnościami, w których łącznie wzięło udział ponad 500 osób, w tym 335 osób z niepełnosprawnościami:
 - **IV Bal Osób Niepełnosprawnych** we współpracy z Fundacją Światło w Toruniu, Stowarzyszeniem 18+ z Torunia, Stowarzyszeniem „Jestem” z Torunia, Mieszkaniami Treningowymi z Torunia, Fundacją Ducha i Fundacją Arkadią z Torunia, Subicare z Radziejowa, oraz Środowiskowym Domem Samopomocy ze Świecia (25 stycznia 2020 r., Toruń, 200 osób z niepełnosprawnościami);
 - w ramach programu telewizyjnego „Czas na interwencję” zorganizowano audycję pn. „Sytuacja dzieci i młodzieży z niepełnosprawnościami i problemy wynikające z ograniczenia działalności placówek

edukacyjno-wychowawczych w dobie pandemii”, w którym eksperci próbowali odpowiedzieć na pytania: jak w dobie pandemii wygląda współpraca rodzin z dziećmi i młodzieżą z niepełnosprawnościami z e-szkolą, wychowawcą czy terapeutą;

- w ramach programu telewizyjnego „Mocne wsparcie” zorganizowano audycję pn. „O terapii i roli terapeuty w procesie rehabilitacji osób z niepełnosprawnościami, w szczególności dzieci i młodzieży”. W czasie audycji rozmawiano o rodzajach i sposobach terapii oraz roli terapeuty w procesie rehabilitacji osób z niepełnosprawnościami w szczególności dzieci i młodzieży;
- zorganizowano II edycję konkursu na „**Najlepszego terapeutę zajęciowego województwa kujawsko-pomorskiego**”, którego celem była popularyzacja wśród społeczeństwa wiedzy dotyczącej istoty zawodu i pracy w zawodzie terapeuty zajęciowego oraz zachęcenie młodych ludzi do wyboru zawodu i podjęcia kształcenia, w tym kierunku. W tegorocznej edycji konkursu zgłoszonych zostało 7 kandydatów, z których wyłoniono 4 terapeutów zajęciowych wyróżniających się w pracy terapeutycznej. Każdy z laureatów otrzymał nagrodę finansową, w wysokości 3 000,00 zł. W konkursie nagrodzono osoby prowadzące pracę terapeutyczną z osobami z niepełnosprawnościami, o wieloletnim doświadczeniu, stosującymi innowacyjne formy oraz techniki terapii zajęciowej, dzięki którym osiągają wysoki poziom usprawnienia i samodzielności osób z niepełnosprawnościami;
- współorganizowano Święta Bożego Narodzenia dla dzieci i młodzieży z niepełnosprawnościami, mieszkańcami Domów Pomocy Społecznej w Chełmnie, Grabi, Kamieniu Krajeńskim. Łącznie udział wzięły 302 osoby w tym: 135 dzieci i młodzieży do lat 24. Celem wydarzenia była aktywizacja społeczna i integracja mieszkańców i podopiecznych placówek oraz wspólne przeżycie w radosnej atmosferze Świąt Bożego Narodzenia.

Zgodnie z art. 44a ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych przy Marszałkach Województw tworzy się wojewódzkie społeczne rady do spraw osób niepełnosprawnych. W województwie Kujawsko-Pomorskim **Wojewódzka Społeczna Rada ds. Osób Niepełnosprawnych** po raz pierwszy została powołana w 2003 roku. W 2019 r. Marszałek Piotr Całbecki powołał nowy skład Rady. Siedmioosobowe gremium przez cztery lata będzie wspierać gospodarza regionu w kreowaniu polityki społecznej. Obsługa WSRdsON jest w całości finansowana ze środków budżetu Województwa Kujawsko-Pomorskiego w oparciu o zadanie pn. Obsługa Zespołu Doradczo – Opiniodawczego Osób Niepełnosprawnych. W 2020 roku odbyły się 3 posiedzenia Rady. WSRdsON wydała 3 opinie w sprawie:

- wyrażenia zgody na zawarcie umów na okres dłuższy niż jeden rok budżetowy na dofinansowanie robót budowlanych dotyczących obiektów służących rehabilitacji, w związku z potrzebami osób niepełnosprawnych, z wyjątkiem rozbiórki tych obiektów;
- określenia zadań Samorządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego finansowanych ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w 2021 roku;
- zmieniającą uchwałę w sprawie wyrażenia zgody na zawarcie umów na okres dłuższy niż jeden rok budżetowy na dofinansowanie robót budowlanych dotyczących obiektów służących rehabilitacji, w związku z potrzebami osób niepełnosprawnych, z wyjątkiem rozbiórki tych obiektów.

Prace Zarządu Województwa polegały także na realizacji szeregu działań organizacyjnych i/lub formalnych, umożliwiających uruchomienie lub prowadzenie zróżnicowanych przedsięwzięć z zakresu polityki społecznej, a także ich doskonalenie, w tym:

- współrealizowano projekt „**Kooperacja – efektywna i skuteczna**”, którego celem jest wypracowanie i wdrożenie modelu kooperacji pomiędzy instytucjami pomocy i integracji społecznej a podmiotami innych polityk sektorowych jak: edukacja, zdrowie, kultura, sport, sądownictwo i policja dla gmin miejsko-wiejskich w ramach makroregionu II, obejmującego województwa: zachodniopomorskie, pomorskie, kujawsko-pomorskie, wielkopolskie, warmińsko-mazurskie i lubuskie. Efektem projektu ma być wprowadzenie nowego profilu usług opartego o wzajemną współpracę i wykorzystanie potencjału tych instytucji w działaniach na rzecz włączenia społecznego osób/rodzin. W konsekwencji wypracowany model ma doprowadzić do komplementarnego podejścia do świadczenia usług na rzecz włączenia społecznego. W rezultacie wdrażania projektu, w 2020 r., 330 podmiotów podjęło współpracę na rzecz opracowania modelu kooperacji, 50 jednostek samorządu terytorialnego pilotażowo wdrożyło opracowany model kooperacji instrukcji pomocy i integracji społecznej, 179 pracowników socjalnych objęto coachingiem w ramach projektu. W ramach realizacji projektu odbyły się także dwa spotkania: 16 stycznia 2020 r. w siedzibie ROPS w Toruniu odbyło się spotkanie zespołu ds. wdrażania modelu kooperacji, 7-8 września 2020 r. odbyło się spotkanie przedstawicieli trzech Komitetów Sterujących realizujących projekty: „Liderzy kooperacji” w ramach Makroregionu I obejmującego województwa lubelskie, mazowieckie, podkarpackie, podlaskie i świętokrzyskie; „Kooperacja – efektywna i skuteczna” w ramach Makroregionu II obejmującego województwa zachodniopomorskie, pomorskie, kujawsko-pomorskie, wielkopolskie, warmińsko-mazurskie i lubuskie; „Kooperacje 3D – model wielosektorowej współpracy na rzecz osób i rodzin” w ramach

Makroregionu III obejmującego województwa śląskie, opolskie, małopolskie i łódzkie. Tematyka koncentrowała się wokół bieżącego etapu projektowego jakim jest pilotaż wypracowanych modeli kooperacji w gminach miejskich, miejsko – wiejskich i wiejskich wszystkich makroregionów oraz potrzebie uwspólniania rekomendacji trzech modeli dla zróżnicowanych makroregionów. Realizatorami zadania są województwa: kujawsko-pomorskie, lubuskie, pomorskie, warmińsko-mazurskie, wielkopolskie, zachodniopomorskie i ich regionalne ośrodki polityki społecznej oraz UMK w Toruniu;

- realizowano **Wojewódzki program doskonalenia kadr pomocy społecznej województwa kujawsko-pomorskiego „Profesja”**, którego celem jest szkolenie kadr pomocy społecznej województwa kujawsko – pomorskiego i wyposażenie jej w instrumenty, które pozwolą na umiejętne rozwiązanie problemów społecznych, będących w kręgu zainteresowania pracy socjalnej poprzez uzupełnianie i podnoszenie jakości wiedzy merytorycznej w ramach różnorodnych form kształcenia i doskonalenia zawodowego. Łącznie w 2020 r. w szkoleniach wzięły udział 94 osoby. Realizatorem zadania jest Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Toruniu;
- promowano najciekawsze i najbardziej wartościowe inicjatywy w dziedzinie pomocy społecznej, nowatorskiego podejścia oraz rzetelności i ofiarności pracowników a także wolontariuszy placówek opieki społecznej poprzez wręczenie Nagrody Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego dla osób wyróżniających się w działalności pomocy społecznej **„Stalowy Anioł”**. W roku 2020 odbyła się XIV edycja Nagród. Zarząd Województwa przyznał 15 nagród, w tym 11 indywidualnych i 4 zbiorowe oraz 1 wyróżnienie. Wśród zwycięzców są osoby i zespoły działające na rzecz rodzin oraz środowisk wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym. Ich działania i wsparcie udzielane innym osobom niosącym pomoc, mają nierzadko zasadniczy wpływ na jakość życia dzieci i całych rodzin;

Nagroda „Stalowy Anioł”, fot. Mikołaj Kuras UMWKP

- w ramach monitoringu realizacji **Strategii polityki społecznej województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020** opracowano raport pn. „Ocena realizacji *Strategii polityki społecznej województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020*”. Raport dostępny na stronie internetowej ROPS w Toruniu: <https://www.rops.torun.pl/strategie-i-programy/strategia-polityki-spoecznej>. Opracowano także Raport z realizacji *Strategii polityki społecznej województwa kujawsko-pomorskiego za lata 2013-2018*. Raport dostępny na stronie internetowej ROPS w Toruniu: <https://www.rops.torun.pl/strategie-i-programy/strategia-polityki-spoecznej>;
- rozpoczęto prace nad przygotowaniem **Strategii polityki społecznej województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2030**. Zespół pracował w systemie hybrydowym (stacjonarnie i zdalnie). Zorganizowano 5 spotkań, podczas których wypracowano wstępną wersję dokumentu;

- zgodnie z art. 16a ustawy o pomocy społecznej wykonano ocenę zasobów pomocy społecznej w województwie oraz opracowano raport pn. „**Ocena Zasobów Pomocy Społecznej w Województwie Kujawsko – Pomorskim za rok 2019**”. Opracowanie zawiera wybrane działania Samorządu Województwa, dotyczące zwiększenia włączenia społecznego, głównie za pośrednictwem programów opracowywanych i wdrażanych przez departamenty Urzędu Marszałkowskiego WKP w Toruniu oraz jednostki organizacyjne Samorządu Województwa, w trakcie prac pracownicy Działu udzielili ok. 130 konsultacji telefonicznych dot. prawidłowego wypełnienia ankiet w CAS, na bieżąco weryfikowano przesłane dane i informacje. Raport dostępny jest na stronie internetowej ROPS w Toruniu: <https://www.rops.torun.pl/badania-ianalazy/opracowania/bilans-potrzeb-ozps>;
- kontynuowano prace nad **Regionalnym Modelem Usług Opiekuńczych**. W 2020 r. przygotowano opracowanie prezentujące RMUO, materiał będzie stanowił wstęp do podjęcia działań w kierunku opracowania regionalnych wytycznych odnośnie realizacji różnych form pomocy adresowanych do seniorów, a w przyszłości może również do zainicjowania prac nad standaryzacją i certyfikacją usług świadczonych na rzecz osób niesamodzielnych;
- przygotowano aktualny wykaz jednostek pomocy i integracji społecznej za rok 2020, wszystkie wykazy placówek zostały udostępnione na stronie internetowej ROPS w Toruniu: <https://www.rops.torun.pl/badania-i-analazy/infrastruktura>;
- opracowano sprawozdanie z realizacji *Kujawsko-Pomorskiego programu pomocy społecznej i włączenia społecznego na lata 2019-2020* za rok 2019. Sprawozdanie zawiera efekty oraz wskaźniki osiągnięte w ramach Obszarów Strategicznych: rozwój ekonomii społecznej, wsparcie dla osób starszych, osób bezdomnych, osób i rodzin będących w trudnej sytuacji życiowej. Sprawozdanie dostępne na stronie internetowej ROPS w Toruniu: <https://www.rops.torun.pl/strategie-i-programy/kujawsko-pomorski-program-pomocy-spoecznej-i-wlaczania-spoecznego-na-lata-2019-2020>;
- przygotowano rozdział Integracja Społeczna do raportu pn. *Analiza sytuacji społeczno-ekonomicznej województwa kujawsko-pomorskiego w obszarach oddziaływania EFS w latach 2017-2019*. W ramach raportu opracowano 28 wskaźników dotyczących następujących obszarów: korzystający z pomocy społecznej, piecza zastępcza, ekonomia społeczna, infrastruktura pomocy i integracji społecznej;
- zorganizowano szkolenie „Zastosowanie Kodeksu Postępowania Administracyjnego w systemie pomocy i wsparcia społecznego”. Celem szkolenia było usystematyzowanie wiedzy z zakresu procedur administracyjnych stosowanych w systemie pomocy i wsparcia społecznego. Szkolenia odbyły się w formie on-line w dniach 5, 18, 25 czerwca 2020 r., łącznie wzięło w nich udział 75 uczestników).

W zakresie pomocy osobom bezdomnym zrealizowano projekt informacyjny „**Akcja Zima 2020/2021**”, w ramach którego:

- podobnie jak w latach poprzednich opracowano informatory (700 egz.), plakaty (900 egz.) i ulotki (5 000 egz.), informujące o miejscach schronienia oraz jadłodajniach, dotyczące szczegółów związanych z działalnością placówek udzielających pomocy i wsparcia dla osób bezdomnych w naszym regionie. Materiały zostały przekazane do ok. 700 podmiotów/instytucji świadczących pomoc osobom bezdomnym, działających w naszym województwie, m. in. do schronisk, noclegowni, jadłodajni, ośrodków pomocy społecznej, parafii w dużych ośrodkach miejskich, ośrodków terapii uzależnień, szpitali, policji, straży miejskiej, zakładów karnych, aresztów śledczych, a także na dworce PKS i PKP oraz do mediów;
- w ramach kampanii świadomościowej opracowano plakat „Jak mądrze pomagać osobom bezdomnym”, 300 egz. Realizatorem projektu był Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Toruniu.

Ponadto organizowano a także uczestniczono w pracach **Wojewódzkiej Rady ds. Bezdomności i Wykluczenia Mieszkaniowego** przy Marszałku Województwa Kujawsko-Pomorskiego:

- w dniu 2 marca 2020 roku w siedzibie Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Toruniu odbyło się spotkanie Wojewódzkiej Rady ds. Bezdomności i Wykluczenia Mieszkaniowego;
- w dniu 28 maja 2020 udział w spotkaniu roboczym w Brodnicy prowadzących placówki wsparcia dla osób w kryzysie bezdomności, które są członkami Wojewódzkiej Rady;
- lipiec 2020 roku zapoznano się przesłano (w imieniu obsługi administracyjnej Rady), w wersji elektronicznej, pismo zredagowane przez przedstawicieli Wojewódzkiej Rady ds. Bezdomności do Pana Józefa Ramlaua Wicewojewody Kujawsko-Pomorskiego dotyczące minimalnych zaleceń w okresie pandemii Covid-19 dla jednostek pomocowych.

Zarząd Województwa podjął także działania mające na celu poprawę warunków funkcjonowania ROPS w Toruniu. Dotyczyły one głównie spraw związanych z termomodernizacją budynku siedziby Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej oraz spraw związanych z zakupem i montażem szlabanu w celu zabezpieczenia wjazdu na parking Ośrodka.

W 2020 r. monitorowano także zjawisko oraz przeciwdziałano niekorzystnym wpływom alternatywnych ruchów religijnych i parareligijnych na życie mieszkańców województwa kujawsko-pomorskiego. W ramach projektu prowadzone były konsultacje i porady dla osób poszukujących pomocy, a także osób destrukcyjnie poszkodowanych przez sekty. Poprzez wydawanie publikacji, ulotek informacyjnych, organizowanie konferencji, seminariów, szkoleń, dyskusji i debat publicznych przekazywane są informacje społeczeństwu o współczesnych alternatywnych ruchach religijnych i parareligijnych. Projekt jest realizowany we współpracy z UMK (z Pracownią Dokumentacji i Badań Ruchów Religijnych i Parareligijnych – jednostką organizacyjną Wydziału Teologicznego UMK).

WPŁYW PANDEMII Covid-19 NA DZIAŁALNOŚĆ REGIONALNEGO OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ

Realizowano projekty mające na celu wsparcie osób starszych i kadry świadczącej usługi społeczne. Wsparcie polegało na: zapewnieniu niezbędnych środków ochrony, testów na obecność wirusa, dopłat do wynagrodzeń. Wsparciem w zakresie zwalczania lub przeciwdziałania skutkom pandemii Covid-19 objęto 298 podmiotów, granty na cele zapobiegania skutkom Covid-19 otrzymało 139 podmiotów. Wartość wydatków kwalifikowalnych przeznaczonych na działania związane z pandemią Covid-19 wyniosła 26 325 144,38zł²⁹:

- **doposażano szpitale**, zakupiono sprzęt medyczny i niemedyczny dla 4 podmiotów leczniczych będących partnerami w projekcie;
- uruchomiono system wsparcia „**Mechanizm zakupowy**” dla znajdujących się w trudnej sytuacji podmiotów ekonomii społecznej (PES) i przedsiębiorstw społecznych (PS), która jest skutkiem wystąpienia Covid-19, poprzez zakup przez Ośrodki Wsparcia Ekonomii Społecznej produktów i usług służących przeciwdziałaniu skutkom Covid-19 u tych PES/PS i przekazywanie ich nieodpłatnie osobom, grupom oraz instytucjom potrzebującym wsparcia w związku z kryzysem epidemicznym. Zakupione zostały produkty (maseczki ochronne, przyłbice, środki dezynfekujące) i usługi (usługi cateringowe, przygotowanie i dostarczanie posiłków) w 28 podmiotach ekonomii społecznej, które przekazano nieodpłatnie łącznie do 324 instytucji pomocowych;
- prowadzono działania informacyjne poprzez portal ekonomii społecznej w regionie www.es.rops.torun.pl, Fanpage Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Toruniu (www.facebook.com/ropstorun), newsletter oraz pocztę elektroniczną. Do zawiązanych sieci podmiotów ekonomii społecznej przekazywano na bieżąco najważniejsze informacje i dane, zarówno o zasięgu wojewódzkim, jak i krajowym, dotyczącym wsparcia podmiotów ekonomii społecznej podczas pandemii Covid-19. Rezultaty to: 35 artykułów na portalu www.es.rops.torun.pl (6 925 odsłon), 36 wpisów na fanpage'u www.facebook.com/ropstorun (14 853 odbiorców);
- w ramach projektu „**Kooperacja – efektywna i skuteczna**”, wsparcie w postaci zakupu środków ochrony: żeli antybakteryjnych, rękawic jednorazowych, płynów do dezynfekcji powierzchni, urządzeń do oczyszczania powietrza, urządzeń do dezynfekcji poprzez natrysk, lamp bakteriobójczych zaplanowano m.in. dla: domów pomocy społecznej, placówek świadczących usługi opiekuńcze, hospicjów, ośrodków pomocy społecznej, mieszkań chronionych, specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy, domu dla samotnych matek, powiatowych centów pomocy rodzinie;
- niektóre zadania realizowane w ramach projektu „**Kooperacja – efektywna i skuteczna**” zorganizowano w trybie zdalnym z wykorzystaniem środków komunikacji elektronicznej umożliwiającym porozumiewanie się na odległość:
 - spotkania sieciujące PES;
 - warsztaty w zakresie współpracy pomiędzy jst i PES w oparciu o promocję, ofertę i dostarczanie usług społecznych dla mieszkańców;
 - spotkanie Regionalnego Komitetu Rozwoju Ekonomii Społecznej;
 - spotkania grupy roboczej ds. opracowania *Kujawsko-Pomorskiego programu na rzecz ekonomii społecznej na lata 2021-2030*;
 - Bożonarodzeniowe Targi Wystawiennicze PES odbyły się w formie Świątecznego Bazaru Społecznego na Facebooku;
 - spotkania animatora lokalnego;
- w ramach projektu „**Rodzina w Centrum 2**” uruchomiono wsparcie w formie zdalnej dla rodzin, które przez pandemię zmierzyły się z zupełnie nową sytuacją, stresem, poczuciem zagrożenia, izolacji czy utratą pracy. Ponadto, w związku z pandemią Covid-19, w ramach projektu rozszerzono grupę do której kierowano

²⁹ Wartość środków na podstawie złożonych wniosków o płatność do dnia 14.12.2020 r. za okres rozliczeniowy do 30.11.2020 r. Całkowita wartość wydatków za 2020 r. będzie znana na początku lutego 2021 r. po złożeniu wniosku o płatność na podstawie obowiązujących podczas rozliczenia projektu terminów. Zakłada się na koniec projektu 06.2021 r. osiągnięcie poziomu wydatków na kwotę 36 181 362,97 zł.

wsparcie, o wychowanków i wychowawców z placówek opiekuńczo wychowawczych z województwa kujawsko-pomorskiego;

- realizowano projekt „**Pomagamy skutecznie**”, którego celem było podjęcie działań minimalizujących w jak największym stopniu skutki pandemii Covid-19 oraz ograniczających rozprzestrzenianie się wirusa w DPS na terenie województwa kujawsko-pomorskiego w okresie od 1 czerwca do 31 grudnia 2020 r.;
- w ramach realizacji *Programu „Profesja”* przygotowano dla pracowników socjalnych „Poradnik dla kadry pomocy społecznej na czas pandemii”, w ramach którego odbywały się szkolenia on-line dotyczące realizacji zadań ośrodków pomocy społecznej w sytuacjach kryzysowych szczególnie w czasie m.in. pandemii.

W związku z pandemią Covid-19 odstąpiono od realizacji:

- XI Kujawsko-Pomorskiego **Forum Ekonomii Społecznej** (w ramach Forum odstąpiono od przyznania wyróżnień: „Zakup Prospołeczny”, „Samorząd przyjazny ekonomii społecznej”, „Samorząd rozwijający ekonomię społeczną” oraz „Przedsiębiorstwo zaangażowane społecznie”);
- **Forum Pomocy Społecznej**;
- biznesowego lunchu z ekonomią społeczną;
- wizyt studyjnych krajowych i zagranicznych;
- targów wystawienniczych w ramach Targów Turystycznych Wypoczynek i Toruńskiego Festiwalu Smaku;
- konkursu wiedzy dla młodzieży nt. ekonomii społecznej;
- części działań w ramach projektu Trampolina 2 – Dzień Sportu, Wizyty studyjne do przedsiębiorstw społecznych, Konferencji metodycznej dla kuratorów. Dział Realizacji Projektu Trampolina otrzymała do realizacji 2 projekty dot. przeciwdziałania Covid-19;
- wizyty studyjnej w Schronisku dla Bezdomnych Mężczyzn w Toruniu, wizyta zaplanowana była na IV kwartał 2020 r.

WPŁYW PANDEMII Covid-19 NA DZIAŁALNOŚĆ BIURA WSPARCIA RODZINY I PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W WYDZIALE POLITYKI SPOŁECZNEJ

- nie odbyła się planowana wspólnie z MOPR Włocławek kolejna powiatowa konferencja poświęcona przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie;
- nie podjęto organizacji realizacji innych przedsięwzięć w ramach wspólnych działań różnych instytucji działających w obszarze przeciwdziałania przemocy;
- ze względu na zmianę formy szkoleń ze stacjonarnej na zdalną zmniejszyła się w stosunku do planowanej (a nawet w stosunku do pierwotnie deklarujących swój udział) liczba uczestników szkoleń;
- stan pandemii spowodował również wydłużenie prac nad opracowaniem nowego *Wojewódzkiego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie dla województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2021–2026*, a co za tym idzie kampania społeczna promująca ten *Program* nie została zrealizowana w roku 2020, a przełożona na rok 2021;
- nie przeprowadzono Konkursu dla młodzieży szkolnej na pracę pisemną o tematyce propagującej rolę ojca – „**Mój ojciec – dobrze być razem**” ze względu na edukację zdalną w szkołach;
- seminarium nt. promowania dobrych praktyk na rzecz rodziny – planowanych do realizacji wspólnie z Kolegium Jagiellońskim – Toruńską Szkołą Wyższą (listopad);
- nie odbyły się zaplanowane do realizacji 3 konferencje razem z partnerami zewnętrznymi (NGO, uczelnie wyższe) w zakresie wsparcia rodziny i problemów polityki społecznej (maj-grudzień).

WPŁYW PANDEMII Covid-19 NA DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANĄ Z REHABILITACJĄ OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI

W związku z zagrożeniem epidemicznym oraz związanymi z tym zaleceniami rządu m.in. zakazem organizacji imprez masowych odwołane zostały organizowane od 2003 roku wystawy rękodzieła artystycznego osób niepełnosprawnych pn. „**My też potrafimy**” o tematyce Świąt Wielkanocnych i Świąt Bożego Narodzenia. Wystawy połączone z kiermaszem były okazją do promowania twórczości osób z niepełnosprawnościami, będących uczestnikami i podopiecznymi działających w naszym regionie jednostek na rzecz osób z niepełnosprawnościami. W wydarzeniach tych w 2019 roku wzięły udział 54 i 42 placówki reprezentowane przez ponad 300 wystawców.

WPŁYW PANDEMII Covid-19 NA DZIAŁALNOŚĆ KUJAWSKO-POMORSKIEGO OŚRODKA ADOPCYJNEGO

W związku z pandemią Kujawsko-Pomorski Ośrodek Adopcyjny w Toruniu nie zrealizował corocznego Festynu rodzinnego integrującego rodziny adopcyjne i promującego ideę adopcji. Nie doszło do corocznych Dni Otwartych Ośrodka oraz spotkań w ramach Grupy Wsparcia dla Rodzin Adopcyjnych. Pandemia Covid-19 w znacznym stopniu **ograniczyła działalność sądów rodzinnych**, część toczących się spraw o przysposobienie dziecka

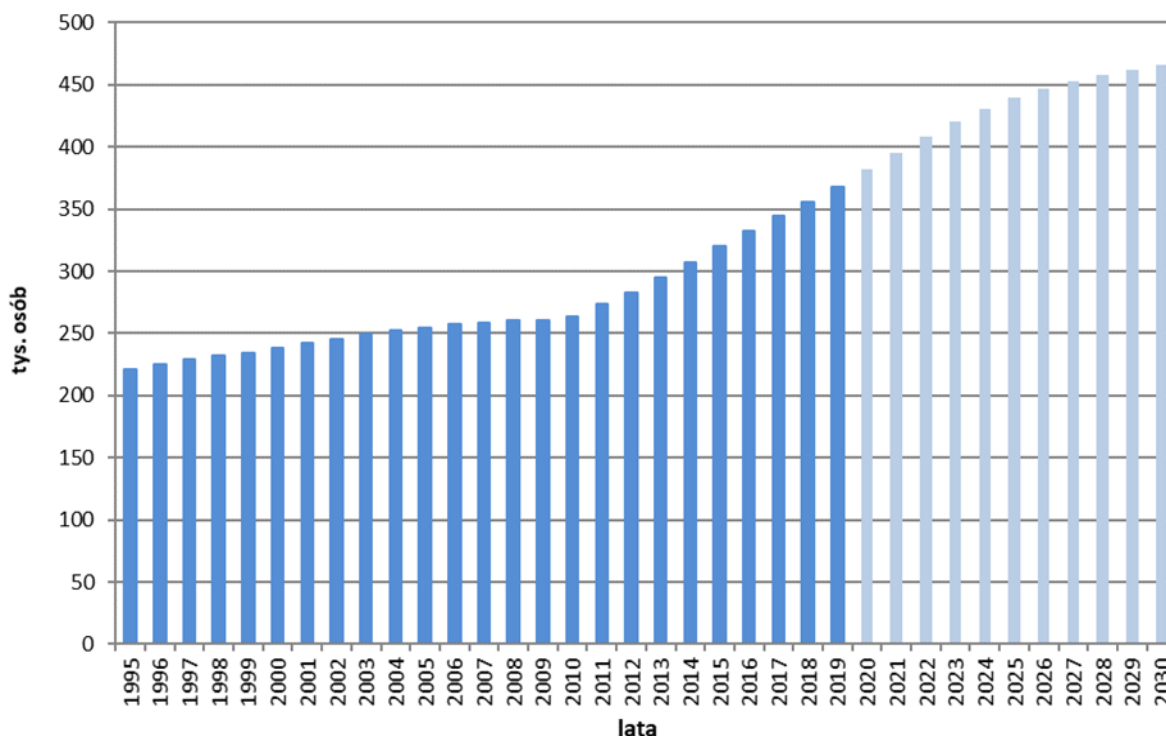
skierowanych do sądów przez Ośrodek została przełożona na 2021 rok. Wychodząc naprzeciw klientom Ośrodka pragnących adoptować dziecko lub stanowić rodzinę zastępczą w miesiącu maju i czerwcu wystąpiono do Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z wnioskiem o zmiany decyzji zatwierdzających programy szkoleniowe:

- zmianę decyzji z dnia 8 maja 2017 nr 7/2017/RA;
- zmianę decyzji z dnia 12 maja 2020r. Nr 5/2020/RZ.

W związku z tym, zgodnie z decyzją z dnia 1 lipca 2020 r. wprowadzono w „Programie szkolenia dla kandydatów do przysposobienia dziecka” zapis o następującej treści: „(...)w sytuacjach szczególnych, w szczególności w stanie zagrożenia epidemicznego, w stanie epidemii oraz w stanach nadzwyczajnych, przeprowadzenie programu szkolenia dla kandydatów na rodziców adopcyjnych w trybie zdalnym”. Decyzją z dnia 20 lipca 2020 r. taki sam zapis wprowadzono w Programie szkolenia dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz kandydatów na dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego. Od miesiąca listopada 2020 r. Kujawsko-Pomorski Ośrodek Adopcyjny w Toruniu za pisemną zgodą kandydatów na rodzinę adopcyjną i po podpisaniu „Klauzuli informacyjnej RODO dla kandydatów odbywających szkolenia on-line” realizuje program szkoleniowy za pośrednictwem komunikatorów on-line wskazanych przez klientów. Na witrynie internetowej Ośrodka – www.k-poa.torun.pl założono stronę Covid-19 „Bezpieczeństwo w czasie pandemii”. Zamieszczono również propozycję pomocy psychologicznej dla mieszkańców województwa, którzy ze względu na odizolowanie spowodowane pandemią potrzebują wsparcia. W zakładce Aktualności przekazywano klientom na bieżąco informacje o pracy Ośrodka w czasie pandemii. Stworzono zakładkę „**Psycholog Ośrodka poleca**”, w którym rekomendowane były klientom do przeczytania ciekawe pozycje książkowe z krótką recenzją każdej z nich oraz ciekawe pozycje z filmoteki związane tematycznie z adopcją.

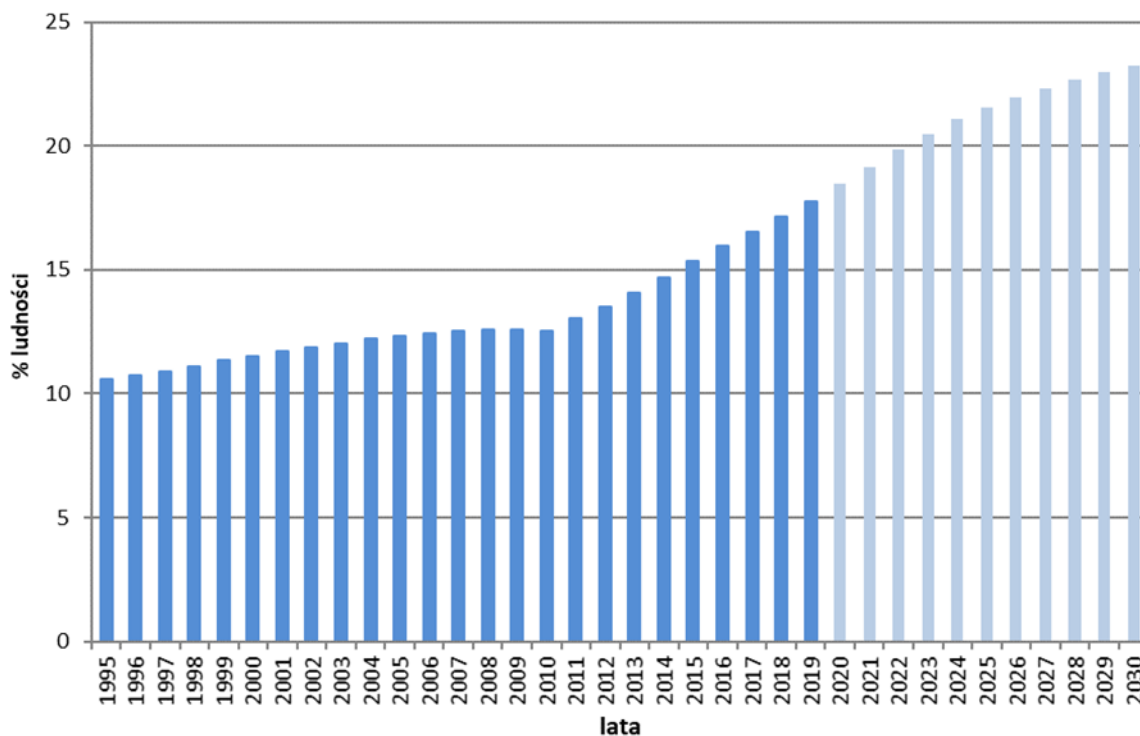
POLITYKA SENIORALNA – ODPOWIEDŹ NA NOWE WYZWANIA

Jednym z największych wyzwań przyszłego rozwoju województwa będzie prowadzenie działań ukierunkowanych dla ludności starszej. Zachodząca transformacja demograficzna, będzie skutkowałą coraz większą potrzebą podejmowania działań ukierunkowanych do tej grupy społecznej. Na początku roku 2020 województwo zamieszkiwane było przez ponad 367 tysięcy osób liczących 65 i więcej lat. Corocznie liczba mieszkańców w tej grupie zwiększa się przeciętnie o około 11-13 tysięcy – w roku 2022 przekroczy 400 tysięcy, a około 2028 sięgnie 450 tys., a więc będzie liczniejsza o ponad 80 tys. osób, niż obecnie.

Rysunek 17. Liczba osób w wieku 65 lat i więcej w województwie kujawsko-pomorskim (w latach 1995-2019 stan, w latach 2020-2030 prognoza)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Rysunek 18. Udział osób w wieku 65 lat i więcej w ogólnej liczbie ludności w województwie kujawsko pomorskim (w latach 1995-2019 stan, w latach 2020-2030 prognoza)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Samorząd Województwa przykłada dużą wagę do polityki społecznej, w tym jej segmentu adresowanego do seniorów. W 2020 roku Zarząd Województwa prowadził działania rozwijające na znaczą skalę politykę senioralną województwa – czyli ogół działań mających na celu zapewnienie wysokiej jakości życia oraz szeroko rozumianego bezpieczeństwa ludności starszej. W 2020 roku Zarząd Województwa podjął szereg działań w sprawie realizacji zadań publicznych związanych z aktywnością Samorządu Województwa w zakresie aktywizacji osób starszych:

- realizowano projekt **„Pogodna jesień życia na Kujawach i Pomorzu – projekt rozwoju pomocy środowiskowej dla seniorów”** (w ramach RPO WKP 2014-2020), którego celem jest zwiększenie dostępu do różnorodnych form niestacjonarnych usług opiekuńczych dla niesamodzielnych osób starszych oraz rozwój usług ukierunkowanych na podnoszenie umiejętności opiekuńczych dla opiekunów faktycznych, osób świadczących dzienną opiekę, wolontariuszy oraz osób realizujących usługi sąsiedzkie na obszarze 30 gmin województwa kujawsko-pomorskiego. Realizatorem przedsięwzięcia oprócz Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Toruniu był także Kujawsko-Pomorski Oddział Okręgowy Polskiego Czerwonego Krzyża. W ramach projektu zrealizowano następujące zadania:
 - prowadzono współpracę z przedstawicielami lokalnych samorządów w obszarze działań podejmowanych na rzecz seniorów, w tym pozyskiwanie informacji na temat prowadzonej przez samorzady polityki senioralnej, a także propagowanie wśród samorządów gminnych i powiatowych rozwiązań w zakresie bezpieczeństwa i autonomii osób starszych i niesamodzielnych (m.in. kart seniora, pudełek życia, teleopieki). W ramach zadania odwiedzonych zostało 64 urzędów miast i gmin;
 - kontynuowano realizowanie usługi teleopieki, którą świadczone dla 218 niesamodzielnych osób starszych. Realizowany od 2018 r. przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Toruniu opiekuńczo-ratunkowy **systemem teleopieki domowej**, na który składają się mobilne urządzenia do szybkiego przywoływania pomocy (bransoletki życia) oraz działające 24 godziny na dobę centrum operacyjne, ma być rozszerzony. Prowadzone działania są bardzo dobrze oceniane i dzięki współpracy z wszystkimi gminami – programem mają zostać objęci wszyscy potrzebujący;
 - kontynuowano działalność Regionalnego Centrum Informacji Senioralnej przy ROPS w Toruniu. W styczniu 2020 r. uruchomiono Fanpage Regionalnego Centrum Informacji Senioralnej, który stanowić ma źródło informacji o seniorach, dla seniorów i ich opiekunów oraz być platformą do współpracy i nawiązywania kontaktów. Fanpage dostępny pod linkiem: <https://www.facebook.com/rcis.infoseniior/>. Liczba udostępnionych postów na fanpage’u RCIS – 1100 (stan na dzień 8 grudnia 2020 r.);
 - kontynuowano prowadzenie tematycznego **portalu informacyjnego www.infoseniior.rops.torun.pl** dla osób starszych i ich bliskich. Łącznie zamieszczono 591 informacji. Artykuły zamieszczane na witrynie

- dotyczyły tematyki m.in. zdrowia, wydarzeń kulturalnych, sytuacji związanej z pandemią koronawirusa, szkoleń, konferencji, warsztatów, konkursów, wydanych publikacji;
- opublikowano 2 inserty w gazetach regionalnych (Gazecie Pomorskiej, Nowościach oraz Expressie Bydgoskim). 30 października 2020 r. ukazał się insert poświęcony kujawsko-pomorskiej infrastrukturze pomocowej i zdrowotnej dostępnej dla osób starszych i niepełnosprawnych. Zawarte tam dane teleadresowe wraz krótkim i przystępnym opisem oferty z jakiej można skorzystać mają na celu ułatwienie odnalezienia właściwej instytucji. 27 listopada 2020 r. ukazał się insert poświęcony ofercie pomocowej dedykowanej osobom starszym, samotnym i niepełnosprawnym w związku z epidemią koronawirusa, realizowanej przez samorządy gminne i miejskie naszego województwa;
 - zorganizowano cykl spotkań pn. „**InfoSenior – webinaria**”. Cykl obejmował 4 spotkania w tematyce orzecznictwa o niepełnosprawności, zdrowia osób starszych, nowych technologii oraz praw seniora. Spotkania odbyły się 10, 17 i 25 listopada oraz 1 grudnia 2020 r. Ich wykonawcą na zlecenie Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Toruniu był Krajowy Instytut Gospodarki Senioralnej z Warszawy. W spotkaniach wzięło udział 120 osób zarejestrowanych, z czego 52 osoby wzięły udział czynny;
 - przygotowano i ogłoszono postępowanie na usługę zaprojektowania i wykonania 3000 zestawów „**Pierwszej pomocy dla seniora**”, w których skład wejdą tzw. „**Koperty Życia**”, magnesy informacyjne, gdzie zlokalizowana jest Koperta Życia, pojemniki na leki oraz opaski silikonowe SOS. Zestawy będą dystrybuowane podczas spotkań i wydarzeń senioralnych oraz do zainteresowanych instytucji/organizacji senioralnych;
 - przygotowano i ogłoszono postępowanie na zakup i dostawę 3 symulatorów odczuć starczych (kombinezonów geriatrycznych). W kolejnych latach planowane jest nawiązanie współpracy ze szkołami podstawowymi i ponadpodstawowymi z naszego województwa, celem zorganizowania akcji informacyjno-edukacyjnych mających na celu kształtowanie u młodego pokolenia postaw wyrozumiałości, empatii i pomocowości skierowanych do osób starszych. Służyć temu będą właśnie **kombinezony geriatryczne**. Uczniowie zakładając kombinezon będą mogli poczuć dolegliwości związane z procesem starzenia się, takie jak: problemy ze wzrokiem, ograniczenia swobody ruchów, kłopoty z utrzymaniem równowagi, kłopoty ze słuchem, problemy z chwytaniem;
 - wspierano rozwój usług dziennej opieki na obszarach wiejskich województwa kujawsko-pomorskiego, wsparciem objęto 205 niesamodzielną osób starszych na terenie 27 gmin wiejskich;
 - wspierano **rozwój usług pomocy sąsiedzkiej** na obszarach miejskich województwa kujawsko-pomorskiego, wsparciem objęto 139 niesamodzielną osób starszych na terenie 10 gmin miejskich;
 - organizowano usługi wolontariatu opiekuńczego na rzecz seniorów w miastach na prawach powiatu województwa kujawsko-pomorskiego, wsparciem objęto 107 niesamodzielną osób starszych na terenie 4 miast na prawach powiatu;
 - organizowano działania ukierunkowane na wsparcie opiekunów faktycznych (m.in. 4 wypożyczalnie sprzętu w miastach na prawach powiatu, **polityka wytchnieniowa dla opiekunów**, domowe wizyty instruktażowe);
 - wykonano 800 połączeń/rozmów do uczestników projektu "**Pogodna Jesień Pomorza i Kujaw**";
 - kontynuowano prace w zakresie opracowania **Regionalnego Modelu Usług Opiekuńczych**. Kontynuacja prac nad RMUO w 2020 roku dotyczyła przygotowania opracowania prezentującego model oparty na katalogu form pomocy środowiskowej, pośredniej, instytucjonalnej i medycznej adresowanych do osób starszych, realizowanych na obszarze województwa kujawsko-pomorskiego. Przedstawione zostały różne rodzaje pomocy świadczonej w ramach szeroko rozumianego wsparcia opiekuńczego, zarówno te cieszące się dużą popularnością, jak i mniej wykorzystywane w naszym regionie. Jako podstawę modelu przyjęto założenie o potrzebie organizowania w gminach województwa możliwie jak najszerszego wachlarza dostępnych form pomocy i wsparcia, zwłaszcza tych, przyczyniających się do utrzymania seniorów w środowisku zamieszkania. Jest to kwestia szczególnie istotna ze względu na potrzebę tworzenia warunków do indywidualnego doboru najbardziej trafnego wsparcia opiekuńczego, ze względu na sytuację rodzinną i życiową oraz psychofizyczną kondycję osoby starszej. W najbliższej przyszłości, uwzględniając prognozy demograficzne, trzeba będzie podejmować wysiłki, aby rozszerzać zarówno skalę, jak i zakres, dostępnej pomocy dla seniorów w gminach. Cel przyświecający opracowaniu RMUO stanowił odpowiedź na to zapotrzebowanie, w zakresie stworzenia warunków dla upowszechniania poszczególnych form wsparcia opiekuńczego poprzez dostarczenie, możliwie jak najbardziej szczegółowej, wiedzy na temat założeń dotyczących ich organizacji i funkcjonowania;
 - wzięto udział, jako Parter Wspierający, w **Forum Aktywnego Seniora** organizowanego przez Gazetę Pomorską. Forum odbyło się w dniach 16-20 listopada i miało formę wykładów on-line. W ramach współpracy przygotowano: 5 insertów do Gazety Pomorskiej dotyczących m.in. Regionalnego Centrum Informacji Senioralnej, wsparcia dla seniorów w związku z pandemią Covid-19, najważniejszych zasad

„Seniora – rozsądnego konsumenta” oraz najważniejszych informacji związanych z bezpieczeństwem osób starszych;

- zorganizowano seminarium nt. możliwości i form współpracy w działalności na rzecz seniorów, którego celem jest upowszechnianie dobrych praktyk w obszarze działań na rzecz seniorów, promocja aktywizacji seniorów, propagowanie wiedzy na temat możliwości i metod zapewnienia seniorom możliwości najlepszych warunków funkcjonowania w społeczeństwie oraz wsparcie integracji międzypokoleniowej. Seminarium odbyło się 22 stycznia 2020 r., uczestniczyło w nim 96 osób;
- zrealizowano **Program zapobiegania upadkom dla seniorów w województwie kujawsko-pomorskim**, którego głównym celem jest zmniejszenie liczby upadków i urazów wśród osób po 60 r. ż.

W ramach programu zapobiegania upadkom seniorzy wzięli udział w specjalnie dobranych zajęciach fizycznych, fot. Łukasz Piecyk

Warto podkreślić, że od 2014 roku aktywnie działa **Wojewódzka Rada ds. Polityki Senioralnej** przy Marszałku Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Celem funkcjonowania Rady są działania na rzecz zwiększenia aktywności seniorów w życiu publicznym. W 2020 roku odbyły się 2 spotkania Wojewódzkiej Rady ds. Polityki Senioralnej: 3 marca 2020 r. i 7 października 2020 r. Podczas jednego ze spotkań przedstawiono materiał pn. „Zjawisko starzenia się w Województwie Kujawsko – Pomorskim oraz nowatorskie rozwiązania ułatwiające życie seniorom w miejscu zamieszkania”, m. in. zaprezentowano członkom Rady dedykowane dla seniorów rozwiązania na toruńskim osiedlu JAR (mieszkania wspomagane, Dzienny Dom Pomocy, Klub Seniora).

WPŁYW PANDEMII Covid-19 NA REALIZACJĘ ZADAŃ ZWIĄZANYCH Z POLITYKĄ SENIORALNĄ

- niektóre działania, takie jak spotkania edukacyjne dla seniorów zaplanowane do realizacji w ramach projektu pn. „**Pogodna jesień życia na Kujawach i Pomorzu** – projekt rozwoju pomocy środowiskowej dla seniorów” zorganizowano w formie on-line pn. „InfoSenior – webinaria”;
- w formie on-line odbyło się także „**Forum Aktywnego Seniora**” organizowane przez Gazetę Pomorską;
- w ramach kształtowania polityki senioralnej odwołano spotkanie edukacyjne, które miało odbyć się 31 marca 2020 r. w siedzibie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu. Podczas spotkania planowano porozmawiać z Rzecznikiem Praw Pacjenta m.in. o prawach pacjenta i o tym, gdzie pacjent może znaleźć wsparcie w kontaktach z podmiotami leczniczymi;
- w Urzędzie Marszałkowskim prowadzono akcję pn. „**Podziel się książkami z seniorami**”. Aby umożliwić seniorom dalsze obcowanie z literaturą w czasach pandemii i umilić czas spędzony w domu, zbierano dla nich książki. Specjalnie oznakowane kartony, w których można było zostawiać publikacje, znajdowały się przed budynkiem Urzędu Marszałkowskiego w Toruniu oraz przed przedstawicielstwami urzędu

w: Bydgoszczy, Włocławku, Inowrocławiu i Grudziądzu. W całej akcji zebrano kilka kartonów książek, które po przejściu specjalnej procedury bezpieczeństwa, systematycznie przekazywano seniorom.

Pracownicy Urzędu Marszałkowskiego w Toruniu służący w Wojskach Obrony Terytorialnej, dystrybuujący książki zebrane podczas akcji „Podziel się książkami z seniorami”, fot. Mikołaj Kuras

EDUKACJA PUBLICZNA

Do zadań własnych województwa w zakresie edukacji należy zaliczyć zakładanie i prowadzenie publicznych zakładów kształcenia i placówek doskonalenia nauczycieli, bibliotek pedagogicznych oraz szkół i placówek o znaczeniu regionalnym lub ponadregionalnym. W mijającym roku Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego był **organem prowadzącym dla 13 szkół i placówek oświatowych**, tj. dla:

- Kujawsko-Pomorskiego Centrum Edukacji Nauczycieli w Toruniu;
- Kujawsko-Pomorskiego Centrum Edukacji Nauczycieli w Bydgoszczy;
- Kujawsko-Pomorskiego Centrum Edukacji Nauczycieli we Włocławku;
- Kujawsko-Pomorskiego Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego im. Janusza Korczaka w Toruniu;
- Kujawsko-Pomorskiego Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego nr 1 dla Dzieci i Młodzieży Słabo Widzącej i Niewidomej im. Louisa Braille’a w Bydgoszczy;
- Kujawsko-Pomorskiego Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego nr 2 dla Dzieci i Młodzieży Słabo Słyszącej i Niesłyszącej im. gen. Stanisława Maczka w Bydgoszczy;
- Medyczo-Społecznego Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Toruniu;
- Medyczo-Społecznego Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Inowrocławiu;
- Zespołu Szkół nr 33 Specjalnych dla Dzieci i Młodzieży Przewlekłe Chorej w Bydgoszczy;
- Zespołu Szkół Specjalnych nr 1 w Ciechocinku;
- Kujawsko-Pomorskiego Centrum Kształcenia Zawodowego w Bydgoszczy;
- Biblioteki Pedagogicznej im. gen. bryg. prof. Elżbiety Zawackiej w Toruniu;
- Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej im. Mariana Rejewskiego w Bydgoszczy.

W związku z wybuchem pandemii Covid-19 z dniem 16 marca 2020 r. , w całym kraju, zawieszono zajęcia lekcyjne w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych. W ramach działań wspomagających funkcjonowanie szkół, Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego, jako pierwszy w Polsce, podjął inicjatywę otwarcia **Kujawsko-Pomorskiej Szkoły Internetowej (KPSI)**. Projekt polegał na umożliwieniu uczestnictwa w zajęciach online, zgodnych z obowiązującą podstawą programową. Początkowo zajęcia adresowane były do ósmoklasistów

i maturzystów, aby wspomóc przygotowanie ich do egzaminów. Bardzo szybko plan lekcji rozszerzył się o zajęcia dla uczniów pozostałych klas szkół podstawowych i średnich.

Realizatorem projektu był Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego i Kujawsko-Pomorskie Centrum Edukacji Nauczycieli (KPCEN) w Toruniu. Natomiast nad oprawą techniczną czuwał zespół Kujawsko-Pomorskiego Centrum Kompetencji Cyfrowych Conectio.

Kujawsko-Pomorska Szkoła Internetowa rozpoczęła nadawanie 16 marca 2020 roku. Realizacja zadania wymagała wielu zmian w organizacji i funkcjonowaniu Kujawsko-Pomorskie Centrum Edukacji Nauczycieli w Toruniu, z którego budynku transmitowano lekcje. W związku z realizacją zadania: opracowano plan działań KPSI przez KPCEN (przygotowano projekt budżetu, wstępną rekrutację nauczycieli biorących udział w nagraniach, przygotowano plan organizacyjny funkcjonowania KPSI na terenie KPCEN Toruń przy ul. Sienkiewicza 36), zebrano propozycję tematów do planu realizacji KPSI, przygotowano tygodniowy planu zajęć i udostępniono go dla: Biura Prasowego Gabinetu Marszałka UMWKP, Departamentu Edukacji UMWKP, Departamentu Cyfryzacji UMWKP, Conectio, pracowników KPCEN realizujących zadanie, nauczycieli. Ponadto koordynowano i nadzorowano zadania realizowane w KPSI, udostępniano salę na potrzeby studia nagrań, udostępniano media: prąd, wodę, środki do dezynfekcji, udostępniano kamery, komputery i infrastrukturę sieciową, a także zabezpieczono artykuły biurowe niezbędne do realizacji lekcji i działań administracyjnych, przygotowano dokumentację związaną z realizacją umów, obsługą finansową projektu, obsługą administracyjną projektu, zadbano o warunki sanitarno-epidemiczne, dostosowano czas pracy pracowników KPCEN do potrzeb realizacji KPSI, współpracowano z Urzędem Marszałkowskim i reagowano na potrzeby bieżące, realizowano działania promocyjne oraz szkolenia dla nauczycieli KPSI.

Lekcje można było oglądać na czterech kanałach:

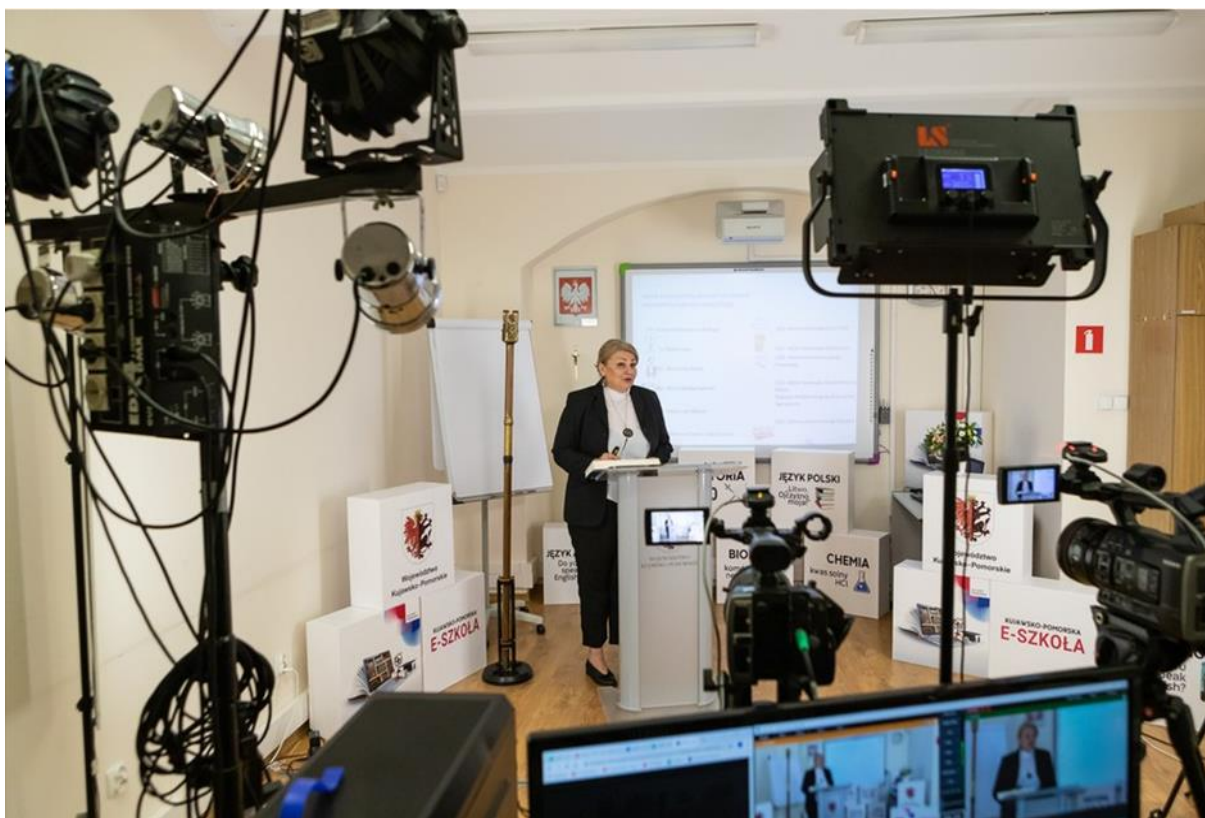
- YouTube: Kujawsko-Pomorska e-Szkoła;
- Facebook: Kujawsko-Pomorska e-Szkoła;
- edupolis.pl;
- kujawsko-pomorskie.pl.

Ponadto wszystkie e-lekcje wytworzone w ramach projektu zostały zarchiwizowane w specjalnie utworzonym do tego celu e-archiwum. Na stronie edupolis wdrożony został mechanizm umożliwiający przeglądanie i pobieranie wszystkich archiwalnych nagrań. Zajęcia zostały tematycznie opisane i skatalogowane, dzięki czemu uczniowie mogli w łatwy sposób odnaleźć interesujące ich materiały. W bibliotece e-Szkoły znalazły się katalogi grupujące zajęcia z przedmiotów humanistycznych, ścisłych i przyrodniczych oraz języków obcych (niemieckiego i angielskiego) a także osobno zebrane lekcje z poszczególnych przedmiotów, m.in. matematyki, biologii, języka polskiego, religii oraz wychowania fizycznego, jak i zbiory filmów kierowanych do uczniów poszczególnych klas szkoły podstawowej i średniej, w tym specjalny blok dla ósmoklasistów i maturzystów.

Zadanie realizowane od 16 marca 2020 do 31 sierpnia 2020 jako projekt Covidowy, następnie od 1 października 2020 roku do 18 grudnia 2020 roku, jako zadanie KPCEN Toruń. Początkowo projekt finansowany był w ramach **marszałkowskiego pakietu anty kryzysowego** z funduszy unijnych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020. W ramach zadań własnych źródłem finansowania były środki budżetu województwa.

Zainteresowanie, z jakim spotkała się e-Szkoła sprawiło, że projekt kontynuowano w okresie wakacyjnym. Przez całe lato transmitowano ciekawe zajęcia o różnorodnej tematyce, rozwijające pasje i poszerzające wiedzę o regionie. Wśród nich znalazły się warsztaty fotograficzne, wirtualne wycieczki do planetarium, joga i gra w boule.

E-lekcje nie ograniczały się do realizowania podstawowego programu nauczania, za pomocą platformy promowano również lokalne i narodowe święta. W związku z obchodami Święta Województwa zaproszono na zajęcia o historii województwa kujawsko-pomorskiego, etnografii i przyrodzie regionu. Lekcją o samorządności przeprowadziła Przewodnicząca Sejmiku Elżbieta Piniewska. Z okazji setnej rocznicy urodzin patrona województwa świętego Jana Pawła II w e-Szkole odbyły się warsztaty i katechezy poświęcone papieżowi. Uczniowie brali udział także w specjalnym cyklu zajęć historycznych związanych z setną rocznicą Cudu nad Wisłą.

Lekcję o samorządności poprowadziła Przewodnicząca Sejmiku Województwa Elżbieta Piniewska, fot. Mikołaj Kuras

W wyniku realizacji projektu w 2020 r. wsparciem objęto **402 szkoły** z obszaru województwa kujawsko-pomorskiego, do projektu zaangażowano blisko **40 nauczycieli** z całego regionu, którzy stawili się do pracy bezpośrednio po ogłoszeniu pierwszego lockdownu i zamknięciu szkół. W wyniku realizacji projektu w 2020 r. zrealizowano **1130 lekcji online**.

Dodatkowo realizowano także projekt **„Innowacyjny nauczyciel szkoły internetowej”**, który polegał na udoskonaleniu warsztatu zawodowego nauczycieli wszystkich przedmiotów ogólnokształcących realizowanych w szkole podstawowej oraz ponadpodstawowej w ramach edukacji cyfrowej. Od października do grudnia 2020 r. nauczyciele mieli okazję doskonalić swoje kompetencje w przygotowanym specjalnie dla nich kursie, który miał na celu przede wszystkim doskonalenie u nauczycieli umiejętności autoprezentacji, przygotowania materiałów multimedialnych oraz pogłębienie wiadomości z prawa autorskiego.

Od października w szkoleniach uczestniczyło **19 nauczycieli**, którzy skorzystali z kursów a potem prowadzili zajęcia w Kujawsko-Pomorskiej Szkole Internetowej. Spotkania w ramach kursu odbywały się zdalnie na platformie LIVEWEBINAR. W 2020 roku odbyły się 4 spotkania (cyklicznie) szkoleniowe. Po każdym spotkaniu odbywały się w zależności od potrzeb konsultacje indywidualne. Wiedza i umiejętności przekazywane na zajęciach sprawiły, że praca przed kamerą była dla nauczycieli kolejnym inspirującym doświadczeniem zawodowym.

W dniu 14 grudnia 2020 roku Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego zdobył tytuł **Samorządowego Lidera Edukacji** w X Jubileuszowej edycji Konkursu pt. „Samorządowy Lider Edukacji” organizowanego przez Fundację Rozwoju Edukacji i Szkolnictwa Wyższego. Doceniono pomysł organizacji Kujawsko-Pomorskiej Szkoły Internetowej w okresie pandemii i zamknięcia szkół, pakiet infrastrukturalny dla Specjalnych Ośrodków Szkolno-Wychowawczych w Toruniu i Bydgoszczy oraz innowacyjne projekty edukacyjne realizowane przez Departament Edukacji w ciągu ostatnich 2 lat szkolnych.

Pozostałe działania Kujawsko-Pomorskiego Centrum Edukacji Nauczycieli w Toruniu:

- realizacja projektu **„Buduję, koduję, programuję”**, projekt polegał na rozwinięciu u nauczycieli klas 1-3 kompetencji cyfrowych, wyposażenie nauczycieli w wiedzę i umiejętności niezbędne do prowadzenia zajęć z podstaw nauki programowania, wyposażeniu nauczycieli w zasoby i środki dydaktyczne niezbędne do prowadzenia zajęć (np. scenariusze, dostosowane programy komputerowe, tablety, gry edukacyjne),

rozwijaniu u nauczycieli kreatywności i innowacyjności, zainteresowaniu uczniów informatyką i programowaniem. Projekt realizowany był w okresie 1 czerwca 2018 r. – 30 listopada 2020 r., w obecnej chwili jest rozliczany. Realizator projektu: Kujawsko-Pomorskie Centrum Edukacji Nauczycieli w Toruniu;

- współorganizowano **Wojewódzki Konkurs Interdyscyplinarny o Wielkich Polakach św. Jan Paweł II na tle historii Polski w XX i XXI wieku**, 26 lutego 2020 r. w KPCEN w Toruniu wręczono nagrody uczniom, którzy okazali się najlepsi w rejonie toruńskim i grudziądzkim na etapie rejonowym, 24 czerwca 2020 r. w Centrum Edukacji Młodzieży w Górsku, dyplomy, nagrody oraz zaświadczenie o uzyskaniu tytułu laureata na etapie wojewódzkim odebrało 21 uczniów ze szkół województwa kujawsko-pomorskiego. Patronat honorowy nad konkursem sprawują m.in. Marszałek Województwa Kujawsko-Pomorskiego Piotr Całbecki i Kuratorium Oświaty w Bydgoszczy;
- współorganizowano **VI edycję projektu edukacyjnego: Toruński Urząd dla Młodzieży**, celem projektu jest zwiększenie aktywnego udziału młodzieży w życiu publicznym oraz rozwój postaw obywatelskich, uroczystą galę wręczenia nagród zorganizowano 6 marca 2020 r. w Centrum Dialogu, organizatorzy wydarzenia: Urząd Miasta Toruń, KPCEN Toruń.

WPŁYW PANDEMII Covid-19 NA DZIAŁALNOŚĆ KUJAWSKO-POMORSKIEGO CENTRUM EDUKACJI NAUCZYCIELI W TORUNIU

- w wyniku wybuchu pandemii wiele z wymienionych projektów zorganizowano w formie online;
- szkolenia dla nauczycieli realizowano stacjonarnie oraz w formie online;
- wprowadzono procedury postępowania w czasie epidemii.

Działania Kujawsko-Pomorskiego Centrum Edukacji Nauczycieli w Bydgoszczy:

- współorganizowano **Wojewódzki Konkurs Interdyscyplinarny o Wielkich Polakach św. Jan Paweł II na tle historii Polski w XX i XXI wieku**, 5 marca 2020 roku w KPCEN w Bydgoszczy odbyła się uroczysta gala podsumowująca bydgoski etap rejonowy VIII edycji;
- wykonano instalację klimatyzacji w pomieszczeniach KPCN w celu zapewnienie komfortu pracy nauczycielom uczestniczącym w doskonaleniu zawodowym i zwiększenie wydajności oraz jakości ich pracy.

WPŁYW PANDEMII Covid-19 NA DZIAŁALNOŚĆ KUJAWSKO-POMORSKIEGO CENTRUM EDUKACJI NAUCZYCIELI W BYDGOSZCZY

Stan pandemii spowodował zmniejszenie udziału nauczycieli i dyrektorów szkół w doskonaleniu zawodowym prowadzonym przez placówkę. Mimo zmiany formuły prowadzenia zajęć ze stacjonarnej na online zainteresowanie doskonaleniem zmniejszyło się o 18 proc. Przejście na naukę zdalną spowodowało, że nauczyciele musieli w szybkim tempie zdobywać umiejętności cyfrowe. Liczba narzędzi, którą nauczyciele musieli poznać w krótkim czasie była bardzo duża. Aż 68 proc. nauczycieli korzysta z 6 lub więcej narzędzi do edukacji zdalnej.

Działania Kujawsko-Pomorskiego Centrum Edukacji Nauczycieli we Włocławku:

- zorganizowano konkurs **XVI Narodowy Dzień Życia i Dzień Świętości Życia**, w którym uczestniczyło 336 osób;
- współredagowano Kujawsko-Pomorski Przegląd Oświatowy Uczmy, wydano 5 numerów czasopism pt.: „Być EKO”, „Życie bez uzależnień”, „Aktywne uczenie się”, „Edukacja nieformalna”, „Edukacja zdalna” – w wersji papierowej oraz elektronicznej;
- w ramach uczczenia rocznic: 2020 Rokiem Ludwika Antoniego Rydygiera w województwie kujawsko-pomorskim, 100. Rocznica Powrotu Pomorza i Kujaw do Wolnej Polski, 100. Rocznica urodzin Wielkiego Polaka – przygotowano i upowszechniono wykaz książek elektronicznych dostępnych bezpłatnie w bibliotekach cyfrowych;
- zorganizowano konferencje online „Bezpieczna szkoła – profilaktyka zagrożeń. Jak wzmocnić ucznia w czasie pandemii?”, 1 grudnia 2020 r. – 77 uczestników oraz „Innowacyjnie na przedmiotach przyrodniczych”, 3 grudnia 2020 r. – 98 uczestników, „Doradztwo zawodowe w praktyce” – 77 uczestników;
- zorganizowano seminarium „Międzynarodowy Dzień Tolerancji – oblicza różnorodności w kulturze, religii i edukacji”, 16 listopada 2020 r. – 33 uczestników;
- zorganizowano IV Przegląd „Na kujawską nutę”, w przeglądzie wzięło udział sześć przedszkoli, 128 uczestników (120 dzieci, 8 nauczycieli);
- wzięto udział w ogólnopolskiej akcji #czytamwdomu – promocja zbiorów elektronicznych dostępnych w Wirtualnej Czytelnicy IbukLibra;
- przygotowano projekt rozbudowy KPCEN we Włocławku. W dniu 31 grudnia 2020 r. inwestycja znajdowała się na etapie opracowywania dokumentacji – wykonano koncepcję i projekt budowlany, obecnie trwają formalności, związane z pozyskiwaniem przez Województwo dodatkowych działek pod zaprojektowanie

wymaganej przepisami prawa ilości miejsc parkingowych. Realizatorem inwestycji jest Województwo Kujawsko-Pomorskie.

WPŁYW PANDEMII Covid-19 NA DZIAŁALNOŚĆ KUJAWSKO-POMORSKIEGO CENTRUM EDUKACJI NAUCZYCIELI W WŁOCŁAWKU

- przygotowano 18 pakietów pomocowych, w ramach których nauczyciele konsultanci opracowali materiały edukacyjne/dydaktyczne do wykorzystania w pracy zdalnej;
- opracowano 13 quizów edukacyjno-dydaktycznych dla uczniów, opublikowano je w sieci (Edupolis/KPCEN); odnotowano 268 rozwiązań;
- prowadzono bloga BiT-Biblioteka i Technologia 125 postów na blogu w 2020 r./9,5 tys. wyświetleń;
- przygotowano szereg konferencji online m.in. nt. zdalnego nauczania dla uczniów szkół podstawowych, ponadpodstawowych oraz dla nauczycieli i dyrektorów poradni psychologiczno-pedagogicznych, udział wzięło 34 dyrektorów i 50 nauczycieli;
- prowadzono warsztaty i szkolenia z obsługi i praktycznego wykorzystania aplikacji Microsoft Teams, przeszkolono 724 osoby;
- przygotowano wytyczne dla funkcjonowania Biblioteki Pedagogicznej KPCEN we Włocławku w trakcie pandemii Covid-19;
- poszerzono oferty Biblioteki Pedagogicznej KPCEN we Włocławku o usługi online;
- zorganizowano szóstą edycję rajdu rowerowego Odjazdowy Bibliotekarz 2020 w nowej formule. Wydarzenie zostało zainicjowane na facebooku akcją #odjazdowykpcenchallenge.

Zaplanowane szkolenia na rok szkolny 2020/2021 odbywały się zgodnie z planem ale w formie zdalnej. Zaplanowana na kwiecień 2020 roku cykliczna Ogólnopolska Konferencja **Edukacja w cyfrowym wymiarze** została przesunięta na kwiecień 2021 roku. Kolejne wydarzenia, których nie zrealizowano, przeniesiono na początek 2021 roku, to:

- Akademia dyrektora na starcie – seminarium;
- Pierwsza pomoc przedmedyczna w placówce oświatowej – warsztaty;
- BHP w szkole – szkolenia okresowe;
- „Kto pyta nie błądzi”- modelowanie dialogów na lekcjach przyrody – warsztaty;
- Emisja głosu – jak mówić bez wysiłku i zmęczenia – warsztaty;
- Metodologia budowania programu nauczania dla zawodu – kurs on-line;
- Projektowanie pracy ucznia uzdolnionego matematycznie – konsultacje zespołowe;
- Wprowadzenie do programowania w języku Python – warsztaty.

Pozostałe szkoły i placówki oświatowe, których organem prowadzącym jest Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego, w zakresie edukacji w roku 2020 prowadziły następujące działania.

Działania Kujawsko-Pomorskiego Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego im. J. Korczaka w Toruniu:

- realizowano projekty:
 - „**Edukacja Globalna. Liderzy edukacji na rzecz rozwoju**”. W wyniku realizacji projektu w 2020 r.: wykonano prezentację multimedialną „Wszechocean śmieci”, przeprowadzono konkurs rękodzielniczy „Świąteczna EKO – logika” oraz konkurs „Kosmetyki z domowej fabryki” a także konkurs plastyczny w oparciu o wiersz „Mali strażnicy Przyrody”, zorganizowano Quiz ekologiczny, multimedialny poradnik ekologiczny dla uczniów, rodziców i pracowników KPSOSW;
 - „Krok ku dorosłości – aktywizacja zawodowa młodych osób z niepełnosprawnościami”, w wyniku realizacji projektu w 2020 r. 5 absolwentów Ośrodka odbywa staże płatne u pracodawców w firmach i przedsiębiorstwach;
 - „**Szkoła Promująca Zdrowie**”, w wyniku realizacji projektu w 2020 r.: przeprowadzono szkolenie 14 nauczycieli na temat projektu;
 - „Kujawsko-Pomorska Poradnia Rodzinna”, w wyniku realizacji projektu w 2020 r.: przekazano ponad 200 paczek żywnościowych uczniom Ośrodka;
 - „**Moje życie, Mój wybór**”, w wyniku realizacji projektu w 2020 r. 13 uczniów wzięło udział w zajęciach profilaktycznych;
 - Program PGE Energia Ciepła „Dzielimy się ciepłem”, w wyniku realizacji projektu w 2020 r. zakupiono interaktywną podłogę terapeutyczną tzw. „Magiczny Dywan”. Wykorzystany on będzie w procesie nauczania, terapii i rehabilitacji dzieci niepełnosprawnych w wieku przedszkolnym i szkolnym, z niepełnosprawnością ruchową i intelektualną;

- „Szkolne Pakiety Multimedialne OSE”, w wyniku realizacji projektu w 2020 r. zakupiono 75 tabletów z dostępem do Internetu na okres 8 miesięcy;
- zorganizowano wydarzenia:
 - „Tydzień dobrego chleba i zdrowego stylu życia”, 16-23 października 2020 r. Ośrodek ODR w Przysieku, IV edycja konkursu w ramach X edycji ogólnopolskiej akcji Fundacji Dobre życie, 93 uczestników;
 - Międzyszkolny konkurs plastyczny dla szkół specjalnych z okazji obchodów XX Dnia Papieskiego „Totuus Tuus” święty Jan Paweł II połączony z wystawą w Bibliotece Pedagogicznej w Toruniu, 9 października 2020 r., 132 uczestników;
 - „**XIX Ogólnopolski Tydzień Czytania Dzieciom**” – hasło przewodnie kampanii to „Cała Polska czyta dzieciom o zwierzętach”, 30 maja – 7 czerwca 2020 r., 46 uczestników;
- uczniowie i nauczyciele Ośrodka uczestniczyli w inauguracji Halowych Mistrzostw Świata w Lekkiej Atletyce VIRTUS 2020, 25 lutego 2020 r., 58 uczestników;
- Ośrodek brał udział w Akcji „Daj Psu Kość!” – zbierając na swoim terenie dary w postaci: karmy, zabawek i koców dla podopiecznych Schroniska dla Bezdomnych Zwierząt w Toruniu. Przekazanie darów, styczeń – marzec 2020 r.;
- wzięto udział w akcji „Szerzenie idei wolontariatu poprzez cykliczną pomoc wychowankom internatu w Domu Pomocy Społecznej”, 1-3 marca 2020 r., 52 uczestników;
- udział wychowanków w Szkolnej Internetowej Grze Giełdowej. SIGG to największy projekt edukacyjny uczący w sposób praktyczny inwestowania na giełdzie, grudzień 2020 r. – kwiecień 2021 r., 4 uczestników; Organizatorzy wydarzenia: Giełda Papierów Wartościowych, Fundacja GPW oraz Partner Strategiczny Fundacja im. Lesława A. Pagi, a swym patronatem honorowym objęły go: Ministerstwo Finansów, Ministerstwo Edukacji Narodowej oraz Ministerstwo Rozwoju, Pracy i Technologii;
- zakupiono wyposażenie sali gimnastycznej – drabinki gimnastyczne.

WPŁYW PANDEMII Covid-19 NA DZIAŁALNOŚĆ KUJAWSKO-POMORSKIEGO SPECJALNEGO OŚRODKA SZKOLNO-WYCHOWAWCZEGO IM. J. KORCZAKA W TORUNIU

- opracowano procedury, regulaminy, analizy ryzyka zawodowego, przygotowano druki, instrukcje: Procedura nauczania na odległość, Regulamin pracy zdalnej, Regulamin internatu w trakcie trwania pandemii, Analiza ryzyka zawodowego, Procedura działań mających na celu ochronę przed zarażeniem koronawirusem, Procedura dotycząca zasad nauczania i klasyfikacji uczniów w czasie zdalnego nauczania, Procedura bezpieczeństwa na terenie KPSOSW w Toruniu na czas uruchomienia zajęć w okresie pandemii, Procedura bezpieczeństwa na czas przeprowadzania egzaminów zewnętrznych, Procedura bezpieczeństwa zachowania zasad funkcjonowania biblioteki w czasie pandemii;
- zakupiono środki ochronne; maseczki, przyłbice, kombinezony, płyny do dezynfekcji, dozowniki, termometry, rękawiczki jednorazowe;
- zmieniono organizację zajęć. Każda klasa odbywała lekcje w swojej sali lekcyjnej, nie były organizowane wspólne przerwy, obiady wydawane były w sposób naprzemienny, organizowano więc zajęcia na świeżym powietrzu, pracownicy niepedagogiczni pracowali w systemie zmianowym, aby zminimalizować ryzyko zakażeń, zorganizowano zajęcia w sposób hybrydowy, w momencie stwierdzenia przypadku zakażenia natychmiast kierowano klasy/oddziały na nauczanie na odległość, codziennie mierzono temperaturę.

Działania Kujawsko-Pomorskiego Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego nr 1 dla Dzieci i Młodzieży Słabo Widzącej i Niewidomej im. Louisa Braille’a w Bydgoszczy:

- kontynuowano realizację projektu „**Kreatywni nauczyciele dla dzieci i młodzieży z dysfunkcją wzroku**”. W 2020 r. w ramach projektu raz w tygodniu realizowano spotkania lidera grupy z pozostałymi członkami projektu, a raz na dwa tygodnie organizowano spotkania prowadzone przez uczniów nt. samodzielności, sprawności, przełamывania ograniczeń osób niewidomych. Wszystkie spotkania prowadzone były online;
- przystąpiono do realizacji projektu „**Podróż ku niezależności**” (A journey to independence), realizację projektu zaplanowano na 26 miesięcy, uczestnikami projektu będzie 18 młodych ludzi z dysfunkcją wzroku z trzech krajów partnerskich: Grecji, Rumunii i Polski (3 grupy po 6 osób) w wieku od 16 do 24 lat oraz 12 osób pracujących z młodzieżą niewidomą i słabo widzącą bezpośrednio zaangażowane w projekt z trzech krajów partnerskich (4 osoby z każdego kraju): Francji, Rumunii i Polski;
- we współpracy z Stowarzyszeniem Visus Supremus realizowano projekty:
 - kampanię informacyjną „**Zobacz mnie**”, projekt obejmował cykl zajęć edukacyjnych realizowanych w oparciu o materiał przygotowany przez młodzież niepełnosprawną wzrokowo i tyflopedagogów, członków Stowarzyszenia Visus Supremus;

- „Klub LOUISA”, w okresie od 1 października 2019 r. do 30 listopada 2020 r. , 20 osób w wieku od 7 do 18 r. ż. zagrożonych wykluczeniem społecznym prowadziło Klub Młodzieżowy w celu podniesienia swojej aktywności społecznej;
- „Przed nami świat” – wsparcie terapeutyczne dla 20 osób niepełnosprawnych intelektualnie;
- w ramach działalności statutowej realizowano/uczestniczono w projektach: „Bezpieczny bohater” – zajęcia w 5 modułach (pierwsza pomoc, bezpieczeństwo, zagrożenia, rewalidacja), „Infobrokering i bezpieczeństwo w sieci”, „Bezwzrokowa obsługa klawiatury”, „Marketing cyfrowy”, „Poznajemy świat zawodów – preorientacja zawodowa”, „WHE World Heritage Education” (ochrona dziedzictwa narodowego), „Baltic Sea Project” (projekt Morza Bałtyckiego), „Zostań w domu” na platformie e-Twinning, obchody Międzynarodowego Dnia Białej Laski na platformie e-Twinning – projekt międzynarodowy (See me – I don't see you);
- kampania społeczna **„Ja nie widzę Ciebie, Ty zobacz mnie!”**, której celem było zwiększenie integracji osób, które nie widzą, ze środowiskiem społecznym i poprawienie ich funkcjonowania w tej społeczności. Kampania w roku 2020 realizowana była online. Na podstawie nadesłanych sprawozdań 193 szkoły, przedszkola i placówki, z 10 województw z całej Polski (z czego aż 73 z województwa kujawsko-pomorskiego) a także z Niemiec, Portugalii, Turcji, Chorwacji i Serbii, otrzymało „Certyfikaty Przyjazne Osobom Niewidomym”. W tegorocznym wydarzeniu wzięło udział 30 tys. osób;
- realizowano także program rządowy **„Aktywna tablica”**, polegający na rozwijaniu szkolnej infrastruktury oraz kompetencji uczniów i nauczycieli w zakresie wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych;
- zorganizowano Mistrzostwa Bydgoszczy o Puchar Prezydenta Miasta i Puchar Dyrektora KP SOSW nr 1 we wiosłowaniu na ergometrze (29 lutego 2020 r.).

WPŁYW PANDEMII Covid-19 NA DZIAŁALNOŚĆ KUJAWSKO-POMORSKIEGO SPECJALNEGO OŚRODKA SZKOLNO-WYCHOWAWCZEGO NR 1 DLA DZIECI I MŁODZIEŻY SŁABO WIDZĄCEJ I NIEWIDOMEJ IM. LOUISA BRAILLE’A W BYDGOSZCZY

W wyniku wybuchu pandemii wiele z wymienionych projektów zorganizowano w formie online. Wprowadzono procedury postępowania w czasie epidemii.

Podsumowanie kampanii „Ja nie widzę Ciebie, Ty zobacz mnie!”, fot. Filip Kowalkowski

Działania Kujawsko-Pomorskiego Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego dla Dzieci i Młodzieży Słabo Słyszącej i Niesłyszącej im. Gen. St. Maczka nr 2 w Bydgoszczy:

- prowadzono zadania remontowe. Inwestycja polega na wykonaniu remontu posadzek w pomieszczeniach budynku Kujawsko-Pomorskiego Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego Nr 2 im. gen. Maczka

w Bydgoszczy — ułożeniu wykładzin homogenicznych winylowych na podłogach korytarzy i klatek schodowych.

- powstał również **nowy budynek warsztatów praktycznej nauki zawodu**, którego odbiór techniczny odbył się w listopadzie 2020 r.

Nowy budynek Kujawsko-Pomorskiego Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego dla Dzieci i Młodzieży Słabo Słyszącej i Niesłyszącej im. Gen. St. Maczka nr 2 w Bydgoszczy, w którym znajdują się warsztaty praktycznej nauki zawodu, fot. Filip Kowalkowski

- zakupiono wyposażenia do nowo utworzonych pracowni i warsztatów kształcenia zawodowego, w pracowniach będą kształcić się przyszli technicy elektronicy, informatycy, floryści, technicy żywienia i usług gastronomicznych, kucharze i cukiernicy. Dzięki temu możliwe będzie uruchomienie od września 2021 roku nowych kierunków: fryzjer, technik usług kosmetycznych, technik ogrodnik;
- realizowano projekty:
 - „**Usłyszeć potrzeby**” – wzmocnienie pozycji uczniów słabosłyszących i niesłyszących w ramach rozbudowy warsztatów zawodowych KPSOSW nr 2 w Bydgoszczy w kontekście zwiększenia szans na rynku pracy;
 - „Głucha młodzież solidarna w działaniu”, projekt ma na celu podniesienie aktywności edukacyjno-zawodowej oraz zwiększenie zdolności do zatrudnienia absolwentów SOSW;
 - „Znajdź z nami doświadczenie to coś więcej niż uczenie”, projekt dotyczy kształcenia u uczniów szkół zawodowych kompetencji kluczowych i umiejętności uniwersalnych niezbędnych na rynku pracy.

WPŁYW PANDEMII Covid-19 NA DZIAŁALNOŚĆ KUJAWSKO-POMORSKIEGO SPECJALNEGO OŚRODKA SZKOLNO-WYCHOWAWCZEGO DLA DZIECI I MŁODZIEŻY SŁABO SŁYSZĄCEJ I NIESŁYSZĄCEJ IM. GEN. ST. MACZKA NR 2 W BYDGOSZCZY

Z uwagi na wprowadzenie stanu zagrożenia epidemicznego odwołano imprezy :

- obchody dnia patrona ośrodka, które były zaplanowane na 27 marca 2020 r.;
- drzwi otwarte dla szkoły podstawowej zaplanowane na 12 marca 2020 r.;
- drzwi otwarte dla szkół ponadpodstawowych zaplanowane na 17 marca 2020 r.;
- rekolekcje dla uczniów szkoły podstawowej zaplanowane na dzień 12 marca 2020 r.;
- obchody „Dnia Dziecka”;
- wyjazdy na ogólnopolskie konkursy, olimpiady, zawody oraz wycieczki krajobrazowe;
- obchody „Dnia Edukacji Narodowej” zaplanowane na dzień 14 października 2020 r.;
- konferencja metodyczna dla surdopedagogów zaplanowana na grudzień 2020 r.;
- Wigilia – zaplanowana na 17 grudnia 2020 r.;
- „Dzień Głuchego” – zaplanowany na wrzesień 2020 r.

Stan pandemii w znacznym stopniu wpłynął na funkcjonowanie jednostki, zwłaszcza jeżeli chodzi o przestrzeganie zaleceń Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego, w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych szkołach i placówkach oświatowych. W tym czasie zwracano szczególną uwagę na monitorowanie zdrowia uczniów, kadry pedagogicznej, pracowników administracji i obsługi. Organizowano pracę zdalną, zmianową oraz stacjonarne nauczanie z zachowaniem reżimu sanitarnego.

Działania Medyczo-Społecznego Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Toruniu:

- uczniowie i nauczyciele z M-SCKZiU w Toruniu po raz czwarty gościli w Województwie Kujawsko-Pomorskim młodzież z partnerskiej szkoły o podobnym profilu we francuskim Angers. 29-osobowa grupa uczniów z Lycée Professionnel Joseph Wresinski (Liceum Zawodowe im. Józefa Wrzesińskiego) w Angers oraz jej opiekunowie wzięli udział w spotkaniach oraz warsztatach w M-SCKZiU, w celu omówienia i porównania rynku usług medyczo-uzdrowiskowych oraz metod kształcenia w zawodach medyczo-społecznych obydwu regionów. 10 lutego 2020 r. w Urzędzie Marszałkowskim grupa francuska spotkała się z przedstawicielami samorządowych władz województwa;

Wizyta młodzieży z Angers w Urzędzie Marszałkowskim, 10 lutego 2020 r., fot. Mikołaj Kuraś

- w ramach zapewnienia słuchaczom warunków do realizacji zajęć dydaktycznych w M-SCKZiU w Toruniu w 2020 r. powstały 3 nowe pracownie, zmodernizowano 3 szkolne pracownie kształcenia zawodowego zapewniające pomieszczenia dydaktyczne i wyposażenie odpowiadające technologii i technice stosowanej w wybranym zawodzie, co miało wpływ na osiągnięcie efektów kształcenia określonych w podstawie programowej kształcenia w zawodzie szkolnictwa branżowego oraz umożliwiło przygotowanie absolwenta do wykonywania zadań zawodowych:
 - remont i adaptacja pralni szkolnej w celu uruchomienia w pomieszczeniu pracowni rentgenografii dla zawodu technik elektroradiolog;
 - uruchomienie pracowni technologii leków, pracowni analizy leków oraz pracowni farmakognozji dla zawodu technik farmaceutyczny;
 - modernizacja pracowni zabiegów higienicznych dla zawodu opiekun medyczny;
 - modernizacja pracowni higieny stomatologicznej dla zawodu higienistka stomatologiczna;
 - doposażenie w specjalistyczny sprzęt już istniejących pracowni szkolnych;
 - remont sali gimnastycznej;
- w ramach współpracy ze środowiskiem lokalnym M-SCKZiU w Toruniu w 2020 r. realizowało projekty:
 - „Higienizacja jamy ustnej”, edukacja prozdrowotna w przedszkolach i szkołach;
 - „Zapobieganie wadom postawy”, edukacja prozdrowotna w szkołach podstawowych i średnich;
 - „Nie boję się, dotykam” edukacja onkologiczna w szkołach ponadgimnazjalnych;

- „Pierwsza pomoc w stanach zagrożenia życia” warsztaty dla pracowników M-SCKZiU w Toruniu oraz pracowników Biblioteki Pedagogicznej;
- w ramach prowadzonej przez Województwo Kujawsko-Pomorskie e-szkoły nauczyciele M-SCKZiU przygotowali i poprowadzili e-lekcje w ramach doradztwa zawodowego w zakresie zawodów technik masażysta, terapeuta zajęciowy, technik dentystyczny, higienistka stomatologiczna, technik usług kosmetycznych oraz lekcje języka migowego;
- przeprowadzono liczne szkolenia kadry pedagogicznej stacjonarnie oraz w formie on-line;
- uczestniczono w kampanii społecznej „Ja nie widzę Ciebie, Ty zobacz mnie”;
- zorganizowano „**Dzień Medyka**” – akcję szkolną skierowaną do uczniów szkół średnich z regionu, mieszkańców miasta i regionu oraz społeczności centrum, oferującą liczne warsztaty, szkolenia, porady z zakresu zdrowia i profilaktyki chorób;
- w 2020 r. uruchamiano i przeprowadzono kursy udoskonalające: Warsztaty Mamy, kurs masażu kobiet w ciąży, kurs opieki nad pacjentem z cukrzycą, nauka pomiaru poziomu glukozy i podawania insuliny. Kursy prowadzone były we współpracy z wysokiej klasy specjalistami w dziedzinach medycznych reprezentujących uczelnie, szpitale i instytucje naukowe.

WPŁYW PANDEMII Covid-19 NA DZIAŁALNOŚĆ MEDYCZNO-SPOŁECZNEGO CENTRUM KSZTAŁCENIA ZAWODOWEGO I USTAWICZNEGO W TORUNIU

Z uwagi na istniejącą pandemię Covid-19 nie udało się zrealizować:

- większości akcji na rzecz środowiska lokalnego;
- międzywojewódzkich konkursach: techniki masażu, opiekuna medycznego, wiedzy z anatomii.

W związku z wystąpieniem pandemii Covid-19 i czasowym ograniczeniem funkcjonowania Centrum:

- wprowadzono procedury i regulaminy funkcjonowania we wzmocnionym reżimie sanitarnym;
- wyposażono budynek w dozowniki do dezynfekcji rąk;
- przygotowano słuchaczy i nauczycieli do prowadzenia zajęć w formie zdalnej – uruchomiono platformę Moodle, założono wszystkim uczestnikom adresy e-mail do pracy z platformą Microsoft Office 365, przeprowadzono szkolenia w tym zakresie;
- udostępniono słuchaczom oraz nauczycielom mającym trudności z edukacją zdalną sprzęt do pracy;
- uruchomiono edukację z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość;
- dostosowano warunki klasyfikacji i oceniania wewnątrzszkolnego do zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość;
- w związku z dużą absencją pracowników obsługi M-SCKZiU w Toruniu z powodu Covid-19, do pracy w centrum oddelegowano 3 pracowników z KPSOSW im. J. Korczaka.

Stan pandemii wymiennie wpłynął na bieżące funkcjonowanie centrum w zakresie realizacji zadań statutowych oraz dydaktycznych. Zajęcia w formie zdalnej uniemożliwiały efektywne wyposażenie słuchaczy w wiedzę i umiejętności niezbędne do wykonywania niezwykle odpowiedzialnych zadań w zawodach medycznych, w których kształci centrum. Utrudniona była współpraca z pracodawcami w zakresie realizacji praktyk zawodowych w rzeczywistych warunkach pracy. W związku z panującą pandemią i ograniczonymi formami promocji centrum między innymi w szkołach ponadpodstawowych oraz w środowisku lokalnym istnieje ryzyko, iż wpłynie to na utrudnioną rekrutację na rok szkolny 2021/2022.

Działania Medyczno-Społecznego Kujawsko-Pomorskiego Centrum Edukacji Nauczycieli w Inowrocławiu:

- realizacja projektu „**Domowa baza wiedzy**”, mającego na celu dostarczenie szerokiej wiedzy z zakresu nauk medycznych i społecznych, dostosowanej do potrzeb wynikających z izolacji związanej z wybuchem pandemii, okres realizacji projektu: 1 etap: kwiecień-czerwiec 2020, 2 etap: październik-grudzień 2020 r.;
- organizacja konferencji naukowej „Czuję więc jestem- ukryta moc emocji i intuicji”, w dniu 5 grudnia 2020 r., w której uczestniczyło 170 osób;
- organizacja cyklu spotkań „Porozmawiajmy o...”, w ramach **Obchodów Ogólnopolskiego Dnia Transplantologii, „Badaj swoje piersi”**, spotkania odbyły się w styczniu i październiku 2020 r., uczestniczyło w nich 100 osób, w 2020 r. świętowano dziesiąte urodziny cyklu spotkań;
- organizacja wydarzeń: „Twoje osocze to bezcenny lek” (21 listopada 2020 r. – 100 osób), „Pomagaj zwierzątom”, „I Ty zostań Św. Mikołajem” (grudzień 2020 – 50 osób), „Ciekawostki kosmetyczne” – cykliczne wirtualne porady kosmetyczne (październik-grudzień 2020 – 100 osób), „Worek inspiracji” – cykl porad dla rodziców i opiekunów dzieci (październik-grudzień 2020 – 500 osób), Światowy dzień AIDS (1 grudnia 2020 r. – 80 osób), Światowy dzień rzucania palenia (19 listopada 2020 r. – 50 osób), Międzynarodowy Dzień

Niewidomych (13 listopada 2020 r. – 50 osób), Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach (18 listopada 2020 r. – 70 osób), Światowy Dzień Wcześniaka (17 listopada 2020 r. – 50 osób).

WPŁYW PANDEMII Covid-19 NA DZIAŁALNOŚĆ MEDYCZNO-SPOŁECZNEGO KUJAWSKO-POMORSKIEGO CENTRUM EDUKACJI NAUCZYCIELI W INOWROCŁAWIU

- W związku z wybuchem pandemii powstała konieczność nauki w trybie online oraz zawieszenie zajęć praktycznych w placówkach szkoleniowych;
- w ramach Kujawsko-Pomorskiego Centrum Kształcenia Zawodowego nie zrealizowano zaplanowanych kursów;
- zaplanowane wydarzenia w Kalendarzu Wydarzeń i Programu Wychowawczo-Profilaktycznego zostały przesunięte na późniejszy termin, a niektóre realizowane są w formie online.

Działania Zespołu Szkół nr 33 Specjalnych dla Dzieci i Młodzieży Przewlekłe Chorej w Bydgoszczy:

- zorganizowano międzyszkolny konkurs plastyczny „Moja rodzina”, adresowany do uczniów szkół województwa kujawsko-pomorskiego oraz dzieci leczących się w trzech bydgoskich szpitalach;
- zakupiono wyposażenie dla szkoły za kwotę ponad 7 tys. zł.

WPŁYW PANDEMII Covid-19 NA DZIAŁALNOŚĆ ZESPOŁU SZKÓŁ NR 33 SPECJALNYCH DLA DZIECI I MŁODZIEŻY PRZEWLEKLE CHOREJ W BYDGOSZCZY

W wyniku wybuch pandemii konieczna była organizacja nauki w formie zdalnej.

Działania Zespół Szkół Specjalnych nr 1 w Ciechocinku:

- zgłoszono szkołę do udziału w Programie Ogólnopolska Sieć Edukacyjna (OSE), dzięki któremu uzyska się darmowy szybki dostęp do internetu. Szkoły wchodzące w skład Zespołu Szkół- Szkoła Podstawowa nr 2 oraz Liceum Ogólnokształcące otrzymały łącznie 50 darmowych tabletów;
- realizowano projekt „Zaproś mnie na swoją lekcję”, z którego przygotowano sprawozdanie;
- kontynuowano realizację projektu „Szkoła Promująca Zdrowie”, z końcem roku 2020 Szkolny Zespół Promocji Zdrowia dokonał podsumowania projektu i oczekuje na uzyskanie Certyfikatu Szkoły Promującej Zdrowie.

WPŁYW PANDEMII Covid-19 NA DZIAŁALNOŚĆ ZESPOŁU SZKÓŁ SPECJALNYCH NR 1 W CIECHOCINKU

Zmniejszająca się liczba skierowań wystawianych przez lekarzy pierwszego kontaktu na leczenie uzdrowiskowe dzieci i młodzieży spowodowała ograniczenie liczby uczniów w Zespole Szkół Specjalnych nr 1 w Ciechocinku.

Pandemia wykluczyła możliwość prowadzenia zajęć dydaktyczno-wychowawczych w formie stacjonarnej w wybranych okresach roku szkolnego 2019/2020 oraz 2020/2021 wynikających z decyzji Ministerstwa Edukacji Narodowej, Ministerstwa Zdrowia oraz Głównego Inspektora Sanitarnego. Nauczyciele realizowali zadania na rzecz dzieci wynikające z art. 42 ust. 2 ustawy Karty Nauczyciela. Rada Pedagogiczna Zespołu Szkół Specjalnych nr 1 w Ciechocinku podjęła działania zmierzające do wyjaśnienia kierując zapytania do instytucji zgodnie z ich kompetencjami.

Kujawsko-Pomorskie Centrum Kształcenia Zawodowego w Bydgoszczy w 2020 r. prowadziło prace modernizacyjne w zakresie przyłączenia budynku internatu do sieci gazowej.

Działania Biblioteki Pedagogicznej im. gen. bryg. prof. E. Zawackiej w Toruniu:

- zorganizowano konkurs plastyczny „Co by było gdyby, czyli spuść fantazję ze smyczy”, adresatami konkursu są uczniowie szkół podstawowych i ponadpodstawowych, szkół specjalnych, wychowankowie specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych oraz podopieczni organizacji specjalizujących się w pomocy młodym niepełnosprawnym z województwa kujawsko-pomorskiego. Konkurs zakończył się wystawą prac laureatów połączoną z ekspozycją książek;
- realizowano **projekt E-Usługi – E-Organizacja** – pakiet rozwiązań informatycznych dla jednostek organizacyjnych województwa kujawsko-pomorskiego moduł e-Edukacja: Edupolis – portal dla nauczycieli i pracowników oświaty, projekt polegał na dostarczaniu nauczycielom, uczniom i ich rodzicom aktualnych informacji na temat wydarzeń o charakterze edukacyjno-kulturalnym, ofert edukacyjnych dla uczniów, konferencji, szkoleń i seminariów, a także wiadomości z KO w Bydgoszczy, w 2020 roku opublikowano na platformie 2 821 wpisów i zarejestrowano 3 599 929 wejść;
- realizowano projekt „**Toruńska szkoła ćwiczeń dla Województwa Kujawsko-Pomorskiego**”, celem projektu jest przygotowanie czterech szkół do pełnienia roli szkoły ćwiczeń dla nauczycieli i studentów,

- przygotowanie pracowni i podniesienie kompetencji nauczycieli oraz poprawa funkcjonowania i zwiększenie wykorzystania systemu wsparcia szkół w zakresie rozwoju u uczniów, kompetencji kluczowych i umiejętności uniwersalnych, w ramach realizacji projektu w 2020 r. zakupiono 244 książki, zakupiono sprzęt multimedialny – notebook, projektor, kamera internetowa, słuchawki z mikrofonem, tablica interaktywna, zorganizowano 2 panele dyskusyjne online dla 27 nauczycieli, zorganizowano konferencję dla nauczycieli „Wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w kształceniu wyprzedzającym”, przeprowadzono 70 godzin konsultacji dla nauczycieli z siedmiu współpracujących szkół – w konsultacjach wzięło udział 89 nauczycieli;
- kontynuowano politykę gromadzenia zbiorów zgodnie ze statutem, dzięki czemu powiększono zbiór o 1 803 woluminy;
 - zakupiono dostęp do książek elektronicznych na Platformie IBUK Libra w ramach Konsorcjum Bibliotek Pedagogicznych Polski Północnej, dostęp do 2 486 ebooków, liczba wejść do IBUK Libra – 4 178;
 - kontynuowano prace nad katalogiem online Integro, stanowiącym kompletną bazę bibliograficzną opisów książek, czasopism i innych dokumentów tworzących zbiory Biblioteki Pedagogicznej w Toruniu, opracowane dokumenty udostępnione są czytelnikom poprzez multiwyszukiwarkę INTEGRO. W czasie pracy zdalnej kontynuowano prace nad kartoteką haseł wzorcowych i modyfikowano opisy bibliograficzne;
 - opracowano i udostępniono zawartość „Bazy bibliograficznej artykułów z czasopism”, baza stanowi internetowe źródło informacji dla nauczycieli, pedagogów, psychologów, logopedów, studentów pedagogiki oraz wszystkich osób zainteresowanych artykułami z zakresu pedagogiki, psychologii, socjologii, edukacji, bibliotekoznawstwa, teologii, filozofii i polityki, odnotowano 2 442 wejść do bazy;
 - udostępniano w internecie tematyczne wykazy literatury opracowane na podstawie zbiorów Biblioteki Pedagogicznej w Toruniu, w 2020 r. nauczyciele bibliotekarze opracowali 37 nowych zestawień bibliograficznych książek i artykułów z czasopism;
 - systematycznie promowano literaturę i wydarzenia związane z oświatą, bibliotekarstwem, literaturą oraz kulturą na oficjalnym profilu instytucji w serwisie społecznościowym Facebook, w 2020 r. opublikowano 604 komunikaty, które miały 94 045 odsłon rocznie (350 odsłon średnio dziennie);
 - przeprowadzono warsztaty dla nauczycieli z zakresu technologii komunikacyjno-informacyjnej pt. „Canva – tworzenie grafik do zastosowania w edukacji i promocji”, przeszkolono 66 nauczycieli;
 - przeprowadzono warsztaty dla nauczycieli pt. „Tworzenie komiksu i jego rola w promocji czytelnictwa”, przeszkolono 71 nauczycieli;
 - przeprowadzono warsztaty dla uczniów z zakresu technologii komunikacyjno-informacyjnej pt. „Katalog Integro – wprowadzenie. Co w sobie chowa biblioteka cyfrowa?”, przeszkolono 33 uczniów;
 - przeprowadzono lekcje biblioteczne dla uczniów pt. „Odkrywanie picture booków Iwony Chmielewskiej”, przeszkolono 12 uczniów;
 - przeprowadzono grę edukacyjną z zakresu historii i edukacji regionalnej pt. Nie tylko cichociemna – gra edukacyjna dla klas IV-VI poświęcona gen. bryg. prof. Elżbiecie Zawackiej, w grze udział wzięło 24 uczestników;
 - prowadzono i organizowano sieć współpracy i samokształcenia dla nauczycieli pt. Nauczyciel matematyki w sieci – przeszkolono 62 nauczycieli, Nauczyciel mistrzem dla ucznia (tutoring i mentoring w szkole) – przeszkolono 54 nauczycieli;
 - ponadto zrealizowano szereg wydarzeń o charakterze kulturowo-edukacyjnym: wykład dla nauczycieli „Anaruk non-fiction” dr Agaty Lubowickiej z Uniwersytetu Gdańskiego, Seminarium online dla nauczycieli „W zawieszaniu: dom, praca, nauka w czasie pandemii”, spotkanie autorskie z Robertem Małeckim oraz Martą Matyszczak w ramach cyklu Autor wieczorową porą, webinarium dla nauczycieli i bibliotekarzy „Biblioteka przyjazna dla osób w spektrum autyzmu. Kilka wskazówek na start”.

WPŁYW PANDEMII Covid-19 NA DZIAŁALNOŚĆ BIBLIOTEKI PEDAGOGICZNEJ IM. GEN. BRYG. PROF. E. ZAWACKIEJ W TORUNIU

W celu ograniczenia rozprzestrzeniania się pandemii:

- przygotowano i zrealizowano cykl lekcji w ramach projektu Kujawsko-Pomorska Szkoła Internetowa Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego, 14 lekcji, liczba wejść na kanale YouTube i Facebook – 5 501 odsłon;
- opracowano nowe zasady korzystania z agend Biblioteki Pedagogicznej w Toruniu dla czytelników w obowiązującym reżimie sanitarnym;
- promowano usługi zdalne, opracowano i opublikowano na stronie WWW i na oficjalnym profilu Biblioteki Pedagogicznej w Toruniu na Facebooku komunikaty oraz interaktywne ulotki promującej usługi zdalne, zanotowano 6 847 wyświetleń;
- opracowywano i wdrażano warsztaty, szkolenia i spotkania do formuły zdalnej, od maja do grudnia 2020 r. nauczyciele bibliotekarze wdrożyli i przeprowadzili przy użyciu aplikacji Microsoft Teams: 8 warsztatów, 6 spotkań sieci współpracy i samokształcenia oraz seminarium online, skorzystało z tego 321 nauczycieli;

- udostępniano pełnotekstowe wykazy publikacji dostępne w internecie – wykazy zostały pobrane ze strony www Biblioteki Pedagogicznej w Toruniu 4 297 razy;
- opracowywano tematyczne wykazy literatury na potrzeby indywidualne czytelników;
- zakupiono dodatkowe 34 tytuły e-książek na platformie IBUK Libra, w wyniku czego odnotowano wzrost korzystania ze zbiorów online – 4 178 otwarć;
- udostępniano czytelnikom artykuły z czasopism poprzez skanowanie i przesyłanie ich pocztą elektroniczną, zanotowano wzrost ilości przesłanych czytelnikom skanów o 175% w stosunku do ubiegłego roku.

Nie udało się zorganizować:

- V edycji konferencji Licencja na czytanie – zaplanowanej na kwiecień 2020 r.;
- wystawy z Polskim Związkiem Logopedów – zaplanowanej na luty 2020 r.;
- wystawy z Towarzystwem Miłośników Lwowa i Kresów Południowo-Wschodnich – zaplanowanej na marzec 2020 r.;
- wystawy Światowe dni bajki – zaplanowanej na maj 2020 r.;
- wystawy z Uniwersytetem Trzeciego Wieku – zaplanowanej na lipiec/sierpień 2020 r.;
- wystawy ze Stowarzyszeniem Pomocy Dzieciom Niepełnosprawnym i Osobom potrzebującym Wsparcia „Jestem” – zaplanowanej na listopad 2020 r.;
- kiersmaszu książek zaplanowanego na maj 2020 r.

W 2020 r. nastąpił znaczny spadek bezpośrednich odwiedzin czytelników oraz udostępnień i wypożyczeń dokumentów w Bibliotece Pedagogicznej w Toruniu. Od marca, przez dwa miesiące, Biblioteka była zamknięta dla czytelników. Bibliotekarze pracowali zdalnie. W tym czasie aktywnie uczestniczyli w webinarach i konferencjach organizowanych online podnosząc swoje kompetencje zawodowe. Przygotowywali również propozycje zadań, które będzie można realizować zdalnie. Do września Biblioteka pracowała na jedną zmianę realizując swoje statutowe obowiązki i jednocześnie przestrzegając zasad reżimu sanitarnego, po tym czasie wprowadzono pracę dwuzmianową. Biblioteka była otwarta dla czytelników w czasie jesiennej fali pandemii. W czasie trwania pandemii Covid-19 zaobserwowano znaczny wzrost zainteresowania wszelkimi usługami zdalnymi oferowanymi przez Bibliotekę. Dołożono wszelkich starań, aby szczególnie w czasie zamknięcia Biblioteki, czytelnicy mogli korzystać z pełnych tekstów książek i artykułów dostępnych w internecie.

Działania Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej im. Mariana Rejewskiego w Bydgoszczy:

- wykonano remont, którego efektem jest poprawa stanu technicznego i estetycznego budynku;
- zorganizowano ogólnopolski konkurs Wielka Liga Czytelników – etap wojewódzki, marzec 2020 r., 1166 uczestników;
- w ramach ogólnopolskiego Tygodnia Bibliotek 2020 zorganizowano imprezę w przestrzeni wirtualnej „Zasmakuj w bibliotece”, 8-15 maja 2020 r., 500 uczestników wirtualnych;
- w przestrzeni wirtualnej zorganizowano także: Narodowe Czytanie – „Balladyna” Juliusza Słowackiego 5 września 2020 r. – 200 uczestników, ogólnopolską Noc Bibliotek 2020 – „Klimat na czytanie”, 10 października 2020 r. – 200 uczestników, Obchody Dnia Mariana Rejewskiego 2020, 25-26 września 2020 r. – 100 uczestników; 1340 uczestników wirtualnych;
- zorganizowano konkurs literacki „**Być jak Rydygier**”, czyli o łączeniu lekarskiej, wojskowej i wolnościowej pasji w życiu jednego człowieka pod patronatem Przewodniczącej Sejmiku Samorządowego Województwa Kujawsko-Pomorskiego Elżbiety Piniewskiej, listopad-grudzień 2020 r.– 20 uczestników;
- zorganizowano wojewódzki konkurs internetowy „Co wiesz o Ludwiku Rydygierze?”, grudzień 2020 r. – 150 uczestników;
- zorganizowano także: wojewódzki konkurs literacko-plastyczny „Jan Paweł II – największy z rodu Słowian” pod patronatem Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego, Prezydenta Bydgoszczy, Kujawsko-Pomorskiego Kuratora Oświaty, kwiecień/maj 2020 – 30 uczestników; Wojewódzki międzyszkolny konkurs czytelniczy w j. angielskim: „Reading builds knowledge”, 26 lutego 2020 r. – 25 osób, a także Rejonowy Ogólnopolski Konkurs Turbolandeskunde: „Wędrówka po krajach niemieckojęzycznych – Die Schweiz”, 6 marca 2020 r. – 15 uczestników;
- Światowy Dzień Książki i Praw Autorskich, 23 kwietnia 2020 r., wydarzenie online;
- zorganizowano uroczystość uczczenia 115. rocznicy urodzin Mariana Rejewskiego.

WPŁYW PANDEMII Covid-19 NA DZIAŁALNOŚĆ PEDAGOGICZNEJ BIBLIOTEKI WOJEWÓDZKIEJ IM. MARIANA REJEWSKIEGO W BYDGOSZCZY

W wyniku wybuchu pandemii Covid-19 nie udało się zrealizować następujących wydarzeń:

- Dziecięca Akademia Czytania Bajek (edycja IX-X), zajęcia edukacyjne;
- Akademia Gier Logicznych, zajęcia edukacyjne;

- Klub Enigma – pokój zagadek, zajęcia edukacyjne;
- Programowanie z Ozobotem, zajęcia edukacyjne;
- Gra o Polskę – zajęcia edukacyjne związane z powrotem Bydgoszczy do Macierzy;
- Zajęcia edukacyjne w ramach kampanii społecznej „Ja nie widzę Ciebie, Ty zobacz mnie!” z okazji Międzynarodowego Dnia Białej Laski;
- Poznajmy się – Niewidomi – edukacja włączająca – zajęcia edukacyjne;
- Wojewódzki konkurs Polska 1920-2020 z okazji 100. rocznicy zaślubin Polski z morzem lub Bitwy Warszawskiej (konkurs na zespołowe wykonanie pierwszej strony gazety z tego dnia);
- konkursu recytatorskiego Wiersze i wierszyki Juliana Tuwima (II edycja);
- Rok Jana Pawła II – zajęcia edukacyjne dla pierwszego etapu edukacyjnego „O tym, jak Jan Paweł II apelował w Japonii o pokój na całym świecie”.

W wyniku wybuchu pandemii Covid-19 nie udało się zrealizować następujących cyklicznych zajęć edukacyjnych:

- Zajęcia edukacyjne z okazji ważnych wydarzeń wynikających z roku kalendarzowego i obrzędowego;
- Cykl zajęć z doradztwa zawodowego i z bezpieczeństwa w Internecie („Jest hejt, jest antyhejt i Bezpieczeństwo w sieci”);
- „Wszystko, co najważniejsze, czyli poczytajmy i porozmawiajmy o wartościach” i „To, co konieczne, to co zbyteczne – wszystko co najważniejsze – zajęcia edukacyjne;
- Kamishibai ekologicznie i wielokulturowo – warsztaty;
- Zajęcia biblioterapeutyczne;
- Dbam o zdrowie i higienę;
- Droga książki i czytelnika w bibliotece. Katalog jako narzędzie pracy czytelnika.

Inne wydarzenia niezrealizowane:

- Konkursy: „Lektura – nie bzdura”, „Mój, twój, nasz język ojczysty”;
- Kurs językowy (język angielski) dla seniorów.

Zadania statutowe związane z gromadzeniem i opracowaniem zbiorów realizowano zgodnie z planem pracy na rok 2020. Zakup nowości i opracowanie zbiorów oraz selekcję i ubytowanie materiałów zbędnych prowadzono systematycznie. Systematycznie opracowywano zestawienia bibliograficzne dla potrzeb nauczycieli. W tym czasie zrealizowano projekt digitalizacji części zbiorów PBW w Bydgoszczy w ramach projektu „Kultura w zasięgu 2.0”, w tym wirtualne muzeum dla zbiorów z zakresu historii oświaty. Zintensyfikowano wprowadzanie zbiorów do Kujawsko-Pomorskiej Biblioteki Cyfrowej i katalogu zbiorów muzealnych. Najważniejszy i najbardziej niekorzystny wpływ pandemii widoczny jest w statystyce: mniej czytelników, a tym samym mniej wypożyczeń i odwiedzin. Związane to było przede wszystkim z zamknięciem biblioteki od 4 marca do 6 maja 2020 r. Następnie Biblioteka została otwarta w reżimie sanitarnym, w związku z tym, skrócono godziny otwarcia placówki. Natomiast odnotowano więcej odwiedzin wirtualnych i więcej prolongat czytelników w porównaniu z rokiem ubiegłym o 2504. Stan pandemii spowodował całkowite zawieszenie zajęć edukacyjnych organizowanych w bibliotece od marca do grudnia 2020 r. Nauczyciele bibliotekarze PBW w Bydgoszczy w tym okresie nie prowadzili zajęć. Szacunkowo utracono około 10450 uczestników planowanych zajęć i wydarzeń edukacyjnych. Dla porównania w 2019 r. pracownicy Biblioteki przeprowadzili łącznie 1372 godziny zajęć edukacyjnych, w których wzięło udział 14037 uczestników. W okresie pandemii pracownicy nabyli większe umiejętności wykorzystania technologii informatycznej, co pozwoliło w ciekawy sposób część zaplanowanych działań przenieść na stronę internetową Biblioteki oraz opracować materiały dydaktyczne i zasoby edukacyjne na Edupolis.

W 2020 r., tradycyjnie, z okazji Dnia Edukacji Narodowej Zarząd Województwa nagrodił nauczycieli zatrudnionych w placówkach oświatowych, dla których jest organem prowadzącym. 13 października 2020 r., podczas gali z okazji Dnia Edukacji Narodowej w toruńskim Dworze Artusa oprócz zwyciężczyni konkursu (tytuł **Kujawsko-Pomorski Lider Edukacji** zdobyła **Pani Ewa Furman** – nauczyciel dyplomowany języka francuskiego i włoskiego w I Liceum Ogólnokształcącym im. Jana Kasprowicza z Oddziałami Dwujęzycznymi w Inowrocławiu), wyróżnienia odebrało siedemnaścioro innych pedagogów. Nagrody wręczyli Marszałek Piotr Całbecki, Przewodnicząca Sejmiku Województwa Elżbieta Piniewska i ubiegłoroczna zwyciężczyni konkursu. W uroczystości wzięli udział Członek Zarządu Województwa Sławomir Kopyść oraz Kujawsko-Pomorska Wicekurator Oświaty Maria Mazurkiewicz.

Gala wręczenia nagród Kujawsko-Pomorski Lider Edukacji, fot. Mikołaj Kuras

Ponadto w 2020 r. Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego przyznał 26 Nagród w wysokości 4 000 zł brutto każda. Nagrody te zostały przyznane na podstawie Kryteriów i trybu przyznawania nauczycielom nagród, przyjętych uchwałą Nr XVII/310/12 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 30 stycznia 2012 r. Z uwagi na pandemię Covid-19 nagrody przekazano pedagogom poprzez dyrektorów szkół i placówek oświatowych.

Wizualizacja przedszkola dla dzieci z niepełnosprawnościami przy Kujawsko-Pomorskim Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym im. Janusza Korczaka w Toruniu

W ramach szeroko rozumianych działań edukacyjnych (wiązanym również z rozbudową i modernizacją bazy edukacyjnej) realizowano **projekty finansowanych w ramach RPO WKP 2014-2020 – EFRR:**

- **„Artyści w zawodzie – modernizacja warsztatów kształcenia zawodowego w KPSOSW im. J. Korczaka w Toruniu”**, projekt dotyczy przebudowy, adaptacji, modernizacji, remontu i wyposażenia w bazę dydaktyczną już istniejących obiektów, a także nadbudowy i wyposażenia w bazę dydaktyczną nowych obiektów Kujawsko-Pomorskiego Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego im. J. Korczaka w Toruniu. W 2020 roku rozstrzygnięto postępowanie przetargowe na kompleksowe prace budowlane. W marcu 2020 roku przystąpiono do realizacji robót przygotowawczych, rozbiórkowych i budowlanych. We wrześniu odbyła się uroczystość wmurowania aktu erekcyjnego pod rozbudowę Ośrodka. Zrealizowano kolejne etapy modernizacji budynku szkoły i internatu, wykonano nieckę basenową zgodnie z harmonogramem rzeczowo-finansowym inwestycji;
- **„Tylko w Korczaku jest super dzieciaku”**, projekt dotyczy budowy przedszkola specjalnego dla dzieci z niepełnosprawnościami wraz z niezbędnym wyposażeniem w kompleksie Kujawsko-Pomorskiego Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego im. J. Korczaka w Toruniu. W 2020 roku rozstrzygnięto postępowanie przetargowe na kompleksowe prace budowlane. Wykonano większość etapów robót budowlanych dotyczących budynku przedszkola wraz z przygotowaniem miejsca pod plac zabaw;
- **„Usłyszeć potrzeby – wzmocnienie pozycji uczniów słabosłyszących i niesłyszących w ramach rozbudowy warsztatów zawodowych Kujawsko-Pomorskiego Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego nr 2 dla Dzieci i Młodzieży Słabo Słyszącej i Niesłyszącej im. Generała Stanisława Maczka w Bydgoszczy w kontekście zwiększenia szans na rynku pracy”**. Projekt dotyczy budowy i wyposażenia w bazę dydaktyczną nowego obiektu. Projekt ukierunkowany jest na tworzenie i rozwój warsztatów/pracowni kształcenia praktycznego w branżach zgodnych z potrzebami rynku pracy, w tym z inteligentnymi specjalizacjami określonymi w RIS. W listopadzie 2020 r. dokonano odbioru budynku Warsztatów Praktycznej Nauki Zawodu. Zakończono I etap realizacji projektu dotyczący robót budowlanych zgodnie z harmonogramem rzeczowo-finansowym inwestycji. Kolejnym etapem będzie wyposażenie budynku warsztatów;
- **„Kwalifikacyjne Kursy Zawodowe twoją zawodową szansą – nowe formy praktycznej nauki zawodu w Kujawsko-Pomorskim Centrum Kształcenia Zawodowego w Bydgoszczy”**. Projekt dotyczy budowy i wyposażenia w bazę dydaktyczną Warsztatów Kwalifikacyjnych Kursów Zawodowych przy Kujawsko-Pomorskim Centrum Kształcenia Zawodowego w Bydgoszczy. W 2020 r. otrzymano dofinansowanie na realizację projektu unijnego oraz rozstrzygnięto przetarg na zaprojektowanie i budowę warsztatów KKZ. Przeprowadzono również prace remontowe w budynku Centrum przy ul. Rajskiej 1 w Bydgoszczy;
- **„Młyn Energii” w Grudziądzu**. W 2020 roku w ramach działań związanych z przygotowaniem do realizacji projektu utworzenia w Grudziądzu „Młyna Energii” jako zadania kluczowego do realizacji przez Samorząd Województwa podjęto następujące działania:
 - opracowanie inwentaryzacji budowlanej oraz dokumentacji konserwatorskiej – badania architektoniczne dla obiektu Młyna Górnego w Grudziądzu;
 - opracowanie kwerendy źródłowej dla obiektu Młyna Górnego w Grudziądzu;
 - zabezpieczono dach Młyna Górnego w Grudziądzu, zgodnie z wytycznymi Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków przed dalszą degradacją.

Projekty realizowane w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego finansowane z RPO WKP 2014-2020:

- **„Prymusi Zawodu Kujaw i Pomorza II”**. Projekt stypendialny skierowany do uczniów szkół z Województwa Kujawsko-Pomorskiego szczególnie uzdolnionych w zakresie przedmiotów zawodowych realizowany w ramach *Regionalnego programu operacyjnego*. W 2020 r. wsparciem objęto 500 uczniów;
- **„Prymus Pomorza i Kujaw”**. Stypendia wypłacane dla uczniów szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych, a od roku szkolnego 2017/2018 także uczniów klas 7 i 8 szkół podstawowych, z regionu kujawsko-pomorskiego uzdolnionych w zakresie przedmiotów matematycznych, przyrodniczych, informatyki, języków obcych i przedsiębiorczości. W 2020 r. wypłacono 744 stypendia na rok szkolny 2019/2020. Przyznano również 644 stypendia na rok szkolny 2020/2021;
- **„Humaniści na start!”** Projekt stypendialny skierowany do uczniów szkół z Województwa Kujawsko-Pomorskiego szczególnie uzdolnionych w zakresie przedmiotów humanistycznych. Stypendia skierowane są do uczniów klas 7,8 szkół podstawowych oraz do uczniów liceów ogólnokształcących województwa kujawsko-pomorskiego. W 2020 r. stypendium otrzymało 501 uczniów.

Ponadto w ramach środków finansowych ujętych w budżecie Województwa, Zarząd Województwa, przyznaje uczniom dziennych liceów i techników, zamieszkałym i uczącym się na terenie Województwa Kujawsko-

Pomorskiego, stypendium w wysokości 300 zł miesięcznie na okres od września do czerwca danego roku szkolnego. W 2020 r. przyznano 73 stypendia na rok szkolny 2020/2021.

Region Nauk Ścisłych II – edukacja przyszłości”. Projekt polega na wsparciu uczniów w rozwijaniu kompetencji kluczowych, wsparciu nauczycieli w rozwijaniu zindywidualizowanego podejścia do ucznia, szczególnie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, wsparciu szkół poprzez zakup nowoczesnych pomocy dydaktycznych i narzędzi TIK. W ramach realizacji projektu. Projekt jest realizowany w partnerstwie przez Województwo Kujawsko-Pomorskie, gminę miasto Brodnica, powiat golubsko-dobrzyński, powiat grudziądzki, gminę miasto Włocławek, gminę Barcin i powiat tucholski. W 2020 r. rozstrzygnięto przetarg na realizację zadania innowacyjnych zajęć pozalekcyjnych. Ze względu na wystąpienie pandemii odstąpiono od realizacji umowy, przeniesiono organizację obozów językowych i naukowych na 2021 rok. W 2020 r. wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych lub umiejętności uniwersalnych w programie objęto 81 uczniów.

„Niebo nad Astrobazami – rozwijamy kompetencje kluczowe uczniów”. Projekt partnerski przeznaczony dla uczniów i nauczycieli z 17 szkół województwa kujawsko-pomorskiego, przy których rozlokowane są budynki Astrobaz. Partnerami w projekcie są: powiat inowrocławski, gmina Gniewkowo, powiat golubsko-dobrzyński, gmina Gostycyn, gmina miasto Rypin, powiat brodnicki, powiat radziejowski, gmina Unisław, miasto i gmina Dobrzyń nad Wisłą, gmina Kruszwica, powiat świecki, gmina Zławieś Wielka, powiat żniński. W 2020 r. zrealizowano zakupy wyposażenia dla szkół w postaci sprzętu optycznego i fotograficznego (14 szkół), zajęcia pozalekcyjne dla uczniów (120 nowych uczniów, którzy przystąpili do projektu), szkolenia i studia podyplomowe dla nauczycieli (26 nauczycieli), spotkania w ramach sieci współpracy.

„W Kujawsko-Pomorskiem Mówisz – masz – certyfikowane szkolenia językowe”. Projekt dotyczy szkoleń z zakresu języka angielskiego, niemieckiego i francuskiego, które są skierowane do osób pełnoletnich, które z własnej inicjatywy są zainteresowane nabyciem, uzupełnieniem lub podwyższeniem kwalifikacji z zakresu języków obcych i należą do minimum jednej z grup defaworyzowanych na rynku pracy: osób o niskich kwalifikacjach, osób z niepełnosprawnościami, osób powyżej 50 roku życia. Projekt realizowany jest w partnerstwie przez następujące podmioty: Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego – Partner Wiodący, Regionalny Ośrodek Edukacji Ekologicznej w – Partner nr 1, Training House Iwona Wencka – Stramowska – Partner nr 2. W 2020 r. ze względu na wystąpienie pandemii i obostrzenia z tym związane ograniczono działania szkoleniowe, wprowadzono możliwość realizacji zdalnych szkoleń językowych oraz wystąpiono do instytucji Zarządzającej o wydłużenie okresu realizacji projektu. Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego rozszerzył grupę docelową o osoby posiadające lukę kompetencyjną w zakresie znajomości języka obcego. W 2020 r. 14 osób ukończyło szkolenia językowe.

PROMOCJA I OCHRONA ZDROWIA

Do zadań samorządu województwa z zakresu ochrony zdrowia należy w szczególności:

- ustalenie regionalnej sieci szpitali;
- poprawianie warunków dostępu do leczenia szpitalnego;
- stwarzanie warunków dostępu do wysokospecjalistycznego leczenia ambulatoryjnego;
- uchwalanie planu zabezpieczenia specjalistycznego leczenia ambulatoryjnego na obszarze województwa;
- planowanie polityki kształcenia w zawodach w ochronie zdrowia;
- inicjowanie i prowadzenie działań związanych z promocją zdrowia;
- współdziałanie z innymi podmiotami działającymi na rzecz ochrony zdrowia na obszarze województwa.

W 2020 roku Zarząd Województwa realizował programy polityki zdrowotnej:

- *Program profilaktyki zakażeń pneumokokowych wśród osób dorosłych w oparciu o szczepienia przeciwko pneumokokom w województwie kujawsko-pomorskim*. W 2020 r. Program realizowany był w partnerstwie z 27 samorządami terytorialnymi, zaszczepiono 1 485 osób (łącznie w latach 2017-2020 – 4 408 osób);
- *Program Wykrywania Zakażeń WZW B i C w województwie kujawsko-pomorskim*. W 2020 r. Program realizowany był w partnerstwie z 27 samorządami terytorialnymi, przebadano 2 181 osób (łącznie w latach 2013-2020 przebadano 28 377 osób);
- *Kujawsko-pomorski program badań przesiewowych w kierunku tętniaka aorty brzusznej* – przebadano 370 osób (łącznie w latach 2012-2020 – 5 457 osób);
- *Wojewódzki program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w województwie kujawsko-pomorskim na lata 2016-2020*;
- *Wojewódzki program przeciwdziałania narkomanii w województwie kujawsko-pomorskim na lata 2017-2020*;

- Program zapobiegania upadkom dla seniorów w województwie kujawsko-pomorskim – liczba osób uczestniczących w projekcie – 547 osób (łącznie w latach 2018-2020 – 1 801 osób).

Inwestycje medyczne w szpitalach, dla których organem założycielskim jest Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego realizuje samorządowa spółka celowa Kujawsko-Pomorskie Inwestycje Medyczne Sp. z o.o. (KPIM). Największymi projektami realizowanymi przez KPIM są projekty: **EBI 2 – Program rozwoju służby zdrowia w województwie kujawsko-pomorskim II** i **EBI 3 – Program rozwoju służby zdrowia w województwie kujawsko-pomorskim III – Przebudowa i rozbudowa Wojewódzkiego Szpitala Zespólnego im. L. Rydygiera w Toruniu**. Projekt EBI 2 wspiera wdrożenie długoterminowego planu rozwoju infrastruktury służby zdrowia w województwie kujawsko-pomorskim. Obejmuje modernizację, rozbudowę i wyposażenie 5 wojewódzkich szpitali: Wojewódzki Szpital Zespólny w Toruniu; Wojewódzki Specjalistyczny Szpital we Włocławku; Wojewódzki Szpital dla Nerwowo i Psychicznie Chorych w Świeciu; Wojewódzki Szpital Dziecięcy w Bydgoszczy; Wojewódzki Szpital Obserwacyjno-Zakaźny w Bydgoszczy oraz Kujawsko-Pomorskie Centrum Pulmonologii w Bydgoszczy. Docelowa wartość projektu ok. 334 mln zł. Celem projektu EBI 3 jest zwiększenie wydajności i zapewnienie dostępu do szerszego portfela specjalistycznych usług z zakresu ochrony zdrowia oraz poprawa standardów i jakości placówki szpitalnej w Toruniu. Projekt obejmuje modernizację, rozbudowę i wyposażenie Wojewódzkiego Szpitala Zespólnego w Toruniu. Docelowa wartość projektu ok. 533 mln zł.

Recepcja oddanego do użytku oddziału zakaźnego w nowym kompleksie Wojewódzkiego Szpitala Zespólnego; fot. Szymon Zdziebło

W wyniku realizacji projektu EBI 2 i 3 w 2020 roku:

- **Wojewódzki Szpital Zespólny im. L. Rydygiera w Toruniu:**
 - kontynuowano prace budowlane i wyposażenie nowych budynków, tj.:
 - budynku 510 (H) – budynku głównego szpitala – oddziałów łóżkowych, bloku operacyjnego, oddziału anestezjologii i intensywnej terapii, szpitalnego oddziału ratunkowego, zakładu diagnostyki obrazowej, centralnej sterylizatorni, (status: kontynuacja robót budowlano-instalacyjno-wykończeniowych);
 - budynku 520 – administracja, apteka szpitalna, magazyn odpadów medycznych, prosektorium (status: budynek zakończony i przekazany WSZ);
 - budynku 530 – oddziału zakaźnego, poradni i przychodni (status: budynek zakończony i przekazany WSZ);
 - budynku 540 – oddziałów psychiatrycznych (status: kontynuacja robót budowlano-instalacyjnych);
 - budynku 560 – garażu wielopoziomowego (status: zakończony i przekazany WSZ);

- budynków 570 – budynków technicznych – kotłownia olejowa, trafostacja, garaż dla karettek, podziemny neutralizator ścieków, miejsce gromadzenia odpadów komunalnych (status: zakończone i częściowo przekazane do WSZ);
- architekturę krajobrazu, drogi dojazdowe i infrastrukturę podziemną szpitala; (status: roboty drogowe, zieleń, parkingi – końcowy etap realizacji);
- wyposażenie szpitala, (status: w trakcie realizacji);
- opracowanie kompletnej dokumentacji technicznej niezbędnej do wykonania przebudowy i rozbudowy istniejącego starego budynku głównego Wojewódzkiego Szpitala Zespolonego w Toruniu przy ul. św. Józefa 53-59 zlokalizowanego na działce nr 47/3 (obręb 34);
- przygotowanie dokumentacji projektowej budowy zespołu poradni specjalistycznych przy ul. Św. Józefa 53-59, działka 47/3” w oparciu o posiadaną koncepcję funkcjonalną;
- **Kujawsko-Pomorskie Centrum Pulmonologii w Bydgoszczy:**
 - utworzenie 30 nowych miejsc świadczeń opieki długoterminowej oraz zakup wyposażenia medycznego: 30 szt. koncentratorów tlenu, 30 szt. respiratorów, 5 szt. przenośnych koncentratorów tlenu;
 - doposażenie Laboratorium Analitycznego oraz Zakładu Rehabilitacji: zakup chłodziarki farmaceutycznej, zakup aparatu do terapii podciśnieniowej, lampy do światłolecznictwa, aparatu do elektroterapii,
 - wyposażenie Wojewódzkiego Ośrodka Domowego Leczenia Tlenem w zakup koncentratorów tlenu 335 szt. (w tym 5 przenośnych),
 - zawarcie umowy na nadbudowę budynku C, dobudowę budynku E oraz wykonanie podjazdu dla karettek wraz z przebudową budynku C,
 - zawarcie umów na termomodernizację budynku, w tym ocieplenie budynku B, remont kotłowni w budynku A, montaż ogniw fotowoltaicznych i pomp ciepła,
 - wykonanie kompletnej wielobranżowej dokumentacji technicznej na potrzeby realizacji zadania pt.: „Budowa, przebudowa i rozbudowa budynków Kujawsko-Pomorskiego Centrum Pulmonologii przy ul. Meysnera 9 w Bydgoszczy w celu utworzenia Centrum Rehabilitacji i Edukacji Zdrowotnej Kujawsko-Pomorskiego Centrum „Aktywne Starzenie się” wraz z zagospodarowaniem terenu”,
 - wykonanie kompletnej dokumentacji technicznej na potrzeby budowy nowego budynku szpitala dla Oddziału Leczenia Gruźlicy (budynek G) wraz z zagospodarowaniem terenu przy ul. Seminaryjnej 1 w Bydgoszczy;
- **Wojewódzki Szpital Specjalistyczny im. błogosławionego księdza Jerzego Popiełuszki we Włocławku:**
 - podniesienie jakości usług zdrowotnych poprzez zakup sprzętu medycznego i wyposażenia dla komórek organizacyjnych szpitala: mikrotomu wraz z łaźnią wodną i płytą chłodzącą, aparatu do kriochirurgii oraz 3 diatermii;
 - zakup sprzętu medycznego dla pacjentów naczyniowo-sercowych, m.in. aparat echokardiograficzny, ergospirometr, kardiomonitor, pompy infuzyjne i objętościowe, system holterowski, myjnie, zestaw do prób wysiłkowych, łóżka, skaner żył, wózki;
 - zwiększenie dostępu do usług medycznych poprzez przebudowę pomieszczeń na potrzeby oddziału chorób wewnętrznych oraz oddziału położniczo-ginekologicznego;
 - przygotowanie dokumentacji projektowej dla budowy zakładu opiekuńczo-leczniczego na terenie Szpitala;
- **Wojewódzki Szpital dla Nerwowo i Psychiczenie Chorych im. dr J. Bednarza w Świeciu:**
 - dostosowanie budynków (budynek 19 oraz budynek 43) do wymogów p.poż. m.in za pomocą: wyposażenia budynków w system sygnalizacji pożarowej połączony z obiektem Państwowej Straży Pożarnej; wykonanie instalacji oddymiania klatek schodowych, wykonanie instalacji elektrycznej, centralek systemu oddymiania, centralek zamków elektromotorycznych, instalacji systemów oddymiania, montaż przewodów oraz wyłączników prądu, wykonanie instalacji hydrantów wewnętrznych, wykonanie instalacji oświetlenia awaryjnego i ewakuacyjnego;
 - poprawa efektywności energetycznej poprzez termomodernizację siedmiu budynków;
 - tworzenie bazy pod Centrum Zdrowia Psychicznego, poprzez modernizację budynku nr 5. W budynku nr 5 znajdują się oddziały psychiatryczne I i II. Przebudowa zakłada rozbudowę budynku o zewnętrzny przeszklony szyniowy oraz wydzielenie nowego układu funkcjonalnego dla poszczególnych kondygnacji budynku. Projekt zakłada również adaptację części poddasza nieużytkowego w celu zlokalizowania tam pomieszczeń socjalnych, sal do terapii, gabinetów lekarskich oraz pomieszczeń pomocniczych. Poza ww. zakresem przewiduje się uzupełnienie ubytków i impregnację ceglanej elewacji;
- **Wojewódzki Szpital Obserwacyjno-Zakaźny im. Tadeusza Browicza w Bydgoszczy:**
 - adaptacja pomieszczeń parteru budynku C na oddział anestezjologii i intensywnej terapii, wraz z wyposażeniem;
 - termomodernizacja budynku szpitalnego „B” zgodnie ze sporządzonym audytem energetycznym;

Pozostałymi wymiernymi efektami polityki zdrowotnej prowadzonej przez działania Zarządu Województwa, były w 2020 roku:

- Wojewódzki Ośrodek Terapii Uzależnień i Współzależnienia w Toruniu:
 - kontynuacja budowy całodobowego Młodzieżowego Oddziału Leczenia Uzależnień przy ul. Włocławskiej 233-235 w Toruniu;
- Centrum Onkologii im. prof. Franciszka Łukaszczyka w Bydgoszczy:
 - ostateczne rozliczenie termomodernizacji Zespołu Głównego Centrum Onkologii;
 - opracowanie kompleksowej dokumentacji dla inwestycji pn.: „Rozbudowa i modernizacja Zespołu Głównego Centrum Onkologii im. Prof. Franciszka Łukaszczyka w Bydgoszczy w zakresie działalności podstawowej: diagnostyki i leczenia”;
- opracowanie koncepcji wraz z oszacowaniem kosztów budowy wraz z zagospodarowaniem terenu budynku Centrum Zdrowia Psychicznego przy ul. Sułkowskiego 58A w Bydgoszczy;
- zakończenie projektu związanego z zakupem 2 ambulansów medycznych wraz z noszami oraz urządzeń do mechanicznej kompresji klatki piersiowej w celu wyposażenia zespołów ratownictwa medycznego Wojewódzkiej Stacji Pogotowia Ratunkowego w Bydgoszczy;
- zakończenie prac termomodernizacyjnych budynku Wojewódzkiego Ośrodka Medycyny Pracy w Bydgoszczy;
- kontynuacja zadania dotyczącego podniesienia jakości usług zdrowotnych oraz zwiększenia dostępu do usług medycznych w Wojewódzkim Szpitalu Specjalistycznym im. błogosławionego ks. Jerzego Popiełuszki we Włocławku, w ramach którego zakończono prace budowlane w budynkach 7, 9 i 12 adaptując je do potrzeb administracji szpitala, rehabilitacji ambulatoryjnej i szpitalnej oraz oddziału geriatry. W 2020 r. zakupiono sprzęt medyczny i wyposażenie;
- kontynuowano realizację projektu „Budowa obiektu hospicjum na potrzeby opieki paliatywnej nad przewlekłe i nieuleczalnie chorymi w Toruniu”;
- przeprowadzono konkursy w zakresie promocji i ochrony zdrowia pn. „Ochrona i promocja zdrowia” oraz „Ochrona zdrowia psychicznego”;
- przekazano dofinansowanie Fundacji Akademii Rozwoju Anny Kruszyk w Łubiance na realizację zadania publicznego pn. „W zdrowym ciele zdrowy duch”;
- produkcja i emisja 5 odcinków telewizyjnych w ramach programu „Mocne wsparcie” na antenie pasma regionalnego TVP Bydgoszcz. Program telewizyjny ma charakter edukacyjny, pokazuje problemy i możliwości ich rozwiązania. W programie „Mocne wsparcie” w roku 2020 omówiono zagadnienia dotyczące wykrywania i leczenia nowotworów jelita grubego i płuc oraz szczepień ochronnych osób dorosłych a także profilaktyki stomatologicznej u dzieci w wieku przedszkolnym oraz alternatywnych form terapii uzależnień;
- przeprowadzenie przez Wojewódzką Przychodnię Zdrowia Psychicznego wydarzeń: akcji wspierającej solidarność z osobami doświadczającymi kryzysu psychicznego "Marsz Żółtej Wstążki", promocja programu "8 tygodni dla zdrowia", problematyka nt. alkoholizmu, udział w audycji nt. lęku i radzenia sobie z nim w czasie pandemii, nagranie bajki terapeutycznej dla dzieci nt. lęku, problemowe używanie internetu przez dzieci i młodzież.

W 2020 r. Zarząd Województwa wspierał także realizację projektów związanych ze zdrowiem ale jednocześnie wpływających na wzmocnienie potencjału endogenicznego. W ramach tych działań prowadzone były prace modernizacyjne tężni w Ciechocinku i Inowrocławiu:

- projekt rewitalizacji w **Ciechocinku** dotyczy dwóch najbardziej zniszczonych tężni – tej zlokalizowanej tuż przy wejściu na teren obiektów (nr 1), oraz tężni z nią sąsiadującej (nr 3). Dzięki inwestycji odtworzone zostaną uszkodzone elementy konstrukcyjne tych obiektów. Wykonawcy naprawią fundamenty, wymieniają pale i drewniane słupy. Odnowione zostaną pomosty górne i dolne oraz zbiorniki solankowe. Konstrukcje pokryje nowa tarnina sprowadzana z Bieszczad i Ukrainy. Tężnie będą dobrze oświetlone, jak w przypadku cennych zabytków. Teren wokół nich zostanie zagospodarowany; pojawią się nowe alejki spacerowe z zatoczkami wypoczynkowymi i ławki. W 2020 r. wykonawca usunął z tężni tarninę. Stara tarnina została pocięta i zutylizowana. Oczyszczano i naprawiano zbiorniki solankowe, wyremontowano przepompownię oraz przystąpiono do konserwacji uszkodzonych części konstrukcyjnych;
- w **Inowrocławiu** przeprowadzono renowację konstrukcji obiektu, wymianę tarniny, ułożona zostanie także nowa nawierzchnia wokół tarasu widokowego. Pierwszy etap zakończony w kwietniu 2020 r. objął 10 przęsła (w tym wymianę drewnianych podwalin, łat i tarniny). Drugi etap rozpoczęto w listopadzie 2020 r. W ramach realizacji zadań z drugiego etapu nowa tarnina zostanie ułożona na pozostałych 73 przęsłach. Teren wokół solankowej konstrukcji zyska dodatkowe oświetlenie, a z myślą o spacerowiczach zamontowane zostaną ławki i betonowe leżaki. Udogodnieniem dla odwiedzających będą monitorowany parking przy ulicy Bocznej wraz z drogą dojazdową do kompleksu.

Przywrócenie świetności inowrocławskim i ciechocińskim tężniom jest możliwe dzięki szczególnie dobrze przygotowanym i przeprowadzonym przez Zarząd Województwa negocjacjom o uzyskanie zgody Komisji

Europejskiej na wprowadzenie zupełnie nowego zadania w ramach RPO WKP 2014-2020. To środki na rozwój tak zwanych potencjałów endogenicznych województwa. Chodzi o wykorzystanie dla rozwoju regionu istniejących zasobów przyrodniczych, przestrzennych i kulturowych. W Kujawsko-Pomorskiem zidentyfikowano trzy takie dziedziny – turystykę, uzdrowiska i kulturę. Uruchomienie specjalnych wsparcia na ten cel to efekt renowacji *Regionalnego programu operacyjnego* prowadzonych przez Marszałka Piotra Całbeckiego z Komisją Europejską, która zgodziła się przeznaczyć na ten obszar działań 25 milionów euro, czyli około 107 milionów złotych.

Ciechocinek, miejsce rewitalizacji tężni, fot. Andrzej Goiński

Osiągnięcia placówek medycznych prowadzonych przez Województwo:

- Wojewódzki Szpital Dziecięcy im. J. Brudzińskiego w Bydgoszczy w 2020 r. brał udział w rankingu szpitali 2020 organizowanym pod patronatem gazety Rzeczpospolita stworzonym przez Centrum Monitorowania Jakości w Ochronie Zdrowia gdzie zajął: I miejsce w kategorii: sieć szpitali, pediatryczne, II miejsce w kategorii: najlepszy szpital w województwie kujawsko-pomorskim, X miejsce w kategorii: szpitale zabiegowe, wielospecjalistyczne i onkologiczne (nagroda z dnia 17 grudnia 2020 r.);
- Centrum Onkologii w Bydgoszczy zostało uznane za najbardziej innowacyjny ośrodek w kraju przez Kapitułę Konkursu „Bezpieczny szpital przyszłości – inspiracje”;
- Wojewódzki Szpital Specjalistyczny we Włocławku został uwzględniony w corocznym rankingu BFF „Liderzy Zarządzania – Najlepiej zarządzane szpitale publiczne wg BFF Banking Group”, którego patronem medialnym jest „Rzeczpospolita” – 10 pozycja;
- wyróżnienie w konkursie „Fasada Roku 2020” firmy Baumit dla kompleksu Wojewódzkiego Szpitala Zespolonego im. L. Rydygiera w Toruniu. Co prawda ta nagroda nie odnosi się bezpośrednio do jakości prowadzonej działalności, ale świadczy o tym, że podczas prowadzonych prac budowlanych przy obiektach publicznych, przykładana jest duża waga także do wysokiej estetyki powstającego zagospodarowania

Ogólnopolska Federacja Przedsiębiorców i Pracodawców przyznała Regionalnemu Centrum Onkologii (RCO) prestiżowy tytuł „Diament 30-lecia Polskiej Transformacji” w kategorii Medycyna. Uroczyste rozdanie nagród odbyło się 24 stycznia 2020 r. w Warszawie. To nagroda honorująca zasługi, możliwości i wysokie kompetencje nagradzanych podmiotów, które są uznawane za wywierające szczególnie pozytywny wpływ na rozwój Polski w ostatnich 30-tu latach.

Prof. Janusz Kowalewski odebrał tytuł Menedżera Roku 2019 w Ochronie Zdrowia. Uroczysta gala odbyła się 16 stycznia 2020 r. w Zamku Królewskim w Warszawie. Gratulacje dyrektorowi Centrum Onkologii osobiście złożył Marszałek Senatu Rzeczypospolitej Polskiej prof. Tomasz Grodzki.

Prof. Janusz Kowalewski został także uhonorowany tytułem najlepszego menedżera wśród ośrodków publicznych przez kapitułę dziewiętnastej edycji konkursu „Sukces Roku w Ochronie Zdrowia 2019”.

Centrum Onkologii w Bydgoszczy od lat plasuje się na szczycie listy najlepszych szpitali w Polsce wg rankingu Centrum Monitorowania Jakości w Ochronie Zdrowia i dziennika Rzeczpospolita. W roku 2019 zajęło drugie miejsce w kraju w XVII edycji rankingu „Bezpieczny Szpital”, przy czym uzyskało tytuł najlepszego ośrodka onkologicznego. Ranking ten powstaje na podstawie oceny około 260 wskaźników.

W dniu 1 października 2020 roku w Wojewódzkim Szpitalu Dziecięcym im. J. Brudzińskiego w Bydgoszczy odbyła się pierwsza w Polsce, a także w Europie Środkowo-Wschodniej operacja wszczepienia implantu słuchowego do pnia mózgu u małego, dwuletniego dziecka. Dzięki czemu Wojewódzki Szpital Dziecięcy w Bydgoszczy dołączył do elitarnego grona europejskich ośrodków, w których wykonuje się operacje wszczepienia implantu słuchowego do pnia mózgu.

Przygotowanie do operacji w Wojewódzkim Szpitalu Dziecięcym im. J. Brudzińskiego w Bydgoszczy; fot. Filip Kowalkowski

WPŁYW PANDEMII Covid-19 NA DZIAŁANIA W SŁUŻBIE ZDROWIA

W ramach renegotjacji *Regionalnego programu operacyjnego województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020* dokonano przesunięcia łącznie 75,63 mln euro na walkę z pandemią Covid-19 oraz przeciwdziałanie negatywnym skutkom pandemii. Z tego **ponadto 24,98 mln euro przeznaczono na obszar zdrowia**, a 8 mln euro przeznaczono na usługi społeczne. W ramach działania 6.1.1. Inwestycje w infrastrukturę zdrowotną RPO WKP 2014-2020 zostały przygotowane i dofinansowane z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego dwa projekty mające na celu zapewnienie zdrowia i bezpieczeństwa mieszkańców oraz ograniczanie rozprzestrzeniania się pandemii:

- **„Doposażenie szpitali w województwie kujawsko-pomorskim związane z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem Covid-19.”** Projekt realizowany jest w partnerstwie między samorządem województwa kujawsko-pomorskiego a podmiotami leczniczymi z terenu całego województwa: szpitalami powiatowymi, gminnymi i miejskimi, szpitalami klinicznymi oraz zakładami opieki zdrowotnej, dla których podmiotem tworzącym jest samorząd województwa. Projekt obejmuje 3 zadania: 1. zakup sprzętu i wyposażenia oraz prace remontowo-budowlane, 2. zakup 33 opisowych stacji radiologicznych wraz z licencjami, umożliwiającymi pracę zdalną lekarzom radiologom, zakup 2 licencji HIS-Medyczny System Informatyczny z funkcjonalnością elektronicznego obiegu dokumentów, oraz elektronicznego grafikowania

i rozliczania czasu pracy 3. zainstalowanie systemu „command & control” do zdalnej komunikacji z pacjentami i personelem w szpitalu lub na kwarantannie. W 2020 r. w ramach projektu: wsparto 28 podmiotów leczniczych, wyposażono 4 laboratoria, zakupiono 4 aparaty do oznaczania koronawirusa metodą genetyczną/molekularną, zakupiono 179 respiratorów, zakupiono 9 050 szt. innego sprzętu medycznego niż aparaty do oznaczania koronawirusa i respiratory, zakupiono 11 karettek pogotowia i pojazdów na potrzeby reagowania kryzysowego;

- **„Doposażenie szpitali w województwie kujawsko-pomorskim w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem Covid-19 – etap II”.** Projekt realizowany jest w partnerstwie między samorządem województwa kujawsko-pomorskiego, a podmiotami leczniczymi z Bydgoszczy, Torunia, Włocławka oraz Aleksandrowa Kujawskiego – łącznie 5 podmiotów. W 2020 r. w ramach projektu: wsparto 4 podmioty lecznicze, zakupiono 761 szt. aparatury medycznej, zmodernizowano i przebudowano na potrzeby świadczenia usług medycznych 3 obiekty ochrony zdrowia: Szpital Powiatowy w Aleksandrowie Kujawskim, Kujawsko – Pomorskie Centrum Pulmonologii w Bydgoszczy oraz Wojewódzki Szpital Zespolony w Toruniu.

W zakresie **Europejskiego Funduszu Społecznego** w ramach RPO WKP 2014-2020 na działania obejmujące łagodzenie skutków pandemii Covid-19 uruchomiono wsparcie w ramach projektów:

- **„Ograniczenie negatywnych skutków Covid-19 poprzez działania profilaktyczne i zabezpieczające skierowane do służb medycznych”.** W ramach projektu przewidziano 4 zadania: 1. zakup materiałów medycznych i środków ochrony osobistej dla pracowników służby zdrowia; 2. działalność ośrodków wytchnieniowych; 3. realizacja testów na obecność koronawirusa wśród pracowników służby zdrowia w formie stacjonarnej, wyjazdowej oraz w punktach tymczasowych; 4. zakup środków ochrony osobistej dla podmiotów leczniczych z terenu województwa kujawsko-pomorskiego świadczących usługi w ramach NFZ. W 2020 r. w ramach projektu: wsparciem objęto 150 osób i 38 podmiotów;
- **„Realizacja działań z zakresu edukacji i bezpieczeństwa publicznego ukierunkowanych na kształtowanie właściwych postaw funkcjonowania społecznego w sytuacji występowania zagrożeń epidemiologicznych”.** Szczególnie ważnym działaniem w projekcie jest budowa profesjonalnej infolinii oraz poradni internetowej, w ramach której osoby zakażone Covid-19/osoby w okresie kwarantanny/oczekiwania na wynik badania/ich rodziny, a także inni mieszkańcy regionu, którzy źle znoszą izolację spowodowaną zagrożeniem epidemicznym mogą skorzystać z profesjonalnej pomocy psychologicznej. W ramach projektu podejmowane są również działania mające na celu zapewnienie dostępu m.in. do artykułów spożywczych, higienicznych, leków osobom potrzebującym takiego wsparcia, a w szczególności osobom starszym, z niepełnosprawnościami, samotnym (dowóz na wskazany adres). Artykuły są dystrybuowane we współpracy z instytucjami specjalizującymi się w działalności społecznej na terenie województwa kujawsko-pomorskiego. Ponadto w ramach projektu zbudowany został serwis informacyjno-edukacyjny dla mieszkańców województwa kujawsko-pomorskiego, przedstawiający m.in. bieżącą sytuację w regionie w związku z Covid-19, mapę z zaznaczonymi ogniskami, komunikaty, powiadomienia, infolinię do udzielania niezbędnych informacji osobom, które potrzebują wsparcia. Do działań informacyjno-edukacyjnych włączone zostały media publiczne oraz społecznościowe. W 2020 r. w ramach projektu: 1900 osób objęto wsparciem, wydano 60 000 szt. materiałów informacyjnych/edukacyjnych, udzielono 1 000 konsultacji psychologicznych w ramach utworzonej infolinii/poradni internetowej, zarejestrowano 32 000 odwiedzin portalu informacyjnego/serwisu internetowego utworzonego w ramach projektu.

Kujawsko-Pomorskie Centrum Pulmonologii w Bydgoszczy. Skutki pandemii w KPCP odczuwalne są na wielu płaszczyznach: organizacyjnej, finansowej, kadrowej, sprzętowej, funkcyjnej, zaopatrzeniowej. Przygotowanie oddziałów szpitalnych spełniających wymagania epidemiologiczne przeznaczone dla pacjentów zakażonych lub podejrzanych zakażeniem Covid-19 wymagało zainwestowania środków finansowych w celu przygotowania bezpiecznych ciągów komunikacyjnych, śluz oddzielających obszar zakażony od części tzw. czystej oddziału, montowanie ścianek oddzielających poszczególne odcinki oddziałów, montaż ekranów monitorujących pacjentów w salach chorych, oraz wiele innych. Dokonano wielu zmian organizacyjnych polegających na tworzeniu tymczasowych obszarów bezpiecznych epidemiologicznie w celu czasowego zwiększenia bazy dla pacjentów wymagających pilnych zabiegów operacyjnych z zakresu chirurgii klatki piersiowej lub dla chorych wymagających hospitalizacji z powodu schorzeń układu oddechowego niespowodowanych Covid-19. Zabezpieczenie kadry medycznej, szkolenia w oparciu o dostępne informacje Ministerstwa Zdrowia oraz publikacje konsultantów krajowych wymagało zaangażowania personelu medycznego wszystkich komórek organizacyjnych świadczących opiekę nad pacjentem. Pojawiające się ogniska zakażeń wśród personelu wymuszały natychmiastowe angażowanie i przesuwanie pracowników dla zabezpieczenia opieki nad pacjentami.

Zadania Kujawsko-Pomorskie Centrum Pulmonologii w Bydgoszczy w czasie pandemii:

- realizacja świadczeń opieki zdrowotnej w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem Covid-19 poprzez zapewnienie łóżek szpitalnych.

Decyzją Wojewody Kujawsko-Pomorskiego Nr 2/2020/WBZK z dnia 4 marca 2020 r. nałożony został obowiązek pozostawania w stanie podwyższonej gotowości od dnia 4 marca 2020 r. w celu przyjmowania osób w stanie zagrożenia zdrowotnego spowodowanego zakażeniem lub podejrzeniem zakażenia Covid-19 w zakresie działalności oddziałów: Anestezjologii i Intensywnej Terapii, Onkologiczno-Pulmonologicznego z Chemioterapią oraz Klinicznego Chorób Płuc, Nowotworów i Gruźlicy. Kolejną Decyzją Nr 6/2020/WBZK Wojewody nałożony został obowiązek pozostawania w gotowości w zakresie kolejnych oddziałów: Chirurgii Klatki Piersiowej i Nowotworów oraz Chorób Płuc, Gruźlicy i Sarkoidozy. Decyzje powyższe spowodowały wyłączenie z dotychczasowej działalności 118 łóżek szpitalnych. Od dnia 1 czerwca 2020 r. uchylono decyzję pozostawania w stanie podwyższonej gotowości w zakresie działalności oddziałów: Chirurgii Klatki Piersiowej, Chorób Płuc, Gruźlicy i Sarkoidozy oraz Anestezjologii i Intensywnej Terapii. Jednocześnie podtrzymana została decyzja o pozostawaniu w gotowości dla oddziałów: Klinicznego Chorób Płuc, Nowotworów i Gruźlicy oraz Onkologiczno-Pulmonologicznego z Chemioterapią z łączną liczbą łóżek 39. Taki stan rzeczy obowiązywał do miesiąca września, tj. do czasu ogłoszenia przez Ministra Zdrowia Strategii walki z pandemią Covid-19 – jesień 2020. Decyzją Wojewody z dnia 23 września 2020 r. KPCP zabezpieczyło w II poziomie zabezpieczenia 20 łóżek dla pacjentów zakażonych koronawirusem, w tym 2 łóżka respiratorowe oraz 11 łóżek dla pacjentów z podejrzeniem zakażenia w I poziomie zabezpieczenia. Od 12 października 2020 r. zwiększona została liczba łóżek dla pacjentów z podejrzeniem zakażenia do 20 łóżek, od 23 października 2020 r. z powodu zwiększającej się liczby osób zakażonych liczba łóżek dla pacjentów z Covid-19 zwiększona została do 32 w II poziomie zabezpieczenia, 5 łóżek dla osób z podejrzeniem zakażenia oraz 8 łóżek intensywnej terapii do łącznej liczby łóżek zabezpieczonych 45. W kolejnych Decyzjach Wojewody polecono Centrum realizację świadczeń opieki zdrowotnej w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem Covid-19 poprzez zabezpieczenie od dnia 30 października 2020 r. 112 łóżek dla pacjentów w stanie zagrożenia życia z powodu zakażenia Covid-19. Na rzecz świadczeń zdrowotnych dla pacjentów z Covid-19 przeznaczonych zostało 5 oddziałów szpitalnych, tj. Oddział Kliniczny Chorób Płuc, Oddział Onkologiczno-Pulmonologiczny z Chemioterapią, Oddział Chirurgii Klatki Piersiowej, Oddział Anestezjologii i Intensywnej Terapii, Oddział Chorób Płuc i Sarkoidozy. Usytuowanie tych oddziałów w nowym budynku D, pozwoliło zorganizować obszar zamknięty spełniający wymagania epidemiologiczne oraz zabezpieczyć pozostałe komórki organizacyjne przed zagrożeniem zakażenia i powstawania ognisk chorobotwórczych. Stan pandemii oraz wprowadzane od miesiąca marca 2020 r. zmiany organizacyjne wynikające z decyzji Wojewody Kujawsko-Pomorskiego polecające na zabezpieczeniu łóżek szpitalnych dla pacjentów podejrzanych lub zakażonych Covid-19 spowodowały znaczne ograniczenia lub zaprzestanie udzielania świadczeń zdrowotnych pacjentom planowym lub objętych kompleksowym leczeniem w szpitalu. Zawieszeniu uległy świadczenia z zakresu: 1. diagnostyki zaburzeń oddychania w czasie snu, 2. leczenie obturacyjnego bezdechu sennego metodą CPAP, 3. świadczenia nieinwazyjnej wentylacji mechanicznej, 4. planowe zabiegi operacyjne z zakresu chirurgii klatki piersiowej; 5. zaprzestano hospitalizacji związanej z chemioterapią na rzecz chemioterapii jednodniowej i ambulatoryjnej; Ograniczono świadczenia w zakresach: 1. czasowo zawieszono zostały świadczenia z zakresu rehabilitacji leczniczej szpitalnej i ambulatoryjnej; 2. ograniczono udzielanie specjalistycznych porad ambulatoryjnych osobistych na rzecz teleporad; 3. konieczność przekształcenia oddziałów pulmonologicznych na oddziały dla pacjentów z Covid-19, spowodowała, że można było utrzymać działalność tylko jednego pulmonologicznego oddziału zachowawczego dla pacjentów nie zakażonych Covid-19, a wymagających hospitalizacji z powodu innych chorób układu oddechowego niż Covid-19, między innymi: zaostrzeń przewlekłej obturacyjnej choroby płuc, krwiopłucia, zatorowości płucnej, inwazyjnej diagnostyki schorzeń układu oddechowego, co znacznie ograniczyło dostęp do tych świadczeń.

Do struktury Wojewódzkiej Przychodni Gruźlicy i Chorób Płuc włączona została i uruchomiona z dniem 2 grudnia 2020 r. **Poradnia Po-Covid-19**. Potrzeba utworzenia poradni specjalistycznej Po-Covid-19 dla osób po przebytej chorobie Covid-19 (tzw. ozdowieńców) wynikała z utrzymujących się powikłań po leczeniu szpitalnym. Planowane utworzenie zespołu specjalistów w ramach poradni pozwoli dać szansę mieszkańcom województwa, by mogli jak najszybciej wrócić do pełni zdrowia i normalnego życia.

Inne przedsięwzięcia z zakresu przeciwdziałania pandemii Covid-19:

- realizacja zadań związanych z zapobieganiem oraz zwalczaniem zakażenia Covid-19 i rozprzestrzenianiem się choroby zakaźnej wywołanej tym wirusem wśród ludzi;
- zakup aparatury i sprzętu medycznego (wartość inwestycji: 1 275 000,00 zł) w tym: zakup urządzeń do fumigacji, defibrylatorów, kardiomonitorów, pomp infuzyjnych, respiratorów transportowych, ECMO,

wózków transportowych, urządzenia do terapii nerkozastępczej, pulsoksymetrów oraz karetki transportowej i środków ochrony indywidualnej (wartość inwestycji: 260 000,00 zł);

- realizacja zadań związanych ze zwalczaniem zakażenia, zapobieganiem, rozprzestrzenianiem się, profilaktyką oraz zwalczaniem skutków choroby zakaźnej Covid-19;
- zakup aparatury i sprzętu medycznego (wartość inwestycji: 62 500,00 zł) w tym zakup respiratorów i zakup środków ochrony indywidualnej (wartość inwestycji: 87 444,00 zł);
- ograniczenie negatywnych skutków Covid-19 poprzez działania profilaktyczne i zabezpieczające skierowane do służb medycznych;
- zakup środków ochrony indywidualnej oraz środków dezynfekcyjnych (wartość inwestycji: 5 263 136,68 zł);
- doposażenie szpitali w województwie kujawsko-pomorskim związane z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem Covid-19: zakup sprzętu medycznego, między innymi: kardiomonitor, bronchoskopy, sprzęt laboratoryjny, respiratory, urządzenia do wysokoprzepływowej terapii tlenem;
- pozostałe zadania: zakup oczyszczaczy powietrza, wykonanie robót elektrycznych w rozdzielni głównej, zakup agregatu prądotwórczego, wykonanie wentylacji na oddziałach covidowych. Wartość inwestycji: 9 444 079,67 zł;
- doposażenie szpitali w województwie kujawsko-pomorskim w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem Covid-19 – etap II. Zakup sprzętu medycznego, między innymi: kardiomonitor, bronchoskop ultrasonograficzny, łóżka bariatryczne, system do pomiaru temperatury, aparat USG oraz sprzęt laboratoryjny. Pozostałe zadania: dobudowanie do oddziałów covidowych windy, wyposażenie personelu oddziałów covidowych w laptopy. Wartość inwestycji: 6 200 809,65 zł;
- zakup sprzętu medycznego do walki z Covid-19 ze środków własnych Kujawsko – Pomorskiego Centrum Pulmonologii, zakup analizatora mikrobiologicznego, zakup 10 dozowników tlenu o przepływie 0-50 l/min, zakup urządzenia do suchego rozmrażania osocza, zakup sprzętu rehabilitacyjnego.

Wojewódzka Przychodnia Zdrowia Psychicznego w Bydgoszczy:

- zrezygnowano z przyjmowania pacjentów dzieci i dorosłych w trybie ciągłym (wprowadzenie teleporad, wprowadzenie pracy zdalnej dla lekarzy, psychologów, terapeutów i administracji), pozostawiono przyjęcia nagłe i pilne w reżimie sanitarnym, ograniczono prowadzenie terapii osób uzależnionych.

Wojewódzka Stacja Pogotowia Ratunkowego w Bydgoszczy:

- utworzenie 2 transportowych Zespołów Ratownictwa Medycznego dla potrzeb Covid-19.

Wojewódzki Szpital Dziecięcy im. J. Brudzińskiego w Bydgoszczy:

- zakupiono: zestawy do ochrony osobistej, fartuchy chirurgiczne, czepki ochronne, gogle, przyłbice, maseczki ochronne FFP-2, maty dezynfekcyjne, rękawice ochronne, komplety ubraniowe jednorazowego użytku a także sprzęt do dezynfekcji powierzchni, przez suchą mgłę, urządzenia do końcowej dekontaminacji pomieszczeń nadtlenkiem wodoru, przenośnych kardiomonitorów z kompletami mankietów do badania podstawowych parametrów życiowych pacjentów podejrzanych o zakażenie wirusem Covid-19. Od kwietnia 2020 r. szpital funkcjonuje w pełnym zakresie. W tym czasie nie było potrzeby epidemiologicznej zamykania oddziałów, poradni, pracowni diagnostycznych, laboratorium. Pomimo to zmniejszyła się liczba hospitalizacji z dwóch powodów: 1. Rodziny z obawy zakażenia koronawirusem unikają hospitalizacji dzieci, 2. Konieczność izolacji pacjentów podejrzanych o zakażenie Covid-19 ogranicza liczbę łóżek, na które można przyjąć kolejnych pacjentów.

Wojewódzki Szpital Specjalistyczny im. błogosławionego księdza Jerzego Popiełuszki we Włocławku:

- zakupiono środków ochrony osobistej dla pracowników szpitala oraz środki do dezynfekcji a także sprzęt i wyposażenie dla funkcjonowania komórek związanych z epidemią. Sytuacja epidemiczna wymagała dużej reorganizacji działalności szpitala, wyodrębnienia strefy izolacji dla pacjentów potencjalnie zakaźnych oraz wydzielenia oddziału dla pacjentów z potwierdzonym zakażeniem; koniecznym stało się wyodrębnienie zarówno przestrzeni jak i sprzętu czy wyposażenia dla w/w pacjentów.

Wojewódzki Szpital Zespolony im. L. Rydygiera w Toruniu:

- zakupiono środków ochrony osobistej dla pracowników szpitala oraz środki do dezynfekcji a także sprzęt i wyposażenie dla funkcjonowania komórek związanych z epidemią.

Wojewódzki Ośrodek Medycyny Pracy we Włocławku:

- w trosce o zdrowie pracowników WOMP i firm wprowadzono obowiązek pomiaru temperatury wraz z ankietą wstępną kwalifikacji. Jednocześnie wprowadzono zaostrezenie zasady ochrony osobistej (rękawiczki,

maseczki, fartuchy). Stałe utrzymywanie czystości i dezynfekcji powierzchni. Systematyczne dezynfekowanie klamek, poręczy, krzeseł itp. wejście na teren Ośrodka tylko dla osób prawidłowo zabezpieczonych i z dezynfekcją rąk.

Wojewódzki Szpital dla Nerwowo i Psychicznie Chorych im. dr J. Bednarza w Świeciu:

- zakup zamglawiaczy, lamp bakteriobójczych przepływowych, termometrów bezdotykowych; dozowników do dezynfekcji; kombinezonów barierowych pełnych, fartuchów barierowych, maseczek medycznych typu II, maseczek FFP 3, rękawic diagnostycznych nitylowych;
- zanotowano spadek odsetka leczonych pacjentów;
- powstała konieczność przekierowania środków z innych celów na zakup materiałów niezbędnych do pracy w warunkach pandemii;
- braki kadrowe związane z zakażeniami i kwarantannami personelu.

Wojewódzki Szpital Obserwacyjno – Zakaźny im. T. Browicza w Bydgoszczy:

- zakup i montaż nowego agregatu prądotwórczego na potrzeby szpitala;
- zakup aparatu do diagnostyki chorych na Covid-19;
- zakup wyposażenia szpitala dedykowanego do szybkiej diagnostyki chorych na Covid-19;
- zakup materiałów medycznych i środków ochrony osobistej dla pracowników służby zdrowia.

W wyniku pandemii szpital w pierwszej fazie został "przekształcony" w szpital dedykowany wyłącznie dla chorych na Covid-19.

Zadania koordynowane/współorganizowane z Departamentem Zdrowia Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Marszałkowskiego, które nie odbyły się ze względu na brak możliwości zrealizowania działań:

- cykliczna Narada z Pełnomocnikami Gminnymi i Przewodniczącymi Gminnych Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w województwie kujawsko-pomorskim;
- program „Myślę trzeźwo”, który zakładał przeprowadzenie zajęć informacyjno-edukacyjnych wśród nastolatków uczęszczających do szkoły, których tematy bezpośrednio są związane z destrukcyjnymi skutkami picia alkoholu zarówno zdrowotnymi, jak i społecznymi;
- zadanie pn. „III Kujawsko-Pomorskie Spotkania Profilaktyczne”, konferencja, forum profilaktyczno-artystyczne, happening, warsztaty;
- zadanie pn. „Program Profilaktyki Zintegrowanej Archipelag Skarbów” w roku 2020 w szkołach na terenie powiatu wąbrzeskiego i powiatu chełmińskiego”, program miał składać się z dwóch mityngów dla młodzieży oraz szkolenia dla rady pedagogicznej i spotkania dla rodziców uczniów biorących udział w programie;
- IX edycja programu prewencyjno-profilaktycznego „Sztuka wyboru”, konkurs plastyczny, warsztaty filmowe, konkurs filmowy oraz prezentacja zwycięskich prac;
- XI edycja imprezy rodzinno-sportowej pod hasłem „Moim nałogiem jest ruch i muzyka” promująca życie bez używek oraz ruch jako zdrowy sposób życia.

WPŁYW PANDEMII Covid-19 NA DZIAŁANIA W UZDROWISKACH

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 13 marca 2020 r. w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej stanu zagrożenia epidemicznego działalność uzdrowiskowa została zawieszona od dnia 14 marca 2020 r. do odwołania. W miesiącach letnich można było prowadzić działalność, ale część kuracjuszy, w obawie przed zakażeniem, zrezygnowała z przyjazdu. Według danych Stowarzyszenia Gmin Uzdrowiskowych Rzeczypospolitej Polskiej w zakładach lecznictwa uzdrowiskowego obłożenie wynosiło nie więcej niż 60 proc. Działalność uzdrowisk ponownie została zawieszona do odwołania z możliwością dokończenia rozpoczętych turnusów leczniczych Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 23 października 2020 r. W związku z powyższym obiekty szpitalno-sanatoryjne nie miały możliwości wykonania pierwotnego planu dotyczącego pobytów uzdrowiskowych. W Uzdrowisku Ciechocinek w okresie 10 miesięcy 2020 r. zrealizowano kontrakt z Narodowym Funduszem Zdrowia w zakresie lecznictwa uzdrowiskowego na poziomie zaledwie 48,2%. Ilość wykonanych osobodni prywatnych pobytów wyniosła niespełna 50% w stosunku do roku ubiegłego.

AKTYWNOŚĆ SPORTOWA I ROZWÓJ BAZY JEJ SŁUŻĄCEJ

W ramach realizacji zadań związanych z powstaniem małej, dostępnej dla każdego i skierowanej do społeczności lokalnej infrastruktury o charakterze sportowo-rekreacyjnym, w 2020 r. Zarząd Województwa ogłosił III edycję naboru wniosków pn. „Kujawsko-Pomorska Mała Infrastruktura Sportowa”, na który przeznaczono 550 tys. zł.

W wyniku przeprowadzonego naboru finansowe wsparcie Samorządu Województwa w 2020 r. uzyskały 22 zadania inwestycyjne:

- modernizacja obiektu Uczniowskiego Klubu Sportowego przy ul. Smukalskiej 177 w Bydgoszczy;
- modernizacja obiektu klubu sportowego ALKS Stal Grudziądz;
- przebudowa pomieszczeń przeznaczonych do stacjonarnego treningu kolarskiego w Toruniu;
- modernizacja boiska wielofunkcyjnego przy Zespole Szkół Budowlanych we Włocławku;
- dostawa i montaż urządzeń rekreacyjnych – siłownia zewnętrzna w miejscowościach Konojady oraz Jaguszewice w gminie Jabłonowo Pomorskie;
- dostawa i montaż elementów siłowni zewnętrznej przy Szkole Podstawowej w Wudzyńcu, gmina Dobrcz;
- przebudowa piłkochwyłów na istniejącym boisku baseballowym w Osielcu;
- wykonanie oświetlenia w technologii LED (solarnej) bieżni Stadionu Miejskiego w Chełmnie;
- zakup i montaż magazynu na sprzęt sportowy przy boisku w Ostrowitem, gmina Golub-Dobrzyń;
- budowa siłowni zewnętrznej w Salnie, gmina Gruta;
- budowa boiska wielofunkcyjnego w miejscowości Wielowieś, gmina Gniewkowo;
- budowa oświetlenia boiska szkolnego w Morzycach, gmina Bytoń;
- modernizacja budynku pawilonu sportowego w Dobrzyniu nad Wisłą;
- budowa siłowni zewnętrznej w miejscowości Bonin, gmina Sadki;
- wyposażenie i montaż siłowni wewnętrznej w miejscowości Osiecin;
- budowa trzech boisk do siatkówki plażowej oraz rampy skateparku, gmina Wielka Nieszawka;
- modernizacja boiska sportowego do gry w kajak polo w Chełmży;
- rozbudowa miejsca aktywności ruchowej przy Szkole Podstawowej w Lińsku, gmina Śliwice;
- wymiana siatek piłkochwyłów na boisku sportowych przy Szkole Podstawowej nr 3 w Wąbrzeźnie;
- zakup i montaż urządzeń siłowni zewnętrznych na terenie gminy Choceń;
- przebudowa boiska wielofunkcyjnego przy Szkole Podstawowej w Kruszynie, gmina Włocławek;
- budowa boiska sportowego w Sielcu, gmina Żnin.

Mając na uwadze fakt, iż w dalszym ciągu na terenie województwa brakuje sportowych obiektów kubaturowych, zlokalizowanych przy placówkach edukacyjnych, Zarząd Województwa, wychodząc naprzeciw oczekiwaniom, w ramach realizacji zadania „Mała architektura i budowa infrastruktury sportowej przy obiektach edukacyjnych”, dofinansowuje zadania inwestycyjne:

- budowa sali gimnastycznej wraz z pomieszczeniami szatniowo-socjalnymi oraz łącznika przy budynku szkoły podstawowej w Wielkich Radowiskach, inwestycja realizowana była w latach 2019-2020 przez gminę Dębowa Łąka;
- dobudowa wielofunkcyjnej sali gimnastycznej wraz z pomieszczeniami szatniowo-socjalnymi przy Szkole Podstawowej w Ugoszczu, inwestycja realizowana jest w latach 2020-2022 przez gminę Brzuze, w 2020 r. rozpoczęto proces budowlany, wykonano większość prac ziemnych/rozbiórkowych, wykonano fundamenty i część ścian budynku;
- budowa hali sportowej wraz z pomieszczeniami szatniowo-socjalnymi i łącznikiem przy Szkole Podstawowej w Bukowcu, inwestycja realizowana jest w latach 2020-2022 przez gminę Bukowiec, w 2020 r. : rozpoczęto proces budowlany, wykonano większość prac ziemnych/rozbiórkowych, wykonano fundamenty i część ścian budynku;
- budowa wielofunkcyjnej sali sportowej wraz z pomieszczeniami szatniowo-socjalnymi i łącznikiem przy Szkole Podstawowej w Grabkowie, inwestycja realizowana jest w latach 2020-2022 przez gminę w. Kowal, w 2020 r. rozpoczęto proces budowlany, wykonano większość prac ziemnych/rozbiórkowych, wykonano fundamenty i część ścian budynku;
- budowa sali gimnastycznej wraz z pomieszczeniami szatniowo-socjalnymi i łącznikiem i pomieszczeniami dydaktycznymi przy Szkole Podstawowej w Nowej Wsi, inwestycja realizowana jest w latach 2020-2021 przez gminę Grudziądz, w 2020 r. rozpoczęto proces budowlany, wykonano wszystkie prace ziemne/rozbiórkowe, wykonano fundamenty i ściany budynku oraz wszystkie przyłączenia. Wykonano część robót eklektycznych i sanitarnych.

W 2020 r. kontynuowano realizację projektu „Dorównać kroku – utworzenie miejsca rekreacji ruchowej przy Schronisku dla bezdomnych Caritas Diecezji Włocławskiej”. Inwestycja polega na wyposażeniu placówki resocjalizacyjno-wychowawczej Caritas Diecezji Włocławskiej w urządzenia sportowo-rekreacyjne. Powstaną w ten sposób miejsca aktywności ruchowej dla grupy osób wykluczonych (bezdomni) w celu ich aktywizacji społecznej oraz tworzenia alternatywnych metod spędzania czasu wolnego. W 2020 r. zadanie zakończono powstaniem małego obiektu sportowego.

Aby zwiększyć oddziaływanie programów wsparcia konkretnych dyscyplin sportowych, Samorząd Województwa współfinansuje programy przygotowywane przez Ministerstwo Sportu. Takie podejście ma sprzyjać

upowszechnianiu sportu wśród dzieci i młodzieży, wyrównywać szanse w dostępie do usystematyzowanej aktywności fizycznej oraz promować zdrowy i aktywny styl życia w regionie. Do *Programów Sportu Powszechnego* realizowanych na terenie województwa kujawsko-pomorskiego w 2020 r. i wspieranych przez Samorząd Województwa należały:

- **„Umiem pływać”** – program powszechnej nauki pływania w województwie kujawsko-pomorskim. Jego celem była realizacja pozaszkolnych zajęć nauki pływania dla uczniów klas I-III szkół podstawowych na krytych pływalniach. Wojewódzkim operatorem programu był Kujawsko-Pomorski Związek Pływacki, który od 2014 r. otrzymuje ze środków Samorządu Województwa wsparcie w formie dotacji. W latach 2014-2020 programem objęto 54 740 dzieci z terenu całego województwa, przy czym w 2020 r. było to 9 824 dzieci;
- **„Narodowy program rozwoju kolarstwa”** – program upowszechniania sportu wśród dzieci i młodzieży w szkołkach kolarskich na terenie województwa kujawsko-pomorskiego, którego operatorem wojewódzkim była Autonomiczna Ludowa Kolarska Sekcja STAL Grudziądz. W latach 2016-2020 wsparciem objęto 2 700 dzieci, w tym w 2020 r. 525 dzieci;
- **„Lekkoatletyka dla każdego”** – program polegający na dofinansowaniu dodatkowych zajęć dla dzieci i młodzieży w zakresie sportów lekkoatletycznych, przeprowadzanych na profesjonalnych obiektach lekkoatletycznych. Program realizowany cyklicznie od 2015 r., przy czym w 2020 r. zajęcia prowadzone na terenie całego województwa objęły ok. 1200 uczniów. Wojewódzkim operatorem programu jest Kujawsko-Pomorski Związek Lekkiej Atletyki.

W 2020 r. Samorząd Województwa w ramach promocji rozwoju sportu realizował także poniższe działania:

- przyznał stypendia sportowe 233 wyjątkowo uzdolnionym zawodnikom, którzy na tle rówieśników wyróżniali się poziomem i osiągnięciami sportowymi, na łączną kwotę 660 tys. zł;
- wsparł szkolenie dzieci i młodzieży, przyznając środki finansowe dla klubów i stowarzyszeń sportowych za zdobyte punkty w Systemie Sportu Młodzieżowego, jako współzawodnictwo dzieci i młodzieży w zawodach sportowych rangi mistrzowskiej. W 2020 r.: wsparcie otrzymało 82 kluby na łączną kwotę 1 670 100,00 zł;
- przyznał nagrody sportowe wyjątkowo uzdolnionym 355 zawodnikom, 122 trenerom i 12 działaczom, którzy osiągnęli wysokie wyniki sportowe;
- udzielił dofinansowania 50 podmiotom do organizacji różnego rodzaju imprez o charakterze sportowo-rekreacyjnym;
- dofinansowywał imprezy sportowe, wsparcie otrzymały 52 podmioty na łączną kwotę 310 tys. zł.

Do największych wydarzeń wspieranych finansowo przez Samorząd Województwa w 2020 r. należały:

- Drugi Memoriał Ireny Szewińskiej Bydgoszcz Cup, 19 sierpnia, Bydgoszcz, organizator: Kujawsko-Pomorski Związek Lekkiej Atletyki;
- Międzynarodowy Wyścig Kolarski Kobiet "Śladami Królowny Anny Wazów", 1-2 sierpnia 2020 r., Golub Dobrzyń, organizator: Toruński Klub Kolarski Pacific;

Spotkanie z Otylią Jędrzejczak i mistrzyniami sportu, fot. Paweł Skraba

- 96. Lekkoatletyczne Mistrzostwa Polski, 28-30 sierpnia 2020 r., Włocławek, organizator: Lekkoatletyczny Klub Sportowy Vectra;
- Copernicus Cup – Miting Lekkoatletyczny, luty, Toruń, organizator: Kujawsko-Pomorski Związek Lekkiej Atletyki;
- Bella Plaża Gotyku, 21-27 czerwca 2020 r., Toruń, organizator: Akademicki Związek Sportowy Uniwersytetu Mikołaja Kopernika;
- XXIX Wielka Wioślarska o Puchar Brdy, 26 września 2020 r., Bydgoszcz, organizator Kujawsko-Pomorski Regionalny Związek Towarzystw Wioślarskich;
- Międzynarodowe Motocrossowe Mistrzostwa Strefy Północnej Polski, 2 sierpnia, Lipno, organizator: Lipnowski Klub Sportowy Jastrząb;
- Międzynarodowe Indywidualne Mistrzostwa Polski w Motocrossie Pucharu, 17-18 sierpnia 2020 r., Lipno, organizator: Stowarzyszenie MX Lipno w Lipnie;
- 64 Halowe Mistrzostwa Polski w Lekkiej Atletyce, 29 lutego – 1 marca 2020 r., Toruń, organizator: Kujawsko-Pomorski Związek Lekkiej Atletyki;
- Ocean Lava Triathlon Polska, 22-23 sierpnia 2020 r., Bydgoszcz-Borówno, organizator: Towarzystwo Sportowe Tri-Sport;
- Mistrzyni w szkołach, 29 września 2020 r., Inowrocław, organizator: Fundacja Otylii Jędrzejczak;
- Kujawsko-Pomorskie na rowery, od 6 czerwca – 16 sierpnia 2020 r. (Toruń, Żnin, Lipno, Brodnica, Bydgoszcz), organizator: województwo kujawsko-pomorskie;
- Śniadanie z mistrzyniami. Sport jest kobietą, 24 listopada 2020 r., Bydgoszcz, organizator: Fundacja Otylii Jędrzejczak.

W 2020 r. kontynuowano realizację projektu „**Zdrowi i aktywni w pracy**”. Projekt realizowany w ramach Poddziałania 8.6.1 Wsparcie na rzecz wydłużenia aktywności zawodowej mieszkańców, Działania 8.6 Zdrowy i aktywny region, Osi priorytetowej 8. Aktywni na rynku pracy, *Regionalnego programu operacyjnego województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020*. Projekt skierowany był do 270 pracowników Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu, a jego celem było wydłużenie aktywności zawodowej oraz wypracowanie odpowiednich zachowań prozdrowotnych oraz promowanie zdrowego stylu życia. W skład działań projektu wchodziły działania medyczne, tj. konsultacje z fizjoterapeutą oraz dietetykiem, a także zabiegi masażu oraz działania sportowe — udział w zajęciach fizycznych na podstawie imiennej karty sportowej. Okres realizacji projektu 2018-2020, w wyniku realizacji projektu osiągnięto 100% wskaźnik uczestników. Projekt realizowany był przy współudziale podmiotów zewnętrznych, tj. Poradnią Rehabilitacyjną Revita Sp. z o. o. z Torunia oraz Benefit Systems S.A. Warszawa. Ponadto w 2020 r. Samorząd Województwa przystąpił do rekrutacji pracowników do realizacji projektu „**Zdrowi i Aktywni w pracy 2**”. W drugiej edycji projektu wsparciem objęto 300 osób.

WPŁYW PANDEMII Covid-19 NA DZIAŁANIA ZWIĄZANE Z ROZWOJEM SPORTU

Ze względu na wybuch pandemii Covid-19 nie odbyło się szereg wydarzeń sportowych i edukacyjnych:

- XI Międzynarodowe Zawody Pływackie Masters „O Błękitną Wstęgę Wisły ” Puchar Polski;
- Mistrzostwa Województwa Kujawsko-Pomorskiego w pływaniu;
- Czernikowska 10-tka;
- VII Memoriał im. Czesława Wasielewskiego w Brześciu Kujawskim;
- Ogólnopolskie zawody pływackie "Z Delfinem do Paryża" 2020;
- Młodzieżowe Mistrzostwa Polski U23 w podnoszeniu ciężarów kobiet i mężczyzn;
- Młodzieżowe Regaty Wioślarskie Grudziądz;
- X Samorządowe Regaty Żeglarskie "Krajna Cup" – pływajmy razem;
- XXXII Międzynarodowy Wyścig Kolarski Juniorów – UCI;
- XXI Ogólnopolski Turniej Koszykówki Chłopców "Bydgoszcz Basket Cup 2020";
- Garmin Iron Triathlon Brodnica;
- Bydgoszcz na start;
- Półfinał MP U-20;
- Wąbrzeska Dziesiątka – piąta edycja;
- III Mistrzostwa Województwa Kujawsko-Pomorskiego Przedszkolaków w Piłce Nożnej "Bergovia Cup 2020";
- XXI Powiatowy Mityng Lekkoatletyczny "Nadzieje Olimpijskie";
- V Ogólnopolski Wyścig Kolarski PAŁUKI TOUR 2020;
- XXVIII Ogólnopolskie Zawody Sportowe w tenisie stołowym, podnoszeniu ciężarów, strzelectwie sportowym i boccii w ramach obchodów "ŚDPON";
- Ogólnopolski Bieg Solidarności – drużynowe mistrzostwa polski masters;
- V ogólnopolski mityng pływacki Lipno 2020;

- XVI IGRZYSKA OLIMPIJSKIE SPORTOWCÓW WIEJSKICH WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO "Sępólno Krajeńskie – Tokio 2020";
- XVII Ogólnopolski Turniej Bokserski im. Jerzego Adamskiego;
- Grudziądzkie Czwartki Lekkoatletyczne;
- W poszukiwaniu talentów. Ogólnopolskie zawody pływackie;
- Puchar Polski w kolarstwie przełajowym "Nestle Fitness Tour de Toruń";
- XV Regionalny Turniej Piłki Nożnej Wielgie 2020;
- Finał Grand Prix Województwa Kujawsko-Pomorskiego dziewcząt i chłopców w hokeju na trawie;
- XXXII Biegi im. Tomasza Hopfera;
- Ogólnopolski Turniej Klasyfikacyjny w tenisie ziemnym;
- Mistrzostwa Europy World Para Athletics;
- XXVI edycja Międzynarodowego Turnieju Tenisowego Kobiet Bella Cup;
- ENEA BYDGOSZCZ TRIATHLON – MIĘDZYNARODOWE ZAWODY TRIATHLONOWE;
- Mistrzostwa Świata FAI Modeli Latających na uwięzi w konkurencjach F2A, F2B, F2C I F2D dla seniorów i juniorów Włocławek 2020.

4.4 Działania na rzecz realizacji celu strategicznego: Innowacyjność

W *Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+* w ramach celu strategicznego „Innowacyjność” wyznacza się następujące kierunki działań, służące jego realizacji:

1. Rozwój badań naukowych;
2. Poprawa zdolności naukowo-badawczych szkół wyższych;
3. Rozwój niezależnych instytucji badawczo-rozwojowych;
4. Rozwój współpracy pomiędzy sektorem naukowo-badawczym a gospodarką;
5. Stworzenie systemu finansowania badań naukowych;
6. Rozwój Instytucji otoczenia biznesu (IOB) ukierunkowanych na rozwój przedsiębiorstw innowacyjnych;
7. Rozwój innowacyjnych aspektów i rozwiązań w ramach inteligentnych specjalizacji;
8. Pozyskiwanie dla gospodarki regionu przedsiębiorstw działających w sektorach wysokich technologii;
9. Promocja postaw i rozwiązań innowacyjnych;
10. Rozwój sieci szerokopasmowych służących rozwojowi technologii informatycznych;
11. Wspieranie aplikacji produktów innowacyjnych do środowiska międzynarodowego;
12. Wspieranie i promocja współpracy międzynarodowej instytucji naukowo-badawczych i szkół wyższych.

Założenia polityki innowacyjnej województwa kujawsko-pomorskiego określone zostały w *Regionalnej Strategii Innowacji* (RIS), przyjętej na lata 2014-2020. Zadaniem RIS jest stymulacja naukowców i przedsiębiorców do innowacyjnego rozwoju. Innowacyjne działania zapewniają postęp, który warunkuje poprawę komfortu i poziomu życia mieszkańców, ale przede wszystkim ukierunkowany jest na poprawę konkurencyjności gospodarki.

Województwo Kujawsko-Pomorskie posiada specjalistyczną jednostkę odpowiedzialną za szeroko rozumiany rozwój innowacyjności – jest to **Kujawsko-Pomorska Agencja Innowacji Sp. z o.o.**, która została powołana na podstawie Uchwały Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 20 maja 2013 r.³⁰ Głównym, statutowym zadaniem KPAI wynikającym z logiki założeń polityki innowacyjności Województwa Kujawsko-Pomorskiego jest jego promocja jako regionu wiedzy i innowacji opartego na systemie efektywnego współdziałania pomiędzy władzami regionalnymi, przedsiębiorcami oraz instytucjami naukowymi i szkołami wyższymi działającymi na obszarze województwa. Ponadto działania KPAI skupione są na wypracowaniu podstaw i warunków do tworzenia środowiska przyjaznego rozwojowi przedsiębiorczości, w tym opracowanie systemu wsparcia rozwoju przedsiębiorczości i innowacyjności przedsiębiorstw w regionie kujawsko-pomorskim, jak również pełnienie w ramach tego systemu funkcji platformy współpracy pomiędzy przedsiębiorcami, instytucjami naukowymi i szkołami wyższymi z obszaru województwa, instytucjami otoczenia biznesu oraz władzami lokalnymi i regionalnymi.

Zarząd Województwa w rozwoju polityki innowacyjnej wspierany jest przez **Pełnomocnika ds. rozwoju nauki, badań i wdrożeń oraz innowacyjności** – wybitnego naukowca – **prof. dr hab. Bogusława Buszewskiego** z Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. Do zadań Pełnomocnika należą między innymi działania strategiczne, operacyjne, koordynacyjne i opiniotwórcze, stanowiące podstawy skutecznego dialogu i ścisłej współpracy między środowiskami nauki, edukacji i biznesu. Istotna jest działalność promocyjna Pełnomocnika

³⁰ Uchwała nr XXXIV/600/13 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 20 maja 2013 r.

związana z bardzo dużą aktywnością i pozycją naukową Profesora, jak też uczestnictwem w szeregu prestiżowych krajowych i międzynarodowych gremiów mających wpływ na rozwój nauki i wdrożeń jej efektów.

W 2020 roku podejmowano działania inwestycyjne, promocyjne i edukacyjne służące wdrażaniu założeń określonych w *Regionalnej Strategii Innowacji*. **Działania** na rzecz rozwoju innowacyjności w największym stopniu wiązały się ze wsparciem w ramach RPO WKP 2014-2020 „inteligentnych specjalizacji” (dalej: IS). IS oznaczają wybór dziedzin gospodarki i połączonych z nimi obszarów nauki, na które zostanie ukierunkowana interwencja. Ma ona na celu rozwój gospodarczy regionu, poprzez wzrost innowacyjności wytwarzanych produktów i usług oraz stosowanych procesów i technologii, na bazie wdrożonych wyników wysoko zaawansowanych badań. Idea specjalizacji wynika z koncentracji środków, w celu podniesienia innowacyjności gospodarki całego kraju, która musi konkurować z coraz bardziej zaawansowanymi technologicznie i innowacyjnymi gospodarkami krajów pozaeuropejskich. Zgodnie ze stanowiskiem Zarządu Województwa z dnia 29 czerwca 2016 r., dotyczącym charakterystyki obszarów Inteligentnych Specjalizacji dla projektów realizowanych w ramach RPO WKP 2014-2020, zawierającym również uwagi zgłoszone w wyniku konsultacji społecznych IS dzielą się na niżej opisane obszary:

- **Inteligentne specjalizacje oparte na wartościach**, tj.:
 1. Zdrowa i bezpieczna żywność;
 2. Zdrowie i turystyka zdrowotna;
 3. Zaawansowane materiały i narzędzia;
 4. Transport i mobilność;
 5. Dziedzictwo kulturowe i przemysły kreatywne;
- **Horyzontalne inteligentne specjalizacje**, tj.:
 6. Technologie informacyjno-komunikacyjne (ICT);
 7. Ekoinnowacje;
 8. Automatyka przemysłowa;
- **Inne**, tj.:
 9. Przedsiębiorcze odkrywanie.

W ramach RPO WKP 2014-2020 Inteligentne specjalizacje są wspierane w **4 osiach**, tj. w osiach **1,6,8** oraz **10**. Do końca grudnia 2020 roku ogłoszono łącznie **66 konkursów** w ramach, których zatwierdzono do dofinansowania **655 wniosków**. Największą popularnością wśród beneficjentów z kategorii Inteligentnych specjalizacji opartych na wartościach cieszyły się **Zaawansowane materiały i narzędzia** (specjalizacja oparta na wartościach/wiodąca). W ramach tej IS wsparcie uzyskało **238** projektów, a w **210** z nich była ona wiodącą inteligentną specjalizacją. Wśród horyzontalnych inteligentnych specjalizacji najwięcej projektów, bo aż **261**, spełniało 7 typ obszaru, tj. **Ekoinnowacje** (specjalizacja horyzontalna).

Tabela 9. Liczba projektów wybranych do dofinansowania, w ramach których realizowane będą Inteligentne Specjalizacje (stan na koniec 2020 r.)

Kategoria Inteligentnej Specjalizacji	liczba projektów ³¹ , w których została dana wybrana IS	liczba projektów z wiodącą IS
1. Zdrowa i bezpieczna żywność	116	87
2. Zdrowie i turystyka zdrowotna	94	73
3. Zaawansowane materiały i narzędzia	238	210
4. Transport i mobilność	87	41
5. Dziedzictwo kulturowe i przemysły kreatywne	92	77
6. Technologie informacyjno-komunikacyjne (ICT)	193	46
7. Ekoinnowacje	261	34
8. Automatyka przemysłowa	194	51
9. Inne – przedsiębiorcze odkrywanie	3	-
Pozostałe projekty realizujące IS ³²	36	
łącna liczba projektów wybranych do dofinansowania wpisujących się w Inteligentne Specjalizacje w ramach RIS :		655

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Generatorsa Wniosków o Dofinansowanie oraz baz wygenerowanych z Centralnego Systemu Teleinformatycznego SL 2014 przez Biuro Ewaluacji, Wydział Analiz i Ewaluacji, Departament Funduszy Europejskich – stan na 31.12.2020 r.

Na dzień 31.12.2020 r. **zawarto 560 umów, na łączną kwotę 1 846 922 844 zł** w ramach projektów zgodnych z *Regionalną Strategią Innowacji*. Wyłaniane w konkursach unijnych projekty to przykłady owocnej

³¹ W jednym projekcie można było wybrać kilka IS, pula projektów, w których wybierane były IS to 655.

³² Projekty, w których zadeklarowano skierowanie wsparcia do podmiotów działających w ramach IS.

współpracy środowisk naukowo-gospodarczych w kluczowych dla regionu dziedzinach specjalizacji, ale także przykłady podjętego przez nie ryzyka, które może zaowocować sukcesem przy odpowiednim nakładzie pracy, zaangażowania i kreatywności. Efekty realizacji umów nie są jeszcze możliwe do oszacowania, z uwagi na kontynuację procedowania z niektórymi wybranymi do dofinansowania projektami konkursowymi oraz stosunkowo krótki czas jaki minął od zakończenia realizacji pozostałych dofinansowanych projektów.

Tabela 10. Liczba podpisanych umów na projekty współfinansowane z RPO WKP 2014-2020, w których wybrane zostały Inteligentne Specjalizacje (stan na koniec 2020 r.)

oś priorytetowa	liczba konkursów	liczba podpisanych umów	wkład UE w umowach (zł)
OP 1	14	435	1 435 244 657
OP 6	29	70	283 341 909
OP 8	18	1	24 893 850
OP 10	5	54	103 442 428
razem	66	560	1 846 922 844

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Generatorsa Wniosków o Dofinansowanie oraz baz wygenerowanych z Centralnego Systemu Teleinformatycznego SL 2014 przez Biuro Ewaluacji, Wydział Analiz i Ewaluacji, Departament Funduszy Europejskich – stan na 31.12.2020 r.

Dużym zainteresowaniem cieszyło się również wsparcie o wysokości do 200 tys. euro oferowane w ramach projektów grantowych Fundusz Badań i Wdrożeń, Voucher Badawczy i Bon na Patent. Do końca 2020 roku podpisano 452 umowy na kwotę 64,3 mln zł (w tym w 2020 roku podpisano 65 umów, na kwotę 8,1 mln zł).

Tabela 11. Inteligentne specjalizacje wskazywane przez Grantobiorców w ramach prowadzonych przez KPAI Sp. z o.o. projektów grantowych B+R w latach 2017-2020 (stan na koniec 2020 r.)

Kategoria Inteligentnej Specjalizacji	liczba projektów grantowych prowadzonych przez KPAI, w których Grantobiorcy wskazywali IS
1. Zdrowa i bezpieczna żywność	67
2. Zdrowie i turystyka zdrowotna	102
3. Zaawansowane materiały i narzędzia	214
4. Transport i mobilność	44
5. Dziedzictwo kulturowe i przemysły kreatywne	131
6. Technologie informacyjno-komunikacyjne (ICT)	213
7. Ekoinnowacje	246
8. Automatyka przemysłowa	77

Źródło: Opracowanie własne KPAI Sp. z o.o. na podstawie danych z wniosków o dofinansowanie – stan na 31.12.2020 r.

Największą popularnością wśród beneficjentów projektów grantowych KPAI Sp. z o.o. cieszyły się, podobnie jak w przypadku projektów dofinansowanych w ramach konkursów ogłaszanych przez IZ RPO, „Ekoinnowacje” (specjalizacja horyzontalna) i „Zaawansowane materiały i narzędzia” (specjalizacja oparta na wartościach/wiodąca), które to zostały wskazane odpowiednio w **246** i **214** projektach.

W roku 2020 Zarząd Województwa także w dziedzinie polityki innowacyjnej prowadził przygotowania do nowej perspektywy finansowej 2021-27 i w styczniu powierzył Kujawsko-Pomorskiej Agencji Innowacji Sp. z o.o. opracowanie dokumentu *Regionalnej Strategii Inteligentnej Specjalizacji (RIS3) 2021+*, która będzie wyznaczała cele i zadania w zakresie budowania potencjału innowacyjnego województwa oraz wdrażania regionalnych inteligentnych specjalizacji w latach 2021-2027 jako dokument niezbędny dla możliwości finansowania działań proinnowacyjnych w ramach nowego *Programu Regionalnego: Fundusze Europejskie dla Województwa Kujawsko-Pomorskiego 2021-2027*. W związku z tym zrealizowano następujące zadania:

- opracowany został dla województwa kujawsko-pomorskiego dokument pt. *Regionalna Strategia Inteligentnej Specjalizacji (RIS3) 2021+*;
- opracowana została koncepcja monitorowania i ewaluacji realizacji *Regionalnej Strategii Inteligentnej Specjalizacji (RIS3) 2021+*;
- opracowana została koncepcja procesu przedsiębiorczego odkrywania inteligentnych specjalizacji w ramach realizacji ustaleń *RSIS 2021+*;
- przygotowane zostały założenia systemu monitorowania wdrażania *Regionalnej Strategii Inteligentnej Specjalizacji (RIS3) 2021+* w latach 2021-2029;
- przeprowadzony został pierwszy etap procesu przedsiębiorczego odkrywania inteligentnych specjalizacji w ramach tworzenia i realizacji ustaleń *RSIS 2021+* w latach 2020-2029, przy czym przeprowadzenie procesu przedsiębiorczego odkrywania inteligentnych specjalizacji w roku 2020 traktowane było jako

integralna i niezbędna część realizacji zadania polegającego na przygotowaniu dokumentu *Regionalnej Strategii Inteligentnej Specjalizacji (RIS3) 2021+*;

- zorganizowane i przeprowadzone zostały warsztaty tematyczne z udziałem ekspertów w zakresie problematyki związanej z kreowaniem rozwiązań w zakresie regionalnych inteligentnych specjalizacji;
- przygotowano i zrealizowano cykl seminariów, spotkań oraz konferencje w ramach **Regionalnego Forum Innowacji**, gdzie aktywny udział brali przedstawiciele środowisk samorządowych, gospodarczych, naukowych oraz instytucje otoczenia biznesu.

Przeprowadzone zostały szerokie konsultacje eksperckie z udziałem liczego grona partnerów społeczno-gospodarczych. W wyniku aktywności panelu ekspertów przedstawione zostały w oparciu o uzyskane informacje propozycje inteligentnych specjalizacji, jak też sformułowane uwagi i zalecenia w zakresie planowania wsparcia rozwoju potencjału innowacyjnego regionu. Złożoność procesu przedsiębiorczego odkrywania oraz tworzenie podstaw dla sieciowania działań w celu stworzenia regionalnego systemu innowacji wymagała zaangażowania kluczowych środowisk społeczno-gospodarczych naszego województwa. Łącznie we wszystkich spotkaniach, konferencjach, seminariach oraz warsztatach wzięło udział ponad 500 osób. W grudniu 2020 roku Kujawsko-Pomorska Agencja Innowacji zakończyła prace merytoryczne nad *RSIS 2021+* – na ich podstawie w roku 2021 zostanie przygotowany zasadniczy dokument programowy.

WPŁYW PANDEMII Covid-19 NA REALIZACJĘ POLITYKI INNOWACYJNEJ ORAZ OBSŁUGĘ GRANTOBIORCÓW W RAMACH KONKURSÓW RPO WKP 2014-2020

Panująca pandemia miała wpływ na sposób przeprowadzenia szerokich konsultacji eksperckich przez Kujawsko-Pomorską Agencję Innowacji Sp. z o.o. W ramach tworzenia projektu *RSIS 2021+* miały się one odbyć w formie stacjonarnej, jednak docelowo zostały przeprowadzone w formie hybrydowej.

Pandemia w znaczącym stopniu uniemożliwiała grantobiorcom realizację swoich projektów i osiągnięcie oczekiwanych rezultatów. W związku z zaistniałą sytuacją epidemiczną, grantobiorcy składali wnioski o przedłużenie realizacji przedsięwzięć, ze względu na niemożliwość wykonania badań przez jednostki naukowe, których działalność została czasowo zawieszona, przez problemy związane z brakami kadrowymi i problemy z dostawami. Kontakt z grantobiorcami był ograniczony.

27. Welcomomy Forum w Toruniu, fot. Mikołaj Kuras

W 2020 roku podejmowano również **działania promocyjne i edukacyjne** w zakresie innowacyjności m. in.:

- **Welcomomy Forum in Toruń**, 14-15 września 2020 roku, poświęcone przede wszystkim gospodarce spotkanie środowisk biznesowych, naukowych, politycznych i samorządowych, a także medialnych. Tematem głównym była ekonomia po pandemii. Gościem specjalnym wydarzenia był Przewodniczący Parlamentu Europejskiego i były premier RP prof. Jerzy Buzek, który odebrał z rąk Marszałka Piotra Całbeckiego pamiątkowy medal wybity z okazji stulecia powrotu Pomorza i Kujaw do wolnej Polski. W inauguracyjnej sesji plenarnej „Pandemia i co dalej” uczestniczyli m.in. minister funduszy i polityki regionalnej Małgorzata

Jarosińska-Jedynak, prezes Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości Małgorzata Oleszczuk, główny inspektor Sanitarny Jarosław Pinkas i dyrektor generalny Kapsch Telematic Services Marek Cywiński. Druga sesja plenarna została zatytułowana „Ekonomia oczami Jana Pawła II”. Głos zabrali m.in. Marszałek Piotr Całbecki i Wojewoda Mikołaj Bogdanowicz. Gospodarz województwa wziął też udział w debacie panelowej „Dobra ekonomia w czasach kryzysu cywilizacyjnego – przesłanie Jana Pawła II”. Wicemarszałek Zbigniew Ostrowski brał udział w panelu dotyczącym modelu terapii radiologicznej w leczeniu onkologicznym. W drugim dniu w programie znalazła się m.in. Giełda Kooperacyjna zorganizowana przez Toruńską Agencję Rozwoju Regionalnego. Organizatorem toruńskiego Welcomomy Forum jest Stowarzyszenie „Integracja i Współpraca”. Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego jest partnerem strategicznym organizatorów;

- współorganizacja kolejnej edycji **Regionalnego Festiwalu i Konkursu Naukowego E(X)PLORY 2020 w Bydgoszczy** w dniu 23 października 2020 r. Wydarzenie było w całości transmitowane w internecie. Do etapów regionalnych konkursu zakwalifikowano 163 projekty, z czego 19 prezentowanych było na wydarzeniu w Bydgoszczy. E(x)plory to największa w Polsce inicjatywa wpierająca utalentowaną młodzież w realizacji innowacyjnych projektów naukowych oraz promująca ich osiągnięcia na arenie międzynarodowej. Festiwal łączy młodych naukowców i autorytety naukowe, start-up'y oraz duże przedsiębiorstwa, organizacje pozarządowe i instytucje publiczne, media ogólnopolskie i regionalne, szkoły, edukatorów i najlepsze uczelnie wyższe, duże miasta i małe miejscowości. Organizatorem wydarzenia jest Fundacja Zaawansowanych Technologii, a współgospodarzem etapu regionalnego Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Z przeprowadzonych eliminacji regionalnych do ogólnopolskiego Finału Konkursu Naukowego E(X)PLORY 2020 w Gdyni, który odbył w dniach 25-27 listopada 2020 r., zakwalifikowane zostały łącznie 34 projekty, a ponadto 1 dodatkowy projekt z plebiscytu "Bilet na finał";
- realizacja XII edycji konkursu **Liderzy Innowacji Pomorza i Kujaw – Innowacyjna Marka Regionu InnoMaRe. Made in Kujawsko-Pomorskie**. Projekty w ramach konkursu można było składać poprzez specjalny formularz do 24 września 2020 roku. Do konkursu wpłynęło łącznie 61 zgłoszeń. Konkurs ma na celu wyłonienie i uhonorowanie produktów, wdrożeń, usług, procesów, sposobów stanowiących rozwiązanie problemu technicznego (know-how) oferowanych przez kujawsko-pomorskie mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa oraz jednostki naukowe. Projekty muszą wyróżniać się wysoką innowacyjnością i nowoczesnością zastosowanych rozwiązań zarówno w skali kraju, Europy jak i świata. Laureaci InnoMaRe Business/Science – stają się wizytówką województwa oraz otrzymują prawo do posługiwania się certyfikatem *InnoMaRe*, jako świadectwem innowacyjności oraz identyfikacją pochodzenia zwycięskiego produktu lub rozwiązania. Uroczysta Gala Finałowa konkursu Liderzy Innowacji Pomorza i Kujaw 2020 została zorganizowana 21 października 2020 r. podczas wydarzenia „Gospodarka 4.0 w obliczu kryzysu. Regionalne Forum Innowacji. Forum Przedsiębiorczości Akademickiej”;
- organizacja kolejnej edycji **Regionalnego Forum Innowacji** 21 października 2020 r., pod hasłem: „Gospodarka 4.0 w obliczu kryzysu. Regionalne Forum Innowacji. Forum Przedsiębiorczości Akademickiej”. Wydarzenie poświęcone MŚP, w tym firmom akademickim, działającym w sektorach inteligentnych specjalizacji. W ramach wydarzenia odbyły się 2 spotkania poświęcone konsultacjom założeń *Regionalnej Strategii Inteligentnej Specjalizacji 2021+* oraz efektywnemu wspieraniu rozwoju gospodarczego. Wydarzenie transmitowane było w internecie.

W ramach działań innowacyjnych w 2020 r. prowadzono również prace koncepcyjne mające na celu doprowadzenie do realizacji projektu „**Kujawsko-Pomorskie Centrum Naukowo-Technologiczne im. prof. Jana Czochralskiego**”. Celem projektu jest zbudowanie systemu sieciowego typu przestrzeń naukowo-badawcza wspierającego rozwój innowacji w regionie. Planowany obszar działań zakłada współpracę ośrodków naukowo-badawczych z terenu Pomorza i Kujaw, posiadających możliwości i potencjał badawczy oraz instytucji otoczenia biznesu, posiadających potencjał inicjowania prac badawczo-wdrożeniowych w przedsiębiorstwach. Działalność podmiotu będzie polegała na koordynacji oraz inicjowaniu procesów prowadzenia prac badawczo-rozwojowych w regionie w obszarze inteligentnych specjalizacji. Działalność ukierunkowana będzie na współpracę z uczelniami wyższymi oraz instytucjami otoczenia biznesu, a także na uzupełnienie zasobów infrastruktury naukowo-badawczej regionalnych instytucji w zakresie aparatury, opracowanych metodyk i procedur kontrolnych w ramach prowadzenia badań. Warto zauważyć, że działania służące szeroko rozumianej innowacyjności, są także przedmiotem interwencji w ramach większości pozostałych celów strategicznych – choć nie zawsze aspekt innowacyjności jest w nich silnie eksponowany.

WPŁYW PANDEMII Covid-19 NA ORGANIZACJĘ WYDARZEŃ ZWIĄZANYCH Z INNOWACYJNOŚCIĄ

Ze względu na sytuację epidemiczną, część wydarzeń zmieniła swoją formułę organizacyjną:

- Welcomomy Forum in Toruń w 2020 r. nie odbyło się, jak co roku wiosną, ale zostało przeniesione na wrzesień, drugi dzień forum odbył się online;

- Regionalny Festiwal Naukowy E(X)PLORY 2020 dla młodych naukowców, odbył się w dniach 25-27 listopada 2020 r. i został całkowicie przeniesiony do przestrzeni internetowej;
- konkurs Liderzy Innowacji Pomorza i Kujaw – wydarzenie mające pierwotnie założenia konferencji hybrydowej, z uwagi na obostrzenia obowiązujące dla strefy czerwonej, zrealizowano w formie podcastingu;
- Regionalne Forum Innowacji także zrealizowano w formie podcastingu;
- Forum Inteligentnego Rozwoju 2020 w Uniejowie, podczas którego zaplanowano promocję potencjału naukowego oraz działań proinnowacyjnych Województwa Kujawsko-Pomorskiego, zostało przeniesione na II kwartał 2021 r.

4.5 Działania na rzecz realizacji celu strategicznego: Nowoczesny sektor rolno-spożywczy

W *Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+* w ramach celu strategicznego „Nowoczesny sektor rolno-spożywczy” wyznacza się następujące kierunki działań, służące jego realizacji:

1. Rozwój badań naukowych w zakresie produkcji rolnej;
2. Rozwój badań naukowych w zakresie przetwórstwa rolno-spożywczego;
3. Rozwój doradztwa rolniczego;
4. Rozwój szkolnictwa praktycznego dla stworzenia podstaw do rozwoju przetwórstwa rolno-spożywczego;
5. Rozwój produkcji biomasy na cele energetyczne;
6. Poprawa przyrodniczych warunków realizacji produkcji rolnej, w tym poprawa gospodarki wodnej w rolnictwie;
7. Ochrona rolniczej przestrzeni produkcyjnej;
8. Rozwój bazy przechowalnictwa płodów rolnych;
9. Promocja regionalnych produktów żywnościowych;
10. Rozwój przedsiębiorczości związanej z przetwórstwem rolno-spożywczym;
11. Rozwój produkcji i eksportu żywności ekologicznej;
12. Rozwój i promocja rybactwa śródlądowego;
13. Promocja idei spółdzielczości w rolnictwie;
14. Promocja i wspieranie współpracy międzynarodowej w sektorze rolno-spożywczym, szczególnie w celach eksportowych;
15. Rozwój kształcenia ustawicznego, w tym szkolenia i staże za granicą dla przedsiębiorców branży rolno-spożywczej.

W perspektywie programowania 2014-2020, działania związane z rozwojem rolnictwa i obszarów wiejskich oparte były w głównej mierze na *Programie rozwoju obszarów wiejskich na lata 2014-2020*, opracowanego w szczególności na podstawie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1305/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez *Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich* (EFRROW). *Program rozwoju obszarów wiejskich* dzielił się na osie: ekonomiczną (poprawa konkurencyjności sektora rolnego i leśnego), środowiskową (poprawa środowiska naturalnego i obszarów wiejskich), społeczną (jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej) i LEADER (wspierającą tzw. Lokalne Grupy Działania – partnerstwa terytorialne funkcjonujące na obszarach wiejskich).

W zakresie rozwoju **infrastruktury** na obszarach wiejskich w ramach PROW w roku 2020:

- podpisano 62 umowy o przyznanie pomocy na gospodarkę wodno-ściekową;
- podpisano 1 umowę o przyznanie pomocy na inwestycje w targowiska lub obiekty budowlane przeznaczone na cele promocji lokalnych produktów;
- podpisano 3 umowy o przyznanie pomocy na budowę lub przebudowę publicznych dróg gminnych lub powiatowych;
- podpisano 40 umów o przyznanie pomocy na budowę lub przebudowę ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej lub kulturalnej;
- podpisano 16 umów o przyznanie pomocy na zachowanie dziedzictwa lokalnego;
- wybudowano/przebudowano 7,03 km zbiorowych systemów zaopatrzenia w wodę;
- wybudowano/przebudowano 19,70 km systemów kanalizacji zbiorczej dla ścieków komunalnych;
- wybudowano 115 przydomowych oczyszczalni ścieków;
- wybudowano 2 ujęcia wody;
- wybudowano/przebudowano 6 stacji uzdatniania wody;
- wybudowano/przebudowano 3 oczyszczalnie ścieków;

- wybudowano 2,22 km dróg lokalnych;
- przebudowano 31,53 km dróg lokalnych;
- wybudowano/przebudowano 24 świetlice lub domy kultury;
- wyposażono 19 świetlic lub domów kultury;
- przebudowano 1 bibliotekę;
- wyposażono 1 bibliotekę;
- zrealizowano 43 operacje dotyczące kształtowania przestrzeni publicznej, w tym tworzenia obiektów ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury turystycznej lub rekreacyjnej (m.in. boiska, place zabaw, siłownie zewnętrzne, plaże, parki);
- odnowiono stan 5 obiektów zabytkowych;
- wybudowano 4 targowiska;
- przebudowano 1 targowisko.

W zakresie rozwoju **przedsiębiorczości** na obszarach wiejskich w ramach PROW w roku 2020:

- podpisano 178 umów o przyznanie pomocy;
- utworzono 170 przedsiębiorstw;
- rozwinęto 31 przedsiębiorstw;
- utworzono 272 miejsca pracy (w przeliczeniu na pełne etaty średnioroczne);
- utrzymano 186 miejsc pracy (w przeliczeniu na pełne etaty średnioroczne).

Pozostałe operacje na obszarach wiejskich w ramach PROW w roku 2020:

- podpisano 3 umowy o przyznanie pomocy na wzmocnienie kapitału społecznego, w tym przez podnoszenie wiedzy społeczności lokalnej w zakresie ochrony środowiska i zmian klimatycznych;
- podpisano 4 umowy o przyznanie pomocy na podnoszenie kompetencji osób realizujących operacje w zakresie rozwoju przedsiębiorczości;
- podpisano 30 umów o przyznanie pomocy na promowanie obszaru objętego lokalną strategią rozwoju;
- zorganizowano 29 szkoleń;
- zorganizowano 33 wydarzenia/imprezy.

W ramach realizacji **PO „Rybacktwo i Morze”** w roku 2020:

- podpisano 21 umów o dofinansowanie;
- utworzono/utrzymano 8 miejsc pracy (w sumie 26 od początku programu);
- rozwinęto/utworzono 8 przedsiębiorstw (w sumie 24 od początku programu);
- zbudowano lub zmodernizowano 6 obiektów infrastruktury turystycznej (w sumie 36 od początku programu);
- wydano 1 publikację promującą rybackie dziedzictwo kulturowe (w sumie 7 od początku programu wliczając wydarzenia i warsztaty promujące rybackie dziedzictwo);
- podjęto 2 inicjatywy pozytywnie wpływające na środowisko naturalne (w sumie 5 od początku programu).

WSPARCIE OBSZARÓW WIEJSKICH W DOBIE PANDEMII Covid-19

Pandemia nie miała znacząco ograniczającego wpływu na działania wcześniej zaplanowane do wykonania na roku 2020. 18 kwietnia 2020 r. weszła w życie ustawa z dnia 16 kwietnia 2020 r. o szczególnych instrumentach wsparcia w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2 (Dz.U. poz. 695), zmieniająca m.in. ustawę z dnia 20 lutego 2015 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach *Programu rozwoju obszarów wiejskich na lata 2014-2020* (Dz. U. z 2020 r. poz. 217 i 300). Wprowadzone zmiany w istotny sposób wpływają na wiele aspektów związanych z wdrażaniem programu i ułatwiają realizację operacji beneficjentom dotkniętym skutkami pandemii, m.in.:

- umożliwiono wydłużanie terminów naborów wniosków o przyznanie pomocy;
- wprowadzono możliwość przywracania uchybionych przez wnioskodawców terminów w toku postępowań w sprawie o przyznanie pomocy;
- wprowadzono możliwość zawarcia umowy o przyznanie pomocy w formie korespondencyjnej;
- zniesiono obowiązek stosowania konkurencyjnego trybu wyboru wykonawców;
- zniesiono ograniczenia w zwiększeniu kwoty przyznanej pomocy lub zmianie celu operacji;
- wprowadzono możliwość wzywania do uzupełnień wnioskodawców, którzy nie spełnili warunków przyznania pomocy lub określonych wymogów z przyczyn związanych z Covid-19;
- wprowadzono możliwość spełnienia przez beneficjenta warunków wypłaty pomocy w terminie późniejszym.

W zakresie rozwoju obszarów wiejskich, realizowano również szereg zadań o charakterze organizacyjno-formalnym, wynikających z istniejących obowiązków i praw ustawowych samorządu. Jest to grupa działań

w zakresie wydawania zgód związanych z przestrzenią zasobów rolnictwa, leśnictwa, rybactwa i rybołówstwa, udostępnianiem i aktualizacją zasobów geodezyjnych, poprawą infrastruktury towarzyszącej rolniczej przestrzeni produkcyjnej i wzmocnieniem konkurencyjności gospodarki rolnej, aż po szerokie kampanie promocyjne działalności i tradycji wsi.

Realizacja zadań na stanowisku **ds. Śródlądowej Gospodarki Rybackiej** w roku 2020:

- **ocena wypełniania przez uprawnionego do rybactwa obowiązku prowadzenia racjonalnej gospodarki rybackiej** (podstawa prawna: art. 6 ust. 2a ustawy z dnia 18 kwietnia 1985 r. o rybactwie śródlądowym – Dz. U. z 2019 r., poz. 2168, rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 24 grudnia 2012 r. w sprawie oceny wypełniania obowiązku prowadzenia racjonalnej gospodarki rybackiej – Dz. U. z 2013 r., poz. 103). skontrolowano gospodarkę rybacką prowadzoną w 44 obwodach rybackich. Wystawiono 44 pozytywne oceny;
- **wydawanie zezwoleń na odstępstwo od zakazów przewidzianych ustawą o rybactwie śródlądowym** (podstawa prawna: art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 18 kwietnia 1985 r. o rybactwie śródlądowym – Dz. U. z 2019 r., poz. 2168). Przygotowano 23 projektów decyzji w tym 9 dotyczących połowów badawczych i 14 na odłowy tarlaków;
- **bieżąca współpraca z Instytutem Rybactwa Śródlądowego w Olsztynie dotycząca rządowego programu „Zarybianie polskich obszarów morskich”**. W ramach powyższego programu prowadzone są zarybiania rzek, m. in. województwa kujawsko-pomorskiego rybami dwuśrodowiskowymi (łososiem atlantyckim, trocią wędrowną, cęcią i jesiotrem ostronosym). Uczestniczono w 1 zarybieniu.

Realizacja ustawy **o ochronie gruntów rolnych i leśnych** w roku 2020:

- wnioski o dofinansowanie zadań z zakresu poprawy jakości gruntów rolnych w asortymencie budowy i modernizacji dróg dojazdowych do gruntów rolnych planowanych do realizacji w 2020 r., w terminie określonym w regulaminie naboru i rozpatrywania wniosków, złożyło **76 gmin** województwa kujawsko-pomorskiego, na realizację **77 dróg**. Pracownicy Departamentu Rolnictwa i Geodezji poddali analizie wszystkie 77 wniosków i załączonych do dokumentacji, kontrolom terenowym poddano 68 zadań;
- z dofinansowania zrezygnowało 12 gmin (w. Brodnica, Cekcyn, w. Chełmno, Chrostkowo, Dragacz, Janowiec Wielkopolski, Jeziora Wielkie, Łabiszyn, Łubianka, Papowo Biskupie, w. Radziejów, Świekatowo). Rekomendację komisji weryfikacyjnych zyskały **64 inwestycje drogowe o łącznej długości 45,822 km**. Jednakże środki finansowe budżetu Województwa Kujawsko-Pomorskiego pozwoliły na zrealizowanie i przyjęcie do planu inwestycji o łącznej długości **42,342 km**;
- na dofinansowanie inwestycji drogowych prowadzonych przez samorządy gminne przygotowano **64 umowy** w kwocie łącznej **5 969 008,00 zł**. Finalnie w 2020 roku zadania te zrealizowało 60 gmin o łącznej długości dróg dojazdowych do gruntów rolnych **37,862 km**, co zaangażowało środki Województwa w wysokości **5 161 620,90 zł**.

Środki przeznaczone na dofinansowanie samorządów gminnych na ww. cel pochodzą z należności i opłat rocznych z tytułu wyłączeń gruntów rolnych i leśnych z produkcji. Opłaty te stanowią rekompensatę za wyłączenie gruntów z produkcji rolnej i przeznaczenia ich na cele nierolnicze. Dochody budżetu województwa uzyskane w ten sposób, są zgodnie z ustawą z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (tekst jednolity Dz. U. z 2017 r., poz. 1161) przeznaczone na szeroko rozumiane działania z zakresu ochrony i rekultywacji gruntów rolnych, w tym na tak ważne społecznie sprawy jak budowa i modernizacja dróg dojazdowych do gruntów rolnych. W roku 2020 działając na podstawie ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji z dnia 17 czerwca 1966 r. (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 1427 z późn. zm.), wyegzekwowano należności w wysokości **259 830,94 zł**, zamykając **147** spraw.

Zmiany przeznaczenia gruntów rolnych oraz gruntów leśnych na cele nierolnicze nieleśne. Do kompetencji Marszałka Województwa należy opiniowanie wniosków o zmiany przeznaczenia gruntów rolnych klas I-III oraz gruntów leśnych na cele nierolnicze i nieleśne. W roku 2020 wpłynęło łącznie 35 wniosków: 22 z zakresu zmiany przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze (135,6548 ha) i 13 z zakresu zmiany przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne (10,1330 ha). W 2020 roku rozpatrzono łącznie 35 wniosków, w tym 3, które wpłynęły w roku 2019, rozpatrzenie dwóch zostało przesunięte na rok 2021, a w stosunku do jednego odmówiono wszczęcia postępowania.

Budowa lub modernizacja dróg dojazdowych do gruntów rolnych. Wykorzystanie środków związanych z ochroną gruntów rolnych i administrowaniem środkami budżetu województwa pochodzącymi z tytułu wyłączeń z produkcji gruntów rolnych roku 2020. Wsparcie o łącznej wartości 5 161 020,90 zł uzyskało 60 gmin z 19 powiatów ziemskich.

Tabela 12. Wysokość dofinansowania dróg dojazdowych do gruntów rolnych według powiatów

Powiat	Liczba gmin, które uzyskały dofinansowanie	Wartość dofinansowania (zł)
aleksandrowski	2	180 513,62
brodnicki	5	344 222,56
bydgoski	2	180 000,00
chełmiński	3	154 836,00
golubsko-dobrzyński	1	144 360,00
grudziądzki	2	145 560,00
inowrocławski	4	423 763,35
lipnowski	5	561 004,45
mogileński	2	226 800,00
nakielski	2	153 516,00
radziejowski	5	262 785,47
rypiński	3	167 140,00
sępoleński	2	138 000,00
świecki	5	548 808,00
toruński	3	226 776,00
tucholski	1	151 200,00
wąbrzeski	1	151 200,00
włocławski	11	849 335,45
żniński	1	151 200,00
Suma	60	5 161 020,90

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Departamentu Rolnictwa i Geodezji Urzędu Marszałkowskiego

Budowa lub modernizacja zbiorników wodnych służących małej retencji. W 2020 roku dofinansowano realizację trzech zbiorników wodnych służących małej retencji (dwa w gminie Sicienko, jeden w gminie Szubin) – łączna kwota dofinansowania wyniosła 16 tys. zł.

Utrzymanie urządzeń wodnych przez spółki wodne. W celu polepszenia zdolności produkcyjnej użytków rolnych należy prowadzić regulacje stosunków wodnych gleby m.in. za pomocą melioracji wodnych. Melioracje szczegółowe i podstawowe stanowią całość systemu urządzeń melioracji wodnych. Potrzeby związane z utrzymaniem w sprawności coraz bardziej wyeksploatowanych systemów melioracyjnych z roku na rok stają się coraz bardziej pilne i wymagają większych nakładów finansowych. Spółki wodne działają jako podmioty niezaliczone do sektora finansów publicznych i nieprowadzące działalności w celu osiągnięcia zysku. Prowadzą, jako organizacje społeczne, eksploatację urządzeń melioracji szczegółowych. Zrzeszają głównie użytkowników gruntów rolnych, którzy realizują zadania związane z utrzymaniem urządzeń melioracji szczegółowych. Na terenie województwa kujawsko-pomorskiego działają **224** spółki wodne, które prowadzą gospodarkę wodną, utrzymując sieci melioracyjne o długości ok. **60 000** km. Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego przeznaczył w 2020 r. z budżetu województwa na wykonywanie zadań publicznych w zakresie utrzymania wód i urządzeń wodnych dla spółek wodnych kwotę w wysokości **1 300 000,00 zł**. Dotacja została przyznana dla **75** spółek wodnych na realizację 75 zadań związanych z remontem i konserwacją urządzeń melioracyjnych. Wszystkie zaplanowane działania zostały zrealizowane – wykorzystano niemal całość przyznanej kwoty (1 299 730,93 zł).

Zarząd Województwa dba o promocję produktów rolnych województwa poprzez udział w różnego rodzaju działaniach – imprezach targowych, festiwalach, wystawach oraz konferencjach. Celem tych działań jest stworzenie silnej marki regionalnej żywności z podkreśleniem walorów endogenicznych Regionu Kujaw i Pomorza. Istotnym aspektem jest również prezentacja własnej przedsiębiorczości związanej z sektorem rolniczym i działalnością społeczną, a także promowanie postaw samorządowych liderów wśród lokalnych społeczności wiejskich. Wszystkimi wymienionymi ideami przyświeca organizacja wielu konkursów, w których Województwo bierze czynny udział bądź jest ich bezpośrednim organizatorem/współorganizatorem.

Działania promocyjne:

Imprezy Targowe:

- **Międzynarodowe Targi Rolno-Spożywcze Grüne Woche.** Odbywały się w dniach 17-26 stycznia 2020 r. w Berlinie, zadanie realizowane w ramach projektu nr RPKP.01.05.02-04-003/18, pn. „Wsparcie umiędzynarodowienia kujawsko-pomorskich MŚP oraz promocja potencjału gospodarczego regionu” współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach *Regionalnego programu operacyjnego województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020*, Oś Priorytetowa

1. Wzmocnienie innowacyjności i konkurencyjności gospodarki regionu, Działanie 1.5 Opracowanie i wdrażanie nowych modeli biznesowych dla MŚP, Poddziałanie 1.5.2 Promocja gospodarcza regionu;
- **Targi Natura Food w Łodzi 2-4 października 2020 roku.** Odbywały się w Hali Atlas Arena w Łodzi. Targi NATURA FOOD i beECO stwarzają możliwość zaprezentowania oferty zarówno przez polskich, jak i zagranicznych producentów i przetwórców. Na stoisku Województwa Kujawsko-Pomorskiego promowana była żywność wysokiej jakości z naszego regionu – produkty ekologiczne oraz produkty prezentowane przez wytwórców należących do sieci regionalnej Dziedzictwo Kulinarne Kujawy i Pomorze. W ramach regionalnej ekspozycji zaprezentowali się: Wytwórnia Makaronu „BIO” Aleksandra i Mieczysław Babalscy z Pokrzydowa (pow. brodnicki), która prezentowała ekologiczne przetwory zbożowe; Żywność Ekologiczna Bio Food Sp. z o.o. z Ciechocina (pow. golubsko-dobrzyński), która promowała ekologiczne przetwory owocowo-warzywne; AMP-DG Sp. z o.o. EKOFORKA z Torunia, producent słodczy bio; Olejarnia Kołodziejewo, z Kołodziejewa (pow. inowrocławski), która prezentowała oleje tłoczone na zimno w jakości bio Eko; Piekarnia Ryszard Piasecki z Torunia, która promowała pieczywo eko; Specjały spod Strzechy z Lubicza (pow. toruński), producent nieklarowanych octów, syropów i sosów; Gospodarstwo Sadownicze Ewa i Mieczysław Chabowscy z Dobrcza (pow. bydgoski), które prezentowało przetwory owocowe; Gospodarstwo Zielarskie Wróbel z Unisławia (pow. chełmiński), które zaprezentowało zioła i warzywa w jakości bio. Na naszym stoisku prezentował się również Uniwersytet Technologiczno-Przyrodniczy im. Jana i Jędrzeja Śniadeckich w Bydgoszczy – lider Konsorcjum Pradawne Ziarno. Celem utworzenia Konsorcjum była wspólna realizacja operacji obejmująca opracowanie i wdrożenie do praktyki innowacji w zakresie produkcji i przetwórstwa pierwotnych form pszenic okrągło ziarnowej i perskiej. Uczestnikami konsorcjum są ponadto: Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Minikowie, Wytwórnia Makaronu Bio Aleksandra Babalska z Pokrzydowa, Spółdzielnia Produkcji Spożywczej Tosta z Bydgoszczy oraz pięciu producentów rolnych prowadzących gospodarstwa rolne na terenie województwa kujawsko-pomorskiego. W celu realizacji operacji w 2017 roku została podpisana umowa Konsorcjum określająca udział każdej ze stron w realizacji operacji. W ramach umowy Województwo Kujawsko-Pomorskie zadeklarowało pomoc przy promocji operacji i jej rezultatów podczas Targów Natura Food w Łodzi. Udział Województwa Kujawsko-Pomorskiego w targach jest kolejnym działaniem na rzecz rozwoju rolnictwa lokalnego i żywności wysokiej jakości.
 - **Jesienna Wystawa Ogrodnicza 20 września 2020 r. w Minikowie.** Na stoisku Województwa Kujawsko-Pomorskiego o pow. 50 m² promowana była żywność wysokiej jakości z naszego regionu – produkty prezentowane przez wytwórców należących do sieci regionalnej Dziedzictwo Kulinarne Kujawy i Pomorze. W ramach regionalnej ekspozycji zaprezentowali się: Specjały spod Strzechy z Lubicza (pow. toruński), producent nieklarowanych octów, syropów i sosów; Sery Adamczyk z Kosowa (pow. świecki), producent serów podpuszczkowych z mleka niepasteryzowanego; Pasieka Paul z Gniewkowa.

Konkursy:

- **XVII edycja Konkursu „Rolnik Pomorza i Kujaw – 11 stycznia 2020 r.** W 2020 roku Urząd Marszałkowski był współorganizatorem gali rozstrzygnięcia XVII edycji Konkursu „Rolnik Pomorza i Kujaw”, która odbyła się w Filharmonii Pomorskiej im. Ignacego Jana Paderewskiego w Bydgoszczy. Konkurs „Rolnik Pomorza i Kujaw” stanowi okazję do prezentacji zawodowych i społecznych osiągnięć rolników naszego regionu, a także pokazania przykładów ich przedsiębiorczości i kreatywności;
- **Konkurs „Sołtys Roku 2020” – Bydgoskie Centrum Targowo-Wystawiennicze – 25 września 2020 r.** Organizatorem konkursu „Sołtys Roku 2020” jest Województwo Kujawsko-Pomorskie wspólnie z Polska Press Sp. z o.o. Oddział w Bydgoszczy. Celem konkursu jest wyłonienie najbardziej aktywnych sołtysów z terenu województwa, którzy podejmują działania na rzecz integracji społeczności lokalnej, dbają o rozwój sołectwa i gminy. Konkurs przeprowadzony był w dwóch kategoriach: Sołtys Roku 2020 i Sołtys Debiutant 2020 roku. Oceny zgłoszeń i wyboru laureatów dokonała Kapituła Konkursu powołana przez Województwo Kujawsko-Pomorskie. Tytuł Sołtysa Roku 2020 otrzymał Pan Tomasz Chmarzyński z Lipienka (gm. Lisewo, pow. Chełmiński), natomiast tytuł Sołtysa Debiutanta 2020 roku otrzymał Pan Marcin Piechota z Gogolina (gm. Grudziądz, pow. grudziądzki);
- **II edycja wojewódzkiego konkursu „Pomysłowy witacz dożynkowy 2020”, na najciekawszy witacz dożynkowy w województwie kujawsko-pomorskim w 2020 roku.** Do konkursu wpłynęło 18 zgłoszeń, a jego rozstrzygnięcie nastąpiło w okresie wrzesień-październik 2020 r. Konkurs skierowany był do wszystkich sołectw z terenu województwa kujawsko-pomorskiego, a jego ideą jest zachowanie tradycji budowania na wsiach słomianych scenografii przy drogach publicznych i na skwerach w okresie dożynek oraz aktywizacja mieszkańców do wspólnego działania i kreowania wizerunku swojej miejscowości. Zgłoszeń do konkursu dokonywały gminy województwa kujawsko-pomorskiego. Komisja Konkursowa postanowiła wyróżnić: sołectwo i gminę Bukowiec (I miejsce), Sołectwo Szymborno i gminę Kijewo Królewskie (II miejsce), sołectwo Bielki i gminę Topólka (III miejsce). Laureaci otrzymali nagrodę finansową za I miejsce w wysokości 1 400 zł, za II miejsce w wysokości 1 000 zł i za III miejsce w wysokości 800 zł;

- **Najlepszy Produkt Spożywczy Pomorza i Kujaw.** Celem konkursu jest wyłonienie i wypromowanie najlepszych produktów spożywczych wytworzonych w województwie kujawsko-pomorskim. Uroczysta gala konkursu nie odbyła się ze względu na obostrzenia sanitarne. Zakłady przetwórcze przemysłu rolno-spożywczego do Konkursu zgłosiły 17 produktów. I miejsce zajął produkt Śmietana 18% Mleczna Manufaktura, zgłoszony przez Grudziądzka Spółdzielnię Mleczarską, II miejsce zajął produkt Chleb Chłopski z kiszoną kapustą zgłoszony przez Piekarnię Toruńską Pokojski, a III miejsce zajął produkt Pasztet drobiowowieprzowy z wątróbką zgłoszony przez Przedsiębiorstwo Drobiarskie „DROBEX” Sp. z o.o. Oddział w Bydgoszczy;

Statuetki dla laureatów w konkursie Agricola Syn Ziemi, fot. Mikołaj Kuras

- **V Edycja Konkursu „Agricola – Syn Ziemi”.** Konkurs skierowany do najbardziej przedsiębiorczych i aktywnych społecznie rolników z województwa kujawsko-pomorskiego. Organizatorem wydarzenia jest Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego we współpracy z Kujawsko-Pomorską Izbą Rolniczą. Instytucjami uprawnionymi do zgłoszenia kandydatów do konkursu były: samorządy terytorialne, związki i organizacje społeczno-zawodowe rolników, Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego oraz organizacje pozarządowe. Na konkurs wpłynęło 30 zgłoszeń kandydatów – w tym: 16 w kategorii „Rolnictwo Tradycyjne” i 14 w kategorii „Rolnictwo Innowacyjne”. W kategorii „Rolnictwo Tradycyjne”: I miejsce Małgorzata i Zbigniew Augustynowie (powiat wąbrzeski), II miejsce Karol Janiszewski (powiat lipnowski), III miejsce Kazimierz Zabłocki (powiat żniński); w kategorii „Rolnictwo Innowacyjne”: I miejsce Małgorzata i Artur Saganowscy (powiat bydgoski), II miejsce Danuta i Sławomir Jabłoński (powiat toruński), III miejsce Dariusz Głowacki (powiat żniński). Zwycięzcom w obydwu kategoriach przyznano nagrody pieniężne w wysokości: I miejsce – 10 tys. zł, II miejsce – 7 tys. zł i III miejsce – 5 tys. zł. Wszystkim nominowanym przyznano nagrody w postaci statuetki „Agricola – Syn Ziemi”;
- **III Edycja Konkursu „Fundusz sołecki – najlepsza inicjatywa”.** Konkurs organizowany jest w celu promocji idei funduszu sołeckiego. Skierowany został do wszystkich sołectw, które w latach 2010-2019 realizowały projekty finansowane ze środków wyodrębnionych w ramach funduszu sołeckiego, lub w których fundusz sołecki stanowił wkład własny. Sołectwo Wierzbowo oraz gmina Lisewo otrzymały nagrodę Marszałka w wysokości 1 000 zł jako laureaci z naszego województwa w ramach III edycji tego ogólnopolskiego konkursu;
- **XX edycja Konkursu „Sposób na sukces”.** Konkurs nagradza i promuje interesujące przedsięwzięcia gospodarcze tworzące nowe miejsca pracy, innowacyjne rozwiązania sprzyjające podnoszeniu jakości życia na wsi, działania na rzecz ograniczenia skutków niekorzystnych zmian klimatu, włączenia społecznego i zmniejszenia ubóstwa, a także przedsięwzięcia efektywnie zrealizowane przy wsparciu *Programu rozwoju obszarów wiejskich* lub innych programów pomocowych.

Imprezy promocyjne:

- **VII Wojewódzkie Święto Kobiet Wiejskich** 8 marca 2020 r. w Bydgoszczy zgromadziło przedstawicielki Kół Gospodyń Wiejskich oraz organizacji społecznych z terenu województwa kujawsko-pomorskiego. W wydarzeniu udział wzięli: Marszałek Województwa Piotr Całbecki, Wicemarszałek Zbigniew Sosnowski, Członek Zarządu Województwa Aneta Jędrzejewska, Przewodnicząca Sejmiku Województwa Elżbieta Piniewska i Wiceprzewodnicząca Agnieszka Kłopotek;
- **Konferencja „Marketing kulinarny sposobem na rozwój sektora rolno-spożywczego”**. konferencja dotycząca metod promocji regionu poprzez szlaki kulinarne, a także innowacyjnych rozwiązań w przemyśle mięsnym z zastosowaniem probiotyków. Wydarzenie miało miejsce 15 września 2020 r. w Elgiszewie. W czasie konferencji odbyła się uroczystość przyjęcia 8 nowych członków **regionalnej sieci Dziedzictwo Kulinarne Kujawy i Pomorze**, obecnie regionalna sieć liczy 80 członków. Nowi członkowie sieci Dziedzictwo Kulinarne Kujawy i Pomorze: Hanna Lewandowska „Przedsiębiorstwo Usługowo-Handlowe Zespół Pałacowo-Parkowy”, Runowo Krajeńskie (powiat sępoleński); „Gospodarstwo Sadownicze” Ewa i Mieczysław Chabowscy, Strzelce Górne (powiat bydgoski); Emilia Sroka „Gospodarstwo Rolne”, Wąbrzeźno (powiat wąbrzeski); „Zakład Masarski” Helena i Stefan Romanowscy, Miliszewy (powiat golubsko-dobrzyński); „Serowar na Pałukach” Wojciech Cieślewicz, Jadowniki Bielskie (powiat żniński); „Baba Jaga” Małgorzata Myga-Walkowska, Brzoza (powiat bydgoski); Jolanta Maciejewska „Lody z Zielonej Zagrody”, Chełmża (powiat toruński); „Spółdzielnia Mleczarska w Lisewie”, Lisewo (powiat chełmiński);
- **Festiwal Smaku w Gruznie 22-23 sierpnia 2020 roku**. Stoisko wystawiennicze firm zrzeszonych w regionalnej Sieci Dziedzictwo Kulinarne Kujawy i Pomorze;
- **Dożynki Wojewódzkie w Tucholi 30 sierpnia 2020 roku**. Uroczystości dożynkowe, które z zachowaniem ścisłego reżimu sanitarnego odbywały się w kompleksie Ośrodka Sportu i Rekreacji w Tucholi, rozpoczęła msza celebrowana przez biskupa Ryszarda Kasynę. Liturgii i późniejszym oficjalnym wystąpieniom towarzyszyła bogata oprawa artystyczna. Dożynki odbyły się z udziałem Marszałka Piotra Całbeckiego, Wiceprzewodniczącej Sejmiku Województwa Agnieszki Kłopotek, Wicemarszałka Województwa Zbigniewa Sosnowskiego, przedstawicieli rządu, parlamentarzystów, radnych województwa oraz lokalnych władz miasta i powiatu tucholskiego. Współgospodarzem był Ordynariusz Diecezji Pelplińskiej Biskup Ryszard Kasyna, który przewodniczył uroczystej mszy polowej. Wydarzenie było transmitowane na antenie TVP3 Bydgoszcz i online na www.kujawsko-pomorskie.pl. Partnerami Dożynek były również lokalne media. W 2 części uroczystości wystąpili: Marszałek Województwa Piotr Całbecki, Wojewoda Mikołaj Bogdanowicz, Wiceprzewodnicząca Sejmiku Województwa Agnieszka Kłopotek, Wiceminister Rolnictwa i Rozwoju Wsi Ryszard Kamiński, Starosta Tucholski Michał Mróz, Burmistrza Tucholi Tadeusz Kowalski, Starostowie dożynek. Starostami wojewódzkimi dożynek byli państwo Alina i Wojciech Kołodziejscy, którzy prowadzą gospodarstwo rolne w Cekcyнку w gminie Cekcyn. Starostami powiatowymi byli państwo Anna i Piotr Niemczewscy z Klonowa w gminie Lubiewo. Starostami gminnymi byli państwo Alicja i Bartosz Chylewscy z Raciąża w gminie Tuchola. Na terenie Ośrodka Sportu i Rekreacji w Tucholi, w którym miały miejsce uroczystości, odbyła się konkursowa prezentacja wieńców dożynkowych przygotowanych przez sołectwa i koła gospodyń wiejskich z regionu. Stoiska promocyjne prezentowały dorobek poszczególnych powiatów, lokalnych grup działania oraz dekanatów. W konkursie na najpiękniejszy dożynkowy wieniec tradycyjny wygrała kompozycja Koła Gospodyń Wiejskich z Przymuszewa w powiecie tucholskim, które reprezentowało Województwo Kujawsko-Pomorskie podczas tegorocznych dożynek prezydenckich w Pałacu Prezydenckim w Warszawie. W kategorii wieńców współczesnych zwyciężyło sołectwo Kołuda Mała w powiecie inowrocławskim. Za najlepiej przygotowane stoisko promocyjne jury uznało prezentację powiatu tucholskiego.

Inne działania:

- realizacja ustawy z dnia 17 grudnia 2004 r. o rejestracji i ochronie nazw i oznaczeń produktów rolnych i środków spożywczych oraz o produktach tradycyjnych (Dz. U. z 2017 r., poz. 1168) – przyjmowanie, weryfikacja i przekazywanie wniosków do Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi o wpis produktu na Listę Produktów Tradycyjnych – 4 wnioski;
- współorganizacja XIX Zawodów Spinningowych „O Puchar Wójta Gminy Zławieś Wielka” – 11 października 2020 r.;
- wsparcie badań z zakresu Porejestrowego Doświadczalnictwa Odmian w województwie kujawsko-pomorskim dla odmian roślin uprawnych wpisanych do rejestru. Zawarcie umowy nr UM_RW.7164.1.026.2020 na realizację 10 doświadczeń dla 181 odmian;
- zakup publikacji „Kuchnia Regionów” – prestiżowego przewodnika po wszystkich regionach w Polsce, w tym po województwie kujawsko-pomorskim, zawierającego przepisy kulinarne bazujące na produktach tradycyjnych wraz z propagowaniem walorów przyrodniczych naszego regionu;

- wkład w przygotowanie ogólnopolskiego albumu jubileuszowego dotyczącego 20-lecia konkursu „Nasze Kulinarne Dziedzictwo”, wydany przez Polską Izbę Produktu Regionalnego i Lokalnego – organizatora konkursu;
- realizacja ustawy z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej (Dz. U. 2020 r., poz. 443), – przygotowanie sprawozdania RRW-2 do Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju z realizacji inwestycji w zakresie wodociągów i sanitacji wsi.

Lista Produktów Tradycyjnych. W 2020 roku na Liście Produktów Tradycyjnych zostały zarejestrowane cztery produkty tradycyjne. Jeden wniosek oczekuje na rejestrację. Obecnie na Liście Produktów Tradycyjnych z regionu Kujaw i Pomorza widnieją 93 produkty tradycyjne. W 2020 roku „podpiwek kujawski” został wpisany do rejestru Komisji Europejskiej jako Chronione Oznaczenie Geograficzne (ChOG). Jest to pierwszy w województwie kujawsko-pomorskim produkt z oznaczeniem unijnym rozpoznawalnym w całej Europie.

Ponadto w 2020 roku prowadzono kontrole u 10 członków sieci regionalnej Dziedzictwa Kulinarne Kujawy Pomorze dotyczące przestrzegania obowiązków określonych w regulaminie członkostwa w Sieci. Zadanie w zakresie promocji Województwa Kujawsko-Pomorskiego było realizowane poprzez udział producentów żywności na imprezach lokalnych, organizowanych przy wsparciu finansowym z konkursu „Wieś na weekend 2020”. Dofinansowano również wydanie albumu „Nasze Kulinarne Dziedzictwo – Smaki Regionów” promującego dziedzictwo kulinarne Kujaw i Pomorza oraz atrakcje turystyczne regionu. Zorganizowano konferencję poświęconą marketingowi kulinarnemu, który przyczynia się do rozwoju sektora rolno-spożywczego. Konferencja była skierowana do członków Regionalnej Sieci Kulinarne Kujawy i Pomorze.

Rozwój Lokalny Kierowany Przez Społeczność (RLKS). W 2020 r. w ramach realizacji instrumentu RLKS Urząd Marszałkowski nadzorował projekty realizowane przez 28 LGD. Dotyczyły one: wsparcia przedsiębiorczości, rozbudowy infrastruktury na obszarach wiejskich oraz promocji lokalnych produktów i usług, promocji lokalnego dziedzictwa kulturowego, integracji osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, organizowania społeczności lokalnej i animacji społecznej, rozwoju gospodarki społecznej i przedsiębiorczości społecznej oraz rewitalizacji i odnowy miejscowości wiejskich. Ponadto w analizowanym okresie Urząd Marszałkowski zorganizował 1 szkolenie oraz 28 spotkań dla LGD, podczas których omawiano problemy związane z wdrażaniem instrumentu RLKS oraz plany w zakresie dalszej działalności LGD. W ramach współpracy Urzędu Marszałkowskiego z Regionalnym Ośrodkiem Edukacji Ekologicznej w Przysieku Sp. z o.o. w 2020 r. zapoczątkował swoją działalność sklep internetowy Lokalna Żywność (<https://lokalna-zywnosc.pl>), który oferuje tradycyjną, zdrową, lokalną żywność produkowaną przez regionalnych rolników. Sklep zaopatrywany jest przez 14 dostawców sprzedających ponad 120 różnorodnych produktów z własnych gospodarstw.

Środki budżetowe wykorzystane na promocję województwa w zakresie organizacji konkursów, festiwali, targów, wykonania materiałów promocyjnych, prezentacji produktów na stoiskach podczas dożynek wojewódzkich w 2020 r. wyniosły **239 428,83 zł**, z budżetu Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich w 2020 r. wydatkowano kwotę **36 817,67 zł**. Łącznie na powyższy cel przeznaczono środki w wysokości **276 246,50 zł**.

Biologizacja. „Innowacyjne technologie dla współczesnego rolnictwa, przetwórstwa rolno-spożywczego oraz zdrowia człowieka”. Przedsięwzięcie w ramach projektu „Innowacyjne technologie dla współczesnego rolnictwa, przetwórstwa rolno-spożywczego oraz zdrowia człowieka”. Zadanie to określone jest w *Planie operacyjnym Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich na lata 2020-2021* dla Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Przeprowadzono cykl 6 szkoleń z zaplanowanych 8. Spotkania odbyły się: 14 października 2020 r. w Błądzimiu, 15 października 2020 r. w Golubiu-Dobrzyniu, 16 października 2020 r. w Lipnie, 19 października 2020 r. w Kawęczynie, 20 października 2020 r. w Cekcynie i 21 października 2020 r. w Nartach. Szkolenia miały formę 3 wykładów wraz z konsultacjami: „Biologizacja – odnowa zdrowego życia Polska Koncepcja Jednego Zdrowia” prowadzone przez Prezesa Stowarzyszenia Ekosystem-Dziedzictwo Natury mgr inż. Stanisława Kolbusza, „Praktyczne aspekty zastosowania probiotyków w środowisku człowieka” prowadzone przez Marka Brunkę – rolnika prowadzącego rodzinne gospodarstwo rolno-sadownicze oraz „Racjonalne gospodarowanie wodą w gospodarstwie rolnym” wygłoszone przez mgr inż. Józefa Pырczaka. Łącznie w szkoleniach wzięło udział 120 rolników z Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Podczas tych spotkań przeprowadzono konsultacje mające na celu zachęcenie i dostosowanie zaproponowanych metod biologizacji u zainteresowanych rolników. W ramach projektu przeprowadzono wykład wprowadzający „Biologizacja – odnowa zdrowego życia Polska Koncepcja Jednego Zdrowia” podczas Walnego Zgromadzenia Kujawsko-Pomorskiej Izby Rolniczej w Przysieku w dniu 9 października 2020 r., w którym wzięło udział 32 rolników.

Przeciwdziałanie narkomanii – zadania z zakresu wydawania decyzji w sprawie zezwoleń na prowadzenie podmiotów skupujących mak niskomorfinowy i konopie włókniste oraz określenia powierzchni upraw tych roślin na terenie województwa kujawsko-pomorskiego. Na podstawie art. 18 pkt 20 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2019 r., poz. 512, 1571, 1815) oraz art. 46 ust. 8 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2019 r., poz. 852, 1655 i 1818), Marszałek Województwa wydał w roku 2020 10 decyzji zezwalających na prowadzenie podmiotów skupowych konopi włóknistych oraz 2 decyzje na prowadzenie podmiotów skupujących mak niskomorfinowy. Ogólna powierzchnia przeznaczona na obszarze województwa kujawsko-pomorskiego pod uprawy maku niskomorfinowego w roku 2020 wyniosła 274,655 ha przy czym faktycznie uprawa ta była realizowana na powierzchni 51 ha. Uprawy te prowadziło w województwie 11 rolników uzyskując średni plon na poziomie 0,61 t/ha. Łącznie w naszym regionie zebrano 31,5 ton nasion maku niskomorfinowego. Ogólną powierzchnię przeznaczoną na obszarze województwa kujawsko-pomorskiego pod uprawy konopi włóknistych w roku 2020 zgłoszono na powierzchni 6784,33 ha. Faktycznie powierzchnia uprawy konopi włóknistych wyniosła 73 ha z tego 12 ha uprawiano na susz. Uprawy te prowadziło łącznie 38 plantatorów, w tym 5 na susz. Średnie plony nasion wyniosły 1,13 t/ha, a łączny plon nasion w województwie wyniósł 63 tony. Zebrano łącznie ponad 15 ton przy średnim plonie z ha wynoszącym 0,77 t.

Informacja o bieżących zadaniach i kierunkach działania Geodety Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Zadania Marszałka Województwa w zakresie geodezji określone zostały w art. 7c ustawy z dnia 17.05.1989 r. Prawo geodezyjne i kartograficzne (t.j. Dz.U. z 2020 r., poz. 2052), w którym wymienia się:

- prowadzenie wojewódzkiego zasobu geodezyjnego i kartograficznego;
- wykonywanie i udostępnianie kartograficznych opracowań tematycznych dla obszaru województwa;
- tworzenie, w uzgodnieniu z Głównym Geodetą Kraju, oraz prowadzenie i udostępnianie bazy danych, o której mowa w art. 4 ust. 1a pkt 8, oraz standardowych opracowań kartograficznych w skali 1: 10 000; o których mowa w art. 4 ust. 1e pkt 3;
- analiza zmian w strukturze agrarnej oraz programowanie i koordynacja prac urzędniowo – rolnych;
- monitorowanie zmian w sposobie użytkowania gruntów oraz ich bonitacji;
- współdziałanie z Głównym Geodetą Kraju w prowadzeniu państwowego rejestru granic i powierzchni jednostek podziałów terytorialnych kraju, w tym prowadzeniu bazy danych, o której mowa w art. 4 ust. 1a pkt 4, w części dotyczącej obszaru województwa.

Obsługę zasobu geodezyjnego i kartograficznego prowadzi Wojewódzki Ośrodek Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej w Toruniu (WODGiK). Ośrodek posiada swoje oddziały we Włocławku i w Bydgoszczy. Jest finansowany z Budżetu Województwa i wpływów ze sprzedaży map topograficznych i innych opracowań tematycznych. Wpływy ze sprzedaży map topograficznych na dzień 08.12.2020 r. wyniosły **14 564,60 zł (115 wniosków)**. Natomiast kwota nieodpłatnych udostępnień to **8 716,60 zł (41 wniosków)**.

Zadania realizowane przez Biuro Geodety Województwa w 2020 r. finansowane były z Dotacji Celowej Wojewody (**115 000,00 zł**) i Budżetu Województwa (**25 250,00 zł**).

W 2020 r. wykonano aktualizację Bazy Danych Obiektów Topograficznych (BDOT10k) dla powiatu toruńskiego objętego zamówieniem podstawowym oraz opracowanie, na podstawie zaktualizowanej bazy danych 8 arkuszy mapy topograficznej w skali 1:10 000 dla miasta Bydgoszczy i miasta Chełmży objętych prawem opcji.

W ramach tworzenia krajowego systemu informacji o terenie jest opracowana „Baza Danych Obiektów Topograficznych (BDOT10k) województwa kujawsko-pomorskiego”, w uzgodnieniu z Głównym Geodetą Kraju, która podlega aktualizacji w zależności od posiadanych środków finansowych. Zgodnie z art. 40a pkt 2 ust. 1 ustawy Prawo geodezyjne i kartograficzne (t.j. Dz.U. z 2020 r., poz. 2052), zbiory danych państwowego rejestru granic i powierzchni jednostek podziałów terytorialnych kraju są ogólnodostępne na stronie internetowej GUGiK. 25 września 2019 r. została zawarta umowa na aktualizację Bazy Danych Obiektów Topograficznych (BDOT10k) dla wybranego obszaru województwa kujawsko-pomorskiego. Teren opracowania obejmuje 13 powiatów: nakielski, sępoleński, tucholski, aleksandrowski, inowrocławski, mogileński, radziejowski, włocławski, bydgoski, grudziądzki, świecki, żniński oraz miasto Włocławek. Przewidywany termin zakończenia projektu – marzec 2021 r. Środki na ten cel w kwocie **583 635,00 zł** zostały pozyskane z *Regionalnego programu operacyjnego województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020*. I etap na kwotę **134 685,00 zł** obejmował powiaty: nakielski, sępoleński i tucholski, a II etap na kwotę **269 370,00 zł** obejmował powiaty: aleksandrowski, inowrocławski, mogileński, radziejowski, włocławski i miasto Włocławek.

Zadania pod nazwą „Analiza zmian w strukturze agrarnej oraz programowanie i koordynacja prac urzędniowo – rolnych”, jak również „Monitorowanie zmian w sposobie użytkowania gruntów oraz ich bonitacji” są realizowane

przez Biuro Geodety Województwa. Zmiany te są zobrazowane w opracowaniu pod nazwą „Analiza struktury własności i sposobu użytkowania gruntów w województwie kujawsko-pomorskim” udostępnione na stronie internetowej WODGIK.

4.6 Działania na rzecz realizacji celu strategicznego: Bezpieczeństwo

W Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+ w ramach celu strategicznego „Bezpieczeństwo” wyznacza się następujące kierunki działań, służące jego realizacji:

1. Kompleksowe zagospodarowanie doliny Wisły;
2. Zapewnienie bezpieczeństwa przeciwpowodziowego;
3. Rozwój systemów monitoringu, ostrzegania i reagowania na zagrożenia bezpieczeństwa i porządku publicznego;
4. Poprawa sprawności funkcjonowania służb ratownictwa medycznego, straży pożarnej, policji i innych służb publicznych i społecznych bezpieczeństwa życia i mienia;
5. Poprawa bezpieczeństwa transportu;
6. Wzmacnianie i promowanie postaw obywatelskich;
7. Rozwój inteligentnych systemów transportowych (ITS);
8. Rozwój badań dotyczących opracowania innowacyjnych systemów identyfikacji zagrożeń i zarządzania bezpieczeństwem.

Samorząd Województwa posiada bardzo ograniczone narzędzia prowadzenia działań bezpośrednich w zakresie bezpieczeństwa. Ich wsparcie odbywa się głównie w ramach działań pośrednich – polegających na poprawie zdolności samorządów lokalnych i służb mundurowych do przeciwdziałania klęskom żywiołowym oraz wsparciu prewencji poprzez zakup sprzętu, narzędzi, pojazdów służących do prowadzenia akcji ratowniczych.

Działania związane z **bezpieczeństwem publicznym:**

- współpraca z Komendą Wojewódzką PSP w Toruniu i Oddziałem Wojewódzkim Związku Ochotniczych Straży Pożarnych RP Województwa Kujawsko-Pomorskiego przy realizacji projektu dot. konkursu w ramach Działania 4.1 Przeciwdziałanie zagrożeniom, Poddziałania 4.1.2 Wzmocnienie systemów ratownictwa chemiczno-ekologicznego i służb ratowniczych, Schemat: Zakup pojazdów ratowniczo-gaśniczych i sprzętu dla jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych, (konkurs Nr RPKP.04.01.02-IZ.00-04-385/20) – „Nowoczesne służby ratownicze – zakup pojazdów i sprzętu ratowniczo-gaśniczego dla jednostek OSP” ze środków RPO w ramach, których zakupionych będzie 19 (7 średnich i 12 lekkich) samochodów gaśniczych ze zbiornikiem wodnym i autopompą oraz 19 motopomp za ponad 10 mln zł. Na początku 2020 roku siedem kujawsko-pomorskich jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej odebrało nowe wozy ratowniczo-gaśnicze;
- realizacja zadania budżetowego „Wsparcie dla Policji”, w ramach połączonych środków budżetowych Samorządu Województwa i Budżetu Państwa (50%/50%), z których zakupiono 24 samochody służbowe oznakowane klasy C Kia Ceed dla wszystkich jednostek szczebla powiatowego woj. kujawsko-pomorskiego, przekazanie samochodów odbyło się przed Komendą Wojewódzką Policji w Bydgoszczy. W przekazaniu nowych samochodów udział wzięli Marszałek Województwa Piotr Całbecki, Wicemarszałek Zbigniew Ostrowski oraz Radny Sejmiku Województwa Przemysław Przybylski;
- zacieśnianie współpracy z Policją, Strażą Pożarną, Siłami Zbrojnymi Rzeczypospolitej Polskiej, organizacjami pozarządowymi, uczelniami regionu w ramach pracy wspólnego Zespołu ekspertów ds. działań na rzecz podnoszenia poziomu bezpieczeństwa w regionie (3 spotkania zespołu);
- udział w pracach Zarządu Wojewódzkiego Związku OSP RP Województwa Kujawsko-Pomorskiego;
- udział i wsparcie w organizacji X Kujawsko-Pomorskiej Olimpiady Wiedzy o Bezpieczeństwie pn.: „Bezpieczny i przyjazny region”. Z ponad 1000 uczniów biorących udział w olimpiadzie wyłoniono 6 finalistów, którzy walczyli o nagrodę główną tj.: indeks Wyższej Szkoły Bankowej w Toruniu oraz nagrodę specjalną Marszałka Województwa;
- udział i wsparcie obchodów rocznicowych jednostek ochotniczych straży pożarnych w województwie (140-lecie Ochotniczej Straży Pożarnej w Gniewkowie). Uroczystość odbyła się 5 września 2020 r. w Gniewkowie, a uczestniczyło w niej ok. 120 osób. Wydarzenie zostało objęte Patronatem Marszałka Województwa;
- udział w pracach Kujawsko-Pomorskiej Rady Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego oraz w pracach Komisji ds. Poprawy Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego dla Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2020-2021 *GAMBIT KUJAWSKO-POMORSKI*;
- udział i wsparcie w imprezach motoryzacyjnych popularyzujących bezpieczną jazdę, organizowanych przez Polski Związek Motorowy, Mundurowy Klub Motorowy RP i Automobilkluby w woj. kujawsko-pomorskim.

Przekazanie radiowozów przed Komendą Wojewódzką Policji w Bydgoszczy, fot. Filip Kowalkowski

Działania związane z **zapewnieniem bezpieczeństwa na obszarach wodnych:**

- udział w pracach Kujawsko-Pomorskiej Rady Bezpieczeństwa na Wodach;
- realizacja wsparcia finansowego z budżetu województwa polegającego na zamówieniu usługi pn. „Zapewnienie bezpieczeństwa na akwenach województwa kujawsko-pomorskiego”. Zadanie to realizowane jest przez Wodne Ochotnicze Pogotowia Ratunkowe Województwa Kujawsko-Pomorskiego w następującym zakresie: zabezpieczenie dyżurów służby ratowniczej na obszarach wodnych województwa kujawsko-pomorskiego, patrolowanie zbiorników wodnych w celu zapewnienia bezpieczeństwa przebywających tam osób, przeprowadzenie akcji profilaktycznych związanych z bezpiecznym wypoczynkiem na obszarach wodnych;
- współpraca z WOPR WKP i rejonowymi WOPR w zakresie przygotowania projektu szkoleniowego mającego na celu wyszkolenie do 30 czerwca 2023 r. 915 ratowników wodnych (projekt przyjęty do realizacji);
- udział i wsparcie II Wojewódzkich Zawodów Ratowników Wodnych Województwa Kujawsko-Pomorskiego w wyścigach na ergometrach wioślarskich rozgrywanych pod patronatem Marszałka Województwa. W zawodach brało ok. 50 ratowników wodnych z naszego województwa.

WPŁYW PANDEMII Covid-19 NA REALIZACJĘ ZADAŃ Z ZAKRESU BEZPIECZEŃSTWA

Z uwagi na pandemię Covid-19 od marca 2020 r. szereg działań w obszarze bezpieczeństwa skierowanych zostało na walkę z pandemią, część planowanych imprez i uroczystości nie odbyła się.

Działania związane z **obroną narodową:**

- rozwijanie bliskiej współpracy z funkcjonującą w WKP 8 Kujawsko-Pomorską Brygadą Obrony Terytorialnej celem podnoszenia poziomu bezpieczeństwa mieszkańców regionu;
- udział wspólnie z jednostkami wojskowymi regionu, w tym szczególnie 8 Kujawsko-Pomorską Brygadą Obrony Terytorialnej w realizacji zadań zwalczania pandemii Covid-19 w regionie;
- promocja bezpieczeństwa i współudział w przedsięwzięciach promujących bezpieczeństwo i Siły Zbrojne Rzeczypospolitej Polskiej (m. in. udział w przygotowaniu obchodów 100-lecia włączenia Pomorza i Kujaw do macierzy, Święta Wojska Polskiego, Święta Wojsk Rakietowych i Artylerii);
- przygotowanie i prowadzenie szkoleń dotyczących bezpieczeństwa i obronności dla kadry i pracowników UMWKP i WSJO;
- wyróżnianie najbardziej zasłużonych dowódców Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej z regionu za owocną współpracę i wkład na rzecz umacniania poziomu bezpieczeństwa w regionie;
- współudział w promowaniu pozytywnych wzorców związanych z odzyskaniem niepodległości przez Polskę, w tym przez Pomorze i Kujawy;

- wdrażanie rozwiązań wynikających z zestawów zadań operacyjnych administracji samorządowej województwa;
- opracowanie i wdrażanie nowej wersji *Planu Operacyjnego Funkcjonowania Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego* w warunkach zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny.

Bezpieczeństwo drogowe. Jednostką odpowiedzialną za bezpieczeństwo ruchu drogowego w województwie kujawsko-pomorskim jest **Kujawsko-Pomorska Wojewódzka Rada Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego (KPWRBRD)**. W 2020 roku odbyła jedno posiedzenie, które miało miejsce w dniu 6 listopada w trybie wideokonferencji. W ramach posiedzenia Rady podjęto następujące zagadnienia:

- stan bezpieczeństwa ruchu na drogach województwa kujawsko-pomorskiego za okres styczeń – wrzesień 2020 r.;
- *Wojewódzki program realizacyjny na lata 2020-2021 do Programu poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego dla województwa kujawsko-pomorskiego GAMBIT KUJAWSKO-POMORSKI*;
- lokalizację zdarzeń drogowych i nowe podejście do prowadzenia analiz i zbierania informacji o zdarzeniach na drogach;
- wstępne wyniki kontroli Najwyższej Izby Kontroli pn. „Działania na rzecz poprawy bezpieczeństwa na przejściach dla pieszych w województwie kujawsko-pomorskim”.

W ramach działalności Rady opracowuje się roczne „Sprawozdanie z działań na rzecz bezpieczeństwa ruchu drogowego podjętych w 2020 r. w województwie kujawsko-pomorskim” dla Przewodniczącego Krajowej Rady Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego (termin do 31 stycznia). Ponadto Komisja ds. Programów Realizacyjnych Kujawsko-Pomorskiej Wojewódzkiej Rady Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego opracowała projekt *Wojewódzkiego programu realizacyjnego na lata 2020-2021 do Programu poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego GAMBIT KUJAWSKO-POMORSKI*. Rada podjęła również uchwały:

- nr 1/2020 w sprawie przyjęcia *Wojewódzkiego programu realizacyjnego na lata 2020-2021*;
- nr 2/2020 w sprawie zatwierdzenia planu wydatków Wojewódzkiego Ośrodka Ruchu Drogowego w Bydgoszczy, w części przeznaczonej na poprawę bezpieczeństwa ruchu drogowego;
- nr 3/2020 w sprawie zatwierdzenia planu wydatków Wojewódzkiego Ośrodka Ruchu Drogowego w Toruniu, w części przeznaczonej na poprawę bezpieczeństwa ruchu drogowego;
- nr 4/2020 w sprawie zatwierdzenia planu wydatków Wojewódzkiego Ośrodka Ruchu Drogowego we Włocławku, w części przeznaczonej na poprawę bezpieczeństwa ruchu drogowego.

Wojewódzkie Ośrodki Ruchu Drogowego (WORD). W roku 2020, ze względu na stan pandemii, działania Wojewódzkich Ośrodków Ruchu Drogowego zmieniły w większości swój charakter formalno-organizacyjny, a w znacznym zakresie zmiany te dotyczyły środków bezpieczeństwa i trybu przeprowadzania egzaminów państwowych, a także samej organizacji pracy tych jednostek.

DZIAŁANIA WORD W BYDGOSZCZY W ZAKRESIE POPRAWY BEZPIECZEŃSTWA RUCHU DROGOWEGO W 2020 R. W DOBIE PANDEMII Covid-19

Wojewódzki Ośrodek Ruchu Drogowego w Bydgoszczy, w związku z pandemią Covid-19 w trosce o zdrowie klientów i pracowników, podjął szereg działań mających na celu eliminowanie sytuacji kryzysowych:

- od dnia 16 marca 2020 roku zostały odwołane egzaminy na prawo jazdy na wszystkie kategorie w Bydgoszczy i Oddziale Terenowym (OT) w Inowrocławiu;
- od dnia 16 marca 2020 roku zostało zamknięte dla klientów Biuro Obsługi Klientów, wszelkie sprawy oraz informacje załatwiane były drogą elektroniczną i telefoniczną;
- dla części pracowników, od dnia 20 marca 2020 roku ustalono pracę zdalną;
- od dnia 28 kwietnia 2020 roku uwzględniając aktualną w tym czasie sytuację epidemiczną i obowiązujące ograniczenia, wprowadzono nowe zasady organizowania i przeprowadzania egzaminów państwowych. Na ich podstawie osoby przystępujące do egzaminu powinny być stawić się w dobrym stanie zdrowia, być wyposażone w środki ochrony osobistej tj. maseczkę zakrywającą usta i nos oraz w rękawiczki jednorazowego użytku. Przed przystąpieniem do egzaminu, każda osoba zostaje poddawana kontrolnemu pomiarowi temperatury ciała, przy użyciu bezdotykowego termometru. W przypadku stwierdzenia podwyższonej temperatury egzaminator ma prawo do odmówienia przeprowadzenia egzaminu takiej osobie. Ustalono także, że osoba przystępująca do egzaminu powinna przybyć do siedziby WORD punktualnie, nie wcześniej jednak niż 15 minut przed zaplanowanym egzaminem, a wstęp na teren ośrodka mają tylko osoby przystępujące do egzaminu. Osoba egzaminowana podpisuje oświadczenie dotyczące świadomości zagrożenia epidemicznego i odpowiedzialności karnej za świadome rozprzestrzenianie chorób zakaźnych;

- ustalono również zasady postępowania z samochodami egzaminacyjnymi, które po każdym przeprowadzonym egzaminie podlegają dezynfekcji wnętrza pojazdu;
- egzaminy teoretyczne zostały ograniczone do 8 osób w trakcie jednej sesji egzaminacyjnej;
- stanowiska egzaminacyjne dezynfekowane są po każdym przeprowadzonym egzaminie;
- egzaminatorzy podczas przeprowadzania egzaminu zostali zobowiązani do stosowania środków ochrony bezpośredniej tj. maseczek jednorazowych czy przyłbic ochronnych oraz rękawiczek jednorazowych dostarczonych przez Wojewódzki Ośrodek Ruchu Drogowego;
- przed wznowieniem pracy przez WORD w Bydgoszczy oraz OT w Inowrocławiu, zostały zainstalowane na terenie tych ośrodków, tablice informacyjne dla klientów, informujące o konieczności zachowania środków ochrony bezpośredniej, o obowiązku zachowania higieny, dystansu społecznego;
- do minimum, została ograniczona możliwość poruszania się po terenie ośrodka przez klientów;
- dla klientów WORD, na terenie ośrodka, zostały zamontowane podajniki z płynem dezynfekującym, w toaletach zostały umieszczone plakaty informujące o skutecznych sposobach mycia rąk oraz konieczności zachowania zasad higieny;
- w okresie od 4 do 18 maja 2020 roku w celu zapewnienia prawidłowej organizacji pracy, odwołano przestój w świadczeniu pracy oraz pracę zdalną, wszyscy pracownicy powrócili na swoje stanowiska pracy;
- od dnia 11 maja 2020 roku wznowiono przeprowadzanie egzaminów teoretycznych oraz praktycznych na część kategorii, a w dniu 18 maja na pozostałe kategorie;
- ograniczono sposób kontaktowania się pracowników do niezbędnego minimum. Zalecono stosowanie w większej ilości elektronicznego obiegu dokumentów oraz rozmów telefonicznych;
- zostały opracowane zasady dezynfekcji poszczególnych pomieszczeń oraz sprzętów;
- wykonawca usługi sprzątnięcia pomieszczeń biurowych, na podstawie opracowanego harmonogramu, dokumentuje wykonane prace i poświadcza podpisem osoby wykonującej daną czynność;
- w październiku wprowadzono nową organizację pracy dla osób egzaminujących. Egzaminatorzy WORD w Bydgoszczy, zostali podzieleni na grupy, które nie spotykają się w jednym pomieszczeniu. Zostały ustalone oddzielne pomieszczenia do losowania egzaminów, pomieszczenia socjalne, toalety oraz ciągi komunikacyjne dla poszczególnych grup pracowników;
- w dniach od 22 do 27 października 2020 r. w związku z zakażeniami wirusem, WORD w Bydgoszczy odwołał wszystkie egzaminy umożliwiając pracownikom wykonanie testów na Covid-19;
- od dnia 4 listopada 2020 roku, dla pozostałych pracowników WORD w Bydgoszczy, wprowadzony został system pracy zdalnej;
- w dniach 28 października do 3 listopada 2020 r. wstrzymano przeprowadzanie egzaminów państwowych w OT WORD w Inowrocławiu, nałożono kwarantannę na egzaminatorów w związku pandemią Covid-19.

Z powodu trwającej pandemii Covid-19, Wojewódzki Ośrodek Ruchu Drogowego w Bydgoszczy w 2020 roku był zmuszony zrezygnować z organizacji lub współorganizacji następujących działań i wydarzeń na rzecz poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego (BRD):

- XLIV Finał Okręgowy Ogólnopolskiego Turnieju BRD Szkół Podstawowych;
- XLIV Finał Wojewódzki Ogólnopolskiego Turnieju BRD Szkół Podstawowych;
- XXIV Finał Wojewódzki Ogólnopolskiego Turnieju Motoryzacyjnego Szkół Ponadgimnazjalnych;
- finał Turnieju BRD Szkół Podstawowych pn. „Jestem bezpieczny – umiem pomagać innym”;
- finał akcji profilaktycznej pn. „Moda na odbłaski”;
- akcja profilaktyczna dla młodzieży bydgoskich szkół średnich pn. „Zielona szkoła”;
- festyn rodzinny organizowany przez Caritas Diecezji Bydgoskiej pn. „Bądźmy razem”;
- festyn z okazji obchodów Międzynarodowego Dnia Dziecka pn. „Bezpieczny uśmiech dziecka”;
- festyn rodzinny organizowany przez miasto Bydgoszcz pn. „Święto Miasta Bydgoszczy”;
- akcja profilaktyczna skierowana do uczniów szkół podstawowych Bydgoszczy i powiatu pn. „Akademia bezpieczeństwa”;
- akcja profilaktyczna skierowana do uczniów szkół podstawowych Bydgoszczy pn. „Bezpieczna droga z Polfinkiem”;
- akcja profilaktyczna organizowana z Komendą Miejską Policji (KMP) w Bydgoszczy pn. „50+na drodze”;
- konkurs o tematyce BRD organizowany wraz z Strażą Miejską w Bydgoszczy oraz KMP w Bydgoszczy pn. „Młodzi i bezpieczni”;
- konkurs plastyczny skierowany do dzieci bydgoskich przedszkoli pn. „Bądź widoczny i bezpieczny na drodze”.

DZIAŁANIA WORD W TORUNIU W ZAKRESIE POPRAWY BEZPIECZEŃSTWA RUCHU DROGOWEGO W 2020 R. W DOBIE PANDEMII Covid-19

W 2020 r. w związku z wprowadzeniem stanu pandemii, Wojewódzki Ośrodek Ruchu Drogowego w Toruniu w ograniczonym zakresie mógł realizować zaplanowane na 2020 r. przedsięwzięcia w celu poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego. Do najistotniejszych działań, które zostały zrealizowane należy zaliczyć:

- organizację konkursu „Instruktor Roku 2019” i „Ośrodek Roku 2019” (13 edycja);
- organizację zajęć edukacyjnych dla dzieci w okresie ferii zimowych w Centrum Edukacji Komunikacyjnej WORD;
- współorganizację z Caritas Diecezji Toruńskiej akcji „Jestem widoczny, jestem bezpieczny” (12 edycja, uczestniczyło ok. 500 dzieci);
- organizację konkursu plastycznego dla dzieci z przedszkoli i szkół podstawowych „Na drodze świeć przykładem” (14 edycja, wpłynęło 225 prac konkursowych);
- kontynuowanie współpracy z wydawcą czasopisma społeczno-kulturalnego „HYBRYDA”, w którym WORD zamieszcza artykuły o tematyce związanej z motoryzacją i bezpieczeństwem ruchu drogowego;
- współorganizację ze Strażą Miejską w Grudziądzu projektu „Moja karta rowerowa – czyli jak zdać egzamin na kartę rowerową”, realizowanego na terenie Grudziądza (13 edycja, kartę rowerową uzyskało 63 uczniów szkół podstawowych);
- współorganizacja z Komendą Miejską Policji w Toruniu akcji promującej bezpieczeństwo ruchu drogowego w ramach obchodów Europejskiego Tygodnia Mobilności.

Z powodu wprowadzonych obostrzeń związanych ze stanem pandemii nie można było zrealizować kilku planowych działań, takich jak:

- organizacja eliminacji wojewódzkich i współorganizacja eliminacji okręgowych Ogólnopolskiego Turnieju Bezpieczeństwa w Ruchu Drogowym dla szkół podstawowych;
- organizacja eliminacji wojewódzkich Ogólnopolskiego Młodzieżowego Turnieju Motoryzacyjnego dla szkół ponadpodstawowych);
- współorganizacja Międzyprzedszkolnego Przeglądu Scenek Dramowych;
- organizacja zajęć dla dzieci i młodzieży z zakresu edukacji komunikacyjnej w Regionalnym Ośrodku Edukacji Ekologicznej w Przysieku i Górznie.

Wprowadzone obostrzenia ograniczyły też możliwość prowadzenia zajęć edukacyjnych w Centrum Edukacji Komunikacyjnej (CEK) WORD, w którym prowadzone są całoroczne, nieodpłatne zajęcia w zakresie bezpieczeństwa ruchu drogowego dla dzieci z przedszkoli i szkół podstawowych. W 23 zajęciach w CEK, które odbyły się na początku roku uczestniczyło łącznie 595 dzieci (w 2019 r. 4062 dzieci). Wojewódzki Ośrodek Ruchu Drogowego w Toruniu w 2020 r. prowadził działalność szkoleniową w zakresie wynikającym z ustawy Prawo o ruchu drogowym i ustawy o kierujących pojazdami. Zorganizowano 15 szkoleń dla kierowców naruszających przepisy ruchu drogowego (uczestniczyło 206 osób), 37 kursów reedukacyjnych w zakresie problematyki przeciwalkoholowej i przeciwdziałania narkomanii (uczestniczyły 492 osoby) oraz 19 szkoleń dla osób uprawnionych do kierowania ruchem drogowym (uczestniczyły 274 osoby). Wojewódzki Ośrodek Ruchu Drogowego w Toruniu prowadzi również obsługę Kujawsko-Pomorskiej Wojewódzkiej Rady Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego (KPWRBRD), która ze względu na obostrzenia związane ze stanem pandemii, zorganizowała w 2020 r. jedno spotkanie w trybie wideokonferencji.

DZIAŁANIA WORD WE WŁOCŁAWKU W ZAKRESIE POPRAWY BEZPIECZEŃSTWA RUCHU DROGOWEGO W 2020 R. W DOBIE PANDEMII Covid-19

Wojewódzki Ośrodek Ruchu Drogowego we Włocławku w 2020 r. zaplanował szereg działań na rzecz poprawy bezpieczeństwa w ruchu drogowym między innymi:

- zajęcia z wychowania komunikacyjnego dla przedszkolaków i uczniów szkół podstawowych połączone z zajęciami praktycznymi w miasteczku ruchu drogowego;
- współorganizacja Finału Powiatowego, Okręgowego i Wojewódzkiego Ogólnopolskiego Turnieju Bezpieczeństwa w Ruchu Drogowym;
- współorganizacja Wojewódzkiego Ogólnopolskiego Młodzieżowego Turnieju Motoryzacyjnego;
- współpraca z instytucjami promującymi zasady bezpieczeństwa na drodze;
- szkolenie dla nauczycieli wychowania komunikacyjnego.

W 2020 roku WORD planował także wiele akcji np. „Odpowiedzialny kierowca”, „Widoczny – bezpieczny”, „Rowerem taniej i zdrowiej”. Niestety ze względu na pandemię Covid-19 musiano zrezygnować z zaplanowanych działań. WORD we Włocławku przygotował we współpracy z Fundacją na Rzecz Rozwoju Kujawskiej Szkoły Wyższej we Włocławku „Władysława” film pt. „Przygotowanie samochodu do jazdy w warunkach jesienno-

zimowych”, który jest prezentowany w Kawiarni Obywatelskiej „Śródmieście Cafe” we Włocławku. W związku z sytuacją epidemiczną egzaminy państwowe na prawo jazdy zostały wstrzymane 17 marca 2020 r., natomiast egzaminy teoretyczne zostały wznowione 11 maja 2020 r., a praktyczne 18 maja 2020 r. W WORD we Włocławku w 2020 roku przeprowadzono szkolenia i kursy w większości w trybie online:

- szkolenie dla kierowców naruszających przepisy ruchu drogowego, umożliwiające zmniejszenie liczby punktów karnych, w 14 szkoleniach uczestniczyło 129 osób;
- szkolenie w zakresie kierowania ruchem, w 12 szkoleniach uczestniczyło 118 osób;
- kurs reedukacyjny w zakresie problematyki przeciwalkoholowej i przeciwdziałaniu narkomanii, w 19 kursach wzięły udział 262 osoby.

Kujawsko-Pomorskie Samorządowe Stowarzyszenie „Salutaris”. Wśród działań mających na celu poprawę szeroko rozumianego bezpieczeństwa na terenie województwa, podkreślić należy także działalność „Kujawsko-Pomorskiego Samorządowego Stowarzyszenia Salutaris”, które powstało z inicjatywy Samorządu Województwa przy współpracy samorządów lokalnych i zostało zarejestrowane w dniu 7 sierpnia 2012 r. Stowarzyszenie jest formą partnerstwa regionalnego jednostek samorządu terytorialnego województwa kujawsko-pomorskiego, realizujących ideę solidaryzmu samorządowego, które udzielają sobie wsparcia w zakresie likwidacji skutków katastrof, awarii oraz innych nadzwyczajnych sytuacji. Jest to jedyne tego typu stowarzyszenie w Polsce i jako takie może stanowić wzór dla powstawania podobnych inicjatyw w innych regionach. Środki finansowe przeznaczone na działalność statutową pochodzą ze składek członków Stowarzyszenia. Formy i metody działania Stowarzyszenia ulegają systematycznemu doskonaleniu pod wpływem wymogów otoczenia oraz ze względu na konieczność racjonalizacji i doskonalenia jego aktywności.

DZIAŁANIA STOWARZYSZENIA W DOBIE PANDEMII Covid-19

Rok 2020 z uwagi swój specyficzny charakter, wpłynął na jeszcze szerszą konieczność doskonalenia organizacyjnego form działalności, a przede wszystkim spowodował iż wiele standardowych aktywności między innymi w zakresie działań szkoleniowo-edukacyjnych, promocyjno-informacyjnych oraz prewencyjnych trzeba było realizować w formie online. Stowarzyszenie aktywnie uczestniczyło w działaniach związanych z ograniczaniem skutków pandemii Covid-19 w woj. kujawsko-pomorskim. Między innymi było zaangażowane w zaprojektowanie i zorganizowanie punktu wytchnieniowego dla personelu medycznego uczestniczącego w zwalczaniu pandemii. Udzielało także wsparcia finansowego i rzeczowego podmiotom publicznym w zakresie ich aktywności w procesie leczniczym i opiekuńczym w związku z ograniczaniem skutków pandemii. Podjęte zostały także działania na rzecz wsparcia jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej uczestniczących w akcji gaśniczej składowiska opon w Raciniewie w gm. Unisław w dniach 13-17 listopada 2020 r. W 2020 roku 8 jednostek OSP otrzymało wsparcie finansowe na zakup sprzętu niezbędnego do prowadzenia akcji ratowniczo-gaśniczych na terenie swego działania.

Zarząd Stowarzyszenia w 2020 r. podjął kolejne wysiłki na rzecz nawiązywania współpracy z organizacjami i instytucjami z terenu województwa oraz w skali krajowej. Zaowocowało to przygotowaniem do podpisania kolejnych porozumień o współpracy na rzecz szeroko rozumianego bezpieczeństwa. W 2020 r. zasady partnerskiej współpracy uzgodniono z:

- Kujawsko-Pomorską Izbą Rolniczą;
- Włocławskim Towarzystwem Naukowym;
- Fundacją Kujawsko-Pomorskie Forum Rozwoju Regionalnego.

W 2020 roku przeprowadzony został kolejny cykl spotkań o charakterze informacyjno-promocyjnym dla przedstawicieli jst i środowisk gospodarczych z zakresu gospodarowania odpadami. W związku z istniejącą sytuacją epidemiczną odbyły się one w formie online. Odbyły się także wizyty studyjne i spotkania w obiektach zlokalizowanych na terenach członków Stowarzyszenia związanych z szeroko pojmowanym bezpieczeństwem (np. Ośrodek Szkolenia Państwowej Straży Pożarnej w Łubiance). Była to okazja do wymiany „dobrych praktyk”, do zapoznania się z problemami i zagadnieniami związanymi z przeciwdziałaniem zmianom klimatycznym i cywilizacyjnym. Odbywały się seminaria problemowe dla przewodniczących rad gmin, miast i powiatów, gdzie prezentowane były zagadnienia szeroko pojmowanego bezpieczeństwa. Zainicjowana została akcja mająca na celu popularyzowanie działań na rzecz przeciwdziałania zmianom klimatycznym, walki ze smogiem i działaniom zmniejszającym emisję szkodliwych substancji do atmosfery w regionie. Stowarzyszenie realizuje zadania związane z budowaniem systemu odporności na zmiany klimatyczne, współrealizuje program na rzecz bezpieczeństwa socjalnego wspólnie z gminą Strzelno. Stowarzyszenie jest współorganizatorem cyklicznej Konferencji poświęconej problematyce bezpieczeństwa lokalnego, która odbywa się w Kolegium Jagiellońskim – Toruńskiej Szkole Wyższej w Toruniu (KJ TSW) i gromadzi przedstawicieli środowisk samorządowych oraz naukowych i organizacji pozarządowych, a także międzynarodowego Kongresu Bezpieczeństwa w Toruniu.

W 2020 roku swoją działalność kontynuowała z inicjatywy Stowarzyszenia Regionalna Pracownia Badań nad Bezpieczeństwem Lokalnym, która jego inicjatywy działa w ramach KJ TSW. Stowarzyszenie jest współorganizatorem podejmowanych w ramach Pracowni działań, które mają charakter naukowo-badawczy oraz edukacyjno-informacyjny. Niestety nie udało się przeprowadzić VII edycji konkursu dla młodzieży szkolnej pod hasłem „Gmina bezpieczna ekologicznie”, który został odłożony w czasie z uwagi na sytuację epidemiczną.

Dogaszanie pogorzelniska w Raciniewie, fot. Andrzej Goiński

Prezes Stowarzyszenia regularnie uczestniczył w pracach Zespołu Ekspertów zajmującego się inicjatywami na rzecz rozwiązywania problemów oraz podejmowania działań w zakresie bezpieczeństwa w regionie, powołanego na mocy porozumienia Marszałka Województwa i Wojewody Kujawsko-Pomorskiego. W 2020 r. do Stowarzyszenia należało 68 jednostek samorządu terytorialnego (w tym jeden powiat). Roczna suma składek członkowskich wynosi ponad 185 000 zł. W 2020 r. Stowarzyszenie udzieliło pomocy swoim członkom (niektórym części, niż 1 raz) na łączną kwotę **175 317,28 zł.**

Tabela 13. Wykaz jst należących do Kujawsko-Pomorskiego Samorządowego Stowarzyszenia „Salutaris” (stan na 31 grudnia 2020 r.)

Gmina	Rok przystąpienia do Stowarzyszenia
powiat aleksandrowski	
w. Aleksandrów Kujawski	2013
Waganiec	2013
Raciążek	2015
powiat brodnicki	
Bobrowo	2013
Brzozie	2014
Osiek	2014
Górzno	2014
Jabłonowo Pomorskie	2016
Świedziebnia	2017
Zbiczno	2020
powiat bydgoski	
Dąbrowa Chełmińska	2013
Koronowo	2018
powiat chełmiński	
Unisław	2013
w. Chełmno	2013
Stolno	2014
Lisewo	2013

Gmina	Rok przystąpienia do Stowarzyszenia
powiat golubsko-dobrzyński	
Radomin	2016
powiat grudziądzki	
w. Grudziądz	2015
Rogóżno	2020
powiat inowrocławski	
Pakość	2013
Gniewkowo	2019
powiat lipnowski	
Bobrowniki	2013
Tłuchowo	2013
Wielgie	2013
Dobrzyń n. Wisłą	2013
w. Lipno	2014
Skępe	2014
Chrostkowo	2017
Kikół	2017
powiat mogileński	
Strzelno	2015
Dąbrowa	2019
powiat nakielski	
Mrocza	2013
powiat radziejowski	
Bytoń	2016
Dobre	2020
Piotrków Kujawski	2020
powiat rypiński	
Skrwilno	2017
Wąpielsk	2018
powiat sępoleński³³	
Sępólno Krajeńskie	2018
Sośno	2018
powiat świecki	
Bukowiec	2013
Osie	2016
Lniano	2016
powiat toruński	
Zławieś Wielka	2013
Obrowo	2018
Łubianka	2020
Czernikowo	2020
powiat tucholski	
Lubiewo	2013
Cekcyn	2015
Kęsowo	2016
Gostycyn	2017
Tuchola	2018
Śliwice	2019
powiat wąbrzeski	
Dębowa Łąka	2014
Książki	2015
Płużnica	2017
Ryńsk	2017
powiat włocławski	
Lubraniec	2013
Lubanie	2013
m. Kowal	2013
Chocień	2014
Baruchowo	2015
w. Kowal	2016
Fabianki	2017
w. Włocławek	2017

³³ Jst także należąca samodzielnie do Stowarzyszenia.

Gmina	Rok przystąpienia do Stowarzyszenia
Boniewo	2018
powiat żniński	
Janowiec Wielkopolski	2016
Rogowo	2017

Źródło: opracowanie własne

4.7 Działania na rzecz realizacji celu strategicznego: Sprawne zarządzanie

W Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+ w ramach celu strategicznego „Sprawne zarządzanie” wyznacza się następujące kierunki działań, służące jego realizacji:

1. Poprawa jakości funkcjonowania instytucji administracji publicznej;
2. Rozwój współpracy pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego;
3. Promocja i wspieranie współpracy międzynarodowej instytucji kultury, rynku pracy, pomocy społecznej, ekonomii społecznej oraz organizacji sportowych;
4. Rozwój organizacji pozarządowych;
5. Poprawa zarządzania przestrzenią województwa;
6. Zwiększenie partycypacji społecznej w procesach rozwoju lokalnego i regionalnego;
7. Wspieranie rozwoju budownictwa mieszkaniowego;
8. Poprawa dostępności mieszkań dla młodych rodzin w największych miastach;
9. Rozwój współpracy ponadregionalnej i międzynarodowej;
10. Poprawa efektywności energetycznej;
11. Propagowanie zrównoważonego „zielonego” budownictwa;
12. Wspieranie rozwoju sieci gazowych istotnych dla zaopatrzenia województwa;
13. Poprawa jakości i ochrona wód powierzchniowych i podziemnych;
14. Rekultywacja oraz renaturyzacja jezior;
15. Odtwarzanie cennych siedlisk przyrodniczych, w tym nieistniejących i przekształconych;
16. Restytucja rodzimych gatunków grzybów, roślin i zwierząt;
17. Reintrodukcja i odtwarzanie populacji gatunków zwierząt łownych narażonych na wyginiecie;
18. Rozwój całościowego systemu selektywnego zbierania odpadów i recyklingu odpadów.

WSPÓŁPRACA ZAGRANICZNA WOJEWÓDZTWA

Współpraca międzynarodowa województwa jest częścią polityki zagranicznej Państwa Polskiego, zgodną z jej kierunkiem i założeniami. Przyjazne stosunki między krajami sprzyjają wyrównywaniu różnic społecznych i gospodarczych, stymulują powszechny wzrost dobrobytu oraz zwiększają poczucie bezpieczeństwa mieszkańców. Rozwój kontaktów międzynarodowych wynika z szeroko rozumianych uwarunkowań postępu cywilizacyjnego społeczności województwa. Mając na celu realizację powyższych założeń, Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego aktywnie wspiera działania o charakterze międzynarodowym, a także podejmuje własne inicjatywy w tym zakresie.

Podejmowanie uchwał w sprawie uczestnictwa w międzynarodowych zrzeszeniach regionalnych i innych formach współpracy należy do wyłącznej właściwości Sejmiku Województwa (Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego uchwałą Nr 409/2000 z dnia 12 czerwca 2000 r. określił *Priorytety współpracy zagranicznej województwa kujawsko-pomorskiego*), a organizowanie współpracy ze strukturami samorządu regionalnego w innych krajach i z międzynarodowymi zrzeszeniami regionalnymi należy do Zarządu Województwa.

W ramach współpracy międzynarodowej Województwo Kujawsko-Pomorskie zorganizowało lub współorganizowało w 2020 roku przedsięwzięcia w następującym zakresie:

Gospodarka:

- promocja gospodarcza i inwestycyjna Województwa Kujawsko-Pomorskiego podczas VII Kongresu Azjatyckiego, organizacja panelu promującego współpracę z Indonezją. VII Międzynarodowy Kongres Azjatycki, został flagowym wydarzeniem obchodów 65. rocznicy nawiązania relacji dyplomatycznych między Polską a Indonezją;
- organizacja międzynarodowej konferencji we współpracy z Ambasadą Argentyny (promocja rodzimych przedsiębiorców na rynkach zagranicznych);
- przygotowania mające na celu udział Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Expo DUBAI 2021-2022;
- promocja gospodarcza i inwestycyjna Województwa Kujawsko-Pomorskiego podczas Welconomy Forum, organizacja panelu promującego współpracę z Indonezją z udziałem m.in: J. E. Siti Nugraha

Mauludiah – Ambasador Republiki Indonezji w Polsce, J.E. Retno Lestari Priansari Marsudi – Minister Spraw Zagranicznych Republiki Indonezji, Rosan P. Roeslani – Przewodniczącego Indonezyjskiej Izby Handlowej (KADIN), Bang Zul Zulkieflimansyah – Gubernatora Regionu Małe Wyspy Sundajskie Zachodnie (Nusa Tenggara Barat), Filipa Urbaniaka – Polsko-Indonezyjska Izba Handlowa;

Edukacja, wymiana młodzieży:

- organizacja wymiany młodzieży pomiędzy Liceum Ogólnokształcącym nr 3 w Toruniu a Szkołą Średnią w Edolo region Brescia (Włochy);
- organizacja wizyty młodzieży z Angers we Francji w Województwie Kujawsko-Pomorskim oraz spotkanie z przedstawicielami samorządu;
- organizacja XI Kongresu „Jeden świat – wiele kultur” w Bydgoszczy we współpracy z Kujawsko-Pomorską Szkołą Wyższą w Bydgoszczy;

Kultura, dziedzictwo:

- organizacja tygodnia Indonezji promującego Indonezję w Województwie Kujawsko-Pomorskim w związku z obchodami Święta Narodowego we współpracy z Ambasadą Indonezji w Warszawie;
- promocja współpracy międzynarodowej pomiędzy Województwem Kujawsko-Pomorskim a prowincją Nusa Tenggara Barat Małe Wyspy Sundajskie Zachodnie (Indonezja);
- organizacja wizyty przedstawicieli Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Gruzji, związanej z nadaniem imienia „Władysława Raczkiewicza i gruzińsko-polskiej przyjaźni” skwerowi zlokalizowanemu w centrum miasta Kutaisi;
- realizacja projektu związanego z upamiętnieniem Władysława Raczkiewicza w Kutaisi w Gruzji – przygotowanie pomnika na podstawie porozumienia zawartego pomiędzy Województwem Kujawsko-Pomorskim a Ministerstwem Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Centrum Rzeźby Polskiej w Orońsku;
- przygotowanie procesu legislacyjnego związanego z uhonorowaniem gruzińskiego oficera walczącego za niepodległość Rzeczypospolitej Polskiej Witalija Ugrekhelidzego;
- X Marszałkowski Bal Dobroczynny w CKK Jordanki, 11 stycznia 2020 r. – udział reprezentantów Hrabstwa Fife (Szkocja), regionu Imeretia (Gruzja), Konsula Honorowego RP w Nawarrze (Hiszpania).

X Marszałkowski Bal Dobroczynny, fot. Mikołaj Kuras

- 10 stycznia 2020 r. – uroczyste obchody 100. rocznicy powrotu Pomorza i Kujaw do Macierzy. To ważne wydarzenie związane z regionem zyskało specjalny, międzynarodowy wymiar. Do udziału w uroczystościach zaproszono m.in. p. Marka Straczyńskiego, przedstawiciela Stowarzyszenia Polskich Kombatantów w Wielkiej Brytanii, który w czasie obchodów rocznicy prezentował oryginalny sztandar wojsk generała Józefa Hallera. W złożeniu kwiatów, Mszy Świętej oraz uroczystej sesji połączonych Sejmików Województw Kujawsko-Pomorskiego oraz Pomorskiego udział wzięli także Przewodniczący Rady Hrabstwa Fife (Szkocja), p. Jim Leishman, przedstawiciel regionu Imeretia (Gruzja), dowódcy stacjonującego aktualnie w Toruniu

3. Batalionu 16. Pułku Artylerii Polowej Armii Stanów Zjednoczonych oraz reprezentanci Konsula Honorowego RP w Nawarrze (Hiszpania). Goście ze Szkocji, Stanów Zjednoczonych i Hiszpanii wzięli także udział w uroczystym koncercie z okazji 100-lecia powrotu Pomorza do Macierzy, który odbył się 10 stycznia 2020 r. w Filharmonii Pomorskiej w Bydgoszczy. Pan Marek Straczyński, przedstawiciel Stowarzyszenia Polskich Kombatantów w Wielkiej Brytanii, wziął udział w spotkaniach z Prezes Fundacji im. Gen. Elżbiety Zawackiej, p. Dorotą Wakarecy oraz Prezesem Kujawsko-Pomorskiego Oddziału Związku Inwalidów Wojennych RP, p. Eugeniuszem Michałem Andrzejewskim oraz Piotrem Oleckim z Muzeum Wojskowego w I LO w Toruniu;

Cyfryzacja i funkcjonowanie społeczeństwa w dobie demokracji:

- udział przedstawicieli Województwa Kujawsko-Pomorskiego w projekcie „SUPPORTING DEMOCRATIC UNION AND ACTIVE CITIZENSHIP IN DIGITAL ERA” – pierwsza wizyta studyjna. Projekt ma na celu wypracowanie narzędzi walki z dezinformacją i „fake newsami”, które mają coraz większy, negatywny wpływ na decyzje podejmowane przez obywateli oraz wyniki demokratycznych wyborów zarówno na szczeblu lokalnym, jak i krajowym. Penne (Włochy) w dniach 4-7 lutego 2020 r. (online);
- udział przedstawicieli Województwa Kujawsko-Pomorskiego w drugim spotkaniu w ramach projektu „SUPPORTING DEMOCRATIC UNION AND ACTIVE CITIZENSHIP IN DIGITAL ERA”, którego tematem było: „W wieku informacji ignorancja to wybór? – media i alfabetyzm cyfrowy”. W ramach spotkań online uczestnicy mieli okazję do wspólnej debaty oraz spotkania z ekspertami. Novo mesto (Słowenia), 5-7 października 2020 r. (online);

Bezpieczeństwo:

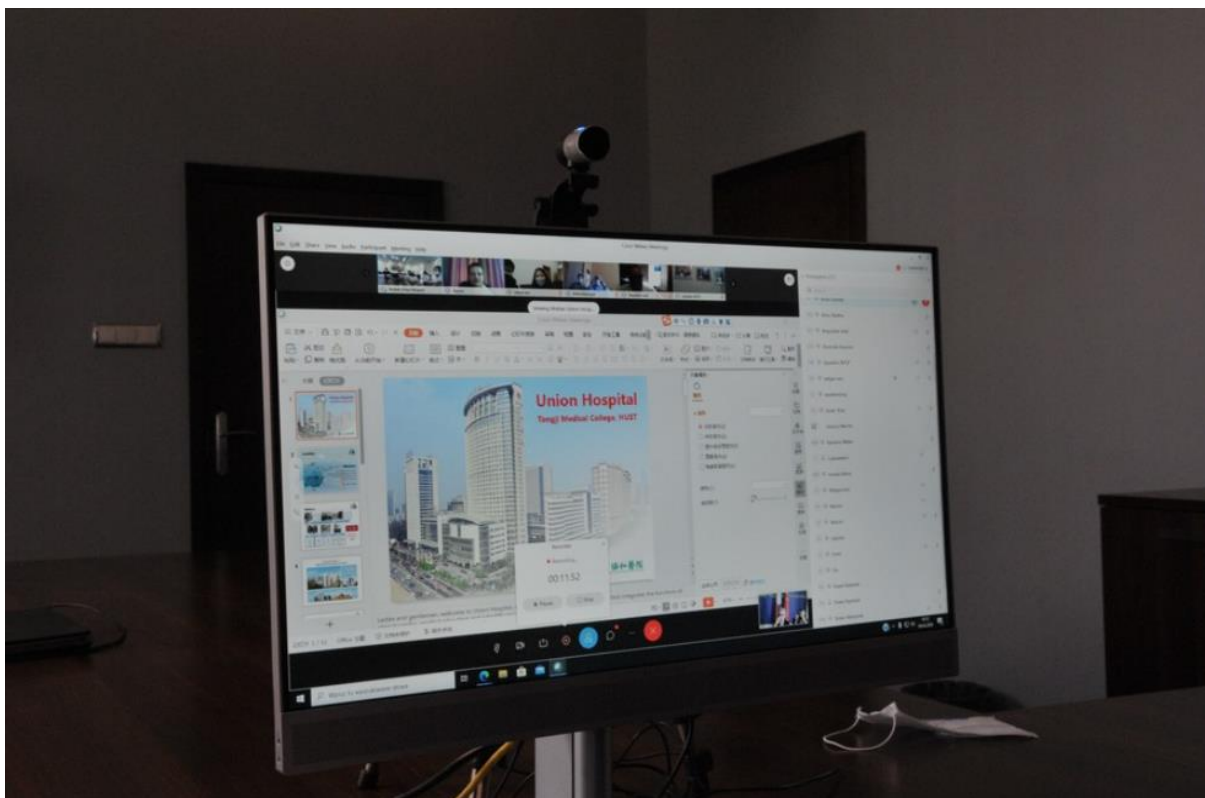
- uroczyste pożegnanie wojsk amerykańskich stacjonujących na terenie Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Marszałek Piotr Całbecki spotkał się 30 kwietnia z podpułkownikiem Derekiem Bairdem, dowódcą czwartej zmiany amerykańskich żołnierzy, którzy stacjonowali w Toruniu w ramach polsko-amerykańskiej operacji Atlantic Resolve. Jednostka zakończyła swoją służbę w Kujawsko-Pomorskiem i pożegnała się z naszym regionem;

Przeciwdziałanie pandemii Covid-19:

- konferencja z udziałem ekspertów z chińskiej prowincji Hubei w Chinach w zakresie leczenia Covid-19, wymiana doświadczeń pomiędzy lekarzami z Województwa Kujawsko-Pomorskiego, a ekspertami z zakresu leczenia i zapobiegania rozprzestrzenianiu pandemii Covid-19 z Chińskiej Republiki Ludowej.

Amerkańscy żołnierze czwartej zmiany w ramach operacji Atlantic Resolve podczas uroczystości 100. rocznicy Powrotu Pomorza i Kujaw do Macierzy 17 stycznia 2020 r., fot. Mikołaj Kuras

Zdalna konferencja z udziałem specjalistów z prowincji Hubei w zakresie leczenia Covid-19, fot. Denis Dembek

WPŁYW PANDEMII Covid-19 NA WSPÓŁPRACĘ MIĘDZYNARODOWĄ WOJEWÓDZTWA

Z powodu ogłoszenia przez Światową Organizację Zdrowia w dniu 11 marca 2020 r. pandemii związanej z globalnym rozpowszechnieniem się pandemii Covid-19 i w konsekwencji obostrzeniami dotyczącymi mobilności, organizacji spotkań mającymi na celu ograniczenie rozprzestrzeniania się wirusa, szereg planowanych do zrealizowania przedsięwzięć o charakterze międzynarodowym zostało odwołanych, bądź przełożonych na kolejne lata. Kontakty z regionami partnerskimi zostały przeniesione do przestrzeni wirtualnej. W okresie od kwietnia do sierpnia pozyskiwano informacje o wpływie pandemii na lokalną gospodarkę i sposobach zapobiegania zapaści gospodarczej. Pozyskane w wyniku korespondencji i wirtualnych spotkań informacje i praktyki regionów partnerskich ułatwiały proces decyzyjny związany z gospodarowaniem środkami finansowymi na przedsięwzięcia związane z ochroną zdrowia i ratowaniem gospodarki. Istotną inicjatywą była organizacja wirtualnej konferencji pomiędzy lekarzami – ekspertami z województwa i specjalistami w zakresie walki z pandemią i personelem medycznym z Wuhan w Chinach (prowincja Hubei, którego stolicą jest miasto Wuhan jest partnerem Województwa Kujawsko-Pomorskiego) w kwietniu 2020 r. Pozyskane informacje pozwoliły odpowiednio ukierunkować pracę szpitali i personelu medycznego.

W roku 2020 zrezygnowano z realizacji wielu przedsięwzięć, gdzie planowany był osobisty udział przedstawicieli województwa, partnerów oraz innych interesariuszy:

- Festiwal Szkół Muzycznych „Integracje Muzyczne”;
- „TOMUN” symulacja Obrad Narodów Zjednoczonych;
- Letnia Akademia Kultury i Języka Polskiego;
- Polsko-Japońska wymiana kulturalna;
- wizyta przedstawicieli służb mundurowych w Stanach Zjednoczonych;
- umiejscowienie popiersia Prezydenta W. Raczkiewicza w Gruzji;

(ww. przedsięwzięcia zostały przełożone na rok 2021/2022).

AKTYWNOŚĆ CZŁONKÓW ZARZĄDU WOJEWÓDZTWA W ORGANACH/GREMIACH MIĘDZYNARODOWYCH I KRAJOWYCH

W 2020 roku w kalendarzu wydarzeń z udziałem Członków Zarządu Województwa znalazło się łącznie 915 zaproszeń na różne wydarzenia zarówno objęte patronatem, współorganizowane, wspierane, bądź całkowicie zewnętrzne. Poniżej przedstawiono udział Zarządu Województwa w najważniejszych gremiach międzynarodowych i krajowych:

Europejski Komitet Regionów (KR). Marszałek Województwa Kujawsko-Pomorskiego Piotr Całbecki w 2020 roku pełnił funkcje: członka-zastępcy w Europejskim Komitecie Regionów (w grupie politycznej EPP / EPL – Europejska Partia Ludowa), członka-zastępcy w Grupie Roboczej „Zielony Ład w Terenie” w Europejskim Komitecie Regionów, **sprawozdawcy opinii Europejskiego Komitetu Regionów dot. oceny adekwatności ramowej dyrektywy wodnej**, dyrektywy w sprawie ochrony wód podziemnych, dyrektywy w sprawie środowiskowych norm jakości i dyrektywy powodziowej.

Pełniąc wyżej wymienione funkcje w Europejskim Komitecie Regionów, jako prelegent wziął udział w następujących wydarzeniach:

- **„Stakeholder Consultation”** – spotkanie konsultacyjne w sprawie przygotowania opinii dot. oceny adekwatności ramowej dyrektywy wodnej, dyrektywy w sprawie ochrony wód podziemnych, dyrektywy w sprawie środowiskowych norm jakości i dyrektywy powodziowej. W otwartym spotkaniu konsultacyjnym, którego gospodarzem był Marszałek Piotr Całbecki uczestniczyli przedstawiciele Komisji Europejskiej oraz reprezentanci europejskich organizacji pozarządowych, stowarzyszeń władz lokalnych i regionalnych oraz biur regionalnych w Brukseli;
- **„Localizing Green Deal”** – współorganizowane przez Biuro Regionalne w Brukseli w ramach konsorcjum powstałego na potrzeby Europejskiego Tygodnia Regionów i Miast;
- webinarium **“The role of water in the new EU Strategy on Adaptation to Climate Change”** (organizowane przez intergrupę Parlamentu Europejskiego zajmującą się zmianą klimatu, różnorodnością biologiczną i zrównoważonym rozwojem);
- **„Global Lake Marathon”** – organizowane przez Radę ds. Rozwoju Jeziora Balaton.

W dniu 20 lutego 2020 r. w Brukseli odbyło się spotkanie konsultacyjne w sprawie przygotowania opinii dot. oceny adekwatności ramowej dyrektywy wodnej, dyrektywy w sprawie ochrony wód podziemnych, dyrektywy w sprawie środowiskowych norm jakości i dyrektywy powodziowej. W otwartym spotkaniu konsultacyjnym w siedzibie Komitetu Regionów uczestniczyli przedstawiciele Komisji Europejskiej oraz reprezentanci europejskich organizacji pozarządowych, stowarzyszeń władz lokalnych i regionalnych oraz biur regionalnych w Brukseli. 27 lutego 2020 r. w Brukseli odbyło się posiedzenie **Komisji Środowiska, Zmiany Klimatu i Energii Europejskiego Komitetu Regionów (ENVE)**. Marszałek Województwa Kujawsko-Pomorskiego Piotr Całbecki jako sprawozdawca przygotowywanej w Komitecie Regionów opinii zaprezentował dokument roboczy, który został przedyskutowany z przedstawicielami wszystkich grup politycznych w Komitecie Regionów. 8 czerwca 2020 r. odbyło się zdalne posiedzenie ENVE, w ramach którego Marszałek Województwa Kujawsko-Pomorskiego zaprezentował projekt opinii, który został jednogłośnie przyjęty przez członków komisji. Podczas spotkania online Grupy EPP 26 czerwca 2020 r. w Europejskim Komitecie Regionów, Marszałek Województwa Kujawsko-Pomorskiego Piotr Całbecki został nominowany na członka-zastępcę w Grupie Roboczej „Zielony Ład w terenie”. Jej celem jest dbanie o to, by miasta i regiony UE uczestniczyły bezpośrednio w opracowywaniu, realizacji i ocenie inicjatyw *Zielonego Ładu*, który jest unijną strategią zrównoważonego wzrostu na rzecz osiągnięcia neutralności klimatycznej do 2050 r. Podczas lipcowej sesji plenarnej Komitetu Regionów 1-2 lipca 2020 r., opinia, której sprawozdawcą był Marszałek Województwa Kujawsko-Pomorskiego, została przyjęta przez gremium. Opinia po przyjęciu przez Komitet Regionów, została oficjalnie rozesłana wraz z listami przewodnimi do Parlamentu Europejskiego, Komisji Europejskiej i Rady Europy. Opinia została również przekazana prezydencji niemieckiej, która podobnie jak KR zgłosiła krytyczne uwagi wobec przeglądu dyrektywy wodnej. Opinia Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego została wpisana do wstępnego projektu rezolucji Parlamentu Europejskiego ws. wdrożenia przepisów UE dotyczących wody. 19 października odbyło się wydarzenie „Localizing the European Green Deal” organizowane w ramach trwającego **Europejskiego Tygodnia Regionów i Miast** (dawne Open Days). Marszałek Województwa Kujawsko-Pomorskiego przedstawił w jaki sposób województwo kujawsko-pomorskie, poprzez istniejące i nowo tworzone centra edukacji ekologicznej, wdraża politykę Europejskiego Zielonego Ładu. 20 listopada 2020 r. Marszałek Piotr Całbecki był prelegentem podczas spotkania intergrupy Parlamentu Europejskiego zajmującej się zmianą klimatu, różnorodnością biologiczną i zrównoważonym rozwojem. Tematem webinarium była rola wody w nowej strategii UE dot. adaptacji do zmian klimatu. 27 listopada 2020 r. Marszałek wziął udział w Global Lake Marathon, 24-godzinny maratonie konferencji online w celu ochrony i zrównoważonego zarządzania jeziorami i obszarami jezior na świecie. Konferencję organizowała Rada ds. Rozwoju Jeziora Balaton, której przewodniczył dr István Bóka, burmistrz Balatonfüred. Wydarzenie było organizowane przy udziale i wkładzie członków Living Lakes Network. W ramach 24-godzinnego internetowego maratonu konferencyjnego organizatorzy przybliżyli różnorodność jezior na świecie oraz zwrócili uwagę na znaczenie jezior i potrzebę ich zrównoważonego zarządzania. Jeziora, które zostały zaprezentowane podczas konferencji znajdują się na pięciu kontynentach, w tym na Filipinach, w Kambodży, Sri Lance, Indiach, Meksyku, Kolumbii, Kanadzie, Afryce, Australii i kilku krajach europejskich.

Posiedzenie Komisji Środowiska, Zmiany Klimatu i Energii Europejskiego Komitetu Regionów (ENVE) w Brukseli 27 lutego 2020 r., fot. Mieszko Matusiak

Europejska Federacja Dróg Świętego Jakuba. 16 listopada 2020 r. odbyło się doroczne zebranie Europejskiej Federacji Dróg Świętego Jakuba z Compostelli. Podczas zebrania online przedstawione zostały także propozycje aktywności na jubileuszowy rok 2021. Prezydencję federacji zakończył Rytis Mykolas Rackauskas z Litwy. Na nową roczną kadencję wybrano Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego Piotra Całbeckiego. Europejska Federacja Dróg Świętego Jakuba skupia się na umacnianiu wspólnego europejskiego dziedzictwa i kulturowego wkładu różnych krajów Europy do historii i tożsamości kontynentu. Należą do niej regiony i organizacje ośmiu krajów: Hiszpanii, Portugalii, Włoch, Litwy, Belgii, Francji, Holandii i Polski. Szlak Świętego Jakuba to przecinająca całą Europę sieć dróg prowadzących do znajdującego się w Santiago de Compostela grobu apostoła. 3 października 1987 roku sieć została ogłoszona przez Radę Europy pierwszym europejskim szlakiem kulturowym, a gwarantem jego certyfikatu została Europejska Federacja Dróg Świętego Jakuba. Federację założono w kwietniu 2011 roku, a jej głównym celem jest promocja kulturalna i turystyczna szlaku. Cała sieć szlaków Świętego Jakuba w Polsce liczy obecnie blisko 6 tysięcy kilometrów, fragment tej drogi przebiega przez województwo kujawsko-pomorskie. Trasa wiedzie od Brodnicy, poprzez Płonne, Szafarnię (oba powiat golubsko-dobrzyński), Toruń, Inowrocław, Mogilno, aż do granicy z województwem wielkopolskim. Samorząd Województwa od blisko dekady wspiera finansowo działania mające na celu promocję i bieżące utrzymanie Dróg Świętego Jakuba – Camino Polaco. Regularnie dofinansowuje znakowanie szlaków turystycznych, montaż i aktualizację tablic informacyjnych, publikację przewodników i map szlaku, pozyskiwanie kamieni milowych z hiszpańskich odcinków Camino, a także organizację rajdów pieszych, rowerowych i spływów kajakowych. Przy samorządzie województwa działa również Rada Programowa ds. rozwoju Szlaku Św. Jakuba w województwie kujawsko-pomorskim, w skład której wchodzi przedstawiciele samorządów oraz stowarzyszeń znajdujących się na szlaku. Rada stawia sobie za cel tworzenie nowej oferty dla mieszkańców i gości odwiedzających Kujawy i Pomorze oraz popularyzację idei Camino Polaco poprzez stworzenie warunków do komercjalizacji oferty turystycznej.

Forum Samorządów Krajów Grupy Wyszehradzkiej w Pradze. I Forum Regionów Grupy Wyszehradzkiej V4 odbyło się 4 września 2020 r. Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego reprezentowany był przez Marszałka Piotra Całbeckiego. Wydarzenie zostało podzielone na 4 panele dyskusyjne: cyberbezpieczeństwo, rozwój turystyki, ekologia, odbudowa po kryzysie wywołanym Covid-19. Ostatni z wymienionych paneli poświęcono również współpracy w ramach Unii Europejskiej, Komitetu Regionów oraz Grupy V4. Forum podkreśliło konieczność ukierunkowania działań w ramach Europejskiego Komitetu Regionów na przezwycięzenie kryzysu spowodowanego pandemią Covid-19. Zagadnienia odbudowy gospodarki po pandemii stały się istotną częścią programu działań gremium. 1 lipca 2020 r. rozpoczęła się polska prezydencja w Grupie Wyszehradzkiej, która potrwa przez rok.

VII Forum Korytarza Transportowego Bałtyk-Adriatyk odbyło się w dniach 19-20 listopada 2020 r. w formule online. W wydarzeniu udział brali członkowie Stowarzyszenia Polskich Regionów Korytarza Transportowego Bałtyk-Adriatyk. Głównym celem tej organizacji jest kreowanie i promocja strefy rozwojowej korytarza transportowego Bałtyk-Adriatyk w kraju i za granicą, a także zapewnienie międzyregionalnej spójności planowania strategicznego i przestrzennego w strefie korytarza w Polsce. Nasz Region na wydarzeniu reprezentowany był przez Członka Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego Sławomira Kopyścia. W ramach forum występowała Anne Jensen – Europejska Koordynator Korytarza Transportowego Bałtyk-Adriatyk. Spotkanie dotyczyło rekomendacji dalszych działań dla polskich regionów należących do Stowarzyszenia, a także perspektywy współpracy ze Skandynawią na rzecz wzmocnienia potencjału ekonomicznego i politycznego korytarza transportowego Bałtyk-Adriatyk w Europie.

Związek Województw Rzeczypospolitej Polskiej (ZWRP) jest dobrowolnym stowarzyszeniem województw, którego celami są: wspieranie idei samorządu terytorialnego, obrona wspólnych interesów województw oraz społeczno-gospodarczy rozwój polskich województw. Związek Województw RP ma swoich przedstawicieli m.in. w Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego, Komitecie Regionów UE i Kongresie Władz Lokalnych i Regionalnych Rady Europy. Przedstawiciele Związku Województw RP uczestniczą w pracach i uzgodnieniach legislacyjnych zarówno na forum Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego, jak i poprzez komisje Sejmu i Senatu RP. Najwyższą władzą w Związku jest Zgromadzenie Ogólne, złożone z 64 delegatów-reprezentantów 16 województw – po 4 osoby z każdego województwa. Zapewnia to odpowiednią reprezentatywność regionów w podejmowaniu ważnych decyzji. Do kompetencji Zgromadzenia należy m.in.: kształtowanie działalności programowej Związku, wybór i odwoływanie prezesa Zarządu, członków Zarządu oraz Komisji Rewizyjnej, powołanie Komisji Związku i uchwalanie regulaminów ich pracy, delegowanie przedstawicieli Związku do Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego, Komitetu Regionów oraz do Kongresu Władz Lokalnych i Regionalnych. Delegatami Województwa Kujawsko-Pomorskiego są: Marszałek Województwa Piotr Całbecki, Przewodnicząca Sejmiku Województwa Elżbieta Piniewska, Radni Sejmiku Województwa: Paweł Zgórzyński oraz Jacek Gajewski.

Komisja Wspólna Rządu i Samorządu Terytorialnego (KWRiST). Marszałek Województwa Kujawsko-Pomorskiego Piotr Całbecki objął na początku listopada 2020 r., na okres 5 miesięcy współprzewodnictwo w Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego (KWRiST). Pełni tę funkcję z ramienia Związku Województw Rzeczypospolitej Polskiej (ZWRP), którego jest członkiem (a dokładnie Delegatem Zgromadzenia Ogólnego ZWRP – najwyższej władzy Związku). Komisja Wspólna, organ pomocniczy Rady Ministrów, jest podstawowym gremium wypracowującym wspólne rządowo-samorządowe stanowiska w zakresie problemów związanych z funkcjonowaniem samorządu terytorialnego i z polityką państwa wobec samorządu, a także spraw dotyczących samorządu terytorialnego znajdujących się w zakresie działania Unii Europejskiej i organizacji międzynarodowych, do których należy Rzeczypospolita Polska. Pracuje w 12 zespołach problemowych i trzech grupach roboczych. W skład komisji wchodzi 24 osoby, 12 reprezentuje stronę rządową (minister spraw wewnętrznych i administracji oraz 11 członków wskazanych przez premiera), 12 stronę samorządową. Strona samorządowa to przedstawiciele 6 ogólnopolskich organizacji samorządu terytorialnego – Unii Metropolii Polskich, Unii Miasteczek Polskich, Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej, Związku Miast Polskich, Związku Powiatów Polskich i Związku Województw Rzeczypospolitej Polskiej.

PRACE NAD REGIONALNYMI DOKUMENTAMI PROGRAMOWYMI I PRZYGOTOWANIA DO NADCHODZĄCEJ PERSPEKTYWY 2021-2027

W 2020 r. Zarząd Województwa kontynuował zadanie związane z przygotowaniem nowej strategii rozwoju województwa na lata 2021-2030. Po zakończeniu prac diagnostycznych, które zostały przeprowadzone w 2019 r., nastąpił etap prac koncepcyjnych i programowych, w ramach których najpierw opracowane zostały *Założenia Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+*, a następnie projekt *Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+*. Miniony rok był także okresem intensywnych działań Zarządu Województwa, związanych z uspołecznieniem procesu tworzenia nowej strategii rozwoju województwa, jak i związanych z realizacją wielu wymaganych przepisami procedur, tj.:

- przeprowadzono badanie ankietowe wśród jednostek samorządu terytorialnego (wójtów, burmistrzów, prezydentów i starostów) celem poznania najważniejszych prognozowanych potrzeb samorządów gminnych i powiatowych do 2030 roku;
- zorganizowano: konferencję otwierającą prace nad nową strategią rozwoju województwa (14 stycznia 2020 r.); prace 11 paneli branżowych (w obszarach: włączenie społeczne, zdrowie, partnerstwo w rozwoju regionu, infrastruktura dla rozwoju, terytorialny aspekt regionu, przestrzeń i bezpieczeństwo, nowoczesna gospodarka, edukacja, kultura, sport i turystyka, sektor rolno-spożywczy), w skład których weszli

- przedstawiciele partnerów społeczno-gospodarczych i samorządowych; we współpracy z powiatami przygotowano 11 spotkań dla jednostek samorządu terytorialnego województwa;
- omawiano problematykę nowej strategii rozwoju województwa na spotkaniach środowiskowych, tj. z Radą Działalności Pożytku Publicznego Województwa Kujawsko-Pomorskiego, Konwentem Burmistrzów, podczas śniadania biznesowego Związku Pracodawców – Dzierżawców i Właścicieli Rolnych, ze Stowarzyszeniem Radnych Województwa Kujawsko-Pomorskiego, przedstawicielami uzdrowisk w Ciechocinku i Inowrocławiu, z rektorami regionalnych uczelni wyższych;
 - w związku z pandemią Covid-19 wiosną 2020 r. i ograniczonymi możliwościami organizacji spotkań, stworzono dodatkową możliwość wzięcia udziału we współtworzeniu nowej strategii rozwoju województwa poprzez składanie uwag (elektronicznie i pocztą tradycyjną) do projektu *Założeń Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+* (20 maja 2020 r. – 2 czerwca 2020 r.);
 - zorganizowano szerokie konsultacje społeczne projektu *Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+* (27 lipca 2020 r. – 3 września 2020 r.): przygotowano konferencję rozpoczynającą konsultacje społeczne (28 lipca 2020 r.), zorganizowano spotkania konsultacyjne (5 ogólnych spotkań w Urzędzie Marszałkowskim, spotkanie z prezydentami miast województwa kujawsko-pomorskiego, spotkanie z gminami miejskimi i otaczającymi je gminami wiejskimi, spotkanie z Radnymi Województwa Kujawsko-Pomorskiego, spotkanie ze Stowarzyszeniem Radnych Województwa Kujawsko-Pomorskiego, spotkanie dla organizacji pozarządowych, spotkanie z Wojewódzką Radą Dialogu Społecznego, spotkanie z Sejmikiem Gospodarczym Województwa Kujawsko-Pomorskiego, spotkanie z Kujawsko-Pomorskim Ośrodkiem Doradztwa Rolniczego), zbierano uwagi i propozycje w formie elektronicznej i tradycyjnej;
 - przygotowano raport ex-ante zawierający uprzednią ewaluację skuteczności i efektywności realizacji projektu strategii rozwoju województwa, przeprowadzono jego strategiczną ocenę oddziaływania na środowisko oraz skierowano projekt strategii rozwoju województwa do wymaganych prawem opinii i uzgodnień.

Konferencja otwierająca konsultacje społeczne projektu *Strategii Przyspieszenia 2030+* 28 lipca 2020 r., fot. Szymon Zdziebło

Łącznie od końca 2019 roku, w procesie tworzenia Strategii Przyspieszenia 2030+ zorganizowano ponad 60 spotkań z udziałem około 2 tys. osób, odbyły się 2 konferencje plenarne, powołano 12 paneli branżowych (500 zaproszonych ekspertów; aktywnie i w trybie spotkań bezpośrednich pracowało 11 paneli), zebrano łącznie ponad 1300 uwag, wniosków i opinii złożonych pisemnie przez ponad 180 wnioskodawców. W okresie trwania pandemii Covid-19 spotkania organizowano z zachowaniem wymogów z zakresu bezpieczeństwa. Spośród ogółem zaplanowanych podczas tworzenia Strategii kilkudziesięciu spotkań, tylko jedno zostało odwołane.

W wyniku dwuletniej pracy Samorządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego we współpracy z partnerami, 21 grudnia 2020 r. uchwałą nr XXVIII/399/20 Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego przyjął *Strategię rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+*.

W 2020 r. Zarząd Województwa prowadził działania przygotowawcze do nowej perspektywy, w ramach których trwały prace, związane z przygotowaniem *Programu Regionalnego: Fundusze Europejskie dla Województwa Kujawsko-Pomorskiego 2021-2027*. Zrealizowane działania to przede wszystkim:

- udział w licznych spotkaniach roboczych:
 - dotyczących poszczególnych zagadnień, związanych z programowaniem nowej perspektywy, w tym m.in.: diagnozy, zakresu programu, warunkowości, planowanych projektów, ewaluacji, alokacji itp.;
 - Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej dot. m.in.: projektów z zakresu publicznej infrastruktury B+R; programowania form wsparcia, w tym instrumentów finansowych; Celu Polityki 5;
 - tematycznych, w tym z departamentami merytorycznymi Urzędu Marszałkowskiego i innymi jednostkami merytorycznymi, partnerami m.in. w zakresie programowania wsparcia w obszarze przedsiębiorczości z przedstawicielami środowiska gospodarczego i IOB; terytorialnego aspektu rozwoju regionu;
- uczestnictwo w spotkaniach regionów z Komisją Europejską w sprawie programowania poszczególnych Celów Polityki (CP1, CP2, CP3);
- udział w spotkaniach Grupy Roboczej ds. programowania perspektywy 2021-2027 przy MFIPR (Grupy Roboczej ds. Celu Polityki 1, Grupy Roboczej ds. Celu Polityki 5 (RLKS), Grupy sterującej badaniem potrzeb i luki finansowej, Grupy Roboczej ds. form wsparcia w perspektywie 2021-2027);
- udział w pracach Konwentu Marszałków Województw RP i grup w ramach Konwentu w zakresie działań związanych z programowaniem nowej perspektywy (w tym wspólne ustalanie stanowisk i konsultowanie dokumentów);
- udział w konsultacjach dokumentów i składanie uwag m.in. do:
 - projektu Umowy Partnerstwa 2021-2027 (pre-konsultacje sierpień 2020 r.);
 - Wspólnej Listy Wskaźników Kluczowych;
 - linii demarkacyjnej – Podział interwencji i zasad wdrażania krajowych i regionalnych programów operacyjnych w perspektywie finansowej na lata 2021-2027 (listopad 2020 r.);
 - wielu innych dokumentów szczegółowych, dotyczących programowania nowej perspektywy finansowej 2021-2027;
- zlecenie analiz, konsultowanie się z ekspertami.

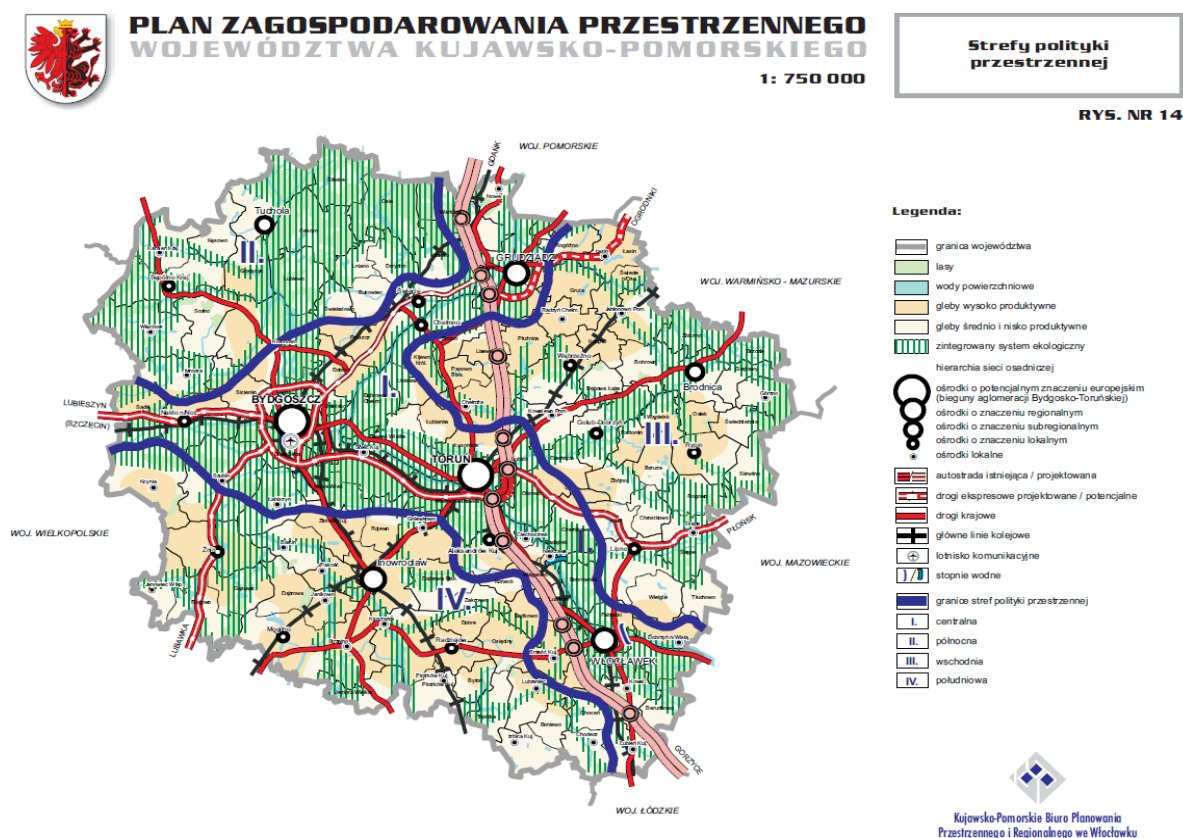
ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE

Samorząd województwa posiada stosunkowo niewielkie możliwości realnego wpływu na kształtowanie zagospodarowania i ładu przestrzennego, ale stara się je wykorzystywać w sposób jak najbardziej skuteczny dla zapewnienia ochrony walorów i kształtowania ładu przestrzennego. Na mocy prawa, Zarząd Województwa uczestniczy w procedurze uzgodnień projektów dokumentów planistycznych gmin i dużej części zamierzeń inwestycyjnych osób prywatnych i podmiotów gospodarczych. Celem procedury jest niedopuszczenie do realizacji przedsięwzięć, które w przyszłości kolidowałyby z realizacją przedsięwzięć realizujących cele publiczne o znaczeniu ponadlokalnym. Zadania te są realizowane przez wyspecjalizowaną jednostkę Samorządu Województwa – Kujawsko-Pomorskie Biuro Planowania Przestrzennego i Regionalnego we Włocławku, z Oddziałami w Bydgoszczy i Toruniu, które rozpatruje sprawy, a w części rodzajów dokumentów przygotowuje projekty postanowień dla Zarządu Województwa (KPBPPiR oprócz zagadnień związanych z planowaniem przestrzennym uczestniczy także w realizacji zadań związanych z analizowaniem, monitorowaniem i planowaniem – w większości aspektów rozwoju województwa). Szczególnie istotnie w zakresie planowania rozwoju województwa zadania, koncentrują się na *Planie zagospodarowania przestrzennego* oraz *Strategii rozwoju województwa*, jako dokumentach kluczowych, odpowiednio dla kształtowania polityki przestrzennej i planowania strategicznego województwa, wymagających wzajemnej zgodności w zakresie jego struktury funkcjonalno-przestrzennej i elementów zagospodarowania przestrzennego. W ujęciu szczegółowym dotyczy to elementów sieci osadniczej, infrastruktury technicznej, środowiska przyrodniczego i kulturowego. Istotnym tłem tych prac jest konieczność ich dostosowania do przepisów krajowych w zakresie prowadzenia polityki rozwoju.

Obowiązujący *Plan zagospodarowania przestrzennego województwa*. W województwie kujawsko-pomorskim obowiązuje *Plan zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego*, przyjęty Uchwałą Nr XI/135/03 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 26 czerwca 2003 r. w sprawie uchwalenia *Planu zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego*. Plan ten został

dwukrotnie poddany okresowej ocenie³⁴, które wskazały na nieaktualność tego dokumentu i potrzebę sporządzenia nowego *Planu zagospodarowania przestrzennego*. Na podstawie uchwały Nr LIV/823/14 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 27 października 2014 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia do sporządzenia *Planu zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego* rozpoczęto prace nad nowym dokumentem, który został przyjęty uchwałą Nr VIII/135/19 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 24 czerwca 2019 r. Uchwała ta została unieważniona rozstrzygnięciem nadzorczym nr 66/2019 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego z dnia 31 lipca 2019 r. Wraz z przyjęciem 21 grudnia 2020 roku nowej *Strategii rozwoju województwa*, tym bardziej istotne stało się przystąpienie do prac nad sporządzeniem nowego *Planu zagospodarowania przestrzennego województwa*, ze względu na wymaganą zgodność *Planu* z ustaleniami *Strategii*. Działania formalne w tym kierunku podjęto niezwłocznie po przyjęciu *Strategii*, wskutek czego już na pierwszej sesji Sejmiku Województwa 8 lutego 2021 r. podjęto uchwałą nr XXIX/418/21 w sprawie przystąpienia do sporządzenia *Planu zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego*.

Ogólna ocena aktualności i adekwatności obowiązującego *Planu zagospodarowania przestrzennego województwa*. Obowiązujący *Plan zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego* sporządzony został na podstawie przepisów nieobowiązującej już ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 1999 r., Nr 15 poz. 139 z późn. zm.), przed wejściem Polski do UE. *Plan* określa podstawową strukturę funkcjonalno-przestrzenną, wskazuje cztery strefy polityki przestrzennej, zgodnie z poniższym rysunkiem.

Rysunek 19. Strefy polityki przestrzennej

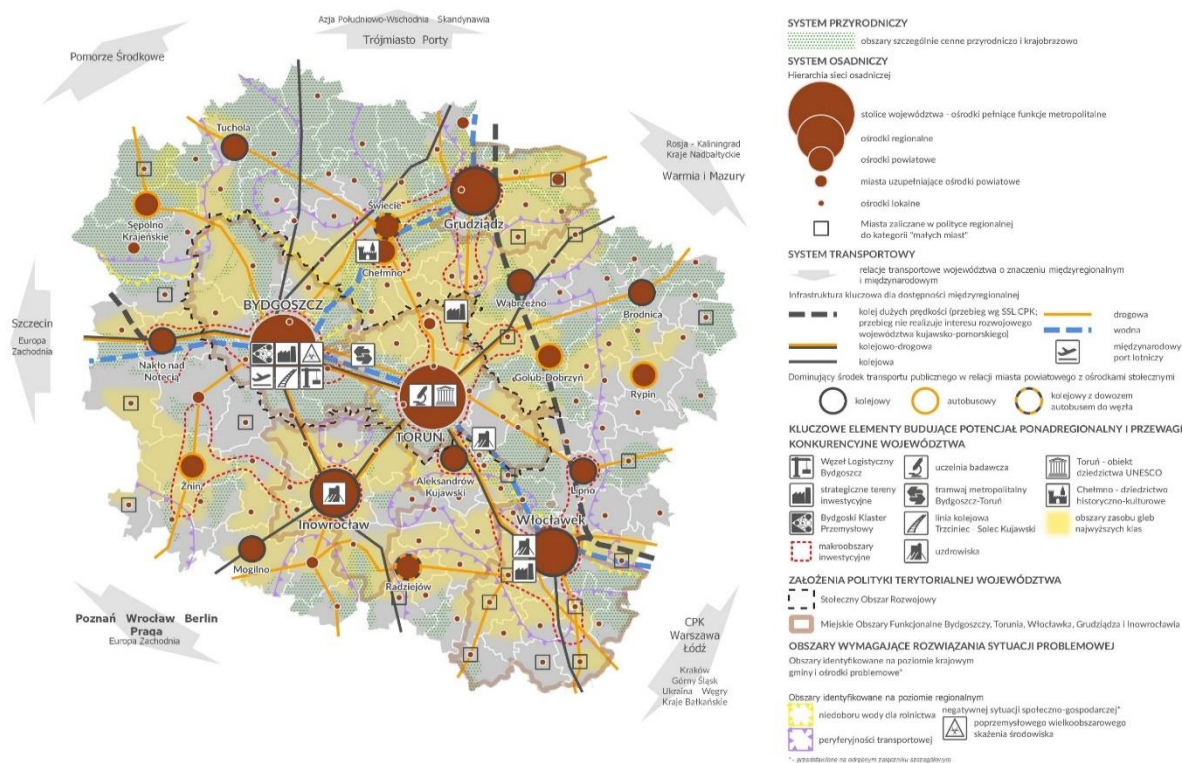
Źródło: *Plan zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego z 2003 r.*

Plan określa również zasady zagospodarowania przestrzennego – naczelną, które są zasadami uniwersalnymi, nadal aktualnymi, oraz zasady określone w odniesieniu do poszczególnych elementów struktury: środowiska przyrodniczego, kulturowego, układu osadniczego, komunikacji i infrastruktury technicznej, a także związane z rozwojem gospodarki. Część z nich nie przystaje już do bieżącej sytuacji i obowiązujących przepisów prawa. W szczególności nie odpowiada na stojące przed województwem wyzwania określone w *Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+ (SRW)*. Dotyczy to między innymi struktury funkcjonalno-przestrzennej województwa, która w projekcie *SRW* przedstawiona została w inny,

³⁴ Uchwała nr 19/198/07 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 22 marca 2007 roku oraz Uchwała nr 41/1375/14 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 8 października 2014 r.

niż w obowiązującym *Planie*, sposób. W *SRW* wskazane zostały między innymi obszary w których realizowana będzie *Polityka terytorialna województwa*³⁵, obszary wymagające rozwiązania sytuacji problemowej oraz kluczowe elementy budujące potencjał ponadregionalny i przewagi konkurencyjne województwa. Przedstawiony w projekcie *SRW* model struktury funkcjonalno-przestrzennej stanowić będzie podstawę do formułowania szczegółowych ustaleń w sporządzonym po uchwaleniu *Strategii, Planie zagospodarowania przestrzennego województwa*.

Znacznej dezaktualizacji uległy określone w *Planie* zadania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych – z wielu z nich zrezygnowano, zmieniono zakres, zaszyły również zmiany organizacyjne w podmiotach odpowiedzialnych za realizację poszczególnych zadań co ma wpływ na ich realizację.

Rysunek 20. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2030

Źródło: *Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+*

Aktualnie obowiązujące przepisy prawne dotyczące sporządzania pzpw. Ustawa z dnia 15 lipca 2020 r. o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw, która weszła w życie w dniu 13 listopada 2020 r. wprowadziła zmiany w ustawie z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (upzp) jednak jedynie nieznaczne w zakresie dotyczącym sposobu sporządzania *Planu zagospodarowania przestrzennego województwa*:

- nie uległ zmianie art. 38 tej ustawy, zgodnie z którym „*Organy samorządu województwa sporządzają plan zagospodarowania przestrzennego województwa (...)*”.
- nie uległy zmianie zapisy zawarte w art. 39 dotyczące rozpoczęcia prac nad planem – art. 39 ust. 1 „*Sejmik województwa podejmuje uchwałę o przystąpieniu do sporządzania planu zagospodarowania przestrzennego województwa.*”

Z powyższego wynika, że *Plan zagospodarowania województwa*, mimo przyjętych rozwiązań prawnych mających na celu integrację planowania przestrzennego i strategicznego, pozostaje dokumentem za pomocą którego, zgodnie z art. 3 ust. 3 upzp, samorząd województwa kształtuje i prowadzi politykę przestrzenną w województwie.

³⁵ Polityka terytorialna w kujawsko-pomorskim realizowana była do 2020 roku na 4 poziomach – poziom wojewódzki (obejmujący miasta Bydgoszcz i Toruń oraz obszar powiązany z nimi funkcjonalnie – ZIT wojewódzki), poziom regionalny i subregionalny (obejmuje miasta Włocławek, Grudziądz i Inowrocław wraz z obszarami powiązanych z nimi funkcjonalnie – OŚI miast regionalnych/subregionalnych), poziom ponadlokalny – powiatowy (obejmuje obszar powiatu ziemskiego), poziom lokalny (w ramach realizacji idei rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność – RLKS).

Kluczowe dla procesu sporządzania oraz zawartości *Planu zagospodarowania przestrzennego województwa* zmiany w ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym polegają na:

- konieczności uwzględnienia uwarunkowań wynikających z diagnozy³⁶ przygotowanej na potrzeby *Strategii rozwoju województwa*;
- braku potrzeby uwzględniania *Konceptji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030* – w związku z usunięciem tego dokumentu z systemu planowania przestrzennego (uwzględnia się ustalenia średniookresowej strategii rozwoju kraju);
- braku potrzeby wyznaczania obszarów funkcjonalnych – w związku z usunięciem definicji obszarów funkcjonalnych oraz rozdziału 4a „Obszary funkcjonalne” w upzp określającego zasady ich wyznaczania;
- braku potrzeby sporządzania planu zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego ośrodka wojewódzkiego jako części *Planu zagospodarowania przestrzennego województwa* – co jest konsekwencją zmian wymienionych w tirecie drugim. Ustawodawca pozostawił tu jednak możliwość sporządzenia planu zagospodarowania przestrzennego dla miasta będącego siedzibą władz samorządu województwa lub wojewody i powiązanego z nim funkcjonalnie obszaru jako część *Planu zagospodarowania przestrzennego województwa*.

Informacja o stanie prac nad opracowaniem *Audytu krajobrazowego dla województwa kujawsko-pomorskiego* wg stanu na koniec grudnia 2020 r.

Prace nad sporządzeniem *Audytu krajobrazowego dla województwa kujawsko-pomorskiego* są realizowane przez Kujawsko-Pomorskie Biuro Planowania Przestrzennego i Regionalnego we Włocławku w oparciu o przepisy Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 11 stycznia 2019 r. w sprawie sporządzania audytów krajobrazowych (Dz. U. poz. 394 z 28 lutego 2019 r – weszło w życie 14 marca 2019 r). Do grudnia 2020 zrealizowano następujące prace:

- wykonano podział województwa na jednostki krajobrazowe;
- opracowano klasyfikację wydzielonych jednostek krajobrazowych pod względem typów i podtypów krajobrazu oraz ze względu na typy rzeźby terenu;
- zbudowano bazę danych przestrzennych w zakresie cech analitycznych krajobrazu (w dwóch blokach tematycznych: przyrodniczych i kulturowych);
- utworzono bazę cech syntetycznych krajobrazu (w dwóch wskaźnikach: tradycja i funkcje podstawowe krajobrazu);
- dla każdego wydzielonego krajobrazu zidentyfikowano cechy charakterystyczne typologicznie i cechy unikatowe;
- opracowano trzy moduły tematyczne dla wszystkich jednostek krajobrazowych i przystąpiono do generowania „Kart Charakterystyki Krajobrazu”;
- przeprowadzono dalsze badania terenowe i kontynuowane kompletowanie dokumentacji fotograficznej.

W trakcie opracowania w 2020 r. były następujące zagadnienia:

- porównywanie krajobrazów z innymi krajobrazami w obrębie tego samego podtypu;
- analiza oceny stanu zachowania zidentyfikowanych krajobrazów.

Realizowany w 2020 r. etap prac składał się zarówno z analiz merytorycznych, ale też w dużej części ze żmudnych i czasochłonnych wyliczeń matematyczno-statystycznych.

WPŁYW PANDEMII Covid-19 NA REALIZACJĘ AUDYTU KRAJOBRAZOWEGO

Należy zaznaczyć, że od marca 2020 r. prace były prowadzone w okresie zaistnienia sytuacji epidemicznej w kraju – stanem zagrożenia epidemicznego związanego z rozprzestrzenianiem się Covid-19. W związku z tym konieczne było zawieszenie części zaplanowanych na okres wiosenny i letni 2020 r. wyjazdów terenowych, nie odbywały się bezpośrednie spotkania robocze, jak również w tym okresie nie odbyły się warsztaty planowane przez Generalną Dyрекcyję Ochrony Środowiska oraz przez Podkarpackie Biuro Planowania Przestrzennego w Rzeszowie. Mimo to, kontynuowano współpracę z województwami sąsiednimi, w szczególności z województwem wielkopolskim i województwem łódzkim w zakresie obszarów „stykowych” oraz wymianę doświadczeń merytorycznych.

Dalsze prace obejmą kolejno:

- wskazanie krajobrazów priorytetowych – w oparciu o wskaźniki unikatowości i reprezentatywności, występowanie w obrębie danego krajobrazu ochrony prawnej, ważność danego krajobrazu ze podstawie najwyższych w danym podtypie wartości cech analitycznych i syntetycznych;

³⁶ O której mowa w art. 10a ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.

- ocenę zagrożeń dla możliwości zachowania wartości krajobrazów priorytetowych oraz krajobrazów w obrębie obszarów lub obiektów „chronionych”;
- sformułowanie rekomendacji i wniosków dotyczących kształtowania i ochrony krajobrazów priorytetowych oraz krajobrazów w obrębie obszarów lub obiektów „chronionych”;
- określenie wytycznych w zakresie określenia lokalnych form architektonicznych zabudowy dla krajobrazów priorytetowych;
- przeprowadzenie procesu opiniowania projektu *Audytu krajobrazowego dla województwa kujawsko-pomorskiego*;
- uchwalenie *Audytu krajobrazowego* przez Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego.

Przyjęcie *Audytu krajobrazowego dla województwa kujawsko-pomorskiego* powinno nastąpić nie później niż do 14 marca 2022 r., co wynika z terminu wyznaczonego przez Wojewodę Kujawsko-Pomorskiego.

Zapewnienie właściwej realizacji polityki przestrzennej województwa na poziomie lokalnym odbywa się poprzez wspomnianą wcześniej procedurę uzgodnień projektów dokumentów planistycznych sporządzanych przez gminy. Dotyczy to:

- projektów studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, które uzgadniane jest w zakresie zgodności z ustaleniami *Planu zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego*, w 2020 r. wydano **12** pozytywnych postanowień;
- projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, które uzgadniane są w zakresie zgodności z zadaniami Samorządu Województwa, realizującymi cele publiczne uwzględnionymi w *Planie zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego* – w 2020 r. wydano **145** pozytywnych postanowień.

W 2020 r. wydano także **650** opinii, w tym: **499** dotyczących projektów: decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji dotyczących inwestycji na terenach zamkniętych; **143** uchwały Zarządu Województwa do wniosków ZRID, 2 pisma i 6 uchwał Zarządu Województwa do wniosków inwestycyjnych w trybie specustaw (2 uchwały dotyczące inwestycji kolejowych, 2 dotyczące gazociągów i 2 dotyczące ropociągów).

W zakresie zgodności planowanych przedsięwzięć, współfinansowanych z RPO WKP 2014-2020, z *Regionalnymi zasadami i standardami kształtowania ładu przestrzennego w polityce województwa kujawsko-pomorskiego*, w 2020 r. wydano **219** opinii.

W zakresie zgodności z *Planem zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego* opiniowane są również gminne programy rewitalizacji. Zarząd Województwa w 2020 r. podjął w tym zakresie **1** uchwałę.

Ponadto w 2020 r. Zarząd Województwa podjął **15** uchwał w sprawie zaopiniowania projektów założeń do planów zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe (w zakresie koordynacji współpracy z innymi gminami oraz w zakresie zgodności z polityką energetyczną państwa).

Analizy, studia i koncepcje wykonane przez KPBPiR na potrzeby monitorowania lub planowania rozwoju województwa w roku 2020:

- „Analiza wybranych aspektów rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego w latach 1999-2019”. Opracowanie miało na celu ocenę i graficzne zobrazowanie dokonań w zakresie rozwoju infrastruktury społecznej i technicznej w województwie kujawsko-pomorskim w okresie jego funkcjonowania, na podstawie informacji uzyskanych w wyniku badania ankietowego przeprowadzonego wśród jednostek samorządu terytorialnego województwa kujawsko-pomorskiego przez Departament Planowania Strategicznego i Rozwoju Gospodarczego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu;
- „Analiza wyników egzaminu ósmoklasisty w województwie kujawsko-pomorskim na tle kraju w 2019 roku”. Opracowanie miało na celu zobrazowanie przeciętnych wyników uzyskanych na przeprowadzonym po raz pierwszy w 2019 roku egzaminie ósmoklasisty z języka polskiego, matematyki i języka angielskiego w województwach, powiatach i gminach Polski, ze zwróceniem szczególnej uwagi na sytuację województwa kujawsko-pomorskiego, dla którego wykonano dodatkowo analizę zróżnicowań wewnętrznych na poziomie gmin i powiatów;
- „Analiza dróg rowerowych na terenie województwa kujawsko-pomorskiego”. Opracowanie miało na celu graficzne zobrazowanie aktualnego stanu dróg rowerowych na terenie województwa kujawsko-pomorskiego. Inwentaryzacja dróg rowerowych opracowana została w podziale na drogi rowerowe istniejące, projektowane bądź planowane oraz będące w budowie na bazie informacji pozyskiwanych z GDDKiA, ZDW,

- ZDP i UG. Na terenie największych miast województwa pokazano drogi rowerowe przebiegające przy granicy miast, mające możliwość ich kontynuacji na tereny gmin ościennych. Opracowanie zawiera ponadto informacje o lokalizacji danego odcinka, rodzaju nawierzchni i innych;
- „Koncepcja tramwaju metropolitalnego Bydgoszcz-Toruń”. Cel wykonania opracowania związany był z realizacją ustaleń *Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan Modernizacji 2020+*, a dokładniej przedsięwzięcia „rozpoczęcie prac studialnych związanych z realizacją szybkiego połączenia szynowego Bydgoszczy i Torunia” w ramach celu strategicznego „Dostępność i spójność”. Opracowanie miało na celu przygotowanie koncepcji połączenia szynowego Bydgoszczy i Torunia i przedstawiono w nim główne założenia koncepcji, analizę uwarunkowań przestrzennych i technicznych oraz przygotowano warianty przebiegu trasy wraz z lokalizacją przystanków;
 - „Monitoring Planu zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego”. Cykliczne opracowanie obejmujące monitoring wskazanych w *Planie zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego* zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych;
 - „Ocena ex-ante projektu *Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+*”. Celem opracowania było przeprowadzenie oceny ex-ante projektu *Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+*, przyjętego przez Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego uchwałą nr 27/1168/20 z dnia 15 lipca 2020 roku, będącej wymogiem ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. W opracowaniu zawarto analizę wszystkich elementów projektu *Strategii* mających bezpośredni lub pośredni wpływ na skuteczność i efektywność jego wdrażania oraz podsumowanie i rekomendacje;
 - „Odnawialne źródła energii w województwie kujawsko-pomorskim”. Cykliczna aktualizacja bazy informacji o instalacjach OZE – elektrowni wiatrowych, słonecznych oraz biogazowni;
 - „Prognoza oddziaływania na środowisko projektu *Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia przyspieszenia 2030+*”. Prognoza oddziaływania na środowisko jest elementem strategicznej oceny oddziaływania na środowisko projektu SRW. Celem opracowania jest identyfikacja i ocena przewidywanych oddziaływań na środowisko, które nastąpią w wyniku realizacji *Strategii rozwoju województwa* na poszczególne elementy środowiska i jakość życia mieszkańców. Ocenia w jakim zakresie *Strategia* uwzględni zasadę zrównoważonego rozwoju i zachowanie bioróżnorodności, a także w jaki sposób jej realizacja wpłynie na zmiany klimatu;
 - „Studium przebiegu międzynarodowej drogi wodnej E70 na odcinku Odra-Wisła na obszarze województw: lubuskiego, wielkopolskiego i kujawsko-pomorskiego”. Analiza uwarunkowań przestrzennych, funkcjonalnych i infrastrukturalnych. Celem opracowania była kompleksowa analiza uwarunkowań środowiskowych, przestrzennych i infrastrukturalnych mająca stanowić podstawowy materiał wyjściowy do wyznaczenia przebiegu międzynarodowej drogi wodnej E70 na odcinku Odra – Wisła. Dokonano waloryzacji przestrzennej, której celem było wskazanie obszarów o uwarunkowaniach sprzyjających i obszarów o uwarunkowaniach ograniczających możliwość wyznaczenia nowego przebiegu drogi wodnej. Wskazano te części analizowanego obszaru, w obrębie których skala zidentyfikowanych ograniczeń zdecydowanie przewyższała warunki sprzyjające wytyczeniu nowego przebiegu drogi wodnej;
 - „Szkołnictwo zawodowe w województwie kujawsko-pomorskim. Rok szkolny 2019/2020”. Opracowanie miało na celu gromadzenie aktualnej wiedzy na temat szkolnictwa zawodowego w województwie. Opracowanie jest drugą edycją, pierwsza powstała za rok szkolny 2018/2019;
 - „Tereny pod działalność gospodarczą w województwie kujawsko-pomorskim”. Opracowanie miało na celu zebranie informacji o terenach inwestycyjnych (przeznaczonych pod działalności produkcyjne i usługowe), stworzenie jednolitej bazy danych o takich terenach w oparciu o oferty terenów inwestycyjnych zawartych w różnych bazach (COI, PAIH, PSSE) oraz przedstawienie ich na tle położonych w sąsiedztwie, istniejących lub przewidzianych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego terenów inwestycyjnych;
 - „Wybrane aspekty funkcjonowania regionalnego transportu publicznego w dobie pandemii Covid-19. Notka informacyjna.” Opracowanie miało na celu oszacowanie zmian w funkcjonowaniu transportu publicznego (autobusowego i kolejowego) o znaczeniu regionalnym w województwie kujawsko-pomorskim, zachodzących w dobie pandemii Covid-19, na podstawie porównania oferty przewozowej trzech znaczących przewoźników.

DZIAŁANIA NA RZECZ OCHRONY ŚRODOWISKA

Zagadnienia związane z ochroną środowiska obejmują niezwykle szeroki zakres, stąd też wielość aktów prawnych, które określają zadania samorządu województwa w tym zakresie. Należą do nich: ustawa Prawo ochrony środowiska, ustawa o odpadach, ustawa o ochronie przyrody, ustawa Prawo łowieckie, ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Podstawowym dokumentem w oparciu o który prowadzona jest polityka ochrony środowiska w województwie jest *Program ochrony środowiska*. W województwie kujawsko-pomorskim

obowiązuje *Program ochrony środowiska województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2017-2020 z perspektywą na lata 2021-2024* przyjęty uchwałą nr XXXVI/611/17 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 25 września 2017 r., którego nadrzędnym celem jest długotrwały, zrównoważony rozwój województwa, w którym kwestie ochrony środowiska są rozważane na równi z kwestiami rozwoju społecznego i gospodarczego. Samorząd Województwa ma możliwość kształtowania stanu środowiska w województwie także poprzez procedurę wyrażania opinii o powiatowych programach ochrony środowiska – wpływa na jakość tych dokumentów i zawartych w nich ustaleń, zwłaszcza w zakresie zgodności z celami polityki ochrony środowiska prowadzonej w województwie. W 2020 roku Zarząd Województwa zaopiniował pozytywnie 4 projekty programów ochrony środowiska dla powiatów: sępoleńskiego, brodnickiego, tucholskiego i bydgoskiego.

W 2020 roku zakończono, rozpoczętą w 2017 roku **budowę Ośrodka Edukacji Przyrodniczej Krajeńskiego Parku Krajobrazowego w Więcborku**. Na jego siedzibę zaadaptowano budynek dawnej remizy, który rozbudowano oraz przystosowano do pełnienia funkcji zaplecza edukacyjnego. Znalazła się w nim m.in. sala edukacyjna dla 50 osób, wyposażona w meble oraz nowoczesny sprzęt multimedialny. Pracownicy parku krajobrazowego zyskali komfortowe warunki do pracy z dziećmi i młodzieżą, z pełnym wykorzystaniem walorów otaczającej przyrody – m.in. sąsiedztwa Jeziora Więcborskiego.

Do 2021 roku trwać będzie inwestycja mająca na celu adaptację zabytkowego pałacyku przy Mysiej Wieży w Kruszewicy na siedzibę **Nadgoplańskiego Parku Tysiąclecia wraz z utworzeniem sali edukacyjnej oraz ekspozycji przyrodniczo-historycznej**, na której znajdą się artefakty muzealne z regionu.

Również w 2021 roku zakończy się inwestycja związana z utworzeniem **Centrum Czynnej Ochrony Przyrody Wdeckiego Parku Krajobrazowego** w miejscu dawnego ośrodka kultury w Tleniu. Dzięki jego budowie park krajobrazowy będzie mógł przedstawić gościom całoroczną ofertę turystyczno-szkoleniową i organizować kilkudniowe warsztaty przyrodnicze.

Do 2021 roku będą trwały także prace przy **odbudowie dworku w Dusocinie na terenie Parku Krajobrazowego Góry Łosiowe** w powiecie grudziądzkim, miejscu urodzenia jednego z ojców współczesnej chirurgii – Ludwika Rydygiera. W budynku znajdzie się ośrodek edukacji ekologicznej wraz z czynną ochroną przyrody na obszarze Natura 2000 a wokół domu powstanie sad z gatunkami drzew sprzed stu lat. Projekt koordynuje Zespół Parków nad Dolną Wisłą. Ponadto celem wzmocnienia mechanizmu ochrony różnorodności biologicznej na terenie ZPKnDW w dalszym ciągu trwają prace nad powstaniem **stacji terenowo-badawczej Podmoście**. Na ten cel zaadaptowane zostaną: budynek „mieszkalny” oraz budynek gospodarczy usytuowany w Chełmnie przy „Starej Stoczni”. Będzie to atrakcyjny punkt służący edukacji ekologicznej z możliwością odbywania się w nim wykładów dotyczących zasobów przyrodniczych, prowadzenia terenowych warsztatów przyrodniczych.

Ośrodek Edukacji Przyrodniczej Krajeńskiego Parku Krajobrazowego, kwiecień 2020, fot. Filip Kowalkowski

W 2020 r. zakończony został projekt kontynuowany od 2011 roku pn. „**Przywrócenie równowagi ekologicznej na terenach gmin województwa kujawsko-pomorskiego w związku z budową autostrady A1 w latach 2011-2015**”. Projekt ten miał na celu rekompensatę gminom przyautostradowym strat przyrodniczych związanych z realizacją tej inwestycji. W ramach projektu w 2020 roku zrealizowane zostały 2 podprojekty gminy Kowal: „Budowa instalacji fotowoltaicznych na budynkach użyteczności publicznej (SUW Nakonowo, SUW Grabkowo, SUW Dębniaki, oczyszczalnia Gołaszewo, Zespół Szkół w Grabkowie” oraz „Zakup zestawu do utrzymania czystości i porządku terenów zielonych stacji uzdatniania wody i oczyszczania ścieków na terenie gminy Kowal”. Ogólnie w ramach projektu zrealizowano 69 podprojektów przez 9 gmin województwa.

W wyniku programu realizowanego w 2019 roku „**BIO+ – bioróżnorodni, bioświadomi, bioodpowiedzialni, w województwie kujawsko-pomorskim**” powstał budynek pracowni dydaktycznej Gostynińsko-Włocławskiego Parku Krajobrazowego oraz przylegający do niego ogród „Rycykowy Zakątek”, który w 2020 roku wzbogacił się w wyposażenie pracowni dydaktycznej. Zakupione pomoce służyć będą zarówno do zajęć prowadzonych w pracowni jak i przyległym ogrodzie „Rycykowy Zakątek” a także w placówkach oświatowych oraz na różnego rodzaju festynach czy zajęciach prowadzonych w terenie.

W ramach projektu „**Ochrona czynna i monitoring obszarów Natura 2000 zlokalizowanych w granicach Brodnickiego Parku Krajobrazowego**” wzmocniono mechanizm ochrony różnorodności biologicznej poprzez utworzenie centrum badawczego „Miętowy Gaj” w miejscowości Gaj-Grzmięca, ponadto badano obszary cenne przyrodniczo i wzmocniano ochronę czynną tych obszarów.

Przy Gostynińsko-Włocławskim Parku Krajobrazowym z siedzibą w Kowalu funkcjonuje Ośrodek Rehabilitacji Ptaków Chronionych. W 2020 roku przyjęto w nim 65 ptaków z 24 gatunków. Większość z nich po krótkiej bądź dłuższej rehabilitacji wypuszczono na wolność. Na stałe w ośrodku przebywają 3 bociany białe, 4 gawrony, 2 myszołowy, 1 jastrząb, 1 kawka, 1 krogulec i 1 sokół wędrowny.

Kolejnym projektem zakończonym w 2020 roku było przedsięwzięcie pn. „**Edukacja społeczności obszarów chronionych województwa kujawsko-pomorskiego. Lubię tu być ... na zielonym!**”. Głównym celem projektu było zwiększanie świadomości ekologicznej mieszkańców województwa kujawsko-pomorskiego dotyczącej wartości terenów chronionych województwa, wiedzy na temat form ich ochrony i korzyści z tego płynących. W 2020 r. edukacją w ramach projektu objęto 4 730 uczestników. Dodatkowo objęto 2496 uczestników jednodniowymi zajęciami edukacyjnymi prowadzonymi w parkach krajobrazowych: Brodnickim Parku Krajobrazowym Krajeńskim Parku Krajobrazowym, Tucholskim Parku Krajobrazowym, Wdeckim Parku Krajobrazowym oraz Zespole Parków Krajobrazowych nad Dolną Wisłą. Przedsięwzięcie miało na celu uatrakcyjnienie oferty dydaktycznej parków krajobrazowych województwa kujawsko-pomorskiego. Zajęcia skierowane były do dzieci w wieku przedszkolnym oraz uczniów szkół podstawowych.

WPŁYW PANDEMII Covid-19 NA REALIZACJĘ PROJEKTU

Niewielka w porównaniu do poprzednich lat lista uczestników projektu „Edukacja społeczności obszarów chronionych województwa kujawsko-pomorskiego. Lubię tu być ... na zielonym!”, spowodowana była wystąpieniem pandemii Covid-19 i przeniesieniem większości imprez do Internetu.

Ponadto w roku 2020 udało się zorganizować cykliczne wydarzenie w Górznieńsko-Lidzbarskim Parku Krajobrazowym w ramach „Międzypokoleniowej Sztafety Turystycznej” – „Razem do trójstyku” w której wzięło udział 200 osób. W Tucholskim Parku Krajobrazowym udało się przeprowadzić XXV edycję konkursu „Przyroda wokół nas” w której udział wzięło 493 uczniów, prelekcję multimedialną dla 67 uczniów, oraz promocje wydawnictw podczas Dni Otwartych w których udział wzięły 223 osoby.

Zarząd Województwa w 2020 r. wspierał/współfinansował m.in.:

- wydanie drukiem publikacji pn. „**Parki Krajobrazowe i Obszary Chronionego Krajobrazu Województwa Kujawsko-Pomorskiego**” w nakładzie 1 000 sztuk. Publikacja miała na celu przedstawić merytoryczną wiedzę urozmaiconą zdjęciami na temat Parków Krajobrazowych oraz Obszarów Chronionego Krajobrazu znajdujących się na terenie województwa kujawsko-pomorskiego. Znalazły się tam aspekty prawne takie jak pominięcie ochrony krajobrazu w ustawach z lat 1934 r. i 1949 r. a powstanie w 1971 roku koncepcji ochrony krajobrazu wraz z jej rozwinięciem w 1991 roku i 2004 roku w ustawach o ochronie przyrody oraz opracowanie dotyczące typów krajobrazu w naszym województwie. Ponadto każdy z Parków Krajobrazowych czyli: Brodnicki, Gostynińsko-Włocławski, Górznieńsko-Lidzbarski, Krajeński, Nadgoplański, Tucholski, Wdecki oraz Zespół obejmujący Chełmiński, Nadwiślański i Góry Łosiowe zaprezentował w dwóch językach (polskim i angielskim) najważniejsze oraz najbardziej charakterystyczne miejsca na swoim terenie

wraz z dokumentacją zdjęciową. W opracowaniu znalazły się także informacje wzbogacone o zdjęcia charakterystycznych miejsc każdego z 31 Obszarów Chronionego Krajobrazu;

- Międzynarodowy Festiwal Sztuk Wizualnych Inspirowanych Naturą „Sztuka Natury” Toruń 2020;
- współorganizację konkursu plastycznego pn. „Międzynarodowy dzień Ziemi 2020”;
- współorganizację projektu pn. „...dęby rosną”;
- organizację uroczystej gali wręczenia nagród laureatom konkursu „Ekologiczny edukator szkolny – III Edycja 2020” organizowanego w ramach projektu pn. „Edukacja społeczności zamieszkujących obszary chronione województwa kujawsko-pomorskiego: Lubię tu być na zielonym”;
- produkcję filmu dokumentalno-przyrodniczego pt. „Drzewa w mieście”;
- zakup nagród na konkursy edukacyjno-kulturalne w ramach II edycji projektu "Grzybobranie na leśnej polanie – piękno jesiennej przyrody”.

Programy ochrony powietrza. Jednym z elementów związanych z działaniem na rzecz ochrony środowiska było przyjęcie w dniu 22 czerwca 2020 r. przez Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego czterech nowych Programów ochrony powietrza, w których na podstawie przeprowadzonej diagnozy stanu powietrza atmosferycznego za rok 2018, wskazano na przyczyny występowania na terenie województwa kujawsko-pomorskiego przekroczeń takich zanieczyszczeń jak: pył zawieszony PM10 i B(a)P, a w Bydgoszczy również pyłu zawieszanego PM2,5 oraz przedstawiono działania naprawcze mające na celu eliminację przyczyn tych zanieczyszczeń. Realizacja działań naprawczych zapisanych w przedmiotowych dokumentach powinna w znaczący sposób w przyszłości przyczynić się do poprawy jakości powietrza w naszym województwie.

Wdrożenie i funkcjonowanie Bazy danych o produktach i opakowaniach oraz o gospodarce odpadami (BDO). Baza danych o produktach i opakowaniach oraz o gospodarce odpadami (BDO) to zintegrowany system teleinformatyczny, w skład którego wchodzi funkcjonujący od dnia 24 stycznia 2018 r. Rejestr-BDO oraz moduły ewidencji i sprawozdawczości, które zgodnie z ustawą z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach zostały uruchomione od stycznia 2020 r. W celu wdrożenia i funkcjonowania bazy danych o produktach i opakowaniach oraz o gospodarce odpadami (BDO) w 2020 r. dokonano wprowadzenia do rejestru danych dotyczących ok. 22 tysięcy podmiotów działających w zakresie gospodarowania odpadami na terenie województwa kujawsko-pomorskiego. Wobec tego przedmiotowa baza stanowi źródło informacji o wojewódzkiej gospodarce odpadami, w tym min. o wprowadzonych do obiegu produktach w opakowaniach, zużytych sprzęcie elektronicznym, bateriach i akumulatorach. Ponadto gromadzone są dane na temat osiągniętych poziomów zbierania, odzysku i recyklingu oraz informacje o prowadzących taką działalność firmach w województwie, co umożliwi skuteczną kontrolę rynku gospodarki odpadami, przyczyniając się do efektywniejszej walki z nieprawidłowościami występującymi w tym sektorze. Rejestr wpisanych podmiotów jest publicznie dostępny.

Gospodarka Odpadami. Obejmuje prowadzenie spraw związanych z gospodarowaniem odpadami sektora gospodarczego oraz odpadami komunalnymi w zakresie realizacji zadań marszałka, w tym wydawanie decyzji administracyjnych, przeprowadzanie kontroli podmiotów gospodarujących odpadami. To także opracowywanie i aktualizacja *Wojewódzkiego planu gospodarki odpadami*, monitoring realizacji zadań wynikających z *Wojewódzkiego planu gospodarki odpadami* i przygotowywanie odpowiednich raportów i sprawozdań. Finalnie działania te służą udostępnianiu informacji o środowisku w zakresie gospodarowania odpadami na terenie województwa kujawsko-pomorskiego.

Obwody łowieckie. W 2020 r. prace nad przygotowaniem projektu podziału województwa kujawsko-pomorskiego na obwody łowieckie oraz zaliczenia obwodów łowieckich do kategorii były prowadzone zgodnie z procedurą określoną w art. 27 ust. 8 ustawy z dnia 13 października 1995 r. Prawo łowieckie (Dz.U. z 2020 r., poz. 1683 ze zm.). Zgodnie z postanowieniami zarządzenia nr 54/2020 Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 10 lipca 2020 r. w sprawie projektu uchwały w sprawie podziału województwa kujawsko-pomorskiego na obwody łowieckie oraz zaliczenia obwodów łowieckich do kategorii, przedmiotowy projekt został skierowany do dalszych prac legislacyjnych, tj. opiniowania i uzgodnienia przez właściwe terytorialnie podmioty (PGL Lasy Państwowe, Polski Związek Łowiecki, Kujawsko-Pomorska Izba Rolnicza, Wojewoda Kujawsko-Pomorski, Rejonowy Zarząd Infrastruktury w Bydgoszczy). Ponadto, w toku prac nad przygotowaniem projektu uchwały odbyły się konsultacje publiczne, podczas których każdy właściciel lub użytkownik wieczysty nieruchomości objętej projektem uchwały mógł zapoznać się z projektem i wnieść stosowne uwagi. Docelowo podjęcie przez Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego uchwały w sprawie podziału województwa kujawsko-pomorskiego na obwody łowieckie oraz zaliczenia obwodów łowieckich do kategorii, winno nastąpić w terminie do 31 marca 2021 r.

WPŁYW PANDEMII Covid-19 NA REALIZACJĘ ZADAŃ W DZIEDZINIE OCHRONY ŚRODOWISKA

Pandemia Covid-19 w znacznym stopniu wpłynęła na organizację pracy całego Departamentu Środowiska, a pośrednio na realizację zadań w zakresie ochrony środowiska. Najważniejszym skutkiem wpływu pandemii było zachorowanie na Covid-19 prawie połowy wszystkich pracowników departamentu. W wyniku ogłoszenia stanu epidemicznego wydłużyły się terminy administracyjne (kwiecień, maj) zarówno dla podmiotów składających wnioski, jak i dla organów rozpatrujących wnioski. Miało to wpływ na znaczne wydłużenie wszystkich prowadzonych postępowań administracyjnych w zakresie kompetencji departamentu. Ograniczono wyjazdy do podmiotów ujętych w planowanych, obowiązkowych kontrolach wynikających z mocy ustaw w związku z czym nie wykonano wszystkich zaplanowanych na 2020 rok kontroli. W ramach zaplanowanych zadań dotyczących projektu „Lubię tu być na zielonym” nie zostały zrealizowane wszystkie zaplanowane wycieczki jednodniowe dla szkół podstawowych. Dodatkowo, zaostrzenie przepisów sanitarnych wymusiło zmiany organizacyjne w pokojach zajmowanych przez pracowników Biura. W pokojach, w których nie zapewniona była możliwość odpowiedniego metrażu, pracownicy przebywali pojedynczo, a pozostali zostali skierowani naprzemiennie do świadczenia pracy zdalnej. Działalność edukacyjna i promocyjna parków krajobrazowych została przeniesiona głównie do Internetu. Wzmocniono aktywność na oficjalnych stronach internetowych oraz na funpage`u Facebook, zajęcia dydaktyczne prowadzone były w trybie zdalnym (e-lekcje). Zrezygnowano z organizacji festynów, festiwali, pikników ekologicznych, rajdów itp. Pandemia wpłynęła ograniczająco na szereg zaplanowanych lub tradycyjnie realizowanych działań – liczba uczestników zmniejszyła się o ok. 80%. Jednakże na realizowanie zadań statutowych z zakresu ochrony przyrody oraz bieżących działań organizacyjnych w parkach stan pandemii nie wpłynął znacząco. Sprawy administracyjno-biurowe odbywały się bez opóźnień. W celu skrócenia czasu trwania spraw administracyjnych, dokumentacja wysyłana była także drogą mailową.

Ponadto departament przekazał wytyczne Ministra Klimatu i Głównego Inspektora Sanitarnego w zakresie postępowania z odpadami w związku z Covid-19 do wójtów, burmistrzów i prezydentów miast z terenu województwa kujawsko-pomorskiego, tym samym działano w celu zapewnienia zdrowia i bezpieczeństwa mieszkańców, ograniczania rozprzestrzeniania się pandemii. W ramach jednostek organizacyjnych departamentu wprowadzono zarządzenia w sprawie instruktarzu dotyczącego postępowania w związku z zagrożeniem epidemicznym Covid-19, wyposażono placówki w skrzynki podawcze, wyposażono jednostki w stacje do dezynfekcji rąk, wyposażono pracowników w środki dezynfekcyjne, maseczki ochronne i rękawiczki oraz umieszczono komunikaty o postępowaniu w przypadku zarażenia Covid-19.

DZIAŁALNOŚĆ REGIONALNEGO OŚRODKA EDUKACJI EKOLOGICZNEJ W PRZYSIEKU SP. Z O.O.

Regionalny Ośrodek Edukacji Ekologicznej w Przysieku Sp. z o.o. (spółka z udziałami Województwa Kujawsko-Pomorskiego). Celem spółki jest organizowanie, propagowanie, popularyzowanie, inicjowanie oraz wspieranie wszelkich zjawisk i przedsięwzięć z zakresu ekologii, ochrony zwierząt i dziedzictwa przyrodniczego, a także podejmowanie różnorodnych działań zmierzających do podniesienia stanu świadomości ekologicznej społeczeństwa, w szczególności młodego pokolenia. Celem Spółki jest także propagowanie zdrowego żywienia, a także wsparcie i opieka nad dziećmi i młodzieżą wykluczoną społecznie lub zagrożoną takim wykluczeniem. Jednostkami organizacyjnymi ośrodka są: Regionalny Ośrodek Edukacji Ekologicznej DAGLEZJA w Przysieku, Ośrodek Edukacji Ekologicznej WILGA w Górznie, a także Ośrodek Edukacji Ekologicznej i Ochrony Bioróżnorodności Eko-czar w Czarnym Bryńsku.

Kujawsko–Pomorski Ośrodek Edukacji Ekologicznej i Ochrony Bioróżnorodności Eko-Czar w Czarnym Bryńsku. Przedmiotem inwestycji była budowa, modernizacja i wyposażenie Kujawsko-Pomorskiego Ośrodka Edukacji Ekologicznej i Ochrony Bioróżnorodności Eko-Czar w Czarnym Bryńsku, w którym prowadzona jest i będzie działalność w zakresie różnorodności biologicznej i edukacji ekologicznej. Dodatkowo, projekt realizuje cele związane z ochroną gatunków oraz siedlisk przyrodniczych Górznieńsko-Lidzbarskiego Parku Krajobrazowego. Elementem uzupełniającym inwestycję są szeroko rozumiane działania informacyjno-edukacyjne, podnoszące świadomość mieszkańców województwa kujawsko–pomorskiego w zakresie właściwych zachowań społecznych w odniesieniu do dziedzictwa przyrodniczego regionu, realizowane w sposób komplementarny i uzupełniający do kampanii ogólnopolskich. Inwestycja, rozpoczęta w 2017 roku, obejmowała zakres zadań takich jak:

- dokumentacja projektowa (projekt budowlany, studium wykonalności);
- utrzymanie kierownictwa budowy i nadzoru inwestorskiego;
- budowa i modernizacja ośrodka edukacji ekologicznej;
- zakup wyposażenia;
- zakup wyposażenia zewnętrznego;
- wynajem samochodu;

- organizacja warsztatów dla dzieci i młodzieży;
- zakup materiałów informacyjno-edukacyjnych i organizacja 2 festynów;
- działania związane z ochroną siedlisk i gatunków (koszenie łąki, zakup budek lęgowych);
- zarządzanie projektem;
- promocja projektu.

Powyższe elementy były niezbędne do utworzenia nowego ośrodka edukacji ekologicznej Eko-Czar w Czarnym Bryńsku i zapewniają realizację działań zmierzających do podniesienia świadomości na temat ochrony środowiska naturalnego. Inwestycja polegała na zmianie sposobu użytkowania budynku usługowego (dawnej szkoły) na ośrodek edukacji ekologicznej w zabudowie usługowej w ramach tworzenia Kujawsko-Pomorskiego Ośrodka Edukacji Ekologicznej Eko-czar w Czarnym Bryńsku oraz na budowie budynku użyteczności publicznej (budynek murowany, wolnostojący, zlokalizowany w miejscu istniejącego budynku garażowo-gospodarczego po dokonaniu jego rozbiórki). W głównym budynku zaprojektowano: nowy układ pomieszczeń, poprawiając tym samym ich funkcjonalność, docieplenie budynku, podjazdy dla osób niepełnosprawnych, wyburzenie ścianek działowych dzięki którym powstaną większe sale szkoleniowe na parterze. Na piętrze powstały miejsca noclegowe dla kadry profesorskiej, która wraz ze studentami będzie przeprowadzała badania na terenie parku. Z noclegów będą korzystały także dzieci i młodzież biorąca udział w warsztatach edukacyjnych. Drugi budynek wymagał rozbiórki i w jego miejsce powstał nowy na cele użyteczności publicznej z parterem oraz poddaszem dostosowanym dla potrzeb zakwaterowania. W budynku mieściła się będzie także stróżówka. Cały obiekt wykorzystywany będzie na cele edukacyjne. Realizacja inwestycji umożliwiła stworzenie nowego ośrodka edukacji ekologicznej na terenie województwa kujawsko-pomorskiego. Zrealizowanie opisywanej koncepcji wymagało także dodatkowo zagospodarowania terenu: parkingów, ogrodzenia, stołu tenisowego, wiaty grillowej, zadaszenia do gromadzenia odpadów. Powierzchnia wybudowanej, rozbudowanej, zmodernizowanej i wyposażonej infrastruktury na cele działalności z zakresu edukacji ekologicznej: wyniosła 337m². Zwieńczenie wszystkich działań związanych z projektem zaplanowano na styczeń 2021 r.

„Utworzenie w Toruniu ścieżki edukacyjnej i Klubu Ekologicznego "Atmosfera" oraz realizacja działań informacyjno-edukacyjnych podnoszących świadomość ekologiczną młodzieży”. Realizowany projekt zakłada przeprowadzenie pakietu zadań związanych z ochroną i wzmocnieniem bioróżnorodności oraz szeroko rozumianą edukacją ekologiczną. W ramach działań projektowych powstaje usytuowany w samym centrum Torunia ośrodek edukacji ekologicznej, wokół którego koncentrować się będzie działalność w zakresie wspierania różnorodności biologicznej oraz edukowania ekologicznego społeczeństwa województwa kujawsko-pomorskiego. Główne działania projektowe, w ramach przedsięwzięcia rozpoczętego w 2018 r., to:

- budowa i wyposażenie ośrodka prowadzącego działalność w zakresie różnorodności biologicznej i edukacji ekologicznej;
- ochrona i wzmocnienie bioróżnorodności poprzez stworzenie ostoi przyrody dla 2 gatunków;
- stworzenie ścieżki edukacyjnej;
- organizacja 2 festynów ekologicznych;
- edukacja ekologiczna społeczności województwa kujawsko-pomorskiego w Klubie Ekologicznym, w szkołach oraz w ośrodkach edukacyjnych lidera;
- działania informacyjne dotyczące projektu.

W 2020 r. trwały prace projektowe nad kompleksem edukacji ekologicznej, który usytuowany będzie na terenie Bastionu Menniczego przy ul. Wola Zamkowa 12A i św. Jakuba w Toruniu i będzie składał się z kilku elementów (główny budynek ośrodka edukacyjnego dostosowanego do potrzeb osób niepełnosprawnych, ścieżka dydaktyczna, sala audiowizualna, zagospodarowanie terenu). Na terenie ośrodka powstaną 2 ostoje przyrody. Projekt współrealizowany jest przy udziale Europejskiego Centrum Współpracy Młodzieży. Zakończenie działań związanych z projektem zaplanowane jest na 2023 r.

DZIAŁANIA OŚRODKA W DOBIE PANDEMII Covid-19

„Wsparcie osób starszych i kadry świadczącej usługi społeczne w zakresie przeciwdziałania rozprzestrzenianiu się Covid-19, łagodzenia jego skutków na terenie województwa kujawsko-pomorskiego”. Celem projektu było podjęcie działań minimalizujących w jak największym stopniu skutki Covid-19 oraz ograniczających rozprzestrzenianie się wirusa na terenie województwa kujawsko-pomorskiego w okresie od 01.03.2020 do 31.12.2020 r. W ramach projektu realizowane były i są następujące zadania:

- wsparcie instytucji pomocy społecznej, służb mundurowych oraz przedsiębiorców (MODUŁ I);
- funkcjonowanie systemu pomocy społecznej (MODUŁ II);
- utworzenie miejsc świadczenia usług społecznych, w tym opiekuńczych dla osób potrzebujących wsparcia (MODUŁ III).

Projekt realizowany był w partnerstwie przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Toruniu, powiaty i gminy na prawach powiatu z terenu woj. kujawsko-pomorskiego (WKP) oraz Regionalny Ośrodek Edukacji Ekologicznej w Przysieku. Realizatorzy projektu: Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Toruniu, gmina Bydgoszcz, gmina Toruń, gmina m. Włocławek, gmina m. Grudziądz, powiat aleksandrowski, powiat brodnicki, powiat bydgoski, powiat chełmiński, powiat golubsko-dobrzyński, powiat grudziądzki, powiat inowrocławski, powiat lipnowski, powiat mogileński, powiat nakielski, powiat radziejowski, powiat rypiński, powiat sępoleński, powiat świecki, powiat toruński, powiat tucholski, powiat wąbrzeski, powiat włocławski, powiat żniński, **Regionalny Ośrodek Edukacji Ekologicznej w Przysieku Sp. z o.o.**

Szczegółowe działania w ramach projektu:

- zakup m.in. niezbędnych środków ochrony indywidualnej oraz materiałów i środków do dezynfekcji, w celu zabezpieczenia prawidłowej realizacji zadań w czasie pandemii koronawirusa i możliwości zapewnienia ciągłości świadczenia usług dla mieszkańców województwa kujawsko-pomorskiego, w tym: wyposażenie instytucji systemu pomocy społecznej, jak również służb mundurowych w środki ochrony osobistej oraz przedsiębiorców w zakresie wyposażenia niezbędnego w celu zagwarantowania bezpieczeństwa związanego z Covid-19 niezbędnego do bezpiecznego wykonywania zadań, wraz z ich dystrybucją.

Środki i materiały, o których mowa powyżej, przekazywane były następującym podmiotom:

- gminom dla osób świadczących usługi opiekuńcze oraz dla lokalnych przedsiębiorców prowadzących małą działalność w branży spożywczej;
- domom pomocy społecznej publicznym i niepublicznym;
- niepublicznym ZOL/ZPO;
- schroniskom;
- noclegowniom;
- komendzie wojewódzkiej policji;
- komendzie wojewódzkiej straży pożarnej.

W ramach zadania zakupiono: rękawiczki jednorazowego użytku, maseczki FFP2 i FFP3, maseczki jednorazowe, przyłbice ochronne, płyny i żele do dezynfekcji rąk, płyny do dezynfekcji powierzchni, przyłbice i gogle ochronne, kombinezony ochronne jednorazowe oraz barierowe, a także stacje do dezynfekcji rąk oraz termometry. Powyższe zakupy uzależnione były od bieżącego zapotrzebowania podmiotów, rozwoju pandemii oraz dostępności środków w hurtowniach.

W 2020 r. Regionalny Ośrodek Edukacji Ekologicznej w Przysieku Sp. z o.o. był wykonawcą umowy z Województwem Kujawsko-Pomorskim, która dotyczyła organizacji ośrodków wytchnieniowych w jednostkach organizacyjnych, tj. Regionalnym Ośrodku Edukacji Ekologicznej DAGLEZJA w Przysieku, w Ośrodku Edukacji Ekologicznej WILGA w Górznie, w domach typu holenderskiego będących w dyspozycji ROEE. Ośrodki wytchnieniowe skierowane zostały do pracowników służby zdrowia zaangażowanych w przeciwdziałanie rozprzestrzeniania się Covid-19. Do końca 2020 r. odnotowano ponad 3500 pobyków. Utworzenie miejsc pobytu wytchnieniowego zostało sfinansowane z Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Budżetu Państwa.

TECHNOLOGIE CYFROWE SŁUŻĄCE SPRAWNEMU ZARZĄDZANIU

Rozwój technologii cyfrowych oparty był w roku 2020 na projektach z zakresu: e-Administracji, e-Kultury i e-Zdrowia. Ich celem jest zapewnienie mieszkańcom województwa wysokiej jakości usług publicznych w wielu dziedzinach życia w oparciu o ich zdigitalizowane i łatwo dostępne zasoby.

E-ADMINISTRACJA. „Infostrada Kujaw i Pomorza 2.0”. Projekt „Infostrada Kujaw i Pomorza 2.0” jest kontynuacją wcześniej zrealizowanego w ramach RPO WKP 2007-2013 projektu „Infostrada Kujaw i Pomorza – usługi w zakresie e-Administracji i Informacji Przestrzennej”. W związku z dalszym zapotrzebowaniem mieszkańców województwa na usługi świadczone drogą elektroniczną planowana jest rozbudowa ww. projektu, która ma ułatwić mieszkańcom oraz inwestorom dostęp do kluczowych informacji i usług administracji publicznej. Ponadto projekt zapewni dostęp do danych przestrzennych w województwie poprzez standaryzację kategorii przeznaczeń terenów w Miejscowych Planach Zagospodarowania Przestrzennego, co ułatwi interpretację zapisów planów oraz wyszukiwanie terenów o określonym przeznaczeniu oraz cyfryzację mapy zasadniczej do postaci bazodanowej (BDOT500+GESUT). W ramach przedsięwzięcia zostaną wdrożone i skonfigurowane e-usługi dwustronnie interaktywne i transakcyjne. Założenia projektu osiągnięte zostaną dzięki zwiększeniu zakresu stosowania technologii informacyjno-komunikacyjnych w sferze usług publicznych poprzez łatwiejszy dostęp do danych publicznych gromadzonych w urzędach. Będzie to możliwe poprzez kompleksowe działania polegające na:

- dostawie sprzętu i usług zewnętrznych niezbędnych do ucyfrowienia zasobów i udostępniania usług elektronicznych;
- wdrożeniu nowych systemów informatycznych, szkoleniach.

Projekt realizowany jest na poziomie regionalnym. Swoim zasięgiem obejmuje jednostki samorządu terytorialnego z obszaru Województwa Kujawsko-Pomorskiego, w ogólnej liczbie 110 oraz Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Minikowie będący **państwową jednostką organizacyjną**.

Projekt „Infostrada Kujaw i Pomorza 2.0” w swoim zakresie realizowany jest w obszarze e-Administracji i Systemu Informacji Przestrzennej w trzech modułach: powiatowym, miast na prawach powiatu (prezydenckich) oraz regionalnym. W ramach modułu powiatowego realizowane są zadania dotyczące dostawy zobrazowań lotniczych, prac geodezyjno-kartograficznych, w tym: ucyfrowienie dokumentów analogowych PZGiK, utworzenie na podstawie ucyfrowionych zasobów geodezyjno-kartograficznych baz danych BDOT500 i GESUT oraz harmonizację baz danych, w tym korekta bazy danych EGIB. Modułu miast prezydenckich zawiera: Platformę Miejską – która będzie jednym punktem komunikacji mieszkańca ze wszystkimi usługami oferowanymi mu w sposób elektroniczny przez miasto/gminę, ułatwienie dostępu do usług świadczonych przez miasto oraz podwyższenie standardu obsługi mieszkańca, Platformę konsultacji społecznych/budżet obywatelski. Moduł regionalny obejmuje Województwo Kujawsko-Pomorskie oraz wszystkich partnerów. Moduł obejmuje między innymi: rozbudowę Geoportalu, integrację Systemu Informacji Przestrzennej (SIP) z Elektronicznym Obiegiem Dokumentów (EOD), wdrożenie usług powiązanych z systemami dziedzinowymi, wytworzenie nowych formularzy dla usług e-Urzędu, rozbudowę rejestrów w Systemie Informacji Przestrzennej oraz zasilenie rejestrów danymi, integrację SIP/EOD z systemami dziedzinowymi, wdrożenie EOD, BIP, Portalu Regionalnego, szkolenia dla jednostek nowych i podległych partnerów Infostrady, dostawę i uruchomienie archiwum zakładowego w systemie EOD, dostawę i uruchomienie systemu CRM dla partnerów innych niż w module dla miast prezydenckich, dostawę i uruchomienie CKzM dla partnerów innych niż w module dla miast prezydenckich, rozbudowę Portalu Regionalnych (portal.mojregion.info oraz rbip.mojregion.info). Powyżej opisane produkty zostaną stworzone w oparciu o model scentralizowany SAAS/IAAS.

Ogólne informacje o stanie realizacji projektu. E-administracja, Infrastruktura, SIP:

- w dniu 31 lipca 2020 r. została zawarta Umowa polegająca na opracowaniu koncepcji architektury Platformy Miejskiej. W drodze postępowania „in house” zadanie jest realizowane przez Kujawsko-Pomorskie Centrum Kompetencji Cyfrowych Sp. z o. o. termin zakończenia umowy koniec lutego 2021 r.;
- w dniu 25 lutego 2020 r. zawarta została Umowa na opracowanie warunków technicznych dot. uruchomienia "Centrum Komunikacji z Mieszkańcem" w Urzędzie Miasta Torunia;
- w związku z wykonaniem umowy dot. przygotowania warunków technicznych dot. uruchomienia „Centrum Komunikacji z Mieszkańcem”, trwały prace miasta Torunia dotyczące ogłoszenia postępowania na uruchomienia "CKzM" dla miasta Torunia;
- na podstawie rozstrzygniętego postępowania przeprowadzonego przez Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Minikowie, utworzono portal internetowy prezentujący dane meteorologiczne i modele chorobowe roślin;
- zakończone zostało postępowanie na Modernizację i Rozbudowę Systemu Informacji Przestrzennej WKP-ERGO. Planowany termin realizacji: 2 lata. Pierwszy etap został odebrany bez uwag zgodnie z terminem. Etap 2a został odebrany bez uwag zgodnie z terminem. Etap 2b został odebrany bez uwag. Trwały prace dotyczące kolejnych etapów wynikających z podpisanej umowy;
- w dniu 6 lipca 2020 r. zamieszczono informację o rozstrzygniętym postępowaniu dotyczącym "Rozbudowy systemu PZGiK użytkowanego w Wojewódzkim Ośrodku Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej w Toruniu na obsługę internetową wraz z instruktą", prowadzoną przez Geodetę Województwa w ramach projektu. W dniu 18 sierpnia 2020 r. podpisana została umowa z wykonawcą. Prace zostały wykonane, a zamawiający przystąpił do weryfikacji wykonanych prac oraz podpisania protokołu odbioru;
- w 2020 roku przeprowadzono konsultację z wszystkimi partnerami projektu dotyczące planowanego zakupu infrastruktury zgodnie z zapotrzebowaniem ujętym przez partnerów projektu w ramach zawartych umów partnerskich. Trwały prace dotyczące opracowania Opisu Przedmiotu Zamówienia.

Cyfryzacja mapy zasadniczej, zobrazowania lotnicze oraz prace geodezyjno-kartograficzne:

- trwały prace dotyczące rozstrzygniętego przetargu na realizację usługi polegającej na aktualizacji bazy danych obiektów topograficznych (BDOT10k) dla wybranych powiatów województwa kujawsko-pomorskiego realizowane przez Geodetę WKP. W miesiącu grudniu został złożony aneks do umowy przedłużający termin realizacji etapu 3 do lutego 2021 roku;
- trwały prace dotyczące przeprowadzonych przetargów i podpisanych umów dla 19 powiatów WKP na digitalizację baz danych BDOT500 i GESUT. Zadanie będzie realizowane do 2022 roku. W związku ze stanem

epidemicznym, powiaty zmuszone były do zawierania aneksów przedłużających realizację zadań przewidzianych w zawartych umowach;

- trwały prace dotyczące przeprowadzonego przetargu i podpisanej umowy na kompleksową inspekcję, monitoring i kontrolę prac geodezyjno-kartograficznych realizowanych w ramach modułu powiatowego Projektu „Infostrada Kujaw i Pomorza 2.0”; wdrożenie usprawniających mechanizmów informatycznych wspomagających proces wykonania i nadzoru prac geodezyjno-kartograficznych oraz kontrolę prac fotogrametrycznych obejmujących całe województwo kujawsko-pomorskie;
- trwały prace dotyczące rozstrzygniętego przetargu na: Digitalizację dokumentów państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego (PZGiK), utworzenie bazy danych BDOT500, modernizacja ewidencji gruntów i budynków (EGiB) oraz przeprowadzenie działań harmonizujących zbiory danych miasta Torunia w ramach projektu: „Infostrada Kujaw i Pomorza 2.0”. Prace potrwać do listopada 2021 roku;
- trwały prace dotyczące rozstrzygniętego postępowania miasta Bydgoszczy dotyczącego „Utworzenia bazy danych BDOT500 oraz przeprowadzenia działań harmonizujących zbiory danych Miasta Bydgoszczy”.

E-KULTURA. „Kultura w zasięgu 2.0”. Projekt ma na celu zwiększenie zakresu stosowania technologii informacyjno-komunikacyjnych w sferze usług publicznych poprzez: digitalizację, publikację oraz zastosowanie (Re-use) zasobów dziedzictwa regionalnego znajdującego się w posiadaniu jednostek kultury. Rezultatem realizacji projektu będzie udostępnienie wszystkim zainteresowanym, w tym głównie mieszkańcom regionu, narzędzi do aktywnego uczestniczenia w wydarzeniach kulturalnych regionu, jak również, poprzez ucyfrowienie zasobów instytucji kultury, zachowanie dziedzictwa regionalnego dla przyszłych pokoleń. Zadania w ramach projektu obejmują: digitalizację i przygotowanie do publikacji obiektów dziedzictwa regionalnego (zakup usług i sprzętu), uruchomienie usług elektronicznych w postaci repozytorium obiektów cyfrowych i platformy publikacyjnej typu „wirtualne muzeum” oraz systemów towarzyszących (dot. rezerwacji i sprzedaży biletów na wydarzenia kulturalne), uruchomienie systemowego rozwiązania pozwalającego na budowanie i udostępnianie aplikacji cyfrowego przewodnictwa bazującego na tzw. rzeczywistości rozszerzonej oraz gier miejskich na platformy mobilne, promocja regionalnej oferty kulturalnej, poprzez rozbudowę zainicjowanego w ramach RPO 2007-2013 Systemu Elektronicznego Plakatu dla instytucji kultury.

Ogólne informacje o stanie realizacji projektu. Do końca roku 2020 w ramach projektu zrealizowano zadania: Zakup usług szkoleniowych dla pracowników instytucji kultury, w ramach którego przeszkolono 160 osób z zakresu prawa autorskiego i technik digitalizacji oraz "Zakup sprzętu do digitalizacji dla partnerów projektu" – w ramach zadania dostarczono: 36 pracowni digitalizacji wyposażonych w 160 specjalistycznych zestawów, takich jak skanery specjalistyczne i wielkoformatowe z komputerami sterującymi i niezbędnym osprzętem (31 zestawów), specjalistyczne zestawy do fotografii składające się z aparatów cyfrowych, obiektywów, sprzętu oświetlającego, statywów, teł, itp. (26 zestawów), kamery wideo z osprzętem (12 zestawów), zestawy do digitalizacji audio i wideo (10 zestawów) i inne. Na sprzęcie otrzymanym w ramach projektu partnerzy projektu dokonali odwzorowań cyfrowych 15 540 obiektów dziedzictwa regionalnego (148 341 skany/ujęcia fotograficzne). Dobiega końca (opóźniona ze względu na trwający od marca 2020 stan pandemii) realizacja zadania "Zakup usług digitalizacji", w ramach której dokonano zakupu usług odwzorowań cyfrowych u podmiotów zewnętrznych, które dostarczyły 48 530 obiektów cyfrowych z zakresu dziedzictwa regionalnego, należących do 37 instytucji kultury. Zakończenie tego zadania ma nastąpić w pierwszym półroczu roku 2021. Kolejne zadania projektowe będą uruchamiane w roku 2021. Ze względu na wydłużenie okresu realizacji projektu do czerwca 2023 należy przyjąć, iż pomimo zagrożeń związanych z trudnym do przewidzenia rozwojem pandemii Covid-19 realizacja projektu nie jest zagrożona.

E-ZDROWIE. „Budowa kujawsko-pomorskiego systemu udostępniania elektronicznej dokumentacji medycznej – I i II etap”. Projekt ma na celu utworzenie lub modernizację systemów dziedzinowych, utworzenie elektronicznych usług publicznych udostępnionych online w zakresie e-Zdrowia oraz wsparcie w procesie informatyzacji szpitali i innych jednostek ochrony zdrowia funkcjonujących na terenie województwa kujawsko-pomorskiego. Projekt wpłynie na podniesienie jakości usług medycznych świadczonych na rzecz społeczeństwa dzięki wykorzystaniu nowoczesnych technologii informacyjnych. Powyższe zostanie osiągnięte poprzez stworzenie infrastruktury technicznej, informatycznej i środowiska, które pozwolą na wprowadzenie specjalistycznych e-usług w ochronie zdrowia, co poprawi skuteczność opieki medycznej, zapewni łatwiejszy i szybszy dostęp do świadczeń medycznych, zmniejszając jednocześnie koszty operacyjne jednostki, a w kontekście globalnym – wpłynie pozytywnie na wskaźniki epidemiczno-organizacyjne funkcjonujące w systemie ochrony zdrowia. Realizacja projektu usprawni wykorzystanie e-usług publicznych w obszarze ochrony zdrowia. Projekt, poprzez rozwój infrastruktury informatycznej i oprogramowania, wpłynie na zwiększenie stopnia wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych w regionie oraz wzrost jakości tych technologii. Rezultatem będzie zwiększenie wykorzystania TIK w życiu codziennym, wzrost uczestnictwa obywateli w życiu publicznym, a w konsekwencji polepszenie jakości życia obywateli regionu i podniesienie jakości usług medycznych świadczonych w regionie

poprzez poprawę dostępności informacji i zasobów publicznych. E-usługi w zakresie e-Zdrowia mają na celu usprawnienie komunikacji na linii pacjent – podmiot leczniczy/podmioty lecznicze. Realizacja przedmiotowego projektu przyczyni się do wzmocnienia potencjału społecznego oraz wzrostu umiejętności informatycznych społeczeństwa poprzez wdrożenie innowacyjnych rozwiązań informatycznych i stworzenie nowych możliwości ich funkcjonowania. Będą one bowiem skierowane do jednostek ochrony zdrowia oraz osób fizycznych, jak podmiotów gospodarczych. Będą ułatwieniem dla użytkowników, którzy zaoszczędzą czas potrzebny dotychczas na rejestrację osobistą czy osobisty odbiór wyników laboratoryjnych, wypisów ze szpitala. Realizacja projektu umożliwi tworzenie, obsługę i przechowywanie EDM. Projekt polega na rozbudowie Regionalnego Repozytorium Elektronicznej Dokumentacji Medycznej o dokumentację medyczną pochodzącą od kolejnych 24 placówek służby zdrowia z terenu Województwa Kujawsko-Pomorskiego.

W I etapie ponad połowa zadań projektu została już wykonana i jest na etapie rozliczania finansowego.

W ramach I etapu projektu w 2020 r. dokonano następujących zakupów:

- Kujawsko-Pomorskie Centrum Pulmonologii w Bydgoszczy – zakupiło aparaty do nieinwazyjnej wentylacji mechanicznej;
- Wojewódzki Szpital Zespolony w Toruniu – zmodernizował systemy informatyczne;
- Szpital Uniwersytecki nr 1 im. dr Antoniego Jurasza w Bydgoszczy – rozbudował i zmodernizował sieci WiFi, zakupił oprogramowanie, sprzęt i licencje związane z częścią „białą”, dokonał modernizacji macierzy,
- Wojewódzki Szpital dla Nerwowo i Psychiczenie Chorych w Świeciu – przebudował kanalizację teletechniczną;
- Wojewódzki Szpital Dziecięcy im. J. Brudzińskiego w Bydgoszczy – zakupił mikroskop neurochirurgiczny oraz moduły oprogramowania Szpitalnego Systemu Informacyjnego HIS;
- ponadto w ramach I etapu zakończyły się prace nad przygotowaniem koncepcji architektury informatycznej, która stanowi podstawę do zlecenia budowy Regionalnego Repozytorium Elektronicznej Dokumentacji Medycznej (RREDM). W 2020 r. została podpisana umowa dotycząca usługi doradztwa techniczno-technologicznego w zakresie przygotowania dokumentacji do budowy RREDM. Na bieżąco realizowane są również zadania związane z promocją projektu polegające na publikacji spotów reklamowych, artykułów w prasie oraz informacji na stronie internetowej projektu.

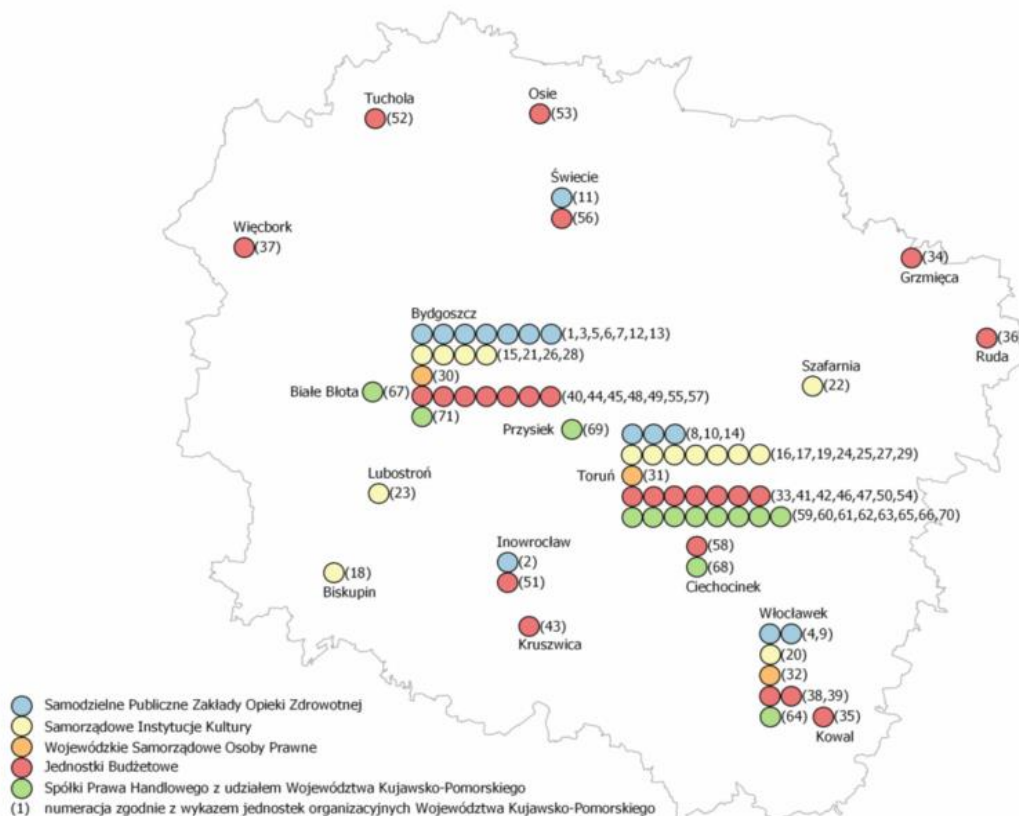
W ramach II etapu projektu w 2020 r. dokonano następujących zakupów:

- Szpital Wielospecjalistyczny im. dr. Ludwika Błażka w Inowrocławiu – licencja AMMS Medycyna Pracy, Gabinet Zabiegowy, Komercka, Depozyty, nadzór autorski oprogramowania, przełącznik FC BROCADE, zintegrowany system medyczny AlleRad rozbudowa licencji do 30 TB, oprogramowanie Tomcon W, sprzęt komputerowy oraz licencja oprogramowania do zasilania bazy EDM;
- Zespół Opieki Zdrowotnej w Chełmnie – modernizacja systemu HIS oraz dostawa, instalacja i konfiguracja sprzętu i oprogramowania.

W 2020 r. została uruchomiona także procedura wszczęcia postępowania przetargowego z wolnej ręki (zamówienie „in house”) na świadczenie usługi doradczej polegającej na powierzeniu podmiotowi zewnętrznemu zarządzania II etapem projektu. Kwestię udzielania tego typu zamówień reguluje art. 214 ust. 1 pkt 11 Ustawy z dnia 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych (Dz.U. z 2019 r. poz. 2019 z późn. zm.). Z uwagi na trwającą ww. procedurę do końca 2020 r. nie zostały podpisane umowy dotacyjne z partnerami projektu. Rozliczenie wydatków poniesionych do tej pory przez partnerów możliwe będzie po przekazaniu zarządzania projektem podmiotowi zewnętrznemu oraz po podpisaniu umów dotacyjnych.

ADMINISTRACJA SAMORZĄDU WOJEWÓDZTWA JAKO INSTRUMENT SPRAWNEGO ZARZĄDZANIA

Realizacji zadań z zakresu kształtowania harmonijnego rozwoju społeczno-gospodarczego województwa sprzyja dobrze rozwinięta, dostosowana do zakresu kompetencji Samorządu Województwa, sieć instytucji przez niego prowadzonych oraz struktura organizacyjna Urzędu Marszałkowskiego. Na mapie przedstawiono lokalizację jednostek organizacyjnych Województwa Kujawsko-Pomorskiego, które działają w 18 miejscowościach.

Rysunek 21. Rozmieszczenie jednostek organizacyjnych Województwa Kujawsko-Pomorskiego (wykaz instytucji wg numeracji na mapie – w tabeli poniżej)

Źródło: opracowanie Departamentu Organizacyjnego

JEDNOSTKI ORGANIZACYJNE WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO

WOJEWÓDZKIE OSOBY PRAWNE Samodzielne Publiczne Zakłady Opieki Zdrowotnej

1.	Centrum Onkologii im. prof. Franciszka Łukaszczyka	Bydgoszcz
2.	Sanatorium Uzdrawiskowe „Przy Tężni” im. dra Józefa Krzymińskiego s.p.z.o.z.	Inowrocław
3.	Kujawsko-Pomorskie Centrum Pulmonologii	Bydgoszcz
4.	Wojewódzki Szpital Specjalistyczny im. błogosławionego księdza Jerzego Popiełuszki we Włocławku	Włocławek
5.	Wojewódzka Przychodnia Zdrowia Psychicznego	Bydgoszcz
6.	Wojewódzka Stacja Pogotowia Ratunkowego	Bydgoszcz
7.	Wojewódzki Ośrodek Medycyny Pracy	Bydgoszcz
8.	Wojewódzki Ośrodek Medycyny Pracy	Toruń
9.	Wojewódzki Ośrodek Medycyny Pracy	Włocławek
10.	Wojewódzki Ośrodek Terapii Uzależnień i Współuzależnienia	Toruń
11.	Wojewódzki Szpital dla Nerwowo i Psychiczenie Chorych im. dra Józefa Bednarza	Świecie
12.	Wojewódzki Szpital Dziecięcy im. J. Brudzińskiego	Bydgoszcz
13.	Wojewódzki Szpital Obserwacyjno-Zakaźny im. T. Browicza	Bydgoszcz
14.	Wojewódzki Szpital Zespolony im. L. Rydygiera	Toruń

Samorządowe Instytucje Kultury

15.	Filharmonia Pomorska im. Ignacego Jana Paderewskiego	Bydgoszcz

16.	Galeria i Ośrodek Plastycznej Twórczości Dziecka	Toruń
17.	Galeria Sztuki „Wozownia”	Toruń
18.	Muzeum Archeologiczne	Biskupin
19.	Muzeum Etnograficzne im. prof. Marii Znamierowskiej-Prüfferowej	Toruń
20.	Muzeum Ziemi Kujawskiej i Dobrzyńskiej	Włocławek
21.	Opera Nova	Bydgoszcz
22.	Ośrodek Chopinowski	Szafarnia
23.	Pałac Lubostroń	Lubostroń
24.	Teatr im. Wilama Horzycy	Toruń
25.	Wojewódzka Biblioteka Publiczna – Książnica Kopernikańska	Toruń
26.	Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna im. dr. Witolda Bełzy	Bydgoszcz
27.	Wojewódzki Ośrodek Animacji Kultury	Toruń
28.	Kujawsko-Pomorskie Centrum Kultury	Bydgoszcz
29.	Kujawsko-Pomorski Impresaryjny Teatr Muzyczny	Toruń
Wojewódzkie Samorządowe Osoby Prawne		
30.	Wojewódzki Ośrodek Ruchu Drogowego	Bydgoszcz
31.	Wojewódzki Ośrodek Ruchu Drogowego	Toruń
32.	Wojewódzki Ośrodek Ruchu Drogowego	Włocławek
WOJEWÓDZKIE SAMORZĄDOWE JEDNOSTKI ORGANIZACYJNE		
Jednostki Budżetowe		
33.	Biblioteka Pedagogiczna im. gen. bryg. prof. Elżbiety Zawackiej	Toruń
34.	Brodnicki Park Krajobrazowy	Grzmięca k. Pokrzydowa
35.	Gostynińsko-Włocławski Park Krajobrazowy	Kowal
36.	Górznieńsko-Lidzbarski Park Krajobrazowy	Ruda k. Górzna
37.	Krajeński Park Krajobrazowy	Więcbork
38.	Kujawsko-Pomorskie Biuro Planowania Przestrzennego i Regionalnego	Włocławek
39.	Kujawsko-Pomorskie Centrum Edukacji Nauczycieli	Włocławek
40.	Kujawsko-Pomorskie Centrum Edukacji Nauczycieli	Bydgoszcz
41.	Kujawsko-Pomorskie Centrum Edukacji Nauczycieli	Toruń
42.	Kujawsko-Pomorski Ośrodek Adopcyjny	Toruń
43.	Nadgoplański Park Tysiąclecia	Kruszwica
44.	Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doksztalania i Doskonalenia Zawodowego	Bydgoszcz
45.	Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. Mariana Rejewskiego	Bydgoszcz
46.	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej	Toruń
47.	Kujawsko-Pomorski Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Janusza Korczaka	Toruń
	Kujawsko-Pomorski Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy nr 1 dla Dzieci i Młodzieży Słabo Widzącej i Niewidomej im. Louisa Braille’a	Bydgoszcz
48.	Kujawsko-Pomorski Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy nr 2 dla Dzieci i Młodzieży Słabo Słyszącej i Niesłyszącej im. gen. Stanisława Maczka	Bydgoszcz
49.	Medyczno-Społeczne Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego	Toruń
50.	Medyczno-Społeczne Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego	Inowrocław
51.	Tucholski Park Krajobrazowy	Tuchola
52.	Wdecki Park Krajobrazowy	Osie
53.	Wojewódzki Urząd Pracy	Toruń
54.	Zarząd Dróg Wojewódzkich	Bydgoszcz
55.	Zespół Parków Krajobrazowych nad Dolną Wisłą	Świecie
56.	Zespół Szkół nr 33 Specjalnych dla Dzieci i Młodzieży Przewlekłe Chorej	Bydgoszcz
57.	Zespół Szkół Specjalnych dla Dzieci i Młodzieży Przewlekłe Chorych i Niepełnosprawnych Nr 1	Ciechocinek
SPÓŁKI PRAWA HANDLOWEGO Z UDZIAŁEM WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO(*)		
58.	Kujawsko-Pomorska Agencja Innowacji Sp. z o.o.	Toruń
59.	Kujawsko-Pomorskie Centrum Kompetencji Cyfrowych Sp. z o.o.	Toruń
60.	Kujawsko-Pomorski Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o.	Toruń
61.	Kujawsko-Pomorski Fundusz Pożyczkowy Sp. z o.o.	Toruń
62.	Kujawsko-Pomorski Fundusz Rozwoju Sp. z o.o.	Toruń
63.	Kujawsko-Pomorski Transport Samochodowy S.A.	Włocławek
64.	Kujawsko-Pomorskie Inwestycje Medyczne Sp. z o.o.	Toruń
65.	Kujawsko-Pomorskie Inwestycje Regionalne Sp. z o.o.	Toruń
66.	Port Lotniczy Bydgoszcz S.A.	Białe Błota
67.	Uzdrowisko Ciechocinek S.A.	Ciechocinek
68.	Regionalny Ośrodek Edukacji Ekologicznej w Przysieku Sp. z o.o.	Przysiek
69.	Toruńska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.	Toruń

70. Zakład Sprzętu Ortopedycznego i Rehabilitacyjnego Sp. z o.o.

Bydgoszcz

(*) mające siedzibę na terenie województwa; nie pokazano siedzib Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej Sp. z o.o. (Sopot) oraz POLREGIO Sp. z o.o. (Warszawa).

Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu:

- jest samorządową jednostką organizacyjną, przy pomocy której Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego, jako organ wykonawczy województwa, realizuje swoje zadania,
- Urząd jest jednostką budżetową finansowaną z budżetu województwa kujawsko-pomorskiego,
- Urząd działa na podstawie:
 - ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie województwa;
 - ustawy z dnia 21 listopada 2008 roku o pracownikach samorządowych;
 - przepisów prawa regulujących zadania i kompetencje Samorządu Województwa;
 - Statutu Województwa Kujawsko-Pomorskiego;
 - Regulaminu Organizacyjnego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu, stanowiącym załącznik do uchwały Nr 6/226/18 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 28 grudnia 2018 r. w sprawie uchwalenia Regulaminu Organizacyjnego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu, zmienionym uchwałą Nr 8/298/19 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 28 lutego 2019 r., uchwałą Nr 21/921/19 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 31 maja 2019 r., uchwałą Nr 45/2053/19 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 20 listopada 2019 r., uchwałą Nr 3/81/20 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 22 stycznia 2020 r., uchwałą Nr 10/397/20 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 18 marca 2020 r. oraz uchwałą Nr 31/1370/20 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 12 sierpnia 2020 r.;
 - Regulaminu Pracy Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego, stanowiącego załącznik do Zarządzenia Nr 15/2007 Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 15 marca 2007 r. (z późn. zm.);
 - innych aktów normatywnych własnych;
- siedzibą Urzędu jest miasto Toruń;
- komórki organizacyjne Urzędu są zlokalizowane w 7 budynkach na terenie Torunia oraz w Bydgoszczy, Grudziądzu i we Włocławku, łącznie 10 lokalizacji;
- w 2020 r. Urząd funkcjonował w ramach struktury organizacyjnej, w skład której wchodziło 21 departamentów oraz 6 wyodrębnionych komórek organizacyjnych (cztery wydziały, biuro i stanowisko). Od 1 stycznia 2021 roku struktura organizacyjna Urzędu obejmuje 22 departamenty, 4 wydziały niewchodzące w skład departamentu, jedno biuro i stanowisko, łącznie 28 komórek organizacyjnych;
- zatrudnienie w Urzędzie, jednostkach i spółkach wynosi łącznie około 10,2 tys. etatów na umowę o pracę – Samorząd Województwa zalicza się więc także do największych pracodawców na terenie województwa kujawsko-pomorskiego;
- województwo posiada 58 jednostek organizacyjnych oraz udziały/akcje w 15 spółkach prawa handlowego, w tym:
 - 14 samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej (7 szpitali);
 - 15 samorządowych instytucji kultury;
 - 3 wojewódzkie ośrodki ruchu drogowego;
 - 26 jednostek budżetowych, w tym:
 - 8 parków krajobrazowych;
 - 3 centra edukacji nauczycieli;
 - 3 ośrodki szkolno-wychowawcze;
 - 2 biblioteki pedagogiczne;
 - 2 centra kształcenia zawodowego;
 - 2 zespoły szkół specjalnych;
 - 1 biuro planowania przestrzennego i regionalnego;
 - 1 ośrodek adopcyjny;
 - 1 ośrodek doskonalenia i doskonalenia zawodowego;
 - Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej;
 - Wojewódzki Urząd Pracy;
 - Zarząd Dróg Wojewódzkich.

Wykaz spółek prawa handlowego z udziałem Województwa Kujawsko-Pomorskiego (udział Województwa):

- Kujawsko-Pomorski Transport Samochodowy S.A. 100%
- Port Lotniczy Bydgoszcz S.A. 72,42%
- Uzdrowisko Ciechocinek S.A. 100%

- Toruńska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. 67,20%
- Kujawsko-Pomorska Agencja Innowacji Sp. z o.o. 100%
- Kujawsko-Pomorskie Centrum Kompetencji Cyfrowych Sp. z o.o. 100%
- Kujawsko-Pomorski Fundusz Poręczeń Kredytowych Sp. z o.o. 50,22%
- Kujawsko-Pomorski Fundusz Pożyczkowy Sp. z o.o. 100%
- Kujawsko-Pomorski Fundusz Rozwoju Sp. z o.o. 100%
- Kujawsko-Pomorskie Inwestycje Medyczne Sp. z o.o. 100%
- Pomorska Specjalna Strefa Ekonomiczna Sp. z o.o. 2,92%
- POLREGIO Sp. z o.o. 2,90%
- Regionalny Ośrodek Edukacji Ekologicznej w Przysieku Sp. z o.o. 100%
- Zakład Sprzętu Ortopedycznego i Rehabilitacyjnego Sp. z o.o. 100%
- Kujawsko-Pomorskie Inwestycje Regionalne Sp. z o.o. 100%.

Rozbudowa budynku Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu.

Zadanie obejmuje wykonanie dokumentacji projektowych dla zamierzenia budowlanego: „Remontu, przebudowy i rozbudowy budynku Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-pomorskiego”. Okres realizacji inwestycji zaplanowano na lata 2012-2020. Do końca 2020 r. wykonano aktualizacje kosztorysów, przeprowadzono negocjacje dotyczące przygotowania aktualizacji dokumentacji umożliwiające następnie podpisanie umowy w tym przedmiocie w 2021 r. i przygotowanie dokumentów do ogłoszenia zamówienia na roboty budowlane. Realizatorem inwestycji jest Województwo Kujawsko-Pomorskie. Inwestycja ta nie jest częścią innych projektów.

ZMIANY ORGANIZACYJNE

W 2020 roku Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego dokonał zmiany Regulaminu Organizacyjnego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu w uchwałach:

- Nr 3/81/20 z dnia 22 stycznia 2020 r., na podstawie której od 1 lutego 2020 r. **powstały: Departament Infrastruktury Drogowej oraz Departament Transportu (poprzednio funkcjonował Departament Infrastruktury i Transportu)** — nie zmieniła się liczba jednostek organizacyjnych;
- Nr 10/397/20 z dnia 18 marca 2020 r., na podstawie której od 1 kwietnia 2020 r. **powstały: Departament Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Departament Edukacji (poprzednio funkcjonował Departament Kultury i Edukacji)** — nie zmieniła się liczba jednostek organizacyjnych;
- Nr 31/1370/20 z dnia 12 sierpnia 2020 r., której wejście w życie nie wprowadziło istotnych zmian organizacyjnych związanych z funkcjonowaniem departamentu Urzędu lub jednostki organizacyjnej Województwa (uchwała zmieniająca uchwałę w sprawie uchwalenia Regulaminu Organizacyjnego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu);

pozostałe uchwały Zarządu Województwa o charakterze organizacyjnym:

- Nr 37/1539/20 z dnia 16 września 2020 roku, na podstawie której wprowadzono zmiany w regulaminie Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Toruniu, wynikające z przejęcia nowych zadań oraz potrzeby usprawnienia i uporządkowania struktury organizacyjnej Urzędu;
- Nr 45/1927/20 z dnia 18 listopada 2020 roku, na podstawie której powołano Pana Krzysztofa Wojtkowiaka na stanowisko dyrektora Krajeńskiego Parku Krajobrazowego.

Zmiany wynikające z zarządzeń Marszałka Województwa:

- zgodnie z zarządzeniem Nr 72/2020 Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 29 września 2020 r. w sprawie Regulaminu Departamentu Środowiska Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu nastąpiły poniższe zmiany:
 - zlikwidowano Biuro Edukacji i Polityki Ekologicznej. Znaczącą większość jego obowiązków przejęło dotychczasowe Biuro Ochrony Przyrody, które zostało przekształcone w Biuro Ochrony Przyrody i Polityki Ekologicznej. Pozostałą część obowiązków przejęło Biuro Projektów Ekologicznych;
 - dotychczasowe Biuro Gospodarki Odpadami zostało podzielone na dwa biura: Biuro Baz Danych, które przejęło obowiązki związane m.in. z prowadzeniem bazy danych o produktach i opakowaniach oraz o gospodarce odpadami (BDO), a także Biuro Gospodarki Odpadami zajmujące się: wydawaniem decyzji z zakresu gospodarki odpadami, sprawami związanymi z opracowywaniem i aktualizacją *Wojewódzkiego planu gospodarki odpadami* oraz sprawozdawczością z gospodarki odpadami komunalnymi.

Ponadto zmieniono siedzibę Departamentu Sportu i Turystyki Urzędu Marszałkowskiego z ul. Plac Teatralny 2 na ul. Kopernika 4 w Toruniu.

W dniu 9 marca 2020 r. nastąpiła zmiana na stanowisku Prezesa Zarządu Spółki Kujawsko-Pomorskiego Centrum Kompetencji Cyfrowych Conectio Sp. z o.o. Pana Michała Korolko zastąpił Pan Jarosław Boryń.

Zarządzeniem Nr 16/20 Dyrektora Wojewódzkiego Urzędu pracy w Toruniu z dnia 30 czerwca 2020 roku powołany został Zespół zadaniowy ds. wsparcia podmiotów z województwa kujawsko-pomorskiego w ochronie miejsc pracy, w skład którego weszli pracownicy wielu wydziałów Urzędu, w tym pośrednicy pracy i doradcy zawodowi. Celem powołania Zespołu jest sprawna i skuteczna realizacja zadań zmierzających do ograniczania negatywnych dla rynku pracy skutków Covid-19 powierzonych dyrektorom wojewódzkich urzędów pracy z mocy Ustawy z dnia 2 marca 2020 roku o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. z 2020 r., poz. 374 z późn. zm.). Wieloletni dyrektor Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Toruniu Pan Artur Janas odszedł w 2020 r., a na stanowisko p.o. dyrektora powołany został Pan Łukasz Jaworski.

W związku z rozbudową Kujawsko-Pomorskiego Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego im. Janusza Korczaka w Toruniu, nauka uczniów oraz pobyt wychowanków zostały zorganizowane w miejscowości Przysiek (Ośrodek Caritas w Przysieku oraz Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego Oddział w Przysieku), a oddziały przedszkolne przeniesiono do Ośrodka Caritas w Toruniu przy ul. Szosa Bydgoska. Uczniowie na zajęcia dowożeni są autokarami oraz busami szkolnymi.

Dnia 23 listopada 2020 r. powołano na stanowisko dyrektora Wojewódzkiego Ośrodka Terapii Uzależnień i Współuzależnienia w Toruniu Pana Bartłomieja Józwiaka.

ORGANIZACJA PRACY URZĘDU MARSZAŁKOWSKIEGO W CZASIE PANDEMII Covid-19

Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego bezpośrednio po pojawieniu się zagrożenia epidemicznego podjął działania mające na celu stworzenie warunków organizacyjnych, które z jednej strony zapewniają ciągłość i prawidłową jakość realizowanych zadań, a z drugiej bezpieczeństwo zatrudnionych pracowników, jak i interesantów załatwiających sprawy w budynkach zajmowanych przez administrację Samorządu Województwa.

Praca zdalna w Urzędzie Marszałkowskim została wprowadzona od kwietnia 2020 roku i była poprzedzona dostosowaniem systemu informatycznego do pracy zdalnej, z uwzględnieniem zapewnienia bezpieczeństwa zasobów i korespondencji. Zwiększono liczbę komputerów przenośnych, wyposażono znaczną liczbę stanowisk stacjonarnych w kamery i mikrofony. W tym okresie dokonano także instalacji oprogramowania umożliwiającego organizację telekonferencji. Stworzono także możliwość organizacji w sposób zdalny posiedzeń komisji Sejmiku, jak i sesji Sejmiku. Posiedzenia Zarządu Województwa odbywają się w trybie hybrydowym.

Od momentu wejścia w życie ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem Covid-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych, pracownicy mają możliwość wykonywania pracy w sposób zdalny. Początkowo praca zdalna opierała się na ogólnych wytycznych krajowych spowodowanych wprowadzeniem stanu pandemii. W kolejnych miesiącach wypracowywano takie procedury pracy zdalnej, by móc bezpiecznie pracować, ale także by zachować ciągłość pracy, realizując zadania Samorządu Województwa. Znaczna część zadań realizowanych przez pracowników Urzędu Marszałkowskiego zakwalifikowana została do realizacji w systemie pracy zdalnej, jednak jest ona zawsze rozpatrywana indywidualnie dla każdego pracownika. Pracownik, aby mógł rozpocząć pracę w systemie zdalnym musi posiadać przede wszystkim możliwości organizacyjne, techniczne, by pracować z domu. Jeśli zatem zadania, które wykonuje może realizować zdalnie, sporządzany jest dla niego harmonogram pracy zdalnej. Biorąc pod uwagę ww. wskazane ograniczenia do delegowania realizacji zadań w systemie pracy zdalnej, część pracowników, którzy nie mają możliwości technicznych, organizacyjnych, bądź nie pozwala im na to charakter wykonywanej pracy – pracują stacjonarnie z zachowaniem reżimu sanitarnego.

Pracą zdalną może być objęty tylko ten pracownik, który może wykonywać swoje zadania wynikające z zakresu obowiązków poza siedzibą Urzędu, tj.:

- wykonywanie obowiązków w postaci pracy zdalnej może odbywać się tylko w miejscu zamieszkania pracownika;
- pracownik wyznaczony do wykonywania pracy zdalnej zobowiązany jest do codziennego informowania przełożonych o gotowości do pracy;
- w czasie wykonywania pracy zdalnej pracownik jest zobowiązany do przestrzegania dotychczasowych godzin rozpoczęcia i zakończenia pracy, przepisów wynikających z prawa pracy oraz wewnętrznych regulacji;
- pracownik jest zobowiązany, przy wykonywaniu pracy zdalnej, do zachowania bezpiecznych i higienicznych warunków pracy, w szczególności zasad wynikających z przepisów rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 1 grudnia 1998 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy na stanowiskach wyposażonych w monitory ekranowe (Dz. U. z 1998 r. Nr 148, poz. 973);

- pracownik jest zobowiązany do rozliczania się z zadań, które zostały jemu polecone do wykonania w systemie pracy zdalnej, a jego przełożony jest zobowiązany do monitorowania i zatwierdzania wykonania tejże pracy.

Kolejną dogodnością, która została udostępniona pracownikom była możliwość skonfigurowania dostępu do systemów objętych platformą pracy zdalnej w taki sam sposób jak na stanowisku pracy w Urzędzie. Wprowadzono także możliwość zarejestrowania rozpoczęcia i zakończenia pracy w systemie RCP „Rozliczenie czasu pracy”, elektronicznym systemie czasu pracy (zawierającym również informacje o sposobie zarejestrowania zdarzenia, tj. rozróżniane są zdarzenia zarejestrowane za pomocą terminali znajdujących się w budynku od zdarzeń zarejestrowanych online poprzez aplikację).

Tak zindywidualizowany schemat pracy zdalnej pozwala zbudować dwa zespoły w danej komórce organizacyjnej, by jeden z nich pracował stacjonarnie (był dostępny dla klientów i realizował zadania na miejscu), a drugi pracował zdalnie. Wymiana grup następuje po tygodniu pracy. Tak wypracowana zasada rotacji 50%/50% daje pełne bezpieczeństwo ochrony zdrowia zespołu, który pracuje w zmniejszonym składzie, a także zapewnia ciągłość zadań w przypadku zachorowania jednego pracownika w grupie, kiedy pozostali kierowani są przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego na kwarantannę.

Praca zdalna jest także zlecana w przypadku objęcia pracownika kwarantanną i daje szansę na zapewnienie ciągłości realizacji zadań. Przyjęto również zasadę, iż pracownik mający kontakt z osobą, u której potwierdzono zakażenie Covid-19, prewencyjnie obydwu pracę zdalnie do czasu wyjaśnienia, czy nie został zakażony. Także osoby powracające do pracy po przebyciu choroby, przez kilka dni zwyczajowo pozostają na pracy zdalnej. Generalnie należy przyjąć, że około 50% składu osobowego pracowników Urzędu przez cały okres pandemii wykonuje pracę zdalnie (w sposób rotacyjny).

W celu zapewnienia bezpiecznej obsługi interesantów i pracowników w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu wprowadzono szereg rozwiązań organizacyjnych, określanych w kolejnych zarządzeniach Marszałka Województwa:

- zarządzenie Nr 24/2020 Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 12 marca 2020 r. w sprawie wprowadzenia procedury postępowania w związku z ryzykiem zakażenia koronawirusem (SARS-CoV-2) w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu wraz ze zmianami wprowadzonymi w dniach: 3 kwietnia 2020 r., 29 kwietnia 2020 r., 3 czerwca 2020 r. zmieniające zarządzenie w sprawie wprowadzenia procedury postępowania w związku z ryzykiem zakażenia koronawirusem (SARS-CoV-2) w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu, 10 września 2020 r.;
- zarządzenie Nr 81/2020 Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 15 października 2020 r. w sprawie ustalenia procedury postępowania w związku z ryzykiem zakażenia koronawirusem (SARS-CoV-2) w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu wraz ze zmianami wprowadzonymi 2 marca 2021 r.

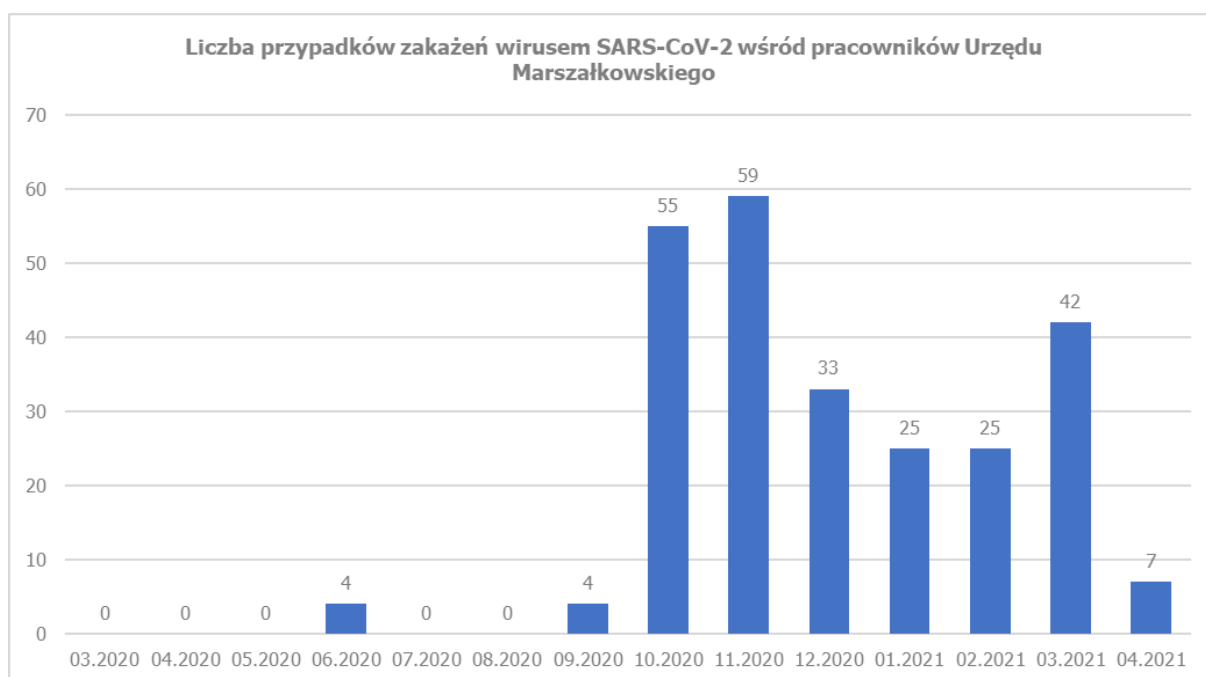
Poniżej, w tabeli nr 14 przedstawiono szczegółowe informacje o zasadach postępowania wprowadzanych w związku z ryzykiem zakażenia wirusem SARS-CoV-2 przez powyższe zarządzenia i ich zmiany.

Tabela 14. Zmiany procedury postępowania w związku z ryzykiem zakażenia koronawirusem SARS-CoV-2 w kolejnych regulacjach wewnętrznych w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Kujawsko-Pomorskiego

Sposób postępowania	Regulacje wewnętrzne						
	zarządzenie Nr 24/2020 z dnia 12 marca 2020 r.	zarządzenie Nr 28/2020 z dnia 3 kwietnia 2020 r.	zarządzenie Nr 33/2020 z dnia 29 kwietnia 2020 r.	zarządzenie Nr 43/2020 z dnia 3 czerwca 2020 r.	zarządzenie Nr 68/2020 z dnia 10 września 2020 r.	zarządzenie Nr 81/2020 z dnia 15 października 2020 r.	zarządzenie Nr 18/2021 z dnia 2 marca 2021 r.
dezynfekcja rąk	zalecana	zalecana	zalecana	zalecana	zalecana	obowiązkowa	obowiązkowa
mierzenie temperatury	nie	tak	tak	tak	tak	tak	tak
niepodawanie rąk	zalecane	zalecane	zalecane	zalecane	zalecane	zalecane	zalecane
wietrzenie pomieszczeń	nie	nie	nie	tak	tak	tak	tak
spotkania służbowe	odwołane	odwołane	odwołane	dopuszczalne, dodatkowe środki ostrożności	dopuszczalne, dodatkowe środki ostrożności	dopuszczalne, zasady organizacji spotkań	dopuszczalne, zasady organizacji spotkań

Sposób postępowania	Regulacje wewnętrzne						
	zarządzenie Nr 24/2020 z dnia 12 marca 2020 r.	zarządzenie Nr 28/2020 z dnia 3 kwietnia 2020 r.	zarządzenie Nr 33/2020 z dnia 29 kwietnia 2020 r.	zarządzenie Nr 43/2020 z dnia 3 czerwca 2020 r.	zarządzenie Nr 68/2020 z dnia 10 września 2020 r.	zarządzenie Nr 81/2020 z dnia 15 października 2020 r.	zarządzenie Nr 18/2021 z dnia 2 marca 2021 r.
postępowanie w przypadku wykrycia zakażenia	procedura GIS ³⁷	procedura GIS	procedura GIS	procedura GIS	procedura GIS	procedura GIS	procedura GIS
obieg dokumentów	kwarantanna korespondencji	wrzutnie, kwarantanna, przenoszenie	wrzutnie, kwarantanna, przenoszenie, pawilon	wrzutnie, kwarantanna, przenoszenie, pawilon	wrzutnie, kwarantanna, przenoszenie, pawilon	wrzutnie, kwarantanna, przenoszenie, pawilon	wrzutnie, kwarantanna, przenoszenie, pawilon
noszenie maseczek/przyłbic	zalecane	obowiązkowe	obowiązkowe	obowiązkowe	obowiązkowe	obowiązkowe	obowiązkowe (tylko maseczki)
rozmieszczenie stanowisk pracy	nie	min. 1,5 m	min. 1,5 m, 2 os. w pokoju	min. 1,5 m, 2 os. w pokoju	min. 1,5 m	min. 1,5 m	min. 1,5 m
zwielokrotnienie sprzątanania punktów sanitarnych	tak	tak	tak	tak	tak	tak	tak
wyznaczenie stref	nie	tak	tak	tak	tak	tak	tak
delegacje służbowe	ograniczone w obszary ryzyka	ograniczone w obszary ryzyka	wstrzymane w obszary ryzyka	wstrzymane w obszary ryzyka	ograniczone w obszary ryzyka	ograniczone w obszary ryzyka	ograniczone w obszary ryzyka
inne środki ostrożności (np. przemieszczanie się między strefami/budynkami, ograniczone korzystanie z wind, ewidencjonowanie wejść itd.)	tak	tak	tak	tak	tak	tak	tak

Źródło: opracowanie Departamentu Organizacyjnego Urzędu Marszałkowskiego

Rysunek 22. Liczba przypadków zakażenia wirusem SARS-CoV-2 wśród pracowników Urzędu Marszałkowskiego w poszczególnych miesiącach pandemii od 4 marca 2020 r. (stan na 17 kwietnia 2021 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Departamentu Organizacyjnego

³⁷ Głównego Inspektora Sanitarnego.

Pierwszy przypadek zachorowania na Covid-19 wśród pracowników Urzędu Marszałkowskiego został potwierdzony w czerwcu 2020 roku. Do końca tego miesiąca odnotowano łącznie 4 przypadki zachorowań. Kolejne pojawiły się w okresie jesiennym: we wrześniu – 4, w październiku – 55, w listopadzie – 59, w grudniu – 33 (a więc łącznie w roku 2020 – 155 osób), w styczniu 2021 r. – 25, w lutym – 25, w marcu – 42, w kwietniu (do 17 kwietnia 2021 r. – 7). W ciągu ponad 14 miesięcy od wybuchu pandemii w Polsce (4 marca 2020 r.), wykryto 254 przypadki zachorowań na Covid-19 wśród pracowników Urzędu Marszałkowskiego.

Pandemia spowodowała znaczącą skalę absencji pracowników – łączna absencja wyłącznie z tytułu opieki nad zdrowym dzieckiem do lat 8 wyniosła około 1,9 tys. dni.

W ramach projektu „Ograniczenie negatywnych skutków Covid-19 poprzez działania profilaktyczne i zabezpieczające skierowane do służb medycznych” na rzecz Urzędu w związku z walką z pandemią: wykonano 1059 testów wśród pracowników Urzędu Marszałkowskiego (PCR) oraz zakupiono testy kasetkowe – 4000 szt. (dla Urzędu Marszałkowskiego i Wojewódzkich Jednostek Organizacyjnych).

W związku z pandemią Covid-19 wzrosła działalność w obszarze dezynfekcji i sprzątnięcia pomieszczeń (w tym zwiększenie częstości dezynfekcji klamek), dokonywania zakupów specjalistycznego sprzętu i środków ochrony osobistej. Nastąpił wzrost kosztów zakupu środków ochrony osobistej (maseczki, przyłbice i rękawiczki) oraz środków dezynfekujących (środki wirusobójcze). Zlecono również cotygodniową dezynfekcję budynków Urzędu Marszałkowskiego środkami wirusobójczymi i bakteriobójczymi. Zakupiono:

- maseczki, przyłbice, półprzyłbice, pleksi (na stanowiska pracowników, w pierwszej kolejności w pomieszczeniach o zwiększonym natężeniu ruchu pracowników/interesantów, rękawiczki;
- stojaki do dezynfekcji rąk, podajniki do mydła i ręczników;
- środki do dezynfekcji;
- ręczniki papierowe, mydło;
- ponadto zlecono zamgławianie pomieszczeń Urzędu Marszałkowskiego.

Przyjmowanie korespondencji w punkcie informacyjno-podawczym przed budynkiem Urzędu Marszałkowskiego, fot. Andrzej Goiński

Od początku pandemii wprowadzono także zmiany w obiegu dokumentów, pierwotnie zapewniając ich kwarantannę, a docelowym rozwiązaniem było wydzielenie, przed budynkiem Urzędu Marszałkowskiego od dnia 28 kwietnia 2020 r. pawilonu z **punktem informacyjno-podawczym**, służącym obsłudze poczty. Rozwiązanie to zapewnia zminimalizowanie bezpośredniego kontaktu z interesantami Urzędu w czasie zagrożenia epidemicznego.

Pandemia przyniosła zmiany w organizacji pracy Urzędu Marszałkowskiego także w zakresie wyjazdów w delegacje, których liczba od 1 marca 2020 r. do 28 lutego 2021 r. zmniejszyła się o 56,15% w stosunku do analogicznego okresu rok wcześniej. W praktyce realizowano niemal wyłącznie delegacje, na potrzeby których wykorzystywano samochody służbowe Urzędu Marszałkowskiego, a więc kilkugodzinne wyjazdy na terenie województwa, przede wszystkim w okresie mniejszego natężenia zachorowań. Dlatego też nie odnotowano dużego spadku sumarycznego zużycia paliwa (w roku 2020 o nieco ponad 31% w stosunku do roku 2019), ale za to bardzo duży spadek wydatkowanych środków na podróże krajowe (19,9% planu) i zagraniczne (10,4% planu), jak również na szkolenia pracowników (25,5%). Od miesiąca marca wstrzymano wyjazdy zagraniczne.

Podsumowując należy podkreślić, że:

- umiejętnie prowadzone działania zmierzające do ograniczenia poziomu zakażeń Covid-19 wśród pracowników Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego pozwoliły na utrzymanie stosunkowo niskiego poziomu zakażeń i zachowanie bezpieczeństwa pracowników;
- na dużą skuteczność realizowanych przedsięwzięć podstawowy wpływ miało szybkie wprowadzenie w Urzędzie Marszałkowskim szczegółowych procedur zachowania podczas pandemii, dynamiczne działanie Marszałka i Zarządu Województwa, powołanie Zespołu Doradczego ds. BHP, ograniczenie kontaktów i możliwości zakażenia (podział budynku Urzędu na strefy z ograniczeniem przemieszczania się, wdrożenie pracy zdalnej, dostosowanie formy obiegu dokumentów i sposobu obsługi interesantów). Kwestie zachowania bezpieczeństwa były też przedmiotem wielokrotnych odpraw dla dyrektorów departamentów, prowadzonych przez Marszałka i/lub Sekretarza;
- bardzo pozytywnie należy ocenić bieżący kontakt i wymianę informacji z Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym, pracą dyrektorów oraz wyznaczonych w departamentach koordynatorów. Zorganizowanie na wysokim poziomie powyższych działań pozwoliło na szybkie wychwytywanie możliwych ognisk zakażeń, izolację zagrożonych zakażeniem bądź zakażonych pracowników (kierowanie na testy, kwarantannę, pracę zdalną) i tym samym ochronę pozostałego stanu osobowego Urzędu Marszałkowskiego;
- podejmowane w urzędzie działania były szybkie i skuteczne również dzięki bardzo dobrej współpracy z 8. Kujawsko-Pomorską Brygadą Wojsk Obrony Terytorialnej, przy dużym zaangażowaniu „Terytorialsów” będących pracownikami Urzędu Marszałkowskiego.

MARZAŁKOWSKIE PRZECIWDZIAŁANIE SKUTKOM PANDEMII Covid-19

Marszałkowski pakiet antykrzysowy, czyli samorządowy wojewódzki program przeciwdziałania pandemii Covid-19 oraz łagodzenia jej skutków w sferze społecznej i w gospodarce. Pakiet o wartości 910 000 000 zł finansowany jest ze środków *Regionalnego programu operacyjnego województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020*. Program w głównej mierze dotyczy zakupów sprzętu i środków ochrony osobistej dla szpitali, testów przesiewowych w kierunku Covid-19 dla personelu medycznego oraz realnej pomocy dla firm i instytucji wsparcia społecznego. W jego ramach do końca 2020 r. zrealizowano działania w obszarach pomocowych takich jak:

- **łóżka dla chorych na Covid-19**
 - zorganizowano łącznie 1929 łóżek we wszystkich szpitalach w regionie, w tym 175 respiratorowych;
 - zorganizowano 774 łóżek w szpitalu im. dr Władysława Biegańskiego w Grudziądzu, który jest szpitalem koordynującym;
 - zorganizowano 400 łóżek w pozostałych placówkach podległych samorządowi województwa;
 - w trakcie organizacji był oddział covidowy na 39 łóżek w pawilonie oddziałów zakaźnych w nowym kompleksie Wojewódzkiego Szpitala Zespólnego w Toruniu (parter był wykorzystywany jako punkt szczepień przeciw Covid-19 – stan na koniec 2020 r.);
- **segment medyczny**
 - przeznaczono 130 milionów złotych na zakupy i inwestycje medyczne;
 - stworzona została od podstaw pracownia tomografii komputerowej w Wojewódzkim Szpitalu Obserwacyjno-Zakaźnym w Bydgoszczy;
 - zakupiono 138 respiratorów;
 - zakupiono 11 zakupionych ambulansów;
 - zakupiono 4 nowe systemy do oznaczania koronawirusa dla laboratoriów;
 - zakupiono 40 defibrylatorów;
 - zakupiono 3 miliony rękawic jednorazowych;
 - zakupiono 650 tysięcy maseczek ochronnych;
 - zakupiono ćwierć miliona fartuchów jednorazowych;
 - zakupiono 18 tys. testów przesiewowych dla personelu przychodni i szpitali;
 - zakupiono 1000 testów kasetkowych dla podopiecznych Caritasu;
- **wsparcie wytchnieniowe dla medyków z pierwszej linii**
 - udzielono 3 600 noclegów oraz udzielono 1500 porad psychologicznych;

- **Kujawsko-Pomorska Pomorska Szkoła Internetowa**
 - nagrano i wyemitowano 1320 e-lekcji (1 154 w studiu, 166 wyjazdowych); projekt nadal funkcjonuje, choć już w innej formule, koncentrując się na powtórkach i poszerzaniu materiału. Zajęcia są rejestrowane, projekt można znaleźć na oficjalnym kanale społecznościowym samorządu województwa;
- **segment gospodarczy (największy pod względem nakładów – 75% całości, tj. 675 mln zł)**
 - mikrogranty inwestycyjne TARR S.A. (przyznano blisko 1000 firmom na łącznie 30 milionów, na konta przedsiębiorców trafiły już 4 miliony złotych, trwa ocena kolejnych wniosków);
 - granty na kapitał obrotowy (blisko 400 podmiotom wypłacono łącznie 10 mln złotych);
 - pożyczki płynnościowe (podpisano 82 umowy z przedsiębiorcami);
 - ulgi covidowe dla wcześniejszych pożyczkobiorców (m.in. wakacje kredytowe);
- **wsparcie dla instytucji wsparcia społecznego (koordynacja: ROPS)**
 - dodatkowe wynagrodzenia na łączną sumę 5 mln zł otrzymało 2,5 tys. pracowników domów pomocy społecznej, zakładów opiekuńczo-leczniczych i schronisk dla bezdomnych;
 - domy pomocy społecznej, ośrodki pomocy społecznej i placówki opiekuńczo-wychowawcze w całym regionie otrzymały urządzenia do dekontaminacji pomieszczeń;
 - przekazana została kolejna porcja środków ochrony osobistej (masek, przyłbic i środków dezynfekcyjnych);
- **wsparcie dla branży gastronomicznej i fitness (projekt „GastroFit”)**
 - wsparcie grantami na kapitał obrotowy w wysokości 6 lub 12 tysięcy złotych, w zależności od obrotów;
 - odbyły się dwa nabory wniosków (drugi z poszerzonym zakresem rodzajów działalności, które mogły ubiegać się o wsparcie).

Zespoły robocze ds. Covid-19 w systemie zarządzania kryzysowego. Marszałek Województwa Kujawsko-Pomorskiego Piotr Całbecki oraz Wicemarszałek Województwa Kujawsko-Pomorskiego Zbigniew Ostrowski uczestniczyli w pracach zespołów roboczych ds. Covid-19, zwoływanych przez Wojewodę Kujawsko-Pomorskiego Mikołaja Bogdanowicza w ramach systemu zarządzania kryzysowego, należącego do kompetencji administracji rządowej. Praca tych zespołów odbywała się online w formie wideokonferencji, w których uczestniczyli również przedstawiciele Narodowego Funduszu Zdrowia, jednostek samorządu terytorialnego oraz dyrektorzy kujawsko-pomorskich szpitali. Podczas spotkań, zwoływanych w zależności od sytuacji epidemicznej w regionie, dyskutowano m.in. o: aktualnej sytuacji w szpitalach, możliwości zwiększenia miejsc w placówkach ochrony zdrowia dla pacjentów covidowych oraz spraw związanych z zarządzaniem kryzysowym w czasie pandemii. Szczególnie duża aktywność zespołów miała miejsce w początkowym okresie pandemii, gdy organizowano system ochrony mieszkańców, a potem w okresie organizacji szczepień. Udział Członków Zarządu Województwa w tych spotkaniach był bardzo ważny, gdyż istotna część infrastruktury, w której prowadzone były działania związane ze zwalczaniem Covid-19 (szpitale) są jednostkami organizacyjnymi Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Warto wskazać, iż równoległe do tych prac cztery z jednostek Samorządu Województwa otrzymały dotacje celowe z budżetu Państwa przekazane przez Wojewodę Kujawsko-Pomorskiego na realizację zadań związanych z zapobieganiem oraz zwalczaniem wirusa SARS-CoV-2 i rozprzestrzenianiem się choroby zakaźnej wywołanej tym wirusem u ludzi. Dotacje te trafiły do: Kujawsko-Pomorskiego Centrum Pulmonologii w Bydgoszczy, Wojewódzkiego Szpitala Obserwacyjno-Zakaźnego im. Tadeusza Browicza w Bydgoszczy, Wojewódzkiego Szpitala Zespołowego im. L. Rydygiera w Toruniu oraz Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego im. błogosławionego księdza Jerzego Popiełuszki we Włocławku. Łącznie w 2020 r. szpitale wykorzystały 6 343 428,70 zł (dodatkowo Wojewódzki Szpital Zespołowy im. L. Rydygiera w Toruniu otrzymał w roku 2021 dotację w kwocie 762 360 zł) na dokończenie zadania dotyczącego rozbudowy instalacji tlenowej, które zostały przeznaczone na:

- **Kujawsko-Pomorskie Centrum Pulmonologii w Bydgoszczy** – zakup: pomp infuzyjnych strzykawkowych i objętościowych, respiratorów do nieinwazyjnej wentylacji mechanicznej, respiratorów transportowych, pulsoksymetrów, łóżek elektrycznych z wyposażeniem, ambulansu sanitarnego typu C, defibrylatorów, kardiomonitorów, urządzeń do terapii nerkozastępczej, aparatu ECMO do oksygenacji pozaustrojowej RotaFlow z wyposażeniem, wózków transportowych, urządzeń do dezynfekcji z archiwizacją, środków ochrony osobistej;
- **Wojewódzki Szpital Obserwacyjno-Zakaźny im. Tadeusza Browicza w Bydgoszczy** – zakup: respiratorów, pomp infuzyjnych, aparatu ECMO, aparatury do diagnostyki laboratoryjnej (wirówki, termomikser, Vortex), aparatu Magna Pure 24 Roche dla potrzeb laboratorium, adapterów, lamp bakterioobójczych, kompletów pipet, odczynników Roche, Rapid testów, Ad plate, aparatu RTG przewoźnego Mobilet Eleara, aparatu Elite InGenius, Hemosphere Advance Monitoring z wyposażeniem, środków ochrony osobistej;
- **Wojewódzki Szpital Zespołowy im. L. Rydygiera w Toruniu** – zakup: pomp infuzyjnych, respiratorów, komór do transportu, kardiomonitorów, środków ochrony osobistej oraz rozbudowę instalacji tlenowej w szpitalu (zadanie było realizowane w I etapie w 2020 r. oraz realizowane jest w II etapie w 2021 r.);

- **Wojewódzki Szpital Specjalistyczny im. błogosławionego księdza Jerzego Popiełuszki we Włocławku** – zakup: urządzenia do odkażania ambulansów dla zespołu ratownictwa medycznego w szpitalu.

Granty na kapitał obrotowy dla mikro- i małych przedsiębiorstw w branży gastronomicznej oraz fitness w związku z wystąpieniem stanu epidemii Covid-19 („GastroFit”). W listopadzie 2020 r. Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego angażując w zadanie wiele swoich departamentów, rozpoczął realizację projektu grantowego „GastroFit”, **realizowanego w ramach Osi priorytetowej 1. Wzmocnienie innowacyjności i konkurencyjności gospodarki regionu Regionalnego programu operacyjnego województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014-2020** – skierowanego dla mikro i małych przedsiębiorstw prowadzących działalność gospodarczą odpowiednio oznaczoną według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) w branżach gastronomicznej oraz fitness, które odnotowały spadek obrotów gospodarczych o co najmniej 50% w miesiącu listopadzie 2020 r. w porównaniu do osiągniętych obrotów gospodarczych w miesiącu wrześniu 2020 r., w związku z zakłóceniami w funkcjonowaniu gospodarki na skutek pandemii Covid-19. W odpowiedzi na trudną sytuację przedsiębiorców, Urząd Marszałkowski w listopadzie 2020 r. odbył spotkania z przedstawicielami branż gastronomii i fitness oraz przystąpił do opracowywania dokumentacji projektu. Pierwszy nabór wniosków w ramach bezzwrotnego wsparcia grantowego na utrzymanie miejsc pracy przeprowadzono w dniach 1-7 grudnia 2020 r., a drugi w dniach 9-10 grudnia 2020 r. W przypadku drugiego naboru nie brano pod uwagę zmiany przeważającego kodu PKD po dniu 31 grudnia 2019 r. W dwóch turach zgłoszono blisko 600 wniosków. Pierwsze umowy z grantobiorcami podpisano 21 grudnia 2020 r. w Urzędzie Marszałkowskim. Podpisywanie umów odbywało się także w Bydgoszczy, Grudziądzu, Inowrocławiu i Włocławku. Kwota środków przeznaczonych na dofinansowanie projektów grantowych wyniosła 9 612 000,00 zł. Wsparciem objęto ponad 450 podmiotów gospodarczych. Na etapie realizacji projektu, która przypadła na grudzień 2020 r. i styczeń 2021 r., szacuje się, że projekt przyczynił się do utrzymania około 710 miejsc pracy. Łącznie wsparto przedsiębiorców kwotą 4 600 000 zł.

Podpisywanie umów z grantobiorcami branż gastronomii i fitness, fot. Szymon Zdziebło

Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych. Latem 2020 r. rząd przeciwdziałając skutkom społeczno-gospodarczym, spowodowanym przez pandemię Covid-19, uruchomił nowy instrument wsparcia dla jednostek samorządu terytorialnego – Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych. Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego w dwóch naborach wniosków (I nabór: 24 sierpnia-30 września 2020 r., II nabór: 10-28 grudnia 2020 r.), zgłosił do dofinansowania 15 ważnych dla województwa inwestycji. Żadne ze zgłoszonych zadań, nie zostało jednak wybrane do dofinansowania.

W ramach I naboru zgłoszonych zostało 12 projektów:

- przebudowa drogi wojewódzkiej nr 237 Czersk – Tuchola – Gostycyn – Mąkowsko od km 37+422 do km 47+405;
- przebudowa wraz z rozbudową drogi wojewódzkiej nr 254 Barcin – Mogilno – Wylatowo na odcinku od km 25+246 do km 53+951 (z wyłączeniem obwodnicy Mogilna);
- przebudowę drogi wojewódzkiej nr 265 Brześć Kujawski – Kowal – Gostynin na odcinku Kowal – granica województwa od km 19+130 do km 34+025;
- rozbudowa wraz z przebudową drogi wojewódzkiej nr 266 Ciechocinek – Służewo – Radziejów – Sompolno – Konin, odcinek Zakrzewo – Radziejów – granica województwa;
- przebudowa drogi wojewódzkiej nr 551 Strzyżawa – Dąbrowa Chełmińska – Unisław – Wybcz – Chełmża – Wąbrzeźno na odcinku od km 17+515 do km 22+550;
- przebudowa drogi wojewódzkiej nr 551 Strzyżawa – Dąbrowa Chełmińska – Unisław – Wybcz – Chełmża – Wąbrzeźno;
- przebudowa drogi wojewódzkiej nr 563 Rypin – Żuromin – Mława od km 2+100 do km 10+100;
- remont i modernizacja budynku Internatu przy Kujawsko-Pomorskim Centrum Kształcenia Zawodowego w Bydgoszczy (utworzenie bazy noclegowej dla KKZ przy Internacie, ul. Opławiec 160 wraz z remontem istniejącego internatu);
- rozbudowa i przebudowa Zespołu Głównego Centrum Onkologii im. prof. Franciszka Łukaszczyka w Bydgoszczy w zakresie działalności podstawowej: diagnostyki i leczenia wraz z wyposażeniem;
- Rozbudowę Opery Nova w Bydgoszczy o IV krąg wraz z infrastrukturą parkingową przy ul. Marszałka Focha 5;
- kompleksowy remont budynku Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu;
- przebudowa wiaduktu w m. Terespol Pomorski w km 64+533 drogi wojewódzkiej nr 240 nad linią kolejową nr 131.

W ramach II naboru zostały zgłoszone następujące projekty:

- zakup elektrycznego taboru kolejowego (EZT) do obsługi transportu pasażerskiego na terenie województwa;
- przebudowa drogi wojewódzkiej nr 551 Strzyżawa – Dąbrowa Chełmińska – Unisław – Wybcz – Chełmża – Wąbrzeźno na odcinku od km 17+515 do km 22+550;
- rozbudowa Opery Nova w Bydgoszczy o IV krąg wraz z infrastrukturą parkingową przy ul. Marszałka Focha 5.

Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności. W 2020 r. Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej rozpoczęło prace związane z przygotowaniem *Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności* (KPO) – dokumentu stanowiącego podstawę do skorzystania z unijnego Funduszu Odbudowy. Na koniec lipca 2020 r. Ministerstwo wystąpiło do regionów o przygotowanie propozycji projektów do KPO. W odpowiedzi Województwo Kujawsko-Pomorskie zgłosiło do planu 43 projekty o łącznej wartości ponad 22 mld złotych (21 projektów w pakiecie infrastruktura, 5 w pakiecie energia i środowisko, 5 w pakiecie spójność terytorialna, 4 w pakiecie cyfryzacja, 3 w pakiecie transport, 3 w pakiecie innowacje, 2 w pakiecie społeczeństwo). Przesłana do Ministerstwa lista powstała o oparciu o konsultacje z przedstawicielami jednostek samorządu terytorialnego oraz partnerów społeczno-gospodarczych.

Tabela 15. Lista projektów zgłoszonych przez Województwo Kujawsko-Pomorskie do KPO

Kujawsko-Pomorskie – projekty rekomendowane do KPO z poziomu regionu		
Lp.	Tytuł projektu	Wartość projektu (mln zł)
1.	Rozbudowa Opery Nova w Bydgoszczy o IV krąg wraz z infrastrukturą parkingową	97,2
2.	Rozbudowa i remont Filharmonii Pomorskiej im. I. J. Paderewskiego w Bydgoszczy	177,0
3.	Wojewódzkie Biblioteki Publiczne: Książnica Kopernikańska w Toruniu i im. dr. Witolda Bełzy w Bydgoszczy	32,5
4.	Artefakty przeszłości symbolem tożsamości regionalnej i lokalnej, w tym Program Ochrony Zabytków	75,0
5.	Rozwój lokalnej infrastruktury kulturalnej	52,5
6.	Wzmocnienie rozwoju funkcji uzdrowiskowych wobec skutków pandemii Covid-19 poprzez inwestycje zakładane w gminach uzdrowiskowych na terenie województwa kujawsko-pomorskiego (Ciechocinek, m. Inowrocław, Wieniec Zdrój)	126,0
7.	Podniesienie jakości usług zdrowotnych wraz z dostosowaniem szpitali wojewódzkich, uniwersyteckich oraz powiatowych (dokończenie pakietu stulecia) do warunków bezpiecznego funkcjonowania w czasie pandemii wraz z utworzeniem Centrum Edukacji Kadr Medycznych w Toruniu i Włocławku	1 237,5
8.	Budowa Powiatowego Centrum Zdrowia we Włocławku	42,8

Kujawsko-Pomorskie – projekty rekomendowane do KPO z poziomu regionu		
Lp.	Tytuł projektu	Wartość projektu (mln zł)
9.	Proton Rad Med Bydgoszcz – innowacyjny ośrodek badawczo-kliniczny Centrum Onkologii w Bydgoszczy	450,0
10.	Restrukturyzacja Regionalnego Szpitala Specjalistycznego im. dr. Wł. Biegańskiego w Grudziądzu	225,0
11.	Poprawa konkurencyjności inwestycyjnej i rozwój gospodarczy rejonu Włocławka poprzez podniesienie dostępności oraz poprawy stanu technicznego infrastruktury dróg wojewódzkich – wdrożenie formuły PPP w zakresie realizacji zadań na drogach	375,0
12.	Odbudowa potencjału gospodarczego i zwiększenie odporności gospodarczej poprzez rozwój terenów inwestycyjnych na poziomie lokalnym wraz z budową sieci dróg i infrastruktury lokalnej budujących spójność terenów inwestycyjnych w województwie oraz budowa obwodnic na drogach wojewódzkich	2 000,0
13a.	Rozbudowa Trasy Wschód – Zachód na odcinku od Węzła Zachodniego do Węzła Wschodniego	937,5
13b.	Rozwój terenów gospodarczych i przemysłowych wraz z budową/rozbudową układu drogowego i infrastruktury towarzyszącej celem wzmocnienia potencjału miasta Torunia	662,5
14.	Wsparcie społeczności lokalnych, w tym środowisk defaworyzowanych poprzez rozwój infrastruktury społecznej, w tym sportowej, zdrowotnej i turystycznej	120,0
15.	Rozwój transportu niskoemisyjnego w miastach województwa kujawsko-pomorskiego	820,0
16.	Minimalizowanie skutków zmian klimatycznych – przeciwdziałanie suszy i retencja wód	500,0
17.	Transformacja energetyczna w województwie kujawsko-pomorskim poprzez rozwój energetyki odnawialnej, przydomowej i prosumenckiej	396,0
18.	Rozwiązanie problemu zanieczyszczeń powietrza w województwie kujawsko-pomorskim poprzez rozwój systemów ciepłowniczych i wymianę źródeł ciepła	560,0
19.	Kujawsko-Pomorskie Centrum Naukowo-Technologiczne im. prof. Jana Czocharalskiego	500,0
20.	Tworzenie warunków do modernizacji regionalnej gospodarki w postaci kompleksowego systemu wsparcia przedsiębiorstw – Fundusz Rozwoju Firm	750,0
21.	Rozwój infrastruktury biznesowej na terenie BPPT – Bydgoszcz	75,0
22.	Regionalne Centrum Innowacji Społecznych i Kreatywności	31,5
23.	TELE@PIEKA – projekt rozwoju usług teleopiekuńczych dla niesamodzielnych mieszkańców województwa kujawsko-pomorskiego	37,5
24.	Rozwój rozwiązań cyfrowych służby zdrowia regionu kujawsko-pomorskiego	37,5
25.	Inteligentne miasta i transformacja cyfrowa regionu	300,0
26.	e-Edukacja w Województwie Kujawsko-Pomorskim	173,0
27.	Rewolucja Cyfrowa MŚP w województwie kujawsko-pomorskiego	90,0
28.	Budowa linii kolejowej Trzciniec – Port Lotniczy Bydgoszcz – Solec Kujawski	750,0
29.	Modernizacja i elektryfikacja infrastruktury kolejowej w województwie kujawsko-pomorskim	720,0
30.	Eko-mobilność Kujaw i Pomorza (zakup elektrycznego taboru kolejowego oraz niskoemisyjnych autobusów do obsługi transportu publicznego)	470,0
31.	Pobudzenie społeczno – gospodarcze miasta Włocławek	415,0
32.	Rozbudowa drogi krajowej (DK16/55) na odcinku od ul. Droga Łąkowa do ul. Paderewskiego w Grudziądzu	82,5
33.	Inowrocław – Rozbudowa Drogi Wojewódzkiej – ulicy Magazynowej w Inowrocławiu	22,0
34.	Chełmno – Regionalny klaster usług społecznych i zdrowotnych w Chełmnie	59,0
35.	Nakło nad Notecią – PRZEBUDOWA CENTRUM MIASTA NAKŁO NAD NOTECIĄ WRAZ Z BUDOWĄ INFRASTRUKTURY DROGOWEJ DO TERENÓW INWESTYCYJNYCH	41,6
RAZEM		13 441,1
Kujawsko-Pomorskie – projekty rekomendowane do KPO z poziomu krajowego		
1.	Budowa siedziby Europejskiego Centrum Filmowego CAMERIMAGE w Toruniu wraz z zakupem sprzętu i wyposażenia z programowaniem działań edukacyjnych i wspierających innowacyjność	630,00
2.	Utworzenie Centralnego Parku Inwestycyjnego – strefa w Dźwierznie, wraz z budową węzła autostradowego/CENTRALNY PARK INWESTYCYJNY DŹWIERZNO	400,00
3.	Ożywienie i przywrócenie wzrostu gospodarczego poprzez budowę obwodnic w ciągu dróg krajowych	1 556,00
4.	Budowa przeprawy mostowej na Wiśle w rejonie Solca Kujawskiego łącząca S10 z DK 80	350,00
5.	Rozwój zdolności do obsługi transportu multimodalnego – Węzeł logistyczny Bydgoszcz	1 500,00
6.	Budowa alternatywnej przeprawy mostowej przez rzekę Wisłę we Włocławku	500,00
7.	Budowa stopnia wodnego na Wiśle w Siarzewie	3 900,00
RAZEM		8 836,00

Źródło: opracowanie Departamentu Funduszy Europejskich Urzędu Marszałkowskiego

4.8 Działania na rzecz realizacji celu strategicznego: Tożsamość i dziedzictwo

W Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+ w ramach celu strategicznego „Tożsamość i dziedzictwo” wyznacza się następujące kierunki działań, służące jego realizacji:

1. Budowa tożsamości regionalnej województwa;
2. Zachowanie oraz promocja dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego regionu;
3. Wsparcie działań ratowniczych tradycyjnej kultury wiejskiej, ginących zawodów, cudów architektury, przyrody, powstających drobnych kolekcji, zbiorów muzealnych i skansenów, będących częścią środowiska kulturowego województwa;
4. Rozwój oferty kulturalnej o znaczeniu regionalnym, krajowym i międzynarodowym;
5. Promocja marki województwa.

TOŻSAMOŚĆ REGIONALNA

Zarząd Województwa przywiązuje bardzo dużą wagę do kształtowania i utrwalania **dziedzictwa patriotyczno-historycznego regionu**, a także podejmuje nowe działania na rzecz kompleksowego tworzenia silnej marki regionu Kujawy Pomorze. Działania te prowadzone są na różnych płaszczyznach, wśród których należy podkreślić uroczyste obchody świąt państwowych, a także ważne lokalne rocznice wydarzeń i spotkań. Ich celem jest utrwalanie więzi międzypokoleniowej mieszkańców Regionu oraz budowa i kultywowanie tożsamości opartej na wspólnocie samorządowej, powstałej jako spuścizna przemian ustrojowych i terytorialnych, które zaszły w Polsce po 1989 roku. W 2020 roku były to przede wszystkim:

- Wojewódzkie obchody 100. Rocznicy Powrotu Pomorza i Kujaw do Wolnej Polski;
- 80. rocznica zsyłki Polaków na Syberię;
- Narodowy Dzień Pamięci „Żołnierzy Wyklętych”;
- Wojewódzkie obchody Roku Ludwika Antoniego Rydygiera w województwie kujawsko-pomorskim;
- Wojewódzkie obchody Święta Flagi Rzeczypospolitej Polskiej i Rocznicy uchwalenia Konstytucji 3 Maja;
- Wojewódzkie obchody setnej rocznicy urodzin Jana Pawła II;
- Święto Województwa w rocznicę przyjazdu Jana Pawła II do Torunia i Bydgoszczy 7 czerwca 1999 r. oraz dla upamiętnienia pielgrzymki Jana Pawła II do Włocławka (6-7 czerwca 1991 r.);
- Wojewódzkie obchody rocznicy wybuchu Powstania Warszawskiego;
- Wojewódzkie obchody setnej rocznicy Bitwy Warszawskiej – Cudu nad Wisłą – Święto Wojska Polskiego;
- Obchody czterdziestej rocznicy katastrofy kolejowej pod Otłoczynem;
- 40. rocznica podpisania Porozumień Sierpniowych;
- 81. rocznica wybuchu II wojny światowej (Dzień Weterana);
- 30-lecie samorządu terytorialnego (VIII Kujawsko-Pomorskie Forum Samorządowe);
- Dzień Sybiraka;
- Dzień Podziemnego Państwa Polskiego;
- 36. rocznica śmierci bł. ks. Jerzego Popiełuszki;
- Wojewódzkie obchody Narodowego Święta Niepodległości;
- 39. rocznica wprowadzenia stanu wojennego;
- Kujawsko-Pomorskie Spotkanie Świąteczne Boże Narodzenie 2020.

W realizacji powyższych wydarzeń Samorząd Województwa współdziałał z m.in. samorządowymi instytucjami kultury wszystkich szczebli z terenu województwa, organizacjami harcerskimi, 8 Kujawsko-Pomorską Brygadą Obrony Terytorialnej, podejmując inicjatywy o charakterze patriotycznym, które miały na celu upamiętnienie, a także upowszechnienie wiedzy na temat wydarzeń i postaci związanych z historią Polski i historią województwa kujawsko-pomorskiego. Poza Wojewódzkimi obchodami 100. Rocznicy Powrotu Pomorza i Kujaw do Wolnej Polski, wszystkie wydarzenia związane z obchodami ważnych rocznic oraz świąt państwowych, miały inną formę niż wcześniej. Poza wskazanym wydarzeniem, które miało miejsce przed wybuchem pandemii Covid-19, pozostałe odbywały się bez organizacji masowych imprez dla mieszkańców województwa.

Wojewódzkie obchody 100. Rocznicy Powrotu Pomorza i Kujaw do Wolnej Polski. Obchody zostały zainaugurowane 10 stycznia 2020 r. w Toruniu złożeniem kwiatów przez harcerzy w miejscach pamięci nawiązujących do powrotu Pomorza i Kujaw do wolnej Polski, uroczystą mszą św. dziękczynną w intencji Ojczyzny w katedrze świętych Janów oraz uroczystą sesją Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego i Pomorskiego, w której udział wzięli także Marszałek Województwa Pomorskiego Mieczysław Struk. W samo południe rozpoczęło się czytanie epopei narodowej „Pan Tadeusz” w wykonaniu aktorów Teatru Polskiego w Wilnie w siedzibie Kujawsko-Pomorskiego Impresaryjnego Teatru Muzycznego w Toruniu. Obchody w Toruniu 10 stycznia 2020 r. odbyły się z udziałem wszystkich Członków Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego.

Od góry od lewej:

Fot. 1 Weteran walk września 1939 roku Maksymilian Kasprzak podczas odczytywania roty ślubowania wierności Ojczyźnie na inauguracji Wojewódzkich Obchodów 100. Rocznicą Powrotu Pomorza i Kujaw do Wolnej Polski 10 stycznia 2020 r. w Toruniu (Mikołaj Kuras)

Fot. 2 i 3 Uroczysta sesja Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego i Pomorskiego 10 stycznia 2020 r. w Toruniu (Mikołaj Kuras)

Fot. 4, 5, 6 Centralne Wojewódzkie Obchody 100. Rocznicą Powrotu Pomorza i Kujaw do Wolnej Polski w Golubiu-Dobrzyniu 17 stycznia 2020 r. (Mikołaj Kuras)

Fot. 7 Uroczystość Powrotu Gniewkowa do Macierzy przy pomniku plutonowego Gerarda Pająkowskiego 19 stycznia 2020 r. (Mikołaj Kuras)

Fot. 8 Uroczystość odsłonięcia tablic Ojców Niepodległości w Bydgoszczy 20 stycznia 2020 r. (Andrzej Goiński)

Fot. 9 Uroczystość wojskowa na Starym Rynku w Bydgoszczy 22 stycznia 2020 r. (Filip Kowalkowski)

Fot. 10 i 11 Uroczystość Powrotu Chełmży do Macierzy 21 stycznia 2020 r. (Szymon Zdziebło)

Fot. 12 Uroczystość Powrotu Chełmna do Macierzy 22 stycznia 2020 r. (Szymon Zdziebło)

Fot. 13 Uroczystość Powrotu Grudziądza do Macierzy 23 stycznia 2020 r. (Szymon Zdziebło)

Fot. 14 Grupa rekonstrukcyjna Błękitnej Armii Hallera (Andrzej Goiński)

17 stycznia 2020 r. w Golubiu-Dobrzyniu odbyły się główne uroczystości wojewódzkie związane z powrotem Kujaw i Pomorza do Macierzy. Przez miasto przeszedł Marsz dla Niepodległej, podczas którego złożono wieniec pod pomnikiem z tablicą pamięci Józefa Piłsudskiego. Odbyła się również historyczna inscenizacja przekroczenia Drwęcy, czyli symboliczne otwarcie Bramy Pomorza dla wojsk gen. Józefa Hallera i powitania Błękitnej Armii przez mieszkańców. Mundury dla grupy rekonstrukcyjnej Błękitnej Armii, występującej podczas obchodów wojewódzkich, przygotowane zostały specjalnie na zamówienie Urzędu Marszałkowskiego. Wydarzeniu towarzyszyła uroczystość wojskowa na golubskim Rynku oraz inscenizacja historyczna „Żołnierze Hallera. Z Francji ku wolnej Polsce” u podnóża Zamku Golubskiego zakończona piknikiem historycznym dla mieszkańców i uczestników obchodów. W **Centralnych wojewódzkich obchodach 100. Rocznicy Powrotu Pomorza i Kujaw do Wolnej Polski** w Golubiu-Dobrzyniu 17 stycznia 2020 r. uczestniczyli: Przewodnicząca Sejmiku Elżbieta Piniewska, Marszałek Województwa Kujawsko-Pomorskiego Piotr Całbecki oraz Członkowie Zarządu Województwa: Aneta Jędrzejewska i Sławomir Kopyś. Tego dnia Wicemarszałek Zbigniew Sosnowski wziął udział w uroczystościach w Brodnicy. Harmonogram obchodów stulecia powrotu do Macierzy obejmował wiele wydarzeń organizowanych aż do końca lutego. Były to m.in. koncert Filharmonii Pomorskiej i „Tryptyk Niepodległa” – koncert organizowany we współpracy z Instytutem Pamięci Narodowej w Operze Nova. Zorganizowano konferencje naukowe poświęcone tematyce powrotu Golubia oraz Pomorza do Polski. Z tej okazji odsłonięto tablicę pamiątkową na historycznej siedzibie wojewodów pomorskich na fasadzie Collegium Maius UMK w Toruniu. W Bydgoszczy z udziałem Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego Piotra Całbeckiego, Wojewody Kujawsko-Pomorskiego Mikołaja Bogdanowicza i Wicemarszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego Zbigniewa Ostrowskiego odsłonięto pięć tablic ufundowanych przez Samorząd Województwa, upamiętniających Ojców Niepodległości, którzy gościli w Bydgoszczy: Józefa Piłsudskiego, Józefa Hallera, Romana Dmowskiego, Wojciecha Korfanteo oraz tablicę upamiętniającą postać gen. Józefa Dowbora-Muśnickiego, a wydarzenie to połączone było z wykładem prof. Janusza Kutty „Generał J. Dowbor-Muśnicki (1867-1937) – wódz Powstańców Wielkopolskich, głównodowodzący Armii Polskiej”. Obchodom towarzyszyły wystawy „Sto lat u siebie. Zabytki piśmiennictwa polskiego w zbiorach bydgoskiej księżnicy” oraz „Setna rocznica powrotu do Macierzy”, obie zlokalizowane w Wojewódzkiej i Miejskiej Bibliotece Publicznej im. dr. Witolda Bełzy w Bydgoszczy. W siedzibie Urzędu Marszałkowskiego na jednym z korytarzy zaprezentowano wystawę archiwalnych zdjęć prezentujących region w dniach, gdy oddziały polskie wkraczały na tereny obecnego województwa kujawsko-pomorskiego oraz zachowane materiały drukowane z tamtych czasów: odezwy i strony gazet. Istotną częścią Wojewódzkich obchodów 100. Rocznicy Powrotu Pomorza i Kujaw do Wolnej Polski były uroczystości organizowane przez samorządy lokalne, upamiętniające daty wyzwolenia poszczególnych miast spod niemieckiej administracji przez Błękitną Armię Hallera w 1920 r. Nie zabrakło również akcentów sportowych. Największym z nich była sztafeta biegowa, która wystartowała jednocześnie z Bydgoszczy i Torunia w kierunku Pucka, gdzie dotarła 10 lutego, w dniu obchodów stulecia zaślubin Polski z morzem z udziałem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Andrzeja Dudy. Drugim wydarzeniem sportowym był bieg sztafetowy „100 kilometrów na 100-lecie powrotu Pomorza i Kujaw do wolnej Polski”, podczas którego sportowcy w dwóch miastach regionu (Golub-Dobrzyń, Toruń) rywalizowali w biegach.

Wojewódzkie obchody Święta Flagi Rzeczypospolitej Polskiej i Rocznicy uchwalenia Konstytucji 3 Maja. 2 i 3 maja Województwo obchodziło Dzień Flagi Rzeczypospolitej Polskiej oraz 229. rocznicę uchwalenia Konstytucji 3 maja. Tradycyjnie odprawione zostały msze święte w intencji Ojczyzny, m.in. w Katedrze Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny we Włocławku i Katedrze śś. Janów w Toruniu, w której udział wziął Marszałek Województwa. Upamiętniono wydarzenia z 1 i 3 maja 1982 roku, kiedy w Toruniu doszło do wielotysięcznych manifestacji w obronie wolności. W Bydgoszczy pod pomnikiem upamiętniającym powrót Bydgoszczy do Polski 20 stycznia 1920 r. na Placu Wolności, wieniec złożyli Wicemarszałek Zbigniew Ostrowski oraz Wiceprzewodniczący Sejmiku Województwa Łukasz Krupa. 3 maja z udziałem Marszałka Województwa Piotra Całbeckiego złożono kwiaty pod tablicą upamiętniającą strajki Solidarności w Toruniu. Wśród wydarzeń, które przygotowały marszałkowskie i miejskie instytucje kultury w trybie online znalazły się m.in. spektakle, koncerty, wystawy i warsztaty dla dzieci. Partnerami wydarzenia były miasta prezydenckie: Toruń, Bydgoszcz, Grudziądz, Inowrocław i Włocławek.

Wojewódzkie obchody rocznicy wybuchu Powstania Warszawskiego. W Toruniu, Bydgoszczy, Włocławku i Grudziądzu odbyły się w uroczyste obchody 76. rocznicy wybuchu Powstania Warszawskiego. Marszałek Województwa Piotr Całbecki wziął udział we współorganizowanych przez Urząd Marszałkowski toruńskich ceremoniach na Placu Rapackiego. Uroczystościom towarzyszył dźwięk syren alarmowych, upamiętniający godzinę „W”. Toruńska ceremonia rocznicowa z udziałem powstańców, kombatantów, samorządowców i parlamentarzystów odbyła się pod pomnikiem Ku Czcii Żołnierzy Armii Krajowej na Placu Rapackiego. Na zakończenie wystąpiła Toruńska Orkiestra Wojskowa. Oficjalną część toruńskich obchodów zorganizowali wspólnie Marszałek Województwa kujawsko-pomorskiego Piotr Całbecki, Prezydent Torunia Michał Zaleski, dowódca Garnizonu Toruń płk. Remigiusz Zieliński, prezes Fundacji Generał Elżbiety Zawackiej – Dorota

Zawacka-Wakarecy. Tego dnia na rogu ulic Strumykowej i Szerokiej wolontariusze Fundacji Muzeum Historyczno- Wojskowe ustawili symboliczną barykadę, gdzie można było zapoznać się z historią powstania. Wystąpił Zespół Wokalno-Instrumentalny Aszera ze Szkoły Podstawowej nr 16, który zaprosił do wspólnego śpiewania pieśni patriotycznych i piosenek powstańczych.

W Bydgoszczy w ramach uroczystości rocznicowych złożono kwiaty pod pomnikiem Powstania u zbiegu ulic Gdańskiej i Czerkaskiej. Na Starym Rynku odbyła się inscenizacja historyczna połączona z koncertem kapeli podwórkowej „Ferajna Bydgoska”. W obchodach uczestniczyło Wojsko Polskie i przedstawiciele środowisk harcerskich. Tego dnia bydgoskie pomniki i tablice przyozdobiły biało-czerwone kokardy z napisem „1944 Pamiętamy”, przygotowane przez członków Zrzeszenia Harcerskiego Piąta.PL. W Grudziądzu władze miasta oraz mieszkańcy oddali hołd powstańcom pod pomnikiem Generała „Bora” Komorowskiego. Potem uczestnicy udali się na cmentarz parafialny przy ulicy Cmentarnej, gdzie uczcili pamięć Zbigniewa Brzyckiego – grudziądzanina, uczestnika Powstania Warszawskiego, posła na Sejm RP w latach 1991-1993. We Włocławku kwiaty złożono przy tablicy na terenie Klasztoru pw. Wszystkich Świętych Ojców Franciszkanów. Miejsce to upamiętnia członków organizacji harcerskich działających na terenie Włocławka w czasie II wojny światowej. Główne uroczystości odbyły się przy Pomniku Żołnierzy Armii Krajowej w parku im. Władysława Łokietka. Inowrocław uczcił symbolicznie 76. rocznicę wybuchu Powstania Warszawskiego. Pod obeliskiem Żołnierzy Armii Krajowej pojawiły się znicze, kwiaty oraz flagi.

Wojewódzkie obchody setnej rocznicy Bitwy Warszawskiej – Cudu nad Wisłą – Święto Wojska Polskiego. W przeddzień święta, 14 sierpnia, przy wejściu głównym Urzędu Marszałkowskiego z udziałem Marszałka Województwa Piotra Całbeckiego i Wicemarszałka Zbigniewa Sosnowskiego dokonano odsłonięcia pamiątkowej tablicy poświęconej bohaterom Cudu nad Wisłą. W parku miejskim na Bydgoskim Przedmieściu w Toruniu odbyła się natomiast ceremonia odsłonięcia odbudowanego pomnika Poległych Żołnierzy Wojsk Balonowych. Pomnik oddaje hołd żołnierzom poległym w wojnie bolszewickiej 1920 roku. Został zniszczony na rozkaz niemieckiej administracji okupacyjnej w roku 1939 i po 81 latach wrócił na swoje miejsce. Odbudowę monumentu wsparł finansowo Samorząd Województwa. W wydarzeniu udział wzięli Wicemarszałek Województwa Zbigniew Sosnowski.

Wojewódzkie obchody 100. Rocznicy Cudu nad Wisłą rozpoczęło złożenie kwiatów pod pomnikiem Obrońców Wisły we Włocławku. Następnie przed katedrą Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny odbyła się uroczystość z ceremoniałem wojskowym, podczas której medalami Unitas Durat Palatinatus Cuiaviano-Pomeraniensis odznaczeni zostali uczestniczka Powstania Warszawskiego Krystyna Majczyńska oraz pułkownicy Remigiusz Zieliński, Krzysztof Stańczyk i Janusz Kryszpin. Marszałek Piotr Całbecki wręczył specjalny okolicznościowy medal, wykonany z okazji setnej rocznicy powrotu Pomorza i Kujaw do wolnej Polski, rodzinie Bartłomieja Kołodzieja, który był Przewodniczącym Obywatelskiego Komitetu Odbudowy Pomnika Poległych Obrońców Wisły 1920. Na budynku katedry odsłonięto tablicę "Dla upamiętnienia setnej rocznicy zwycięstwa polskiego nad armią sowiecką i ocalenia Włocławka". Po przemarszu ulicami miasta, na budynku delegatury Urzędu Marszałkowskiego przy ulicy Bechiego 2 odsłonięta została tablica poświęcona bohaterom Cudu nad Wisłą. Na Bulwarach im. Marszałka Piłsudskiego na mieszkańców czekało historyczne miasteczko z epoki z licznymi atrakcjami: musztrą oddziału konnego, pokazem władania białą bronią i sprzętu wojskowego oraz przejażdżkami konnymi. Z repertuarem pieśni patriotycznych wystąpiły Orkiestra Wojskowa z Torunia i „Kapela z Szaconkiem”. Na zakończenie uroczystości grupa rekonstrukcyjna bydgoskiego Związku Harcerstwa Polskiego przedstawiła inscenizację historyczną „Młodzi w obronie Włocławka”. W wojewódzkich obchodach wzięli udział przedstawiciele Hufca ZHP Włocławek wraz z zastępczynią komendanta Chorągwi Dorotą Sucharską. Wśród wydarzeń towarzyszących znalazły się m.in. okolicznościowe wystawy w Miejskiej Bibliotece Publicznej i Muzeum Historii Włocławka oraz wystawa plenerowa na Placu Wolności. W wydarzeniu oprócz Marszałka Województwa Piotra Całbeckiego, udział wzięli Członkowie Zarządu Województwa: Aneta Jędrzejewska i Sławomir Kopyść, a także Przewodnicząca Sejmiku Elżbieta Piniewska i Wiceprzewodniczący Wojciech Jaranowski.

Obchody czterdziestej rocznicy katastrofy kolejowej pod Otłoczynem. W 2020 roku Województwo obchodziło 40. rocznicę największej po wojnie katastrofy kolejowej w Polsce, w której życie straciło 67 osób. 19 sierpnia 2020 r. w miejscu katastrofy, w lesie pomiędzy Brzozą a Otłoczynem, biskup ordynariusz diecezji toruńskiej Wiesław Śmigiel odprawił mszę świętą polową w intencji ofiar. Po nabożeństwie pod pomnikiem upamiętniającym to wydarzenie złożone zostały kwiaty. Samorząd Województwa podczas uroczystości reprezentowany był przez Członka Zarządu Anetę Jędrzejewską. W uroczystości wzięli udział także Sekretarz Stanu w Ministerstwie Infrastruktury Andrzej Bittel, Wicewojewoda Kujawsko-Pomorski Józef Ramlau, Prezydent Związku Zawodowego Maszynistów Kolejowych w Polsce Leszek Miętek, prezes POLREGIO Sp. z o.o. Artur Martyniuk oraz wójt gminy Wielka Nieszawka Krzysztof Czarnecki.

Obchody czterdziestej rocznicy katastrofy kolejowej pod Otlóczynem, fot. Szymon Zdziebło

Wojewódzkie obchody Narodowego Święta Niepodległości. Podczas wojewódzkich uroczystości 102. rocznicy Narodowego Święta Niepodległości w Toruniu, z udziałem Marszałka Piotra Całbeckiego i w Bydgoszczy, w których uczestniczył Wicemarszałek Zbigniew Ostrowski, tradycyjnie odprawione zostały msze święte w intencji Ojczyzny – w katedrze bydgoskiej i w kościele garnizonowym św. Katarzyny w Toruniu.

Uroczystość Narodowego Święta Niepodległości w Toruniu, fot. Szymon Zdziebło

Ceremonie złożenia kwiatów odbyły się w Bydgoszczy w miejscu pochówku kapitana Wacława Denhoffa-Czarnockiego na cmentarzu Nowofarnym oraz pod pomnikiem Wolności, a w Toruniu pod pomnikami generała

Józefa Hallera i marszałka Józefa Piłsudskiego oraz pod obeliskiem ku czci poległych w latach 1918-1921 na cmentarzu komunalnym. Wieczorem budynek Urzędu Marszałkowskiego został oświetlony w biało-czerwone barwy. W przededniu Narodowego Święta Niepodległości, harcerze i żołnierze Wojsk Obrony Terytorialnej złożyli 1 200 donic kwiatów w kilkunastu miejscach pamięci w Bydgoszczy, Toruniu, Inowrocławiu, Grudziądzu, Włocławku, Górsku, Chorabiu (powiat toruński) i na Barbarce.

W Inowrocławiu wiązanki kwiatów złożono pod pomnikiem Powstańców Wielkopolskich, we Włocławku pod pomnikiem Żołnierza Polskiego, a w Grudziądzu pod pomnikami Żołnierza Polskiego oraz marszałka Józefa Piłsudskiego. W organizację obchodów włączyły się marszałkowskie i miejskie instytucje kultury, które przygotowały szeroką ofertę wydarzeń online. Przed Galerią i Ośrodkiem Plastycznej Twórczości Dziecka w Toruniu zorganizowano pokonkursową wystawę prac plastycznych wykonanych przez dzieci „Niepodległa Nieodległa”.

W ramach wojewódzkich obchodów Narodowego Święta Niepodległości zorganizowano koncerty pieśni patriotycznych – „Koncert z okazji Narodowego Święta Niepodległości” transmitowany z Pałacu Lubostroń oraz „Chopin na Święto Niepodległości” w wykonaniu Toruńskiej Orkiestry Symfonicznej. W programie obchodów wojewódzkich uwzględniono również wykłady i spektakle historyczne, m.in. „Kiedy przyszła Niepodległa? Ziemia polskie w latach 1918-1922” oraz „Sekret Wielkiego Mistrza”.

Wyrazem doceniania zasług na rzecz Państwa Polskiego ale także propagowania postaw patriotycznych jest współpraca Samorządu Województwa z organizacjami skupiającymi kombatantów, osoby represjonowane oraz byłych żołnierzy WP, a także z organizacjami skupiającymi byłych działaczy opozycji demokratycznej, działającymi na terenie województwa. W 2020 roku współpracowano z około 40 tego typu podmiotami. Samorząd współdziałał również z organizacjami harcerskimi, podejmując inicjatywy o charakterze patriotycznym, które miały na celu upamiętnienie a także upowszechnienie wiedzy na temat wydarzeń i postaci związanych z historią Polski i historią województwa kujawsko-pomorskiego. Współpraca ta polegała przede wszystkim na wspólnym uczestnictwie w uroczystościach patriotycznych oraz wsparciu organizacji pod względem rzeczowym, finansowym i organizacyjnym. Propagowano działania zmierzające do integracji środowisk kombatanckich oraz harcerskich w regionie, a także wspierano koordynację ich działań oraz usprawniano przepływ informacji pomiędzy kombatantami, środowiskiem harcerskim i Samorządem Województwa. Najważniejsze wydarzenia z udziałem środowiska kombatantów, osób represjonowanych oraz byłych działaczy opozycji demokratycznej wspierane przez Samorząd Województwa w 2020 r. to: aktywny udział związków kombatanckich oraz środowiska harcerskiego w wydarzeniach organizowanych przez Samorząd Województwa: w ramach obchodów 100. rocznicy odzyskania przez Polskę Niepodległości, w tym powrotu Pomorza i Kujaw do wolnej Polski, rocznicy zsyłki Polaków na Syberię, Narodowego Dnia Pamięci „Żołnierzy Wyklętych”, rocznicy wybuchu Powstania Warszawskiego, rocznicy podpisania Porozumień Sierpniowych, rocznicy wybuchu II wojny światowej (Dzień Weterana), Dnia Podziemnego Państwa Polskiego, Dnia Sybiraka, rocznicy śmierci bł. ks. Jerzego Popiełuszki, rocznicy wprowadzenia stanu wojennego.

Miejscem, które pomimo krótkiej historii staje się już tradycyjną lokalizacją uroczystości o charakterze patriotycznym, jest pomnik Pamięci Ofiar Zbrodni Pomorskiej 1939. Został odsłonięty w 2018 roku, w Toruniu na skwerze przy ul. Uniwersyteckiej, nazywanym **Parkiem Pamięci Ofiar Zbrodni Pomorskiej 1939**. Stanowi symboliczne miejsce upamiętnienia polskich cywili, bestialsko zamordowanych przez niemieckich okupantów w pierwszych miesiącach drugiej wojny światowej. Samorząd Województwa co roku organizuje lub współorganizuje rocznicowe wydarzenia upamiętniające ofiary **Zbrodni Pomorskiej** dokonanej przez oddziały paramilitarne Selbstschutz, której milczącymi świadkami są fordońska „Dolina Śmierci”, piaskownia w Łopatkach koło Wąbrzeźna czy toruńska Barbarka. W 2020 r. ograniczono uroczystości przy pomniku do składania kwiatów w hołdzie pomordowanym, w których 2 października udział wzięli Marszałek Piotr Całbecki, Przewodnicząca Sejmiku Elżbieta Piniewska, radni i zaproszeni goście. m.in. Marszałek Senatu Tomasz Grodzki oraz parlamentarzyści. Dzień później w Parku Pamięci odbyła się uroczystość odsłonięcia płyty upamiętniającej polskich nauczycieli zamordowanych jesienią 1939 r., w której Samorząd Województwa reprezentowany był przez Marszałka Piotra Całbeckiego.

Wojewódzkie obchody setnej rocznicy urodzin Jana Pawła II. Obchody rozpoczęły się 18 maja w urodziny Papieża Polaka. Z tej okazji w toruńskiej katedrze świętych Janów odprawiona została msza święta. Po nabożeństwie w katedrze odbyła się uroczysta sesja Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z udziałem wszystkich Członków Zarządu Województwa.

Wojewódzkie obchody setnej rocznicy urodzin Jana Pawła II, 18 maja 2020 r., fot. Andrzej Goiński

Na kanale Kujawsko-Pomorskiej Szkoły Internetowej odbyły się katechezy i warsztaty dla dzieci i młodzieży. Przed budynkiem Urzędu Marszałkowskiego została otwarta wystawa zdjęć, które przypominały szczególną atmosferę, towarzyszącą wizytom Ojca Świętego we Włocławku (6 i 7 czerwca 1991 roku) oraz Bydgoszczy i Toruniu (7 czerwca 1999 roku). W kalendarzu obchodów znalazło się również wiele koncertów, w tym widowisko artystyczne z udziałem Marszałka Piotra Całbeckiego „Przyszłość zaczyna się dziś, nie jutro”. Wydarzenie transmitowane było w telewizji i internecie. Podczas spektaklu zaprezentowano kameralny koncert tenora Piotra Buszewskiego w katedrze Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny we Włocławku, utwory „Obój Gabriela” Ennio Morricone w wykonaniu Orkiestry Kameralnej Capella Bydgosciensis i Mirosława Kulczyńskiego oraz „David danced before the Lord” Duke’a Ellingtona Eljazz Big Band Józefa Eliasza w Filharmonii Pomorskiej w Bydgoszczy. Na koniec w Toruniu na Urzędzie Marszałkowskim wyświetlona została projekcja multimedialna, ukazująca ważne wydarzenia z życia papieża. Zorganizowano również dwa konkursy dla mieszkańców. Pierwszy artystyczny, drugi na wystrój domu lub najbliższej okolicy w motywy związane z Papieżem Polakiem. W Filharmonii Pomorskiej im. Ignacego Jana Paderewskiego w Bydgoszczy odbyło się prawykonanie „Te Deum”, utworu skomponowanego przez wybitnego kompozytora i dyrygenta Krzysztofa Herdzina. Dzieło, powstałe na zamówienie Marszałka Piotra Całbeckiego, wykonali w towarzystwie Orkiestry Symfonicznej Filharmonii Pomorskiej i Polskiego Chóru Kameralnego Iwona Hossa i Adam Zdunikowski. Podczas koncertu wybrzmiały również „Hymn o św. Albercie Chmielowskim” i „Trzy korony na smyczki” Herdzina. Działa również strona poświęcona Janowi Pawłowi II pod adresem naszpatron.kujawsko-pomorskie.pl, na której zamieszczono m.in. materiały związane z postacią wybitnego Polaka i Jego wizyt w regionie. 16 października w terminalu bydgoskiego Portu Lotniczego odsłonięta została tablica upamiętniająca wizytę papieża 7 czerwca 1999 roku.

Święto Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Oficjalne obchody Święta Województwa rozpoczęła 7 czerwca msza święta w bazylice katedralnej Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny we Włocławku w intencji Województwa, a po niej odbyły się: koncert „Muzyczne listy Jana Pawła II do młodych” Tomasza Kamińskiego z zespołem upamiętniający setną rocznicę urodzin Papieża Polaka i uroczysta sesja Sejmiku Województwa. W obchodach udział wzięli: Marszałek Województwa Piotr Całbecki, Wicemarszałkowie: Zbigniew Ostrowski i Zbigniew Sosnowski, Członkowie Zarządu: Aneta Jędrzejewska i Sławomir Kopyść oraz Przewodnicząca Sejmiku Elżbieta Piniewska i Wiceprzewodniczący Wojciech Jaranowski. 8 czerwca na kanale Kujawsko-Pomorskiej Szkoły Internetowej odbyły się zajęcia przygotowane specjalnie na Święto Województwa. Lekcję o samorządności poprowadziła Przewodnicząca Sejmiku Województwa Elżbieta Piniewska, wykład „Setna rocznica powrotu Pomorza i Kujaw do wolnej Polski” wygłosił historyk Jarosław Kłaczek z Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. Zajęcia poświęcone etnografii w naszym regionie przygotowała Olga Kwiatkowska z Muzeum Etnograficznego w Toruniu. O ochronie środowiska na Kujawach i Pomorzu opowiedziała Dorota Sajbor, edukator Nadgoplańskiego Parku Tysiąclecia.

Wojewódzkie obchody Roku Ludwika Antoniego Rydygiera w województwie kujawsko-pomorskim.

Rok 2020 został ustanowiony przez Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego Rokiem Ludwika Antoniego Rydygiera w województwie kujawsko-pomorskim. Ten sławny lekarz, prekursor nowych metod leczenia i sprawny organizator leczenia nazywany jest jednym z ojców współczesnej chirurgii. Sto lat po śmierci tego wybitnego człowieka Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego podjął decyzję o odbudowie miejsca jego urodzenia, czyli dworku w Dusocinie (powiat grudziądzki), znajdującego się na terenie Parku Krajobrazowego Góry Łosiowe. W budynku znajdują się: ośrodek edukacji ekologicznej i izba pamięci Rydygiera, a wokół domu powstanie sad z gatunkami drzew sprzed stu lat. Upamiętniając postać L. Rydygiera przygotowano wystawę i folder poświęcone jego życiu i działalności zawodowej. Wystawa była prezentowana w Senacie RP z okazji przyjęcia Uchwały Senatu Rzeczypospolitej Polskiej w 100. rocznicę śmierci Ludwika Rydygiera. Imię Ludwika Antoniego Rydygiera noszą: Collegium Medicum w Bydgoszczy oraz szpitale w Toruniu i Chełmnie, w którym także znajduje się jego pomnik.

30-lecie samorządu terytorialnego. 8 września 2020 r. odbyło się w Toruniu VIII Kujawsko-Pomorskie Forum Samorządowe. Tematem przewodnim było trzydziestolecie samorządu terytorialnego. Na zaproszenie gospodarza uroczystości Marszałka Piotra Całbeckiego gościem spotkania był współtwórca reformy administracyjnej z 1990 roku prof. Jerzy Stępień. W roku tym odbyły się w Polsce pierwsze wybory do samorządu terytorialnego, który w roku 1950 został zniesiony na 4 dekady. W 153 wówczas istniejących gminach (gmina Świekatowo powstała rok później), trzech byłych województw: bydgoskiego, toruńskiego i włocławskiego, rady gminy zastąpiły rady narodowe. W wydarzeniu udział wzięli także Wicemarszałek Zbigniew Ostrowski oraz Członek Zarządu Sławomir Kopyś.

Kujawsko-Pomorskie Spotkanie Świąteczne Boże Narodzenie 2020. 22 grudnia w toruńskim Dworze Artusa odbyło się spotkanie opłatkowe Samorządu Województwa z mieszkańcami regionu. W wydarzeniu udział brali Marszałek Województwa Piotr Całbecki oraz Przewodnicząca Sejmiku Elżbieta Piniewska. Ze względu na sytuację epidemiczną uroczystość miała charakter kameralny i transmitowana była online. W trakcie spotkania opłatkowego harcerze przekazali światło betlejemskie oraz zaprezentowano materiał filmowy opowiadający o tej tradycji. Dodatkowo zaprezentowano wideo pokazujące jak wyglądały wigilie wojewódzkie w poprzednich latach oraz animację prezentującą budowanie szopki przed Urzędem Marszałkowskim.

WPŁYW PANDEMII Covid-19 NA WOJEWÓDZKIE OBCHODY ŚWIĄT PAŃSTWOWYCH I LOKALNYCH ROCZNIC

Z uwagi na występujący od marca 2020 r. stan epidemiczny, wszystkie ze zorganizowanych obchodów miały skromniejszy, niż dotychczas charakter i bezpośredni udział w nich odbywał się wyłącznie z zastosowaniem środków reżimu sanitarnego. Większość obchodów świąt państwowych i ważnych wydarzeń rocznicowych, transmitowana była za pomocą środków teleinformatycznych w celu ograniczenia ryzyka nowych zachorowań i zapewnienia zdalnego uczestnictwa mieszkańcom województwa.

Kujawsko-Pomorska Gęsina na świętego Marcina. Jednym z priorytetów promocyjnych Województwa jest coroczna kampania „Kujawsko-Pomorska gęsina na świętego Marcina”. Jadanie gęsiny na Świętego Marcina oraz uczestnictwo w imprezach organizowanych i towarzyszących Narodowemu Świętu Niepodległości stało się w województwie bardzo popularne. Obecna nie tylko w kujawsko-pomorskim moda na gęsinę to jeden z najbardziej widocznych sukcesów promocyjnych województwa. W 2020 r. ze względu na obostrzenia związane z rozprzestrzenianiem się Covid-19, kampania oraz festiwal zostały w większości przeniesione do zasobów internetowych, w których udostępniano pokazy kulinarne ze znanymi z telewizyjnych programów kulinarnych, cenionymi mistrzami kuchni: Marleną Cichocką, Tomaszem Jakubiak, Philippem Abraham i Robertem Sowa. Znalazły się tam również video przepisy na potrawy z gęsiny w wykonaniu Anny Starmach. Tradycyjny festiwal gęsiny corocznie organizowany w Przysieku został zastąpiony wirtualnym ryneczkiem – internetową platformą zakupową, dzięki której można bez wychodzenia z domu kupić swojskie wyroby prosto od lokalnych producentów. W ofercie znalazło się ponad 160 różnych produktów. Jak co roku mieszkańcy regionu wygrywali gęsie tuszki w konkursach organizowanych przez lokalne i regionalne media. Kampanii towarzyszyły dwa konkursy: plastyczny dla najmłodszych i konkurs rodzinny na relację ze wspólnego świętowania przy daniach z gęsiny.

Nagrody Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Na 2020 rok przypadła 20 edycja Nagród Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego – wyróżnień mających na celu uhonorowanie w 13 dziedzinach najbardziej zasłużonych osobistości i działań służących rozwojowi województwa. Mimo trwającej od marca pandemii mieszkańcy regionu wykazali wyjątkową aktywność i zainteresowanie ogłoszonym naborem, ponieważ zgłoszono do nagród ponad 200 kandydatów. Ze względu na trwającą pandemię Covid-19 działania związane z organizacją wydarzenia zakończyły się na zorganizowaniu naboru wniosków oraz przekazaniem ich pod obrady Kapituły Nagród Marszałka. Laureaci zostaną wyróżnieni i uhonorowani w 2021 roku.

Patronat Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Patronat Honorowy oraz członkostwo Marszałka Województwa w Komitecie Honorowym jest wyróżnieniem, podkreślającym szczególny charakter wydarzeń i inicjatyw. Wyróżnieniem tym obejmowane są najważniejsze przedsięwzięcia o zasięgu regionalnym, ogólnopolskim oraz międzynarodowym, których tematyka zbieżna jest z zadaniami samorządu województwa, bądź inne wydarzenia o wysokiej randze i dużym znaczeniu dla promocji województwa. W 2020 roku patronatem objęto blisko 300 wydarzeń o charakterze społecznym i kulturowym. Biorąc pod uwagę specyfikę minionego roku, który w dużej mierze przebiegał pod znakiem walki z pandemią Covid-19, wydarzeń objętych patronatem było znacznie mniej niż w latach ubiegłych. Spowodowane to było licznymi obostrzeniami sanitarnymi, które przyczyniły się do odwołania wielu cyklicznych wydarzeń tradycyjnie obejmowanych patronatem.

Medale Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Najwyższym odznaczeniem przyznawanym przez samorząd województwa jest Medal Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego „**Unitas Durat Palatinatus Cuiaviano-Pomeraniensis**”. Wyróżnienie to funkcjonuje w dwóch wariantach: medalem srebrnym honorowane są osoby oraz instytucje w uznaniu zasług na rzecz Województwa Kujawsko-Pomorskiego i jego mieszkańców, z kolei medalem złotym nagradzane są osoby i instytucje za zasługi w zakresie walki o niepodległość Rzeczypospolitej Polskiej i prawa człowieka. W 2020 roku Marszałek Województwa Kujawsko-Pomorskiego przyznał 54 medale. Wśród odznaczonych znaleźli się tradycyjnie działacze opozycji antykomunistycznej z okresu PRL-u, którzy zostali uhonorowani podczas corocznych obchodów rocznicy podpisania Porozumień Sierpniowych organizowanych w podtoruńskim Przysieku. Znaczącą liczbę wyróżnionych stanowią przedstawiciele świata kultury i nauki, którzy zostali docenieni za swoje wybitne osiągnięcia. W gronie medalistów nie mogło także zabraknąć, społeczników i działaczy różnego typu organizacji samorządowych i charytatywnych. Szczególną grupę uhonorowanych stanowią osoby, które w danym roku ukończyły setny rok życia. Akcja wyróżniania 100-latków z Kujaw i Pomorza jest kontynuacją zapoczątkowanej w 2018 r. akcji honorowania „Rówieśników Niepodległej”, świadków historii odrodzenia Polski po 1918 roku. Powyższa inicjatywa spotkała się z niezwykle ciepłym i pozytywnym odzewem ze strony najstarszych mieszkańców naszego regionu oraz ich rodzin. Nestorzy wyróżnieni medalem Marszałka są zapraszani na najważniejsze wydarzenia regionalne, na których często bywają gośćmi honorowymi, jako świadkowie naszej historii. Specyficzną grupą medali są medale **Hereditas Saeculorum** w konkursie „Dziedzictwo Wieków”, przyznawane za wyróżnione prace konserwatorskie i restauratorskie przy zabytkach województwa kujawsko-pomorskiego.

Do grona rówieśników Niepodległej uhonorowanych medalem Unitas Durat Palatinatus Cuiaviano-Pomeraniensis dołączyła stuletnia Felicja Kreft, fot. Filip Kowalkowski

„Samorząd Kujaw i Pomorza – tworzymy go wspólnie” – lekcje nt. funkcjonowania Samorządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego w sali sesyjnej Urzędu Marszałkowskiego w Toruniu.

Lekcja samorządowa dla uczniów w sali sesyjnej Urzędu Marszałkowskiego 26 lutego 2020 r., fot. Szymon Zdziebło

Zajęcia zapoczątkowane we wrześniu 2019 r., adresowane były do dzieci i młodzieży szkolnej i zaplanowane jako projekt stały. Odbywały się raz w tygodniu w sali sesyjnej w Urzędzie Marszałkowskim w Toruniu. Scenariusz zajęć został przygotowany przez pedagogów z podziałem na kategorie wiekowe (klasy I-IV, V-VIII szkół podstawowych oraz szkoły średnie), uwzględniając szkolną podstawę programową. Celem spotkań było rozwijanie świadomości na temat zadań i sposobów ich realizowania przez Samorząd Województwa, a także rozbudzanie zainteresowania działaniami samorządowców. Uczniowie zdobywali wiedzę na temat m.in. kompetencji radnych Sejmiku oraz Zarządu Województwa, zapoznali się z procedurą zwoływania i przebiegu sesji Sejmiku, utrwalali wiedzę o organach samorządowych. Na lekcjach prezentowane były również insygnia Samorządu Województwa. Prowadzący lekcje wykorzystywali różnorodne pomoce dydaktyczne i techniki pracy, tj. QR kody z zagadkami, urządzenia mobilne z czytnikami QR kodów, prezentacje multimedialne, quizy. W trakcie lekcji przewidziany był czas na prezentację czy rozmowę z radnym województwa. Była także możliwość odwiedzenia Gabinetu Marszałka, Członka Zarządu lub Przewodniczącej Sejmiku. Lekcje cieszyły się ogromnym zainteresowaniem, niestety pandemia nie pozwoliła kontynuować zadania. Ostatnie zajęcia odbyły się 26 lutego 2020 r.

Komiksy i publikacje okolicznościowe. Z okazji obchodów 100. Rocznicy Powrotu Pomorza i Kujaw do Wolnej Polski i 100. rocznicy zwycięskiej bitwy we Włocławku przygotowano wydawnictwa dotyczące tej tematyki. Były to m.in. dwa komiksy: **„Wolność nie umiera nigdy. Powrót Pomorza i Kujaw do wolnej Polski”** i **„Ostatni Bastion. Wojna polsko-bolszewicka 1919-1921”**. Komiksy to nowatorski i realizowany w ciekawy sposób projekt, w ramach którego prezentowane są sylwetki wybitnych osobistości związanych z regionem. W 2020 r. kontynuowano prace nad serią komiksów, w efekcie czego powstały komiksy o Elżbiecie Zawackiej i Edwardzie Stachurze. Przypomnieć należy, że w poprzednich latach przygotowano komiksy upamiętniające Władysława Raczkiewicza, Jerzego Popiełuszko, Mariana Rejewskiego, św. Jana Pawła II, Jana Czochralskiego i Helenę Grossównę. Komiks jest właściwą formą promocji ich dokonań, ponieważ ten gatunek literacki przeżywa renesans i jest coraz bardziej popularny. Tytuły zostały przygotowane w dwóch wersjach językowych: polskiej i angielskiej, ich twórcami są scenarzysta Maciej Jasiński oraz rysownicy Jacek Michalski i Krzysztof Wyrzykowski, a konsultacji merytorycznej udzielają bydgoscy i toruńscy naukowcy. Seria komiksów otrzymała wyróżnienie w konkursie „Róża Regionów 2018”. Upamiętniając rocznicę powrotu ziem Kujaw i Pomorza do Polski przygotowano kalendarz historyczny na 2020 r., który opatrzony był licznymi materiałami archiwalnymi, w tym zdjęciami, ilustracjami oraz stronami gazet i odez w 1920 r. Bardzo ciekawą publikacją jest „100 kobiet na 100. Rocznice powrotu Pomorza i Kujaw do Wolnej Polski”, w której autorzy przybliżają sylwetki kobiet związanych z regionem, które w znacznym stopniu przyczyniły się do odbudowania Polski po odzyskaniu niepodległości. Album „100 lat temu, a jakby dziś” to wydanie będące świadectwem wydarzeń z 1920 r. jak i 2020 r., czyli odzyskania niepodległości i obchodów

setnej rocznicy. W 2020 r. na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego powstał komiks „Jan Paweł II – nasz patron”. Opowiada on o pielgrzymkach Ojca Świętego do naszego regionu.

Komiks „Ostatni bastion”, fot. Szymon Zdziebło

We współpracy z autorką i poetką – Romualdą Romanowską Województwo wydało książkę dla dzieci pt. „O zamku, którego nie ma. Wierszowane historyjki o miastach Kujaw i Pomorza”. Publikacja zawiera 52 rymowane historie traktujące o miastach z regionu: genezy ich nazw, powstania, zabytków, znanych mieszkańców i legend, tworzących historię i klimat każdej z miejscowości. Również inna autorska książeczka cieszyła się ogromnym zainteresowaniem głównie ze względu na kolorowe ilustracje, dlatego też zlecono jej dodruk. „O zamku, którego nie ma. Wierszowane historyjki o miastach Kujaw i Pomorza” to zbiór wierszy o bardziej lub mniej znanych ciekawostkach z miast regionu opowiedzianych z humorem. Jeszcze inną pozycją książkową dla dzieci jest „Kolorowy portret Polski. Kujawsko-Pomorskie” stworzony we współpracy z Wydawnictwem Bellona. Jest to o zbiór zagadek i kolorowanek tematycznie związanych z Kujawami i Pomorzem. Każda z kart publikacji nawiązuje do wybranej miejscowości, wydarzenia, postaci lub znaczących zagadnień z kategorii: sport, kultura i historia. To wydawnictwo to doskonały sposób na kształtowanie tożsamości regionalnej najmłodszych mieszkańców regionu.

Spoty promocyjne województwa. W 2020 roku przystąpiono do realizacji spotów informacyjno-promocyjnych. Były to m.in. spoty o rocznicy odzyskania niepodległości, w tym również o modzie, zwyczajach i kulinariach sprzed 100 lat. Przygotowano również krótkie filmy o honorowych obywatelach Województwa Kujawsko-Pomorskiego, insygniach oraz animacje grafik tematycznych dot. gospodarki, rolnictwa, zdrowia i opieki senioralnej w kontekście działań samorządu województwa. Część z tych materiałów udostępniona została na oficjalnym kanale Youtube Województwa Kujawsko-Pomorskiego.

Albumy fotograficzne. Systematycznie realizowany jest cykl wydawniczy pod nazwą „Kujawsko-Pomorskie Powiaty”. W poprzednich latach wydano albumy fotograficzne poświęcone powiatom: żnińskiemu, golubsko-dobrzyńskiemu, włocławskiemu, świeckiemu, chełmińskiemu, brodnickiemu, toruńskiemu, bydgoskiemu, rypińskiemu, radziejowskiemu, nakielskiemu i aleksandrowskiemu natomiast w roku 2020 ukazała się kolejna pozycja – poświęcona powiatowi lipnowskiemu. Oprócz tego Województwo zleciło dodruk 10 spośród poprzednich albumów o powiatach. Album „Dziki Kujawsko-Pomorskie w sposób kompleksowy i atrakcyjny umożliwia poznawanie regionu poprzez bogactwo przyrodnicze. Publikacja ta cieszyła się dużym zainteresowaniem, stąd decyzja o dodruku. Zupełnie nowym wydawnictwem jest pięknie ilustrowany fotografiami znanego fotografa Daniela Pacha album „Drzwi do krajobrazu”. Jest swoistym przewodnikiem, łączącym działanie kulturalne z polityką turystyczną.

Media społecznościowe województwa. Promocja województwa w dużej mierze opiera się na aktywności w mediach społecznościowych. Aktualnie województwo posiada 6 profili w mediach społecznościowych: Facebook, Twitter, Instagram, Flickr, Issuu i YouTube.

- www.facebook.com/wojewodztwokujawskopomorskie (69 tys. polubień, 70 tys. obserwujących);
- www.twitter.com/lubietubyc (ponad 3,6 tys. obserwujących);
- www.periscope.tv/lubietubyc;
- www.instagram.com/kujawskopomorskie (ponad 15 tys. obserwujących);
- www.flickr.com/kujawskopomorskie;
- www.issuu.com/kujawsko-pomorskie;
- www.youtube.com/umwkp (ponad 2,2 mln wyświetleń).

Wszystkie kanały w social mediach prowadzone są w sposób spójny, co składa się na całościowy, pozytywny wizerunek samorządu. Dzięki różnorodności zamieszczanych materiałów oraz regularnie i kreatywnie prowadzonej komunikacji Zarząd Województwa ma możliwość stałej interakcji z mieszkańcami. Osia kampanii promocyjnej pod nazwą #LubieTuByc. są sukcesy mieszkańców regionu, a celem kampanii jest ukazanie województwa kujawsko-pomorskiego jako regionu otwartego, ciekawego, kreatywnego i innowacyjnego, a przede wszystkim zamieszkałego przez wyjątkowych ludzi. Kampania ta jest pierwszą kampanią województwa całkowicie przygotowaną pod media społecznościowe, a jej jakość i forma zostały docenione na arenie zewnętrznej – w 2016 roku województwo zyskało wyróżnienie, a w 2017 – nagrodę Grand Prix „Kryształ PR” za najlepszy wizerunek w mediach społecznościowych. Województwo Kujawsko-Pomorskie otrzymało 1. nagrodę w kategorii media elektroniczne za profil województwa na Instagramie w 2020 r. w konkursie Medialna Perła Samorządu organizowanym przez Dziennik Gazetę Prawną. Nowatorskim pomysłem w social media jest nowoczesny chatbot w aplikacji Messenger. Narzędzie jest ogólnodostępne i darmowe.

FUNKCJONOWANIE MEDIÓW SPOŁECZNOŚCIOWYCH I INFORMACYJNYCH WOJEWÓDZTWA W DOBIE PANDEMII Covid-19

Ze względu na występujący stan pandemii Covid-19, użytkownicy aplikacji chatbot w Messenger mogli znaleźć w niej bieżące dane na temat sytuacji epidemicznej, zalecenia resortu zdrowia, wydarzenia kulturalne, a także informacje na temat programów wsparcia dla firm. Chatbot składa się z trzech części. Pierwsza jest skierowana do przedsiębiorców z regionu – można tam znaleźć wszystkie najważniejsze informacje o lokalnych i ogólnopolskich programach pomocowych i instytucjach oferujących wsparcie. Drugi moduł poświęcony jest kulturze i pasjom: aktualnym wydarzeniom, atrakcyjnym czy uzdrowiskom. Znajdują się tam również projekty artystów z Kujaw i Pomorza oraz zaproszenia do najpiękniejszych zakątków województwa. Trzecia część jest poświęcona kwestiom zdrowotnym: zarówno aktualnym przepisom i sposobom chronienia się przed koronawirusem, jak i wsparciu psychologicznemu.

Innymi działaniami było przygotowanie materiałów informacyjnych i edukacyjnych takich jak spoty informacyjne, które informowały o marszałkowskim pakiecie antycovidowym, ośrodkach wytchnieniowych oraz edukowały o sposobach uniknięcia zakażenia koronawirusem. Jednocześnie Urząd Marszałkowski uruchomił specjalny serwis informacyjny korona.wirus.kujawsko-pomorskie.pl, w którym gromadzone są aktualne i przydatne informacje.

Wyróżnienia i nagrody otrzymane w dziedzinie promocji regionu. Album „Miasta Kujaw i Pomorza. Pionowo i panoramicznie z drona” został uhonorowany godłem „Róży Regionów” w kategorii projekt specjalny. Konkurs ten organizowany jest przez „Wiadomości Turystyczne” magazyn branży turystycznej. Album został doceniony za nowatorski sposób, w jaki zobrazowane zostały miasta regionu. Województwo Kujawsko-Pomorskie otrzymało 1. nagrodę w kategorii media elektroniczne za profil województwa na Instagramie w 2020 r. w konkursie Medialna Perła Samorządu organizowanym przez Dziennik Gazetę Prawną.

Płyty z kolędami. Zarząd Województwa wydaje płyty z kolędami od 2009 roku, a każda z edycji służy retrospekcji ważnych wydarzeń i budowaniu tożsamości oraz więzów międzypokoleniowych mieszkańców Regionu, które to mają szczególne znaczenie w czasie Bożego Narodzenia. W 2020 r. na płycie znalazło się 10 utworów (kolęd i pastorałek) w wykonaniu zespołu ewangelizacyjnego „Z Nocy w Moc” – Grupy artystów, która z miłości do muzyki wspólnie tworzy i komponuje. W skład zespołu wchodzi 15 osób. Na okoliczność realizacji projektu „Kujawsko-Pomorska kartka Bożonarodzeniowa 2020” zespół przygotował kolędy i pastorałki w nowych aranżacjach. Na szczególną uwagę zasługuje ostatni z utworów – „Kolęda Warszawska”. Utwór znalazł się na płycie z okazji 100 rocznicy Cudu nad Wisłą. Choć kolęda powstała 19 lat później to obrazuje ból odczuwany przez Polaków, Warszawiaków patrzących na płonące umiłowane miasto, stolicę ojczyzności kraju. Słowa tej niezwykle emocjonalnej kolędy napisał Stanisław Baliński na okoliczność pierwszych świąt okresu II wojny światowej, które poeta spędził już poza granicami kraju. Utwór po raz pierwszy opublikowano w prasie podziemnej jako dzieło anonimowego autora. Słowa kolędy nawiązują do tego, że choć mijają lata to Warszawa jak i cały kraj wciąż musi

bronąć się przed agresorem i nieustannie walczyć o wolność. Historia powstania kolędy i jej zawartość tekstowa ukazuje, że wolność nie jest dana raz na zawsze, ale że trzeba o nią walczyć nieustannie. Utwór nawiązuje do realiów życia podczas hitlerowskiej okupacji. Do dziś ten smutny i wzruszający utwór doczekał się wielu interpretacji. Wykonywali go m.in. Sława Przybylska i Margaret. Na płycie znalazła się kompozycja, do której muzykę napisał Zbigniew Preisner i jest to najbardziej znany aranż tego utworu. Grafika na kartce powstała w oparciu o dwa dzieła autorstwa Wiktora Chrzanowskiego: „Ucieczkę do Egiptu” i „Szopkę”. Wiktor Chrzanowski był malarzem i rzeźbiarzem, którego inspirował folklor, legendy i podania ludowe. Jest jednym z najbardziej uznanych twórców ludowych Śląska oraz Pomorza i Kujaw. Rozwijając swoją twórczość zaczął tworzyć także witraże. Był wielokrotnie nagradzany, a jego twórczość zyskała wielu odbiorców w Polsce i na świecie. Dzieła Wiktora Chrzanowskiego także te, które wykorzystano w projekcie kartki, znajdują się w zbiorach Muzeum Etnograficznym im. Marii Znamierowskiej-Prüfferowej w Toruniu.

KULTURA I DZIEDZICTWO NARODOWE

Rok 2020 był kontynuacją wielu działań prowadzonych przez Zarząd Województwa w zakresie mecenatu nad kulturą i sztuką. Pomimo sytuacji epidemicznej, prowadzone były w 2020 roku w ograniczonym zakresie, prace związane z rozbudową i modernizacją prestiżowych dla Województwa instytucji artystycznych – Opery Nova, Filharmonii Pomorskiej im. I. J. Paderewskiego w Bydgoszczy i Teatru im. Wilama Horzycy w Toruniu.

W ramach zadania **Rozbudowa Opery Nova w Bydgoszczy o IV krąg wraz z infrastrukturą parkingową** prowadzono prace związane z przygotowaniem terenu pod budowę IV kręgu (wycinka drzew, przełożenie światłowodu), dokonano koniecznego podziału geodezyjnego działek oraz została sprawdzona przez Inżyniera Kontraktu, odebrana w 2019 r. dokumentacja projektowa, do której wprowadzono uzupełnienia. W 2020 r. inwestycja przygotowana była do realizacji, opera dysponowała pozwoleniem na budowę. Zadanie **Rozbudowa i remont Filharmonii Pomorskiej im. I. J. Paderewskiego w Bydgoszczy** znajdowało się na etapie przygotowania dokumentacji. 28 kwietnia 2020 r. rozstrzygnięto ogłoszony 5 listopada 2019 r. konkurs architektoniczny w zakresie remontu, przebudowy i rozbudowy filharmonii. W wyniku weryfikacji formalno-prawnej do konkursu zostało zaproszonych 8 pracowni architektonicznych, a ostatecznie prace złożyło 7 pracowni. Prace konkursowe ocenił 12 osobowy Sąd Konkursowy pod przewodnictwem prof. Romualda Loeglera. Konkurs na koncepcję architektoniczno-urbanistyczną wygrała pracownia Kozień Architekci S.C. Marek Kozień, Magdalena Kozień-Woźniak, Katarzyna Kozień-Kornecka z Krakowa. Termin wykonania dokumentacji projektowej określono na 19 miesięcy od chwili podpisania umowy z pracownią architektoniczną.

Prace modernizacyjne budynku Teatru im. Wilama Horzycy w Toruniu, fot. Wojciech Szabelski

W związku z przypadającym w roku 2020 100-leciem polskiej sceny teatralnej w Toruniu dofinansowano kompleksowe prace modernizacyjne obiektów, będących siedzibą **Teatru im. Wilama Horzycy w Toruniu**, które były prowadzone w ramach **pięciu zadań inwestycyjno-remontowych**.

W wyniku przeprowadzonych prac nowe oblicze zyskała widownia dużej sceny: wymieniono kurtynę, fotele i podłogi na parterze oraz balkonach, odświeżono ściany. Dzięki modernizacji po 30 latach przywrócono do użytkowania II balkon. Na wszystkich trzech kondygnacjach widowni zainstalowano system wentylacyjno-klimatyzacyjny. Wymieniono cały system oświetlenia scenicznego. Poprawiła się zarówno estetyka wnętrza, jak i komfort odbioru przedstawień. Renowację przeszły także pozostałe wnętrza dużej sceny. W holach, korytarzach i klatkach schodowych wymieniono wykładziny dywanowe, zasłony, wyremontowano ściany i podłogi. Prace prowadzono także na zewnątrz – w budynku dużej sceny przeprowadzono renowację drzwi wejściowych i uszczelnienie okien. Ponadto wyremontowane i odświeżone zostały elewacje obu budynków.

Koszty priorytetowych prac związanych z modernizacją i rozbudową najważniejszych dla Województwa instytucji artystycznych w 2020 r.:

- przygotowanie inwestycji Rozbudowa Opery Nova w Bydgoszczy o IV krąg wraz z infrastrukturą parkingową – **203,6 tys. zł**;
- przygotowanie dokumentacji pod rozbudowę i remont Filharmonii Pomorskiej im. I. J. Paderewskiego w Bydgoszczy – **500 tys. zł**;
- zadania inwestycyjno-remontowe w Teatrze im. Wilama Horzycy w Toruniu – **3,2 mln zł**.

W 2020 r. dzięki wsparciu finansowemu uzyskanemu z budżetu województwa samorządowe instytucje kultury realizowały również zadania inwestycyjno-remontowe o mniejszym zakresie rzeczowym oraz dokonywały zakupów koniecznego wyposażenia o łącznej wartości 1 595 500 zł:

- Opera Nova w Bydgoszczy – opracowanie dokumentacji przebudowy świetlików dachowych, zakup systemu i oprogramowania do obsługi księgowej;
- Wojewódzka Biblioteka Publiczna – Książnica Kopernikańska – zakup wyposażenia na potrzeby Mediateki przy ul. Fałata 35, prace remontowe – izolacja stropodachu w budynku głównym Książnicy Kopernikańskiej w Toruniu;
- Muzeum Etnograficzne im. M. Znamierowskiej-Prüfferowej w Toruniu – prace modernizacyjne sieci wodociągowej przeciwpożarowej na terenie parku etnograficznego w Toruniu, renowacja elewacji zabytkowego obiektu – spichlerza przy ul. Rabiańskiej 19 (zadania będą kontynuowane w 2021 r.);
- Muzeum Ziemi Kujawskiej i Dobrzyńskiej we Włocławku – zakup wyposażenia do pracowni konserwatorskiej, opracowanie dokumentacji na remont dachu zabytkowego spichrza przy ul. Bulwary 9 (zadanie będzie kontynuowane w 2021 r.), wymiana pieca CO w obiekcie Muzeum w Nieszawie;
- Muzeum Archeologiczne w Biskupinie – prace modernizacyjne związane z rekonstrukcją wału obronnego z wieżą oraz pomostem na terenie rezerwatu archeologicznego w Biskupinie, modernizacja sali wystaw czasowych – zakup wyposażenia;
- Ośrodek Chopinowski w Szafarni – zakup wyposażenia – uzupełnienie kolekcji;
- Pałac Lubostroń w Lubostroniu – zakup i montaż systemów sygnalizacji włamania i napadu, wymiana kotła grzewczego;
- Kujawsko-Pomorskie Centrum Kultury w Bydgoszczy – naprawa rozszczelnienia dachu, wymiana pieca;
- Wojewódzka i Miejska Publiczna im. dr. W. Bełzy w Bydgoszczy – dostosowanie wejścia dla potrzeb osób niepełnosprawnych w budynku głównym biblioteki, zakupy sprzętu komputerowego i oprogramowania;
- Kujawsko-Pomorski Impresaryjny Teatr Muzyczny w Toruniu (Pałac Dąbskich) – zakup infrastruktury scenicznej, odnowienie wnętrza, dostosowanie obiektu do potrzeb osób niepełnosprawnych; zakup i montaż windy.

W 2020 r. Zarząd Województwa wspierał także projekty, których celem było zaopatrzenie instytucji kultury w sprzęt. W maju ubiegłego roku Filharmonia Pomorska im. I. J. Paderewskiego w Bydgoszczy zakończyła realizację projektu trwającego od 2017 r. pn. **„Zakup sprzętu i wyposażenia Filharmonii Pomorskiej w Bydgoszczy”**. Projekt był współfinansowany w ramach Działania 8.1 Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój zasobów kultury *Programu operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020*, zarządzanego przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Celem projektu było stworzenie warunków do realizacji szerszych programów kulturalnych i edukacyjnych przez uzupełnienie sprzętu i wyposażenia, zwiększenie liczby wydarzeń kulturalnych przy udziale światowej sławy wykonawców przez zapewnienie warunków technicznych oraz artystycznych spełniających standardy europejskie, podniesienie atrakcyjności i jakości prezentowanej oferty kulturalnej. W 2020 r. Filharmonia zakupiła w ramach projektu: eufonium (tuba tenorowa), klarnety, kotły, fortepian, akcesoria orkiestrowe, sprzęt i wyposażenie estradowe oraz pozytyw organowy. Z budżetu

województwa przeznaczono na ten cel w 2020 r. kwotę 174,9 tys. zł, która stanowiła uzupełnienie wkładu własnego na realizację projektu. Łącznie w ramach projektu zakupiono instrumenty muzyczne wraz z akcesoriami, wyposażenie estradowe, sprzęt nagłośnieniowy i oświetleniowy, fotograficzny, nagraniowy, wyposażenie komputerowe oraz wyposażenie dla osób niepełnosprawnych (schodolaz, system wspomagania słuchu).

Istotną częścią zadań Zarządu Województwa w 2020 r. w zakresie wsparcia infrastruktury kultury były inwestycje dotyczące **przebudowy budynków na cele kulturalne oraz modernizacji i przebudowy budynków będących już infrastrukturą kultury:**

- Młyn Kultury w Toruniu – przebudowa, rozbudowa i zmiana sposobu użytkowania budynku magazynowego przy ul. Kościuszki 77 w Toruniu – na budynek o funkcji użyteczności publicznej. Inwestycja polega na przebudowie, rozbudowie i zmianie sposobu użytkowania budynku dawnego młyna na siedzibę trzech wojewódzkich jednostek kultury: Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej „Książnica Kopernikańska” w Toruniu, Wojewódzkiego Ośrodka Animacji Kultury w Toruniu oraz Galerii i Ośrodka Plastycznej Twórczości Dziecka w Toruniu wraz z zakupem wyposażenia dla tych jednostek. Okres realizacji: 2017-2021, stan realizacji na koniec 2020 r.: zaawansowana faza realizacji inwestycji. Zadanie stanowi projekt, dofinansowany z *Programu operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020* pn. „Młyn Kultury – Przebudowa, rozbudowa i zmiana sposobu użytkowania budynku magazynowego przy ul. Kościuszki 77 w Toruniu – na budynek o funkcji użyteczności publicznej”;
- Kujawsko-Pomorski Impresaryjny Teatr Muzyczny w Toruniu – nadbudowa i rozbudowa dawnego budynku kinoteatru „Grunwald” przy ul. Warszawskiej 11 w Toruniu z przeznaczeniem na teatr – utworzenie „Dużej sceny” Kujawsko-Pomorskiego Impresaryjnego Teatru Muzycznego. Projekt, którego beneficjentem jest Kujawsko-Pomorski Teatr Muzyczny w Toruniu, otrzymał dofinansowanie w ramach osi priorytetowej 6. Solidarne społeczeństwo i konkurencyjne kadry, Działania 6.5 Rozwój potencjału endogenicznego regionu (zadanie nadzorowane przez Departament Promocji); okres realizacji 2019-2029. Obiekt znajduje się pod ochroną konserwatorską, ponieważ wpisany jest do gminnej ewidencji zabytków. Przedmiotowy budynek ma zostać przeznaczony na potrzeby działalności kulturalnej wojewódzkiej jednostki kultury. Prace obejmują nadbudowę istniejącego budynku oraz rozbudowę o nową kubaturę od strony płd.-zach. W ramach projektu planowany jest także zakup wyposażenia w zakresie mechaniki scenicznej, systemu elektroakustycznego, oświetlenia scenicznego, projekcji wielkoformatowej, systemu inspicjenta, rejestracji dźwięku. Wyposażenie obejmuje także meble i urządzenia wystawiennicze, które pozwolą po zakończeniu inwestycji realizować funkcje zaplanowane w obiekcie. W 2020 r. zakończono roboty rozbiórkowe, w wyniku przeprowadzonej przez wykonawcę inwentaryzacji, stwierdzono znacznie gorszy stan techniczny ścian, niż wskazywały na to przyjęte pierwotnie założenia, przy czym dokonanie oględzin elementów konstrukcji możliwe było dopiero po wykonaniu robót rozbiórkowych;
- Pałac Dąbskich (Kujawsko-Pomorski Impresaryjny Teatr Muzyczny w Toruniu) – przebudowa i remont konserwatorski budynku zlokalizowanego przy ul. Żeglarskiej 8 w Toruniu, będącego aktualnie siedzibą instytucji kultury Kujawsko-Pomorskiego Impresaryjnego Teatru Muzycznego – budynek został oddany do użytku. Środki na ten cel pozyskano z projektu „Toruńska Starówka – ochrona i konserwacja dziedzictwa kulturowego UNESCO – II etap” realizowanego przez gminę miasto Toruń z *Programu operacyjnego Infrastruktura i Środowisko* (zadanie nadzorowane przez Departament Promocji); okres realizacji zadania 2015-2020; w 2020 r. zrealizowano wszystkie prace remontowo-budowlane poza montażem windy; dokonano przebudowy sali teatralnej wraz z widownią, zakupu infrastruktury scenicznej, odnowienia wnętrz, powiększono salę widowiskową;
- Teatr im. Wilama Horzycy w Toruniu – wykonanie systemu wentylacji mechanicznej i klimatyzacji sali teatralnej, robót w zakresie termomodernizacji stolarki okiennej, drzwiowej i przegród zewnętrznych oraz modernizacji oświetlenia scenicznego. Projekt obejmuje przeprowadzenie termomodernizacji budynku głównego Teatru, wykonanie systemu wentylacji mechanicznej oraz wymianę systemu oświetlenia i powiązanych z nim instalacji elektrycznych. Dzięki zainstalowaniu systemu wentylacji z funkcją chłodzenia zwiększy się także komfort widzów. Z budżetu województwa przeznaczono na ten cel w 2020 r. kwotę w wysokości 890,5 tys. zł, która stanowiła uzupełnienie wkładu własnego na realizację projektu;
- Zespół Pałacowo-Parkowy w Lubostroniu – termomodernizacja zabytkowego budynku stajni-wozowni w Lubostroniu na potrzeby użytku publicznego. W ramach projektu przeprowadzono termomodernizację zabytkowego budynku stajni – wozowni wybudowanego w latach 1795-1800. Z budżetu województwa przeznaczono na ten cel w 2020 r. kwotę w wysokości 137,7 tys. zł, która stanowiła uzupełnienie wkładu własnego na realizację projektu;
- Spichlerz dworski w Kłóbce – projekt obejmuje rewaloryzację zabytkowego spichlerza dworskiego, będącego oddziałem Muzeum Ziemi Kujawskiej i Dobrzyńskiej We Włocławku oraz adaptację tego obiektu do funkcji muzealnych. W 2020 r. przeprowadzono i zakończono roboty budowlane związane z przebudową i zmianą konstrukcji dachu obiektu. Z budżetu województwa zaplanowano na ten cel w 2020 r. kwotę w wysokości 386,3 tys. zł, która stanowi uzupełnienie wkładu własnego na realizację projektu;

- Zespół Pałacowo-Parkowy w miejscowości Wieniec koło Włocławka – wykonanie robót budowlanych polegających na remoncie, przebudowie i modernizacji zespołu wraz z infrastrukturą zewnętrzną i zagospodarowaniem terenu parku. Przedmiotem inwestycji jest remont, przebudowa i modernizacja budynku Pałacu, Starego Dworu i budynku Kordegardy (Portierni), rozbiórka istniejącego budynku byłej maszynowni, remont zabytkowego ceglano-ogrodzenia, budowa nowego ażurowego ceglano-ogrodzenia, wykonanie dróg wewnętrznych, miejsc postojowych, alejek spacerowych z wykorzystaniem istniejącego drzewostanu i obiektów małej architektury oraz usunięcie zbędnych drzew. Przewiduje się adaptację tego obszaru na cele artystyczne przeznaczone dla Kujawsko-Pomorskiego Impresaryjnego Teatru Muzycznego w Toruniu. W budynku Pałacu zlokalizowano sale widowiskowe i wielofunkcyjne o charakterze reprezentacyjnym wraz z zapleciami sanitarnymi dla odwiedzających, pomieszczenia administracyjne, zaplecze socjalne oraz pomieszczenia techniczne i magazynowe. Planuje się dostosowanie obiektów do potrzeb osób niepełnosprawnych, wymianę instalacji użytkowych oraz dostosowanie do obowiązujących przepisów ochrony ppoż. Zaplanowano dostosowanie obiektów na cele koncertów/warsztatów muzycznych, sztuk teatralnych, małych form teatralnych, wystawiennicze związane z regionem. Harmonogram rzeczowo-finansowy jest realizowany z opóźnieniem. Na opóźnienia wpływ mają m.in. konieczność uzupełnienia nieścisłości w przekazanej do realizacji dokumentacji zgłaszanych przez wykonawcę w toku prowadzonych robót, weryfikacja przyjętych w dokumentacji rozwiązań technicznych z uwagi na gorszy (niż zakładano w 2016 r.) stan techniczny budynków objętych przebudową i remontem poprzez opracowanie rozwiązań i robót dodatkowych, weryfikacja przyjętych rozwiązań projektowych pod kątem zaleceń Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków we Włocławku; okres realizacji 2019-2021 (zadanie Departamentu Promocji).

Zespół Pałacowo-Parkowy w Wieńcu, fot. Andrzej Goiński

Inne zadania inwestycyjne Departamentu Promocji związane z budową i utrzymaniem obiektów kultury 2020 r.:

- **rekonstrukcja pomnika poległych żołnierzy Wojsk Balonowych w Parku Miejskim na Bydgoskim Przedmieściu w Toruniu**”, odbudowa pomnika poświęconego poległym żołnierzom wojsk balonowych w Toruniu. Inwestycja zakończona;
- rozbudowa i przebudowa budynku harcówki” – rozbudowa i przebudowa starej harcówki w Górsku, z której korzystali członkowie ZHP; inwestycja w trakcie realizacji;
- przedsięwzięcie „Remont nowej siedziby ZHR w Toruniu przy ul. Św. Jana 1/3” – inwestycji nie udało się zrealizować.

Ponadto Samorząd Województwa realizował projekt „**Wsparcie opieki nad zabytkami województwa kujawsko-pomorskiego w 2020 roku**” współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju

Regionalnego w ramach *Regionalnego programu operacyjnego województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2014 – 2020*. Celem głównym projektu jest zwiększenie atrakcyjności obiektów kultury regionu kujawsko-pomorskiego poprzez udzielenie wsparcia finansowego właścicielom obiektów zabytkowych na wykonanie niezbędnych prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych. W 2020 r. wsparciem zostało objętych 153 zabytków nieruchomych, jak i ruchomych.

WPŁYW PANDEMII Covid-19 NA DZIAŁANIA INWESTYCYJNE W ZAKRESIE MODERNIZACJI OBIEKTÓW KULTURY

Z uwagi na zaistniałą sytuację związaną z zagrożeniem epidemicznym, niektóre z zadań w zakresie przebudowy, budowy i modernizacji obiektów kultury nie zostały sfinalizowane (przedłużające się terminy, nierozstrzygnięte przetargi). Będą one kontynuowane w roku 2021, po zapewnieniu środków w budżecie województwa.

Bardzo ważną częścią mecenatu Samorządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego nad kulturą i sztuką są zadania wynikające z działalności statutowej 15 wojewódzkich instytucji kultury, dla których pełni on rolę organizatora działalności bieżącej oraz toruńskiej instytucji kultury – Centrum Sztuki Współczesnej „Znaki Czasu”, dla której jest jej współorganizatorem. W ramach tej opieki Województwo przekazuje w formie dotacji podmiotowej środki na dofinansowanie działalności bieżącej w zakresie realizowanych przez te instytucje zadań statutowych. W roku 2020 r. na powyższy cel przeznaczono łącznie ponad 81 mln zł. Dodatkowo kwotą ponad 1 mln zł wsparto wojewódzkie instytucje kultury, dofinansowując w formie dotacji celowych przede wszystkim działania edukacyjne, projekty upowszechnieniowe oraz publikacje. Wielkość udzielonego wsparcia uzależniona była od aktywności instytucji i umiejętności pozyskiwania środków na realizowane projekty ze źródeł zewnętrznych, np. z programów Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Dotacji udzielono:

- Filharmonii Pomorskiej im. I. J. Paderewskiego na realizację Bydgoskiego Festiwalu Muzycznego „w koronie”, wydanie płyty z pieśniami Ignacego Jana Paderewskiego w unikatowym opracowaniu na smyczki i głos oraz wydanie albumu: „Filharmonia Pomorska – tożsamość zapisana architekturą i muzyką”;
- Teatrowi im. W. Horzycy w Toruniu na wsparcie projektów edukacyjnych: „Młody Teatr”, „Baśń – narzędzia pracy z dziećmi, projekt „Poczuj teatr” skierowany do osób z niepełnosprawnością wzroku i słuchu, polegający na przygotowaniu spektakli repertuarowych z audiodeskrypcją i napisami;
- Wojewódzkiej i Miejskiej Bibliotece Publicznej im. dr. W. Bełzy w Bydgoszczy na wsparcie Festiwalu Książki Obrazkowej dla Dzieci „Literobrazki”, Dyskusyjnych Klubów Książki, projektu „Śladem bydgoskich legend”;
- Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej – Książnicy Kopernikańskiej w Toruniu na przygotowanie gry miejskiej w ramach Europejskich Dni Dziedzictwa, wydanie 20. tomu czasopisma naukowego „Folia Toruniensia”, zakup nowości wydawniczych, digitalizację czasopism z okresu międzywojnia oraz na projekty promujące czytelnictwo: „Literackie przygody młodych – gry fabularne w służbie książce”, „Dłutem, pędzlem czy piórem?”, „Wiele dróg – jeden sukces”, Dyskusyjne Kluby Książki;
- Muzeum Etnograficznemu im. M. Znamierowskiej-Prüfferowej w Toruniu na wydanie książki pt. „Akwizytorzy szczęścia. O dawnych i współczesnych kolędnicach”;
- Muzeum Ziemi Kujawskiej i Dobrzyńskiej we Włocławku na konserwację zabytkowych skrzyń posagowych z Kujaw i ziemi dobrzyńskiej, druk „Rocznika muzealnego” tomu XVIII;
- Muzeum Archeologicznemu w Biskupinie na wydanie monografii z wynikami badań dotyczących gromadnego znaleziska przedmiotów metalowych wchodzących w skład tzw. skarbu z Brudzyna, przygotowanie wystawy stałej „Archeologia w Biskupinie. Osada obronna na półwyspie”;
- Kujawsko-Pomorskiemu Centrum Kultury w Bydgoszczy na wydanie 4 numerów „Kwartalnika Artystycznego. Kujawy Pomorze”, przygotowanie i przeprowadzenie XVI Wojewódzkiego Konkursu Historycznego „Zabytki naszego regionu”, organizację XIX Ogólnopolskiego Przeglądu Amatorskiej Tkaniny Unikatowej oraz obchodów Europejskich Dni Dziedzictwa 2020;
- Ośrodkowi Chopinowskiemu w Szafarni na organizację cyklu koncertów „Wakacje z Chopinem”;
- Galerii Sztuki „Wozownia” w Toruniu na wydanie wydawnictwa jubileuszowego „70-lecie Galerii Sztuki „Wozownia” w Toruniu”;
- Kujawsko-Pomorskiemu Teatrowi Muzycznemu w zakresie działań infrastrukturalnych.

Jednym z ważnych instrumentów wspierających zarówno twórców posiadających już znaczący dorobek jak i uczniów oraz studentów rozpoczynających swoją artystyczną działalność jest program stypendialny. W ramach programu w 2020 r. 27 osobom udzielono stypendia w łącznej kwocie 150 tys. zł na realizację projektów artystycznych w następujących dziedzinach sztuki: muzyka, plastyka, sztuka filmowa, teatr, literatura, upowszechnianie kultury, opieka nad zabytkami, fotografia, moda.

Kontynuowano również unikalną w skali kraju inicjatywę wspierania twórczości ludowej, współrealizując z Bydgosko-Toruńskim i Włocławskim Oddziałem Stowarzyszenia Twórców Ludowych oraz Muzeum Etnograficznym w Toruniu, Konkurs Aktywności Artystycznej Twórców Ludowych. Jest jedyną formą uznania i nagradzania twórców ludowych z naszego województwa we wszystkich dziedzinach aktywności twórczej. Ocenie jury podlega aktywność twórcza – udział w kiermaszach, wystawach, warsztatach, przekazywanie młodemu pokoleniu umiejętności. W 2020 r. nagrodzono 90 twórców. Wsparto również organizację dwóch konkursów kierowanych do twórców ludowych realizowanych przez regionalne ośrodki – 58. Konkurs Sztuki Ludowej Pałuk i Konkurs Współczesnej Sztuki Ludowej w Borach Tucholskich, fundując nagrody dla ich laureatów (8 tys. zł).

Z okazji obchodów świąt środowiskowych (Międzynarodowy Dzień Teatru, Dzień Bibliotekarza i Bibliotek, Międzynarodowy Dzień Muzyki, Międzynarodowy Dzień Muzeów) oraz jubileuszy wojewódzkich instytucji: 100-lecia polskiej sceny teatralnej w Toruniu, 70-lecie Galerii Sztuki „Wozownia” w Toruniu, 45-lecie Wojewódzkiego Ośrodka Animacji Kultury w Toruniu, 20-lecie Muzeum Archeologicznego jako samodzielnej instytucji kultury wyróżniono nagrodami finansowymi zasłużonych pracowników wojewódzkich instytucji kultury oraz twórców i animatorów kultury z regionu. Łącznie przyznano 88 osobom nagrody finansowe, przeznaczając na ten cel 274 tys. zł. Z uwagi na obostrzenia związane pandemią w roku 2020 nie organizowano uroczystych obchodów i gali. W 2020 r. przeprowadzono pierwszą edycję, ustanowionego przez Samorząd Województwa we współpracy z Oddziałem Kujawsko-Pomorskim Stowarzyszenia Muzealników Polskich, regionalnego konkursu **Musejon – Kujawsko-Pomorskie Muzealne Wydarzenie Roku**. Celem konkursu adresowanego do muzeów zlokalizowanych na terenie województwa kujawsko-pomorskiego jest promocja działalności muzealnej i jej znaczenia dla budowy tożsamości lokalnej i regionalnej. Do pierwszej edycji konkursu zgłoszono 40 projektów w trzech kategoriach – „Wystawa”, „Działalność naukowa i wydawnicza” oraz „Edukacja i Regionalizm”. Nagrodą w konkursie jest statuetka Musejon zaprojektowana i wykonana w 2019 r. przez Sebastiana Mikołajczaka – artystę, rzeźbiarza, medaliera, stypendystę Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Na uroczystej gali zorganizowanej w Pałacu w Lubostroniu statuetki otrzymali Muzeum Okręgowe w Toruniu, Muzeum Okręgowe im. L. Wyczółkowskiego w Bydgoszczy oraz dr Marek Rubnikowicz i dr hab. Michał F. Woźniak za całokształt działalności w zakresie muzealnictwa.

Po raz ósmy zorganizowano Konkurs Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego „Dziedzictwo Wieków”, o medal **Hereditas Saeculorum**, którego celem jest wyróżnienie prac konserwatorskich i restauratorskich przy zabytkach województwa kujawsko-pomorskiego, cechujących się wysoką jakością oraz szczególną dbałością o kompleksowe przywrócenie im świetności i utrwalenie ich kulturowej wartości; uhonorowania autorów szczególnych osiągnięć związanych z opieką nad zabytkami i ochroną zabytków oraz promocji dobrych wzorów realizacji prac przy zabytku. W kategorii za prace konserwatorskie i restauratorskie nagrodzono: Parafię Rzymskokatolicką p.w. Zwiastowania NMP w Potulicach (za wykonanie konserwacji i restauracji polichromowanych ścian kościoła), Parafię Ewangelicko-Augsburską w Toruniu (za wykonanie prac remontowo-budowlanych i konserwatorskich kościoła św. Szczepana w Toruniu); w kategorii II – za szczególne osiągnięcia związane z opieką nad zabytkami i ochroną zabytków: Towarzystwo Opieki nad Zabytkami Oddział w Grudziądzu oraz dr. Marka Rubnikowicza.

W ramach obchodów 100. rocznicy powrotu Pomorza do wolnej Polski wydano książkę Michała Pszczółkowskiego, profesora ASP w Gdańsku, pt. „Dwanaście kryształowych orłów” dotyczącą architektury modernistycznej na terenie województwa kujawsko-pomorskiego. Publikacja zawiera zbiór 12 esejów przybliżających architekturę międzywojenną w naszym regionie.

Ochrona zabytków i dziedzictwa narodowego stanowi jeden z priorytetów polityki Zarządu Województwa. Realizując przyjęty przez Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego *Program opieki nad zabytkami województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2017-2020*, Zarząd Województwa wspierał wszelkie działania związane z ochroną dziedzictwa materialnego i niematerialnego regionu. W 2020 r. Zarząd Województwa przedłożył Sejmikowi uchwałę udzielającą 185 dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy obiektach zabytkowych, z czego 153 zadania zostały włączone do projektu partnerskiego pn. „Wsparcie opieki nad zabytkami województwa kujawsko-pomorskiego w 2020 roku”. Dodatkowo Samorząd udzielił dotacji na prace interwencyjne gminie miasto Grudziądz na zadanie pn. „Prace interwencyjne przy spichlerzu nr 45 w Grudziądzu. Wykonanie stropu monolitycznego stężającego budynek”. Gmina Izbica Kujawska otrzymała wsparcie finansowe na utrzymanie i promocję „Parku Kulturowego Wietrzychowice” w Wietrzychowicach i Gaju.

Istotnym elementem wsparcia Wojewódzkich Instytucji Kultury zarządzanych przez Samorząd Województwa są różnego rodzaju nagrody i wyróżnienia osiągane w różnego rodzaju niezależnych rankingach, konkursach i plebiscytach:

- Muzeum Archeologiczne w Biskupinie otrzymało **Nagrodę Travellers' Choice**, przyznawaną obiektom zakwaterowania, atrakcjom i restauracjom, które stale zbierają świetne recenzje i należą do najlepszych 10% obiektów na stronie Tripadvisor;
- Muzeum Ziemi Kujawskiej i Dobrzyńskiej we Włocławku oraz Muzeum Etnograficzne im. Marii Znamierowskiej-Prüfferowej w Toruniu otrzymały **wyróżnienia w konkursie MUSEJON** – Kujawsko-Pomorskie Muzealne Wydarzenie Roku 2020. Włocławskie muzeum wyróżniono w kategorii „Edukacja i Regionalizm” za realizację projektu „XXX Korowód grup zapustnych ulicami Włocławka”, a toruńskie muzeum w kategorii „Wystawa” za realizację wystawy czasowej „Anatomia Muzeum. 60-lat Muzeum Etnograficznego w Toruniu”;
- spektakl toruńskiego Teatru im. W. Horzycy pt. „Mazagan. Miasto” w reżyserii Judyty Berłowskiej zdobył **trzy nagrody w 26. Ogólnopolskim Konkursie na Wystawienie Polskiej Sztuki Współczesnej** organizowanym przez Instytut Teatralny im. Z. Raszewskiego. Do Judyty Berłowskiej trafiła nagroda za reżyserię, a członkowie zespołu aktorskiego (Anna Magalska, Joanna Rozkosz, Mirosława Sobik, Wojciech Jaworski, Niko Niakas, Grzegorz Wiśniewski) otrzymali wyróżnienie zbiorowe. Sebastianowi Świądrowi przyznana została natomiast nagroda za muzykę. Do tej edycji Konkursu zostało zgłoszonych 113 przedstawień, w finale znalazło się 11 spektakli. Ponadto Niko Niakas, aktor w spektaklu „Mazagan. Miasto” został też wyróżniony jako „Zwycięstwo” w Subiektywnym Spisie Aktorów Teatralnych Jacka Sieradzkiego 2020;
- Opera Nova i bydgoscy artyści zostali w 2020 r. nominowani do **nagrody im. Jana Kiepury** w trzech kategoriach: w kategorii „najlepszy spektakl” za spektakl opery „Straszny Dwór” Stanisława Moniuszki w reżyserii Natalii Babińskiej pod muzycznym kierownictwem Piotra Wajraka, w kategorii „najlepsza tancerka” nominację otrzymała Marta Kurkowska, solistka baletu Opery Nova oraz w kategorii „najlepsza scenografia” za scenografię zaprojektowaną do bydgoskiego „Strasznego dworu” nominowane zostały Diana Marszałek i Julia Skrzynecka;
- zorganizowana przez CSW „Znaki Czasu” wystawa „Artuum Mobile. Świat Saskii Boddeke i Petera Greenawaya” uznana została za jedną z najlepszych wystaw 2020 roku przez **Dziennik Gazetę Prawną, Portal Onet**, a wystawa Mariny Abramović była nominowana do nagrody jako wydarzenie roku w ogólnopolskim plebiscycie **MocArty 2019**.

FUNKCJONOWANIE INSTYTUCJI KULTURY W DOBIE PANDEMII Covid-19

W związku z podjęciem działań mających na celu zatrzymanie szerzenia się pandemii Covid-19, Rządowy Zespół Zarządzania Kryzysowego z udziałem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego zdecydował o czasowym zamknięciu od 12 marca 2020 r. instytucji kultury. W zależności od rodzaju prowadzonej działalności kulturalnej ponowne otwarcie, w ograniczonym zakresie, było możliwe od 4 maja 2020 r. dla bibliotek, muzeów, galerii. Instytucje artystyczne mogły podjąć działalność od 5 czerwca (z tej możliwości skorzystał tylko Teatr im. W. Horzycy). Prowadzona działalność odbywała się zgodnie z wymogami sanitarnymi, przy znacznym ograniczeniu ilościowym zwiedzających i publiczności. W związku z drugą falą pandemii i wprowadzonymi 4 listopada 2020 r. przez Rządowy Zespół Zarządzania Kryzysowego obostrzeniami w zakresie działalności w sferze kultury nastąpiło ponowne zamknięcie wszystkich instytucji kultury. Obostrzenia dotyczyły również innych organizatorów przedsięwzięć kulturalnych i artystycznych m.in. z sektora pozarządowego.

Najważniejsze festiwale w województwie, które zostały zorganizowane w 2020 r. w ograniczonej formule lub hybrydowo:

- Międzynarodowy Festiwal Autorów Zdjęć Filmowych CAMERIMAGE,
- Auto Skyway Festiwal;
- Bydgoski Festiwal Muzyczny w koronie;
- Festiwal Muzyki i Sztuki Krajów Bałtyckich PROBALTICA;
- Bydgoszcz Jazz Festiwal Międzynarodowy Festiwal Jazzowy;
- Międzynarodowy Festiwal i Konkurs Sztuki na bilbordach „Art Moves”;
- Międzynarodowy Festiwal Filmowy TOFIFEST;
- Festiwal Prapremier – Azyl. Bydgoszcz 2020 Kujawy/Pomorze;
- Aleksandrowski Międzynarodowy Festiwal „Dwóch Cesarzy”;
- 17. Międzynarodowy Festiwal Filmowy Millennium Docs Against Gravity – Bydgoski ANEKS;
- Festiwal Muzyki Współczesnej i Sztuk Wizualnych – Mózg Festival;
- Świętojański Festiwal Organowy.

Auto Skyway Festival, fot. Szymon Zdziebło

WPŁYW PANDEMII Covid-19 NA ORGANIZACJĘ WYDARZEŃ KULTURALNYCH

W roku 2020, z uwagi na sytuację epidemiczną w Polsce i na świecie i związane z tym obostrzenia w zakresie działalności kulturalnej, wiele imprez się nie odbyło lub zostało zorganizowanych w innej, ograniczonej formule bez udziału publiczności lub ze znacznie ograniczoną liczbą, z zachowaniem reżimu sanitarnego, przy wykorzystaniu w dużym stopniu transmisji internetowych live streaming.

Wojewódzkie instytucje kultury odwołały organizację bardzo wielu międzynarodowych i ogólnopolskich festiwali oraz innych wydarzeń kulturalnych. Odwołane zostały m.in.:

- Bydgoski Festiwal Operowy (wraz z planowaną premierą – „Bulwar Zachodzącego Słońca”);
- Międzynarodowy Festiwal Teatralny „Kontakt”;
- Międzynarodowy Konkurs Pianistyczny im. Fryderyka Chopina dla Dzieci i Młodzieży;
- Festyn Archeologiczny w Biskupinie;
- Międzynarodowe Biennale Grafiki Dzieci i Młodzieży;
- Koncert „Wirtuozowski Paganini” z udziałem wybitnego skrzypka Vadima Brodskiego, OSFP pod batutą Raoula Grüneisa;
- Premiera ZEMSTY Aleksandra Fredry połączona z obchodami 100-lecia teatru polskiego w Toruniu;
- Festiwal Muzyki Eksperymentalnej CoArt;
- 13. Międzynarodowa Konferencja w Biskupinie „Religia w źródłach archeologicznych i zabytkach” organizowana w cyklu dwuletnim wraz z Polską Akademią Nauk – oddziałem we Wrocławiu;
- XIX Festiwal „Muzyka w świetle księżycy”;
- XXVI Konkurs Pojazdów Konnych;
- Festyny folklorystyczne w Kłóbce.

Z udzielonych przez samorząd województwa 89 dotacji dla III sektora na wsparcie wydarzeń kulturalnych, edukacyjnych, wyjazdów na festiwale zrezygnowało z dotacji 34 oferentów, odwołując zaplanowane na rok 2020 przedsięwzięcia. Nie odbyły się m.in.:

- VIII Międzynarodowy Konkurs i Festiwal Chóralny im. M. Kopernika "Per Musicam ad Astra";
- Festiwal Filmowy dla dzieci i młodzieży MŁODE KINO;
- Ogólnopolski Festiwal "Brodnicka Ucztą Teatralna" 2020;
- 14. Przegląd Twórczości Filmowej "Pola i inni";
- V Festiwal Muzyki Sakralnej MUSICA VERA – "Muzyka Nowych Świątyń";
- Festiwal Fantastyki Copernicon 2020;
- 40. Ogólnopolski Konkurs Chórów a'Cappella Dzieci i Młodzieży;

- XV Wakacyjny Festiwal Teatrów Dziecięcych zza Granicy;
- Europejskie Spotkania Artystyczne – festiwal wielu sztuk;
- XII Międzynarodowy Konkurs Młodych Pianistów "Arthur Rubinstein In Memoriam";
- Drums Parade IV;
- Ogólnopolski Festiwal Lipa 2020;
- XXIII Ogólnopolski Przegląd Twórczości Artystycznej Niepełnosprawnych OPTAN 2020;
- Wojewódzki Konkurs Chórów i Orkiestr o Puchar Marszałka Województwa;
- Festiwal SFERA RUCHU_TORUŃ 2020;
- X Jubileuszowy Międzynarodowy Letni Festiwal Organowy Tuchola 2020;
- Mikrofon dla najmłodszych – Ogólnopolski XXXVI Festiwal Piosenki Dziecięcej;
- wyjazd chóru Kantyczka i Vladyslavia na Międzynarodowy Festiwal "Ochrid Waves" w Macedonii;
- wyjazd Chóru Astrolabium na koncerty do Monachium w ramach współpracy z SEM;
- wyjazd ZTL "Kundzia" na Międzynarodowy Festiwal w Portugalii – 40-lecie istnienia zespołu;
- udział Zespołu Ziemia Bydgoska w festiwalu na Azorach.

Departament Kultury i Dziedzictwa Narodowego nie organizował w roku 2020 obchodów świąt środowiskowych oraz jubileuszy. Nie zrealizowano zaplanowanych koncertów jubileuszowych z okazji 10-lecia projektów pn. Region Chopina, które miały się odbyć m.in. w Madrycie.

WSPARCIE KULTURY I UDOSTĘPNIANIE ZASOBÓW KULTURY W DOBIE PANDEMII Covid-19

By wesprzeć organizacje pozarządowe oraz twórców rozszerzono tryb uproszczony przyznawania dotacji zwiększając na ten cel środki. W tzw. trybie pozakonkursowym możliwe były do realizacji projekty 90-dniowe, a kwota dotacji nie mogła przekraczać 10 tys. zł. W ramach trybu uproszczonego zrealizowano kilka wydawnictw płytowych regionalnych twórców, przygotowano wideoclipy, publikacje oraz zrealizowano wirtualne przewodniki (spacery) po obiektach zabytkowych. Działalność kulturalna, z uwagi na wprowadzone obostrzenia została przeniesiona w znacznej mierze do sieci. W zależności od rodzaju prowadzonej działalności instytucje przygotowały dla swoich odbiorców bardzo różnorodną ofertę.

Najważniejsze działania w zakresie udostępniania zasobów, wydarzeń wojewódzkich instytucji kultury:

- **Opera Nova w Bydgoszczy:** udostępniano na platformie streamingowej vod.teatrvielki.pl oraz na kanale Youtube za pośrednictwem strony internetowej Opery Nova spektakle repertuarowe: „Halka” w reżyserii Natalii Babińskiej, „Manru” Ignacego Jana Paderewskiego w reżyserii Laco Adamika; przygotowano i udostępniono spektakl familijny „Operowy zawrót głowy” z muzyką Macieja Małeckiego i librettem Magdaleny Małeckiej-Wippich oraz Małgorzaty Strzałkowskiej oraz Koncert Sylwestrowy 2020;
- **Filharmonia Pomorska im. I. J. Paderewskiego w Bydgoszczy:** w sieci zostały udostępnione koncerty m.in. „Kolęda nocka”, „Vivaldi na trawie” „Oda do radości z wirtualnym chórem” oraz cykl 12 klipów kolędowych;
- **Teatr im. Wilama Horzycy w Toruniu:** stworzono kanał na portalu vimeo.com o nazwie Scenoptikon Teatru Horzycy, w ramach którego zrealizowano ponad 35 produkcji (wideo-spektakli, dyskusji online, teledysków artystycznych, salonów poezji, pocztówek poetyckich, miniatur dźwiękowych, kabaretu literackiego, czytań dla najmłodszych); przygotowano premierę „Show me the dark side of your moon” w reżyserii Sławka Krawczyńskiego i Anny Godowskiej; realizowano działania artystyczne na żywo poprzez program do telekonferencji zoom.us.;
- **Kujawsko-Pomorski Impresaryjny Teatr Muzyczny w Toruniu:** udostępniano niektóre spektakle online;
- **Muzeum Etnograficzne im. Marii Znamierowskiej-Prüfferowej w Toruniu:** zrealizowano e-lekcje: – Kujawsko-Pomorska Szkoła Internetowa, udostępniano posty internetowe w ramach cykli: Sztuka z kalendarza, Kalendarz adwentowy oraz filmy promocyjne i podcasty o muzealnych wystawach, kolekcjach, materiałach archiwalnych;
- **Muzeum Ziemi Kujawskiej i Dobrzyńskiej we Włocławku:** udostępniano wirtualne spacery po wszystkich 6 oddziałach muzeum (ekspozycje stałe, wieś skansenowska oraz park dworski) oraz spacery po wystawach czasowych, udostępniano posty internetowe w ramach cykli „Muzealny obiekt dnia”, „Fotografia dnia” oraz quizy i zabawy plastyczne i materiały filmowe;
- **Muzeum Archeologiczne w Biskupinie:** udostępniano filmy, nagrania audio, zdjęcia, grafiki z wystawy stałej, wirtualne spacery po rezerwacie archeologicznym, prezentowano również zabytki, przygotowano Wirtualną Noc w Muzeum – trzygodzinny program transmitowany na żywo, który zawierał wywiady, warsztaty i prezentacje muzyczne, zrealizowano cykl transmisji na żywo z pracowni muzealnej zajmującej się rekonstrukcją dawnych technik wytwórczych;

- **Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna im. dr Witolda Bełzy w Bydgoszczy:** wprowadzono możliwość zamawiania książek na telefon drogą mailową lub przez katalog Integro (Wypożyczalnia Główna), zorganizowano online Festiwal Książki Obrazkowej dla Dzieci „LiterObrazki” oraz grę miejską „Śladem bydgoskich legend”, spotkania autorskie w ramach Dyskusyjnych Klubów Książki oraz wirtualne spacery po Bernardynie;
- **Wojewódzka Biblioteka Publiczna – Książnica Kopernikańska w Toruniu:** została opracowana platforma kulturalno-edukacyjna e-Książnica w ramach domeny ksiaznica.torun.pl, udostępniano najcenniejsze obiekty Książnicy Kopernikańskiej poprzez multimedialną prezentację zbiorów, zrealizowano projekt „Literackie przygody młodych – gry fabularne w służbie książce”, mający na celu promowanie gier rpg oraz promocję literatury, udostępniano: cykl wykładów – Toruńskie przedmieścia sprzed lat, spotkania autorskie oraz prelekcje tematyczne;
- **Galeria i Ośrodek Plastycznej Twórczości Dziecka w Toruniu:** na profilu Galerii na Facebooku zamieszczano propozycje zajęć plastycznych dla dzieci i młodzieży do realizacji w warunkach domowych: cykl „Plastyka w domu fika”, warsztaty plastyczne z okazji Narodowego Święta Niepodległości „Bocianie mobile”, „Projekt Kalendarz”, „Ozdóbki to temat niekrótki” – Warsztaty Bożonarodzeniowe oraz udostępniono sześć wystaw online;
- **Galeria Sztuki „Wozownia” w Toruniu:** udostępniono mini cykl wykładów Anny Cymer w ramach „Architektury w Wozowni”; cykl rozmów związanych z jubileuszem 70-lecia Galerii Wozownia w Toruniu; zabawy plastyczne dla dzieci: do wystawy Julii Curyło, wystawy rysunku studenckiego, wystawy jubileuszowej („Wytęż wzrok i znajdź różnicę”, „Zabawa w kolory”, „Kolażowy portret”) oraz grę towarzyską „Odkryj aranżację wystawy”, zorganizowano Międzynarodową Wystawę Rysunku Studenckiego #rysować;
- **Kujawsko-Pomorskie Centrum Kultury w Bydgoszczy:** udostępniano na kanale You Tube ok. 300 filmów, w tym z gali wręczenia nagród „KOS”, warsztaty oraz prelekcje, zrealizowano w formie online Ogólnopolski Przegląd Artystycznego Ruchu Seniorów ARS;
- **Pałac Lubostroń w Lubostroniu:** udostępniano prelekcje i koncerty, w tym koncert z okazji obchodów Narodowego Święta Niepodległości; 100. rocznicy urodzin Jana Pawła II oraz „Koncerty Pałacowe – Niedzielne Spotkania Rodzinne”;
- **Ośrodek Chopinowski w Szafarni:** udostępniano koncerty (11) w formie online, muzyczne zagadki, krzyżówki, rebusy oraz archiwalne nagrania z szafarskich konkursów pianistycznych, prezentowane były słuchowiska z bajkami o tematyce muzycznej „Baśniowa Szafarnia”;
- **Wojewódzki Ośrodek Animacji Kultury w Toruniu:** udostępniano wykłady „Z historii fotografii – Sztuka fotografii”, zorganizowano w formule online XXIX Konfrontacje Amatorskiej Twórczości Artystycznej Regionu w dziedzinie fotografii oraz filmu; Przegląd kołęd i pastorałek online Świąteczna pocztówka;
- **Centrum Sztuki Współczesnej „Znaki Czasu” w Toruniu:** organizacja wernisaży online, stworzenie serii wirtualnych galerii, w tym wirtualnej wystawy Helmuta Newtona wraz z wirtualnym oprowadzaniem "we wnętrzu" tej galerii; organizacja spotkań online, z zachowaniem stałej oferty CSW i cykli tematycznych.

Placówki kultury prowadzone przez samorząd województwa osiągnęły w roku 2020 następujące wskaźniki dotyczące prowadzonej działalności (wg informacji uzyskanych z instytucji na dzień 31 grudnia 2020 r.):

- **Opera Nova w Bydgoszczy:** liczba wydarzeń / imprez: 31; liczba widzów / uczestników: 21 722;
- **Teatr im. Wilama Horzycy w Toruniu:** 122 spektakle na scenach Teatru, które obejrzało 14 520 widzów;
- **Kujawsko-Pomorski Impresaryjny Teatr Muzyczny w Toruniu:** 38 wydarzeń (w tym 3 spektakle repertuarowe wyjazdowe i 3 koncerty), liczba uczestników: 4531;
- **Filharmonia Pomorska im. I. J. Paderewskiego w Bydgoszczy:** liczba słuchaczy: 51 690, Koncerty Orkiestry Symfonicznej i Kameralnej: 30, audycje szkolne: 287, poranki dla seniorów: 12;
- **Kujawsko-Pomorskie Centrum Kultury w Bydgoszczy:** zrealizowano 206 wydarzeń kulturalnych (w tym: 3 wystawy, 14 koncertów, 15 spotkań literackich i tematycznych, 46 warsztatów, 43 wykłady, 9 przeglądów i konkursów, 76 opowiadki i prezentacje w formach teatralnych). Instytucja aktywnie działała w sferze online i przekazane dane dotyczące frekwencji zawierają głównie uczestników online – łącznie 88 859;
- **Pałac Lubostroń w Lubostroniu:** zorganizowano 17 wydarzeń kulturalnych z udziałem publiczności, podczas których wystąpiło 179 artystów – frekwencja 2 032 widzów; 18 wydarzeń kulturalnych online, podczas których wystąpiło 74 artystów, liczba odbiorców: 81 521;
- **Ośrodek Chopinowski w Szafarni:** zrealizowano 18 koncertów w tym 7 z udziałem publiczności (liczba melomanów – 572) i 11 w formie online, liczba zwiedzających obiekt – 2 635; liczba audycji – 21;
- **Wojewódzki Ośrodek Animacji Kultury w Toruniu:** przeprowadzono 181 warsztatów i zajęć edukacyjnych dla 1 312 (w tym online 92 warsztaty dla 431 odbiorców), 5 konkursów dla 238 uczestników (w tym 4 online dla 201 odbiorców), przygotowano 1 wystawę online, zorganizowano 1 koncert dla 150 uczestników;

- **Galeria i Ośrodek Plastycznej Twórczości Dziecka w Toruniu:** zorganizowano 19 wystaw czasowych i 5 plenerowych dla 5 650 zwiedzających, przeprowadzono 339 zajęcia edukacyjne i metodyczne dla 1 547 osób, 14 poranków plastycznych dla 310 dzieci;
- **Galeria Sztuki „Wozownia” w Toruniu:** przygotowano 22 wystawy we wszystkich salach Galerii, które obejrzało 5 335 osób, z innych form (wykładów, zajęć) skorzystało 406 osób;
- **Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna im. dr Witolda Bełzy w Bydgoszczy:** liczba zarejestrowanych użytkowników: 35 019, liczba odwiedzających: 236 105, którym wypożyczono 548 100 jednostek, liczba zorganizowanych wydarzeń: 38, w których wzięło udział 905 osób (21 949 uczestników online);
- **Wojewódzka Biblioteka Publiczna – Książnica Kopernikańska w Toruniu:** liczba zarejestrowanych użytkowników: 17 157, liczba odwiedzających: 172 226, którym wypożyczono 427 728 jednostek, liczba zorganizowanych wydarzeń – 24, liczba wydarzeń online – 140, w 792 zajęciach uczestniczyło 10 655 osób;
- **Muzeum Etnograficzne im. Marii Znamierowskiej-Prüfferowej w Toruniu:** prezentowane wystawy stałe i czasowe zwiedziły 12 434 osoby, przeprowadzono 18 zajęć edukacyjnych i 1 warsztat oraz zorganizowano 63 imprezy. Łącznie w działaniach edukacyjnych i upowszechnieniowych wzięło udział 1 268 osób;
- **Muzeum Ziemi Kujawskiej i Dobrzyńskiej we Włocławku:** prezentowane wystawy stałe oraz czasowe zwiedziło 16 398 osób, zorganizowano 53 warsztaty muzealne (840 uczestników), 7 pokazów w skansenie (116 uczestników), 2 konkursy dla dzieci i młodzieży (162 uczestników), 21 imprez i spotkań w tym korowód zapustny ulicami Włocławka (liczba uczestników 2 635 uczestników), przeprowadzono 25 prelekcji dla 443 osób;
- **Muzeum Archeologiczne w Biskupinie:** teren rezerwatu archeologicznego oraz prezentowane wystawy stałe i czasowe odwiedziło 103 893 osoby, zorganizowano 4 wydarzenia, w których uczestniczyło 6 299 osób, przeprowadzono 7 lekcji muzealnych dla 218 osób;
- **Centrum Sztuki Współczesnej „Znaki Czasu” w Toruniu:** liczba osób odwiedzających: 44 477, w tym frekwencja na wystawach wyniosła 31 585, liczba widzów Kina Centrum: 9043, liczba uczestników działań edukacyjnych 2 046 oraz liczba uczestników wydarzeń organizowanych przez Centrum Literatury 1 610.

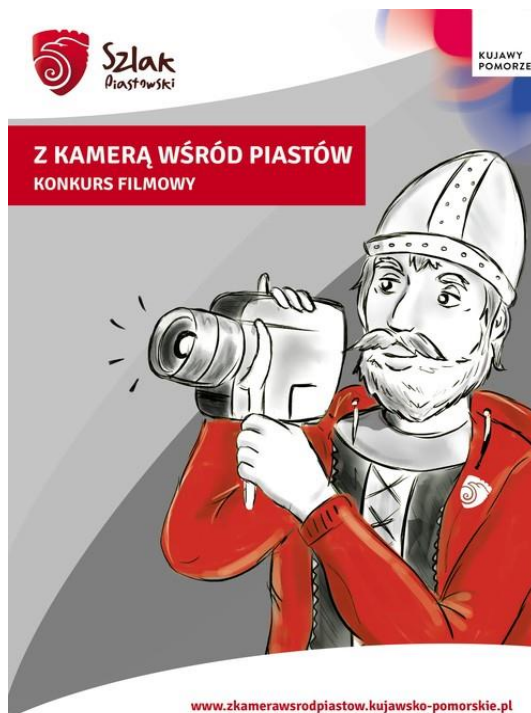
Kujawsko-Pomorskie – rozwój poprzez kulturę 2020 (program realizowany w zakresie polityki spójności w perspektywie finansowej 2014-2020). Z uwagi na duże zainteresowanie poprzednimi edycjami projektu, realizowanymi w latach 2016-2019, w których zrealizowano łącznie 80 imprez kulturalnych, a także możliwością promocji województwa kujawsko-pomorskiego na arenie międzynarodowej, uwzględniając strategię UE dla Regionu Morza Bałtyckiego w ramach obszaru priorytetowego Kultura, podjęto decyzję o realizacji kolejnej edycji. W ramach programu organizowano w naszym regionie wydarzenia muzyczne, teatralne, filmowe i interdyscyplinarne, m.in. festiwale Camerimage, Bella Skyway (w 2020 Auto Skyway), Perspektywy – 9 Hills, NADA, Nova Muzyka i Architektura.

PROMOCJA DZIEDZICTWA POPRZEZ TURYSTYKĘ

W zakresie turystyki i krajoznawstwa, Samorząd Województwa realizował następujące zadania o charakterze wojewódzkim bądź ponadregionalnym:

- **Inauguracja Sezonu Turystycznego – kampania promująca turystykę w województwie kujawsko-pomorskim „Paszport do natury”.** Kwota przeznaczona na organizację imprezy wykorzystana została na kampanię internetową promującą akcję „Paszport do natury”, zachęcającą do poznawania mniej znanych miejsc w regionie, ściśle związanych z przyrodą (m.in. parki krajobrazowe). Termin: 17-31 lipca 2020 r.;
- **Akcja „Poznaj region z przewodnikiem”.** Wydarzenie odbywające cyklicznie się od 6 lat. Akcja polega na przygotowaniu dla mieszkańców regionu atrakcyjnej oferty spędzenia wolnego czasu poprzez zwiedzanie z przewodnikiem ciekawych zakątków Kujaw i Pomorza. Największym zainteresowaniem cieszą się miejsca na co dzień niedostępne dla zwiedzających, a w tych dniach otwarte na naszą prośbę. Współorganizatorami akcji corocznie są: środowisko przewodnickie, samorządy, stowarzyszenia, instytucje muzealne, kulturalno-edukacyjne, parki krajobrazowe. W ubiegłym roku w akcję włączyły się również przedsiębiorstwa produkcyjne takie jak PGE Toruń S.A., Toruńskie Wodociągi Sp. z o.o., PGE Energia Ciepła S.A. Oddział Elektrociepłownia w Bydgoszczy, Miejskie Wodociągi i Oczyszczalnia Sp. z o.o. w Grudziądzu, Toruńskie Wódki Gatunkowe, Hendrickson Sp. z o.o. i inne. Liczba osób, które zapisały się na wydarzenia: 3405, liczba organizowanych wydarzeń: 151, liczba miejscowości biorących udział w akcji: 32, liczba organizatorów: 71, liczba wyświetleń wszystkich podstron www.rejestracja.kujawsko-pomorskie.pl: ponad 70 000. Termin: 29 lutego – 1 marca 2020 r.;
- **Konkurs filmowy „Z kamerą wśród Piastów”.** W roku 2020 odbyła się III edycja konkursu, pierwsza miała miejsce w 2017 r. Organizatorem jest Biuro ds. Rozwoju Turystyki Departament Sportu i Turystyki.

Konkurs został objęty honorowym patronatem Kujawsko-Pomorskiego Kuratora Oświaty. Celem konkursu jest popularyzacja Szlaku Piastowskiego oraz promocja obiektów i miejsc z nim związanych. Konkurs skierowany był do dzieci i młodzieży ze szkół podstawowych (klasy VII i VIII) oraz ponadpodstawowych (licea ogólnokształcące, szkoły branżowe I stopnia i technika) z terenu województwa kujawsko-pomorskiego. W 2020 r. uczestnicy mieli do wyboru dwie ścieżki tematyczne – „Skąd się biorą mnisi i czego nas nauczyli?” oraz „Trudne życie żony władcy”. Na konkurs wpłynęło łącznie 16 filmów przygotowanych przez ponad 70 młodych twórców z 15 szkół podstawowych i średnich z regionu oraz z 2 instytucji zajmujących się m.in. edukacją młodzieży. Wyboru najlepszych filmów dokonała Komisja Konkursowa. Laureaci otrzymali nagrody w postaci sprzętu elektronicznego, pozostali otrzymali podziękowania w formie dyplomów – uczestnicy i opiekunowie. W ramach konkursu zorganizowano dla jego uczestników warsztaty online dotyczące technik filmowania. Uczestnicy mieli zapewnioną opiekę online ze strony zatrudnionego specjalisty – reżysera, producenta, scenarzysty. Termin konkursu: wrzesień – grudzień 2020 r.;

Plakat konkursu „Z kamerą wśród Piastów”

W roku 2020 przeprowadzono **Konkurs „ODKRYWCA 2020”** – Wyróżnienia Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego w dziedzinie turystyki. Organizatorem Konkursu jest Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Celem Konkursu jest wyróżnienie osób, zespołów osób, instytucji, stowarzyszeń, samorządów, związków, podmiotów branży turystycznej przyczyniających się do budowania wizerunku marki turystycznej Województwa Kujawsko-Pomorskiego w kraju i zagranicą oraz rozwoju turystyki i gospodarki turystycznej w regionie.

Wyróżnienia przyznano w następujących kategoriach:

- działalność na rzecz rozwoju turystyki i popularyzacji krajoznawstwa: osoba, instytucja;
- przedsięwzięcie biznesowe;
- promocja w mediach społecznościowych.

Corocznie Wyróżnienia są wręczane podczas uroczystości Wojewódzkich Obchodów Światowego Dnia Turystyki, które niestety w 2020 r. nie odbyły się. Uroczyste wręczenie Wyróżnień, Nominacji do Wyróżnień oraz Wyróżnień Specjalnych nastąpi w 2021 r.

WPŁYW PANDEMII Covid-19 NA REALIZACJĘ ZADAŃ Z ZAKRESU TURYSTYKI O CHARAKTERZE WOJEWÓDZKIM I FUNKCJONOWANIE KOMÓREK ORGANIZACYJNYCH

Ze względu na stan epidemiczny i obostrzenia z niego wynikające Biuro ds. Rozwoju Turystyki zmuszone było odwołać niektóre z wydarzeń, a jednocześnie część z nich zorganizowana została w trybie online, bądź przeniesione zostały środki finansowe na realizację np. kampanii promujących turystykę online:

- Inauguracja Sezonu Turystycznego – środki finansowe przeniesiono na organizację kampanii online promującej turystykę w regionie;

- Wojewódzkie Obchody Światowego Dnia Turystyki – co roku podczas WOŚDT, organizowana jest gala wręczenia odznaczeń i wyróżnień w dziedzinie turystyki;
- Warsztaty eksperckie oraz gala wręczenia nagród w konkursie „Z kamerą wśród Piastów” – mającego na celu popularyzację wiedzy i promocję Szlaku Piastowskiego w województwie Kujawsko-Pomorskim.

Stan pandemii znacząco wpłynął na funkcjonowanie i pracę Biura ds. Rozwoju Turystyki. Liczne rozmowy i spotkania z Regionalną Organizacją Turystyczną oraz branżą turystyczną w regionie jednoznacznie wskazały na potrzebę dostosowania się do nowej sytuacji w przypadku tworzenia produktów i realizowanych działań turystycznych. Sytuacja jednoznacznie podkreśliła rolę turystyki jako ważnej gałęzi gospodarki.

Województwo bierze także czynny udział w projektach międzynarodowych, kreujących rozwój produktu turystycznego. Są to projekty 4-5 letnie w ramach *Programu Interreg Europa*, a dla jednego z nich (HICAPS) rok 2020 był zwińczeniem. Projekty te wśród pozostałych projektów Europejskiej Współpracy Terytorialnej Województwa Kujawsko-Pomorskiego opisane zostały szczegółowo w celu strategicznym: „Gospodarka i miejsca pracy”:

- **ThreeT – Thematic Trail Trigger (Ścieżki tematyczne promujące ekoturystykę);**
- **Cult-CreaTE (Udział przemysłów kultury i kreatywnych w rozwoju turystyki kulturowej i kreatywnej w Europie);**
- **Digitourism;**
- **ECO-CICLE (Europejska sieć na rzecz promocji turystyki rowerowej na obszarach cennych przyrodniczo);**
- **HICAPS.**

Szeroki zakres działań z zakresu promocji turystyki jest realizowany przez Zarząd Województwa dzięki aktywnemu uczestnictwu w Kujawsko-Pomorskiej Organizacji Turystycznej. W roku 2020 jednostki podległe Samorządowi Województwa w tym zakresie przeprowadziły wiele ważnych zadań, tj.:

- **Panel ekspercki – Turystyka w ramach Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku.** Organizatorzy/współorganizatorzy wydarzenia: UMWKP, Kujawsko-Pomorska Organizacja Turystyczna. Celem panelu było wypracowanie założeń do nowej „Strategii Przyspieszenia” w zakresie: markowych produktów turystycznych i szlaków kulturowych oraz turystycznych tras rowerowych. Termin i miejsce wydarzenia: 4 marca 2020 r., Toruń, liczba uczestników: 61 – przedstawiciele turystycznych organizacji pozarządowych i instytucji publicznych zajmujących się turystyką;
- **Kujawsko-Pomorskie Forum Branżowe „BEZ MASKI” – konferencja online.** Konferencję dla branży turystycznej, członków Regionalnej Organizacji Turystycznej (przedsiębiorców, NGO, instytucji publicznych) zorganizowali Kujawsko-Pomorska Organizacja Turystyczna i UMWKP. Forum dotyczyło: zarządzania markami terytorialnymi, promocji turystycznej, prezentacji projektu strategii „Budujemy markę Pałuk”, Szlaku Piastowskiego jako elementu budowania marki regionu. Termin: 8 grudnia 2020 r.;
- **Mapa infrastruktury rowerowej województwa kujawsko-pomorskiego.** Prace nad sporządzeniem mapy rozpoczęły się w 2019 r. Zadanie ma ścisły związek z realizowanymi i opisanymi powyżej projektami ECO-CICLE i ThreeT – stanowi ich rozszerzenie. W ramach zadania zebrano od jednostek samorządu terytorialnego informacje o infrastrukturze dla rowerzystów (głównie drogi i ścieżki rowerowe), wybudowane i planowane. Informacje te zebrano i mapę opracowało Kujawsko-Pomorskie Biuro Planowania Przestrzennego i Regionalnego Oddział w Toruniu. Ostatnia aktualizacja mapy pochodzi z I kwartału 2020 r. W związku z dynamicznym rozwojem infrastruktury rowerowej w województwie mapa wymaga okresowej aktualizacji;
- **Przygotowywanie regionalnego portalu dla rowerzystów.** Podjęte zadanie jest efektem działań i wniosków wynikających z konferencji i konsultacji środowiska rowerowego, realizowanych w ramach projektu ECO-CICLE. Portal będzie miejscem udostępniania dokumentów i materiałów powstałych przy okazji audytu Wiślniej Trasy Rowerowej oraz audytu tras potencjalnego przebiegu Eurovelo 2 i 9 na terenie województwa kujawsko-pomorskiego. Portal będzie poszerzany o nowe opracowania i informacje ważne dla rowerzystów, realizowane przez samorząd województwa. W IV kwartale 2020 r. opracowano założenia do zadania oraz wybrano jego wykonawcę;
- **Promocja i rozwój Szlaku św. Jakuba.** W ramach współpracy z organizacją zajmująca się Szlakiem św. Jakuba, Samorząd Województwa udzielił dofinansowania na zadanie powstania książki identyfikacji wizualnej szlaku. W grudniu 2020 r. Marszałek Województwa objął prezydenturę w stowarzyszeniu Europejska Federacja Dróg św. Jakuba, którego Województwo jest członkiem od 2016 r. Urząd Marszałkowski w ramach otwartego konkursu ofert dla organizacji pozarządowych udzielił dofinansowania na realizację zadania publicznego dotyczącego odnowienia oznakowania szlaku;

- **Promocja i rozwój Szlaku Piastowskiego.** Samorząd Województwa w ramach otwartego konkursu ofert dla organizacji pozarządowych udzielił dofinansowania na realizację zadania publicznego dotyczącego sporządzenia planu odnowienia oznakowania szlaku na terenie województwa kujawsko-pomorskiego. Zlecono również kampanię promocyjną „Lato na Szlaku Piastowskim” – citylighty na wiatkach przystankowych na terenie miasta Łodzi; promocja tras tematycznych na stronie internetowej szlaku, w mediach społecznościowych. Województwo Kujawsko-Pomorskie wspólnie ze Starostwem Gnieźnieńskim zorganizowało posiedzenie Rady Programowo-Naukowej ds. Szlaku Piastowskiego. W ramach projektu Cult-Create i Digitourism odbyły się szkolenia i warsztaty dot. Szlaku Piastowskiego. W ramach projektu Cult-Create sporządzono Koncepcję Strategii Komunikacji Marketingowej dla Szlaku Piastowskiego.

WPŁYW PANDEMII Covid-19 NA REALIZACJĘ ZADAŃ PUBLICZNYCH Z ZAKRESU TURYSTYKI I KRAJOZNAWSTWA

Stan pandemii miał wpływ na realizację zadań publicznych dofinansowanych ze środków województwa w ramach otwartego konkursu ofert nr 11/2020 pn. „Upowszechnianie turystyki i krajoznawstwa” oraz na jedno zadanie w ramach trybu uproszczonego. Nabór ofert w konkursie zakończył się 15 stycznia 2020 r. Zarząd Województwa wybrał do realizacji 28 zadań, udzielając dofinansowania na łączną kwotę 80 000 zł. Wskutek rezygnacji z realizacji zadań przez organizacje pozarządowe anulowano dotacje na 15 zadań, na łączną kwotę 38 800 zł. Organizacje pozarządowe odstąpiły od realizacji głównie zadań wymagających udziału znacznej ilości uczestników, typu rajdy piesze i rowerowe. Zostało również anulowane jedno zadanie realizowane w ramach trybu uproszczonego na kwotę 4000 zł, dotyczące organizacji spływów. Suma przyznanych dotacji, po uwzględnieniu rezygnacji z realizacji zadań, wyniosła 41 200 zł. Znaczna część środków została przeznaczona na dofinansowanie zadań publicznych w trybie pozakonkursowym, które nie wymagały bezpośredniego udziału uczestników.

5 Podsumowanie

Raport o stanie województwa kujawsko-pomorskiego w 2020 r. jest trzecią edycją raportu o stanie województwa, którego obowiązek sporządzenia wynika z art. 34a ustawy o samorządzie województwa. Jest to zarazem ostatnie opracowanie, dotyczące realizacji ustaleń *Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+*, gdyż w pod koniec 2020 r. Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego przyjął *Strategię rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+*.

Raport stanowi podsumowanie najważniejszych działań Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego w 2020 roku, które z jednej strony zostały ujęte poprzez zaprezentowanie zastosowanych instrumentów polityki rozwoju (rozdział 2), a z drugiej strony poprzez pogrupowanie realizowanych zadań według celów strategicznych, strategii rozwoju województwa, która obowiązywała do końca 2020 r. (rozdział 4). Zarząd Województwa realizował swoje zadania przy pomocy Urzędu Marszałkowskiego oraz jednostek organizacyjnych Województwa Kujawsko-Pomorskiego.

W stosunku do raportu ubiegłorocznego, zasadniczym zmianom nie uległa konstrukcja dokumentu oraz przyjęty sposób charakterystyki poszczególnych zagadnień. Nowy element w treści dokumentu stanowią komentarze, zawierające informacje o oddziaływaniu pandemii Covid-19 na organizację i stopień realizacji określonych działań przez Zarząd Województwa w 2020 roku.

Należy zwrócić uwagę, że pomimo pandemii Covid-19, która w roku 2020 wymusiła konieczność zmian w organizacji pracy administracji samorządu województwa oraz zasadniczo zmieniła warunki realizacji wcześniej zaplanowanych oraz wprowadziła bardzo dużą liczbę nowych zadań, związanych z ograniczaniem jej rozprzestrzeniania się i likwidacją jej skutków, praca podległych Zarządowi Województwa jednostek przebiegała prawidłowo. Zarząd Województwa realizował swoje zadania uwzględniając pojawiające się ograniczenia i dostosowując do nich odpowiednio swoje działania w poszczególnych obszarach takich jak np.: gospodarka, infrastruktura transportowa i organizacja transportu publicznego, edukacja, usługi społeczne i zdrowotne, sektor rolno-spożywczy, bezpieczeństwo, kultura i dziedzictwo. W odpowiedzi na zaistniałą trudną sytuację przygotowany został Marszałkowski Pakiet Antykryzysowy, czyli samorządowy wojewódzki program przeciwdziałania pandemii Covid-19 oraz łagodzenia jej skutków w sferze społeczno-gospodarczej. Stan epidemiczny wymusił także integrację i szeroko zakrojone działania służb medycznych, mundurowych, instytucji wsparcia społecznego, w których koordynacji udział miał także Zarząd Województwa.

W tym miejscu należy również podkreślić, że właściwa realizacja zadań przez Zarząd Województwa wiązała się także z odpowiednim zarządzaniem Urzędem Marszałkowskim, dostosowaniem jego funkcjonowania do

dynamicznej i ciągle zmieniającej się sytuacji epidemicznej. Wprowadzono nowe regulacje w zakresie organizacji pracy, zwiększono użycie technologii informacyjnych i sprzętu IT w pracy zdalnej, w tym przy organizacji wydarzeń. Bardzo dużo uwagi poświęcono bezpieczeństwu pracowników, nie tylko poprzez zmiany organizacji pracy, ale także poprzez ich wyposażenie w osobiste zabezpieczenia (maski, przyłbice), indywidualne środki dezynfekcyjne, jak i regularnie przeprowadzane dezynfekcje pomieszczeń.

Trudno przewidzieć długofalowe skutki pandemii Covid-19 z uwagi na brak kompletnych i aktualnych danych. Przebieg pandemii cechują okresy „nasileń” o różnej długości trwania, determinujące zróżnicowany stopień obostrzeń i restrykcji regulujących funkcjonowanie gospodarki. Pewne skutki pandemii nie są także jednoznacznie pozytywne lub negatywne, gdyż stwarzają jednocześnie pewne ograniczenia i możliwości w różnych dziedzinach, dlatego ocena konsekwencji oddziaływania pandemii na poszczególne obszary życia społecznego i gospodarczego oraz podejmowanie odpowiednich działań, będzie nadal istotnym wyzwaniem.

Załącznik nr 1. Szczegółowe informacje nt. realizacji przedsięwzięć *Strategii* w ramach poszczególnych celów strategicznych

Nr	Nazwa przedsięwzięcia	Etap realizacji ³⁸	Opis podjętych prac
Cel strategiczny: Gospodarka i miejsca pracy			
1.	Opracowanie programu rozwoju gospodarczego województwa jako podstawy kompleksowych działań na rzecz aktywizacji gospodarczej	faza zaawansowana, do 2021 r.	Założenia programu rozwoju gospodarczego zostały opracowane przez firmę PricewaterhouseCoopers (PwC) w ramach projektu badawczo-rozwojowego „Usytuowanie na poziomie samorządów lokalnych instrumentów wsparcia dla Małych i Średnich Przedsiębiorstw (MSP), działających w oparciu o model wielopoziomowego zarządzania regionem (REGIOGMINA)”. Przy pracach nad założeniami programu przeprowadzono szerokie badania opinii przedsiębiorców i grup interesariuszy, związanych z gospodarką w postaci m.in. ankiet i wywiadów pogłębionych. Projekt dokumentu będzie jeszcze poddany procesowi oficjalnych uzgodnień i konsultacji w II połowie 2021 r. Zakłada się przedłożenie dokumentu Sejmikowi Województwa w IV kw. 2021 r. Równolegle w ramach projektu badawczo-rozwojowego „REGIOGMINA” z początkiem 2021 r. rozpoczęła się realizacja fazy pilotażowej w 21 gminach regionu. W ramach fazy pilotażowej zakłada się opracowanie m. in.: Lokalnych Programów Rozwoju Gospodarczego, Lokalnych Organizacji Gospodarczych, Kalendarium Budżetowych, Lokalnych Funduszy Rozwoju Gospodarczego oraz na poziomie regionalnym powołanie Regionalnego Obserwatorium Gospodarczego.
2.	Wykorzystanie obszarów zdegradowanych i terenów przemysłowych na cele tworzenia przestrzeni inwestycyjnych	odstąpiono od realizacji, w 2018 r.	W 2018 r. ostatecznie odstąpiono od realizacji niniejszego zadania – przedsięwzięcie nie będzie realizowane w związku z określeniem innych priorytetów w zakresie zleczanych analiz oraz ograniczonymi zasobami organizacyjnymi Urzędu Marszałkowskiego.
3.	Rozwój specjalnych stref ekonomicznych	zrealizowano (działanie ciągłe)	Zgodnie z informacjami z Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej Sp. z o. o., w 2020 r. wydano 48 decyzji o wsparciu nowych inwestycji w województwie kujawsko-pomorskim w ramach ustawy z dnia 10 maja 2018 r. (Dz. U. poz. 1162) o wspieraniu nowych inwestycji wprowadzającej mechanizm udzielania przedsiębiorcom pomocy publicznej.
4.	Utworzenie biura certyfikacji wyrobów	b.d.	b.d.
5.	Opracowanie i wdrożenie pakietu działań „Uzdrowisko Ciechocinek”	zrealizowano (działanie ciągłe)	Nie opracowano dedykowanego pakietu działań pod nazwą „Uzdrowisko Ciechocinek”, ale zadania dotyczące rozwoju uzdrowiska są realizowane na bieżąco poprzez współpracę z uzdrowiskiem lub przedstawicielami podmiotów lecznictwa uzdrowiskowego w zakresie promocji i informacji oraz wsparcia dotyczącego realizacji projektów współfinansowanych z funduszy UE. W marcu 2020 r. rozpoczęto roboty budowlane w ramach inwestycji "Modernizacja i rozbudowa infrastruktury zespołu łączy w Ciechocinku". Mając na uwadze zaistniałą sytuację wystąpiono z prośbą o przesunięcie terminu zakończenia inwestycji. W dniu 15 lipca 2020 r. został podpisany aneks do umowy zmieniający m.in. okres realizacji projektu – wydłużając termin zakończenia do 31 grudnia 2022 r. Inwestycja jest w trakcie realizacji – trwają prace na Tężni nr 1, Tężni nr 3 oraz budynku przepompowni solanki. Należy także wskazać, że w związku z pandemią na podstawie Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 13 marca 2020 r. (Dz. U. poz. 433) od dnia 14 marca 2020 r. została zawieszona działalność obiektów uzdrowiskowych. Dwa obiekty wznowiły swoją działalność w dniu 1 czerwca 2020 r., trzeci obiekt w dniu 24 czerwca 2020 r., a czwarty w dniu 2 lipca 2020 r. W dniu 21 sierpnia 2020 r. wykryto pierwszy przypadek zakażenia Covid-19 w obiekcie Dom Zdrojowy. Obiekt został zamknięty do

³⁸ Dla przedsięwzięć inwestycyjnych wyróżniono następujące etapy realizacji: odstąpiono od realizacji, odstąpiono od realizacji w okresie do roku 2020, nie rozpoczęto realizacji, faza projektowa/początkowa, faza uzgadniania dokumentacji, wstępna faza procesu inwestycyjnego, zaawansowana faza procesu inwestycyjnego, zrealizowano, zrealizowano (działanie ciągłe). Dla przedsięwzięć nieinwestycyjnych wyróżniono następujące etapy realizacji: odstąpiono od realizacji, odstąpiono od realizacji w okresie do roku 2020, nie rozpoczęto realizacji, faza początkowa, faza zaawansowana, zrealizowano, zrealizowano (działanie ciągłe).

Nr	Nazwa przedsięwzięcia	Etap realizacji ³⁸	Opis podjętych prac
			<p>dnia 31 sierpnia 2020 r. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 23 października 2020 r. (Dz. U. poz. 1871) ponownie ograniczyło działalność Uzdrawiska Ciechocinek w zakresie lecznictwa oraz pobytów hotelowych. Turnusy uzdrawiskowe, które rozpoczęły się przed wejściem w życie rozporządzenia z dnia 23 października 2020 r. (Dz. U. poz. 1871) były kontynuowane.</p>
6.	Opracowanie i wdrożenie pakietu działań „Uzdrawisko Inowrocław”	zrealizowano (działanie ciągłe)	<p>Nie opracowano dedykowanego pakietu działań pod nazwą „Uzdrawisko Inowrocław”, ale zadania dotyczące rozwoju uzdrawiska są realizowane na bieżąco poprzez współpracę z uzdrawiskiem lub przedstawicielami podmiotów lecznictwa uzdrawiskowego w zakresie promocji i informacji oraz wsparcia dotyczącego realizacji projektów współfinansowanych z funduszy UE.</p> <p>Na terenie uzdrawiska Inowrocław działa Sanatorium Uzdrawiskowe „Przy Tężni” im. dr Józefa Krzemińskiego w Inowrocławiu Sp. z o.o. Podmiotem tworzącym i sprawującym nadzór nad Sanatorium jest Województwo Kujawsko-Pomorskie (uchwała Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego nr XXI/387/12 z dnia 28 maja 2012 r.). W latach 2009-2015 placówka została całościowo zmodernizowana. Sanatorium Uzdrawiskowe "Przy Tężni" w Inowrocławiu w 2017 r. otrzymało prestiżową nagrodę w ogólnopolskim konkursie Modernizacja Roku 2017 w kategorii „zdrowie i opieka społeczna”. W 2018 r. ukończono inwestycję budowy obiektu mieszczącego zakład rehabilitacji leczniczej, z dwoma basenami solankowymi i pijalnią wód.</p> <p>W okresie od 14 marca 2020 r. decyzją Rady Ministrów z dnia 13 marca 2020 r. (Dz. U. poz. 433) została ograniczona działalność Sanatorium Uzdrawiskowego „Przy Tężni” – nie przyjmowano nowych kuracjuszy, natomiast decyzją Rady Ministrów z dnia 20 marca 2020 r. (Dz. U. poz. 491) całkowicie wstrzymano działalność Sanatorium od 23 marca 2020 r. do 1 czerwca 2020 r. w zakresie lecznictwa uzdrawiskowego. W tym okresie uruchomiono tzw. tarczę pomocową dla podmiotów będących przedsiębiorstwami, a wyłączono z niej publiczne zakłady opieki zdrowotnej, jakim jest Sanatorium Uzdrawiskowe „Przy Tężni” w Inowrocławiu. Od 24 października 2020 r. w wyniku rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 października 2020 r. (Dz. U. poz. 1871) zmieniającego rozporządzenie w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii wprowadzono ponowny całkowity zakaz prowadzenia działalności w zakresie lecznictwa uzdrawiskowego. Sanatorium Uzdrawiskowe „Przy Tężni” Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej – zgodnie z art. 2 ust. 1 pkt 4 w zw. z art. 4 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. poz. 654), niebędące przedsiębiorcą w rozumieniu art. 4 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców (Dz. U. poz. 646), zostało wykluczone z kolejnych tarcz pomocowych.</p>
7.	Opracowanie i wdrożenie pakietu działań „Uzdrawisko Wieniec-Zdrój”	zrealizowano (działanie ciągłe)	<p>Uzdrawisko nie realizuje zadania pn. „Opracowanie i wdrożenie pakietu działań Uzdrawisko Wieniec-Zdrój”. W 2020 r. nie prowadzono działań inwestycyjnych a jedynie niezbędne remonty i naprawy.</p> <p>Z uwagi na pandemię, w 2020 r. Uzdrawisko Wieniec Sp. z o.o. działało w ograniczonym zakresie, w tym przez blisko 5 miesięcy przedsiębiorstwo było całkowicie zamknięte.</p>
8.	Opracowanie i wdrożenie pakietu działań na rzecz rozwoju turystyki rehabilitacyjno-zdrowotnej w oparciu o zasoby Geotermii Grudziądz	b.d.	b.d.
9.	Identyfikacja produktów turystycznych istotnych dla rozwoju gospodarczego województwa – jako podstawa dla wspierania ich rozwoju i promocji	zrealizowano (działanie ciągłe)	<p>Dep. Sportu i Turystyki realizował zadania w zakresie identyfikacji jak i rozwoju istniejących produktów turystycznych województwa. Wspierał realizację projektów: ThreeT – Thematic Trail Trigger (ścieżki tematyczne promujące ekoturystykę, opracowanie planu rozwoju tras turystycznych w parkach krajobrazowych województwa kujawsko-pomorskiego); Cult-CreaTE – Cultural and Creative Industries contribution to Cultural and Creative Tourism in Europe (Koncepcja strategii komunikacji marketingowej dla Szlaku Piastowskiego w województwie); Digitourism (organizowanie najlepszych warunków dla</p>

Nr	Nazwa przedsięwzięcia	Etap realizacji ³⁸	Opis podjętych prac
			<p>stymulowania innowacji w sektorze cyfrowej rzeczywistości, wzmacniając powiązania między małymi i średnimi przedsiębiorcami, a władzami publicznymi); ECO-CICLE – European network for the promotion of cycle tourism in natural areas, Interreg Europe (Promocja turystyki rowerowej na obszarach naturalnych, audyt Wiślanej Trasy Rowerowej, koncepcja powstania międzynarodowych tras rowerowych EuroVelo 2 i 9 w województwie kujawsko-pomorskim, działania promocyjne – rajdy rowerowe, konferencja dla instytucji publicznych, plan działań dla przyszłych projektów rozwoju tras rowerowych); HICAPS – Historical Castle Parks (raport dotyczący zasobów kulturowych i środowiskowych parków historycznych na terenie województwa kujawsko-pomorskiego, dokumentacja techniczna i modelowanie (wizualizacja 3D) dla planowanego do modernizacji obszaru pilotażowego (parku lub ogrodu usytuowanego w bezpośrednim otoczeniu obiektu zabytkowego) – Park w Wieńcu/k. Włocławka).</p> <p>Inne zadania: coroczna Inauguracja Sezonu Turystycznego przyjęła formę promocyjnej kampanii internetowej „Paszport do natury”, zachęcającej do poznawania mniej znanych miejsc w regionie, związanych z przyrodą (m.in. parki krajobrazowe); akcja „Poznaj region z przewodnikiem” – zwiedzanie z przewodnikiem ciekawych zakątków Kujaw i Pomorza (muzea, miejsca pamięci, parki krajobrazowe, obiekty przemysłowe, itp.); współorganizacja Kujawsko-Pomorskiego Forum Branżowego „BEZ MASKI” – konferencja online; powstanie księgi identyfikacji wizualnej Szlaku św. Jakuba; udzielenie dofinansowania do odnowienia oznakowania Szlaku św. Jakuba; udzielenie dofinansowania do odnowienia oznakowania Szlaku Piastowskiego w województwie; organizacja konkursu filmowego „Z kamerą wśród Piastów” – promocja produktu turystycznego Szlaku Piastowskiego wśród dzieci i młodzieży szkolnej; organizacja Konkursu ODKRYWCA 2020 – Wyróżnienia Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego w dziedzinie turystyki.</p>
10.	Kompleksowe zagospodarowanie turystyczne Zbiornika Włocławskiego i terenów z nim związanych	faza początkowa	<p>Gmina Miasta Włocławek prowadzi projekt pn. „Wzmocnienie i wykorzystanie potencjału endogenicznego Włocławka poprzez turystyczne i rekreacyjne zagospodarowanie Zalewu Włocławskiego”. Projekt został zgłoszony do konkursu w ramach działania 6.5 Rozwój potencjału endogenicznego regionu RPO WKP 2014-2020 (konkurs nr RPKP.06.05.00-IZ.00-04-237/18), który zakończył się w dniu 15 marca 2019 r. i uzyskał pozytywną ocenę formalno-merytoryczną. W dniu 17 listopada 2020 r. wnioskodawca dostarczył wymaganą dokumentację środowiskową oraz ostateczną decyzję pozwolenia na budowę, która została zweryfikowana pozytywnie. W dniu 22 grudnia 2020 r. podpisano umowę pierwotną o wartości ogółem 17 716 731,87 zł.</p>
11.	Integracja systemu promocji i rozwoju turystyki w województwie w oparciu o model Regionalnej i Lokalnych Organizacji Turystycznych (ROT i LOT) oraz rozwój LOTów i ROTu i zwiększenie roli tych podmiotów w kreowaniu rozwoju turystyki	zrealizowano (działanie ciągłe)	<p>Samorząd Województwa integruje system promocji i rozwoju turystyki w województwie poprzez członkostwo w Regionalnej Organizacji Turystycznej: wspiera działalność statutową ROT poprzez coroczne przekazywanie składki członkowskiej; współpracuje z ROT przy realizacji ważnych przedsięwzięć promujących województwo (np. kampania promująca turystykę w województwie kujawsko-pomorskim „Paszport do natury”, akcja promocyjna "Poznaj region z przewodnikiem"). Samorząd Województwa wspiera również działalność lokalnych organizacji turystycznych poprzez finansowe wsparcie zadań publicznych w trybie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Zrealizowane przez LOT-y zadania publiczne w 2020 r. dotyczyły organizacji współpracy lokalnych podmiotów turystycznych, organizacji szkoleń i promocji lokalnych produktów turystycznych.</p>
12.	Ustanowienie reprezentacji (konsorcjum) województwa kujawsko-pomorskiego w Chinach z oddziaływaniem na rynki azjatyckie	nie rozpoczęto realizacji	<p>W poprzednich latach prowadzono analizy oraz wstępne prace, mające na celu ustanowienie reprezentacji województwa kujawsko-pomorskiego w Chinach, jednakże w 2020 r. nie prowadzono już takich prac. Sytuacja epidemiczna w 2020 r. w praktyce wykluczała bliższą współpracę z Chinami. Dodatkowo należy także zwrócić uwagę na brak możliwości finansowania konsorcjum ze środków RPO. Zabraniają tego przepisy o pomocy publicznej z uwagi na to, że finansowanie przedstawicielstw to niedozwolona pomoc wywozowa. W promocji gospodarczej regionu skupiono się na innych kierunkach geograficznych.</p>

Nr	Nazwa przedsięwzięcia	Etap realizacji ³⁸	Opis podjętych prac
13.	Opracowanie i wdrożenie założeń internacjonalizacji małych i średnich przedsiębiorstw	zrealizowano (działanie ciągłe)	<p>W 2015 r. opracowano dokument <i>Kierunki promocji gospodarczej i wsparcia dla internacjonalizacji przedsiębiorstw województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2015-2020</i>. Powyższy dokument stanowi załącznik do dokumentacji konkursowej w ramach działania 1.5.2 RPO WKP 2014-2020.</p> <p>W 2020 r. nie dokonywano aktualizacji ww. dokumentu. Częściowo założenia tego opracowania realizowane były w postaci 2 projektów partnerskich „Expressway – promocja terenów inwestycyjnych” i „Invest in BiT City II. Promocja potencjału gospodarczego oraz promocja atrakcyjności inwestycyjnej miast prezydenckich województwa kujawsko-pomorskiego”. Trwają prace nad projektem „Przygotowanie i rozwój pakietu usług doradczych/informacyjnych w zakresie umiędzynarodowienia działalności przedsiębiorstw z sektora MŚP oraz pozyskania działalności inwestycyjnej przez Kujawsko-Pomorskie Centrum Obsługi Inwestorów i Eksporterów (KPCOIE)”, który realizowany będzie w latach 2021-2023 i stanowić będzie realizację większej części założeń ww. dokumentu.</p>
14.	Rozwój Parków Technologicznych i Przemysłowych, jako przygotowanej przestrzeni do rozwoju firmy	zrealizowano (działanie ciągłe)	Pracownicy Wydziału Rozwoju Gospodarczego – Biura Centrum Obsługi Inwestorów i Eksportu Dep. Planowania Strategicznego i Rozwoju Gospodarczego monitorują funkcjonowanie parków przemysłowych i technologicznych. Zaplanowano intensyfikację współpracy pod kątem nowych założeń COIE.
15.	Inwentaryzacja zasobów turystycznych województwa wraz z przeprowadzeniem analizy SWOT i ustaleniem priorytetów interwencji	odstąpiono od realizacji	Zgodnie z powszechnie panującymi trendami w turystyce zasadnym jest odejście od inwentaryzacji zasobów i skupienie się na produktach i markach turystycznych, jako ofercie skierowanej do zidentyfikowanej grupy odbiorców. Było to realizowane poprzez zadania wymienione w przedsięwzięciu nr 9 w ramach celu strategicznego „Gospodarka i miejsca pracy”.
16.	Powołanie wyspecjalizowanej instytucji zajmującej się pozyskiwaniem i obsługą „kluczowych inwestorów” dla województwa kujawsko-pomorskiego	odstąpiono od realizacji	Funkcją tego typu instytucji realizuje Biuro Centrum Obsługi Inwestorów i Eksportu. Brak potrzeby powoływania innej instytucji. Przygotowano koncepcję obsługi "kluczowych inwestorów" na kolejne lata – udoskonalenie usług COI w ramach planowanego projektu „Przygotowanie i rozwój pakietu usług doradczych/informacyjnych w zakresie umiędzynarodowienia działalności przedsiębiorstw z sektora MŚP oraz pozyskania działalności inwestycyjnej przez Kujawsko-Pomorskie Centrum Obsługi Inwestorów i Eksporterów (KPCOIE)” poprzez wspieranie nowych inwestycji na terenie regionu, tak krajowych jak i zagranicznych, promowanie informacji o możliwościach oraz warunkach inwestowania na terenie województwa kujawsko-pomorskiego w procesie inwestycyjnym w regionie, w tym m.in. rozwój zintegrowanego, regionalnego systemu informacji n/t ofert inwestycyjnych w regionie, przygotowywanie opracowań zawierających kluczowe dla inwestorów informacje o regionie itp.
Cel strategiczny: Dostępność i spójność			
1.	Realizacja drogi ekspresowej S5	zaawansowana faza procesu inwestycyjnego, od 2014 r. do 2022 r.	<p><u>Odcinek 1</u> (Nowe Marzy – Dworzysko) – 27 kwietnia 2020 r. została podpisana umowa na dokończenie budowy tego odcinka. Nowy wykonawca prowadził prace w terenie jak i na głównych obiektach w ciągu trasy odcinka o długości ponad 23 km. Pod koniec października 2020 r., po przeniesieniu ruchu na nowy wiadukt w obrębie węzła Nowe Marzy, zrealizowano pierwszy kamień milowy inwestycji. Przewidywany koniec prac to III kwartał 2022 r.</p> <p><u>Odcinek 2</u> (Dworzysko – Aleksandrowo) – 23 kwietnia 2020 r. podpisana została umowa na dokończenie budowy na tym odcinku. Trwały prace budowlane, od przejęcia wiosną placu budowy zaawansowanie rzeczowe wzrosło na koniec października 2020 r. do ponad 13 proc. Zakończenie budowy ponad 22-kilometrowego odcinka zaplanowane jest na III kwartał 2022 r.</p> <p><u>Odcinek 3</u> (Aleksandrowo – Trzyczyn) – odcinek ten został oddany do użytku kilka miesięcy przed planowanym terminem. Od 23 grudnia 2019 r. kierowcy korzystali z tego blisko 15-kilometrowego odcinka na zasadzie czasowej organizacji ruchu z ograniczeniem prędkości do 80 km/h. Do połowy 2020 r. trwały prace wykończeniowe, polegające na naprawie drobnych wad i usterek.</p> <p><u>Odcinek 4</u> (Trzyczyn – Białe Błota) – zawansowanie rzeczowe na koniec października 2020 r. wyniosło ponad 82 proc.</p>

Nr	Nazwa przedsięwzięcia	Etap realizacji ³⁸	Opis podjętych prac
			<p>Na odcinku o długości 13 km, najbardziej zaawansowany jest fragment północny, pomiędzy węzłami Bydgoszcz Oplawiec i Bydgoszcz Zachód. 31 grudnia 2020 r. udostępniono odcinek kierowcom w ramach czasowej organizacji ruchu. Tym samym umożliwiono ominięcie Bydgoszczy obwodnicą. Prace wykończeniowe potrważą do I kw. 2021 r.</p> <p><u>Odcinek 5</u> (Białe Błota – Szubin) – 13 marca 2020 r. została podpisana umowa na dokończenie prac budowlanych. Zaawansowanie rzeczowe na koniec października wyniosło ponad 27 proc. Przewidywane zakończenie tego odcinka to IV kwartał 2021 r.</p> <p><u>Odcinek 6</u> (Szubin – Jaroszewo) – odcinek został oddany do użytkowania w październiku 2020 r. z zachowaniem czasowej organizacji ruchu wynikającej z prowadzonych prac wykończeniowych obu jezdni S5 od styku odcinków 5 i 6 do węzła Szubin Północ wraz z węzłem. Na węźle Szubin Północ udostępniono wszystkie relacje, a ruch w ciągu trasy głównej na całym budowanym odcinku nr 6 (ok.19,3 km) odbywał się dwoma jezdniami przy obowiązującym ograniczeniu prędkości do 70km/h.</p> <p><u>Odcinek 7</u> (Jaroszewo – granica województwa) – data zakończenia kontraktu 13 kwietnia 2020 r.</p>
2.	Realizacja drogi ekspresowej S10	faza projektowa, od 2016 r.	<p><u>Odcinek Wyrzysk – Bydgoszcz</u> – był w trakcie opracowania studium techniczno-ekonomiczno-środowiskowego z elementami koncepcji programowej.</p> <p><u>Odcinek Bydgoszcz – Toruń</u> – 24 lutego 2020 r. RDOŚ Bydgoszcz wydał decyzję środowiskową dla tego odcinka. W I kw. 2021 r. planowane jest ogłoszenie przetargu na realizację tej inwestycji.</p> <p><u>Odcinek Toruń – granica województwa mazowieckiego</u> – zostało opracowane studium korytarzowe.</p>
3.	Przebudowa drogi krajowej nr 80	nie rozpoczęto realizacji	<p>Po zakończeniu wstępnych prac studialnych, wykonanych przez Kujawsko-Pomorskie Biuro Planowania Przestrzennego i Regionalnego we Włocławku wspólnie z Dep. Planowania Strategicznego i Rozwoju Gospodarczego, do końca 2020 r. nie kontynuowano prac. Brak zainteresowania przebudową drogi ze strony jednostki zarządzającej (GDDKiA) oraz brak źródła finansowania przedsięwzięcia.</p>
4.	Przebudowa drogi krajowej nr 15, w tym: realizacja obwodnicy Inowrocławia, realizacja obwodnicy Brodnicy i obwodnicy Kowalewa Pomorskiego, podjęcie prac nad koncepcją całościowej realizacji drogi w standardzie GP2+2; jako priorytet wskazuje się realizację odcinka Inowrocław – Toruń z obwodnicą Inowrocławia	faza początkowa, od 2014 r.	<p>Dla całego korytarza drogi w granicach województwa kujawsko-pomorskiego w 2020 r. nie podjęto żadnych prac studialnych czy planistycznych w celu jej przebudowy do drogi dwujezdniowej klasy GP. Obwodnica Kowalewa Pomorskiego – w listopadzie 2020 r. ogłoszono przetarg na studium techniczno-ekonomiczno-środowiskowe, planowana data ogłoszenia przetargu na jej realizację to IV kw. 2024 r.</p>
5.	Przebudowa drogi krajowej nr 25	faza początkowa, od 2015 r.	<p>W skali całej drogi na odcinku województwa kujawsko-pomorskiego nie podjęto kompleksowych prac projektowych.</p> <p>W 2020 r. wyremontowano odcinek pomiędzy Bydgoszczą a Inowrocławiem w miejscowości Chmielniki, a także wykonano remont nawierzchni na odcinkach Niechorz – Przepałkowo, Wronowy – Proszyska, Proszyska – Kuśnierz. Dla obwodnicy Sępólna Krajeńskiego i Kamienia Krajeńskiego toczy się postępowanie o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach (do końca 2020 r. nie wydano decyzji środowiskowej). Planowany termin ogłoszenia przetargu na budowę to 2022 r.</p> <p>W listopadzie 2020 r. ogłoszono przetarg na STES-R obwodnicy Nowej Wsi Wielkiej i Strzelna, planowana data ogłoszenia przetargu na realizację inwestycji to IV kw. 2024 r.</p>

Nr	Nazwa przedsięwzięcia	Etap realizacji ³⁸	Opis podjętych prac
6.	Przebudowa drogi krajowej nr 67 z realizacją obwodnicy Lipna i połączeniem z DK10/S10	faza projektowa	W 2020 r. nie prowadzono kompleksowych prac, mających na celu przebudowę tej drogi na całej jej długości. W ramach robót wykonano przebudowę drogi we wsi Łochocin. Obwodnica Lipna – w grudniu 2020 r. ogłoszono przetarg na STEŚ-R, planowana data ogłoszenia przetargu na realizację tej inwestycji to IV kw. 2024 r.
7.	Modernizacja drogi krajowej nr 91	nie rozpoczęto realizacji	W 2020 r. nie prowadzono kompleksowych prac mających na celu przebudowę tej drogi na całej jej długości. 4 września 2020 r. została oddana do użytku estakada i odcinek DK nr 91 z węzłem oraz drogami towarzyszącymi w Przechowie koło Świecia.
8.	Budowa obwodnicy Grudziądza w przebiegu DK16 oraz obwodnicy Łasina	faza projektowa, od 2020 r.	Na początku października 2020 r. odbyła się prezentacja studium korytarzowego S5 Nowe Marzy–Ostróda, które zawiera cztery warianty korytarzy, każdy o szerokości kilku kilometrów. To na ich podstawie wyznaczone zostaną warianty przyszłej drogi ekspresowej, mającej połączyć autostradę A1 i drogę S7 wraz z obwodnicami Grudziądza i Łasina.
9.	Podjęcie prac na rzecz realizacji drogi ekspresowej S16 <u>Aktualna nazwa przedsięwzięcia:</u> Podjęcie prac na rzecz realizacji drogi ekspresowej S16 (nowe oznaczenie – kontynuacja S5)	faza projektowa, od 2020 r.	Na początku października 2020 r. odbyła się prezentacja studium korytarzowego S5 Nowe Marzy – Ostróda, które zawiera cztery warianty korytarzy, każdy o szerokości kilku kilometrów. To na ich podstawie wyznaczone zostaną warianty przyszłej drogi ekspresowej, mającej połączyć autostradę A1 i drogę S7.
10.	Podjęcie prac studialnych na rzecz realizacji przepraw drogowych w związku z kompleksowym zagospodarowaniem doliny Wisły – w pierwszym etapie wskazuje się przeprawy poniżej Włocławka oraz w rejonie Solca Kujawskiego	faza początkowa	Realizacja tych przepraw związana jest bezpośrednio z powstaniem kolejnych stopni wodnych na Wiśle. W 2020 r. nie prowadzono bezpośrednich prac związanych z realizacją kolejnych stopni wodnych na Wiśle. W dniu 1 grudnia 2017 r. minister ds. środowiska, minister ds. gospodarki morskiej i żeglugi śródlądowej oraz minister ds. gospodarki podpisali porozumienie w sprawie budowy stopnia wodnego Siarzewo. 29 grudnia 2017 r. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Bydgoszczy wydał pozytywną decyzję o środowiskowych uwarunkowaniach dla realizacji przedsięwzięcia „Budowa stopnia wodnego na Wiśle poniżej Włocławka”. Na lata 2017-2019 planowane było uzyskanie decyzji administracyjnych, a do końca 2025 r. zakończenie inwestycji. Organizacje ekologiczne złożyły odwołanie od decyzji RDOŚ w Bydgoszczy. Ministerstwo Klimatu planowało zakończyć postępowanie w tej sprawie w maju 2020 r., jednakże do końca 2020 r. postępowanie nie zostało zakończone, w związku z tym nie można było przystąpić do pierwszych przetargów. Województwo kujawsko-pomorskie w trakcie prac nad STEŚ dla drogi S10 (grudzień 2016 r., październik 2017 r.) apelowało o poprowadzenie przyszłej drogi S10 na wschód od Torunia do węzła Ciechocinek wspólnie z autostradą A1, a następnie po przekroczeniu Wisły w rejonie przyszłego stopnia wodnego w Siarzewie, wyznaczenie nowego korytarza w kierunku na Lipno. W przyjętej w 2020 r. <i>Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+</i> ujęto projekty kluczowe, które związane są z dążeniem do realizacji przedsięwzięcia: – „Stopień wodny Siarzewo” (nr 248), zakładający budowę kolejnej przeprawy drogowej przez Wisłę poniżej Włocławka w rejonie planowanego stopnia wodnego; – Budowa mostu drogowego na Wiśle w rejonie Solec Kujawski – Czarnowo (nr 440), łączącej docelowo drogę S10 z DK80; – Budowa alternatywnej przeprawy przez Wisłę we Włocławku (nr 441) – zakładający budowę trzeciej przeprawy mostowej we Włocławku w wyniku ograniczeń transportowych i kongestii na istniejących przeprawach: zapory bocznej stopnia wodnego, zlokalizowanej w ciągu drogi krajowej DK 67 oraz na Moście im. Marszałka Rydza-Śmigłego.
11.	Realizacja obwodnicy Brześcia Kujawskiego w przebiegu drogi krajowej nr 62 i dróg wojewódzkich nr: 270, 265 i 268	faza projektowa, od 2020 r.	Obwodnica ta posiada studium techniczno-ekonomiczno-środowiskowe. W dniu 3 sierpnia 2017 r. Marszałek Województwa Kujawsko-Pomorskiego wraz z Burmistrzem Brześcia Kujawskiego skierowali pismo do Ministra Infrastruktury i Budownictwa w sprawie budowy obwodnicy Brześcia Kujawskiego i włączenie tego zadania do <i>Programu budowy dróg krajowych na lata 2014-2023</i> , które pozostało bez odpowiedzi. Jednakże obwodnica Brześcia Kujawskiego znalazła się w projekcie <i>Programu</i>

Nr	Nazwa przedsięwzięcia	Etap realizacji ³⁸	Opis podjętych prac
			<i>budowy 100 obwodnic na lata 2020-2030</i> . W listopadzie 2020 r. ogłoszono przetarg na opracowanie nowego studium techniczno-ekonomiczno-środowiskowego z elementami koncepcji programowej (STES-R) dla obwodnicy Brześcia Kujawskiego, trwała ocena złożonych ofert. Planowana data ogłoszenia przetargu na realizację tej inwestycji w systemie projektuj i buduj to IV kw. 2024 r.
12.	Przebudowa drogi krajowej nr 62 na odcinku Włocławek – Brześć Kujawski	nie rozpoczęto realizacji	W 2020 r. nie prowadzono w tym zakresie żadnych działań.
13.	Przebudowa drogi krajowej nr 62 na odcinku Strzelno – Kobylniki wraz z realizacją obwodnicy Kruszwicy	faza projektowa, od 2020 r.	W 2020 r. nie prowadzono żadnych działań w zakresie przebudowy drogi krajowej nr 62. Obwodnica Kruszwicy – w grudniu 2020 r. ogłoszono przetarg na opracowanie studium techniczno-ekonomiczno-środowiskowego z elementami koncepcji programowej (STES-R). Planowana data ogłoszenia przetargu na realizację tej obwodnicy to IV kw. 2024 r.
14.	Realizacja węzła autostradowego Dźwierzno	nie rozpoczęto realizacji	W 2020 r. nie prowadzono żadnych działań w tym zakresie.
15.	Opracowanie i wdrożenie programu poprawy stanu technicznego sieci dróg wojewódzkich i powiatowych mających kluczowe znaczenie dla dostępności wewnątrzregionalnej	zaawansowana faza procesu inwestycyjnego	W 2020 r. podpisano umowy na realizację zadań w trybie zaprojektuj i wybuduj na DW 270: "Rozbudowa drogi wojewódzkiej nr 270 Brześć Kujawski – Izbica Kujawska – Koło od km 0+000 do km 29+023 – Budowa obwodnicy m. Lubraniec" oraz DW 254 "Przebudowa wraz z rozbudową drogi wojewódzkiej nr 254 Brzoza – Łabiszyn – Barcin – Mogilno – Wylatowo (odcinek Brzoza – Barcin) odc. I od km 0+069 do km 13+280". Ponadto w przygotowaniu do dofinansowania znajdowały się projekty pn. "Przebudowa wraz z rozbudową drogi wojewódzkiej nr 254 Brzoza – Łabiszyn – Barcin – Mogilno – Wylatowo (odcinek Brzoza – Barcin). Odcinek II od km 13+280 do km 22+400", "Przebudowa wraz z rozbudową drogi wojewódzkiej nr 270 Brześć Kujawski – Izbica Kujawska – Koło od km 0+000 do km 29+023. Etap I od km 1+100 do km 7+762" oraz "Przebudowa wraz z rozbudową drogi wojewódzkiej nr 563 Rypin – Żuromin – Mława od km 2+475 do km 16+656. Etap II – Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 563 na odcinku Sępowo – granica województwa od km 10+100 do km 16+656". Dla DW 254 został złożony wniosek o dofinansowanie ze środków RPO WKP 2014-2020. Dla zadań na DW 254, 270 i 563 ogłoszone zostały również postępowania przetargowe na realizację w systemie zaprojektuj i wybuduj.
16.	Wdrożenie systemu standaryzacji dróg wojewódzkich	zrealizowano (działanie ciągłe)	Protokołem ustaleń 46/2012 z dnia 14 listopada 2012 r. Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego przyjął informację o wymaganych standardach dróg wojewódzkich. Zadanie przewidziane jest do wieloletniej realizacji. System standaryzacji dróg wdrażany jest sukcesywnie w ramach prowadzonych prac związanych z przebudową i rozbudową dróg wojewódzkich.
17.	Identyfikacja sieci dróg lokalnych kluczowych dla spójności województwa	zrealizowano	W 2015 r. opracowany został dokument pn. „Analiza potrzeb budowy i modernizacji dróg lokalnych w zakresie Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020 w odniesieniu do wybranych aspektów Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+”.
18.	Budowa i modernizacja sieci dróg lokalnych kluczowych dla spójności województwa	zaawansowana faza procesu inwestycyjnego, od 2015 r. do 2022 r.	W zakresie budowy lub modernizacji dróg lokalnych w ramach działania 7 „Podstawowe usługi i odnowa wsi” <i>Programu rozwoju obszarów wiejskich 2014-2020</i> od początku okresu programowania podpisano 200 umów o przyznanie pomocy, których wysokość wynosiła 81 235 884,00 zł (EFRROW). W 2020 r. nie podpisywano nowych umów o przyznanie pomocy. W 2020 r. wypłacono środki w wysokości 16 131 536,87 zł (EFRROW), wybudowano 2,223 km dróg, przebudowano 29,43 km dróg. W ramach działania 19 „Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy LEADER” PROW 2014-2020, w zakresie budowy lub przebudowy publicznych dróg gminnych lub powiatowych od początku okresu programowania podpisano 35 umów o przyznanie pomocy, których wysokość wynosiła 4 709 319,27 zł (EFRROW). W 2020 r. podpisano 3 umowy o przyznanie

Nr	Nazwa przedsięwzięcia	Etap realizacji ³⁸	Opis podjętych prac
			pomocy na kwotę 502 023,00 zł (EFRROW). W 2020 r. wypłacono środki w wysokości 1 439 649,82 zł (EFRROW), przebudowano 2,10 km dróg.
19.	Poprawa dostępności północnej i zachodniej części województwa poprzez działania inwestycyjne i organizacyjne wobec drogi powiatowej nr 1015C relacji Tuchola-Tleń	odstąpiono od realizacji	Dotychczasowa droga wojewódzka nr 238 z Warlubia do miejscowości Osie (w kierunku Tlenia) straciła rangę drogi wojewódzkiej, wobec czego zmniejszyły się możliwości działań Samorządu Województwa w aspektach organizacyjnych. Zadanie pozostaje aktualne w zakresie merytorycznym – zapewnienia dobrej dostępności północno-zachodniej części województwa.
20.	Realizacja projektu „BiT-City II”	faza projektowa	<p>Pod nazwą BiT-City II należy rozumieć ideę integracji stolic województwa z miastami prezydenckimi poprzez transport publiczny, a w szczególności przewozy kolejowe oraz poprawę dostępności w obrębie każdego z miast. W ubiegłych latach trwały prace koncepcyjne i projektowe. „BiT-City II” jest umieszczone w <i>Kontrakcie Terytorialnym dla Województwa Kujawsko-Pomorskiego</i> jako przedsięwzięcie priorytetowe w pakiecie „Wsparcie miast wojewódzkich i obszarów powiązanych z nimi funkcjonalnie”.</p> <p>Projekt „Poprawa funkcjonowania komunikacji miejskiej w Toruniu – BiT-City II” jest współfinansowany z <i>Programu operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020</i>. Do zakresu przedsięwzięć wpisanych do projektu „BiT-City II” przez beneficjenta Gminę Miasta Toruń należą: budowa linii tramwajowej wraz z infrastrukturą towarzyszącą do osiedla Jar – etap I, modernizacja najbardziej wysłużonych odcinków szlaków tramwajowych oraz zakup nowoczesnego taboru (5 kolejnych składów dwukierunkowych), 20 autobusów w systemie niskiej emisji.</p> <p>W 2020 r. trwały prace prowadzone przez PKP PLK S.A. nad przygotowaniem dokumentacji projektowej „Modernizacja linii kolejowej nr 353 na odcinku Toruń Główny – Toruń Wschodni wraz z infrastrukturą dworcową oraz budową nowych przystanków kolejowych w Toruniu – BiT City II”.</p> <p>Prace nad projektem współfinansowanym ze środków RPO WKP 2014-2020 "Przebudowa układu torowo-drogowego w ul. Wały gen. Sikorskiego i al. św. Jana Pawła II wraz z budową pasa tramwajowo-autobusowego w Toruniu – BiT-City II" rozpoczęły się w maju 2019 r. Inwestycja obejmuje przebudowę istniejących torowisk tramwajowych wzdłuż ulic: Chopina, al. św. Jana Pawła II, Wałów gen. Sikorskiego oraz ulic Kraszewskiego i Czerwonej Drogi, a także budowę nowego odcinka torowiska łączącego pl. Artylerii Polskiej i pl. Niepodległości wraz z infrastrukturą towarzyszącą. Do końca 2020 r. trwały prace związane z realizacją projektu.</p>
21.	Zapewnienie technicznej możliwości realizacji połączeń pasażerskich z prędkością co najmniej 160 km/h na liniach kolejowych nr: 18, 131, 353 i co najmniej 120 km/h na linii kolejowej nr 201	zaawansowana faza procesu inwestycyjnego, od 2014 r. do 2021 r.	<p><u>Linia 18:</u> Trwająca modernizacja trasy z Kutna do Torunia uzupełni zakończoną w 2014 r. rewitalizację linii pomiędzy Toruniem a Bydgoszczą i poprawi połączenie Kujaw z Warszawą i Łodzią. Po zakończeniu remontu pociągi na trasie z Kutna do Torunia i dalej w kierunku Bydgoszczy pojadą z prędkością maks. 160 km/h, co skróci podróż pociągami z ok. 1h 45 min do ok. 1h 30 min. W I kwartale 2017 r. ogłoszono przetarg na zaprojektowanie i wykonanie prac na linii kolejowej nr 18 pomiędzy Kutnem a Toruniem na odcinku Ostrowy – Otłoczyn. W ramach tej inwestycji zostały m.in.: wymienione tory, wyremontowano dziewięć obiektów inżynierskich, przebudowano sieć trakcyjną na szlaku Kaliska Kujawskie – Czerniewice oraz zmodernizowano perony na stacji Kaliska Kujawskie i na przystanku osobowym Wiktorowo. Prace rozpoczęte we wrześniu 2016 r. na 30-kilometrowym odcinku pomiędzy Włocławkiem a Aleksandrowem Kujawskim były realizowane w latach 2017-2018. Remontowano tory oraz perony w Lubaniu, Nieszawie Wagańcu i Turznie Kujawskim; zakres prac obejmował również wymianę rozjazdów oraz modernizację 21 przejazdów kolejowo-drogowych. W sumie przebudowanych zostało 19 obiektów inżynierskich na trasie Włocławek – Aleksandrów, 21 przejazdów drogowo-kolejowych, 10 rozjazdów na stacji Nieszawa Waganiec. Na pozostałe zadania na linii kolejowej Kutno – Toruń Główny PKP PLK S.A. zamierza przeznaczyć się ok. 190 mln zł. Inwestycję ma zakończyć modernizacja odcinka Kutno – Włocławek. W 2020 r. nadal trwały prace przy przebudowie układów torowych na stacjach i budowa nowych peronów.</p>

Nr	Nazwa przedsięwzięcia	Etap realizacji ³⁸	Opis podjętych prac
			<p><u>Linia 131</u>: Trwały dalsze prace remontowe, uzupełniające działania podjęte w ramach zadania inwestycyjnego pn. „Prace na linii kolejowej C-E 65 na odcinku Zduńska Wola Karsznice – Bydgoszcz – Tczew”. PKP PLK S.A. przygotowuje postępowanie na wykonanie dokumentacji projektowej modernizacji linii do 200 km/h na odcinku od Złotnik Kujawskich do Twardej Góry. Na odcinku Inowrocław – Nowa Wieś Wielka przewiduje się budowę dwóch dodatkowych torów.</p> <p><u>Linia 353</u>: Zakończono realizację projektu w granicach województwa kujawsko-pomorskiego. Remont torów na linii nr 353 był kolejną inwestycją, mającą na celu polepszenie przewozów na trasie Inowrocław – Olsztyn. W 2015 r. zakończyła się rewitalizacja 90 km trasy kolejowej z Inowrocławia do Jabłonowa Pomorskiego, co skróciło podróż o 20 minut. Obecnie przejazd między tymi miejscowościami trwa niecałe 70 minut, a pociągi pasażerskie jadą z prędkością 120 km/h. W 2017 i 2018 r. prowadzono prace na dalszym odcinku linii pomiędzy Ostrowitem, Biskupcem Pomorskim a Jamielnikiem. Modernizacją objęte zostało 33 km torów, przejazdy kolejowo-drogowe i obiekty inżynieryjne. Inwestycja dostosuje infrastrukturę do prędkości 120 km/h dla pociągów pasażerskich oraz 100 km/h dla towarowych. W 2018 r. prowadzono również prace dot. wykonania nowych peronów łącznie w siedmiu miejscowościach na linii 353, tj. Rudzienice Suskie, Pikus, Samborowo, Lubajny, Stare Jabłonki, Biesal i Unieszewo. Od lipca 2018 r. pasażerowie korzystają z nowych peronów w miejscowościach tj. Rudzienice Suskie, Pikus i Samborowo, co podniosło komfort obsługi podróżnych i zapewniło wygodne codzienne podróże w regionie. Na perony prowadzą pochylnie. Wyższa konstrukcja pozwala wygodniej wsiąść do pociągu. Zamontowane zostały gabloty informacyjne, ławki, wiaty oraz nowe oświetlenie. Obiekty dostosowano również do potrzeb osób o ograniczonej możliwości poruszania się. Roboty miały także za zadanie zapewnić wzrost poziomu bezpieczeństwa na szlaku z Olsztyna do Iławy, na co wpłynęło zainstalowanie nowych urządzeń zabezpieczenia ruchu pociągów na 21 skrzyżowaniach torów z drogami. Montowano rogatki i sygnalizację świetlną, wymieniana była nawierzchnia. Prace prowadzone są w ramach inwestycji o nazwie „Zaprojektowanie i wykonanie robót budowlanych na odcinku granica IZ Olsztyn (km 219,400) – Stacja Olsztyn” w ramach zadania inwestycyjnego pn. „Prace na linii nr 353 na odcinku Jabłonowo Pomorskie – Iława – Olsztyn – Korsze”. Wartość robót to ok. 83 mln zł. W 2020 r. zakończono większość zadań inwestycyjnych.</p> <p><u>Linia 201</u>: w 2017 r. rozstrzygnięto przetarg na „Opracowanie dokumentacji projektowej dla realizacji robót na odcinku Maksymilianowo – Kościerzyna linii kolejowej nr 201 wraz z pełnieniem nadzoru autorskiego” w ramach projektu pn.: „Prace na alternatywnym ciągu transportowym Bydgoszcz – Trójmiasto”. Wybrano ofertę firmy Transprojekt Gdański Sp. z o.o. za kwotę 18 597 600,00 zł. Celem modernizacji jest podniesienie prędkości maksymalnej na szlaku (dla pociągów pasażerskich do 140 km/h, dla towarowych do 120 km/h), podniesienie maksymalnego nacisku osi pojazdów (22,5 t). Zakres projektu obejmuje docelowo elektryfikację odcinka linii kolejowej nr 201, Maksymilianowo – Gdynia Główna oraz dobudowę posterunków eksploatacyjnych i drugiego toru na odcinkach najbardziej obciążonych ruchem kolejowym. Projektant ma jednak przewidzieć także budowę drugiego toru na całym odcinku oraz m.in. budowę splotu torów (który niedawno powstał w Gdyni) w celu przejazdu pociągów z przekroczoną skrajnią. W 2020 r. trwały prace projektowe.</p>
22.	Przebudowa linii kolejowej nr 208 na odcinku Laskowice Pomorskie – Jabłonowo Pomorskie (I etap) oraz Jabłonowo Pomorskie – Brodnica (II etap)	faza projektowa	Przebudowa linii kolejowej nr 208 na odcinku Brodnica – Grudziądz oraz Grudziądz – Laskowice Pomorskie i Wierzchucin – Tuchola była zaplanowana do realizacji przez PKP PLK S.A. ze środków RPO WKP 2014-2020. W 2017 r. rozpisano przetarg na opracowanie dokumentacji przedprojektowej dla zadań pn. „Prace na linii kolejowej nr 208 na odcinku Grudziądz – Tuchola – granica województwa” i „Rewitalizacja linii kolejowej nr 208 i 33 na odcinku Grudziądz – Brodnica”. Zaplanowano trzy fazy. W pierwszej ma nastąpić definicja celów projektu, określenie potencjału rynku i możliwych wariantów inwestycyjnych. Faza druga ma dotyczyć wyboru wariantu realizacji inwestycji, zaś trzecia – przygotowania dokumentacji następnym etapom realizacji inwestycji. W ramach ogłoszonego w czerwcu 2020 r. przez Zarząd Województwa konkursu RPKP.05.03.00-IZ.00-04-388/20, PKP PLK S.A. złożyło wnioski o dofinansowanie w zakresie przygotowania dokumentacji dla projektu pn.: „Prace na linii kolejowej nr 208 na odcinku Grudziądz – Tuchola – granica województwa” na kwotę 10 332 000,00 zł oraz opracowanie dokumentacji dla projektu pn.: „Rewitalizacja linii kolejowych nr 208 i 33 na odcinku Grudziądz

Nr	Nazwa przedsięwzięcia	Etap realizacji ³⁸	Opis podjętych prac
			– Brodnica” na kwotę 11 070 000,00 zł. Wnioski o dofinansowanie zostały ocenione pozytywnie. Przewidywany termin podpisania umów o dofinansowanie to luty 2021 r.
23.	Kompleksowa modernizacja i przywrócenie ruchu na linii kolejowej nr 356 (odcinek Bydgoszcz – Szubin) oraz rozpoczęcie prac studialnych dotyczących realizacji linii kolejowej Szubin – Żnin	faza projektowa	Urząd Miasta Żnina w 2020 r. złożył dwa wnioski do <i>Programu Uzupełnienia Lokalnej i Regionalnej Infrastruktury Kolejowej – Kolej+ do 2028 roku</i> tj.: „Rewitalizacja linii kolejowej na odcinku Żnin – Bydgoszcz” oraz „Rewitalizacja linii kolejowej na odcinku Żnin – Inowrocław”. Oba projekty zostały zakwalifikowane do II etapu naboru w ramach <i>Programu Kolej+</i> . Zadaniem wnioskodawcy jest opracowanie wstępnego studium planistyczno-prognostycznego (lub uzupełnienie dokumentu równoważnego) dla projektów. Etap II naboru trwa 12 miesięcy od otrzymania informacji o wynikach oceny formalnej i zakwalifikowaniu się projektu, tj. do 25 listopada 2021 r. Do lutego 2022 r. nastąpi kwalifikacja projektów do <i>Programu Kolej+</i> .
24.	Rozpoczęcie prac studialnych dotyczących realizacji linii kolejowej Maksymilianowo – Koronowo	odstąpiono od realizacji w okresie do roku 2020	Samorząd Województwa skierował do PKP PLK S.A. wniosek o ujęcie przedsięwzięcia do współfinansowania w ramach przyszłej perspektywy finansowej UE (2021-2027). Prowadzone są rozmowy co do kształtu przyszłej perspektywy UE i wykazu przedsięwzięć do realizacji. W związku z <i>Programem Kolej+</i> ponownie pojawiła się idea tworzenia nowych połączeń kolejowych. Jednym z rozpatrywanych kierunków jest połączenie Bydgoszczy z Sępólnem Krajeńskim oraz Tucholą przez Koronowo. Zadanie to w wyniku prac na etapie współtworzenia oraz konsultacji społecznych strategii rozwoju województwa zostało ujęte jako projekt kluczowy nr 461 w <i>Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+</i> .
25.	Przebudowa linii kolejowej nr 27 na odcinku Toruń – Skępe	nie rozpoczęto realizacji	Samorząd Województwa w 2017 r. skierował do PKP PLK S.A. wniosek o ujęcie przedsięwzięcia dot. modernizacji linii kolejowej nr 27 Nasielsk – Toruń Wschodni (na odcinku Lipno – Toruń Wschodni wraz z elektryfikacją i dyslokacją przystanków) do współfinansowania w ramach przyszłej perspektywy finansowej UE (2021-2027). Prowadzone są rozmowy co do kształtu przyszłej perspektywy UE i wykazu przedsięwzięć do realizacji. Samorząd Województwa w 2020 r. zgłosił zadanie do <i>Krajowego Planu Obudowy</i> w ramach projektu „Modernizacja linii kolejowych w województwie kujawsko-pomorskim”.
26.	Budowa linii kolejowej Trzciniec – Solec Kujawski dla poprawy dostępności Portu Lotniczego w Bydgoszczy	faza projektowa, od 2020 r. do 2023 r.	Projekt realizowany wspólnie przez Samorząd Województwa (przygotowanie dokumentacji) i zarządcę infrastruktury kolejowej PKP PLK S.A. (realizacja inwestycji) wykonującego szereg inwestycji na terenie województwa. Powyższy projekt stanowi komplementarną, powiązaną i współzależną całość systemu transportowego województwa, eliminującą wąskie gardła i uzupełnia brakujące elementy sieci kolejowej. Projekt rozpoczyna się od fazy projektowej tj. opracowania dokumentacji projektowej i przedprojektowej na budowę linii kolejowej Trzciniec – Port Lotniczy Bydgoszcz – Solec Kujawski I i II etap w ramach konkursu nr RPKP.05.03.000-IŻ.00-04-388/20 RPO WKP 2014-2020 na kwotę 9 999 825 zł. Wniosek o dofinansowanie został oceniony pozytywnie i w grudniu 2020 r. została podpisana umowa o dofinansowanie. Okres opracowywania dokumentacji przedprojektowej i projektowej zaplanowany jest na lata 2021-2023.
27.	Przywrócenie ruchu pasażerskiego na linii kolejowej Inowrocław-Żnin	faza projektowa	Urząd Miasta Żnina w 2020 r. złożył dwa wnioski do <i>Programu Uzupełnienia Lokalnej i Regionalnej Infrastruktury Kolejowej – Kolej+ do 2028 roku</i> tj.: „Rewitalizacja linii kolejowej na odcinku Żnin – Bydgoszcz” oraz „Rewitalizacja linii kolejowej na odcinku Żnin – Inowrocław”. Projekt został zakwalifikowany do II etapu naboru w ramach <i>Programu Kolej+</i> . Zadaniem wnioskodawcy jest opracowanie wstępnego studium planistyczno-prognostycznego (lub uzupełnienie dokumentu równoważnego) dla projektów. Etap II naboru trwa 12 miesięcy od otrzymania informacji o wynikach oceny formalnej i zakwalifikowaniu się projektu, tj. do 25 listopada 2021 r. Do lutego 2022 r. nastąpi kwalifikacja projektów do <i>Programu Kolej+</i> .
28.	Realizacja przedsięwzięć prowadzących do zwiększenia	faza projektowa, od 2018 r. do 2023 r.	Odcinek Chełmża – Grudziądz został zrewitalizowany w ramach RPO WKP 2007-2013. Odcinek linii 207 Toruń Wschodni – Chełmża przewidziano do rewitalizacji przez PKP PLK S.A. w ramach RPO WKP 2014-2020. Województwo posiada tabor

Nr	Nazwa przedsięwzięcia	Etap realizacji ³⁸	Opis podjętych prac
	prędkości podróżnej na linii 207 Toruń – Malbork z możliwością elektryfikacji		spalinowy dedykowany przewozom na tej trasie, w związku z tym nie planuje się elektryfikacji linii. Podpisano umowy na wykonanie trzech przystanków: Łysomice, Ostaszewo Toruńskie, Grzywna. W związku ze wzrostem cen rynkowych w listopadzie 2018 r. wartość projektu dla wybranego wariantu wzrosła do wyższej wysokości 115 858 626,79 zł z dofinansowaniem na poziomie 85%, tj. 98 479 834,47 zł. Ostatecznie w 2019 r. podpisano umowę o dofinansowanie z PKP PLK S.A. na kwotę 178 062 617,80 zł w tym dofinansowanie 123 062 864,17 zł. Do końca 2020 r. stopień zaawansowania trwających w ramach przedsięwzięcia prac projektowych określany jest na poziomie ok. 50%.
29.	Poprawa dostępności komunikacyjnej Ciechocinka poprzez zapewnienie komunikacji kolejowej na linii Aleksandrów Kujawski – Ciechocinek	odstąpiono od realizacji w okresie do roku 2020	<p>Połączenia pasażerskie na odcinku linii kolejowej nr 245 pomiędzy Aleksandrowem Kujawskim a Ciechocinkiem zostały zawieszane w 2012 r. ze względu na brak środków w budżecie powiatu aleksandrowskiego na ich dotowanie. Linia przebiega w całości na terenie powiatu aleksandrowskiego – zgodnie z postanowieniami art. 4 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o publicznym transporcie zbiorowym, organizatorem publicznego transportu zbiorowego jest starosta powiatu. Z informacji posiadanych przez Urząd Marszałkowski wynika, że powiat aleksandrowski nie przewiduje uruchamiania połączeń kolejowych. Obecnie między Aleksandrowem Kujawskim a Ciechocinkiem oraz Ciechocinkiem a Toruniem funkcjonuje bardzo dobra oferta połączeń autobusowych. W związku z tym cel, jakim jest poprawa dostępności komunikacyjnej Ciechocinka, jest spełniony.</p> <p>Ewentualne podjęcie jakichkolwiek działań na tym odcinku jest rozważane w korespondencji Zarządu Województwa oraz Zarządu PKP PLK S.A. w kontekście przyszłej perspektywy finansowej UE (2021-2027). Jednakże decyzje w tej sprawie będą mogły zostać podjęte po dokonaniu ustaleń ze wszystkimi zainteresowanymi stronami, czyli poza Zarządem Województwa i Zarządem PKP PLK S.A. – z samorządami, których bezpośrednio dotyczy połączenie na odcinku linii kolejowej nr 245 pomiędzy Aleksandrowem Kujawskim a Ciechocinkiem, a które miałyby partycypować w kosztach utrzymania inwestycji. Wobec powyższego nie wyklucza się w przyszłości podjęcia działań mających na celu realizację tego przedsięwzięcia.</p> <p>Dodatkowo w wyniku konsultacji projektu nowej strategii rozwoju województwa, zadanie dotyczące linii kolejowej nr 245 Aleksandrów Kujawski – Ciechocinek zostało ujęte jako element projektu kluczowego nr 462 w <i>Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+</i>. Samorząd Województwa zgłosił je także do <i>Krajowego Planu Obudowy</i> w ramach projektu „Modernizacja linii kolejowych w województwie kujawsko-pomorskim”.</p>
30.	Rewitalizacja oraz podjęcie starań na rzecz przywrócenia połączeń pasażerskich na linii kolejowej nr 356 na odcinku Kcynia – Gołańcz	faza projektowa, od 2020 r. do 2023 r.	PKP PLK S.A. w 2020 r. w ramach konkursu nr RPKP.05.03.000-IZ.00-04-388/20 RPO WKP 2014-2020 złożyło wniosek o dofinansowanie na opracowanie dokumentacji przedprojektowej i projektowej dla projektu pn.: „Rewitalizacja kolejowego ciągu komunikacyjnego linii kolejowej nr 356 na odcinku granica województwa – Kcynia wraz z budową mijanki na odcinku Kcynia – Nakło nad Notecią linii kolejowej nr 281” na kwotę 2 894 117,65 zł. Wniosek o dofinansowanie został oceniony pozytywnie. Przewidywany termin podpisania umów o dofinansowanie to luty 2021 r. Okres opracowywania dokumentacji przedprojektowej i projektowej zaplanowany jest na lata 2021-2023.
31.	Zakup nowoczesnego taboru kolejowego dla połączeń regionalnych na liniach zelektryfikowanych	zrealizowano	Zadanie zostało zrealizowane we wcześniejszych latach. Dodatkowo Samorząd Województwa w 2020 r. zgłosił projekt „Ekomobilność Kujaw i Pomorza – zakup elektrycznego taboru kolejowego” do wiązki projektów „Tabor kolejowy na szczeblu regionalnym” w ramach <i>Krajowego Planu Obudowy</i> . Projekt obejmuje zakup 20 sztuk EZT (elektryczny zespół trakcyjny) i 5 sztuk taboru wodorowego na łączną kwotę 550 mln zł.
32.	Budowa kolejowej platformy przeładunkowej w Inowrocławiu	odstąpiono od realizacji w okresie do roku 2020	Zadanie nie leży bezpośrednio w gestii Samorządu Województwa. Aktualnie brak podmiotu/ów wyrażających wolę realizacji zadania (PKP Cargo, PKP PLK S.A., inny przewoźnik towarowy). Podtrzymuje się zasadność realizacji przedsięwzięcia, jednak wobec opisanych powyżej uwarunkowań nie jest ona obecnie możliwa.
33.	Budowa kolejowej platformy przeładunkowej w Laskowicach Pomorskich	odstąpiono od realizacji w okresie do roku 2020	Zadanie nie leży bezpośrednio w gestii Samorządu Województwa. Aktualnie brak podmiotu/ów wyrażających wolę realizacji zadania (PKP Cargo, PKP PLK S.A., inny przewoźnik towarowy). Podtrzymuje się zasadność realizacji przedsięwzięcia, jednak wobec opisanych powyżej uwarunkowań nie jest ona obecnie możliwa.

Nr	Nazwa przedsięwzięcia	Etap realizacji ³⁸	Opis podjętych prac
34.	Realizacja projektu kompleksowej modernizacji Portu Lotniczego w Bydgoszczy, w tym budowa terminala cargo	wstępna faza procesu inwestycyjnego, do 2024 r.	W 2020 r. Port Lotniczy ukończył prace, obejmujące przebudowę budynku terminala w obszarze części odlotów. Zakończono tam przebudowę przejścia służbowego z wyodrębnieniem samodzielnego ciągu tranzytowego dla osób uprawnionych do przekroczenia strefy zastrzeżonej bez kontroli, dzięki czemu podwyższono wydajność obsługi Służby Ochrony Lotniska. Dodatkowo, w terminalu uruchomiono nowe powierzchnie komercyjne, jak również zwiększono części dedykowane pracy służb, głównie Straży Granicznej. Powyższe służy poprawie ogólnie pojętego bezpieczeństwa. Kontynuowane są prace projektowe, dotyczące rozbudowy i przebudowy terminala pasażerskiego w obszarze wyjść z terminala przylotów, połączone z modernizacją strefy bagażowni do kontroli bagażu. Ukończono inwestycje – przebudowa parkingu, w ramach której powstały dodatkowe strefy parkingowe oraz nowoczesny system parkingowy, połączony ze stroną internetową w technologii Flash.
35.	Ustanowienie połączeń lotniczych Portu w Bydgoszczy z co najmniej dwoma portami lotniczymi pełniącymi rolę „hubów” przesiadkowych	zrealizowano	W 2020 r. do/z Portu Lotniczego Bydgoszcz realizowane były połączenia do 2 hub’ów przesiadkowych tj. PLL LOT do/z Warszawy i Lufthansa do/z Frankfurtu. Spółka Port Lotniczy Bydgoszcz S.A. prowadziła dalsze, zaawansowane rozmowy z przewoźnikami w celu rozwoju siatki połączeń, poszerzenia oferty o nowe częstotliwości na wskazanych kierunkach hubowych i zwiększenia dostępności komunikacyjnej do województwa kujawsko-pomorskiego. Prowadzone rozmowy zostały przerwane i zawieszono ze względu na epidemię Covid-19. Również przewoźnicy tradycyjni zawiesili połączenia lotnicze do/z Bydgoszczy do czasu unormowania sytuacji związanej z pandemią Covid-19.
36.	Opracowanie koncepcji (z elementami programu) rozwoju lotnisk aeroklubowych dla celów biznesowych i turystycznych	b.d.	b.d.
37.	Podjęcie działań na rzecz stworzenia technicznych możliwości dla transportowego i turystycznego wykorzystania drogi wodnej E-40 (rewitalizacja drogi E-40)	zrealizowano (działanie ciągłe)	W związku z wystąpieniem pandemii Covid-19 działania lobbingsowe i organizacyjne w kierunku kompleksowej rewitalizacji Międzynarodowej Drogi Wodnej E40, stanowiącej śródlądowe połączenie Morza Bałtyckiego z Morzem Czarnym, przebiegającą w Polsce Wisłą od Gdańska do Warszawy i dalej do granicy z Białorusią zostały mocno ograniczone, niemniej w 2020 r. udało się zrealizować następujące działania: 1. Prowadzenie działań organizacyjnych oraz promocyjnych na rzecz budowy Węzła logistycznego Bydgoszcz – m.in. opracowanie <i>Koncepcji ostatniej mili dla Węzła</i> (w ramach projektu COMBINE) oraz współpraca z Ministerstwem Funduszy i Polityki Regionalnej w zakresie montażu finansowego w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego (luty 2020 r.) 2. Prowadzenie działań lobbingsowych na rzecz rewitalizacji dróg wodnych województwa, w tym: organizacja spotkania Zespołu doradczego Marszałka Województwa ds. rewitalizacji dróg wodnych województwa kujawsko-pomorskiego, udział w Pomorskim Kongresie Transportu Intermodalnego (wrzesień 2020 r.), udział w konferencji 50-lecia stopnia wodnego we Włocławku (wrzesień 2020 r.) 3. Udział w posiedzeniach Rady Rozwoju Obszaru Gospodarczego działającej przy Pomorskiej Specjalnej Strefie Ekonomicznej w grupach poświęconych gospodarce morskiej i żegludze śródlądowej oraz infrastrukturze (styczeń i grudzień 2020 r.) 4. Udział w pracach związanych z rewizją Transeuropejskiej Sieci Transportowej (TEN-T) w celu wpisania, zakwalifikowania do sieci bazowej TEN-T Międzynarodowych Dróg Wodnych E40 i E70 oraz Węzła logistycznego Bydgoszcz – m.in. korespondencja i wnioski kierowane do Ministerstwa Infrastruktury, spotkanie z przedstawicielami ww. Ministerstwa (styczeń 2020 r.), spotkania z europejską Koordynatorką Korytarza Bałtyk-Adriatyk Anne Jenssen (czerwiec i listopad 2020 r.) 5. Udział w pracach Stowarzyszenia Polskich Regionów Korytarza Transportowego Bałtyk-Adriatyk – m.in. rozszerzenie współpracy w ramach korytarza ze Skandynawią oraz Ukrainą. 6. Współorganizacja konferencji (wraz z Uniwersytetem Mikołaja Kopernika i Uniwersytetem Łódzkim) „Odpowiedzialne łańcuchy dostaw 2020” poświęconej budowie Węzła logistycznego Bydgoszcz oraz powiązań logistycznych związanych z jego powstaniem (grudzień 2020 r.).

Nr	Nazwa przedsięwzięcia	Etap realizacji ³⁸	Opis podjętych prac
			7. Realizacja międzynarodowych projektów EMMA Extension i COMBINE (Interreg RMB), w tym m.in. przygotowanie dokumentacji dla opracowania <i>Koncepcji „ostatniej mili”</i> oraz działania związane z organizacją rejsów towarowych na Wiśle.
38.	Stworzenie możliwości turystycznego wykorzystania oraz małego ruchu transportowego na drodze wodnej E-70 w ramach Wielkiej Pętli Wielkopolski (rewitalizacja drogi E-70)	zrealizowano (działanie ciągle)	Zadanie dotyczy wykorzystania obecnego potencjału Międzynarodowej Drogi Wodnej E70 oraz części Wielkiej Pętli Wielkopolskiej, znajdującej się na terenie naszego województwa, głównie w celach turystycznych oraz lokalnego transportu towarów. W 2020 r. zrealizowane zostały następujące przedsięwzięcia: 1. Realizacja porozumienia 5 województw (warmińsko-mazurskiego, pomorskiego, kujawsko-pomorskiego, wielkopolskiego i lubuskiego) w postaci wspólnych działań na rzecz rewitalizacji MDW E70, przede wszystkim pod kątem wykorzystania potencjału turystycznego (w tym m. in. uczestnictwo i obsługa stoiska wystawienniczego, podczas targów turystycznych w Szczecinie i Chorzowie, emisja spotów reklamowych w telewizji Polsat News, publikacja artykułu w prasie branżowej). 2. Udział w opracowaniu przez służby planowania przestrzennego województw: lubuskiego, wielkopolskiego i kujawsko-pomorskiego II etapu prac na rzecz <i>Studium przebiegu Międzynarodowej Drogi Wodnej E70 na odcinku Odra-Wiśła</i> , a także działania lobbingsowe na rzecz realizacji III etapu Studium. 3. Organizacja warsztatów terenowych „Międzynarodowa Droga Wodna E70 impulsem zrównoważonego rozwoju Województwa” w Nakle n. Notecią, poświęconych rewitalizacji MDW E70 (październik 2020 r.)
39.	Utworzenie platformy multimodalnej w rejonie Solca Kujawskiego – Bydgoszczy Łęgnowa	faza projektowa, od 2012 r. do 2050 r.	W 2020 r. zrealizowane zostały następujące działania: 1. Prowadzenie działań organizacyjnych oraz promocyjnych na rzecz budowy Węzła logistycznego Bydgoszcz – m.in. opracowanie <i>Koncepcji ostatniej mili dla Węzła</i> (w ramach projektu COMBINE) oraz udział w opracowaniach koncepcyjnych dotyczących Węzła realizowanych przez partnera projektu, tj. Miasto Bydgoszcz. 2. Współpraca z Ministerstwem Funduszy i Polityki Regionalnej w zakresie montażu finansowego dla realizacji inwestycji w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego (luty 2020 r.). 3. Zgłoszenie inwestycji do <i>Krajowego Planu Odbudowy</i> . 4. Promocja dokumentu <i>Koncepcja ostatniej mili dla Węzła logistycznego Bydgoszcz</i> wśród potencjalnych interesariuszy projektu, m.in.: Ministerstwo Infrastruktury, PGW Wody Polskie, porty morskie, Zespół doradczy Marszałka, partnerzy projektu COMBINE. 5. Współorganizacja konferencji (wraz z Uniwersytetem Mikołaja Kopernika i Uniwersytetem Łódzkim) „Odpowiedzialne łańcuchy dostaw 2020” poświęconej budowie Węzła logistycznego Bydgoszcz oraz powiązań logistycznych związanych z jego powstaniem (grudzień 2020 r.). 6. Udział w pracach związanych z rewizją Transeuropejskiej Sieci Transportowej (TEN-T) w celu wpisania-zakwalifikowania do sieci bazowej TEN-T Międzynarodowych Dróg Wodnych E40 i E70 oraz Węzła logistycznego Bydgoszcz. 7. Przygotowanie do realizacji pilotażowych rejsów kontenerowych na odcinku trójmiejskie porty morskie – województwo kujawsko-pomorskie (zaplanowanych początkowo na wiosnę 2020 r., jednak z powodu wystąpienia pandemii Covid-19 przesuniętych do realizacji w 2021 r.) w ramach projektu EMMA Extension uzasadniających lokalizację portu śródlądowego w rejonie Bydgoszczy-Solca Kujawskiego.
40.	Opracowanie i wdrożenie zintegrowanego systemu regionalnego transportu publicznego	faza początkowa	W grudniu 2010 r. na regionalnych połączeniach kolejowych na liniach nieelektryfikowanych wprowadzono taryfę kujawsko-pomorską. W grudniu 2015 r. rozszerzono ją na wszystkie kolejowe połączenia regionalne na terenie województwa. W przypadku integracji z transportem autobusowym z uwagi na zapowiadane istotne zmiany ustawy o publicznym transporcie zbiorowym, wszelkie działania w ramach zadania zostały odroczone do momentu uchwalenia nowelizacji ustawy.
41.	Przebudowa kompleksu dworcowego we Włocławku w celu utworzenia węzła multimodalnego dla obsługi połączeń miasta i sąsiednich powiatów	faza projektowa	Właściciel nieruchomości PKP S.A. przewiduje modernizację lub budowę nowego obiektu w ramach współpracy z samorządem miasta. Projekt wpisuje się w ideę BiT-City II. Zawarto list intencyjny pomiędzy województwem, miastem a spółkami grupy PKP PLK S.A. W 2017 r. Samorząd Włocławka rozpoczął prace projektowe nad zagospodarowaniem terenu przydworcowego, kontynuowane w latach 2018, 2019, 2020. Cały czas podejmowane są działania w celu zabezpieczenia środków na realizację inwestycji.

Nr	Nazwa przedsięwzięcia	Etap realizacji ³⁸	Opis podjętych prac
42.	Przebudowa kompleksu dworcowego w Grudziądzu w celu utworzenia węzła multimodalnego dla obsługi połączeń miasta i sąsiednich powiatów	faza projektowa	W 2020 r. Zarząd Województwa ogłosił konkurs w sprawie realizacji projektów z zakresu działania 5.3 "Infrastruktura kolejowa" w ramach RPO WKP 2014-2020. PKP PLK S.A. złożyło wniosek na opracowanie dokumentacji projektowej w ramach projektu "Rewitalizacja linii kolejowej nr 208 i 33 na odcinku Grudziądz – Brodnica" w latach 2020-2023, zgodnie z którym zrealizowanych zostanie 10 przystanków kolejowych, w tym Grudziądz Centrum. W 2020 r. nie podjęto żadnych działań inwestycyjnych ani przygotowawczych w zakresie przebudowy dworca.
43.	Opracowanie i wdrożenie zintegrowanego systemu funkcjonowania transportu podmiejskiego („transport aglomeracyjny”) w obszarach funkcjonalnych: Bydgoszczy-Torunia oraz Włocławka, Grudziądz i Inowrocławia (TU: W ZAKRESIE Włocławskiego OF, Grudziądzkiego OF i Inowrocławskiego OF)	faza początkowa	Wsparcie realizacji zadania jest ujęte w <i>Kontrakcie Terytorialnym Województwa Kujawsko-Pomorskiego</i> w formie projektu „BiT-City II”. Jest to zbiór inwestycji, mających na celu integrację i rozwój niskoemisyjnej komunikacji publicznej w obrębie pięciu miast prezydenckich. Ze względu na różnorodność beneficjentów i źródeł finansowania, wdrażanie poszczególnych projektów jest na różnym poziomie zaawansowania. Zakres przedsięwzięcia dotyczy linii kolejowych, węzłów zintegrowanych w obrębie dworców oraz inwestycji w zakresie niskoemisyjnej komunikacji w poszczególnych miastach.
43.	Opracowanie i wdrożenie zintegrowanego systemu funkcjonowania transportu podmiejskiego („transport aglomeracyjny”) w obszarach funkcjonalnych: Bydgoszczy-Torunia oraz Włocławka, Grudziądz i Inowrocławia (TU: W ZAKRESIE: Bydgosko-Toruńskiego OF)	faza początkowa	Wsparcie realizacji zadania jest ujęte w <i>Kontrakcie Terytorialnym Województwa Kujawsko-Pomorskiego</i> w formie projektu „BiT-City II”. Jest to zbiór inwestycji, mających na celu integrację i rozwój niskoemisyjnej komunikacji publicznej w obrębie pięciu miast prezydenckich. Ze względu na różnorodność beneficjentów i źródeł finansowania, wdrażanie poszczególnych projektów jest na różnym poziomie zaawansowania. Zakres przedsięwzięcia dotyczy linii kolejowych, węzłów zintegrowanych w obrębie dworców oraz inwestycji w zakresie niskoemisyjnej komunikacji w poszczególnych miastach. Poza projektami wchodzącym w skład „BiT-City II” istotne były także inne przedsięwzięcia z <i>Kontraktu Terytorialnego dla Województwa Kujawsko-Pomorskiego</i> : – „Kompleksowe przedsięwzięcia z zakresu zrównoważonej mobilności miejskiej/ekologicznego transportu”, w ramach którego miasto Bydgoszcz realizuje inwestycje dot. niskoemisyjnego transportu miejskiego, – „Rewitalizacja kolejowego ciągu komunikacyjnego Bydgoszcz – Kcynia – granica województwa”, wprowadzone aneksem nr 2 w maju 2017 r. Przedsięwzięcie jest planowane do realizacji do 2023 r., ale trzeba pamiętać o warunkach realizacji przedsięwzięcia, wymienionych w KT (tj. przedsięwzięcie znajduje się na liście rezerwowej w <i>Kujawsko-pomorskim planie spójności komunikacji drogowej i kolejowej na lata 2014-2020</i> , a także na poz. 30 załącznika nr 3 do <i>Krajowego programu kolejowego do 2023 roku</i> – projekt rezerwowowy do sfinansowania z RPO)." Ponadto od kilku lat miasto Bydgoszcz prowadzi współpracę z wybranymi gminami podmiejskimi w zakresie wspólnej obsługi linii prowadzonych taborami miejskimi i obsługujących te gminy w relacjach do Bydgoszczy. Obecnie w mieście Bydgoszczy funkcjonuje ok. 50 linii autobusowych, część z nich obsługuje także gminy podmiejskie.
44.	Rozpoczęcie prac studialnych związanych z realizacją szybkiego połączenia szynowego Bydgoszczy i Torunia („tramwaj regionalny”)	zrealizowano	W 2020 r. Kujawsko-Pomorskie Biuro Planowania Przestrzennego i Regionalnego we Włocławku wykonało opracowanie studialne pn. "Koncepcja tramwaju metropolitalnego Bydgoszcz – Toruń". Wykonanie tego opracowania służyło nadaniu odpowiedniej formy koncepcji połączenia wypracowanej w 2019 r.
45.	Realizacja regionalnego systemu informacji na temat rozkładów jazdy wszystkich przewoźników	odstąpiono od realizacji	Informacje dotyczące publikacji rozkładów jazdy autobusów i pociągów określają odpowiednie rozporządzenia. Nadzór nad prawidłowym informowaniem o rozkładach jazdy pełni Urząd Transportu Kolejowego, Inspekcja Transportu Drogowego i samorządy wydające zezwolenia na przewóz osób.

Nr	Nazwa przedsięwzięcia	Etap realizacji ³⁸	Opis podjętych prac
			<p>Obecnie w Polsce funkcjonuje portal internetowy "e-podróżnik", który jest wyszukiwarką połączeń kolejowych i autobusowych dla wszystkich miejscowości w kraju. Witryna na bieżąco aktualizuje dane o przewozach kolejowych, a w przypadku połączeń autobusowych jest cały czas udoskonalana. W związku z tym nie ma konieczności powielania istniejących, sprawdzonych i dobrze przyjętych przez użytkowników rozwiązań. Ponadto, stworzenie systemu informacji na temat rozkładów jazdy wymagałoby pobierania danych na temat połączeń kolejowych od zarządcy infrastruktury tj. PKP PLK S.A. Dotychczasowe doświadczenia różnych podmiotów pokazują, że spółka nie wyraża zgody na udostępnianie swojej bazy danych, stąd propozycja odstąpienia od realizacji przedsięwzięcia.</p>
Cel strategiczny: Aktywne społeczeństwo i sprawne usługi			
Rozwój społeczny			
1.	Opracowanie i wdrożenie regionalnych standardów w zakresie dostępności i funkcjonalności bazy usług publicznych oraz przestrzeni publicznych dla osób niepełnosprawnych	odstąpiono od realizacji	<p>Opracowane standardy krajowe (wynikające z opracowań takich jak np.: ustawa o dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, ustawa o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych, <i>Dostępność infrastruktury publicznej dla osób z niepełnosprawnością, Analiza i zalecenia</i>, Rzecznik Praw Obywatelskich, Warszawa; rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie Krajowych Ram Interoperacyjności, minimalnych wymagań dla rejestrów publicznych i wymiany informacji w postaci elektronicznej oraz minimalnych wymagań dla systemów teleinformatycznych; <i>Standardy dostępności budynków do potrzeb osób z niepełnosprawnościami uwzględniając koncepcję uniwersalnego projektowania – poradnik</i>, Ministerstwo Infrastruktury i Budownictwa) uwzględniają potrzeby regionalne w zakresie określonym w przedsięwzięciu, dlatego też nie wskazuje się potrzeby ich uszczegóławiania na poziomie regionalnym.</p>
2.	Opracowanie i wdrożenie regionalnego standardu funkcjonowania lokalnych placówek rozwoju społecznego poprzez poszerzenie oferty gminnych instytucji kultury	odstąpiono od realizacji w okresie do roku 2020	<p>Na spotkaniu, które odbyło się w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu w dniu 8 października 2018 r. z przedstawicielami Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Toruniu, Kujawsko-Pomorskiego Biura Planowania Przestrzennego i Regionalnego we Włocławku oraz Dep. Rozwoju Regionalnego ustalono, iż wdrożenie tego zadania ze względów organizacyjnych zostaje zawieszona, a idea i możliwość jego wykonania zostanie ponownie przeanalizowana. Ustalenia te zostały potwierdzone pismem z dnia 10 października 2018 r. znak: RR-I-P.072.2.2018.</p>
3.	Opracowanie i wdrożenie regionalnych standardów w zakresie dostępności i funkcjonalności bazy usług publicznych oraz przestrzeni publicznych dla wszystkich pokoleń	odstąpiono od realizacji w okresie do roku 2020	<p>Na spotkaniu, które odbyło się w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu w dniu 8 października 2018 r. z przedstawicielami Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Toruniu, Kujawsko-Pomorskiego Biura Planowania Przestrzennego i Regionalnego we Włocławku oraz Dep. Rozwoju Regionalnego ustalono, iż wdrożenie tego zadania ze względów organizacyjnych zostaje zawieszona, a idea i możliwość jego wykonania zostanie ponownie przeanalizowana. Ustalenia te zostały potwierdzone pismem z dnia 10 października 2018 r. znak: RR-I-P.072.2.2018.</p>
4.	Opracowanie Programu Wsparcia Rodziny	zrealizowano	<p>Uchwałą nr 26/902/14 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 25 czerwca 2014 r. przyjęto <i>Kujawsko-pomorski program wspierania rodziny na lata 2014-2022</i>.</p>
5.	Powołanie Instytutu Badań nad Rodziną	zrealizowano	<p>Przedsięwzięcie zostało zrealizowane w 2017 r. Więcej informacji w tym zakresie zamieszczono w <i>Raporcie z realizacji Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+ w 2017 r.</i></p>
6.	Opracowanie i wdrożenie Regionalnego Modelu Usług Opiekuńczych	zrealizowano	<p>Kontynuacja prac nad Regionalnym Modelem Usług Opiekuńczych w 2020 r. dotyczyła przygotowania opracowania realizowanego na obszarze województwa kujawsko-pomorskiego, prezentującego model adresowany do osób starszych, oparty na katalogu form pomocy środowiskowej, pośredniej, instytucjonalnej i medycznej. Opracowanie RMUO zostało ukończone w 2020 r., dokument nie został dotychczas udostępniony publicznie. Materiał ten będzie stanowił wstęp do podjęcia działań w kierunku opracowania regionalnych wytycznych, odnośnie realizacji różnych form pomocy adresowanych do seniorów, a w przyszłości może również do zainicjowania prac nad standaryzacją i certyfikacją usług świadczonych na rzecz osób niesamodzielnych.</p>

Nr	Nazwa przedsięwzięcia	Etap realizacji ³⁸	Opis podjętych prac
			<p>W opracowaniu przedstawione zostały różne rodzaje pomocy świadczonej w ramach szeroko rozumianego wsparcia opiekuńczego, zarówno te cieszące się dużą popularnością, jak i mniej wykorzystywane w naszym regionie. Jako podstawę modelu przyjęto założenie o potrzebie organizowania w gminach województwa możliwie jak najszerszego wachlarza dostępnych form pomocy i wsparcia, zwłaszcza tych przyczyniających się do utrzymania seniorów w środowisku zamieszkania. Jest to kwestia szczególnie istotna ze względu na potrzebę tworzenia warunków do indywidualnego doboru najbardziej trafnego wsparcia opiekuńczego ze względu na sytuację rodzinną i życiową oraz psychofizyczną kondycję osoby starszej. Celem RMUO jest stworzenie warunków dla upowszechniania poszczególnych form wsparcia poprzez dostarczenie możliwie jak najbardziej szczegółowej wiedzy na temat założeń dotyczących ich organizacji i funkcjonowania.</p> <p>W opracowaniu scharakteryzowane zostały formy wsparcia opiekuńczego środowiskowego, pośredniego, instytucjonalnego i medycznego z uwzględnieniem informacji dotyczących opisu definicyjnego, podstawy prawnej, informacji na temat ewentualnych rodzajów danej formy wsparcia, podmiotów ją organizujących i świadczących, wymagań w zakresie zatrudnionej w tym celu kadry, kwestii odpłatności, szczegółów odnośnie zakresu udzielanego wsparcia oraz ścieżki postępowania, aby je uzyskać.</p> <p>W powyższym ujęciu zaprezentowane zostały następujące formy pomocy:</p> <ul style="list-style-type: none"> – środowiskowej: usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania; usługi dziennego opiekuna na obszarach wiejskich; pomoc sąsiedzka; wolontariat opiekuńczy; dzienne domy pomocy; kluby seniora i samopomocy; – pośredniej: mieszkalnictwo senioralne i mieszkania chronione dla osób niesamodzielných; gospodarstwa opiekuńcze (zielona opieka); rodzinne domy pomocy; – instytucjonalnej: domy pomocy społecznej, placówki całodobowej opieki, – medycznej: centra opieki domowej, dzienne domy opieki medycznej, zakłady opieki długoterminowe, hospicja. <p>Ponadto przedstawione zostały bardziej szczegółowe informacje związane z rekomendowanymi rozwiązaniami w zakresie organizacji i świadczenia poszczególnych rodzajów wsparcia.</p> <p>W ramach projektu pn. „Pogodna jesień życia na Kujawach i Pomorzu – projekt rozwoju pomocy środowiskowej dla seniorów” realizowanego w partnerstwie przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Toruniu i Kujawsko-Pomorski Oddział Okręgowy Polskiego Czerwonego Krzyża testowano następujące formy pomocy ujęte w RMUO:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Rozwój usług dziennej opieki na obszarach wiejskich województwa kujawsko-pomorskiego, realizowany na terenie 27 gmin wiejskich. Wsparciem objęto 205 niesamodzielných osób starszych. 2. Zapewnienie pomocy sąsiedzkiej na obszarach miejskich województwa kujawsko-pomorskiego, realizowany na terenie 10 gmin miejskich. Wsparciem objęto 139 niesamodzielných osób starszych. 3. Organizacja usług wolontariatu opiekuńczego na rzecz seniorów w miastach na prawach powiatu województwa kujawsko-pomorskiego, realizowany na terenie 4 miast na prawach powiatu. Wsparciem objęto 107 niesamodzielných osób starszych.
7.	Utworzenie Regionalnego Centrum Rehabilitacji i Wsparcia Osób z Zaburzeniami Psychicznymi	nie rozpoczęto realizacji	<p>Brak źródeł finansowania na utworzenie Regionalnego Centrum Rehabilitacji i Wsparcia Osób z Zaburzeniami Psychicznymi.</p> <p>W zakresie dbania o zdrowie psychiczne mieszkańców województwa można wskazać następujące działania:</p> <ul style="list-style-type: none"> – trwają prace nad przyjęciem nowego <i>Programu ochrony zdrowia psychicznego dla Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2021-2022</i>. – uchwałą z dnia 18 sierpnia 2020 r. Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego przyjął dokument „Sieć Centrów Zdrowia Psychicznego w Województwie Kujawsko-Pomorskim” jako element przygotowywanego <i>Programu ochrony zdrowia psychicznego dla Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2021-2022</i>. Opracowanie dokumentu „Sieć Centrów Zdrowia Psychicznego w Województwie Kujawsko-Pomorskim” to wynik przeprowadzonych spotkań i konsultacji społecznych z mieszkańcami, ekspertami oraz samorządami powiatowymi. Opracowanie zawiera mapy oraz zestawienia tabelaryczne dot. liczby mieszkańców, w tym tych pow. 18 roku życia – populacji, której dedykowane są CZP. Stworzenie mapy uwzględniającej szereg aspektów demograficzno-społecznych, a także zasoby kadrowo-instytucjonalne jest

Nr	Nazwa przedsięwzięcia	Etap realizacji ³⁸	Opis podjętych prac
			<p>niezwykle istotne przy wchodzeniu kolejnych podmiotów leczniczych tworzących CZP do pilotażowego programu Ministerstwa Zdrowia „Pilotaż Centrów Zdrowia Psychicznego”. Ponadto po zakończeniu trwającego obecnie pilotażu wypracowana mapa będzie elementem kluczowym funkcjonowania CZP w województwie. Wojewódzki Szpital Zespolony im. L. Rydygiera w Toruniu uczestniczy w pilotażowym programie Ministerstwa Zdrowia „Pilotaż Centrów Zdrowia Psychicznego”.</p> <p>– w Bydgoszczy powstaje Centrum Pomocy Psychologicznej Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego. Wartość inwestycji to blisko 16 mln złotych, z czego ponad 11 mln zł stanowi dofinansowanie z budżetu Unii Europejskiej w ramach RPO WKP 2014-2020. Budowa i wyposażenie w aparaturę naukowo-badawczą Centrum Pomocy Psychologicznej jest częścią dużego wartego 36 mln złotych projektu „Medycyna a zdrowie człowieka. Kujawsko-pomorski interdyscyplinarny program diagnozy spersonalizowanej i opieki zdrowotnej”. Rozbudowa obiektu przy ul. Staffa 1 w Bydgoszczy, zajmowanego przez Wydział Psychologii UKW, ma pozwolić na znaczne poszerzenie oferty usług psychologicznych świadczonych obecnie przez Akademickie Centrum Pomocy Psychologicznej, a także rozwinięcie programów doskonalenia diagnozy i interwencji oraz kompetencji zawodowych w tym zakresie. Rozszerzenie zakresu usług komercyjnych świadczonych przez Centrum umożliwi, na bazie pozyskiwanych obserwacji i doświadczeń, doskonalenie dotychczasowych oraz tworzenie nowych rozwiązań diagnostycznych i terapeutycznych, zarówno w postaci tradycyjnych autorskich programów i narzędzi pomocy psychologicznej, jak i urządzeń oraz aplikacji wykorzystujących nowoczesne technologie ICT. Ponadto rozbudowa tego obiektu ma poprawić obecne warunki funkcjonowania i umożliwić rozszerzenie oferty Centrum Komunikacji Klinicznej. W grudniu 2020 r. trwały prace wykończeniowe, a zakończenie prac budowlanych planowane jest wiosną 2021 r. Jednocześnie z pracami wykończeniowymi sale będą wyposażane w nowoczesną aparaturę. W ramach projektu zagospodarowany zostanie również teren wokół budynku.</p>
8.	<p>Utworzenie i wsparcie Regionalnego Specjalistycznego Ośrodka Szkoleniowo-Rehabilitacyjnego dla osób niepełnosprawnych wymagających specjalistycznego programu szkolenia i rehabilitacji leczniczej i społecznej</p>	<p>nie rozpoczęto realizacji</p>	<p>Przedsięwzięcie zostało zaproponowane do strategii rozwoju województwa w wyniku konsultacji ze środowiskiem działającym na rzecz osób niepełnosprawnych. Nadal brak jest przepisów wykonawczych zapisu art. 39 ust. 2 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, stanowiącego, że ośrodki szkoleniowo-rehabilitacyjne są tworzone przez marszałka województwa. Realizowane są liczne projekty z RPO WKP 2014-2020 w ramach osi 9 (poddziałanie 9.3.2) wspomagające osoby z niepełnosprawnościami w zakresie specjalistycznych usług opiekuńczych oraz rehabilitacji społecznej.</p>
9.	<p>Utworzenie „Ośrodka koordynacji ds. wsparcia rodziny w opiece nad osobami przewlekle chorymi i niesamodzielnymi”</p>	<p>odstąpiono od realizacji</p>	<p>Nie prowadzono stricte prac odpowiadających tematyce określonej w przedsięwzięciu. Jednakże w przedmiotowym zakresie można wskazać inne realizowane działania.</p> <p>Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Toruniu we współpracy z Kujawsko-Pomorskim Oddziałem Okręgowym Polskiego Czerwonego Krzyża przygotował i realizuje projekt senioralny pn. "Pogodna jesień życia na Kujawach i Pomorzu – projekt rozwoju pomocy środowiskowej dla seniorów". W ramach projektu od 2018 r. (przy ROPS w Toruniu) funkcjonuje Regionalne Centrum Informacji Senioralnej. Na dzień 8 grudnia 2020 r. na profilu internetowym RCIS udostępniono 1100 postów. Zorganizowano 64 wyjazdy do samorządów gmin celem przeprowadzenia rozmów o prowadzonej polityce senioralnej. Zorganizowano spotkania on-line – webinaria pn. "InfoSenior", na które zarejestrowało się 120 osób, z czego 52 wzięły aktywny udział. Przeprowadzono 800 połączeń telefonicznych do uczestników projektu pn. "Pogodna jesień życia ...". Ponadto usługą teleopieki (w formie bransoletki życia) objęto 218 osób starszych i niesamodzielnymi oraz przeprowadzono 300 wizyt związanych m.in. z serwisowaniem urządzeń. W 2020 r. Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Toruniu opracował i złożył do IZ (w ramach RPO WKP 2014-2020) wniosek o dofinansowanie projektu pn. „Kujawsko-Pomorska Teleopieka”. Projekt został złożony do realizacji w partnerstwie z 79 partnerami, w tym 78 gminami województwa kujawsko-pomorskiego i Kujawsko-Pomorskim Centrum Kompetencji Cyfrowych Sp. z o.o. z siedzibą w Toruniu. Celem głównym projektu jest zwiększenie dostępu do usług społecznych świadczonych w środowisku lokalnym w formie pomocy sąsiedzkiej, wolontariatu</p>

Nr	Nazwa przedsięwzięcia	Etap realizacji ³⁸	Opis podjętych prac
			opiekuńczego przy wykorzystaniu nowoczesnych technologii takich jak teleopieka dla 3000 potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu mieszkańców województwa kujawsko-pomorskiego w latach 2021-2023.
10.	Budowanie niepublicznej sieci wsparcia poradnictwa obywatelskiego	zrealizowano (działanie ciągłe)	<p>Przedsięwzięcie zostało zrealizowane już w 2016 r., niemniej działania w tym zakresie mają charakter ciągły. W ramach działalności Biura Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi realizowane jest comiesięczne (z wyłączeniem okresu wakacyjnego) doradztwo prawne i księgowo dla organizacji pozarządowych i podmiotów chcących taką organizację założyć. Doradztwo ma formę indywidualnych spotkań i prowadzone jest przez ekspertów z ww. dziedzin specjalizujących się w prawie i księgowości profilowanej w kierunku organizacji pozarządowych. Ponadto Toruńskie Stowarzyszenie Aktywności Społecznej w ramach projektu „Pracownia NGO 2020 – działania szkoleniowo-doradcze na rzecz rozwoju potencjału organizacji pozarządowych w województwie kujawsko-pomorskim” (współfinansowanego przez Województwo Kujawsko-Pomorskie z budżetu województwa i budżetu NGO) oraz w zakresie projektów własnych prowadziło poradnictwo prawne, księgowo oraz szkolenia o różnej tematyce (zgodnie z bieżącym zapotrzebowaniem organizacji pozarządowych). Nadmienić należy, że w tym obszarze w województwie działają organizacje pozarządowe zajmujące się poradnictwem obywatelskim, z którymi współdziała Biuro Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi Urzędu Marszałkowskiego (NGO działają nie jako sieć ale jako pojedyncze podmioty). Ponadto z <i>Wieloletniego programu współpracy samorządu województwa kujawsko-pomorskiego z organizacjami pozarządowymi na lata 2016-2020</i> wynika, iż w sposób ciągły winna być budowana sieć wsparcia poradnictwa obywatelskiego, niemniej jednak Biuro posiada stałych środków finansowych na realizację ww. działania – lukę tę wypełnia współpracą z organizacjami pozarządowymi, które prowadzą poradnictwo w zakresie swoich celów statutowych (z własnych środków lub pozyskanych od grantobiorców zewnętrznych).</p> <p>W 2020 r. w ramach otwartego konkursu ofert ze środków budżetu województwa (będących w dyspozycji Biura) zostało zlecone organizacji pozarządowej zadanie, polegające na prowadzeniu cyklu szkoleń oraz poradnictwa obywatelskiego. Zadanie zostało w całości zrealizowane w 2020 r.</p>
11.	Budowa krytego lodowiska w Bydgoszczy	zrealizowano	Inwestycja została zrealizowana – oddano ją do użytku 5 stycznia 2018 r.
12.	Utworzenie sieci osiedlowych przestrzeni integracji mieszkańców w Toruniu	zrealizowano (działanie ciągłe)	W 2020 r. w przestrzeni publicznej Torunia utworzono jedną siłownię zewnętrzną w Parku Tysiąclecia oraz dwa Centra Aktywności Lokalnej – jedno na Starym Mieście i jedno na Chełmińskim Przedmieściu.
13.	Utworzenie Centrum Opiekuńczo-Terapeutycznego w ramach rozbudowy Zakładu Pielęgnacyjno-Opiekuńczego im. Ks. Jerzego Popiełuszki w Toruniu	nie rozpoczęto realizacji	Projekt niezrealizowany ze względu na brak środków finansowych.
Edukacja			
14.	Opracowanie i wdrożenie regionalnych standardów nauczania	odstąpiono od realizacji w okresie do roku 2020	W 2020 r. nie prowadzono prac w zakresie przedsięwzięcia.
15.	Utworzenie Centrum Doskonalenia Nauczycieli	odstąpiono od realizacji	Dep. Edukacji w kontekście funkcjonowania placówek doskonalenia nauczycieli w Bydgoszczy, Toruniu i Włocławku nie stwierdził konieczności utworzenia nowej placówki. Podjęto inicjatywę utworzenia Kujawsko-Pomorskich Centrów Wspierania Edukacji w wyniku połączenia placówek doskonalenia nauczycieli z bibliotekami pedagogicznymi w zespół placówek – uchwała nr XXXVIII/633/17 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 27 listopada 2017 r. w sprawie zamiaru połączenia Kujawsko-Pomorskiego Centrum Edukacji Nauczycieli w Bydgoszczy z Pedagogiczną Biblioteką Wojewódzką im. Mariana Rejewskiego w Bydgoszczy i uchwała nr XXXVIII/632/17 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia

Nr	Nazwa przedsięwzięcia	Etap realizacji ³⁸	Opis podjętych prac
			27 listopada 2017 r. w sprawie zamiaru połączenia Kujawsko-Pomorskiego Centrum Edukacji Nauczycieli w Toruniu z Biblioteką Pedagogiczną im. gen. bryg. prof. Elżbiety Zawackiej w Toruniu.
16.	Wprowadzenie Systemu Regionalnych Kół Przedmiotowych	faza zaawansowana, od 2010 r. do 2021 r.	Trwa realizacja projektu „Region Nauk Ścisłych II – edukacja przyszłości” w ramach RPO WKP 2014-2020. W 2020 r. wykonane zostały zadania: organizacja 3 warsztatów naukowych w Centrum Nowoczesności Młyn Wiedzy w Toruniu. Z powodu epidemii koronawirusa i obostrzeń sanitarnych nie było możliwości organizacji zaplanowanych na 2020 r. 3 turnusów obozów naukowych, 2 warsztatów naukowych w Centrum Nowoczesności Młyn Wiedzy w Toruniu, nie rozpoczęły się także zajęcia dla uczniów, które miały być prowadzone przez uczelnię wyższą. Zadania zostały przełożone na 2021 r.
17.	Utworzenie Środowiskowych Centrów Innowacyjnej Edukacji	nie rozpoczęto realizacji	Projekt został ujęty w <i>Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategii Przyspieszenia 2030+</i> , przyjętej w grudniu 2020 r.
18.	Realizacja projektu rozwoju infrastruktury Akademii Muzycznej im. Feliksa Nowowiejskiego w Bydgoszczy pn. „Wielofunkcyjny kompleks kreatywności artystycznej” <u>Aktualna nazwa przedsięwzięcia:</u> Budowa kampusu Akademii Muzycznej w Bydgoszczy	wstępna faza procesu inwestycyjnego, od 2015 r. do 2024 r.	Dnia 18 lutego 2020 r. uzyskano pozwolenie na budowę. Przygotowano teren pod inwestycję, przeprojektowano gazociąg. Projekt został wpisany do <i>Wieloletniej prognozy finansowej na lata 2020-2023</i> – uchwała Rady Ministrów nr 79 z dnia 17 czerwca 2020 r. (M.P. 2020 r. poz. 615) w sprawie ustanowienia programu wieloletniego pod nazwą „Budowa kampusu Akademii Muzycznej imienia Feliksa Nowowiejskiego w Bydgoszczy”.
19.	Wzmocnienie instytucjonalne i rozwój funkcji edukacyjnych Centrum Nowoczesności Młyn Wiedzy w Toruniu	zrealizowano (działanie ciągłe)	Trwa realizacja projektu „Region Nauk Ścisłych II – edukacja przyszłości” w ramach RPO WKP 2014-2020. Przy realizacji zadania Województwo Kujawsko-Pomorskie współpracuje z Centrum Nowoczesności Młyn Wiedzy w Toruniu, któremu zleciło zorganizowanie w 2020 r. 5 warsztatów naukowych, rozwijających kompetencje kluczowe dla uczniów, biorących udział w projekcie. W 2020 z uwagi na epidemię koronawirusa przeprowadzono 3 warsztaty dla 81 uczniów z 3 szkół ponadpodstawowych w okresie luty-październik 2020 r.
20.	Utworzenie Środowiskowego Centrum Edukacji Doświadczalnej – Centrum Nauki o Człowieku w Bydgoszczy	zaawansowana faza procesu inwestycyjnego, od 2019 r. do 2021 r.	Miasto Bydgoszcz rozpoczęło realizację zadania, polegającego na utworzeniu Centrum Nauki o Człowieku w zabytkowych Młynach Rothera na Wyspie Młyńskiej w Bydgoszczy. Docelowo w spichrzu zbożowym będą miały miejsce wystawy czasowe i sale konferencyjne, natomiast w spichrzu mącznym będzie ekspozycja poświęcona ludzkiemu mózgowi. W 2020 r. kontynuowano roboty budowlano-konserwatorskie oraz montażowe w budynkach spichrzy (zbożowym i mącznym), łazienek oraz realizowano rozbudowę kompleksu o garaż, tarasy i fontannę. Wykonywano m.in. podłogi, wykończenie ścian działowych, montaż stolarki drzwiowej wewnętrznej i zewnętrznej, montaż wind, balustrad, wykonanie instalacji (elektrycznych, wodno-kanalizacyjnych, teletechnicznych, centralnego ogrzewania, wentylacji i klimatyzacji) wraz z przyborami, urządzeniami i osprzętem, a także wykonanie izolacji i nawierzchni tarasu, wykończenie powierzchni fontann i montaż dysz, wykonanie małej architektury w postaci donic, wykończenie elewacji, dachu i montaż stolarki okiennej w budynku kawiarni zlokalizowanym na tarasie. Wykonano także częściowo zewnętrzne nawierzchnie i podjazdy dla niepełnosprawnych. W budynku Młyna Rothera w 2020 r. wykonano montaż stalowej antresoli w części ogólnej budynku młyna, montaż przeszklonej windy, montaż aluminiowego świetlika dachowego nad częścią antresoli, wykończenie posadzek i sufitów na poszczególnych kondygnacjach budynku, montaż stolarki okiennej, w tym pożarowej oraz montaż stolarki drzwiowej wewnętrznej i zewnętrznej, wykonanie ścianek działowych z płyt gipsowo-kartonowych dla węzła sanitarnego. Zrealizowano dostawę i montaż podnośników dla osób niepełnosprawnych. Wykonano instalacje: wodociągową, kanalizacji sanitarnej, deszczowej, centralnego ogrzewania i ciepła technologicznego, wentylacji i klimatyzacji, elektryczną i teletechniczną wraz z częściowym montażem osprzętu.

Nr	Nazwa przedsięwzięcia	Etap realizacji ³⁸	Opis podjętych prac
21.	Utworzenie Środowiskowych Centrów Edukacji Doświadczalnej we Włocławku, Grudziądzu i Inowrocławiu	faza projektowa	Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego wyraził wolę przejęcia nieruchomości Młyna Górnego w Grudziądzu i utworzenie tam Środowiskowego Centrum Edukacji Doświadczalnej. W latach 2021-2024 planowana jest realizacja projektu kluczowego ze środków UE (RPO WKP na lata 2021-2027) w tym zakresie. W 2020 r. zlecono przygotowanie programu konserwatorskiego wraz z wytycznymi Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków oraz zabezpieczono budynek przed dalszą degradacją. Brak informacji na temat realizacji podobnych projektów we Włocławku i Inowrocławiu w 2020 r.
22.	Poszerzenie systemu stypendialnego dla najzdolniejszej młodzieży	zrealizowano	Od 2016 r. trwa realizacja projektu "Prymus Pomorza i Kujaw" w ramach poddziałania 10.3.1 RPO WKP 2014-2020. Przedsięwzięcie zrealizowano poprzez realizację projektów: "Prymusi Zawodu Kujaw i Pomorza" (01.10.17 r. – 31.10.18 r.) i "Prymusi Zawodu Kujaw i Pomorza II" (01.09.18 r. – 31.10.23 r.) w ramach poddziałania 10.3.2 RPO WKP 2014-2020 oraz projektu "Humanisci na start!" w ramach poddziałania 10.3.1 RPO WKP 2014-2020. Realizacja projektów "Prymusi Zawodu Kujaw i Pomorza" oraz "Prymusi Zawodu Kujaw i Pomorza II" poszerzyła system stypendialny poprzez włączenie do niego uczniów techników i branżowych szkół z terenu województwa. Dlatego przedsięwzięcie uważa się za zrealizowane (poszerzenie systemu), pomimo tego, że projekty wciąż są w trakcie realizacji. Projekt "Humanisci na start!" (01.06.18 – 31.10.23 r. w ramach poddziałania 10.3.1) skierowano do uczniów uzdolnionych humanistycznie (z wyłączeniem języków obcych), co uzupełnia grupę docelową dla projektu "Prymus Pomorza i Kujaw" tj. uczniów uzdolnionych w zakresie przedmiotów przyrodniczych, języków obcych, matematyki, informatyki i przedsiębiorczości. W 2020 r. nie przewiduje się dalszego poszerzenia systemu stypendialnego.
23.	Wprowadzenie systemu stypendialnego umożliwiającego zdobycie na terenie województwa wykształcenia na poziomie ponadgimnazjalnym dla zdolnej młodzieży pochodzącej z ubogich rodzin	zrealizowano (działanie ciągłe)	Dep. Edukacji realizuje zadanie, związane z pomocą stypendialną dla uczniów dziennych liceów i techników, prowadzonych przez powiaty. Wsparcie z budżetu województwa trafia do uczniów, którzy osiągają dobre wyniki w nauce, preferencje mają między innymi uczniowie z niskimi dochodami na jednego członka w rodzinie oraz mieszkańcy mniejszych miejscowości – uchwała nr XLIV/664/06 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 13 marca 2006 r. w sprawie zasad udzielania stypendiów dla uczniów dziennych liceów i techników prowadzonych przez powiaty województwa kujawsko-pomorskiego, zmieniona uchwałą nr XXXVII/921/09 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 31 sierpnia 2009 r. Przedsięwzięcie jest realizowane corocznie.
24.	Wprowadzenie systemu stypendialnego umożliwiającego wykształcenie kadr dla rozwoju gospodarczego województwa w ramach inteligentnych specjalizacji	zrealizowano (działanie ciągłe)	Przedsięwzięcie zrealizowano poprzez wdrożenie projektów: "Prymusi Zawodu Kujaw i Pomorza" (01.10.17 r. – 31.10.18 r.) oraz "Prymusi Zawodu Kujaw i Pomorza II" (01.09.18 r. – 31.10.23 r.) – w ramach poddziałania 10.3.2 RPO WKP 2014-2020. W roku szkolnym 2017/2018 objęto wsparciem 622 uczniów, w tym 498 uczniów kształcących się w zawodach wpisujących się w ramy inteligentnych specjalizacji województwa. W roku szkolnym 2018/2019 objęto wsparciem 500 uczniów, w tym 379 uczniów kształcących się w zawodach wpisujących się w ramy inteligentnych specjalizacji województwa. W roku szkolnym 2019/2020 objęto wsparciem 500 uczniów, w tym 341 uczniów kształcących się w zawodach wpisujących się w ramy inteligentnych specjalizacji województwa. W latach szkolnych od 2020/2021 do 2022/2023 planuje się objąć wsparciem jeszcze łącznie 1575 uczniów szkół kształcących w kierunkach zawodowych, uczących się w szkołach na terenie województwa kujawsko-pomorskiego. Realizacja projektu "Prymusi Zawodu Kujaw i Pomorza II" gwarantuje, iż system stypendiów dla uczniów szkół kształcących w zakresie przedmiotów zawodowych (również IS) będzie funkcjonował do roku szkolnego 2022/2023 włącznie. Stypendia przeznaczone są na rozwój zawodowy, a preferencje do ich otrzymania mają uczniowie uczący się w zawodach wpisujących się w ramy inteligentnych specjalizacji. Stypendia umożliwiają więc "wykształcenie kadr dla rozwoju gospodarczego województwa w ramach inteligentnych specjalizacji".
25.	Opracowanie i wdrożenie systemu refundacji kosztów dojazdów do szkół ponadgimnazjalnych komunikacją publiczną dla uczniów z obszarów wiejskich i małych miast	zrealizowano (działanie ciągłe)	Realizowane stypendia w odrębnych projektach "Prymus Pomorza i Kujaw" oraz "Humanisci na start!" w ramach poddziałania 10.3.1 RPO WKP 2014-2020 zakładają możliwość ponoszenia wydatków w ramach otrzymanego stypendium na finansowanie kosztów dojazdów związanych z rozwojem edukacyjnym, w tym m.in. na zajęcia pozalekcyjne i pozaszkolne. W projektach stypendialnych skierowanych do uzdolnionych w kierunkach zawodowych: "Prymusi Zawodu Kujaw i Pomorza" (projekt

Nr	Nazwa przedsięwzięcia	Etap realizacji ³⁸	Opis podjętych prac
			zrealizowany) oraz "Prymusi Zawodu Kujaw i Pomorza II" (realizowany w 2019 r.) w ramach poddziałania 10.3.2 RPO WKP 2014-2020 analogicznie była możliwość finansowania kosztów dojazdów w ramach otrzymywanego stypendium.
26.	Opracowanie i wdrożenie systemu wewnątrzszkolnego poradnictwa zawodowego dla uczniów gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych	zrealizowano (działanie ciągłe)	Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 3 kwietnia 2019 r. w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół – ramowe plany nauczania określa liczbę godzin na realizację zajęć edukacyjnych z zakresu doradztwa zawodowego m.in. w liceum ogólnokształcącym, technikum, branżowej szkole I stopnia (odpowiednio minimum 10 godzin w całym okresie nauczania). Zajęcia z zakresu doradztwa zawodowego będą realizowane na podstawie Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 2 lutego 2019 r. w sprawie doradztwa zawodowego (Dz. U. poz. 325), które określa treści programowe z zakresu doradztwa zawodowego, warunki i sposób realizacji i organizacji doradztwa zawodowego w szkołach i placówkach. Realizacja przedsięwzięcia jest na stałe (obowiązkowo) wpisana poprzez obowiązujące w tym zakresie przepisy prawa oświatowego w działalność edukacyjną szkół.
27.	Opracowanie i wdrożenie systemu współpracy szkół ponadgimnazjalnych i wyższych z pracodawcami	zrealizowano	W ramach projektu "Szkoła Zawodowców", finansowanego ze źródeł unijnych (RPO WKP na lata 2014-2020), w 2018 r. odbyła się druga tura staży uczniów szkół branżowych u pracodawców, które ukończyło 183 uczniów, a łącznie od początku jego realizacji w 2017 r. 431 uczniów. W 2019 r. zostały przeprowadzone przetargi na zakup sprzętu dla szkoły ponadpodstawowej, który ma posłużyć współpracy ze szkołą wyższą (organizowaniu zajęć dla uczniów). Projekt został zakończony w 2019 r.
Zdrowie			
28.	Stworzenie systemu cyklicznej oceny dostępności do świadczeń medycznych jako podstawy do podejmowania działań o charakterze inwestycyjnym i organizacyjnym	zrealizowano	Zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, wojewoda sporządza regionalną mapę potrzeb zdrowotnych, zwaną dalej „Mapą Regionalną”, uwzględniającą specyfikę potrzeb zdrowotnych społeczności lokalnych. Mapę Regionalną dla danego województwa sporządza raz na 5 lat właściwy wojewoda, w porozumieniu z Wojewódzką Radą do spraw Potrzeb Zdrowotnych. Na podstawie Mapy Regionalnej wojewoda w porozumieniu z Wojewódzką Radą ustala priorytety dla regionalnej polityki zdrowotnej, w terminie do dnia 1 września roku poprzedzającego pierwszy rok obowiązywania tych priorytetów, mając na uwadze stan zdrowia obywateli oraz uzyskanie efektów zdrowotnych o najwyższej wartości. Priorytety ustala się na okres, na który sporządza się Mapę Regionalną. Wojewoda w porozumieniu z Wojewódzką Radą dokonuje aktualizacji priorytetów dla regionalnej polityki zdrowotnej w przypadku zmiany Mapy Regionalnej. Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego – Państwowy Zakład Higieny na podstawie Map Regionalnych sporządza Ogólnopolską Mapę Potrzeb Zdrowotnych, zwaną dalej „Mapą Ogólnopolską”. Mapę Ogólnopolską i Mapy Regionalne, zwane dalej „mapami”, zatwierdzenia minister właściwy do spraw zdrowia. Ministerstwo Zdrowia przygotowało i opublikowało w 2018 r. drugą edycję mapy potrzeb zdrowotnych na lata 2019-2021 w zakresie leczenia szpitalnego oraz dla 32 jednostek chorobowych. Od 2019 r. funkcjonuje ogólnodostępna platforma cyfrowa BASiW (Baza Analiz Systemowych i Wdrożeniowych), która zawiera dane prezentowane w mapach potrzeb zdrowotnych. W 2020 r. w BASiW opublikowano interaktywne aplikacje do 19 analiz z najważniejszymi danymi o systemie ochrony zdrowia. Obejmują one: demografię, epidemiologię, prognozę demograficzną, czynniki ryzyka i profilaktykę, absencję chorobową, podstawową opiekę zdrowotną, ambulatoryjną opiekę specjalistyczną, leczenie szpitalne, kolejki, programy lekowe, wybrane zakażenia szpitalne i ich powikłania, opiekę psychiatryczną i leczenie uzależnień, rehabilitację, opiekę długoterminową, opiekę paliatywno-hospicyjną, ratownictwo medyczne, kadry medyczne, łóżka i obłożenie oraz sprzęt medyczny.
29.	Opracowanie i wdrożenie programów zdrowotnych w zakresie chorób cywilizacyjnych	zrealizowano	W ramach realizacji <i>Programu wykrywania zakażeń WZW B i C w województwie kujawsko-pomorskim</i> w 2020 r.: przebadano 2 181 osób, wykryto 11 zakażeń HBV i 10 zakażeń HCV; wydrukowano 260 szt. plakatów, 20 000 szt. ulotek, 2 634 szt. kwestionariuszy uczestnika programu, 2 634 szt. informacji o wyniku badania, 2 634 szt. ankiet satysfakcji pacjenta, prowadzono zakładkę poświęconą programowi na stronie internetowej oraz profil na Facebooku. Program był finansowany z budżetu województwa oraz budżetów 27 gmin i powiatów, które przystąpiły do programu.

Nr	Nazwa przedsięwzięcia	Etap realizacji ³⁸	Opis podjętych prac
			<p>W 2020 r. w ramach realizacji <i>Programu profilaktyki zakażeń pneumokokowych wśród osób dorosłych w oparciu o szczepienia przeciwko pneumokokom w województwie kujawsko-pomorskim</i> (szczepienie osób dorosłych po 65 r.ż. przeciwko pneumokokom): zaszczepiono 1 485 osób przeciwko pneumokokom (szczepionką skoniugowaną 13-walentną), przygotowano i wydrukowano 15 000 szt. ulotek, 200 szt. plakatów, 1 705 szt. formularza zaświadczenia o przeprowadzonym szczepieniu, 1 705 szt. formularza oświadczenia osób zaszczepionych o zameldowaniu, 1 705 szt. ankiety satysfakcji pacjenta, przeprowadzono 1 szkolenie edukacyjne dla lekarzy i pielęgniarek, utworzono zakładkę poświęconą programowi na stronie internetowej oraz profil na Facebooku. Program był finansowany z budżetu województwa oraz budżetów 27 gmin, które przystąpiły do programu oraz NFZ.</p> <p><i>Kujawsko-pomorski program badań przesiewowych w kierunku tętniaka aorty brzusznej</i> skierowany został do mężczyzn w wieku 65-74 lata, palących papierosy, będących mieszkańcami województwa kujawsko-pomorskiego. Zbadano 370 osób, nieprawidłowości wykryto u 21 osób, udzielono 370 porad lekarskich oraz zaleceń dotyczących dalszego postępowania, 16 osób skierowano na dalszą diagnostykę, przeprowadzono 370 rozmów edukacyjnych z pacjentami objętymi badaniami przesiewowymi. Dodatkowo opracowano i wydrukowano 400 szt. plakatów i 2000 szt. ulotek. Program był finansowany z budżetu województwa. Sytuacja epidemiczna zaistniała w 2020 r. z powodu koronawirusa utrudniła realizację powyższego programu.</p> <p><i>Program zapobiegania upadkom dla seniorów w województwie kujawsko-pomorskim</i> skierowany został do osób w wieku od 60 r.ż., zamieszkałych na terenie gmin z województwa kujawsko-pomorskiego, które zadeklarowały swój udział w programie. W ramach realizacji programu w 2020 r. badaniom kwalifikacyjnym poddano 565 osób, do programu zakwalifikowano 547 osób. W zajęciach aktywności fizycznej uczestniczyło 547 osób. W ramach programu przeprowadzono także szkolenie on-line dla 8 trenerów w celu przygotowania ich do pracy z osobami powyżej 60 r.ż. Opracowano, wydrukowano i rozpropagowano 2500 szt. ulotek, prowadzono również w ramach działań informacyjno-edukacyjnych stronę internetową. Program był finansowany z budżetu województwa oraz budżetów 18 powiatów i gmin, które przystąpiły do programu. Z uwagi na pogarszającą się sytuację epidemiczną związaną z Covid-19 oraz wprowadzaniem kolejnych obostrzeń zalecono zawieszenie ćwiczeń fizycznych w formie stacjonarnej w ramach ww. programu. Część seniorów ćwiczyła w ramach zajęć prowadzonych on-line.</p> <p>W 2020 r. w ramach <i>Programu profilaktycznego ukierunkowanego na wczesne wykrywanie nowotworu jelita grubego dla osób zagrożonych przerwaniem aktywności zawodowej</i> badania wykonano u 2 415 osób. W 2020 r. w ramach Ogólnopolskiego Programu Wczesnego Wykrywania Raka Płuca (WWRP) za Pomocą Niskodawkowej Tomografii Komputerowej (NDTK) – połączenie prewencji wtórnej z pierwotną w celu poprawy świadomości dotyczącej raka płuca wśród społeczeństwa i personelu ochrony zdrowia na terenie województwa kujawsko-pomorskiego zbadani 456 osób.</p>
30.	Stworzenie regionalnego systemu informacji medycznej	faza zaawansowana, od 2016 r. do 2023 r.	<p>Dep. Cyfryzacji na mocy uchwały nr 51/2375/17 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 20 grudnia 2017 r. (z późn. zm.) realizuje projekt pod nazwą „Budowa Kujawsko-Pomorskiego systemu udostępniania elektronicznej dokumentacji medycznej – I etap”. Projekt realizowany jest w ramach osi II Cyfrowy region RPO WKP 2014-2020. Wartość projektu wynosi 85 696 612,92 zł. Ponad połowa zadań projektu została już wykonana i jest na etapie rozliczania finansowego. Jednocześnie trwają przygotowania do uruchomienia kolejnych postępowań przetargowych na zakup sprzętu i oprogramowania dla partnerów projektu, którzy zrealizowali częściowo swoje zakresy rzeczowe lub jeszcze tego w ogóle nie zrobili. Do tej pory rozliczono wydatki poniesione przez Wojewódzki Szpital Zespolony im. L. Rydygiera w Toruniu, Wojewódzki Ośrodek Medycyny Pracy w Toruniu, Kujawsko-Pomorskiego Centrum Pulmonologii w Bydgoszczy, Centrum Onkologii w Bydgoszczy, Szpital Uniwersytecki im. Biziela w Bydgoszczy i Wojewódzki Szpital Obserwacyjno-Zakaźny im. T. Browicza w Bydgoszczy. Ze środków projektu zmodernizowano i rozbudowano sieć informatyczną w szpitalach, zakupiono również skanery, sprzęt serwerowy, oprogramowanie wraz z licencjami dla szpitalnych systemów informacyjnych, sprzęt ultrasonograficzny, rentgenowski oraz aparat USG, rezonans magnetyczny jak również angiografy. Zakończyły się prace nad przygotowaniem koncepcji architektury informatycznej, która stanowi podstawę do zlecenia budowy Regionalnego</p>

Nr	Nazwa przedsięwzięcia	Etap realizacji ³⁸	Opis podjętych prac
			<p>Repozytorium Elektronicznej Dokumentacji Medycznej. Na bieżąco realizowane są zadania związane z promocją projektu polegające na publikacji spotów reklamowych, artykułów w prasie oraz informacji na stronie internetowej projektu. Z uwagi na pandemię Covid-19 większość partnerów przełożyła wszelkie działania inwestycyjne na lata kolejne.</p> <p>Dep. Cyfryzacji na mocy uchwały nr 38/1707/19 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 30 września 2019 r. (z późn. zm.) realizuje projekt pod nazwą „Budowa Kujawsko-Pomorskiego systemu udostępniania elektronicznej dokumentacji medycznej – II etap”. Na mocy uchwały nr 29/1281/20 z dnia 29 lipca 2020 r. zarekomendowana została przez Zarząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego formuła przeniesienia zarządzania przedmiotowym projektem do podmiotu zewnętrznego, jednakże do dnia dzisiejszego powyższe zalecenie nie zostało zrealizowane. Powyższe postępowanie zostało przygotowane przez Dep. Cyfryzacji, jednak nie uzyskało akceptacji Dep. Finansów, co uniemożliwiło dalsze procedowanie.</p> <p>Projekt pn. „Budowa kujawsko-pomorskiego systemu udostępniania elektronicznej dokumentacji medycznej – II etap” stanowi kontynuację I etapu, realizowany jest w ramach osi II Cyfrowy region RPO WKP 2014-2020. Wartość projektu wynosi 25 244 694,02 zł. Projekt polega na rozbudowie Regionalnego Repozytorium Elektronicznej Dokumentacji Medycznej o dokumentację medyczną, pochodzącą od kolejnych 24 placówek służby zdrowia z terenu województwa kujawsko-pomorskiego. Jeden z partnerów, Samodzielny Publiczny Ośrodek Zdrowia w Żelnie, wycofał się z projektu. Partner po przeanalizowaniu potrzeb swojej placówki w zakresie informatyzacji stwierdził, że na chwilę obecną nie widzi celowości instalowania urządzeń, których zakup obejmował projekt. Partnerzy projektu będą rozliczać już poniesione wydatki bądź też przygotowują się do wszczynania postępowań przetargowych w ramach swoich zakresów rzeczowych. W 2020 r. część partnerów przekazało dokumentację już zrealizowanych zamówień celem refundacji. Z uwagi na pandemię Covid-19 większość partnerów przełożyła wszelkie działania inwestycyjne na lata 2021-2022.</p>
31.	Opracowanie i wdrożenie programu kompleksowej opieki medycznej i teleopieki nad niesamodzielnymi osobami przewlekle chorymi i niepełnosprawnymi	faza zaawansowana, od 2018 r. do 2022 r.	<p>W ramach projektów realizowanych ze środków RPO WKP w 2020 r. działało 10 Dziennych Domów Opieki Medycznej (DDOM-ów), zlokalizowanych w Toruniu, Chełmnie, w Bydgoszczy, w Świeciu, w Tucholi, w Brodnicy, Lipinie, Skępem oraz 2 w Inowrocławiu. W 2020 r. w ramach ich działalności z opieki skorzystało łącznie 299 osób (w DDOM-ie w Inowrocławiu w związku z sytuacją epidemiczną opieka ograniczona była do zapewnienia wyżywienia i zaspokojania niezbędnych potrzeb w miejscu zamieszkania oraz pomocy telefonicznej, w trzech – Tuchola, Świecie, Bydgoszcz – działalność była czasowo zawieszona (17.03-08.06.2020), a od 8 czerwca 2020 r. prowadzona w systemie grupowym). W ramach projektów realizowanych ze środków RPO WKP 2014-2020 oprócz DDOM-ów świadczone także usługi domowej opieki medycznej (w 2020 r. skorzystało z nich 749 osób) oraz prowadzono działania edukacyjne dla opiekunów (ze wsparcia skorzystało 199 osób).</p> <p>Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Toruniu we współpracy z Kujawsko-Pomorskim Oddziałem Okręgowym Polskiego Czerwonego Krzyża przygotował i realizuje projekt senioralny pn. "Pogodna jesień życia na Kujawach i Pomorzu – projekt rozwoju pomocy środowiskowej dla seniorów". W ramach projektu od 2018 r. (przy ROPS w Toruniu) funkcjonuje Regionalne Centrum Informacji Senioralnej. Na dzień 8 grudnia 2020 r. na profilu internetowym RCIS udostępniono 1100 postów. Zorganizowano 64 wyjazdy do samorządów gmin celem przeprowadzenia rozmów o prowadzonej polityce senioralnej. Zorganizowano spotkania on-line – webinaria pn. "InfoSenior", na które zarejestrowało się 120 osób, z czego 52 wzięły aktywny udział. Przeprowadzono 800 połączeń telefonicznych do uczestników projektu pn. "Pogodna jesień życia ...". Ponadto usługą teleopieki (w formie bransoletki życia) objęto 218 osób starszych i niesamodzielnych, przeprowadzono także 300 wizyt związanych m. in. z serwisowaniem urządzeń.</p> <p>W 2020 r. Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Toruniu opracował i złożył do IZ (w ramach RPO WKP na lata 2014-2020) wniosek o dofinansowanie projektu pn. „Kujawsko-Pomorska Teleopieka”. Projekt został złożony do realizacji we współpracy z 79 partnerami, w tym 78 gminami województwa kujawsko-pomorskiego i Kujawsko-Pomorskim Centrum Kompetencji Cyfrowych Sp. z o. o. z siedzibą w Toruniu. Celem głównym projektu jest zwiększenie dostępu do usług społecznych świadczonych w środowisku lokalnym w formie pomocy sąsiedzkiej, wolontariatu opiekuńczego przy</p>

Nr	Nazwa przedsięwzięcia	Etap realizacji ³⁸	Opis podjętych prac
			wykorzystaniu nowoczesnych technologii takich jak teleopieka dla 3 000 potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu mieszkańców województwa kujawsko-pomorskiego w latach 2021-2023.
32.	Rozbudowa Centrum Onkologii w Bydgoszczy oraz powstanie oddziałów onkologicznych w regionalnych szpitalach specjalistycznych na terenie województwa	zaawansowana faza procesu inwestycyjnego, od 2013 r.	<p>1. Zadanie pn. „Przebudowa infrastruktury Oddziału i Zakładu Brachyterapii”. Po zmianie standardów terapii i zaniechaniu stosowania przestarzałych technologii medycznych w dziedzinie brachyterapii opartych o napromienianie otwartymi źródłami z aparatów selektron LDR oraz PDR, zaistniała możliwość likwidacji istniejących murów osłonowych w pomieszczeniach pracowni, a w ślad za tym zaadaptowania pracowni aparatów na sale chorych. Inwestycja służyła podwyższeniu standardu leczenia pacjentów oraz komfortu ich obsługi poprzez modernizację intensywnie eksploatowanej od 2005 r. infrastruktury Oddziału Brachyterapii, wykazującej objawy znacznego technicznego zużycia. Jej efektem jest powiększona infrastruktura oddziału łóżkowego o 4 sale chorych z węzłami sanitarnymi, łazienkę dla chorych niepełnosprawnych, wyremontowane: sala zabiegowa oddziału do implantacji aplikatorów do napromieniania aparatem selektron HDR oraz pozostałe pomieszczenia oddziału. Zadanie zakończono w lipcu 2020 r.</p> <p>2. Zadanie pn.: „Dostawa, montaż i uruchomienie 64 warstwowego tomografu komputerowego wraz z adaptacją pomieszczeń”. W związku z przystąpieniem Centrum Onkologii w Bydgoszczy do realizacji „Programu profilaktyki wczesnego wykrywania i zapobiegania raka płuca dla mieszkańców województwa kujawsko-pomorskiego” konieczne jest wykonywanie niskodawkowej tomografii komputerowej (NDTK), której zadaniem jest wykrycie najwcześniejszych zmian nowotworowych, będące podstawowym czynnikiem poprawiającym wyniki leczenia raka płuca. Nowo uruchomiona Pracownia TK, w adaptowanych na ten cel pomieszczeniach Zakładu Diagnostyki Obrazowej i Radiologii Interwencyjnej, z tomografem spełniającym wszystkie wymogi badań w programie NDTK płuc, służyć będzie również jako rezerwa do planowania leczenia radioterapią, na wypadek awarii aparatu bazowego zlokalizowanego w infrastrukturze Zakładu Radioterapii. Inwestycja służy podwyższeniu standardu diagnostyki pacjentów oraz komfortu ich obsługi. Powyższe zadanie zostało przewidziane do wykonania w 2020 r. z płatnościami realizowanymi w 12 comiesięcznych równych ratach łącznie za roboty i sprzęt, przy czym pierwszą ratę zaplanowano opłacić w grudniu 2020 r. a pozostałe 11 w okresie od stycznia do listopada 2021 r.</p> <p>3. Zadanie pn.: „Adaptacja pomieszczeń na potrzeby Pracowni Immunologii Transfuzjologicznej z Bankiem Krwi oraz Pracowni Cytostatycznej”. Pracownia Cytostatyczna funkcjonująca dotychczas w infrastrukturze apteki szpitalnej staje się coraz bardziej niewydolna ze względu na przestarzałą i ograniczoną infrastrukturę, stworzoną ponad dwadzieścia lat temu oraz nadmiernie wyeksploatowane specjalistyczne wyposażenie. Stale rosnące zapotrzebowanie pacjentów na chemioterapię, stanowiącą integralną część skojarzonego leczenia chorób nowotworowych, wymusiła dla zapewnienia ciągłości funkcjonowania konieczność uruchomienia nowej pracowni poza obszarem apteki, odpowiadającej pod względem infrastruktury współcześnie obowiązującym standardom medycznym. W tym celu w pierwszym etapie zadania nastąpi adaptacja pomieszczeń w Budyńku Diagnostyczno-Leczniczym o powierzchni ok. 120 m² oraz ich wyposażenie, na potrzeby dyslokacji Pracowni Immunologii Transfuzjologicznej z Bankiem Krwi a po jej przeniesieniu i uruchomieniu, w oparciu o opuszczone pomieszczenia jak i zlokalizowane w ich sąsiedztwie, zaplanowano przeprowadzenie robót budowlano-instalacyjnych tego zadania dla stworzenia infrastruktury nowej Pracowni Cytostatycznej. Nowo wyposażona pracownia o powierzchni ponad 200 m², spełniająca obowiązujące standardy medyczne w zakresie obróbki powietrza oraz niezbędnego wyposażenia, znacząco poprawi warunki pracy personelu oraz umożliwi pełne zaopatrywanie pacjentów Centrum w cytostatyki przez najbliższe lata poprzez profesjonalne przygotowanie blisko 400 preparatów cytostatycznych/dobę. Nowe lokalizacje poszczególnych pracowni stworzą możliwość ich dostosowania do obowiązujących przepisów. Zadanie rozpoczęto w grudniu 2020 r. planując jego zakończenie w sierpniu 2021 r.</p> <p>4. Zadanie pn.: „Przebudowa systemu zasilania elektroenergetycznego Zespołu Głównego – III etap”. Realizacja inwestycji w przewidzianym na rok 2021 III etapie obejmuje budowę tras kablowych od kontenerowej stacji transformatorowej, stworzonej z pełnym wyposażeniem w poprzednim etapie po wschodniej stronie Zespołu Głównego, do przewidzianych do przebudowy 3 istniejących oddziałowych rozdzielni niskiego napięcia, zlokalizowanych na niskim parterze budynków: Diagnostyczno-Leczniczego i Łóżkowego. Nadmiernie wyeksploatowana infrastruktura tych rozdzielni, stworzona według rozwiązań technicznych sprzed ponad trzydziestu lat stała się awaryjna, zagrażając bezpieczeństwu funkcjonowania szpitala.</p>

Nr	Nazwa przedsięwzięcia	Etap realizacji ³⁸	Opis podjętych prac
			Budowa nowych rozdzielni pozwoli na podwyższenie niezawodności ich funkcjonowania w systemie zasilania obiektów Zespołu Głównego poprzez dostosowanie poziomu wykonania do obowiązujących współcześnie standardów technicznych, a to z kolei do poprawy bezpieczeństwa zasilania i zmniejszenia awaryjności systemu elektroenergetycznego. Przeniesieni jednej z rozdzielni nn0,4kV na kondygnację techniczną Trzonu Windowego pozwoli także na odzyskanie pomieszczenia z przeznaczeniem pod rozbudowę apteki. Zadanie rozpoczęto w grudniu 2020 r. planując jego zakończenie we wrześniu 2021 r. ze względu na stopień skomplikowania.
33.	Utworzenie Genetycznego Centrum Opieki w Bydgoszczy	b.d.	b.d.
34.	Budowa zakładu radioterapii przy ul. Łęgskiej we Włocławku z uwzględnieniem planów rozwojowych Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego im. błogosławionego księdza Jerzego Popiełuszki przy ul. Wienieckiej we Włocławku	zrealizowano	Obiekt Zakładu Radioterapii z dwoma bunkrami na akceleratory wysokoenergetyczne, pomieszczeniem pracowni symulatora do planowania leczenia, modelarnią oraz innymi pomieszczeniami technologicznymi wybudowano w latach 2014-2015, uzyskując 2 września 2015 r. decyzję o pozwoleniu na użytkowanie. Po zakończonej budowie do 30 listopada 2015 r. obiekt został wyposażony w symulator i pozostałe pierwsze wyposażenie technologiczne. Podstawowe wyposażenie budynku w dwie zintegrowane linie do radioterapii z akceleratorami liniowymi Clinac iX zakupiono w 2016 r.
35.	Wzmocnienie potencjału regionalnego Szpitala Specjalistycznego im. Dr. W. Biegańskiego w Grudziądzu	zaawansowana faza procesu inwestycyjnego	W 2020 r. zrealizowano przebudowę Centralnej Sterylizatorni i rozbudowę wraz z modernizacją Oddziału Anestezjologii i Intensywnej Terapii. Zrealizowano również wyposażenie uzupełniające oddziałów.
36.	Rozbudowa Szpitala Wojewódzkiego w Toruniu	zaawansowana faza procesu inwestycyjnego (działanie ciągłe)	Kontynuacja prac budowlanych, które są w ostatniej fazie realizacji, część zakupionego sprzętu została zainstalowana, większość zaplanowanych postępowań przetargowych została przeprowadzona i dostawa zakontraktowanego sprzętu nastąpi po zakończeniu prac budowlanych.
37.	Utworzenie Centrum Konsultacyjnego dla Seniorów i Osób Niepełnosprawnych w Toruniu	faza zaawansowana, od 2018 r. do 2022 r.	<p>W ramach deinstytucjonalizacji opieki medycznej ze środków RPO WKP 2014-2020 działały w województwie Centra Koordynacji Opieki Medycznej dla osób niesamodzielnych (w Toruniu, Bydgoszczy, Inowrocławiu, Brodnicy). W 2020 r. uruchomiono Centrum w Skępem. Do zadań Centrów należało: kierowanie osoby niesamodzielnej do odpowiedniej, dostępnej formy wsparcia opieki tj. zapewnienie usług Dziennego Domu Opieki Medycznej bądź domowej opieki medycznej. Centra prowadziły również działania informacyjno-edukacyjne, skierowane do osób niesamodzielnych i ich opiekunów, w szczególności członków rodzin.</p> <p>W ramach projektów realizowanych ze środków RPO WKP 2014-2020 w 2020 r. działało 10 Dziennych Domów Opieki Medycznej (DDOM-ów), zlokalizowanych w Toruniu, Chełmnie, w Bydgoszczy, w Świeciu, w Tucholi, w Brodnicy, Lipinie, Skępem oraz 2 w Inowrocławiu. W 2020 r. w ramach ich działalności z opieki skorzystało łącznie 299 osób (w DDOM-ie w Inowrocławiu w związku z sytuacją epidemiczną opieka ograniczona była do zapewnienia wyżywienia i zaspokajania niezbędnych potrzeb w miejscu zamieszkania oraz pomocy telefonicznej, w trzech – Tuchola, Świecie, Bydgoszcz – działalność była czasowo zawieszona (17.03-08.06.2020), a od 8 czerwca 2020 r. prowadzona w systemie grupowym). W ramach projektów realizowanych ze środków RPO WKP 2014-2020 oprócz DDOM-ów świadczone także usługi domowej opieki medycznej (w 2020 r. skorzystało z nich 749 osób) oraz prowadzono działania edukacyjne dla opiekunów (ze wsparcia skorzystało 199 osób).</p>
Cel strategiczny: Innowacyjność			
1.	Utworzenie Narodowego Centrum Radioastronomii i Inżynierii	odstąpiono od realizacji	Projekt nie zostanie zrealizowany. Przyczyną zaniechania projektu jest brak środków na wkład własny. Aktualizacja Mapy Drogowej Infrastruktury Badawczej z 24 stycznia 2020 r. nie uwzględniła przedsięwzięcia na liście zadań do zrealizowania.

Nr	Nazwa przedsięwzięcia	Etap realizacji ³⁸	Opis podjętych prac
	Kosmicznej z Radioteleskopem Hevelius w Borach Tucholskich		
2.	Podjęcie działań na rzecz i wypracowanie modelu integracji uniwersytetów województwa kujawsko-pomorskiego	faza początkowa	12 czerwca 2017 r. podpisany został list intencyjny w sprawie zawarcia porozumienia pn. Kujawsko-pomorskie akademickie porozumienie na rzecz innowacji i rozwoju dot. współpracy Centrów Transferu Technologii uczelni województwa kujawsko-pomorskiego. Współpraca dotyczyć ma zwiększenia efektywności badań naukowych, wspólnego dążenia do skutecznej komercjalizacji efektów badań i wzrostu innowacyjności w regionie. Ponadto przy Marszałku Województwa działa Kolegium Rektorów (UMK, UTP, UKW, PWSZ, AM, WSB, WSG), pełniące funkcję opiniodawczo-doradczą. W 2020 r. współpraca była kontynuowana, trwają prace nad stypendialnym systemem wsparcia dla najlepszych studentów i doktorantów uczelni z województwa kujawsko-pomorskiego oraz studentów z regionu osiągających sukcesy na uczelniach spoza województwa ("The Best of Best").
3.	Rozwój Kujawsko-Pomorskiej Agencji Innowacyjności pełniącej rolę centrum badań i transferu innowacji	zrealizowano (działanie ciągłe)	W 2020 r. Kujawsko-Pomorska Agencja Innowacji Sp. z o.o. ogłosiła czwarty nabór wniosków o dofinansowanie w formie grantów w ramach projektu „Fundusz Badań i Wdrożeń” – Moduł I oraz „Fundusz Badań i Wdrożeń – Voucher Badawczy”. Do obu konkursów nabór wniosków rozpoczął się 19 grudnia 2020 r. Projekt „Fundusz Badań i Wdrożeń” jest realizowany z osi priorytetowej 1. „Wzmocnienie innowacyjności i konkurencyjności gospodarki regionu”, działanie 1.2 „Promowanie inwestycji przedsiębiorstw w badania i innowacje”, poddziałania 1.2.1 „Wsparcie procesów badawczo-rozwojowych” RPO WKP 2014-2020. Jest to przedsięwzięcie grantowe, dotyczące budowy i rozwoju systemu innowacji oraz programu bezzwrotnego wsparcia finansowego (dotacji; grantów) dla przedsiębiorstw prowadzących działalność gospodarczą na terenie województwa kujawsko-pomorskiego.
4.	Rozwój Bydgoskiego Klastra Przemysłowego zrzeszającego firmy branży narzędziowo-przetwórczej	zrealizowano (działanie ciągłe)	Województwo wspiera rozwój Bydgoskiego Klastra Przemysłowego (szukanie relacji pomiędzy biznesem, nauką i samorządem).
5.	Przekształcenie Bydgoskiego Parku Przemysłowo-Technologicznego w Bydgoski Park Naukowo-Technologiczny i Przemysłowy	b.d.	b.d.
6.	Utworzenie Uczelnianego Centrum Stomatologii w Bydgoszczy	odstąpiono od realizacji	Brak środków finansowych na realizację przedsięwzięcia. W dniu 11 kwietnia 2017 r. Ministerstwo Zdrowia wydało negatywną opinię w sprawie zasadności utworzenia stomatologii w Collegium Medicum UMK, która została poparta postulatem prezydium Naczelnej Rady Lekarskiej z 2016 r. Decyzja Ministerstwa wynikała z planowanego zmniejszenia limitu przyjęć na studia na kierunku lekarsko-dentystycznym w stosunku do roku ubiegłego na wszystkich uczelniach, posiadających uprawnienia do kształcenia na ww. kierunkach. W dniu 30 października 2017 r. Prezydent Miasta Bydgoszczy wydał oświadczenie, odwołujące darowiznę stanowiącą nieruchomości przy ulicy Dworcowej 63 w Bydgoszczy, przekazaną uczelni w celu uruchomienia kierunku lekarsko-dentystycznego aktem notarialnym z dnia 8 października 2013 r. Następnie aktem notarialnym z dnia 16 kwietnia 2018 r. przeniesiono własność lokali i udziału w prawie użytkowania wieczystego gruntu oraz w budowli na skutek odwołania darowizny z uczelni, nastąpił zwrot przedmiotów darowizny Miastu Bydgoszcz. Protokół przekazania jest z dnia 28 maja 2018.
7.	Utworzenie Uczelnianego Centrum Geriatrii w Bydgoszczy	nie rozpoczęto realizacji	Brak środków finansowych na realizację przedsięwzięcia.

Nr	Nazwa przedsięwzięcia	Etap realizacji ³⁸	Opis podjętych prac
8.	Utworzenie Uczelnianego Centrum Żywienia i Aktywności Fizycznej Człowieka w Bydgoszczy	faza projektowa	Utworzenie Uczelnianego Centrum Żywienia i Aktywności Fizycznej Człowieka w Bydgoszczy jest częścią projektu pt. „Bezpieczeństwo łańcucha żywnościowego i żywność spersonalizowana”, którego stan realizacji jest następujący: – dotychczas nie przekazano żadnych środków na rachunek beneficjenta, – w trakcie uzgodnień zmiany w Agendzie Badawczej. Dofinansowanie zostało przyznane, jednak projekt nie został zrealizowany ze względu na brak środków na wkład własny. W 2020 r. nie prowadzono działań w ramach dążenia do realizacji projektu, jednakże beneficjenci starają się modyfikować założenia, tak aby wkład własny nie był konieczny.
9.	Utworzenie Centrum Rewitalizacji Dróg Wodnych w Bydgoszczy	zrealizowano	Przedmiotem projektu było utworzenie centrum naukowo-badawczego odpowiedzialnego za prowadzenie badań i monitoringu na śródlądowych drogach wodnych o znaczeniu międzynarodowym, a także skupienie wielu zagadnień z dziedziny szeroko pojętej gospodarki i nauki w jednym miejscu i koordynowanie działań na rzecz rozwoju dróg wodnych. Centrum Rewitalizacji Dróg Wodnych zostało utworzone w 2017 r.
10.	Rozwój projektu EKO-FOOD-MED. <u>Aktualna nazwa przedsięwzięcia:</u> EnFoodLife	odstąpiono od realizacji	Projekt nie zostanie zrealizowany. Elementy założeń zostały wykorzystane do projektu LifeScience – współpraca UKW, UMK, Samorządu Województwa oraz innych uczelni z kraju (projekt dot. oszacowania zasobów wodnych).
11.	Utworzenie funduszu na cele zakupów patentów, technologii, zakup usług doradczych związanych z zakupem patentów i technologii	zrealizowano (działanie ciągłe)	W 2020 r. Kujawsko-Pomorska Agencja Innowacji Sp. z o.o. ogłosiła czwarty nabór wniosków o dofinansowanie w formie grantów w ramach projektu „Fundusz Badań i Wdrożeń” – Moduł I oraz „Fundusz Badań i Wdrożeń – Voucher Badawczy”. Do obu konkursów nabór wniosków rozpoczął się 19 grudnia 2020 r. Projekt „Fundusz Badań i Wdrożeń” jest realizowany z osi priorytetowej 1. „Wzmocnienie innowacyjności i konkurencyjności gospodarki regionu”, działanie 1.2 „Promowanie inwestycji przedsiębiorstw w badania i innowacje”, poddziałania 1.2.1 „Wsparcie procesów badawczo-rozwojowych” RPO WKP 2014-2020. Jest to przedsięwzięcie grantowe, dotyczące budowy i rozwoju systemu innowacji oraz programu bezwrotnego wsparcia finansowego (dotacji; grantów) dla przedsiębiorstw prowadzących działalność gospodarczą na terenie województwa kujawsko-pomorskiego.
12.	Stworzenie internetowego mechanizmu wymiany informacji (bazy danych) między jednostkami naukowo-badawczymi i przedsiębiorcami	nie rozpoczęto realizacji	Nie doszło do zrealizowania projektu dotyczącego utworzenia sprawnie działającego internetowego mechanizmu wymiany informacji.
13.	Utworzenie regionalnego funduszu „venture capital”	faza zaawansowana	W dniu 8 lutego 2019 r. została podpisana umowa operacyjna pomiędzy Bankiem Gospodarstwa Krajowego, a Dynamic Seed Fund Sp. z o. o, jako wybranym pośrednikiem finansowym w ramach postępowania przetargowego. W ramach instrumentu finansowane są przedsięwzięcia badawczo-rozwojowe kwalifikowalnych przedsiębiorstw akademickich realizowane na terenie województwa kujawsko-pomorskiego, będące na wczesnych etapach gotowości technologicznej oraz wpisujące się w Inteligentne Specjalizacje Województwa Kujawsko-Pomorskiego, służące opracowaniu nowych lub istotnie ulepszonych produktów, metod produkcyjnych/procesów, usług oraz zmierzające do wdrożenia wyników prac B+R do działalności gospodarczej lub ich komercjalizacji poprzez finansowanie w szczególności: badań przemysłowych, prac rozwojowych, procesu zabezpieczenia i ochrony własności intelektualnej przedsiębiorstwa dla własnych rozwiązań technicznych, zakupionych wyników prac B+R wraz z prawami do własności intelektualnej, dostosowania przedsiębiorstwa do wdrożenia prac B+R oraz uzupełniająco: infrastruktury B+R przedsiębiorstwa (budowy, rozbudowy, przebudowy, zakupu wyposażenia laboratoriów lub działów B+R w przedsiębiorstwach), wdrożenia i komercjalizacji wyników prac B+R. Możliwe wsparcie kapitałowe przedsiębiorstw jest na poziomie przejścia do 60% udziałów w mikro i małym przedsiębiorstwie. Powyższe wiąże się z dokonaniem przez Alternatywną Spółkę Inwestycyjną jednostkowego wejścia kapitałowego o wartości mieszczącej się w przedziale od 200 tys. zł do 2 mln zł. Maksymalny okres inwestycji kapitałowej w przedsiębiorstwo

Nr	Nazwa przedsięwzięcia	Etap realizacji ³⁸	Opis podjętych prac
			akademickie to 10 lat (okres wyjścia z inwestycji). Zakłada się wsparcie co najmniej 27 przedsiębiorstw. Umowa przewiduje „prawo opcji”, czyli możliwość ponownego udzielenia zamówienia na wdrażanie instrumentu kapitałowego o analogicznych parametrach (bez stosowania PZP), do wysokości wcześniej udzielonego zamówienia. Aktualnie zostały podpisane 3 umowy z ostatecznymi odbiorcami wsparcia na kwotę 5,6 mln zł.
14.	Utworzenie regionalnego inkubatora kreatywnych przemysłów	nie rozpoczęto realizacji	Brak odpowiednich zasobów (budynku o odpowiedniej lokalizacji i parametrach) do realizacji przedsięwzięcia.
15.	Rozwój Exea Data Center w Toruniu	zrealizowano	Przedsięwzięcie zostało zrealizowane w 2014 r. szczegółowe informacje nt. realizacji zadania znajdują się w <i>Raporcie z realizacji Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+ w 2014 r.</i> W 2015 r. zrealizowano działania inwestycyjne, prowadzące do uruchomienia drugiej komory serwerowej, podniesienia poziomu bezpieczeństwa infrastruktury oraz zwiększenia potencjału infrastruktury informatycznej. Rezultatem tych ostatnich jest uzyskanie certyfikatu TIER III Facility (2.11.2015 r.) wydanego przez The Uptime Institute, potwierdzającego uzyskany standard bezpieczeństwa (pierwsze centrum przetwarzania danych w Polsce).
16.	Utworzenie Ośrodka Wspierania Innowacyjności w zakresie technologii ICT w Toruniu	zrealizowano	Przedsięwzięcie zrealizowano w 2014 r. Szczegółowe informacje nt. realizacji tego zadania znajdują się w <i>Raporcie z realizacji Strategii Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+ w 2014 r.</i> W 2015 r. zrealizowano działania związane z obsługą działających w inkubatorze startupów, a także działania informacyjne, szkoleniowe i coachingowe, w których udział wzięło ponad 2000 osób – prowadzących startupy lub przygotowujących się do ich założenia.
17.	Rozwój Toruńskiego Inkubatora Technologicznego	zrealizowano	Przedsięwzięcie zostało zrealizowane w 2014 r. Szczegółowe informacje nt. realizacji zadania znajdują się w <i>Raporcie z realizacji Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+ w 2014 r.</i>
Cel strategiczny: Nowoczesny sektor rolno-spożywczy			
1.	Opracowanie i wdrożenie znaku towarowego dla żywności wyprodukowanej na terenie województwa oraz przeprowadzenie kampanii promocyjnej regionalnej żywności wśród mieszkańców województwa	odstąpiono od realizacji	Odstąpiono od opracowania znaku towarowego, ponieważ realizowano ideę Spizarni Kujawsko-Pomorskiej Klaster Spółdzielczy. Zadanie w zakresie promocji było realizowane poprzez udział producentów na organizowanych w kraju i za granicą targach, wystawach, konkursach, dożynkach i imprezach regionalnych. Zorganizowano imprezy takie jak: targi Natura FOOD & beECO, Wieś na Weekend, Dni Pola z towarzyszącą wystawą sprzętu rolniczego w Minikowie. Producenci prezentowali produkty żywnościowe wysokiej jakości na targach i wystawach z zachowaniem obostrzeń sanitarnych związanych z pandemią. Tradycyjnie Województwo corocznie bierze udział w targach Grüne Woche (17-26 stycznia 2020 r.), promując znaczną liczbę produktów. W organizowanych imprezach i dożynkach promowano produkty z Listy Produktów Tradycyjnych. Regionalna sieć Dziedzictwa Kulinarne Kujawy i Pomorze licząca w 2020 r. 80 członków również promowała produkty wytwarzane w Województwie Kujawsko-Pomorskim.
2.	Opracowanie i wdrożenie zasad i oznakowania regionalnych markowych produktów żywnościowych	zrealizowano	Opracowane w 2014 r. zasady oznakowania produktów i logo Spizarni Kujawsko-Pomorskiej były na bieżąco wdrażane w 2020 r. Spizarnia Kujawsko-Pomorska liczyła 11 członków. Podmioty produkujące żywność wysokiej jakości uczestniczyły w wydarzeniach promocyjnych województwa z wieloma produktami regionalnymi i tradycyjnymi na targach i wystawach z zachowaniem obostrzeń sanitarnych związanych z pandemią.
3.	Identyfikacja strategicznego zasobu rolniczej przestrzeni produkcyjnej oraz ustanowienie zasad jego ochrony	odstąpiono od realizacji	W 2017 r. zagadnienie było przedmiotem analiz w projekcie <i>Planu zagospodarowania przestrzennego województwa kujawsko-pomorskiego</i> . Zmiany prawne nakazujące wyznaczenie terenów rozwojowych w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego na podstawie rzeczywistego zapotrzebowania na tereny inwestycyjne a także fakt, że coraz większa liczba gmin posiada już zaktualizowane studia uwarunkowań, w oparciu o tę zasadę, podważają celowość realizacji tego zadania, gdyż narzędzia prawne zapewniają skuteczną ochronę.

Nr	Nazwa przedsięwzięcia	Etap realizacji ³⁸	Opis podjętych prac
4.	Stworzenie Kujawsko-Pomorskiego Klastra Produkcji Żywności Wysokiej Jakości	zrealizowano	Klaster Spizarnia Kujawsko-Pomorska zarejestrowano w 2014 r. Spizarnia prowadzi swoją statutową działalność, liczy obecnie 11 członków, promuje produkty na wystawach i organizowanych imprezach zarówno w kraju jak i poza jego granicami. W 2020 r. członkowie klastra uczestniczyli w targach "Natura Food".
5.	Utworzenie Regionalnego Centrum Innowacyjności Wsi i Rolnictwa dla rozwoju i transferu innowacji w rolnictwie i przetwórstwie rolno-spożywczym	odstąpiono od realizacji w okresie do roku 2020	Odstąpiono od realizacji projektu ze względu na brak środków na wkład własny. Trwają prace nad opracowaniem dokumentów aplikacyjnych w celu uzyskania finansowania ze środków unijnych, planowane jest wykorzystanie koncepcji rozwoju i transferu innowacji w rolnictwie i przetwórstwie rolno-spożywczym do realizacji regionalnego projektu kluczowego w perspektywie 2021-2027.
6.	Rozwój systemów małej retencji	zrealizowano (działanie ciągłe)	Kujawsko-Pomorski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych we Włocławku zgodnie z uchwałą Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego nr XXXVIII/628/17 z dnia 27 listopada 2017 r. przeszedł w stan likwidacji. 1 stycznia 2018 r. powstało Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, które jest głównym podmiotem odpowiedzialnym za gospodarkę wodną w kraju. Nowy podmiot powstał na podstawie ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne (Dz. U. 2020 poz. 310). W 2020 r. Samorząd Województwa nie realizował zadań inwestycyjnych związanych z rozwojem małej retencji na terenie województwa kujawsko-pomorskiego.
7.	Rozwój i odbudowa sieci melioracji	zrealizowano (działanie ciągłe)	Kujawsko-Pomorski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych we Włocławku zgodnie z uchwałą Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego nr XXXVIII/628/17 z dnia 27 listopada 2017 r. przeszedł w stan likwidacji. 1 stycznia 2018 r. powstało Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, które jest głównym podmiotem odpowiedzialnym za gospodarkę wodną w kraju. Nowy podmiot powstał na podstawie ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne (Dz. U. z 2020 r. poz. 310 z późn. zm.) W 2020 r. miała miejsce współpraca z gminnymi spółkami wodnymi w zakresie utrzymania stanu technicznego urządzeń melioracyjnych. Gminne spółki wodne na realizację 75 zadań otrzymały dotacje celowe z budżetu Województwa Kujawsko-Pomorskiego w wysokości 1 299 730,93 zł.
8.	Rozwój systemu praktyk zawodowych uczniów szkół rolniczych w nowoczesnych gospodarstwach rolnych	zrealizowano	Samorząd Województwa współpracuje z przedstawicielami placówek oświatowych o profilu rolniczym. Praktyki zawodowe uczniów w różnych specjalnościach, związanych z rolnictwem (ogrodnictwo, architektura krajobrazu, gastronomia, hotelarstwo, obsługa i eksploatacja maszyn rolniczych, produkcja roślinna i zwierzęca) odbywały się wielopłaszczyznowo: w szkołach, pracowniach, gospodarstwach rolnych, zakładach pracy, jak również w utworzonych centrach praktycznej nauki w zawodach rolniczych. W placówkach, w których powołano Centra Praktycznej Nauki Zawodów Rolniczych, przy zachowaniu panujących obostrzeń, zgodnie z przyjętymi założeniami programowymi odbywa się praktyczna nauka zawodów dla uczniów młodocianych. Prowadzone są zajęcia praktyczne w zawodach technika mechanizacji rolnictwa, operatora pojazdów mechanicznych, projektowania małej architektury, gastronomii. W centrach młodzież przygotowuje się do egzaminów i zdaje egzaminy końcowe. Prowadzone są również szkolenia dla rolników niebędących uczniami szkół (Gronowo 27 osób). Wypracowane zostały formy współpracy pomiędzy szkołami a producentami maszyn i sprzętu rolniczego, umożliwiając tym samym poznawanie przez uczniów najnowszych zdobyczy i rozwiązań technologicznych, a także odbycie praktyk zawodowych poza centrum w szkołach czy w gospodarstwach rolnych. W 2020 r. praktyczną nauką zawodów rolniczych w Centrach objęto 570 uczniów.
9.	Utworzenie Regionalnego Centrum Eksportu Bezpiecznej i Markowej Żywności	nie rozpoczęto realizacji	Zadanie nie jest realizowane z powodu braku dokumentacji i zabezpieczenia środków finansowych.

Nr	Nazwa przedsięwzięcia	Etap realizacji ³⁸	Opis podjętych prac
Cel strategiczny: Bezpieczeństwo			
1.	Budowa Policyjnego Centrum Dowodzenia dla województwa kujawsko-pomorskiego	nie rozpoczęto realizacji	Z uwagi na brak środków na sfinansowanie tego projektu, Komenda Wojewódzka Policji w Bydgoszczy nie jest w stanie samodzielnie, jedynie z własnego budżetu zrealizować to przedsięwzięcie (przebudowa, wyposażenie, etaty). W obecnej sytuacji prowadzone są prace termomodernizacyjne budynku, który miał być zaadaptowany dla stworzenia w nim przedmiotowego Policyjnego Centrum Dowodzenia, a który wykorzystywany jest na inne cele. Niewykluczone, że jeżeli będzie możliwość sfinansowania zadania ze środków zewnętrznych, KWP w Bydgoszczy powróci do realizacji projektu i planowany wcześniej na ten cel budynek będzie mógł być przystosowany na wskazane potrzeby.
2.	Budowa stopnia wodnego poniżej Włocławka	wstępna faza procesu inwestycyjnego, od 2009 r. do 2028 r.	W 2020 r. podjęte zostały następujące działania: 1. Prowadzona była stała współpraca z Ministerstwem Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej, a także Państwowym Gospodarstwem Wodnym Wody Polskie na rzecz realizacji inwestycji, polegającej na budowie stopnia wodnego poniżej Włocławka. Inwestycję prowadzi PGW Wody Polskie, które utworzyło Biuro Projektów Strategicznych, powołało Kierownika Projektu i w 2020 r. prowadziło dalsze prace związane z przygotowaniem projektu technicznego stopnia oraz uzyskania niezbędnych decyzji administracyjnych. 2. Zgłoszono inwestycję <i>do Krajowego Planu Odbudowy</i> . 3. Uczestniczono w posiedzeniach Rady Rozwoju Obszaru Gospodarczego działającej przy Pomorskiej Specjalnej Strefie Ekonomicznej Sp. z o. o. w grupach poświęconych gospodarce morskiej i żegludze śródlądowej oraz infrastruktury (01.2020 r. i 12.2020 r.). 4. Uczestniczono w konferencji 50-lecia stopnia wodnego we Włocławku (09.2020 r.).
3.	Przygotowanie dokumentacji dla realizacji stopni wodnych poniżej Torunia i w rejonie Chelмна	faza projektowa, od 2009 r. do 2050 r.	W 2020 r. Zarząd Portu Morskiego w Gdańsku opracował <i>Studium wykonalności dla kompleksowego zagospodarowania międzynarodowych dróg wodnych: E40 dla rzeki Wisły na odcinku od Gdańska do Warszawy, E40 od Warszawy do granicy Polska-Białoruś (Brześć) oraz E70 na odcinku od Wisły do Zalewu Wiślanego (Elbląg)</i> . Studium zostało ukończone, jednak nie zostało jeszcze opublikowane. Dokument posłuży aktualnemu Ministerstwu właściwemu ds. gospodarki wodnej, tj. Ministerstwu Infrastruktury w przygotowaniu w 2021 r. kompleksowego <i>Programu dla Wisły</i> , który określi wariantowość zabudowy i modernizacji dolnej Wisły. Samorząd Województwa w ramach realizacji zadania może prowadzić jedynie działania monitorujące ww. proces, gdyż kwestia opracowania dokumentacji należy do PGW Wody Polskie i nie leży w kompetencjach województwa.
4.	Budowa i modernizacja urządzeń zabezpieczających przed powodzią	zrealizowano (działanie ciągłe)	Zgodnie z uchwałą Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego nr XXXVIII/628/17 z dnia 27 listopada 2017 r. Kujawsko-Pomorski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych we Włocławku przeszedł w stan likwidacji. 1 stycznia 2018 r. powstało Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, które jest głównym podmiotem odpowiedzialnym za gospodarkę wodną w kraju. Nowy podmiot powstał na podstawie ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne (Dz. U. poz 310 z późn. zm.). W 2020 r. w ramach zadań związanych z budową i modernizacją urządzeń zabezpieczających przed powodzią na terenie województwa kujawsko-pomorskiego Zarząd Zlewni Włocławek realizował tylko zadania utrzymaniowe o znaczeniu przeciwpowodziowym. Jednym z w/w zadań, realizowanych przez ZZ Włocławek była naprawa płyt parapetu oraz wykonanie umocnienia narożnika bulwaru we Włocławku oraz wszelkiego rodzaju roboty konserwacyjne na ciekach zlokalizowanych na terenie Zarządu Zlewni Włocławek, RZGW Warszawa. Zadania inwestycyjne o przedmiotowym znaczeniu były realizowane przez KPZMiUW we wcześniejszym okresie (tj. poprawa stanu technicznego i bezpieczeństwa przeciwpowodziowego stopnia wodnego we Włocławku oraz modernizacja wału przeciwpowodziowego Niziny Ciecchocińskiej).
5.	Udoskonalenie i upowszechnienie systemu informatycznego powiadomienia ratunkowego	zrealizowano	W województwie kujawsko-pomorskim funkcjonuje Centrum Powiadamiania Ratunkowego (CPR) w Bydgoszczy, które jest jednym z 17 CPR funkcjonujących na terenie Polski. CPR jest jednolitym system, który obsługuje zgłoszenia alarmowe, kierowane na numery alarmowe 112, 997, 998 i 999, umożliwiając przekazanie zgłoszenia alarmowego w celu zaangażowania

Nr	Nazwa przedsięwzięcia	Etap realizacji ³⁸	Opis podjętych prac
			właściwych zasobów ratowniczych. Centrum tworzy wojewoda (na poziomie samorządu województwa nie przystąpiono do realizacji zadania, ponieważ CPR znajdują się w strukturach urzędów wojewódzkich). Wojewoda określa lokalizację i szczegółową organizację CPR z uwzględnieniem kwestii finansowych, społecznych i terytorialnych w celu zapewnienia skuteczności działania systemu. Mając na uwadze zapewnienie sprawności działania systemu, wojewoda może podjąć decyzję o utworzeniu oddziałów Centrum. Wykonywanie zadań CPR jest wspomagane przez system teleinformatyczny. Administratorem systemu teleinformatycznego jest minister właściwy do spraw administracji publicznej.
6.	Stworzenie sieci mobilnych punktów zabezpieczenia operacyjnego akwenów wykorzystywanych turystycznie	b.d.	b.d.
7.	Realizacja infrastruktury związanej z zapewnieniem bezpieczeństwa i ratownictwa drogowego na terenie powiatu Aleksandrowskiego	odstąpiono od realizacji	Nie prowadzono żadnych prac w tym zakresie.
8.	Realizacja projektu poprawy wyposażenia Inspektoratu Transportu Drogowego w sprzęt niezbędny dla realizacji zadań na rzecz ochrony dróg, zapewnienia bezpieczeństwa i ochrony środowiska w ruchu drogowym	zrealizowano	We wcześniejszych latach dokonano zakupu dwóch nowych zestawów wag przenośnych, przeznaczonych do ważenia pojazdów w ruchu (po dwie sztuki wag w każdym zestawie) wraz z wyposażeniem umożliwiającym wydruk oraz archiwizację wyników ważenia. Zadanie zostało sfinansowane ze środków RPO WKP 2014-2020.
Cel strategiczny: Sprawne zarządzanie			
1.	Budowa regionalnej platformy wymiany dobrych praktyk w zakresie zarządzania jednostkami samorządu terytorialnego	zrealizowano (działanie ciągłe)	W 2020 r. odbyło się jedno posiedzenie Forum Samorządowego Województwa Kujawsko-Pomorskiego, które jest platformą debaty i współpracy wszystkich samorządów terytorialnych regionu, służącą do artykułowania interesów i potrzeb zarówno regionu jako całości, jak i poszczególnych powiatów i gmin. Ponadto prowadzona była dalsza współpraca z przedstawicielami Konwentów Samorządowych w regionie. Podejmowane były również działania w ramach Forum Rozwoju Regionalnego, jako inicjatywy środowisk samorządowych, naukowych, gospodarczych i społecznych, mającej na celu dyskusję o sprawach istotnych z punktu widzenia rozwoju społeczno-gospodarczego regionu oraz jego spójności terytorialnej i przestrzennej. W ramach Forum odbyły się 4 spotkania, których tematyka obejmowała: społeczne uwarunkowania rozwoju oraz zagadnienia sprawności i jakości funkcjonowania administracji publicznej w procesie zarządzania rozwojem regionu. W 2020 r. miała również miejsce wymiana doświadczeń z uwzględnieniem bezpieczeństwa ekologicznego w ramach seminariów, które ze względu na pandemię Covid-19 i panujące obostrzenia odbywały się zdalnie.
2.	Promocja i wspieranie Regionalnych Ośrodków Debaty Międzynarodowej w Toruniu i Bydgoszczy	zrealizowano (działanie ciągłe)	Od 2016 r. funkcjonuje tylko jeden ośrodek Debaty Międzynarodowej w województwie kujawsko-pomorskim, który wyłoniony został w drodze konkursu Ministerstwa Spraw Zagranicznych. W latach 2016-2021 rolę tę pełni Wyższa Szkoła Kultury Społecznej i Medialnej w Toruniu, która znalazła się wśród 9 podmiotów w Polsce z różnych województw, które zwyciężyły w konkursie na realizację zadania publicznego Ministerstwa Spraw Zagranicznych. W 2016 r. zasadniczej zmianie uległy założenia funkcjonowania RODM, obecnie wszelkie inicjatywy RODM planowane i przeprowadzane są samodzielnie, z niewielkim udziałem Samorządu Województwa. Zakres działalności Kujawsko-Pomorskiego Ośrodka Debaty Międzynarodowej sprowadza się przede wszystkim do realizacji zadań własnych w oparciu o założenia MSZ w tym zakresie.

Nr	Nazwa przedsięwzięcia	Etap realizacji ³⁸	Opis podjętych prac
			Ze względu na pandemię związaną z Covid-19 w 2020 r. oraz obostrzenia dotyczące wyjazdów zagranicznych, realizacja wspólnych przedsięwzięć w ustalonym zakresie została przełożona na czas umożliwiający sprawną organizację projektów międzynarodowych.
3.	Stworzenie i wdrożenie modelu pozyskania zasobów mieszkaniowych w największych miastach dla zapewnienia potrzeb mieszkaniowych młodych rodzin, przeciwdziałaniu ich emigracji i nakłaniania do imigracji z innych województw	nie rozpoczęto realizacji	W 2020 r. nie były prowadzone działania w tym zakresie.
4.	Rozwój systemu stowarzyszeń wzajemnej pomocy JST w zakresie likwidacji i ograniczania negatywnych skutków zdarzeń żywiołowych (typu Salutaris)	zrealizowano (działanie ciągłe)	<p>W 2020 r. była prowadzona dalsza współpraca z gminami w ramach Kujawsko-Pomorskiego Samorządowego Stowarzyszenia Salutaris, a także doskonalono jego organizacyjne formy działalności. Rok 2020 z uwagi swój specyficzny epidemiczny charakter wpłynął na jeszcze szerszą konieczność doskonalenia organizacyjnych form działalności, a przede wszystkim spowodował, iż wiele standardowych aktywności między innymi w zakresie działań szkoleniowo-edukacyjnych, promocyjno-informacyjnych oraz prewencyjnych trzeba było realizować w formie on-line.</p> <p>Stowarzyszenie aktywnie uczestniczyło w działaniach związanych z ograniczaniem skutków pandemii Covid-19 w województwie kujawsko-pomorskim. Między innymi było zaangażowane w zaprojektowanie i zorganizowanie punktu wytchnieniowego dla personelu medycznego, uczestniczącego w zwalczaniu epidemii. Udzielało także wsparcia finansowego i rzeczowego podmiotom publicznym w zakresie ich aktywności, w procesie leczniczym i opiekuńczym, w związku z ograniczaniem skutków epidemii.</p> <p>Podjęte zostały także działania na rzecz wsparcia jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej, uczestniczących w akcji gaśniczej składowiska opon w Raciniewie w gm. Unisław. W 2020 r. 8 jednostek OSP otrzymało wsparcie finansowe na zakup sprzętu niezbędnego do prowadzenia akcji ratowniczo-gaśniczych na terenie swego działania. W 2020 r. przeprowadzony został kolejny cykl spotkań o charakterze informacyjno-promocyjnym dla przedstawicieli jst i środowisk gospodarczych z zakresu gospodarowania odpadami. W związku z istniejącą sytuacją epidemiczną odbyły się one w formie on-line. Prowadzone były także wizyty studyjne i spotkania, związane z szeroko pojmowanym bezpieczeństwem w obiektach zlokalizowanych na terenach członków Stowarzyszenia (np. Ośrodek Szkolenia Państwowej Straży Pożarnej w Łubiance). Była to okazja do wymiany „dobrych praktyk”, do zapoznania się z problemami i zagadnieniami związanymi z przeciwdziałaniem zmianom klimatycznym i cywilizacyjnym. Odbywały się seminaria problemowe dla przewodniczących rad gmin, miast i powiatów, gdzie prezentowane były zagadnienia szeroko pojmowanego bezpieczeństwa. Zainicjowana została akcja mająca na celu popularyzowanie działań na rzecz przeciwdziałania zmianom klimatycznym, walki ze smogiem i działaniom zmniejszającym emisje szkodliwych substancji do atmosfery w regionie.</p> <p>W 2020 r. swoją działalność kontynuowała Regionalna Pracownia Badań nad Bezpieczeństwem Lokalnym, która z inicjatywy Stowarzyszenia działa w ramach Kolegium Jagiellońskiego – Toruńskiej Szkoły Wyższej w Toruniu. Stowarzyszenie jest współorganizatorem podejmowanych w ramach Pracowni działań, które mają charakter naukowo-badawczy oraz edukacyjno-informacyjny. Niestety nie udało się przeprowadzić VII edycji konkursu dla młodzieży szkolnej pod hasłem „Gmina bezpieczna ekologicznie”, który został odłożony z uwagi na sytuację epidemiczną.</p> <p>Prezes Stowarzyszenia regularnie uczestniczył w pracach Zespołu Ekspertów zajmującego się inicjatywami na rzecz rozwiązywania problemów oraz podejmowania działań w zakresie bezpieczeństwa w regionie, powołanego na mocy porozumienia Marszałka Województwa i Wojewody Kujawsko-Pomorskiego.</p> <p>Stowarzyszenie było współorganizatorem dorocznej, ogólnopolskiej konferencji poświęconej bezpieczeństwu lokalnemu w KJ TSW w Toruniu dla przedstawicieli środowisk samorządowych oraz naukowych i organizacji pozarządowych oraz</p>

Nr	Nazwa przedsięwzięcia	Etap realizacji ³⁸	Opis podjętych prac
			<p>międzynarodowego kongresu, poświęconego problematyce bezpieczeństwa. Prowadzono również cykliczne spotkania z przedstawicielami samorządów lokalnych (konwentów, rad miast i gmin).</p> <p>Zarząd Stowarzyszenia w 2020 r. podjął kolejne wysiłki na rzecz nawiązywania współpracy z organizacjami i instytucjami z terenu województwa oraz w skali krajowej. Zaowocowało to przygotowaniem do podpisania kolejnych porozumień o współpracy na rzecz szeroko rozumianego bezpieczeństwa. W 2020 r. zasady partnerskiej współpracy uzgodniono z:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kujawsko-Pomorską Izbą Rolniczą, - Włocławskim Towarzystwem Naukowym, - Fundacją Kujawsko-Pomorskie Forum Rozwoju Regionalnego. <p>Aktualnie do Stowarzyszenia należy 68 jednostek samorządu lokalnego, w tym jeden powiat. Roczna suma składek członkowskich wynosi ponad 185 000 zł. W 2020 r. Stowarzyszenie udzieliło pomocy swoim członkom (niektórym części, niż 1 raz) na łączną kwotę ok. 175 317,28 tys. zł.</p>
5.	Optymalizacja podziału administracyjnego	odstąpiono od realizacji	<p>W projekcie nowej strategii rozwoju województwa planowano zawrzeć kierunek działań w zakresie optymalizacji podziału administracyjnego. Jednakże w trakcie konsultacji społecznych prowadzonych w 2020 r. partnerzy samorządowi nie wyrazili aprobaty dla tego rozwiązania, w związku z czym zrezygnowano z umieszczenia go w finalnej wersji projektu strategii rozwoju województwa.</p>
6.	Wykonanie kompleksowej inwentaryzacji i waloryzacji zasobów przyrodniczych województwa	zrealizowano	<p>W 2020 r. wykonano inwentaryzację i waloryzację przyrodniczą obszarów potencjalnie najcenniejszych pod względem przyrodniczym i krajobrazowym na terenie południowej, wschodniej i północnej części gminy Brzuze wraz z terenami przylegającymi sąsiednich gmin (Wąpielsk, Rypin, Rogowo, Chrostkowo), mającą na celu określenie zasadności powołania jednej z form ochrony przyrody tj. parku krajobrazowego lub obszaru chronionego krajobrazu oraz ewentualne określenie jej elementów zgodnie z art. 16 ust. 3 lub art. 23 ust. 2 (w zależności od formy ochrony przyrody) ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2020 r., poz. 55 z późn. zm.)</p> <p>W latach 2016-2020 przeprowadzono kompleksową weryfikację granic i zasad funkcjonowania wszystkich znajdujących się na terenie województwa kujawsko-pomorskiego obszarów chronionego krajobrazu i parków krajobrazowych, czego efektem oprócz opracowań naukowych są projekty, bądź przyjęte uchwały w sprawie przedmiotowych form ochrony przyrody.</p>
7.	Weryfikacja granic i zasad funkcjonowania obszarów chronionego krajobrazu i parków krajobrazowych	zrealizowano (działania ciągłe)	<p>Weszły w życie następujące uchwały: uchwała Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego nr XXVI/382/20 z dnia 26 października 2020 r. w sprawie Brodnickiego Parku Krajobrazowego; uchwała Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego nr XXV/371/20 z dnia 28 września 2020 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Drumliny Zbójeńskie; uchwała Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego nr XXIII/342/20 z dnia 22 czerwca 2020 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Osy i Gardęgi; uchwała Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego nr XXIII/343/20 z dnia 22 czerwca 2020 r. w sprawie Śliwickiego Obszaru Chronionego Krajobrazu; uchwała Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego nr XXIII/344/20 z dnia 22 czerwca 2020 r. w sprawie Nadnoteckiego Obszaru Chronionego Krajobrazu; uchwała Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego nr XIV/286/20 z dnia 24 lutego 2020 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Jezioro Modzerowskie; uchwała Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego nr XIV/287/20 z dnia 24 lutego 2020 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Jezioro Skepskie; uchwała Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego nr XIV/288/20 z dnia 24 lutego 2020 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu Jezior Żędowskich.</p> <p>W latach 2016-2020 przeprowadzono kompleksową weryfikację granic i zasad funkcjonowania wszystkich znajdujących się na terenie województwa kujawsko-pomorskiego obszarów chronionego krajobrazu i parków krajobrazowych, czego efektem oprócz opracowań naukowych są projekty, bądź przyjęte uchwały w sprawie przedmiotowych form ochrony przyrody.</p>
8.	Opracowanie projektu wsparcia rozwoju gmin położonych na terenach objętych obszarowymi formami	zrealizowano (działanie ciągłe)	<p>Przedsięwzięcie realizowane jest poprzez ustanowienie w ramach RPO WKP 2014-2020 kryteriów wsparcia dla poszczególnych gmin. Pośrednio zawierają one katalog możliwych instrumentów kompensacyjnych wraz z zasadami kompensacji ograniczeń rozwojowych, wynikających z położenia gmin na terenie obszarowych form ochrony przyrody województwa kujawsko-</p>

Nr	Nazwa przedsięwzięcia	Etap realizacji ³⁸	Opis podjętych prac
	ochrony przyrody w zakresie szeroko rozumianych inwestycji proekologicznych		pomorskiego. Powyższe wywodzi się także ze specjalistycznych analiz wykonanych w 2014 r., które wykazały, iż nie zachodzi potrzeba stosowania innego rodzaju interwencji od określonego powyżej. Zwraca się uwagę, że zadanie pośrednio związane jest także z realizacją audytu krajobrazowego województwa kujawsko-pomorskiego.
9.	„Nowe otwarcie Funduszu Wsparcia” – opracowanie i wdrożenie założeń Funduszu Wsparcia dostosowanego do nowych założeń interwencji	odstąpiono od realizacji	Stymulowanie rozwoju na poziomie lokalnym odbywa się za pomocą innych instrumentów. W przyszłości nie wyklucza się powrotu do idei Funduszu Wsparcia, jeśli zaistnieją sprzyjające uwarunkowania finansowe i organizacyjne, a podtrzymanie tej idei będzie nadal oceniane jako zasadne.
10.	Opracowanie i realizacja regionalnej koncepcji rozwoju sieci gazowych	odstąpiono od realizacji	Wobec braku możliwości inwestycyjnych w tym zakresie, opracowanie koncepcji nie było zasadne. Istota problemu jest jednak aktualna i powinna być podejmowana w nowej perspektywie finansowej w miarę pojawiających się możliwości finansowych i w dostosowaniu do zmian technologicznych.
11.	Opracowanie i realizacja regionalnej koncepcji reelektryfikacji terenów wiejskich	odstąpiono od realizacji	W pewnym zakresie działania w tym kierunku realizowane są poprzez działania podejmowane w ramach RPO WKP 2014-2020. Z programu zrealizowane zostały dwa projekty dotyczące budowy/przebudowy sieci elektroenergetycznych, dedykowanych przyłączeniu nowych jednostek wytwórczych energii z OZE, do Krajowego Systemu Elektroenergetycznego. Projekty o łącznej wartości 60,79 mln zł, uzyskały dofinansowanie z RPO WKP 2014-2020 w kwocie 32,45 mln zł. Odstąpiono jednak od realizacji koncepcji sensu stricto ze względu na brak szerszych możliwości inwestycyjnych. Istota problemu jest jednak zasadna i powinna być podejmowana w nowej perspektywie finansowej w miarę pojawiających się możliwości finansowych – jako element zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego oraz transformacji energetycznej.
12.	Opracowanie i wdrożenie regionalnych standardów w dziedzinie ładu przestrzennego	zrealizowano (działanie ciągłe)	W 2015 r. opracowano <i>Regionalne zasady i standardy kształtowania ładu przestrzennego w polityce województwa kujawsko-pomorskiego przy wykorzystaniu środków publicznych w okresie programowania 2014-2020</i> , które są wykorzystywane jako kryterium dostępowe w konkursach na projekty inwestycyjne w RPO WKP 2014-2020. W 2020 r. kontynuowane były prace nad audytem krajobrazowym, który pośrednio będzie regulował pewne aspekty ładu przestrzennego. Prace wykonane na rzecz audytu pozwolą uzyskać dodatkową wiedzę na temat tego zagadnienia, co będzie sprzyjało ewentualnemu programowaniu kolejnych instrumentów interwencji.
13.	Opracowanie i wdrożenie przestrzennych założeń eksploatacji kopalni jako podstawy dla ochrony przestrzeni województwa	odstąpiono od realizacji w okresie do 2020 roku	Zagadnienie było przedmiotem analiz podczas trwających prac na rzecz audytu krajobrazowego województwa kujawsko-pomorskiego. Wyniki audytu pokażą na ile zasadne jest podejmowanie dedykowanych założeń. W 2020 r. Marszałek Województwa Kujawsko-Pomorskiego wydał 8 decyzji na wydobywanie kopalni (złoża: Tupadły-Przedbojowice II, Łojewo VI, Podgaj I, Pędzewo VIII, Kościelec, Wojdał 30, Mlewo V i Sipiory VI) o łącznej powierzchni 0,6 km ² .
14.	Opracowanie i wdrożenie przestrzennych założeń rozwoju OZE („Przestrzeń dla OZE”) jako podstawy dla ochrony przestrzeni województwa oraz wspierania rozwoju OZE dostosowanych do walorów środowiskowych	odstąpiono od realizacji	Obserwacje zmian w zagospodarowaniu w konsekwencji zmian prawnych, dotyczących lokalizacji elektrowni wiatrowych (tzw. ustawa odległościowa), prowadzą do wniosku, że skutecznie zablokowano możliwość niekontrolowanego rozwoju energetyki wiatrowej w sposób kolizyjny z warunkami życia ludności – to zagadnienie stanowiło najważniejszy problem w polityce regionalnej województwa wobec OZE. Dodatkowo zagadnienie zostało ujęte m.in. w <i>Programie ochrony środowiska województwa kujawsko-pomorskiego na lata 2017-2020 z perspektywą na lata 2021-2024</i> wraz z prognozą oddziaływania na środowisko, który został przyjęty uchwałą nr XXXVI/611/17 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 25 września 2017 r.
15.	Wdrożenie projektu „Infostrada Kujaw i Pomorza”	zaawansowana faza procesu inwestycyjnego, od 2016 r. do 2023 r.	Informacja o przebiegu realizacji projektu w 2020 r.: <u>E-administracja, Infrastruktura, SIP (System Informacji Przestrzennej):</u> – w 2020 r. została zawarta umowa polegająca na opracowaniu koncepcji architektury Platformy Miejskiej dla miast prezydenckich: Bydgoszczy, Torunia, Włocławka i Grudziądza. W drodze postępowania in house zadanie jest

Nr	Nazwa przedsięwzięcia	Etap realizacji ³⁸	Opis podjętych prac
	= przedsięwzięcie 18. Budowa regionalnego portalu informacji przestrzennej		<p>realizowane przez Kujawsko-Pomorskie Centrum Kompetencji Cyfrowych Sp. z o. o. Termin zakończenia umowy – koniec lutego 2021 r.,</p> <ul style="list-style-type: none"> – w 2020 r. została zawarta umowa na opracowanie warunków technicznych dot. uruchomienia "Centrum Komunikacji z Mieszkańcem" w Urzędzie Miasta Torunia z Think IT Consulting, prace podzielono na cztery etapy realizacji. Obecnie trwają prace Miasta Torunia, dotyczące ogłoszenia postępowania na uruchomienie "CKzM" dla miasta Torunia – przewidywany termin ogłoszenia postępowania – przełom I i II kwartału 2021 r., – na podstawie rozstrzygniętego postępowania przeprowadzonego przez Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Minikowie, utworzono portal internetowy, prezentujący dane meteorologiczne i modele chorobowe roślin. Odbiór zadania w I kwartale 2020 r., – zakończone zostało postępowanie na Modernizację i Rozbudowę Systemu Informacji Przestrzennej WKP-ERGO. Planowany termin realizacji 2 lata, zrealizowano już część zaplanowanych prac, – w dniu lipcu 2020 r. zamieszczono informację o rozstrzygniętym postępowaniu dotyczącym "Rozbudowy systemu PZGiK użytkowanego w Wojewódzkim Ośrodku Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej w Toruniu na obsługę internetową wraz z instruktażem", prowadzoną przez Geodetę Województwa w ramach projektu. W sierpniu 2020 r. podpisana została umowa z wykonawcą – firmą GEOBID Sp. z o.o. Prace zostały wykonane a zamawiający przystąpił do weryfikacji wykonanych prac oraz podpisania protokołu odbioru. Zrealizowano zamówienie na rozbudowę 19 stacji meteorologicznych dla ODR w Minikowie, którego nie udało się zrealizować w 2018 r., – w 2020 r. przeprowadzono konsultacje ze wszystkimi partnerami projektu "Infostrada Kujaw i Pomorza 2.0" dotyczące planowanego zakupu infrastruktury, zgodnie z zapotrzebowaniem ujętym przez partnerów projektu w ramach zawartych umów partnerskich. Trwają obecnie prace dotyczące opracowania opisu przedmiotu zamówienia. Planowane ogłoszenie zamówienia – I kwartał 2021 r. <p><u>Cyfryzacja mapy zasadniczej, zobrazowania lotnicze oraz prace geodezyjno-kartograficzne:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – trwają prace dotyczące rozstrzygniętego przetargu na realizację usługi, polegającej na aktualizacji bazy danych obiektów topograficznych (BDOT10k) dla wybranych powiatów województwa kujawsko-pomorskiego realizowane przez geodetę województwa, – trwają prace dotyczące przeprowadzonych przetargów i podpisanych umów dla 19 powiatów województwa na digitalizację baz danych BDOT500 i GESUT, – trwają prace dotyczące przeprowadzonego przetargu i podpisanej umowy na kompleksową inspekcję, monitoring i kontrolę prac geodezyjno-kartograficznych realizowanych w ramach modułu powiatowego projektu „Infostrada Kujaw i Pomorza 2.0”; wdrożenie usprawniających mechanizmów informatycznych wspomagających proces wykonania i nadzoru prac geodezyjno-kartograficznych oraz kontrolę prac fotogrametrycznych obejmujących całe województwo kujawsko-pomorskie, – trwają prace dotyczące rozstrzygniętego przetargu na: digitalizację dokumentów państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego (PZGiK), utworzenie bazy danych BDOT500, modernizację ewidencji gruntów i budynków (EGiB) oraz przeprowadzenie działań harmonizujących zbiory danych miasta Torunia w ramach projektu: „Infostrada Kujaw i Pomorza 2.0”, – trwają prace dotyczące rozstrzygniętego postępowania miasta Bydgoszczy dotyczącego „Utworzenia bazy danych BDOT500 oraz przeprowadzenia działań harmonizujących zbiory danych Miasta Bydgoszczy”, – na przełomie 2019/2020 r. dostarczony został sprzęt informatyczny w związku z zakończonym w IV kwartale 2019 r. przetargiem na zakup infrastruktury informatycznej dla regionu dot. „Zakupu dwóch serwerów, macierzy dyskowej oraz skanerów dokumentów na potrzeby funkcjonowania UMWKP”. W I kwartale 2020 r. Dep. Cyfryzacji otrzymał sprzęt komputerowy w związku z zakończonym postępowaniem na zakup sprzętu komputerowego, oprogramowania i akcesoriów

Nr	Nazwa przedsięwzięcia	Etap realizacji ³⁸	Opis podjętych prac
			<p>na potrzeby UMWKP. Zakup sprzętu ma zapewnić sprawną pracę urzędu, a przede wszystkim bezpieczne funkcjonowanie urzędowych baz danych.</p> <p><u>Promocja projektu „Infostrada Pomorza i Kujaw”</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – Monika Małkowska – GRAFIK – umowa z 20.02.2020 r. dot. wykonywania projektów graficznych, – MSM – umowa z dnia 17.07.2020 r. – produkcja oraz emisja 6 audycji o tematyce cyfrowej w województwie kujawsko-pomorskim, promujących projekt „Infostrada Kujaw i Pomorza 2.0”: film – Geoportal – do 8 min., film – digitalizacja dokumentacji kartograficznej i map – do 8 min., film – stacje meteorologiczne – do 8 min., film instruktażowy – Geoportal – do 8 min., spot Geopotal – do 1 min., spot – stacje meteorologiczne – do 1 min, – TELEWIZJA POLSKA S.A., Oddział w Bydgoszczy – umowa z 17.07.2020 r. – produkcja oraz emisja audycji (spotu) o stacjach meteorologicznych dla projektu „Infostrada Kujaw i Pomorza 2.0, – TELEWIZJA POLSKA S.A. Oddział w Bydgoszczy – umowa z 22.10.2020 r. – produkcja oraz emisja audycji (spotu) o obszarach chronionych w Geoportalu dla projektu „Infostrada Kujaw i Pomorza 2.0” (30 emisji): audycja o obszarach chronionych w Geoportalu, ok. 1 min, 3 audycje o obszarach chronionych geoportalu – każda po 15-17 sek., audycja wizerunkowa, – Socialmediowo Monika Nowakowska – umowa z dnia 17.07.2020 r. – konsultacje w zakresie nakreślenia formuły działań informacyjno-promocyjnych, dotyczących tworzenia wizerunku w mediach tradycyjnych i społecznościowych w ramach projektu pn. „Infostrada Kujaw i Pomorza 2.0”, – Fundacja Tumult – umowa z 13.11.2020 r. – promocja 3 projektów podczas Międzynarodowego Festiwalu Sztuki Autorów Zdjęć Filmowych „CAMERIMAGE”, który odbył się w dniach 14-21 listopada 2020 r. w Toruniu, – Time S.A. – umowa z 16.11.2020 r. produkcja i emisja 2 audycji radiowych (zasięg lokalny – województwo kujawsko-pomorskie) promujących projekt „Infostrada Kujaw i Pomorza 2.0”: produkcja 1 audycji dotyczącej stacji meteorologicznych, produkcja 1 audycji dotyczącej Geoportalu. Audycje emitowane będą na antenie Radia Eska (Toruń, Bydgoszcz, Grudziądz) oraz radia WAWA w Toruniu.
16.	Cyfryzacja danych państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego	zrealizowano (działanie ciągłe)	<p>W 2020 r. wykonano aktualizację Bazy Danych Obiektów Topograficznych (BDOT10k) dla powiatu toruńskiego z terenu województwa kujawsko-pomorskiego oraz opracowanie 8 arkuszy mapy topograficznej w skali 1:10 000 dla miasta Bydgoszczy i miasta Chełmży na podstawie zaktualizowanej bazy danych. Natomiast 25 września 2019 r. została zawarta umowa na aktualizację Bazy Danych Obiektów Fotograficznych województwa kujawsko-pomorskiego dla 13 powiatów: nakielskiego, sępoleńskiego, tucholskiego, aleksandrowskiego, inowrocławskiego, radziejowskiego, włocławskiego, bydgoskiego, grudziądzkiego, świeckiego, żnińskiego, miasta Włocławek. Środki na ten cel przeznaczone zostały z RPO WKP 2014-2020. Wykonano I etap dotyczący powiatów nakielskiego, sępoleńskiego i tucholskiego, II etap dotyczący powiatów aleksandrowskiego, inowrocławskiego, mogileńskiego, radziejowskiego, włocławskiego, miasta Włocławek.</p>
17.	Wykonanie diagnozy stanu ładu przestrzennego w województwie	zrealizowano	<p>Zadanie zostało zrealizowane w 2017 r., więcej informacji w tym zakresie znajduje się w <i>Raporcie z realizacji Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+ w 2017 r.</i></p>
18.	Budowa regionalnego portalu informacji przestrzennej = przedsięwzięcie 15. Wdrożenie projektu „Infostrada Kujaw i Pomorza”	zaawansowana faza procesu inwestycyjnego, od 2016 r. do 2023 r.	<p>Informacja o przebiegu realizacji projektu w 2020 r.:</p> <p><u>E-administracja, Infrastruktura, SIP (System Informacji Przestrzennej):</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – w 2020 r. została zawarta umowa polegająca na opracowaniu koncepcji architektury Platformy Miejskiej dla miast prezydenckich: Bydgoszczy, Torunia, Włocławka i Grudziądz. W drodze postępowania in house zadanie jest realizowane przez Kujawsko-Pomorskie Centrum Kompetencji Cyfrowych Sp. z o. o. Termin zakończenia umowy – koniec lutego 2021 r., – w 2020 r. została zawarta umowa na opracowanie warunków technicznych dot. uruchomienia "Centrum Komunikacji z Mieszkańcem" w Urzędzie Miasta Torunia z Think IT Consulting, prace podzielono na cztery etapy realizacji. Obecnie

Nr	Nazwa przedsięwzięcia	Etap realizacji ³⁸	Opis podjętych prac
			<p>trwają prace Miasta Torunia, dotyczące ogłoszenia postępowania na uruchomienie "CKzM" dla miasta Torunia – przewidywany termin ogłoszenia postępowania – przełom I i II kwartału 2021 r.,</p> <ul style="list-style-type: none"> – na podstawie rozstrzygniętego postępowania przeprowadzonego przez Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Minikowie, utworzono portal internetowy, prezentujący dane meteorologiczne i modele chorobowe roślin. Odbiór zadania w I kwartale 2020 r., – zakończone zostało postępowanie na Modernizację i Rozbudowę Systemu Informacji Przestrzennej WKP-ERGO. Planowany termin realizacji 2 lata, zrealizowano już część zaplanowanych prac, – w dniu lipcu 2020 r. zamieszczono informację o rozstrzygniętym postępowaniu dotyczącym "Rozbudowy systemu PZGiK użytkowanego w Wojewódzkim Ośrodku Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej w Toruniu na obsługę internetową wraz z instruktażem", prowadzoną przez Geodetę Województwa w ramach projektu. W sierpniu 2020 r. podpisana została umowa z wykonawcą – firmą GEOBID Sp. z o.o. Prace zostały wykonane a zamawiający przystąpił do weryfikacji wykonanych prac oraz podpisania protokołu odbioru. Zrealizowano zamówienie na rozbudowę 19 stacji meteorologicznych dla ODR w Minikowie, którego nie udało się zrealizować w 2018 r., – w 2020 r. przeprowadzono konsultacje ze wszystkimi partnerami projektu "Infostrada Kujaw i Pomorza 2.0" dotyczące planowanego zakupu infrastruktury, zgodnie z zapotrzebowaniem ujętym przez partnerów projektu w ramach zawartych umów partnerskich. Trwają obecnie prace dotyczące opracowania opisu przedmiotu zamówienia. Planowane ogłoszenie zamówienia – I kwartał 2021 r. <p><u>Cyfryzacja mapy zasadniczej, zobrazowania lotnicze oraz prace geodezyjno-kartograficzne:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – trwają prace dotyczące rozstrzygniętego przetargu na realizację usługi, polegającej na aktualizacji bazy danych obiektów topograficznych (BDOT10k) dla wybranych powiatów województwa kujawsko-pomorskiego realizowane przez geodetę województwa, – trwają prace dotyczące przeprowadzonych przetargów i podpisanych umów dla 19 powiatów województwa na digitalizację baz danych BDOT500 i GESUT, – trwają prace dotyczące przeprowadzonego przetargu i podpisanej umowy na kompleksową inspekcję, monitoring i kontrolę prac geodezyjno-kartograficznych realizowanych w ramach modułu powiatowego projektu „Infostrada Kujaw i Pomorza 2.0”; wdrożenie usprawniających mechanizmów informatycznych wspomagających proces wykonania i nadzoru prac geodezyjno-kartograficznych oraz kontrolę prac fotogrametrycznych obejmujących całe województwo kujawsko-pomorskie, – trwają prace dotyczące rozstrzygniętego przetargu na: digitalizację dokumentów państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego (PZGiK), utworzenie bazy danych BDOT500, modernizację ewidencji gruntów i budynków (EGiB) oraz przeprowadzenie działań harmonizujących zbiory danych miasta Torunia w ramach projektu: „Infostrada Kujaw i Pomorza 2.0”, – trwają prace dotyczące rozstrzygniętego postępowania miasta Bydgoszczy dotyczącego „Utworzenia bazy danych BDOT500 oraz przeprowadzenia działań harmonizujących zbiory danych Miasta Bydgoszczy”, – na przełomie 2019/2020 r. dostarczony został sprzęt informatyczny w związku z zakończonym w IV kwartale 2019 r. przetargiem na zakup infrastruktury informatycznej dla regionu dot. „Zakupu dwóch serwerów, macierzy dyskowej oraz skanerów dokumentów na potrzeby funkcjonowania UMWKP”. W I kwartale 2020 r. Dep. Cyfryzacji otrzymał sprzęt komputerowy w związku z zakończonym postępowaniem na zakup sprzętu komputerowego, oprogramowania i akcesoriów na potrzeby UMWKP. Zakup sprzętu ma zapewnić sprawną pracę urzędu, a przede wszystkim bezpieczne funkcjonowanie urzędowych baz danych. <p><u>Promocja projektu „Infostrada Pomorza i Kujaw”</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – Monika Małkowska – GRAFIK – umowa z 20.02.2020 r. dot. wykonywania projektów graficznych,

Nr	Nazwa przedsięwzięcia	Etap realizacji ³⁸	Opis podjętych prac
			<ul style="list-style-type: none"> - MSM – umowa z dnia 17.07.2020 r. – produkcja oraz emisja 6 audycji o tematyce cyfrowej w województwie kujawsko-pomorskim, promujących projekt „Infostrada Kujaw i Pomorza 2.0”: film – Geoportal – do 8 min., film – digitalizacja dokumentacji kartograficznej i map – do 8 min., film – stacje meteorologiczne – do 8 min., film instruktażowy – Geoportal – do 8 min., spot Geopotal – do 1 min., spot – stacje meteorologiczne – do 1 min, - TELEWIZJA POLSKA S.A., Oddział w Bydgoszczy – umowa z 17.07.2020 r. – produkcja oraz emisja audycji (spotu) o stacjach meteorologicznych dla projektu „Infostrada Kujaw i Pomorza 2.0, - TELEWIZJA POLSKA S.A. Oddział w Bydgoszczy – umowa z 22.10.2020 r. – produkcja oraz emisja audycji (spotu) o obszarach chronionych w Geoportalu dla projektu „Infostrada Kujaw i Pomorza 2.0” (30 emisji): audycja o obszarach chronionych w Geoportalu, ok. 1 min, 3 audycje o obszarach chronionych geoportalu – każda po 15-17 sek., audycja wizerunkowa, - Socialmediowo Monika Nowakowska – umowa z dnia 17.07.2020 r. – konsultacje w zakresie nakreślenia formuły działań informacyjno-promocyjnych, dotyczących tworzenia wizerunku w mediach tradycyjnych i społecznościowych w ramach projektu pn. „Infostrada Kujaw i Pomorza 2.0”, - Fundacja Tumult – umowa z 13.11.2020 r. – promocja 3 projektów podczas Międzynarodowego Festiwalu Sztuki Autorów Zdjęć Filmowych „CAMERIMAGE”, który odbył się w dniach 14-21 listopada 2020 r. w Toruniu, - Time S.A. – umowa z 16.11.2020 r. produkcja i emisja 2 audycji radiowych (zasięg lokalny – województwo kujawsko-pomorskie) promujących projekt „Infostrada Kujaw i Pomorza 2.0”: produkcja 1 audycji dotyczącej stacji meteorologicznych, produkcja 1 audycji dotyczącej Geoportalu. Audycje emitowane będą na antenie Radia Eska (Toruń, Bydgoszcz, Grudziądz) oraz radia WAWA w Toruniu.
19.	Utworzenie portalu „Przyjazna przestrzeń”	odstąpiono od realizacji	Działania o zbliżonym charakterze zostały ujęte w ramach realizacji przedsięwzięć nr 15 „Wdrożenie projektu Infostrada Kujaw i Pomorza” i 18 „Budowa regionalnego portalu informacji przestrzennej”. W związku z powyższym nie zachodzi potrzeba realizacji odrębnego przedsięwzięcia, które powielaloby już zrealizowane działania.
20.	Realizacja projektu „Zintegrowane Działania Planistyczne w Przestrzeni”	zrealizowano	Pierwotna idea przedsięwzięcia została zrealizowana pośrednio w ramach przedsięwzięć nr 15 „Wdrożenie projektu Infostrada Kujaw i Pomorza” i 18 „Budowa regionalnego portalu informacji przestrzennej”.
21.	Budowa i modernizacja instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych, w tym mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów i recyklingu odpadów	zrealizowano	Przedsięwzięcie zostało zrealizowane w 2016 r. W 2020 r. funkcjonowały wszystkie zaplanowane w wojewódzkim planie gospodarki odpadami i wyznaczone przez Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego regionalne instalacje do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych oraz do przetwarzania odpadów zielonych i innych bioodpadów.
22.	Opracowanie projektu kompleksowego zagospodarowania komunalnych osadów ściekowych w celach energetycznych	odstąpiono od realizacji	Monitoruje się zmiany technologiczne w zakresie wykorzystania osadów ściekowych. Jak dotąd nie zdecydowano się na podjęcie opracowania projektu ze względów ekonomicznych. Zagadnienie może być aktualne po 2020 r. w zależności od sytuacji ekonomicznej i stanu prawnego.
23.	Rozwój sieci dystrybucyjnej LNG na potrzeby zrównoważonego transportu regionalnego	odstąpiono od realizacji	Z uwagi na bardzo małą liczbę taboru zasilanego LNG oraz ze względu na upowszechnianie nowocześniejszych technologii zasilania pojazdów (np. elektryczne) nie planuje się rozwijać sieci dystrybucyjnej LNG.
Cel strategiczny: Tożsamość i dziedzictwo			
1.	Podjęcie działań na rzecz upowszechniania wiedzy	zrealizowano (działanie ciągłe)	<p><u>Dep. Sportu i Turystyki:</u> Inauguracja sezonu turystycznego w formie kampanii internetowej promującej akcją „Paszport do natury”, zachęcającej do poznawania miejsc w regionie, związanych z naturą (m.in. parków krajobrazowych). Organizacja akcji promocyjnej "Poznaj</p>

Nr	Nazwa przedsięwzięcia	Etap realizacji ³⁸	Opis podjętych prac
	o województwie wśród jego mieszkańców		<p>region z przewodnikiem" – oprowadzanie po atrakcjach turystycznych regionu; konkursu filmowego „Z kamerą wśród Piastów”. Wsparcie finansowe zadań publicznych, realizowanych przez organizacje pozarządowe, adresowanych do dzieci i młodzieży w zakresie organizacji konkursów krajoznawczych i rajdów krajoznawczych.</p> <p><u>Dep. Edukacji:</u> Informacje o edukacji w województwie systematycznie ukazują się w regionalnych mediach, na stronie internetowej kujawsko-pomorskie.pl, w dwumiesięczniku dla nauczycieli "UczMy" oraz na stronach Kujawsko-Pomorskich Centrów Edukacji Nauczycieli. Dodatkowo na platformie „Edupolis” udostępniane są materiały i treści dydaktyczne. Portal jest także miejscem do tworzenia i przechowywania regionalnych treści edukacyjnych. Umożliwia budowanie społeczności nauczycieli i uczniów udostępniających, a także wymieniających między sobą tworzone materiały.</p> <p><u>Dep. Środowiska:</u> W 2020 r. przeprowadzono szereg licznych przedsięwzięć edukacyjno-promocyjnych oraz informacyjnych na terenie województwa kujawsko-pomorskiego, w tym w ramach projektu pn. „Edukacja społeczności zamieszkujących obszary chronione województwa kujawsko-pomorskiego. Lubię tu być... na zielonym!” Zrealizowano:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zielone szkoły (1), w których udział wzięło 40 uczestników, – wakacyjne warsztaty ekologiczne (13), w których udział wzięło 442 uczestników, – jednodniowe wycieczki (6), w których udział wzięło 209 uczestników, – konkurs Eko-Lider, w którym udział wzięło 39 uczniów, <p>Przeprowadzono:</p> <ul style="list-style-type: none"> – przygotowanie i produkcję map rowerowych i turystycznych na terenach parków krajobrazowych – 50 000,00 szt., – zakup ekologicznych pomocy naukowych, – kampanie konkursowe dla dzieci i młodzieży na kanałach i profilach w mediach społecznościowych, – konkursy dla dziennikarzy i blogerów – 1 konkurs (4 konkursy w projekcie w ogóle), – zajęcia edukacyjne w szkołach i przedszkolach w których udział wzięło około 4 000 dzieci. <p>Projekt pn. „Edukacja społeczności zamieszkujących obszary chronione województwa kujawsko-pomorskiego. Lubię tu być ... na zielonym!”, jest współfinansowany w ramach działania 2.4 „Ochrona przyrody i edukacja ekologiczna” ze środków <i>Programu operacyjnego infrastruktura i środowisko 2014-2020</i>. Jego głównym celem jest zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców województwa kujawsko-pomorskiego, dotyczącej wartości terenów chronionych województwa, wiedzy na temat form ich ochrony i korzyści z tego płynących dla mieszkańców obecnie i na przyszłość. Źródłami finansowania projektu oprócz środków UE są także: budżet województwa oraz środki WFOŚiGW w Toruniu. Okres realizacji projektu: 1 stycznia 2017 r. – 31 grudnia 2020 r.</p> <p>Poza ww. działaniami realizowanymi w projekcie edukacyjnym, w 2020 r. Dep. Środowiska przeprowadził następujące przedsięwzięcia, mające na celu upowszechnianie wiedzy o województwie: współorganizował różnego rodzaju przedsięwzięcia, dotyczące edukacji ekologicznej m.in.: szkolenia, spotkania, kampanie, akcje edukacyjne, festiwale i eventy; zrealizowano m.in.: kampanię promocyjno-edukacyjną (w formie jednodniowych wycieczek dla dzieci i młodzieży z zakresu edukacji ekologiczno-przyrodniczej wraz z wyżywieniem oraz wykonaniem pamiątkowych gadżetów dla jej uczestników w miesiącu październiku 2020 r.), Międzynarodowy Festiwal Sztuk Wizualnych Inspirowanych Naturą „Sztuka Natury” Toruń 2020, projekt pn. „...dęby rosną”. Ponadto zrealizowany został film dokumentalno-przyrodniczy pt. „Drzewa w mieście”, przeznaczony do emisji w telewizji i Internecie.</p>
2.	Rozwój projektu Kujawsko-Pomorskiej Biblioteki Cyfrowej <u>Aktualna nazwa przedsięwzięcia:</u>	faza zaawansowana, od 2016 r. do 2023 r.	Okres realizacji projektu "Kultura w zasięgu 2.0" został wydłużony do 30 czerwca 2023 r. W 2020 r. ze względu na trwający od marca stan pandemii realizacja projektu była wysoce utrudniona, z powodu okresów przerw w działaniu instytucji kultury (lockdown) oraz szeregu obostrzeń sanitarnych, powodujących utrudnienia i wydłużenie procedur wymagających fizycznych kontaktów wykonawców z pracownikami instytucji kultury. Pomimo tych utrudnień w ramach projektu zrealizowano ok 80%

Nr	Nazwa przedsięwzięcia	Etap realizacji ³⁸	Opis podjętych prac
	Upowszechnienie dostępu do kultury poprzez digitalizację zasobów dziedzictwa regionalnego i informatyzację instytucji kultury		zadania pn. "Zakup usług digitalizacji dla partnerów projektu" – w ramach zadania zakontraktowani wykonawcy zewnętrzni realizowali digitalizację obiektów dziedzictwa regionalnego należących do 37 instytucji kultury partnerów projektu. W 2020 r. powstał dzięki temu zasób cyfrowy liczący ponad 48 tys. obiektów. Realizacja zadania zakończy się w I połowie 2021 r. Gotowa jest dokumentacja na realizację kolejnych zadań, m.in. "Platforma wirtualnego przewodnictwa" oraz "System elektronicznego plakatu", które zostaną uruchomione w 2021 r. – po złagodzeniu obostrzeń związanych z pandemią Covid-19.
3.	Rozbudowa gmachu Książnicy Kopernikańskiej w Toruniu z instalacją służącą do odkwaszania papieru	odstąpiono od realizacji	Nie prowadzono działań.
4.	Modernizacja i rozbudowa gmachu Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Bydgoszczy <u>Aktualna nazwa przedsięwzięcia:</u> Droga do Nowoczesności	wstępna faza procesu inwestycyjnego	W 2020 r. przy udziale środków z budżetu Województwa Kujawsko-Pomorskiego i budżetu Miasta Bydgoszczy oraz dotacji z RPO WKP 2014-2020 na obszarze ZIT przeprowadzono prace remontowo-konserwatorskie zabytkowej klatki schodowej w budynku biblioteki przy ul. Długiej 39 w Bydgoszczy oraz remont dachu i adaptację pomieszczeń magazynowych w budynku przy ul. Stary Rynek 22 w Bydgoszczy. Z budżetu Województwa Kujawsko-Pomorskiego i budżetu Miasta Bydgoszczy sfinansowane zostało dostosowanie do potrzeb osób niepełnosprawnych wejścia do Wypożyczalni Fabuła przy ul. Stary Rynek 22. Złożony został także wniosek o dofinansowanie projektu "Droga do Nowoczesności – rewitalizacja zabytków i wdrożenie nowej oferty kulturalnej Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Bydgoszczy" z Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego 2014-2021, Program „Kultura” (działanie 1 „Poprawa zarządzania dziedzictwem kulturowym”, poddziałanie 1.1 Restauracja i rewitalizacja dziedzictwa kulturowego). Wniosek otrzymał pozytywną ocenę formalną i jest w trakcie oceny merytorycznej.
5.	Opracowanie zgodnych z podstawą programową materiałów z zakresu edukacji regionalnej dla przedszkoli, szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych z województwa kujawsko-pomorskiego	zrealizowano (działanie ciągłe)	<p>Przedsięwzięcie zostało zrealizowane w trochę innej formule. W lutym 2017 r. ówczesny Dep. Edukacji i Kształcenia Ustawicznego przejął na okres trwałości zadanie dotyczące e-edukacji, w ramach którego wyposażono wszystkie oddziały klas 1-6 w regionie w 4 485 zestawów tablic interaktywnych. Powstała także Kujawsko-Pomorska Platforma Edukacyjna "Edupolis". Platforma „Edupolis” udostępnia materiały i treści dydaktyczne, zgodne z podstawą programową do nauczania w szkołach podstawowych, jest także miejscem do tworzenia i przechowywania regionalnych treści edukacyjnych oraz umożliwia budowanie społeczności nauczycieli i uczniów, udostępniających, a także wymieniających między sobą tworzone materiały. Portalem informacyjnym zarządza redakcja „Edupolis” przy Bibliotece Pedagogicznej im. gen. Elżbiety Zawackiej w Toruniu. Platforma jest skierowana do uczniów i nauczycieli klas 1-6 szkoły podstawowej w regionie. W kolejnych latach planuje się rozwój zasobów dla klas 7-8 oraz dla liceów i szkół zawodowych. „Edupolis” oferuje 7 289 zasobów m.in. z zakresu edukacji polonistycznej, muzycznej, plastycznej, społecznej, przyrodniczej, matematycznej oraz zajęć komputerowych i technicznych, wychowania fizycznego, a także etyki, języka angielskiego i niemieckiego. Wśród ogólnej liczby zasobów wyodrębnić możemy 342 zasoby regionalne i 6 857 zasobów przedmiotowych. Na multimedialne materiały edukacyjne składają się: lekcje uczniowskie i nauczycielskie, ilustracje, pokazy slajdów, animacje, symulacje, gry dydaktyczne, ćwiczenia interaktywne, mapy i karty pracy. Kujawsko-Pomorska Platforma Edukacyjna zawiera szereg ciekawych funkcjonalności dostępnych w wybranych modułach.</p> <p>Platforma „Edupolis” była pomocna w czasie lekcji zdalnych, prowadzonych z powodu Covid-19. Uczniowie za pomocą platformy mogli oglądać zajęcia Kujawsko-Pomorskiej Szkoły Internetowej, korzystać z materiałów i zasobów edukacyjnych, gier edukacyjnych, czy pakietu Office. Statystyki ukazują, że przyrost nowych kont użytkowników platformy był w 2020 r. ponad 7-krotnie większy niż w poprzednich 4 latach funkcjonowania. O dużej potrzebie działania platformy świadczy również ilość użytkowników odwiedzających Portal „Edupolis”, który w 2020 r. odwiedziło ponad 2 mln użytkowników. Jednocześnie jako potrzebne wskazuje się zaangażowanie Kujawsko-Pomorskiego Kuratora Oświaty wspólnie z Dep. Edukacji w działania na rzecz większego włączenia nauczycieli wszystkich szczebli kształcenia w opracowywanie materiałów z zakresu edukacji regionalnej. Ponadto wskazuje się na potrzebę zaangażowania Kujawsko-Pomorskiego Centrum Nauczycieli w Toruniu, Włocławku i Bydgoszczy wspólnie z nauczycielami w przygotowywanie materiałów z zakresu edukacji regionalnej na</p>

Nr	Nazwa przedsięwzięcia	Etap realizacji ³⁸	Opis podjętych prac
			Kujawsko-Pomorską Platformę Edukacyjną "Edupolis" za pomocą narzędzi, w które zostały te jednostki wyposażone czyli pracowni stacjonarnych i mobilnych dla szkół wraz ze studiami nagrań.
6.	Rozbudowa i remont gmachu Filharmonii Pomorskiej w Bydgoszczy	faza projektowa, od 2016 r.	W 2020 r. rozstrzygnięto ogłoszony 5.11.2019 r. konkurs architektoniczno-urbanistyczny remontu, przebudowy i rozbudowy Filharmonii Pomorskiej im. I. J. Paderewskiego w Bydgoszczy. W wyniku weryfikacji formalno-prawnej do konkursu zostało zaproszonych 8 pracowni architektonicznych, a ostatecznie prace złożyło 7 pracowni z Europy i Polski. Prace konkursowe ocenił 12 osobowy Sąd Konkursowy pod przewodnictwem prof. Romualda Loeglera. Konkurs na koncepcję architektoniczno-urbanistyczną wygrała pracownia Kozień Architekci S.C. Marek Kozień, Magdalena Kozień-Woźniak, Katarzyna Kozień-Kornecka z Krakowa. Termin wykonania dokumentacji projektowej określono na 19 miesięcy od chwili podpisania umowy. Do końca 2020 r. nie została podpisana umowa z pracownią, trwają ustalenia dotyczące dalszej realizacji projektu i źródeł finansowania.
7.	Utworzenie Muzeum Ziemi Kujawsko-Pomorskiej w Bydgoszczy	odstąpiono od realizacji	Brak podmiotu zainteresowanego realizacją przedsięwzięcia. Możliwość powrotu do idei realizacji przedsięwzięcia w latach późniejszych.
8.	Utworzenie Muzeum Powstania Wielkopolskiego w Bydgoszczy	odstąpiono od realizacji	Brak podmiotu zainteresowanego realizacją przedsięwzięcia. Możliwość powrotu do idei realizacji przedsięwzięcia w latach późniejszych.
9.	Utworzenie Muzeum Kina Niemego w Lipnie <u>Aktualna nazwa przedsięwzięcia:</u> Rewitalizacja budynków kina oraz utworzenie muzeum kina niemego w Lipnie	faza projektowa	31 grudnia 2020 r., po uzyskaniu niezbędnych opinii i pozwoleń, Gmina Miasta Lipno złożyła wniosek o dofinansowanie projektu pn.: "Modernizacja budynku kina oraz utworzenie muzeum Kina Niemego w Lipnie" w ramach działania 6.2 Rewitalizacja obszarów miejskich i ich obszarów funkcjonalnych RPO WKP 2014-2020.
10.	Utworzenie Muzeum Wojny Polsko-Sowieckiej 1920 roku we Włocławku	odstąpiono od realizacji	W 2017 r. gmina miasto Włocławek odstąpiło od realizacji przedsięwzięcia.
11.	Utworzenie Muzeum Jazdy Polskiej w Grudziądzu	odstąpiono od realizacji	Projekt zrealizowano w mniejszym zakresie – stałej wystawy pn. Centrum Wyszkozenia Kawalerii w Grudziądzu 1920-1939 w Muzeum im. ks. dr. Władysława Łęgi w Grudziądzu, w oparciu o historię tej szkoły i polskiej kawalerii. W związku z powyższym, odstąpiono od realizacji Muzeum Jazdy Polskiej.
12.	Utworzenie Muzeum Chleba w Spichlerzu w Grudziądzu <u>Aktualna nazwa przedsięwzięcia:</u> Utworzenie Muzeum Handlu Wiślanego FLIS w Grudziądzu	zaawansowana faza procesu inwestycyjnego, od 2020 r. do 2021 r.	W ramach projektu „Dostosowanie grudziądzkich spichlerzy do pełnienia funkcji na rzecz kultury” przeprowadzono procedury przetargowe, w wyniku których Miasto Grudziądz zawarło umowy z wykonawcami robót budowlanych i nadzoru inwestorskiego. Rozpoczęto roboty budowlane i działania nadzoru. W uzgodnieniu z Instytucją Zarządzającą RPO WKP 2014-2020 dookreślono zakres tworzonego muzeum – nazwę "Muzeum Chleba" zmieniono na "Muzeum Handlu Wiślanego FLIS".
13.	Utworzenie Muzeum Wsi Dobrzyńskiej w gminie Brzuz	faza projektowa	Gminna Kolekcja Dóbr Kultury w Brzuzem została utworzona w 1999 r. Prowadzone są prace związane z gromadzeniem zbiorów, ich konserwacją i upowszechnianiem.
14.	Utworzenie Muzeum Ziemiaństwa w Nawrze	nie rozpoczęto realizacji	Na mocy umowy darowizny między Województwem Kujawsko-Pomorskim a spadkobiercami rodziny Szczanieckich, zawartej w dniu 9 grudnia 2020 r., Województwo Kujawsko-Pomorskie stało się właścicielem nieruchomości położonej w miejscowości Nawra, gmina Chełmża, oznaczonej jako działka nr 101/10 o pow. 7,2532 ha, KW nr TO1T/00133331/0, zabudowanej zespołem pałacowo-parkowym.
15.	Utworzenie Muzeum Portu na Wiśle w Toruniu	nie rozpoczęto realizacji	Projekt jest w fazie koncepcyjnej. Trwają poszukiwania środków finansowych na realizację przedsięwzięcia. Mając na uwadze obecny trudny stan finansowy Gminy Miasta Toruń – dopiero w przypadku możliwości pozyskania środków zewnętrznych,

Nr	Nazwa przedsięwzięcia	Etap realizacji ³⁸	Opis podjętych prac
			które sfinansowałyby ok. 85% kosztów projektu byłoby możliwe przystąpienie do jego realizacji. Ponadto z uwagi na lokalizację inwestycji na Bulwarze Filadelfijskim w Toruniu rozpoczęcie działań w ramach projektu będzie możliwe w przypadku odpowiedniego zaawansowania prac związanych z rewitalizacją Bulwaru.
16.	Rozwój Muzeum Wodociągów w Bydgoszczy	faza projektowa	Przygotowano i zrealizowano koncepcję zagospodarowania Hali Pomp, gdzie została zaaranżowana wystawa poświęcona historii miejskich wodociągów i kanalizacji z okazji 120-lecia. Kontynuowano prace rewitalizacyjne w zabytkowym "Pałacyku", a także trwa proces przygotowania koncepcji aranżacji wystawy w rewitalizowanym "Pałacyku". Zakupiono szereg nowych eksponatów. Przygotowano koncepcję działalności w mediach społecznościowych na czas pandemii. Zrealizowano nagrania wirtualnego oprowadzania, a także wizualizację silnika gazowego jaki niegdyś mieścił się w Hali Pomp.
17.	Rozwój Muzeum Techniki i Inżynierii Komunalnej Torunia	wstępna faza procesu inwestycyjnego	Decyzją KE z dnia 30.01.2020 r. zatwierdzającą zmiany RPO WKP 2014-2020, przesunięte zostały środki na działanie 6.5 "Rozwój potencjału endogenicznego regionu", co w konsekwencji spowodowało, że projekt "Przebudowa budynków mieszkalnego i gospodarczego wchodzących w skład Zespołu Wodociągów "Stare Bielany w Toruniu" zakwalifikowany został do dofinansowania. W ramach przedmiotowego zadania kompleksowo przebudowane zostaną budynek mieszkalny i gospodarczy (w październiku 2020 r. zawarta została umowa na wykonanie robót budowlanych, planowany termin ich zakończenia to IV kwartał 2021 r.). W przebudowywanym obiekcie planowane jest ostatecznie stworzenie obszaru wystawienniczego dotyczącego techniki wodociągowej, zatem przedsięwzięcie pn. "Rozwój Muzeum Techniki i Inżynierii Komunalnej Torunia" nie będzie realizowane w pierwotnym kształcie.
18.	Budowa nowego gmachu głównego Muzeum Ziemi Kujawskiej i Dobrzyńskiej we Włocławku	faza projektowa	W 2013 r. Muzeum pozyskało działkę na ten cel od gminy Miasta Włocławek oraz uzyskało warunki konserwatorskie dla jej zabudowy. W 2020 r. nie podejmowano działań w zakresie realizacji projektu, ze względu na brak środków finansowych.
19.	Realizacja muzeum – interaktywnego centrum edukacji historycznej i regionalnej w Kruszwicy	zaawansowana faza procesu inwestycyjnego, od 2017 r. do 2021 r.	Pod koniec 2020 r. zakończyły się prace modernizacyjno-budowlane. Aktualnie nastąpił etap odbiorów i wykonywania zaleceń instytucji kontrolujących. Zakończyła się aranżacja ekspozycji.
20.	Rewitalizacja, adaptacja i rozbudowa gmachu głównego Muzeum Okręgowego im. Leona Wyczółkowskiego w Bydgoszczy	zaawansowana faza procesu inwestycyjnego, od 2013 r. do 2021 r.	W 2020 r. realizowano roboty budowlane (I i II etap), nadzór inwestorski, działania informacyjno-promocyjne. Dokonano zakupu elementów wyposażenia specjalistycznego, wystawienniczego oraz ekspozycyjnego, ogłoszono postępowanie na zakup specjalistycznego oświetlenia. Z uwagi na stan zagrożenia epidemicznego w Polsce nastąpiły problemy z dostawą niektórych materiałów, podzespołów, itp. Muzeum skorzystało z możliwości przesunięcia terminu realizacji zakończenia projektu, który ustalono na 31.03.2021 r.
21.	Realizacja projektu badań archeologiczno-architektonicznych w miejscu dawnego grodziska i zamku w Bydgoszczy, zakończonych organizacją rezerwatu archeologicznego z pawilonem muzealnym	nie rozpoczęto realizacji	Realizacja przedsięwzięcia jest zawieszona. Zadanie wymaga zabezpieczenia środków finansowych i regulacji spraw formalno-prawnych terenu pod inwestycję przez Miasto Bydgoszcz.
22.	Rozbudowa Kujawsko-Dobrzyńskiego Parku Etnograficznego w Kłóbce	zaawansowana faza procesu inwestycyjnego	Zadanie realizowane przez Muzeum Ziemi Kujawskiej i Dobrzyńskiej we Włocławku ma charakter ciągły i jest prowadzone w ramach możliwości finansowych (ze środków własnych, pozyskanych z budżetu województwa, Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego lub innych źródeł zewnętrznych). W 2020 r. została podpisana umowa o dofinansowanie projektu „Rewaloryzacja i adaptacja zabytkowego spichlerza dworskiego w Kłóbce z działania 4.4 Ochrona i rozwój zasobów kultury RPO WKP 2014-2020. Zadanie obejmuje rewaloryzację zabytkowego spichlerza dworskiego, będącego własnością Muzeum Ziemi Kujawskiej i Dobrzyńskiej we

Nr	Nazwa przedsięwzięcia	Etap realizacji ³⁸	Opis podjętych prac
			Włocławku oraz adaptację tego obiektu do funkcji muzealnych. W 2020 r. przeprowadzono i zakończono roboty budowlane związane z przebudową i zmianą konstrukcji dachu obiektu.
23.	Rozbudowa Ośrodka Chopinowskiego w Szafarni	nie rozpoczęto realizacji	W 2020 r. nie podejmowano działań w zakresie realizacji przedsięwzięcia.
24.	„Europejski Szlak Megalitów” – rozwój Parku Kulturowego Wietrzychowice	faza zaawansowana, od 2014 r.	W celu eksponowania wartości historycznych, zabytkowych i walorów krajobrazowych obszaru „Parku Kulturowego Wietrzychowice” w Wietrzychowicach i Gaju w 2020 r. kontynuowano działania informacyjno-promocyjne. Po raz kolejny przy wsparciu środków z budżetu województwa zorganizowano festyn archeologiczny, popularyzujący grobowce megalityczne, pochodzące z czasów neolitycznej kultury pucharów lejkowatych oraz ilustrujący życie codzienne ludności oraz wznowiono przewodnik pt. „W krainie polskich piramid – wydanie II rozszerzone na europejskim szlaku megalitów”. Ponadto, w ramach udzielonej przez Województwo pomocy finansowej gminie Izbica Kujawska (50 tys. zł), kontynuowano również prace porządkowe i pielęgnacyjne na terenie Parku Kulturowego Wietrzychowice.
25.	Powołanie Regionalnego Centrum Zarządzania Informacją o Kulturze <u>Aktualna nazwa przedsięwzięcia:</u> Internetowa platforma "Kultura w zasięgu"	zrealizowano	Projekt został zrealizowany w 2016 r. Więcej informacji w tym zakresie zamieszczono w <i>Raporcie z realizacji Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+ w 2016 r.</i>
26.	Wykreowanie flagowych wydarzeń kulturalnych regionu	zrealizowano (działanie ciągłe)	Zadanie o charakterze ciągłym, długookresowym, polegające na udzielaniu przez samorządy wsparcia promocyjnego oraz finansowego na organizację znaczących wydarzeń kulturalnych ich bezpośrednim organizatorom. W 2020 r., z uwagi na sytuację epidemiczną w Polsce i na świecie oraz związane z tym obostrzenia w zakresie działalności kulturalnej, wiele wydarzeń się nie odbyło (m.in. Bydgoski Festiwal Operowy, Międzynarodowy Konkurs Pianistyczny im. Fryderyka Chopina dla Dzieci i Młodzieży, Festyn Archeologiczny w Biskupinie, Międzynarodowy Festiwal Teatrów Lalek SPOTKANIA) lub zostało zorganizowanych w innej, ograniczonej formule – bez udziału publiczności lub ze znacznie ograniczoną liczbą osób, z zachowaniem reżimu sanitarnego, przy wykorzystaniu w dużym stopniu transmisji internetowych – live streaming (Międzynarodowy Festiwal Autorów Zdjęć Filmowych CAMERIMAGE, Bella Skyway Festiwal, Bydgoski Festiwal Muzyczny, Festiwal Muzyki i Sztuki Krajów Bałtyckich PROBALTICA, Bydgoszcz Jazz Festiwal Międzynarodowy Festiwal Jazzowy, Międzynarodowy Festiwal i Konkurs sztuki na bilbordach, „Art Moves”, Międzynarodowy Festiwal Filmowy TOFIFEST, Festiwal Prapremier).
27.	Budowa wielofunkcyjnego obiektu (łączy funkcje kultury, wystawiennicze, konferencyjne i dydaktyczne) na Placu Teatralnym w Bydgoszczy	odstąpiono od realizacji	Pierwotna idea przedsięwzięcia częściowo będzie zrealizowana w innej formule, wobec czego obecnie nie podtrzymuje się realizacji w pierwotnej planowanej formie. 12 czerwca 2018 r. zostało podpisane porozumienie pomiędzy Województwem Kujawsko-Pomorskim, Miastem Bydgoszcz i Operą Nową w sprawie wspólnych działań zmierzających do realizacji projektu inwestycyjnego pn. „Rozbudowa Opery Nova w Bydgoszczy o IV krąg wraz infrastrukturą parkingową”.
28.	Utworzenie Teatru Kameralnego w Bydgoszczy <u>Aktualna nazwa przedsięwzięcia:</u> Rewitalizacja dawnego Teatru Kameralnego przy ul. Grodzkiej	zaawansowana faza procesu inwestycyjnego, od 2014 r. do 2021 r.	Zadanie znajduje się na etapie rzeczowej realizacji robót budowlano-montażowych, które rozpoczęły się w II kwartale 2018 r. Przedsięwzięcie jest finansowane z RPO WKP 2014-2020 oraz budżetu miasta Bydgoszczy. Z uwagi na wejście w życie ustawy z dnia 8 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem Covid-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz zaistniałą sytuacją epidemiczną, związaną z ogłoszeniem w dniu 11 marca 2020 r. przez Światową Organizację Zdrowia (WHO) pandemii Covid-19, realizacja napotkała na niemożliwe wcześniej do przewidzenia przez wykonawcę przeszkody i utrudnienia w prawidłowej realizacji umowy, w tym w szczególności w zakresie terminowym. Aktualny termin realizacji inwestycji: 31 sierpnia 2021 r.

Nr	Nazwa przedsięwzięcia	Etap realizacji ³⁸	Opis podjętych prac
29.	Rozbudowa i modernizacja Teatru Polskiego w Bydgoszczy	faza uzgadniania dokumentacji, od 2015 r. do 2023 r.	W 2020 r. opracowano projekt zmian do projektu zamiennego z uwagi na zwiększenie zakresu inwestycji. W czerwcu 2020 r. złożony został wniosek aplikacyjny o dofinansowanie realizacji inwestycji ze środków europejskich w ramach <i>Gminnego programu rewitalizacji Miasta Bydgoszczy 2023+</i> . Planowane rozstrzygnięcie konkursu przewidywane jest na I kw. 2021 r. W tym okresie planowane jest również uruchomienie przetargu na roboty budowlane, związane z rozbudową i modernizacją Teatru Polskiego w Bydgoszczy.
30.	Budowa sali widowiskowej we Włocławku	zrealizowano	Przedsięwzięcie zostało zrealizowane. Obiekt oddano do użytku w lutym 2018 r.
31.	Budowa sali widowiskowej w Grudziądzu łącząca funkcje targowo-wystawiennicze i sportowo-widowiskowe	odstąpiono od realizacji w okresie do roku 2020	Brak środków finansowych na realizację przedsięwzięcia. Brak innego podmiotu zainteresowanego jego realizacją.
32.	Rozwój Teatru Muzycznego w Toruniu	zaawansowana faza procesu inwestycyjnego	<p>W zakresie projektu „Przebudowa i remont konserwatorski budynku Pałacu Dąbskich w Toruniu” ukończono wszystkie prace remontowo-budowlane poza montażem windy. Budynek został oddany do użytku w 2020 r.</p> <p>Projekt "Nadbudowa i rozbudowa dawnego budynku kinoteatru Grunwald usytuowanego przy ul. Warszawskiej 11 w Toruniu z przeznaczeniem na teatr – Utworzenie Dużej Sceny Kujawsko-Pomorskiego Teatru Muzycznego w Toruniu” – zakończono roboty rozbiórkowe, prace wstrzymano w związku z przeprowadzoną przez wykonawcę inwentaryzacją, podczas której stwierdzono znacznie gorszy stan techniczny ścian, niż wskazywały na to przyjęte pierwotnie założenia, dokonanie oględzin elementów konstrukcji możliwe było dopiero po wykonaniu robót rozbiórkowych. W wyniku oględzin zaobserwowano niestabilność gruntu, w związku z czym w celu ustalenia stanu faktycznego istniejących warunków gruntowych przeprowadzono wizję lokalną z udziałem geologa. Wykonawca ponadto zgłosił, że zaprojektowane parametry układu instalacji wentylacji i klimatyzacji okazały się niewystarczające pod względem pierwotnej powierzchni dachu, przyjętej w dokumentacji. Stwierdzono, że w poziomie piwnicy, z uwagi na różne posadowienie głębokości fundamentów, nie jest możliwe uzyskanie jednej rzędnej, co w konsekwencji skutkuje koniecznością rozbiórki ścian, które pierwotnie także planowano zostawić. Przygotowana została dokumentacja uzupełniająca, pozwalająca na kontynuowanie prac budowlanych.</p> <p>Kujawsko-Pomorski Impresaryjny Teatr Muzyczny jest inwestorem projektu „Wykonanie robót budowlanych polegających na remoncie, przebudowie i modernizacji istniejącego Zespołu Pałacowo-Parkowego w miejscowości Wieniec koło Włocławka wraz z infrastrukturą zewnętrzną i zagospodarowaniem terenu Parku”. Teatr Muzyczny administruje pałacem i przyległościami w imieniu Samorządu Województwa. Harmonogram rzeczowo-finansowy był realizowany z opóźnieniem, na co wpływ mają m.in. konieczność weryfikacji przyjętych w dokumentacji rozwiązań technicznych z uwagi na gorszy (niż zakładano w 2016 r.) stan techniczny budynków objętych przebudową i remontem poprzez opracowanie rozwiązań i robót dodatkowych, weryfikacja przyjętych rozwiązań projektowych pod kątem zaleceń Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków we Włocławku, a także ograniczenia spowodowane wprowadzonymi obostrzeniami w związku z pandemią Covid-19. Po przebudowie i modernizacji w pałacu powstaną sala widowiskowo-koncertowa, sale prób, sale konferencyjne i warsztatowe, garderoby dla artystów, pokoje gościnne i zaplecze administracyjne. Odrestaurowany zostanie także otaczający pałac park.</p>
33.	Podjęcie działań na rzecz budowy marki regionalnej województwa kujawsko-pomorskiego	zrealizowano (działanie ciągłe)	Przedsięwzięcie zostało zrealizowane w 2017 r. W 2020 r. kontynuowano wdrażanie systemu identyfikacji wizualnej województwa – kontynuowano ologowanie wszystkich organizowanych eventów, materiałów promocyjnych i publikacji finansowanych przez Województwo.
34.	Wsparcie działań na rzecz ochrony i promocji Zespołu Staromiejskiego	zaawansowana faza procesu inwestycyjnego	Kontynuacja realizacji zadań w ramach partnerskiego projektu "Toruńska Starówka, ochrona i konserwacja dziedzictwa kulturowego UNESCO – etap II". Z 14 podprojektów, zrealizowanych rzeczowo zostało 9, tj.: remont konserwatorski, adaptacja i modernizacja wystaw w Domu Mikołaja Kopernika przy ul. Kopernika 15/17 i w Muzeum Toruńskiego Piernika przy

Nr	Nazwa przedsięwzięcia	Etap realizacji ³⁸	Opis podjętych prac
	w Toruniu, wpisanego na listę Światowego Dziedzictwa UNESCO		ul. Strumykowej 4, prace remontowo-konserwatorskie przy elewacjach, dachach i w otoczeniu kościoła ewangelickiego św. Szczepana, prace konserwatorskie przy elementach wyposażenia, organach, instalacji ppoż. i antywłamaniowej oraz przy murze cmentarnym w otoczeniu kościoła katedralnego św. Janów, prace konserwatorskie w zespole ruin zamku krzyżackiego, prace konserwatorskie przy elewacjach i stolarkach Dworu Mieszczańskiego, prace konserwatorskie przy murze w Stawie Komtura, prace remontowe przy oficynie Pałacu Meissnera oraz rewitalizacja tzw. Placu poddominikańskiego na cele kulturalno-rekreacyjne i edukacyjne. Prowadzone były prace konserwatorskie w kościele św. Jakuba oraz w kościele Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny, w budynku dawnego zaboru ewangelickiego na Rynku Nowomiejskim, będącego siedzibą Fundacji Tumult oraz prace remontowo-adaptacyjne w Pałacu Dąbskich przy ul. Żeglarskiej 8, w siedzibie Kujawsko-Pomorskiego Impresaryjnego Teatru Muzycznego. Trwają działania promocyjne przedsięwzięcia. Projekt uzyskał dofinansowanie z POIiŚ 2014-2020 w ramach działania 8.1 „Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój zasobów kultury”. Na jego realizację zabezpieczono również środki w budżecie miasta Torunia.
35.	Wzmocnienie instytucjonalne i rozwój nowych funkcji centrum kulturowo-kongresowego na Jordankach w Toruniu	zrealizowano (działanie ciągłe)	Centrum Kulturalno-Kongresowe Jordanki jest m.in. na stałe siedzibą Toruńskiej Orkiestry Symfonicznej, realizującej koncerty i audycje muzyczne. Niestety, w 2020 r. z uwagi na wprowadzone przepisami prawa ograniczenia możliwości realizacji wydarzeń kulturalnych i zakazy ich organizacji z udziałem publiczności poważna część działań polegała na prezentacji koncertów w Internecie, m.in. na platformach YouTube, Facebook. Z uwagi na wprowadzone zakazy nie odbyła się również w obiekcie 28 edycja Międzynarodowego Festiwalu Filmowego CAMERIMAGE.
36.	Rewitalizacja XIX-wiecznego pierścienia fortecznego Twierdzy Toruń	zaawansowana faza procesu inwestycyjnego, od 2015 r.	<p>W 2020 r. wykonano następujące działania:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zakończono adaptację Koszar Bramy Chełmińskiej, tzw. fortu B-66 na cele Muzeum Twierdzy Toruń (nowy Oddział Muzeum Okręgowego w Toruniu) – w ramach zadania "Muzeum Twierdzy Toruń – adaptacja Koszar Bramy Chełmińskiej na cele muzealne" wraz z aranżacją wystawy. Termin otwarcia placówki został przesunięty ze względu na obowiązujące obostrzenia sanitarne w związku z pandemią, – zakończono prace rewitalizacyjne Parku Tysiąclecia, położonego na terenie Fortu Przyczółek Mostowy – zakres prac remontowo-konserwatorskich obejmował m.in.: dawną grodzę, prochownię, fosę i nasypy ziemne. Projekt "Rewitalizacji Parku Tysiąclecia" dofinansowano ze środków POIiŚ w ramach działania 2.5, – wykonano dokumentację projektową rozbudowy Fortu Jakuba (II etap adaptacji) na cele Centrum Historycznego (Fundacja im. gen. E. Zawackiej) oraz zakończono prace rewaloryzacyjne na terenie Parku Glazja położonego na dawnym stoku bojowym Fortu Jakuba, – na terenie Fortu I im. Jana III Sobieskiego przeprowadzono prace porządkowe, – kontynuowano prowadzone od wielu lat prace remontowo-konserwatorskie na terenie Fortu IV im. S. Żółkiewskiego, – na terenie Fortu VII im. Tadeusza Kościuszki rozebrano wtórne zabudowania przemysłowe w fosie i na majdanie uczyniając pierwotną formę dzieła fortyfikacyjnego, – projekt remontu i adaptacji Grodzy V i VI na cele obsługi ruchu turystycznego czeka na pozyskanie zewnętrznego dofinansowania.
37.	Kontynuacja adaptacji historycznej fabryki Weesego na cele „Muzeum Toruńskiego Piernika” jako Oddziału Muzeum Okręgowego w Toruniu	zrealizowano	Prace adaptacyjne zostały zrealizowane, a Muzeum Toruńskiego Piernika stało się miejscem realizacji zarówno działań edukacyjnych, jak i kulturalnych, mających na celu prezentowanie historii toruńskiego piernika i jego promocję.

Załącznik nr 2. Wyjaśnienie relacji pomiędzy „Raportem o stanie Województwa Kujawsko-Pomorskiego w 2020 r.”, a „Sprawozdaniem z wykonania budżetu Województwa Kujawsko-Pomorskiego za 2020 rok”

Relacje pomiędzy Sprawozdaniem a Raportem

Dział oraz rozdział klasyfikacji budżetowej wg Załącznika nr 3 do Sprawozdania... – Tabela „Wydatki budżetu Województwa wg grup wydatków”		Cel strategiczny charakteryzowany w Rozdziale 4 Raportu..., do którego odnosi się dane zadanie Sprawozdania...
010 Rolnictwo i łowiectwo	01006 Zarządy melioracji i urządzeń wodnych	Nowoczesny sektor rolno-spożywczy
	01008 Melioracje wodne	Nowoczesny sektor rolno-spożywczy
	01009 Spółki wodne	Nowoczesny sektor rolno-spożywczy
	01041 Program Rozwoju Obszarów Wiejskich	Nowoczesny sektor rolno-spożywczy
	01042 Wyłączenie z produkcji gruntów rolnych	Zagadnienie nieanalizowane w rozdziale 4 Raportu
	01095 Pozostała działalność	Zagadnienie nieanalizowane w rozdziale 4 Raportu
	05011 Program Operacyjny Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich 2007-2013 oraz Program Operacyjny Rybactwo i Morze 2014-2020	Zagadnienie nieanalizowane w rozdziale 4 Raportu
	05095 Pozostała działalność	Zagadnienie nieanalizowane w rozdziale 4 Raportu
150 Przetwórstwo przemysłowe	15011 Rozwój przedsiębiorczości	Gospodarka i miejsca pracy/Sytuacja na rynku pracy Gospodarka i miejsca pracy/Działania służące rozwojowi gospodarczemu realizowane w ramach projektów RPO WKP 2014-2020 Gospodarka i miejsca pracy/Pozyskanie inwestorów, wsparcie eksportu Gospodarka i miejsca pracy/Instrumenty finansowe służące wsparciu przedsiębiorców oraz inne działania spółek województwa na rzecz stymulowania rozwoju gospodarczego Gospodarka i miejsca pracy/Promocja gospodarcza województwa Gospodarka i miejsca pracy/Współpraca międzynarodowa służąca rozwojowi gospodarczemu Innowacyjność
	15013 Rozwój kadr nowoczesnej gospodarki i przedsiębiorczości	Gospodarka i miejsca pracy/Instrumenty finansowe służące wsparciu przedsiębiorców oraz inne działania spółek województwa na rzecz stymulowania rozwoju gospodarczego Aktywne społeczeństwo i sprawne usługi/Edukacja publiczna Innowacyjność
	15095 Pozostała działalność	Zagadnienie nieanalizowane w rozdziale 4 Raportu
500 Handel	50005 Promocja eksportu	Gospodarka i miejsca pracy/Działania służące rozwojowi gospodarczemu realizowane w ramach projektów RPO WKP 2014-2020 Gospodarka i miejsca pracy/Pozyskanie inwestorów, wsparcie eksportu Gospodarka i miejsca pracy/Instrumenty finansowe służące wsparciu przedsiębiorców oraz inne działania spółek województwa na rzecz stymulowania rozwoju gospodarczego Gospodarka i miejsca pracy/Promocja gospodarcza województwa Gospodarka i miejsca pracy/Współpraca międzynarodowa służąca rozwojowi gospodarczemu
600 Transport i łączność	60001 Krajowe pasażerskie przewozy kolejowe	Dostępność i spójność/Przewozy pasażerskie
	60002 Infrastruktura kolejowa	Dostępność i spójność
	60003 Krajowe pasażerskie przewozy autobusowe	Dostępność i spójność/Przewozy pasażerskie
	60004 Lokalny transport zbiorowy	Dostępność i spójność/Przewozy pasażerskie
	60013 Drogi publiczne wojewódzkie	Dostępność i spójność/Infrastruktura drogowa
	60014 Drogi publiczne powiatowe	Zagadnienie nieanalizowane w rozdziale 4 Raportu

	60016 Drogi publiczne gminne	Zagadnienie nieanalizowane w rozdziale 4 Raportu
	60041 Infrastruktura portowa	Dostępność i spójność
	60095 Pozostała działalność	Zagadnienie nieanalizowane w rozdziale 4 Raportu
630 Turystyka	63003 Zadania w zakresie upowszechniania turystyki	Gospodarka i miejsca pracy/Instrumenty finansowe służące wsparciu przedsiębiorców oraz inne działania spółek województwa na rzecz stymulowania rozwoju gospodarczego Gospodarka i miejsca pracy/Współpraca międzynarodowa służąca rozwojowi gospodarczemu Aktywne społeczeństwo i sprawne usługi/Aktywność sportowa i rozwój bazy jej służącej Tożsamość i dziedzictwo/Tożsamość regionalna Tożsamość i dziedzictwo/Kultura i dziedzictwo narodowe Tożsamość i dziedzictwo/Promocja dziedzictwa poprzez turystykę Sprawne zarządzanie/Działania na rzecz ochrony środowiska
	63095 Pozostała działalność	Zagadnienie nieanalizowane w rozdziale 4 Raportu
700 Gospodarka mieszkaniowa	70005 Gospodarka gruntami i nieruchomościami	Zagadnienie nieanalizowane w rozdziale 4 Raportu
710 Działalność usługowa	71003 Biura planowania przestrzennego	Sprawne zarządzanie/Zagospodarowanie przestrzenne Sprawne zarządzanie/Administracja samorządu województwa jako instrument sprawnego zarządzania
	71004 Plany zagospodarowania przestrzennego	Sprawne zarządzanie/Zagospodarowanie przestrzenne
	71005 Prace geologiczne (nieinwestycyjne)	Zagadnienie nieanalizowane w rozdziale 4 Raportu
	71012 Zadania z zakresu geodezji i kartografii	Sprawne zarządzanie/Technologie cyfrowe służące sprawnemu zarządzaniu
	71095 Pozostała działalność	Zagadnienie nieanalizowane w rozdziale 4 Raportu
720 Informatyka	72095 Pozostała działalność	Zagadnienie nieanalizowane w rozdziale 4 Raportu
730 Szkolnictwo wyższe i nauka	73014 Działalność dydaktyczna i badawcza	Gospodarka i miejsca pracy/Innowacyjność
	73095 Pozostała działalność	Zagadnienie nieanalizowane w rozdziale 4 Raportu
750 Administracja publiczna	75017 Samorządowe sejmiki województw	Zagadnienie nieanalizowane w rozdziale 4 Raportu
	75018 Urzędy marszałkowskie	Sprawne zarządzanie/Administracja samorządu województwa jako instrument sprawnego zarządzania
	75058 Działalność informacyjna i kulturalna prowadzona za granicą	Sprawne zarządzanie/Współpraca zagraniczna województwa Gospodarka i miejsca pracy/Promocja gospodarcza województwa Gospodarka i miejsca pracy/Współpraca międzynarodowa służąca rozwojowi gospodarczemu
	75075 Promocja jednostek samorządu terytorialnego	Tożsamość i dziedzictwo/Tożsamość regionalna
	75084 Funkcjonowanie wojewódzkich rad dialogu społecznego	Sprawne zarządzanie/Administracja samorządu województwa jako instrument sprawnego zarządzania
	75095 Pozostała działalność	Zagadnienie nieanalizowane w rozdziale 4 Raportu
752 Obrona narodowa	75212 Pozostałe wydatki obronne	Zagadnienie nieanalizowane w rozdziale 4 Raportu
754 Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	75495 Pozostała działalność	Bezpieczeństwo
757 Obsługa długu publicznego	75702 Obsługa papierów wartościowych, kredytów i pożyczek oraz innych zobowiązań jednostek samorządu terytorialnego zaliczanych do tytułu dłużnego – kredyty i pożyczki	Zagadnienie nieanalizowane w rozdziale 4 Raportu
	75704 Rozliczenia z tytułu poręczeń i gwarancji udzielonych przez Skarb Państwa lub jednostkę samorządu terytorialnego	Zagadnienie nieanalizowane w rozdziale 4 Raportu
	75818 Rezerwy ogólne i celowe	Zagadnienie nieanalizowane w rozdziale 4 Raportu
801 Oświata i wychowanie	80102 Szkoły podstawowe specjalne	Sprawne zarządzanie/Administracja samorządu województwa jako instrument sprawnego zarządzania Aktywne społeczeństwo i sprawne usługi/Edukacja publiczna
	80104 Przedszkola	Aktywne społeczeństwo i sprawne usługi/Edukacja publiczna
	80105 Przedszkola specjalne	Aktywne społeczeństwo i sprawne usługi/Edukacja publiczna

	80113 Dowożenie uczniów do szkół	Zagadnienie nieanalizowane w rozdziale 4 Raportu
	80116 Szkoły policealne	Zagadnienie nieanalizowane w rozdziale 4 Raportu
	80121 Licea ogólnokształcące specjalne	Zagadnienie nieanalizowane w rozdziale 4 Raportu
	80134 Szkoły zawodowe specjalne	
	80140 Placówki kształcenia ustawicznego i centra kształcenia zawodowego	Gospodarka i miejsca pracy/Sytuacja na rynku pracy Sprawne zarządzanie/Administracja samorządu województwa jako instrument sprawnego zarządzania
	80146 Doksztalanie i doskonalenie nauczycieli	Aktywne społeczeństwo i sprawne usługi/Edukacja publiczna Sprawne zarządzanie/Administracja samorządu województwa jako instrument sprawnego zarządzania
	80147 Biblioteki pedagogiczne	Sprawne zarządzanie/Administracja samorządu województwa jako instrument sprawnego zarządzania
	80149 Realizacja zadań wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy dla dzieci w przedszkolach, oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych i innych formach wychowania przedszkolnego	Aktywne społeczeństwo i sprawne usługi/Edukacja publiczna Sprawne zarządzanie/Administracja samorządu województwa jako instrument sprawnego zarządzania
	80151 Kwalifikacyjne kursy zawodowe	Gospodarka i miejsca pracy/Instrumenty finansowe służące wsparciu przedsiębiorców oraz inne działania spółek województwa na rzecz stymulowania rozwoju gospodarczego
	80153 Zapewnienie uczniom prawa do bezpłatnego dostępu do podręczników, materiałów edukacyjnych lub materiałów ćwiczeniowych	Zagadnienie nieanalizowane w rozdziale 4 Raportu
	80195 Pozostała działalność	Zagadnienie nieanalizowane w rozdziale 4 Raportu
851 Ochrona zdrowia	85111 Szpitale ogólne	Aktywne społeczeństwo i sprawne usługi/Promocja i ochrona zdrowia
	85119 Leczenie sanatoryjno-klimatyczne	Aktywne społeczeństwo i sprawne usługi/Promocja i ochrona zdrowia
	85120 Lecznictwo psychiatryczne	Aktywne społeczeństwo i sprawne usługi/Promocja i ochrona zdrowia
	85141 Ratownictwo medyczne	Aktywne społeczeństwo i sprawne usługi/Promocja i ochrona zdrowia Bezpieczeństwo
	85148 Medycyna pracy	Aktywne społeczeństwo i sprawne usługi/Promocja i ochrona zdrowia Sprawne zarządzanie/Administracja samorządu województwa jako instrument sprawnego zarządzania
	85149 Programy polityki zdrowotnej	Aktywne społeczeństwo i sprawne usługi/Promocja i ochrona zdrowia
	85153 Zwalczanie narkomanii	Aktywne społeczeństwo i sprawne usługi/Promocja i ochrona zdrowia
	85154 Przeciwdziałanie alkoholizmowi	Aktywne społeczeństwo i sprawne usługi/Promocja i ochrona zdrowia
	85156 Składki na ubezpieczenie zdrowotne oraz świadczenia dla osób nieobjętych obowiązkiem ubezpieczenia zdrowotnego	Zagadnienie nieanalizowane w rozdziale 4 Raportu
	85157 Staże i specjalizacje medyczne	Zagadnienie nieanalizowane w rozdziale 4 Raportu
	85195 Pozostała działalność	Zagadnienie nieanalizowane w rozdziale 4 Raportu
852 Pomoc społeczna	85203 Ośrodki wsparcia	Aktywne społeczeństwo i sprawne usługi/Polityka społeczna
	85205 Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	Aktywne społeczeństwo i sprawne usługi/Polityka społeczna
	85217 Regionalne ośrodki polityki społecznej	Aktywne społeczeństwo i sprawne usługi/Polityka społeczna Aktywne społeczeństwo i sprawne usługi/Polityka senioralna – specyficzny rodzaj polityki społecznej, odpowiadający na nowe wyzwania
	85228 Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze	Aktywne społeczeństwo i sprawne usługi/Polityka społeczna Aktywne społeczeństwo i sprawne usługi/Polityka senioralna – specyficzny rodzaj polityki społecznej, odpowiadający na nowe wyzwania

	85295 Pozostała działalność	Zagadnienie nieanalizowane w rozdziale 4 Raportu
853 Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	85311 Rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych	Aktywne społeczeństwo i sprawne usługi/Polityka społeczna Aktywne społeczeństwo i sprawne usługi/Edukacja publiczna Sprawne zarządzanie/Administracja samorządu województwa jako instrument sprawnego zarządzania
	85324 Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych	Zagadnienie nieanalizowane w rozdziale 4 Raportu
	85325 Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych	Zagadnienie nieanalizowane w rozdziale 4 Raportu
	85332 Wojewódzkie urzędy pracy	Gospodarka i miejsca pracy/Sytuacja na rynku pracy Sprawne zarządzanie/Administracja samorządu województwa jako instrument sprawnego zarządzania
	85395 Pozostała działalność	Zagadnienie nieanalizowane w rozdziale 4 Raportu
854 Edukacyjna opieka wychowawcza	85403 Specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze	Aktywne społeczeństwo i sprawne usługi/Edukacja publiczna Sprawne zarządzanie/Administracja samorządu województwa jako instrument sprawnego zarządzania
	85404 Wczesne wspomaganie rozwoju dziecka	Zagadnienie nieanalizowane w rozdziale 4 Raportu
	85407 Placówki wychowania pozaszkolnego	Zagadnienie nieanalizowane w rozdziale 4 Raportu
	85410 Internaty i bursy szkolne	Zagadnienie nieanalizowane w rozdziale 4 Raportu
	85415 Pomoc materialna dla uczniów o charakterze socjalnym	Aktywne społeczeństwo i sprawne usługi/Edukacja publiczna
	85416 Pomoc materialna dla uczniów o charakterze motywacyjnym	Aktywne społeczeństwo i sprawne usługi/Edukacja publiczna
	85446 Doksztalcanie i doskonalenie nauczycieli	Aktywne społeczeństwo i sprawne usługi/Edukacja publiczna
	85495 Pozostała działalność	Zagadnienie nieanalizowane w rozdziale 4 Raportu
855 Rodzina	85509 Działalność ośrodków adopcyjnych	Aktywne społeczeństwo i sprawne usługi/Sprawne zarządzanie/Administracja samorządu województwa jako instrument sprawnego zarządzania
	85595 Pozostała działalność	Aktywne społeczeństwo i sprawne usługi
900 Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	90001 Gospodarka ściekowa i ochrona wód	Zagadnienie nieanalizowane w rozdziale 4 Raportu
	90002 Gospodarka odpadami komunalnymi	Zagadnienie nieanalizowane w rozdziale 4 Raportu
	90005 Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu	Sprawne zarządzanie/Działania na rzecz ochrony środowiska Bezpieczeństwo
	90007 Zmniejszenie hałasu i wibracji	Zagadnienie nieanalizowane w rozdziale 4 Raportu
	90019 Wpływy i wydatki związane z gromadzeniem środków z opłat i kar za korzystanie ze środowiska	Zagadnienie nieanalizowane w rozdziale 4 Raportu
	90020 Wpływy i wydatki związane z gromadzeniem środków z opłat produktowych	Zagadnienie nieanalizowane w rozdziale 4 Raportu
	90024 Wpływy i wydatki związane z wprowadzaniem do obrotu baterii i akumulatorów	Zagadnienie nieanalizowane w rozdziale 4 Raportu
	90026 Pozostałe działania związane z gospodarką odpadami	Zagadnienie nieanalizowane w rozdziale 4 Raportu
	90095 Pozostała działalność	Zagadnienie nieanalizowane w rozdziale 4 Raportu
921 Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	92105 Pozostałe zadania w zakresie kultury	Zagadnienie nieanalizowane w rozdziale 4 Raportu
	92106 Teatry	Tożsamość i dziedzictwo/Kultura i dziedzictwo narodowe Sprawne zarządzanie/Technologie cyfrowe służące sprawnemu zarządzaniu Sprawne zarządzanie/Administracja samorządu województwa jako instrument sprawnego zarządzania
	92108 Filharmonie, orkiestry, chóry i kapele	Tożsamość i dziedzictwo/Tożsamość regionalna Tożsamość i dziedzictwo/Kultura i dziedzictwo narodowe Sprawne zarządzanie/Administracja samorządu województwa jako instrument sprawnego zarządzania
	92109 Domy i ośrodki kultury, świetlice i kluby	Tożsamość i dziedzictwo/Kultura i dziedzictwo narodowe Nowoczesny sektor rolno-spożywczy Sprawne zarządzanie/Działania na rzecz ochrony środowiska

	92110 Galerie i biura wystaw artystycznych	Tożsamość i dziedzictwo/Kultura i dziedzictwo narodowe Sprawne zarządzanie/Technologie cyfrowe służące sprawnemu zarządzaniu Sprawne zarządzanie/Administracja samorządu województwa jako instrument sprawnego zarządzania
	92113 Centra kultury i sztuki	Tożsamość i dziedzictwo/Kultura i dziedzictwo narodowe Sprawne zarządzanie/Technologie cyfrowe służące sprawnemu zarządzaniu Sprawne zarządzanie/Administracja samorządu województwa jako instrument sprawnego zarządzania
	92116 Biblioteki	Tożsamość i dziedzictwo/Kultura i dziedzictwo narodowe Sprawne zarządzanie/Technologie cyfrowe służące sprawnemu zarządzaniu Sprawne zarządzanie/Administracja samorządu województwa jako instrument sprawnego zarządzania
	92118 Muzea	Tożsamość i dziedzictwo/Kultura i dziedzictwo narodowe Sprawne zarządzanie/Technologie cyfrowe służące sprawnemu zarządzaniu Sprawne zarządzanie/Administracja samorządu województwa jako instrument sprawnego zarządzania
	92120 Ochrona zabytków i opieka nad zabytkami	Tożsamość i dziedzictwo/Kultura i dziedzictwo narodowe Sprawne zarządzanie/Technologie cyfrowe służące sprawnemu zarządzaniu Sprawne zarządzanie/Administracja samorządu województwa jako instrument sprawnego zarządzania
	92195 Pozostała działalność	Zagadnienie nieanalizowane w rozdziale 4 Raportu
925 Ogrody botaniczne i zoologiczne oraz naturalne obszary i obiekty chronionej przyrody	92502 Parki krajobrazowe	Sprawne zarządzanie/Zagospodarowanie przestrzenne Sprawne zarządzanie/Działania na rzecz ochrony środowiska
926 Kultura fizyczna	92605 Zadania w zakresie kultury fizycznej	Aktywne społeczeństwo i sprawne usługi/Aktywność sportowa i rozwój bazy jej służącej

Relacje pomiędzy *Raportem* a *Sprawozdaniem*

Cel strategiczny charakteryzowany w Rozdziale 4 Raportu...	Podrozdział uszczegóławiający (jeśli jest w danym celu wyróżniony)	Rozdział klasyfikacji budżetowej wg Załącznika nr 3 do Sprawozdania... do którego odnosi się dany Cel strategiczny
Gospodarka i miejsca pracy	Sytuacja na rynku pracy w dobie pandemii Covid-19	15011 Rozwój przedsiębiorczości 80140 Placówki kształcenia ustawicznego i centra kształcenia zawodowego 85332 Wojewódzkie urzędy pracy
	Działania służące rozwojowi gospodarczemu realizowane w ramach projektów RPO WKP 2014-2020	15011 Rozwój przedsiębiorczości 50005 Promocja eksportu
	Pozyskanie inwestorów, wsparcie eksportu	15011 Rozwój przedsiębiorczości 50005 Promocja eksportu
	Instrumenty finansowe służące wsparciu przedsiębiorców oraz inne działania spółek województwa na rzecz stymulowania rozwoju gospodarczego	15011 Rozwój przedsiębiorczości 15013 Rozwój kadr nowoczesnej gospodarki i przedsiębiorczości 50005 Promocja eksportu 63003 Zadania w zakresie upowszechniania turystyki 80151 Kwalifikacyjne kursy zawodowe 75058 Działalność informacyjna i kulturalna prowadzona za granicą
	Promocja gospodarcza województwa	15011 Rozwój przedsiębiorczości 50005 Promocja eksportu
	Współpraca międzynarodowa służąca rozwojowi gospodarczemu	15011 Rozwój przedsiębiorczości 50005 Promocja eksportu 63003 Zadania w zakresie upowszechniania turystyki 75058 Działalność informacyjna i kulturalna prowadzona za granicą
Dostępność i spójność	Infrastruktura drogowa	60013 Drogi publiczne wojewódzkie
	Przewozy pasażerskie	60001 Krajowe pasażerskie przewozy kolejowe 60003 Krajowe pasażerskie przewozy autobusowe 60004 Lokalny transport zbiorowy

	Port Lotniczy Bydgoszcz S.A.	Brak powiązania na poziomie rozdziału klasyfikacji budżetowej
	Żegluga śródlądowa	Brak powiązania na poziomie rozdziału klasyfikacji budżetowej
	Inne aspekty dotyczące dostępności i spójności	Brak powiązania na poziomie rozdziału klasyfikacji budżetowej
Aktywne społeczeństwo i sprawne usługi	Polityka społeczna	85203 Ośrodki wsparcia 85205 Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie 85217 Regionalne ośrodki polityki społecznej 85228 Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze 85311 Rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych
	Polityka senioralna – odpowiedź na nowe wyzwania	85217 Regionalne ośrodki polityki społecznej 85228 Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze
	Edukacja publiczna	15013 Rozwój kadr nowoczesnej gospodarki i przedsiębiorczości 80102 Szkoły podstawowe specjalne 80104 Przedszkola 80105 Przedszkola specjalne 80146 Doksztalcanie i doskonalenie nauczycieli 80149 Realizacja zadań wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy dla dzieci w przedszkolach, oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych i innych formach wychowania przedszkolnego 85311 Rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych 85403 Specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze 85415 Pomoc materialna dla uczniów o charakterze socjalnym 85416 Pomoc materialna dla uczniów o charakterze motywacyjnym 85446 Doksztalcanie i doskonalenie nauczycieli
	Promocja i ochrona zdrowia	85111 Szpitale ogólne 85119 Leczenie sanatoryjno-klimatyczne 85120 Lecznictwo psychiatryczne 85141 Ratownictwo medyczne 85148 Medycyna pracy 85149 Programy polityki zdrowotnej 85153 Zwalczenie narkomanii 85154 Przeciwdziałanie alkoholizmowi
	Aktywność sportowa i rozwój bazy jej służącej	63003 Zadania w zakresie upowszechniania turystyki 92605 Zadania w zakresie kultury fizycznej
	Innowacyjność	15011 Rozwój przedsiębiorczości 15013 Rozwój kadr nowoczesnej gospodarki i przedsiębiorczości
Nowoczesny sektor rolno-spożywczy	01006 Zarządy melioracji i urządzeń wodnych 01008 Melioracje wodne 01009 Spółki wodne 01041 Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 92109 Domy i ośrodki kultury, świetlice i kluby	
Bezpieczeństwo	75495 Pozostała działalność 85141 Ratownictwo medyczne 90005 Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu	
Sprawne zarządzanie	Współpraca zagraniczna województwa	75058 Działalność informacyjna i kulturalna prowadzona za granicą
	Aktywność Członków Zarządu Województwa w organach/gremiach międzynarodowych	Brak powiązania na poziomie rozdziału klasyfikacji budżetowej
	Prace nad regionalnymi dokumentami programowymi i przygotowania do nadchodzącej perspektywy 2021-2027	Brak powiązania na poziomie rozdziału klasyfikacji budżetowej
	Zagospodarowanie przestrzenne	71003 Biura planowania przestrzennego 71004 Plany zagospodarowania przestrzennego 92502 Parki krajobrazowe

	Działania na rzecz ochrony środowiska	63003 Zadania w zakresie upowszechniania turystyki 90005 Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu 92109 Domy i ośrodki kultury, świetlice i kluby 92502 Parki krajobrazowe
	Działalność Regionalnego Ośrodka Edukacji Ekologicznej w Przysieku Sp. z o.o.	Brak powiązania na poziomie rozdziału klasyfikacji budżetowej
	Technologie cyfrowe służące sprawnemu zarządzaniu	92106 Teatry 92110 Galerie i biura wystaw artystycznych 92113 Centra kultury i sztuki 92116 Biblioteki 92118 Muzea 92120 Ochrona zabytków i opieka nad zabytkami
	Administracja samorządu województwa jako instrument sprawnego zarządzania	71003 Biura planowania przestrzennego 75018 Urzędy marszałkowskie 80102 Szkoły podstawowe specjalne 80140 Placówki kształcenia ustawicznego i centra kształcenia zawodowego 80146 Dokształcanie i doskonalenie nauczycieli 80147 Biblioteki pedagogiczne 80149 Realizacja zadań wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy dla dzieci w przedszkolach, oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych i innych formach wychowania przedszkolnego 85148 Medycyna pracy 85311 Rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych 85332 Wojewódzkie urzędy pracy 85403 Specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze 85509 Działalność ośrodków adopcyjnych 92106 Teatry 92108 Filharmonie, orkiestry, chóry i kapele 92110 Galerie i biura wystaw artystycznych 92113 Centra kultury i sztuki 92116 Biblioteki 92118 Muzea 92120 Ochrona zabytków i opieka nad zabytkami
	Zmiany organizacyjne	Brak powiązania na poziomie rozdziału klasyfikacji budżetowej
	Organizacja pracy Urzędu Marszałkowskiego w czasie pandemii Covid-19	Brak powiązania na poziomie rozdziału klasyfikacji budżetowej
	Marszałkowskie przeciwdziałanie skutkom pandemii Covid-19	Brak powiązania na poziomie rozdziału klasyfikacji budżetowej
Tożsamość i dziedzictwo	Tożsamość regionalna	63003 Zadania w zakresie upowszechniania turystyki 75075 Promocja jednostek samorządu terytorialnego 92108 Filharmonie, orkiestry, chóry i kapele
	Kultura i dziedzictwo narodowe	63003 Zadania w zakresie upowszechniania turystyki 92106 Teatry 92108 Filharmonie, orkiestry, chóry i kapele 92109 Domy i ośrodki kultury, świetlice i kluby 92110 Galerie i biura wystaw artystycznych 92113 Centra kultury i sztuki 92116 Biblioteki 92118 Muzea 92120 Ochrona zabytków i opieka nad zabytkami
	Promocja dziedzictwa poprzez turystykę	Brak powiązania na poziomie rozdziału klasyfikacji budżetowej